

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU

ISSN: 2392-5507 e-ISSN: 2673-0030

ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓ กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๗

Vol. 11 No. 3 September-December 2024

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU

ISSN : 2392-5507, e-ISSN : 2673-0030

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ :

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU) มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสตร์ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยอ้างอิงตามรูปแบบของ APA (นาม-ปี) รวมถึงเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารฯ และเป็นบทความที่ไม่มีความหลายมากกว่า 25% ตามที่ถนนในโปรแกรม CopyCat ในเว็บ Thaijo2

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฯ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ โดยไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของวารสารฯ

กระบวนการพิจารณาบทความ :

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

แบบที่ 2 บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

ประเภทของบทความ :

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์ คือ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Original Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทความวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

ภาษาที่รับตีพิมพ์ :

บทความที่รับตีพิมพ์รับภาษาที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดออก :

กำหนดออกตีพิมพ์ 3 ฉบับ ต่อปี (ราย 4 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน (กำหนดออก เดือนเมษายน)

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม (กำหนดออก เดือนสิงหาคม)

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน - ธันวาคม (กำหนดออก เดือนธันวาคม)

คณะกรรมการที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

ที่ปรึกษาอธิการบดี

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศาสตราจารย์ ดร.

อธิการบดี

พระเทพปวรเมธี, รองศาสตราจารย์ ดร.

รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร

พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รองศาสตราจารย์ ดร.

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

พระราชวัชรสารบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.

รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา

พระมหาบัณฑิต ปณิตเมธี, ดร.

คณบดีคณะครุศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรยุทธ พึ่งเกียรติ

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนยุทธศาสตร์

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัฒน์ ชัยสุข

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระเมธาวิสัยรส, รองศาสตราจารย์ ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ ศิริวรรณ

W.H.Taft University

รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ เดชชัยศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย จันทรเรือง

มหาวิทยาลัยสยาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ดร.เสนห์ เดชวงค์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร

มหาวิทยาลัยบูรพา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

พระครูโอภาสสนทกิตติ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
 พระครูกิตติญาณวิสิฐ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
 พระครูวิรุฬห์สุตคุณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
 พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษ ภูริปัญโญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
 พระมหาสมบัติ ธนปัญโญ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
 พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
 พระมหาอุตร อุตตโร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.
 รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
 รองศาสตราจารย์ ดร.อินฉา ศิริวรรณ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน
 รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ศรีนอก
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสง นิลนามะ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษม แสงนนท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี พรธชา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวิง เรืองสังข์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์
 ดร.ลำพอง กลมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

พระมหาพงศ์ศักดิ์ ฐานิโย, ดร.
 ศาสตราจารย์ ดร.วัชร งามจิตรเจริญ
 ศาสตราจารย์ ร้อยโท ดร.บรรจบ บรรณรุจิ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง
 รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักษ์ตย์
 รองศาสตราจารย์ ดร.ปรุฑม์ บุญศรีตัน
 รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา
 รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ บัวศิริ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สิริโรจนานันท์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย ปะบุตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติวัศ สุกป้อม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร สายเสนา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกรรณ์ ปะพาน

ผู้อำนวยการศูนย์พุทธศาสตร์ศึกษา DCI
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 นักวิชาการอิสระ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 นักวิชาการอิสระ
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

คณะกรรมการ

พระมหาญาณวิวัฒน์ จิตตวฑฺฒโน, ผศ.ดร.

ดร.อรุณรัตน์ วิไลรัตน์กุล

ดร.วารีย์ โคกเตี้ย

ดร.มนัสนันท์ บุญปุ

พระสุรชัย สุรชโย, ดร.

ดร.ทองดี ศรีตระการ

ดร.สุทิศ สวัสดิ์

ดร.ณัฐนิชา ปัญญ์นิภา

เจ้าของ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

อาคารเรียนรวม โซน C ชั้น 5 ห้อง C510 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ : 035-248-000 ต่อ 8284

พระมหาญาณวิวัฒน์ จิตตวฑฺฒโน, ผศ.ดร. โทรศัพท์ : 095-542-6695 Email: yannawat.bud@mcu.ac.th

ตั้งแต่ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562) วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เผยแพร่ เฉพาะฉบับออนไลน์ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ :

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU/index>

บทบรรณาธิการ

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับนี้เป็นปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2567 ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) รอบที่ 4 พ.ศ. 2563-2567 เมื่อวันที่ 10 มกราคม 2563 ให้เป็น “วารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567)” โดยกองบรรณาธิการได้ปรับปรุงรูปแบบบทความให้สมบูรณ์มากขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาในการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI รอบที่ 5 พ.ศ. 2568-2572

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม) 2567 ฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ ซึ่งกองบรรณาธิการได้ตระหนักถึงคุณภาพของบทความตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสารเป็นอย่างดีจึงได้คัดเลือกกลั่นกรองบทความให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI

กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้เขียนบทความที่เป็นนักวิชาการ นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ความสนใจเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์ และหวังว่าจะได้รับความสนใจจากผู้เขียนบทความทุกท่านในโอกาสต่อไป และกองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้อนุเคราะห์ในการอ่านประเมินต้นฉบับ

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่า บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้นกับการบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทย หากท่านผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาวารสารให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณและยินดีน้อมรับเพื่อพัฒนาวารสารให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปู
บรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย Research Articles :

- การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย** 1-14
DRIVING A BUDDHIST COMMUNICATION EDUCATION SANDBOX
FOR MEDIA LITERACY OF THAI YOUTH
พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฺฒโน Phramaha Yannawat Thitavaddhano
ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn
เอกลักษณ์ เทพวิจิตร Akekalak Tapwijitr
ประวิทย์ ชัยสุข Prawit Chaisuk
อรุณรัตน์ วิไลรัตนกุล Aroonrad Wilairadtanakun
พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ฐริปัญโญ Phrakhrusangharak Chakkit Bhuripaṅṅko
- รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม** 15-27
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร
THE TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT MODEL ACCORDING TO
THE BUDDHADHAMMA PRINCIPLE OF THE TEACHER-MONKS IN SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION
พระครูสุนทรธรรมมาร (สุชีพ สุจิตโต) Phrakhrusoonthornthammakorn (Sucheeeph Suchitto)
พระครูภาวนาวุฒิปันธิต Phrakhruphawanawutthibandit
อินตา ศิริวรรณ Intha Siriwan
- กระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย** 28-37
ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย
THE BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PROCESSES INFLUENCING FAITH
IN BUDDHISM AMONG THE PEOPLE OF KUSHINAGAR, UTTAR PRADESH, INDIA
พระครูวชิรโพธิวิเทศ (สงกรานต์ กิตติวิโส) Phrakruvajarabodhivides (Songkran Kittiwangso)
สิริวัฒน์ ศรีเครือดง Siritawat Srikrueadong
สุวัฒน์ รักขันโท Suwatsan Ragkhanto
สายหยุด มีฤกษ์ Sayyud Mererk
พระสมุห์โชคดี วชิรปัญญา PhrasamuChokdee Vachirapanyo

-
- การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา** 38-53
- THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL LITERACY BY PHENOMENAL BASED LEARNING
FOR HIGH SCHOOL STUDENTS
- มูทิตา ย่องไทยสง Mutita Yongthaisong
อชิระ อุตมาน Achira Uttaman
จารุวรรณ ขำเพชร Jaruwan Kampetch
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง
อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี** 54-63
- PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT OF BANG MAE NANG MUNICIPALITY
BANGYAI DISTRICT NONTHABURI PROVINCE
- ชลธิ์ สุนทรสุจิต Cholathee Soonthronsujarit
ณัฐวัชร จันทโรธรัณ Nuttawat Chantarotorn
- การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิงแบบผสมผสานร่วมกับกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน
ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย** 64-75
- THE DEVELOPMENT OF BLENDED E-LEARNING COURSES WITH BRAIN-BASED
LEARNING PROCESSES TO ENHANCE STUDENT'S PROBLEM-SOLVING SKILLS
OF UPPER ELEMENTARY SCHOOL
- ภูษนิษา งามพลกรัง Phusanisa Ngampolkkrung
ณัฐพล รำไพ Nattaphon Rampai
บุญรัตน์ แผลงสร Boonrat Plangsorn
- การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับ
เทคนิคจิกซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1** 76-88
- DEVELOPMENT OF CREATIVE WRITING ABILITIES BY STORYLINE METHOD WITH JIGSAW
TECHNIQUE FOR PRATHOM SUKSA 3 STUDENTS IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
- สุนันท์ กองฤกษ์ Sumanat Kongroek
วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง Watcharapat Techawattanasiridamrong

**แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7** 89-110

GUIDELINES FOR CLASSROOM RESEARCH PROMOTION OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE UTHAI THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 2 ACCORDING
TO 7 KALYANAMITTA- DHAMMA PRINCIPLES

รัชพล เสิบกลิ่น Ratchapol Serbklin

พระมหาอุดร อุตโตโร Phramaha Udorn Uttaro

ทนง ทศไกร Thanong Thosakri

**ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน
ในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ** 111-120

THE PRIORITY NEEDS FOR DEVELOPING STUDENT AFFAIRS MANAGEMENT
OF SUANKULARB WITTAYALAI AFFILIATED SCHOOLS IN BANGKOK METROPOLITAN
REGION BASED ON THE CONCEPT OF RESILIENCE

วริศรา จารย์ปัญญา Warissara Chanpanya

เพ็ญวรา ชูประวัติ Penvara Xupravati

“Buddhist Sand Box” การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ 121-136

“BUDDHIST SAND BOX” THE DEVELOPMENT OF INNOVATION AREAS AND BUDDHIST
EDUCATION TECHNOLOGY

สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon

พระสุรชัย สุรชัย PhraSurachai Surachayo

สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Sudhipong Srivichai

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont

การศึกษาความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน 137-150

A STUDY OF TEACHERS' LEARNING AGILITY IN UPPER CENTRAL PROVINCIAL
ANUBAN SCHOOLS

พาขวัญ มั่งมุล Pakwan Mangmool

สุกัญญา แซ่มซ้อย Sukanya Chaemchoy

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานยุคใหม่ของพนักงาน บริษัท ไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด 151-161

MOTIVATION FOR EMPLOYEES IN THE MODERN ERA ISOCAL TECHNOLOGY COMPANY LIMITED

ลาวัลย์ ทานาแซง Lawan Tanasang

รุ่งรติศ คงยั้งยืน Rungradit Kongyoungyune

-
- แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 162-174**
MOTIVATION FOR THE PERFORMANCE OF PRIVATE TEACHERS
IN BANG PHLAT DISTRICT, BANGKOK
รัตติกาล จันทรাত্রี Rattikan Chantratree
จิตติยาภรณ์ เชาวรากุล Jitiyaporn Chaowarakul
สาลินี มีเจริญ Salinee Mecharoen
- แรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ 175-186**
บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด
MOTIVATION FOR WORKING TOWARDS A NEW ERA OF ORGANIZATION OF AIR TRAFFIC
ENGINEERING BUREAU EMPLOYEES OF AERONAUTICAL RADIO OF THAILAND CO., LTD.
สุเทพ อินทร์ศิริ Suthep Insiri
ณัฐวัชร จันทโรธรัณ Nattawut Chantarotorn
- การพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ 187-198**
สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี
DEVELOPMENT OF MOBILE MICRO-LEARNING USING TIKTOK TO ENHANCE DIGITAL LITERACY
FOR UNDERGRADUATE STUDENTS
ณัฐนันท์ ภัทรวินเดโชพัฒน์ Natthanan Pattaravindechopat
สุทิเทพ ศิริพิพัฒน์กุล Sutithep Siripipattanakul
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ 199-208**
FACTORS AFFECTING THE WORK CULTURE OF NURSES AT PHYATHAI NAWAMIN HOSPITAL
อรศิริ อัมไพ Onsiri Umpai
- คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 209-221**
จังหวัดอ่างทอง
THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF ADMINISTRATORS OF CHILD DEVELOPMENT CENTERS
UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN ANGTHONG PROVINCE
วีณา โคตรคำภา Weena Kotkampa
จิตติยาภรณ์ เชาวรากุล Jitiyaporn Chaowarakul
สาลินี มีเจริญ Salinee Mecharoen

-
- กลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล** 222-233
RAPID IMPROVEMENT STRATEGIES BASED ON BUDDHADHAMA OF
CHID DEVELOPMENT CENTERS UNDER THE MUNICIPALITY
อิสยาภรณ์ เทพประสิทธิ์ Itsayaporn Thappasid
ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka
พีรวัฒน์ ชัยสุข Peravat Chaisuk
- แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา** 234-244
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE ROLE OF ADMINISTRATORS FOR INTERNAL QUALITY
ASSURANCE OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2
จิตาภา บุญตั้ง Jidapa Boontang
อัจฉรา นียมมาภา Achara Niyamabha
- แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ** 245-256
ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
GUIDELINES TO DEVELOP THE EDUCATION ADMINISTRATIVE QUALITY OF BUDDHIST WAY
SCHOOL ADMINISTRATORS IN KLONGLUANG DISTRICT PATHUMTANI PROVINCE
ชัชณภูมิ หาญพละ Chitsanuphum Hanphala
พระครูกิตติญาณวิสิฐ PhrakhuKittianawisit
พระครูโสภาสนนทกิตติ PhrakhuOpatnontakitti
- พฤติกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ออนไลน์** 257-267
ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
LEARNING BEHAVIOR ACCORDING TO THE IDDHIPADHA IV THAT PROMOTES
THE EFFICENCY OF ONLINE LEARNING OF STUDENTS OF THE FACULTY OF EDUCATION
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY
พิมพ์นิภา ศรีสังข์งาม Pimnipha Srisangngam
ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม Chatchai Phithakthanakom
สายหยุด มีฤกษ์ Sayyud Mererk
พระวินัย เขมจาโร (ศิริยาน) PhraWinai Khammawaro (Siriyan)
พระสิทธิสิงห์เสนี PhraSitthisinghasenee

-
- การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนรางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง** 268-282
GROWTH MINDSET DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF ADMINISTRATORS
IN ROYAL AWARDED ELEMENTARY SCHOOLS IN PHATTHALUNG
เอกรินทร์ สังข์ทอง Ekkarin Sungtong
อานุภาพ ฐปาอ่าง Anupap Thupaang
ภคินี ผลามิโซ Pakinee Palamicho
วรรณธิรา คงพลับ Wantira Kongplub
อรชร ชูสังข์ Orachorn Choosang
- ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติ
ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6** 283-299
THE EFFECTS OF PROBLEM-BASED LEARNING ON PROBLEM SOLVING ABILITIES
AND ATTITUDES TOWARD MATHEMATICS SUBJECT OF MATHAYOMSUKSA 6 STUDENTS
หทัยภัทร เรืองพจน์ Hathaiphath Roengphot
บันฑิตา อินสมบัติ Bantita Insombat
- แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง** 300-315
GUIDELINES OF CURRICULUM ADMINISTRATION IN SMALL-SIZED SCHOOL IN DIGITAL ERA
UNDER ANGTHONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
ปิยวรรณ ประหยัดทรัพย์ Piyawan Prayadsup
อัฉรา นิชมาภา Achara Niyamabha
- ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้
ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย** 316-327
THE NEEDS FOR DEVELOPING TEACHERS OF BANGKOK OFFICE OF
LEARNING ENCOURAGEMENT BASED ON THE CONCEPT OF MEANINGFUL WORK
กมลชนก ปิ่นปรีชาชัย Kamonchanok Pinpreechachai
ธีรภัทร กุโลภาส Dhirapat Kulophas
- ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ประเทศไทยขึ้นเป็นผู้นำนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า** 328-340
FACTORS THAT PLACE THAILAND AT THE FOREFRONT OF MODERN INNOVATION
ประพัฒน์ บรรจงศิริเจริญ Prapat Banchongsiricharoen
รุ่งรติศ คงยังยืน Rungradit Kongyoungyune

**รูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก
อย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
ตามหลักอิทธิบาท 4** 341-356

A MODEL OF CHILDHOOD CURRICULUM MANAGEMENT FOR LEARNING TO DEVELOP THE
HOLISTIC STUDENT EXPERIENCE PROVISION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN THE PRIMARY
EDUCATION AREA NAKHON SAWAN PROVINCE ACCORDING TO IDDHIPADA IV

ณัฐวดี โพธิ์พรมศรี Natthawadee Phopromsri

ธานี เกสทอง Thanee Gesthong

ทนง ทศไกร Thanong Thosagai

**การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับ
การพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้
ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน** 357-368

THE DEVELOPMENT OF FUTURE PROBLEM SOLVING THINKING ABILITY IN SUFFICIENCY
ECONOMY AND COUNTRY DEVELOPMENT FOR MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS USING
PHENOMENON BASED LEARNING

ปิยนันท์ ชูรักษ์ Piyanan Churak

เพ็ญพนอ พ่วงแพ Phenphanor Phuangphae

มนัสนันท์ น้ำสมบุญ Manasanan Namsomboon

การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 369-381

MANAGEMENT OF CO-EDUCATIONAL EDUCATION IN SCHOOLS UNDER BANGKOK

วราภรณ์ ภริมย์จิตร Waraporn Piromjit

วลัยพรรณ อ้วนนาแวง Walaipan Ouannaweang

จิตติยาภรณ์ เชาวรากุล Jitiyaporn Chaowarakul

แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 382-396

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักภาวานา 4

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE EMOTIONAL INTELLIGENCE OF EDUCATIONAL INSTITUTION
ADMINISTRATORS PRIMARY SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF THE PHICHIT PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 2, ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF PHAWANA 4

กิตติภณ แก้วเหลียม Kittiphon Kaewliam

พระธรรมวชิรธีรคุณ Thammavajirathirakhun

สุวัฒน์ แจ้งจิต Suwat Chaengjit

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ **397-407**

THE PRIORITY NEEDS FOR DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF BODINDECHA (SING SINGHASENI) AFFILIATED SCHOOLS BASED ON THE CONCEPT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE

บุญญฤทธิ ญาณสาลี Bunyarit Yansalee

พงษ์ลิขิต เพชรผล Ponglikit Petpon

พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก **408-419**

SELF-DISCIPLINE BEHAVIORS OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS I
N SURAULAMKHAEK SCHOOL

จุฑาทิพย์ วิศิษฐ์พลชัย Juthathip Visityponchai

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม Chartchai Phitaktanakhom

พรทิพย์ วรณวิโรจน์ Porntip Wannawiroj

พระสมุห์โชคดี วชิรปญโญ PhrasamuChokdee Vachirapanyo

สายหยุด มีฤกษ์ Sayyud Mererk

รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 **420-435**

MODEL OF ACADEMIC LEADERSHIP IN THE DIGITAL AGE OF BASIC SCHOOL
ADMINISTRATORS IN NAKHON SAWAN PROVINCE ACCORDING TO IDDHIPADA IV

ศุภวิชัย วงษ์พลบ Supawit Wongplob

ธานี เกสทอง Thanee Gesthong

วรกฤต เกื่อนช้าง Worrakrit Thuanchang

แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ไปให้เฉลิมพระเกียรติจังหวัดปทุมธานี **436-448**

GUIDELINES FOR THE ADMINISTRATION OF STUDENTS CARE AND SUPPORT
SYSTEM BASED ON THE FOUR BRAHMAVIHARA IN SUANTHEPPARATTHIPTAICHA LOEMPHRAKIAT
UNITED CAMPUS PATHUMTHANI PROVINCE

วิภัทร์ สุทธิจักร์ Wipat Suttijak

พระครูวิรุฬห์สุตคุณ PhrakhruWirunsuttakun

พระมหาชำนาญ มหาชาโน Phramaha Chamnan Mahajano

**กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคล
ของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสัมมัตตปธาน 4** 449-461

THE SUPPORT PROCESS ON ORGANIZATION CULTURE FOR PERSONALS ADMINISTRATIVE
DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN GROGPHRA DISTRICT OF NAKHON SAWAN
PROVINCE BY THE PRINCIPLE OF 4 SAMMAPPATHAN (4 ATTEMPTS)

ธิดารัตน์ บุญอาจ Thidarat Boonach
ทนง ทศไกร Thanong Thosagai
วรกฤต เกื่อนช้าง Worakrit Thuanchang

**ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผล
การบริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1** 462-476

RELATIONSHIP BETWEEN INFORMATION TECHNOLOGY OF SCHOOL AND SCHOOL
ADMINISTRATIVE EFFECTIVENESS IN MUANGCHUMPHON 5 NETWORK UNDER CHUMPHON
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE I

ณัฐสิทธิ จอองกฤษ Nuttasit Jongkrit
พรหมพิริยะ พนาสนธิ Phrompiriya Panarson
สมหญิง จันทฤทธิ์ Somying Chantharuthai

**ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3
ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์** 477-490

THE NEEDS FOR DEVELOPING TEACHERS IN SCHOOLS UNDER NONTHABURI CONSORTIUM 3
BASED ON THE CONCEPT OF CRITICAL THINKING DISPOSITION

ปาจริย์ สุศลานรักษ์ Pajaree Susilanurak
พงษ์ลิขิต เพชรผล Ponglikit Petpon

**แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการทำงานของโรงเรียนวิถีพุทธ
ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6** 491-504

THE GUIDELINE FOR EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT ACCORDING TO BUDDHIST
SCHOOL OF THE ENCOURAGE EFFICIENCY NETWORK GROUP OF SPECIAL EDUCATIONAL AREA 6

กัญทิยา คงเผ่าพงษ์ Kantiya Kongpaopong
พระครูวิรุฬห์สุตคุณ PhrakhruWirunsuttakun
พระสุรชัย สุระชัย Phrasurachai Surajayo

แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา **505-519**
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท 4

GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE 21ST CENTURY OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN PHICHIT ELEMENTARY EDUCATION AREA 2 ACCORDING
TO THE PRINCIPLE OF IDDHIPÀDA 4

กรองแก้ว บุญเผือก Krongkaew Boonpuak
พระธรรมวชิรธีรคุณ Phra Dhammvajirathirakun
พระมหาอุดร อุตโตโร Phramaha Udon Uttaro

SCHOOL PLANT MANAGEMENT GUIDELINES ON LANDSCAPE DESIGN **520-530**
FOR PRIMARY SCHOOL AT XUCHANG EXPERIMENTAL PRIMARY SCHOOL, CHINA

Wang Yuqing
Aree Ussavanuphap

การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที **531-541**
ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1
DEVELOPING SPELLING SKILLS BY ORGANIZING COOPERATIVE LEARNING, LT TECHNIQUES,
TOGETHER WITH SKILL EXERCISES FOR PRATHOM SUKSA 3 STUDENTS IN PHRA NAKHON SI
AYUTTHAYA EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

กานต์กมล จำนงบุญ Karnkamon Jamnongboon
วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง Watcharapat Techawattanasiridamrong

แนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทศุติยาปาปณิกธรรม **542-552**
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

GUIDELINES FOR ACADEMIC AFFAIRS MANAGEMENT OF SPECIAL CLASSROOM
BASED-ON THE TUTHIYAPAPHANIKHA SUTTA OF SECONDARY SCHOOL
IN SARABURI PROVINCE

อดิศักดิ์ คชรินทร์ Adisak Khodcharin
พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ Phrakru Srisudhammanivit
พระมหาอุดร อุตโตโร Phramaha Udorn Uttaro

**การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์
ตามหลักไตรสิกขา** 553-566

AN EVALUATION OF COMMUNITY VOCATIONAL TRAINING PROJECT OF NAKHON SAWAN
LEARNING ENCOURAGEMENT CENTER ACCORDING TO THE THREEFOLD TRAINING

จุฬาทพร บุญศักดิ์ดาพร Julaporn Boonyasakdaporn

ธานี เกสทอง Thanee Gesthong

สุวัฒน์ แจ้งจิต Suwat Chaengjit

**ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการ
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร** 567-575

RELATIONSHIP BETWEEN COMPETENCY OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS
AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS UNDER LAKSI DISTRICT OFFICE, BANGKOK

อาทิตกรณ์ เสนสาร Artitapron Sensarn

วัสสิกา รุมาคม Vassiga Rumakhom

**แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักปาปนิกรรม** 576-586

THE GUIDELINES FOR STRENGTHENING VISIONARY LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE NAKHON SAWAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1
ACCORDING TO PĀPANIKA-DHAMMA

อ้นชูรีย์ อำพาศ Aunchuree Ampas

ธานี เกสทอง Thanee Gesthong

วรกฤต เกื้อนช้าง Worrakrit Thuenchang

**แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขา
ของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา** 587-597

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF EXECUTIVE CHARACTERISTICS IN
THE 21ST CENTURY ACCORDING TO THE THREEFOLD LERANING PRINCIPLE
OF THE SAMAKKHITHAM SCHOOL GROUP PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

วินัย ลุนพงษ์ Winai Lunpong

พระครูกิตติญาณวิสิฐ Phrakhrakittiyanawisit

พระครูภาวนาวิมูขิบัณฑิต PhrakruPhawanawutbundit

แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 598-611
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

GUIDELINE OF THE ADMINISTRATION OF STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES FOR THE
POTENTIAL OF STUDENTS IN 21ST CENTURY OF SMALL-SIZED SCHOOL UNDER ANGTHONG
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ภัทระ เอี่ยมสอาด Patara Eamsa-ard

อัจฉรา นิชมาภา Achara Niyamabha

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ 612-625
ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ ตามหลักภavana 4

THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF
THE LEADING BUDDHIST-WAY SCHOOL IN THE NAKHON SAWAN EDUCATIONAL
AREA ACCORDING TO BHAVANA 4

ศจี นาคชัยยะ Sagee Narkchaiya

วรกฤต เกื้อนช้าง Worakrit Theunchang

ทนง ทศไกร Thanong Thossakrai

การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 626-636
COMPLIANCE WITH THE 5 PRECEPTS ACCORDING TO THE CONCEPT
OF PSYCHOEDUCATION FOR STUDENTS IN GRADE 6

วีระธนา อยู่กลิ่นเถื่อน Weeratana Yooklunthuan

พระปลัดสรวิชัย อภิปัญญา Phrapalad Soravit Apipanyo

พระสมุห์โชคดี วชิรปัญญา PhrasamuChokdee Vachirapanyo

สายหยุด มีฤกษ์ Sayyud Mererk

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักที่มีต่อ 637-650
ความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

EFFECTS OF LEARNING ACTIVITIES APPLIED BY USING LOVE MODEL
ON RESPONSIBLE CITIZEN OF NINETH GRADE STUDENTS

ญาณิกา ครูอ้น Yanika Kruon

มนัสนันท์ น้าสมบุญ Manasanan Namsomboon

แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน 651-668

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา

GUIDLINES FOR DEVELOPMENT OF LEARNING SKILLS IN THE 21ST CENTURY
OF STUDENTS AT NAKHON SAWAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3
ACCORDING TO THE THREEFOLD LEARNING

อรวรรณ พุ่มเกิด Orawan Phumkerd

วรกฤต เกื่อนช้าง Worakrit Theunchang

ทนง ทศไกร Thanong Thossakrai

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง 669-682

จังหวัดเพชรบุรี

GUIDELINES FOR MANAGING EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF
SUFFICIENCY ECONOMY NA YANG SUBDISTRICT NETWORK GROUP PHETCHABURI PROVINCE

พจมาศ ไชยวิเศษ Potchamat Chaivisat

พระสุรชัย สุรชัย Phrasurachai Surachayo

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์พูลวิลล่า 683-694

เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO CHOOSE THE SERVICE OF
THE GREAT HOUSE POOL VILLA, KHAO CHI CHAN, PATTAYA CHONBURI PROVINCE

สุพรรณพัตร์ ลีกุล Supannapak Leekool

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม 695-707

สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

MODEL OF SCHOOL ADMINISTRATION FOR HAPPINESS BUILDING IN
DUTY PERFORMANCE ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLES FOR PERSONNEL
UNDER THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

บุญญาธิการ รอดคำ Boonyathikarn Roudkham

บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

พระสุรชัย สุรชัย PhraSurachai Surachayo

ภาคผนวก

- กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- จริยธรรมการตีพิมพ์

การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย^{*} DRIVING A BUDDHIST COMMUNICATION EDUCATION SANDBOX FOR MEDIA LITERACY OF THAI YOUTH

¹พระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน Phramaha Yannawat Thitavaddhano

²ทองดี ศรีตระการ Thongdee Sritragarn* ³เอกลักษณ์ เทพวิจิตร Akekalak Tapwijitr

⁴ประวิทย์ ชัยสุข Prawit Chaisuk ⁵อรุณรัตน์ วิไลรัตนกุล Aroonrad Wilairattanakun

⁶พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปโย Phrakhrusangharak Chakkit Bhuripaño

^{1,2,3,4,5,6}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding Author E-mail: thongdee.sri@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ 2) พัฒนาการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ และ 3) ส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งการดำเนินการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต ผู้มีส่วนในการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย รวม 400 รูป/คน และกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 13 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การประชุมกลุ่มย่อย และชุดกิจกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ เป็นการสื่อสารที่มีรูปแบบ ประเด็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย เป็นการสื่อสารด้วยสติปัญญา และพิจารณาไตร่ตรองในขณะที่มีสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตนเอง และผู้รับสื่อมีความสุข เว้นจากลักษณะมุสาวาท เน้นการสื่อสารในรูปแบบเชิงพุทธตามแนวไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ และปัญญา 2) พัฒนาการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ มีเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ขับเคลื่อนพื้นที่ที่มีความประพัตติ ปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม โยนิโสมนสิการ ปรัตโธสะ และยึดหลักกาลามสูตร เอื้อต่อการสื่อสารและมีความทันสมัย และ 3) การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย คือ (1) พื้นที่เรียนรู้สื่อตามหลักไตรสิกขา (2) รู้ทันสื่ออย่างผู้มีปัญญา (3) ปฏิสัมพันธ์หลักสำคัญสำหรับยุคข่าวสารข้อมูล (4) วุฒิธรรม 4 ความเจริญองกามแห่งปัญญา และสามารถนำไปใช้ในวิถีชีวิตประจำได้

คำสำคัญ: พื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ, เยาวชนไทย

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the driving model of the Buddhist communication education sandbox for media literacy, 2) to develop the drive of the Buddhist communication education sandbox, and 3) to promote the drive of the Buddhist communication education sandbox for media literacy for Thai youth. Qualitative research methodology and action research as part of the research process. Key informants 400 people included administrators, faculty, staff, students, and individuals involved in driving the innovation space for Buddhist communication to enhance media literacy among Thai youth. Additionally, there was a group of 13 individuals consisting of administrators, faculty, staff, and students from the Faculty of Education at Mahachulalongkornrajavidyalaya University, as well as other related parties. The research instruments included unstructured interviews, focus group discussions, and sets of activities aimed at driving the innovation area of Buddhist communication for media literacy among Thai youth. Data collection involved document analysis, interviews, and focus group discussions. Data were analyzed by content analysis. The results found that: 1) The model for driving the Buddhist communication education sandbox was found to involve communication with age-appropriate content themes. It emphasized communicating with wisdom and contemplation, aiming to bring happiness to oneself and the recipient while refraining from lying. The model placed importance on communication in a Buddhist way, following the Tri-Sikkhā (Threefold Learning); precepts, concentration, and wisdom. 2) The development to drive the Buddhist communication education sandbox found that a Sandbox network and links between educational institutions and communities drove well-behaved areas, adhering to the principles of Sappurisa-dhamma (Qualities of a good man), Yonisomanasikāra (Reasoned attention), Paratoghosa (Another's utterance), and the Kāḷāma sutta principles, which were conducive to effective communication and modernity. 3) The promotion of driving the Buddhist communication education sandbox for media literacy for Thai youth found the following factors: (1) establishing a media learning area according to the Tri-Sikkhā (Threefold Learning), (2) fostering media awareness akin to that of a wise person, (3) emphasizing analytical insight as the key principle for the information age, and (4) cultivating Vuḍḍhi-dhamma 4 (Virtues conducive to growth), which represented the splendor of wisdom and could lead to a regular lifestyle.

Keywords: Education Sandbox, Buddhist Communication, Thai Youth

บทนำ

ในยุคโลกไร้พรมแดน มนุษย์พัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารอย่างต่อเนื่องสามารถสืบค้นหาข้อมูล และแพร่กระจายข่าวสารได้ตลอดเวลา เปรียบเหมือนย่อโลกทั้งใบอยู่บนปลายนิ้ว ในขณะที่มีการพัฒนา เทคโนโลยี พัฒนารูปแบบการสื่อสาร ก็มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่งเช่นกัน สื่อกระแสหลักที่มีความใกล้ชิดกับ ชีวิตประจำวันมากที่สุดคือสื่อสังคมออนไลน์ เยาวชนไทยได้บริโภคข่าวสารจากสื่อออนไลน์จนเป็นส่วนหนึ่ง ในชีวิตประจำวัน จากข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริโภคสื่อใหม่ปัจจุบันมีผู้ใช้โซเชียลมีเดียเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี โดยเฉพาะ ในปีที่ผ่านมา สถานการณ์โควิดทำให้ผู้คนต้องอยู่บ้านและทำงานที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ โซเชียลมีเดียจึงเป็น เครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารและค้นหาข้อมูลต่างๆ ในประเทศไทยระหว่างปี 2563-2564 ผู้ใช้งาน social media ถึง 55 ล้านคน จากประชากรทั้งประเทศ 69.88 ล้านคน หรือคิดเป็น 78.7% ของทั้งหมด ซึ่ง เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วถึง 3 ล้านคน (5.8%) โดยมีการใช้งานผ่านแอปพลิเคชัน Youtube, Facebook, LINE, Instagram, และ TikTok เป็นต้น (SIMON KEMP, 2021)

การก้าวเข้าสู่ยุคสารสนเทศ การสื่อสารไร้สาย เป็นคำพยากรณ์ที่ได้รับการคาดหมายอย่าง กว้างขวางจากแวดวงวิชาการและสื่อมวลชน จากนี้ไปจะไม่ใช่ว่าเรื่องแปลกประหลาดที่เราสามารถทำให้การรับ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นเรื่องง่ายและสะดวกสบายมากขึ้นด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารไร้สาย ในปัจจุบันนี้ สังคมไทยได้มีการประยุกต์ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับการสื่อสารอยู่หลายรูปแบบ เช่น ไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การสนทนา (Chat) การอ่านหรือแสดงความคิดเห็นในเว็บบอร์ด การติดตามข่าวสาร การเรียนรู้ออนไลน์ (e-Learning) เป็นต้น อย่างไรก็ตามในการที่อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทหนึ่งในสังคมไทย นั้นย่อมส่งผลกระทบต่อสังคม ผลกระทบทางบวก เช่น สามารถได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารมากยิ่งขึ้น สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เป็นต้น ผลกระทบทางลบ เช่น เกิดภัยทางสังคมจากการที่ได้ มีการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การได้รับข้อมูลหรือรูปภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน เป็นต้น อาจ กล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ต เป็นนวัตกรรมการสื่อสารที่เติบโตและได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วมากในปัจจุบัน เนื่องด้วยความสามารถในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในลักษณะสื่อประสม คือสามารถสื่อความหมายทั้งใน รูปแบบของข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียง ไปในเวลาเดียวกัน ทำให้ผู้ใช้สามารถรับข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ผ่านบริการต่างๆ ของอินเทอร์เน็ตได้ การบริการอย่างหนึ่งที่นับว่ามีบทบาทและ โดดเด่นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ก็คือ เครือข่ายสังคม (สุทธิพันธ์ วัฒนศรีอุทัย, 2565) Social Network เป็น เว็บพื้นฐานในการบริการที่จะให้แต่ละบุคคลสามารถสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบทั้งระดับเล็กหรือใหญ่ใน สังคม มีการสร้างบัญชีรายชื่อผู้ติดต่อที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือสิ่งที่สนใจเหมือนกันได้โดยผ่าน การติดต่อกันเป็นเครือข่าย โดยเป็นการรู้จักกันต่อไปเป็นทอดๆ คล้ายเครือข่ายใยแมงมุมที่โยงกันไปมาได้ และ สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งสำหรับ Social Network นั่นก็คือ เราสามารถพูดคุย นำเสนอ บอกเล่าเรื่องส่วนตัว และ เรื่องราวการเรียน เรื่องราวที่เราสนใจ หรือแม้แต่การทำรายงานของเราและของกลุ่มเราได้ ดังนั้น เราจึงควรใช้ ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตและเว็บสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ แทนที่จะนำเสนอรูปภาพส่วนตัวหรือ เรื่องราวที่ไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ หันมารวมกลุ่มกันสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันโดยผ่านเว็บไซต์สังคม ออนไลน์ที่มีให้บริการฟรีอยู่มากมายหลากหลายในอินเทอร์เน็ต

การใช้สื่อใหม่ในยุคดิจิทัลของเยาวชนทำให้เกิดปัญหา คือการใช้สื่อใหม่เกินพอดี ขาดสติและสมาธิ ขาดการคิดวิเคราะห์ มีจิตสำนึกลดน้อยลง ไม่ชอบสื่อสารกับใคร เลือกเสพสื่อโฆษณาสิ่งไม่ดี และเน้นเสพเพื่อ ความบันเทิงมากกว่าการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ จนก่อให้เกิดผลกระทบต่างๆ เช่น ความเสี่ยงต่อการถูก

หลอก กลั่นแกล้งทางออนไลน์ และการทำความผิดทางกฎหมาย เยาวชนขาดทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อชีวิต จึงส่งผลในการพัฒนาสุขภาวะของเยาวชน หลักการสื่อสารเชิงพุทธจึงมีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้ความรู้แนวคิดให้กับเยาวชนไทยให้มีภูมิคุ้มกันในการบริโภคสื่อ ดังนั้นควรพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพจิตที่ดี สร้างความใฝ่รู้ในการศึกษา และความพากเพียร ควรเริ่มต้นชีวิตการศึกษาด้วยการสร้างฉันทะในการใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ ให้อัศจรรย์ใจในธรรมในการสำรวจระวัง เพื่อให้เกิดเป็น ดูเป็น เพื่อการรู้มากขึ้นกว่าเดิม จนถึงขั้นปัญญา หรือโยนิโสมนสิการซึ่งเป็นการพัฒนาที่สัมพันธ์กับเรื่องกาย จิต ปัญญาในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพตามแบบพุทธวิธีการรู้เท่าทันสื่อใหม่ ด้วยการสร้างการเรียนรู้และสั่งสมสิ่งที่ดี สร้างภูมิคุ้มกันและการควบคุมตนเอง การสร้างสติ สมาธิ ภูมิคุ้มกัน และวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการโดยหลักการ คือสร้างกัลยาณมิตรเป็นแบบและส่งเสริมให้เด็กมีโยนิโสมนสิการ ทำให้เด็กรู้จักใช้แนวคิดเชิงเหตุผลและมีคุณธรรม ดังนั้น การใช้พุทธวิธีการรู้เท่าทันสื่อใหม่ด้วยวิธีคิด 4 ด้าน จึงส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ 1) การส่งผลต่อการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของสาเหตุกับผลของการใช้สื่อใหม่ 2) สามารถรู้เท่าทัน สามารถแยกแยะสื่อใหม่ที่ดีและไม่ดี แยกแยะข้อมูลที่ดีและไม่ดี 3) การมองสื่อทั้งหลายตามความเป็นจริง 4) วิธีคิดเร้ากุศล เป็นวิธีที่เร้าพลังจิตใจให้เกิดคุณความดี (สายน้ำผึ้ง รัตนงาม, 2561)

การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นเสมือนการทำความเข้าใจต่อการใช้งานในสภาพจริงอย่างมีสติ ไม่ว่าผู้ใช้จะอยู่ในสถานภาพของผู้รับสาร ที่กำลังรับเนื้อหาต่างๆ ทั้งข้อความภาพ เสียงวิดีโอที่ตนนั้นต้องมีสติระลึกว่ากำลังรับสารจากใคร เนื้อหาสารมีความหมายอย่างไร เนื้อหาและผู้ส่งสารนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ผู้ส่งสารมีจุดประสงค์ใดในการสื่อสารนั้น ต้องการให้ใครได้รับสารบ้างและมุ่งหวังสิ่งใดจากผู้ที่ได้รับสารเหล่านั้น ในขณะที่เดียวกันต้องรู้เท่าทันตนเองด้วยว่า เราจะมีปฏิกิริยาอย่างไรต่อข้อมูลที่ได้รับ เรารู้สึกอะไร คิดอย่างไร และจะทำการอย่างไรกับข้อมูลเหล่านั้นอย่างมีสติเมื่อเราได้วิเคราะห์และประเมินข้อมูลข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์อย่างรอบคอบ เราจะมีคำตอบที่ดีต่อการกระทำของตนเอง ว่าเราเข้าใจที่มาที่ไปของข้อมูลเหล่านั้นอย่างถูกต้องหรือไม่ เราจะแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลเหล่านั้นอย่างไร เราจะแชร์ต่อข้อมูลเหล่านั้นให้ผู้อื่นต่อไปหรือไม่ และไม่ว่าเราจะมีปฏิกิริยาต่อข้อมูลเหล่านั้นอย่างไรก็ตาม เรารับรู้ผลกระทบที่อาจตามมา และพร้อมจะรับผิดชอบต่อผลกระทบเหล่านั้นแล้วใช่หรือไม่ และถ้าทุกคนรู้เท่าทันการใช้งานและรู้เท่าทันตนเอง ปัญหาที่เกิดจากการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ก็ย่อมจะลดลง (นิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์, 2558)

ดังนั้น การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยคือการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพในแต่ละพื้นที่ ขับเคลื่อนการสื่อสารเชิงพุทธ สร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีคุณภาพ ผู้วิจัย และคณะจึงทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย” เพื่อศึกษาและพัฒนาการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรม สร้างสรรค์การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยและเป็นการเปิดพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ในการสื่อสารอย่างสันติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ
2. เพื่อพัฒนาการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย
3. เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดนิยามเป็นขอบเขตเนื้อหา การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย และเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหา และวัตถุประสงค์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร 11 รูป/คน คณาจารย์ 64 รูป/คน เจ้าหน้าที่ 19 รูป/คน นิสิต 316 คน รวม 400 รูป/คน ในพื้นที่ 1) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) โรงเรียนพระอินทร์ศึกษา (กลุ่มสกุลอุทิศ) หมู่ที่ 5 ตำบลพยอม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) โรงเรียนวัดบ้านสร้าง หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านสร้าง อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 4) โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย 56 ถนน ปาโทน ตำบล ประตูชัย อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และกลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และผู้เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย (กลุ่ม บวร) จำนวน 13 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) และชุดกิจกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ รูปแบบการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ เป็นการสื่อสารที่มีรูปแบบ ประเด็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยเป็นการสื่อสารด้วยสติปัญญา และพิจารณาไตร่ตรองในขณะที่มีสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตนเอง และผู้รับสื่อมีความสุข เว้นจากลักษณะมุสาวาท เน้นการสื่อสารในรูปแบบเชิงพุทธตามแนวไตรสิกขา คือศีล สมาธิและปัญญา ประกอบด้วย

1.1 การสื่อสารโดยความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สารเป็นขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับล่างสุด กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารภายใต้ข้อกำหนดของผู้ส่งสาร เช่น การเลือกประเด็น/เนื้อหา การเลือกวิธีการนำเสนอ การเลือกสื่อ/ช่องทางการเผยแพร่ข่าวสาร กลุ่มเป้าหมายของกระบวนการมีฐานะเป็นเพียงผู้รับสารที่ตระหนักถึงสิทธิในการรับรู้และบอกเล่าต่อ สามารถเลือกเปิดรับข่าวสารจากสื่อ และมีการสื่อสารกลับไปยังผู้ส่งสาร 2) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร/ผู้ผลิตสื่อ เป็นขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารตั้งแต่ขั้นตอนการผลิต การเตรียมการผลิต การเลือกหัวข้อ การรวบรวมข้อมูล/ข้อเท็จจริง การเขียนบท การคัดเลือกฉาก สถานที่ นักแสดง เป็นต้น ขั้นตอนการผลิต การลงมือผลิต การถ่ายทำ การบันทึกเทป เป็นต้น และขั้นหลังการผลิต การตัดต่อ การใช้เสียงประกอบ การใส่เทคนิค เป็นต้น และ 3) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย (Planner/Policy Maker) เป็นขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสารตั้งแต่ระบบการตัดสินใจ การกำหนดเนื้อหา รูปแบบที่เหมาะสม การกำหนดช่วงเวลาการวางระบบบริหารงาน การบริหารงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแผนงานและการประเมินผลโครงการ

1.2 องค์ประกอบหลักในการแพร่กระจายนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) นวัตกรรม หรือ แนวคิดใหม่ในสายตาของผู้รับสาร 2) การสื่อสาร ผ่านช่องทางการสื่อสาร (สื่อกระแสหลัก และ/หรือ สื่อสังคมออนไลน์) 3) สมาชิกในสังคม คนที่อาศัยอยู่ในสังคม และ 4) ระยะเวลา ช่วงเวลาซึ่งนวัตกรรมยังคงความใหม่

1.3 กระบวนการตัดสินใจและยอมรับนวัตกรรม ประกอบด้วยขั้นตอนซึ่งผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์กับนวัตกรรม กล่าวคือ 1) การให้ความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้รับสารได้รับการกระตุ้นให้เกิดความตระหนักต่อนวัตกรรมเมื่อได้มีโอกาสพบเห็นนวัตกรรมและคุณลักษณะต่างๆ ของนวัตกรรมผ่านสื่อมวลชน และ/หรือสื่อออนไลน์ ข้อมูลข่าวสารที่นิยมเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน คือ ข้อมูลพื้นฐานเป็นข้อมูลที่ช่วยตอบคำถามผ่านนวัตกรรมดังกล่าว ได้แก่ นวัตกรรมอะไร และมีประโยชน์อย่างไร ความรู้ด้านการใช้ เป็นข้อมูลที่อธิบายสรรพคุณ และนวัตกรรมการมาใช้ประโยชน์ ความรู้เชิงหลักการ เป็นแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับนวัตกรรม เช่น นวัตกรรม ใหม่จริงหรือไม่ แตกต่างจากนวัตกรรมอื่นที่ผ่านมาหรือไม่ อย่างไร 2) การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ เป็นขั้นตอนที่ผู้รับสารมีความเห็น หรือ เปรียบเทียบนวัตกรรมทั้งในด้านผลดี และ ผลเสียผู้ทำหน้าที่เผยแพร่ นวัตกรรมพยายามให้ข้อมูลเพื่อสร้างความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม ในขั้นตอนนี้ สื่อบุคคลจะมีบทบาทสำคัญกว่าสื่อมวลชน สื่อบุคคลจะทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารได้อย่างชัดเจน 3) การตัดสินใจ เป็นขั้นตอนที่ผู้รับสารประเมินองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเช่น ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม ความคิดเห็นของคนใกล้ชิด ขั้นตอนนี้ผู้เผยแพร่ นวัตกรรมจะให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้นวัตกรรม ให้ทดลอง สาธิตการใช้ และใช้บุคคลต้นแบบ 4) การดำเนินการ เป็นขั้นตอนที่ผู้รับสารจะนำ นวัตกรรมที่ตนตัดสินใจรับมาใช้หรือ ทดลองใช้ ในขั้นตอนนี้ ข้อมูลข่าวสารมีบทบาทสำคัญมากต่อการยอมรับ นวัตกรรม โดยเฉพาะข้อมูลที่มีเนื้อหาสะท้อนให้เห็นความสำคัญของนวัตกรรม ข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานที่ซึ่ง สามารถเข้าถึงนวัตกรรม ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการใช้นวัตกรรม 5) การยืนยัน เป็นขั้นตอนที่ผู้รับสารมักจะแสวงหา ข้อมูลข่าวสารเพื่อยืนยันความคิดที่ว่า ตนสมควรรับนวัตกรรม หรือสมควรปฏิเสธนวัตกรรม

1.4 การแพร่กระจายนวัตกรรม เป็นกระบวนการซึ่งนวัตกรรมถูกสื่อสารผ่านช่องทางการ สื่อสารในช่วงเวลาหนึ่ง ระหว่างผู้รับสารในสังคมกับการยอมรับนวัตกรรมแบ่งเป็น 5 กลุ่ม (1) กลุ่มล้าสมัย เป็นกลุ่มคนที่ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบเสี่ยง ชอบลองของใหม่ ตัดสินใจเร็วและเต็มใจที่จะรับผลที่เกิดขึ้นจาก การรับนวัตกรรม คนกลุ่มนี้จะมีบทบาทในการแนะนำนวัตกรรมแก่ผู้อื่น (2) กลุ่มนำสมัย เป็นกลุ่มคนที่ได้รับความเคารพนับถือ มีอิทธิพลในการชักชวนให้ผู้อื่นในสังคม มีความคิดเห็นคล้ายตาม มักเป็นผู้นำทางความคิด พร้อมยอมรับนวัตกรรมเมื่อได้ผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว (3) กลุ่มทันสมัย เป็นกลุ่มผู้คล้ายตาม ยอมรับนวัตกรรมเร็ว (4) กลุ่มตามสมัย เป็นกลุ่มผู้คล้ายตาม ยอมรับนวัตกรรมช้า คนกลุ่มนี้จะยอมรับ นวัตกรรมตามผู้นำทางความคิดเห็น (5) กลุ่มล้าสมัย เป็นกลุ่มผู้คล้ายตามยอมรับนวัตกรรมช้าที่สุด กลุ่มนี้จะ ได้รับอิทธิพลจากคนกลุ่มทันสมัยและกลุ่มตามสมัย

2. การพัฒนาการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย โดยมีเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมและการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและชุมชน การขับเคลื่อนพื้นที่ที่มีความ ประสิทธิภาพ ปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม หลักโยนิโสมนสิการ ปรัตโยสะ และยึดหลักกาลามสูตรเพื่อการ สื่อสารและมีความทันสมัย ประกอบด้วย 1) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมมีการทำงานเชื่อมโยงกันระหว่าง สถานศึกษา 2) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมมีการประสานความร่วมมือกันและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 3) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้กับเยาวชนไทย 4) เครือข่าย พื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่สำหรับออกแบบนวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธสำหรับเยาวชนไทย 5) เครือข่ายพื้นที่

นวัตกรรมการเป็นพื้นที่ที่เน้นการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อ 6) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเยาวชนไทย 7) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการสร้างชุดการเรียนรู้การสื่อสารเชิงพุทธสำหรับเยาวชนให้รู้เท่าทันสื่อ 8) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการออกแบบกิจกรรมให้เยาวชนรู้เท่าทันสื่อและมีความทันสมัย 9) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานในพื้นที่ และ 10) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเป็นสื่อกลางในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ในการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย

3. การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย

3.1 การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยเชิงนโยบาย การเรียนการสอนต้องสอดคล้องกันทั้งโรงเรียน บ้าน วัด เน้นการพัฒนาตนเองทั้งภายนอกและภายในที่สามารถที่จะเรียนรู้ทั้งระบบความคิด ระบบการควบคุมทางสังคม นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายที่เป็นระบบเพื่อสร้างสันติสุขในการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันผ่านสื่อเนื่องจากสื่อมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กเพิ่มขึ้นทุกขณะ ยุคที่กระแสของโลกเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กๆ ใช้เวลาอยู่กับสื่อต่างๆ รอบตัวมากกว่าการทำกิจกรรมอื่นๆ ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายและจิตใจมากกว่า สื่อจึงกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทรงอิทธิพลและยอมนิยมต่อเด็กและเยาวชนที่สามารถถ่ายทอดสิ่งต่างๆ สู่เด็กโดยตรง และผลกระทบที่ตามมาคือ เด็กจะเสพสื่อที่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศ ความรุนแรง และการบริโภคนิยม สิ่งนี้จะส่งผลเสียต่อเด็ก ครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไปในอนาคต สิ่งนี้ “ผู้รับสื่อ” ต้องพิจารณา คือ 1) สื่อมีที่มาอย่างไร ใครเป็นเจ้าของ 2) มีความน่าเชื่อถือหรือไม่ 3) สื่อต้องการจะบอกอะไรกับเรา 4) สื่อมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของเราอย่างไร และ 5) สื่อกำลังสร้างและสะท้อนค่านิยมอะไรในสังคมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ถือเป็นคุณสมบัติของเยาวชนไทยในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถเลือกรับ วิเคราะห์ ประเมิน และนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในทางสร้างสรรค์ รวมทั้งความสามารถในการผลิตสื่อที่ดีเพื่อขับเคลื่อนสังคม อย่างสร้างสรรค์

การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ควรมีลักษณะดังนี้ คือ เยาวชนไทยควรทราบแหล่งที่มาของสื่อว่ามีที่มาอย่างไร ใครเป็นเจ้าของสื่อหรือผู้ผลิตสื่อและที่สำคัญคือมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ วัตถุประสงค์และการแสดงเจตนาของสื่อต้องการจะสื่อสารอะไร และวิเคราะห์ว่าสื่อมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของผู้รับสื่ออย่างไรและกำลังสร้างและสะท้อนค่านิยมอะไรในสังคม และสิ่งที่ผู้ “ผลิตสื่อ” ต้องตระหนักและเจตนาในการสื่อสารของผู้รับสื่อคืออะไร ผู้รับสื่อกำลังทำผิดซ้ำกับค่านิยมบางอย่างอยู่หรือไม่ มีใครได้รับผลกระทบจากการกระทำของผู้ผลิตสื่อและผู้รับสื่อหรือไม่และกำลังละเมิดสิทธิใครอยู่หรือไม่ ดังนั้น เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้ทันปัญหาเหล่านี้ เด็กและเยาวชนควรต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง รวมถึงครูสอนอย่างใกล้ชิด โดยไม่ใช่เป็นการห้ามรับสื่อ แต่ต้องสร้างให้พวกเขามีภูมิคุ้มกันทางความคิด เพื่อให้สามารถพิจารณาข้อมูลต่างๆ ที่สื่อนำเสนอออกมาได้เป็นสื่อที่ให้ประโยชน์มากกว่าให้โทษคือ 1) การเปิดรับสื่อ คือ การเปิดรับสื่อด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อรับรู้ถึงภาพรวมทั้งหมดของสื่อ 2) การวิเคราะห์สื่อ คือ การแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ในการนำเสนอของสื่อเหล่านั้นว่ามีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร 3) การเข้าใจสื่อ คือ การตีความสื่อหลังจากเปิดรับสื่อไปแล้ว เพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่สื่อนำเสนอ 4) การประเมินค่าคือการประเมินค่าสิ่งที่สื่อเสนอว่ามีคุณภาพและคุณค่ามากน้อยเพียงใด และ 5) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ คือการนำสิ่งที่เราวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ เลือกรับสื่อเป็น

3.2 การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยเชิงพื้นที่ ทุกภาคส่วนมีการกระหนักรถึงปัญหาและมีความคิดร่วมกันในการแก้ปัญหา มีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกันอย่างเช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เน้นการมีส่วนร่วมของภาคส่วนจากหน่วยงานทั้งสามด้านคือ วัด บ้าน และหน่วยงานรัฐให้ความร่วมมือกันในด้านต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนวัตกรรม ภายใต้กิจกรรมที่กำหนดขึ้นมาข้างต้นให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างจังหวัด สถานศึกษาและสถานประกอบการต่างๆ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายกลุ่มสถานศึกษาโดยใช้สถานที่ของสถาบันการศึกษาทั้งสองแห่ง เป็นศูนย์กลางภายในกลุ่มเครือข่าย โรงเรียนที่มีความพร้อมและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารเครือข่ายโรงเรียนฯ และทำการเชื่อมโยงให้เห็นว่า จากคุณค่าด้านต่างๆ ทำให้เกิดอิทธิพลด้านใดบ้างและมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ต่อวิถีชีวิตของชุมชนสันติสุขโดยมีแนวทางการพัฒนา 2 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนางาน เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพของงานที่ทำอยู่ให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ โดยการพัฒนาความรู้ของบุคคลในองค์กรให้เป็นความรู้ของกลุ่ม และเป็นความรู้ขององค์กร เพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรและการสร้างสรรค์สังคมความรู้ในเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสารภายในองค์กร การต่อยอดความรู้ และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยมุ่งสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ เช่น การบันทึกความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานที่เรียกว่า การสอนงานและการเรียนรู้ข้ามสายงาน 2) การพัฒนาคน เป็นการสร้างเครือข่ายด้านความสัมพันธ์ของคนและเครือข่ายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้การสร้างเครือข่ายหมายถึงการทำให้มีการติดต่อ และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันฉันท์เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระมากกว่าสร้างการคบค้าสมาคมแบบพึ่งพิง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช้การสร้างระบบติดต่อกันด้วยการเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่นการส่งจดหมายข่าวไปให้สมาชิกตามรายชื่อ แต่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย เช่น เว็บไซต์ KM เป็นช่องทางการสื่อสารที่มีการนำเว็บบอร์ดมาอำนวยความสะดวกให้กับกลุ่มคนที่เป็สมาชิก KM ทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องต่างๆ นอกจากนี้้องค์การควรมีการให้รางวัลแก่ผู้ที่อุทิศตนให้กับการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลอื่น

3.3 การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยเชิงเครือข่าย การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยเชิงเครือข่ายประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การสื่อสารเพื่อการเรียนการสอนเชิงพุทธ 2) การสื่อสารในสังคมเชิงพุทธ 3) การสื่อสารเพื่อการดำเนินชีวิตเชิงพุทธ 4) การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย โดยมีแนวทางการสร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย 10 ประการ ประกอบด้วย 1) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมมีการทำงานเชื่อมโยงกันระหว่างสถานศึกษา 2) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมมีการประสานความร่วมมือกันและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 3) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้กับเยาวชนไทย 4) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่สำหรับออกแบบนวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธสำหรับเยาวชนไทย 5) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่ที่เน้นการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อ 6) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเยาวชนไทย 7) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมสร้างชุดการเรียนรู้การสื่อสารเชิงพุทธสำหรับเยาวชนให้รู้เท่าทันสื่อ 8) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมออกแบบกิจกรรมให้เยาวชนรู้เท่าทันสื่อและมีความทันสมัย 9) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมจะเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานในพื้นที่ และ 10) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมจะเป็นสื่อกลางในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ในการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของ

เยาวชน โดยผลการวิจัยมีหลักพหุชนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ประกอบด้วย 1) รู้ทันสื่อตามหลักไตรสิกขา 2) รุ่งอรุณของการศึกษา 3) รู้ทันสื่ออย่างผู้มีปัญญา 4) ปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญสำหรับยุคข่าวสารข้อมูล 5) วุฒิธรรม 4 ความเจริญงอกงามแห่งปัญญา และการติดตามและประเมินผลได้กำหนดกรอบการประเมิน 3 ด้าน คือ 1) ความรู้ที่ได้รับ 2) การนำไปใช้ชีวิตประจำวัน 3) การถ่ายทอดความรู้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมสื่อสารเชิงพุทธ เป็นการสื่อสารที่มีรูปแบบ ประเด็นเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย เป็นการสื่อสารด้วยสติปัญญา และพิจารณาไตร่ตรองในขณะที่มีสื่อสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ตนเอง และผู้รับสื่อมีความสุข เว้นจากลักษณะมุสาวาท เน้นการสื่อสารในรูปแบบเชิงพุทธตามแนวไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญา ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร เป็นขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับล่างสุด (2) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่งสาร/ผู้ผลิตสื่อ เป็นขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น (3) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย เป็นขั้นตอนของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในระดับสูงสุด 2) องค์ประกอบหลักในการแพร่กระจายนวัตกรรมประกอบด้วย (1) นวัตกรรม หรือแนวคิดใหม่ในสายตาของผู้รับสาร (2) การสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสาร (3) สมาชิกในสังคม (4) ระยะเวลา 3) กระบวนการตัดสินใจและยอมรับนวัตกรรม ประกอบด้วยขั้นตอนซึ่งผู้รับสารมีปฏิสัมพันธ์กับนวัตกรรม โดยการ (1) การให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน ความรู้ด้านการใช้ และความรู้เชิงหลักการ (2) การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ ผู้ทำหน้าที่เผยแพร่ นวัตกรรมให้ข้อมูลเพื่อสร้างความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรม (3) การตัดสินใจ (4) การดำเนินการ โดยนำนวัตกรรมที่ตนตัดสินใจรับมาใช้หรือ ทดลองใช้ (5) การยืนยัน ว่าสมควรรับนวัตกรรม หรือสมควรปฏิเสธ นวัตกรรม 4) การแพร่กระจายนวัตกรรมเป็นกระบวนการซึ่งนวัตกรรมถูกสื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสารในช่วงเวลาหนึ่ง ระหว่างผู้รับสารในสังคมกับการยอมรับนวัตกรรมแบ่งเป็น 5 กลุ่ม (1) กลุ่มล้าสมัย (2) กลุ่มนำสมัย (3) กลุ่มทันสมัย (4) กลุ่มตามสมัย และ (5) กลุ่มล้าสมัย ผลการวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกับการวิจัยของ ทศนีย์ เจนวิถีสุข (2556) ที่พบว่า การสื่อสารที่มีผลมากในการส่งผลกระทบต่อกระเทือนถึงสังคม หรือมีส่วนเกี่ยวข้อง สนับสนุน หรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม คือการสื่อสารมวลชน ส่วนการสื่อสารกับตนเองและการสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม เป็นการสื่อสารที่มีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของสังคมเป็นสำคัญ ทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคมในลักษณะการร่วมกันเป็นสังคมโดยรวมการสื่อสารกับตนเองและการสื่อสารกับบุคคลอื่น เป็นการสื่อสารที่ไม่อาจแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด และเกี่ยวข้องกับสัมมาทิฐิ โดยมีรูปแบบและกระบวนการ คือ ทำการสื่อสารกับบุคคลอื่น (ปรโตโฆสะ) + ทำการสื่อสารกับตนเอง (โยนิโสมนสิการ) + ทำการสื่อสารตามแนวทางประพจน์ปฏิบัติในศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งทำให้ผู้รับสารเกิดปัญญา ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในส่วนตน และผู้อื่น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการและแนวทางปฏิบัติด้านการสื่อสารเชิงพุทธที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่สังเคราะห์ได้จากการศึกษา มีหลักการและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ คือสื่อสารด้วยสติ บนพื้นฐานของความเข้าใจและเคารพในตนเองและผู้อื่น บนหลักการของเหตุและผลตามความเป็นจริง ก่อให้เกิดปัญญา สร้างสรรค์ และนำไปสู่การกระทำที่ดีงามทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การสื่อสารเชิงพุทธนี้เป็นดังเช่นมรรควิธีที่เป็นเหตุนำไปสู่ผล คือ การ

เปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่เป็นประโยชน์สุข โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจากภายในตนเองของบุคคล แล้วกระจายไปสู่สังคม และสอดคล้องกับ Hobbs (1999) ที่ได้อธิบายว่า ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ได้แก่ 1) ความสามารถในการเข้าถึงสาร หมายถึง ความสามารถในการถอดรหัสที่เป็นสัญลักษณ์ และสร้างคำศัพท์ รวมทั้งความสามารถในการแสวงหา จัดการ และการเก็บรักษาข้อมูลข่าวสาร เช่น การใช้หนังสือในการหาข้อมูล การเลือกและการใช้อ้างอิงจากแหล่งต่างๆ เป็นต้น อีกทั้งเป็นความสามารถในการใช้เครื่องมือในเทคโนโลยี เช่น วิดีโอ และคอมพิวเตอร์ 2) ความสามารถในการวิเคราะห์สาร หมายถึง ทักษะการเข้าใจในการตีความ รวมถึงการกระทำในการจัดประเภท แนวคิดของงาน การกำหนดรูปแบบของงานโดยอนุมานเกี่ยวกับเหตุและผล การบอกถึงจุดประสงค์และมุมมองของผู้เขียน ความสามารถในการวิเคราะห์สารยังรวมถึงบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ และสุนทรียะที่สารถูกสร้างหรือบริโภค 3) ความสามารถในการประเมินสาร หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องและคุณค่าของความหมายของสารสำหรับผู้อ่าน รวมถึงการใช้ความรู้ที่มีมาก่อนเพื่อแปลความของงาน เช่น การทำนายผลลัพธ์ที่นอกเหนือจากที่มีอยู่หรือบทสรุปเชิงตรรกะ การบอกถึงค่านิยมในสาร และชื่นชมในคุณภาพอย่างสุนทรียะของงาน ทักษะในการประเมินจะต้องใช้การมองโลก ความรู้ ทศนคติ และค่านิยมของผู้เรียน 4) ความสามารถในการใช้สารสื่อความหมาย หมายถึง เป็นความสามารถเข้าใจผู้ชมผู้ฟังที่กำลังสื่อสารด้วย ความสามารถในการใช้อย่างมีประสิทธิภาพของสัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย ความสามารถในการจัดการลำดับขั้นของความคิด และความสามารถในการจับความสนใจผู้รับสาร รวมถึงทักษะในการผลิตสื่อสำหรับการพิมพ์ เช่น การเรียนรู้การเขียนจดหมายและสละกดคำ การใช้ภาษาอย่างถูกหลักไวยากรณ์ รวมถึงการพูด การเรียนรู้การจะติดต่อหรือแก้ไขงานของผู้อื่น และการผลิตวิดีโอและเสียง

2. การพัฒนาการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยโดยมีเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมและการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ขับเคลื่อนพื้นที่ที่มีความประพัตติปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม โยนิโสมนสิการ โปรโตไซส และยึดหลักกาลามสูตรเอื้อต่อการสื่อสารและมีความทันสมัย ประกอบด้วย 1) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมมีการทำงานเชื่อมโยงกันระหว่างสถานศึกษา 2) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมมีการประสานความร่วมมือกันและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง 3) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้กับเยาวชนไทย 4) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่สำหรับออกแบบนวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธสำหรับเยาวชนไทย 5) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่ที่เน้นการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อ 6) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเยาวชนไทย 7) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมสร้างชุดการเรียนรู้การสื่อสารเชิงพุทธสำหรับเยาวชนให้รู้เท่าทันสื่อ 8) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมออกแบบกิจกรรมให้เยาวชนรู้เท่าทันสื่อและมีความทันสมัย 9) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมจะเป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานในพื้นที่ และ 10) เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมจะเป็นสื่อกลางในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ในการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Livingstone (2004) ได้อธิบายนิยามของการรู้เท่าทันสื่อไว้ในหนังสือ What is Media Literacy? ว่าหมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง (Access) การวิเคราะห์ (Analyze) การประเมิน (Evaluate) และการสร้างสรรค์เนื้อหาสาร (Create Message) ทั้งนี้ นิยามการรู้เท่าทันสื่อของ Livingstone จะรวมถึงการรู้เท่าทันสื่อในสื่ออินเทอร์เน็ตด้วย และสอดคล้องกับ Buckingham et al. (2005) ได้สรุปความสามารถของการรู้เท่าทันสื่อไว้ในรายงานเรื่อง “The Media Literacy of Children and Young People” ว่าประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน คือ 1) การเข้าถึง (Access) หมายถึง ความสามารถในการแสวงหา

เนื้อหาของสื่อที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้รับสารเอง ความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี ความสามารถใช้เครื่องมืออุปกรณ์เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อค้นหาสารที่ต้องการ 2) การเข้าใจ (Understand) หมายถึง ความสามารถในการตีความ (Interpret) ประเมินค่า (Evaluate) ตระหนักรู้และเข้าใจในภาษาของสื่อ 3) การสร้างสรรค์ (Create) หมายถึง ความสามารถในการใช้เครื่องมือในการสื่อสาร ความสามารถในการเข้าถึงและจัดการกับเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับพรทิพย์ เย็นจะบก (2552) ที่ได้อธิบายประเด็นสมรรถนะของการรู้เท่าทันสื่อและดิจิทัล คือ 1) การเข้าถึง หมายถึง การค้นหาและใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างมีทักษะและใช้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมและสำคัญกับผู้อื่น 2) การวิเคราะห์และประเมินคือ การเข้าใจเนื้อหาสารและการใช้ความคิดวิพากษ์เพื่อวิเคราะห์ถึงคุณภาพของสาร ความสัจจริง ความน่าเชื่อถือ และความคิดเห็น ขณะที่พิจารณาถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นหรือผลที่ตามมาของเนื้อหาสาร 3) การสร้างสรรค์ คือ การประกอบหรือการสร้างขึ้น ในที่นี้หมายถึงการสร้างสรรคเนื้อหา และความมั่นใจในการแสดงออกทางความคิดของตนโดยที่ตระหนักรู้ถึงจุดประสงค์ ผู้ชม ผู้ฟัง และเทคนิคในการประกอบสร้าง 4) การสะท้อนกลับ คือ การนำมาประยุกต์ใช้อย่างมีความรับผิดชอบทางสังคมและมีจริยธรรมเพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์และประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งหมายรวมถึงการประพจน์และการปฏิบัติ 5) การกระทำ คือ การทำงานส่วนตนและส่วนรวมเพื่อแบ่งปันความรู้และแก้ปัญหาในระดับครอบครัว การทำงาน ชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกของชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศชาติ

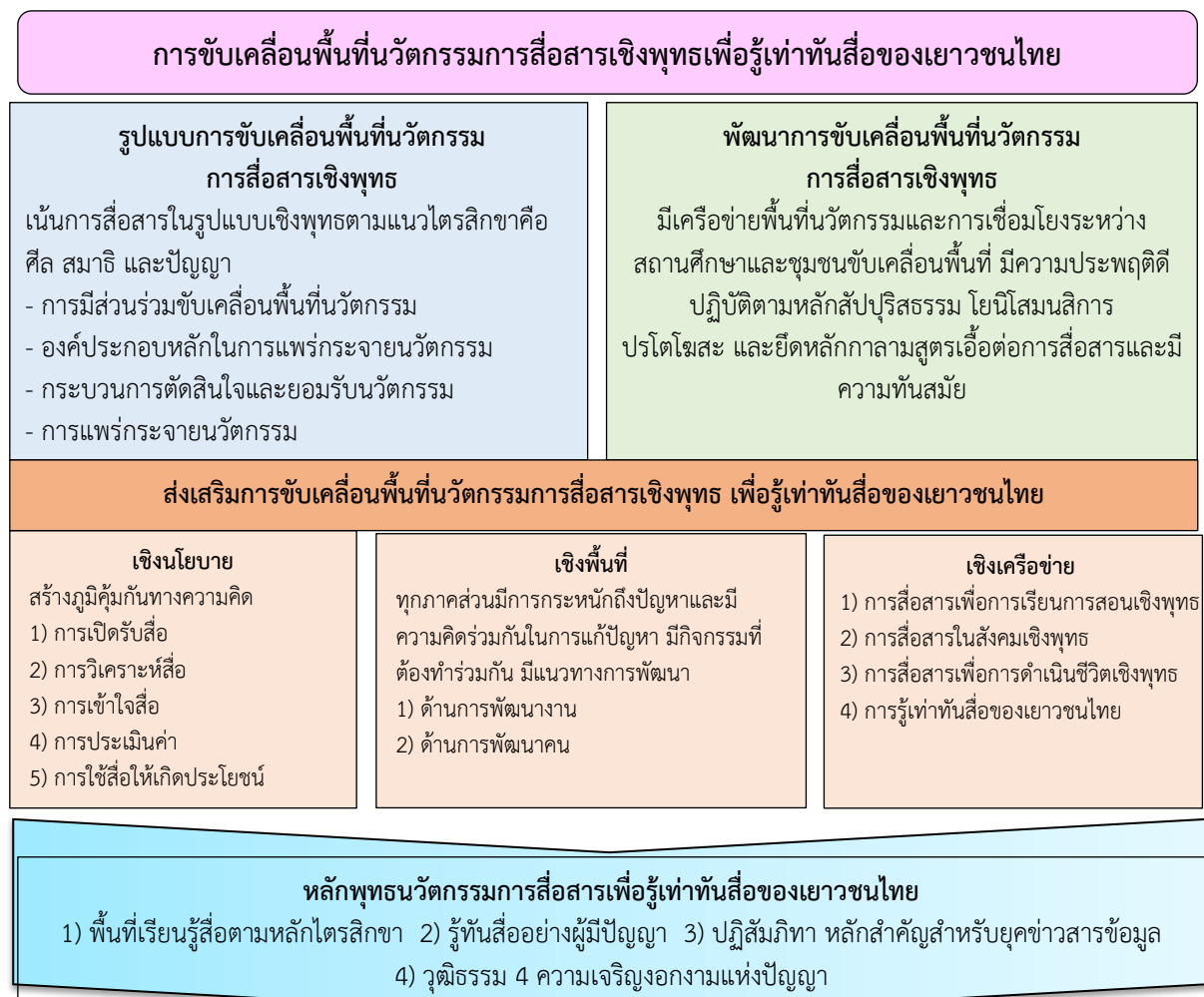
3. การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย เชนนโยบาย การเรียนการสอนต้องสอดคล้องกันทั้งโรงเรียน บ้าน วัด เน้นการพัฒนาตนเองทั้งภายนอกและภายใน การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ควรมีลักษณะคือ เยาวชนไทยควรทราบแหล่งที่มาของสื่อว่ามีที่มาอย่างไร ใครเป็นเจ้าของสื่อหรือผู้ผลิตสื่อและที่สำคัญคือมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ วัดจุดประสงค์และการแสดงเจตนาของสื่อต้องการจะสื่อสารอะไร และวิเคราะห์ว่าสื่อมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของผู้รับสื่ออย่างไร และกำลังสร้างและสะท้อนค่านิยมอะไรในสังคม และเยาวชนควรต้องได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง รวมถึงครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด 2) การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยเชิงพื้นที่ ร่วมกันในการแก้ปัญหา มีกิจกรรมทำร่วมกัน เน้นการมีส่วนร่วมของภาคส่วนจากหน่วยงานทั้งสามด้านคือ วัด บ้าน และหน่วยงานรัฐ 3) การส่งเสริมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยเชิงเครือข่าย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) การสื่อสารเพื่อการเรียนการสอนเชิงพุทธ 2) การสื่อสารในสังคมเชิงพุทธ 3) การสื่อสารเพื่อการดำเนินชีวิตเชิงพุทธ 4) การรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับการวิจัยของวสุพล ตรีโสภากุล (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความยึดมั่นผูกพันบนเฟซบุ๊กแฟนเพจสามารถแสดงออกได้เป็น 5 เรื่อง ได้แก่ 1) ความถี่ในการเข้าใช้งานเฟซบุ๊กแฟนเพจ 2) ความหลากหลายในการใช้งานเฟซบุ๊กแฟนเพจ 3) การสื่อสารกับสมาชิกคนอื่นๆ บนเฟซบุ๊กแฟนเพจ 4) การนำข้อมูลเฟซบุ๊กแฟนเพจไปประกอบการตัดสินใจซื้อ และ 5) การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ บนเฟซบุ๊กแฟนเพจ ซึ่งในช่วงแรกของการเกิดความยึดมั่นผูกพันผู้ใช้งานจะเกิดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานบนเฟซบุ๊กพื้นฐาน เช่น มีการเข้าใช้งานบ่อยขึ้น มีวิธีในการแสดงออกที่หลากหลาย และมีการพูดคุยกับคนอื่น จากนั้นเมื่อผู้ใช้งานมีความยึดมั่นผูกพันมากขึ้นจึงเริ่มมีการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ หรือเข้าร่วมกิจกรรมของตราสินค้านั้น และมีความสอดคล้องกับการวิจัยของกิตติมา สุรสนธิ (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับสื่อหรือข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์มาก

ที่สุด มีความถี่ในการเปิดรับจากสื่อโทรทัศน์จำนวน 5-6 ครั้งต่อเดือน ส่วนใหญ่เปิดรับเนื้อหาทางการเมืองในเรื่องการเลือกตั้งมากที่สุด และพบว่ามียุทธศาสตร์การตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตนเอง สำหรับสถานะทางการเมืองพบว่า กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งมีสถานะทางการเมืองแบบเป็นผู้ตามทางการเมือง และมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความถี่ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยพูดคุยเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองมากที่สุด นอกจากนี้ผู้ที่มีวิธีการตัดสินใจทางการเมืองแบบหาข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่างๆ แล้วตัดสินใจด้วยตัวเองจะมีการรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัย คือ การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย เน้นการสื่อสารในรูปแบบเชิงพุทธตามแนวไตรสิกขาเพื่อพัฒนาการขับเคลื่อนโดยมีเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมและการเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและชุมชนขับเคลื่อนพื้นที่ และยึดหลักกาลามสูตรเพื่อการสื่อสารและมีความทันสมัย ดำเนินการตามหลักพุทธนวัตกรรมการสื่อสารเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
การวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย” มีระบบในการบริหารจัดการ คือ ใช้ความต่อเนื่องและการมีส่วนร่วม ดังนั้น การที่จะทำให้กิจกรรมและองค์ความรู้นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทยประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่กับภาครัฐ ต้องอย่างต่อเนื่องและพัฒนาต่อยอดตลอดเวลา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อรู้เท่าทันสื่อของเยาวชนไทย
 - 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธแบบบูรณาการ
 - 2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการต่อยอดนวัตกรรมการสื่อสารเชิงพุทธโดยใช้หลักการแบบวิถีใหม่ในภาวะวิกฤต

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา สุรสนธิ. (2554). การรู้เท่าทันสื่อกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทัศนีย์ เจนวิธิสุข. (2556). การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- นิธิดา วิวัฒน์พาณิชย์. (2558). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 9(3). 209-219.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). ถอดรหัสลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ คู่มือการเรียนรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพมหานคร: ออฟเซ็ท ครีเอชั่น.
- ภูริพัฒน์ ธนอมศรีอุทัย. (2565). ความเหลื่อมล้ำทางสังคมกับการพัฒนาประเทศในยุคดิจิทัล. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 7(2). 293-304.
- วสุพล ตรีไสภาคกุล. (2558). การศึกษากระบวนการและปัจจัยเชิงสาเหตุความยึดมั่นผูกพันบนเฟซบุ๊กแฟนเพจในกลุ่มผู้บริโภคไทย. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สายน้ำผึ้ง รัตนงาม. (2561). พุทธวิธีการรู้เท่าทันสื่อใหม่สำหรับเยาวชนเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร. 6(2). 460-473.
- Buckingham, D., Banaji, S., Burn, Andrew, Carr, Diane, Cranmer, Sue, and Willett, Rebekah. (2005). The Media Literacy of Children and Young People: A review of the research literature on behalf of Ofcom. From http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/ml_children.pdf Retrieved May 2, 2015.
- Hobbs, R., & Froast, R. (1999). Instructional Practices in Media Literacy Education and Their Impact on Students' learning. *New Jersey Journal of Communication*. 6(2). 123-148.

Livingstone, S. (2004). **What is Media Literacy.** From https://www.lmz-bw.de/fileadmin/user_upload/Medienbildung_MCO/fileadmin/bibliothek/livingstone_medialiteracy/livingstone_medialiteracy.pdf Retrieved May 2, 2015.

SIMON KEMP. (2021). **DIGITAL 2021: THAILAND.** From <https://datareportal.com/reports/digital-2021-thailand> Retrieved October 15, 2021.

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร*

THE TEACHING AND LEARNING MANAGEMENT MODEL ACCORDING TO THE
BUDDHADHAMMA PRINCIPLE OF THE TEACHER-MONKS IN SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

¹พระครูสุนทรธรรมการ (สุชีพ สุจิตโต) Phrakhrusoonthornthammakorn (Sucheeeph Suchitto)

²พระครูภาวนาวุฒิบัณฑิต Phrakhruphawanawutthibandit ³อินธา ศิริวรรณ Intha Siriwan

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Phra2546@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 278 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น การประเมินรูปแบบใช้แบบประเมินกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 278 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป/คน และการใช้เอกสารการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อันดับ 1 คือ สื่อการเรียนการสอน ($PNI_{modified} = 0.236$) 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ การบูรณาการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 และการประเมิน 3) การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสรุปเป็นองค์ความรู้การวิจัย คือ PRADHAM

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน, หลักพุทธธรรม, พระสอนศีลธรรม

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the needs and necessities of teaching and learning of moral teachings in secondary schools under Bangkok Metropolitan Administration, 2) to develop a model for organizing teaching and learning according to the principles of Buddhism of moral teaching monks in secondary schools under Bangkok Metropolitan Administration, 3) to evaluate a model for organizing teaching and learning according to Buddhist principles of moral teaching monks in secondary schools under Bangkok Metropolitan Administration. It is a mixed methods research. Quantitative research used the questionnaire with 278 sample group of morality monks in secondary schools under Bangkok Metropolitan Administration. Data were analyzed using basic statistics, namely percentage, mean, and standard deviation, and priority needs index modified. The evaluation model used an evaluation form with 278 sample of morality monks in secondary schools under Bangkok Metropolitan Administration. Data were analyzed using basic statistics, namely percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research used semi-structured interviews with 10 key informants and group discussion documents with 9 experts. Data were analyzed using content analysis. The results of the research found that 1) The priority needs index for teaching and learning management of Buddhist morality teachers in secondary schools under the Bangkok Metropolitan Administration ranked first in the aspect of teaching media ($PNI_{modified} = 0.236$). 2) The teaching and learning management model according to the Buddhadhamma Principle of the teacher-monks in secondary schools under the Bangkok Metropolitan Administration consisted of principles, objectives, integration of teaching and learning according to the principles of the Four Noble Truths, and evaluation. 3) Evaluation of the teaching and learning management model according to the Buddhadhamma Principle of the teacher-monks in secondary schools under the Bangkok Metropolitan Administration, overall, it was at the highest level. In summary, the knowledge of research is PRADHAM.

Keywords: Teaching and Learning Management, Buddhadhamma Principle, The Teacher-Monks

บทนำ

ในปัจจุบันปัญหาสังคมไทยได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ สังคมที่ไม่เป็นระเบียบ ละเลยกฎ กติกา ในการอยู่ร่วมกัน เยาวชนซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อคบเพื่อนเสเพล เนื่องจากเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ในบริเวณที่มีสภาพแวดล้อมไม่ดี เช่น อยู่ใกล้แหล่งการพนัน แหล่งเสื่อมโทรมมีโอกาสถูกใช้เป็นเครื่องมือในการทำผิดกฎหมายได้ ประกอบกับสังคมสมัยใหม่เน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม คือ การย่อหย่อนในศีลธรรม-จริยธรรม เยาวชน นักเรียน นักศึกษา มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเดิม ขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่สั่งตามตามโครงสร้างของสังคมไทยจางหายไป จนเกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาท ปัญหายาเสพติด ในโรงเรียน ปัญหาการประพฤติตนไม่เหมาะสมในเวลาเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน และปัญหาอาชญากรรมร้ายแรง เป็นต้น (พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เผ่าวัฒนา, 2561) จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชาติ โดยเฉพาะในประเทศไทยมีทุนทางสถาบันที่น่าพาประเทศไทยให้อยู่เย็นเป็นสุข ได้แก่ สถาบันศาสนาซึ่งนับเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ เนื่องจากความสำคัญของศาสนาได้หล่อหลอมให้เกิดการพัฒนาเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาสังคมที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาเปรียบเสมือนวัคซีนที่ดี มีพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบจำนวนมาก ที่คนไทยส่วนใหญ่ของประเทศให้ความนับถือและศรัทธา ส่งเสริมให้ประชาชนมีวัตรปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา (สำนักงานพระสอนศีลธรรม, 2563)

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้ดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยหวังสร้างคุณประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ จากหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยพระสอนศีลธรรม เพื่อพัฒนาคุณธรรม ศีลธรรมแก่นักเรียนในสถานศึกษา ทั้งประถม มัธยม และอาชีวศึกษา ได้เริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548-2550 โดยแรกเริ่มรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายพระสอนธรรมในโรงเรียนที่เข้าไปสอนในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประมาณ 600 รูป ภายหลังกระทรวงวัฒนธรรมได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและมีการประชุมร่วมกัน พบว่ากระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการพระสอนศีลธรรมไปสอนในโรงเรียนเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 58,073 รูป โดยเฉพาะโรงเรียนวิถิพุทธ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากกว่า 10,000 แห่ง เป็นโครงการที่ภาครัฐเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐด้านการเสริมสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ให้เป็นคน “เก่ง ดี มีคุณภาพ” เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามเจตนารมณ์แห่งการพัฒนาคนในชาติให้มีคุณธรรมที่พึงประสงค์ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ 4 ประการ “พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา” นอกจากนี้ ยังช่วยสนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาด้านการเผยแผ่ และการศึกษาสงเคราะห์อีกด้วย จึงเป็นโครงการที่มุ่งพัฒนาทุนมนุษย์อย่างเป็นองค์รวม (สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551)

แต่จากผลการสรุปการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ได้แก่ ปัญหาการพัฒนา

หลักสูตรที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ทั้งหลักสูตรที่ใช้สอนนักเรียน หลักสูตรการพัฒนาพระภิกษุช่วยสอน ขาดระบบการจัดการฐานข้อมูล โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ จากการดำเนินการในปีที่ผ่านมา มีความไม่เหมาะสมกับความจำเป็นที่ต้องฝึกอบรมทั้งทางด้านวิทยุและคุณวุฒิ ไม่ตรงกับความต้องการของผู้เข้าอบรม ขาดมาตรฐานความเป็นพระภิกษุช่วยสอน ส่งผลให้การสอนศีลธรรมในโรงเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ คือ นักเรียนยังขาดศีลธรรมหรือไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่นำไปปฏิบัติเท่าที่ควรเป็นต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดนี้ ชี้ให้เห็นถึงความไม่เป็นรูปแบบหรือความไม่เข้าใจในรูปแบบของการบริหารจัดการ ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยประสบการณ์และความรู้ความสามารถในการบริหาร (สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนสอนทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรม คือ หลักอริยสัจ 4 ความสัมพันธ์กันแห่งเหตุและผลเป็นหลักความจริงอย่างประเสริฐ พัฒนาผู้เรียนในการดำเนินชีวิตให้มีจิตใจดี และมีพลังใจเข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต้านทานเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่ดีงาม เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาองค์กร สังคม ประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร จากแหล่งข้อมูล ได้แก่ พระไตรปิฎก, หนังสือ, ตำรา, บทความ, วารสาร, งานวิจัย, เว็บไซต์หรือแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบศึกษาเอกสาร ด้วยวิธีการนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ข้อมูล และสังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้ 1) สร้างแบบสอบถามจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ตรงตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแปดค่าเป็น 5 ระดับ (Rating Scale) ของ Likert 2) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามในเบื้องต้น 3) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item objective congruence index) ได้ค่า IOC รายข้อคำถามแต่ละข้อคะแนน คือ 0.50-

1.00 คะแนน และรายฉบับที่ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามสามารถนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลได้ 4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.970 ซึ่งถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เพื่อทำการเก็บข้อมูลได้ 5) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ก่อนนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 278 รูป โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2552) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น $PN_{I\text{modified}}$

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร จากแหล่งข้อมูล ได้แก่ พระไตรปิฎก, หนังสือ, ตำรา, บทความ, วารสาร, งานวิจัย, เว็บไซต์หรือแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบศึกษาเอกสาร ด้วยวิธีการนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ข้อมูล และสังเคราะห์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 รูป ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 ท่าน และนักวิชาการด้านพุทธบริหารการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

3. สันทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ คือ เอกสารสำหรับการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยแนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 278 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้องของรูปแบบ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ($PN_{I\text{modified}} = 0.146$) เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ อันดับ 1 ด้านสื่อการเรียนการสอน ($PN_{I\text{modified}} = 0.236$) อันดับ 2 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ($PN_{I\text{modified}} = 0.127$) อันดับ 3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($PN_{I\text{modified}} = 0.122$) และอันดับที่ 4 ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ($PN_{I\text{modified}} = 0.121$) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน

ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอน ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม	สภาพที่พึงประสงค์	สภาพปัจจุบัน	PNI modified	อันดับที่
1. หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน	4.62	4.12	0.121	4
2. กิจกรรมการเรียนรู้	4.60	4.10	0.122	3
3. สื่อการเรียนการสอน	4.34	3.51	0.236	1
4. การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	4.60	4.08	0.127	2
ภาพรวม	4.54	3.96	0.146	

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยเลือกเฉพาะความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้รูปแบบๆ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 และ 4) การประเมิน มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานพระพุทธศาสนา สถานศึกษานำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียน และการพัฒนาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการกับหลักอริยสัจ 4 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อันเป็นเครื่องบ่งชี้ครูพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพในการสอน โดยมีวิธีการและแนวทางการเรียนการสอน อันเป็นเป้าหมายของความเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 มีรายละเอียดดังนี้ 1) ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนมีหน้าที่คอยแนะนำ มีปฏิสัมพันธ์ที่ตระหนักรู้ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ได้แก่ ขั้นตอนหาปัญหา (ทุกข์) ขั้นตอนสมมติฐาน (สมุทัย) ขั้นตอนทดลองและเก็บข้อมูล (นิโรธ) ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (มรรค) 2) หลักอริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค 3) การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรม ประกอบไปด้วย (1) การประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาสื่อการเรียนการสอน (ขั้นนิโรธ) (2) สนับสนุนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนมีโอกาสในการแก้ปัญหาจริง (ขั้นมรรค) และ (3) สื่อการเรียนการสอนสนับสนุนการทำงานร่วมกันและนำไปสู่การแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม (ขั้นมรรค)

องค์ประกอบที่ 4 การประเมิน เพื่อตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของรูปแบบ ด้วยเทคนิควิธี CIPP Model ได้แก่ 1) การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation : I) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P)

3. การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
องค์ประกอบที่ 1 หลักการ	4.56	0.56	มากที่สุด	4.43	0.58	มาก	4.55	0.58	มากที่สุด	4.47	0.57	มาก
องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์	4.58	0.58	มากที่สุด	4.47	0.58	มาก	4.55	0.58	มากที่สุด	4.50	0.59	มาก
องค์ประกอบที่ 3 การบูรณาการ การจัดการเรียน การสอนตาม หลักอริยสัจ 4	4.55	0.47	มากที่สุด	4.47	0.45	มาก	4.54	0.46	มากที่สุด	4.48	0.47	มาก
องค์ประกอบที่ 4 การประเมิน	4.55	0.50	มากที่สุด	4.46	0.51	มาก	4.54	0.50	มากที่สุด	4.49	0.49	มาก
รวม	4.56	0.52	มากที่สุด	4.46	0.48	มาก	4.55	0.50	มากที่สุด	4.49	0.50	มาก
ภาพรวม	$\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.53 แปลผล มากที่สุด											

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D = 0.53) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.56$, S.D = 0.52) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D = 0.50) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.49$, S.D = 0.50) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.46$, S.D = 0.48) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนในด้านการศึกษายุคใหม่ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสามารถใช้เทคนิคและแพลตฟอร์มการสอนต่างๆ เพื่อสร้างความสนุก ความน่าสนใจของผู้เรียน ยกย่องเนื้อหาการสอนและคุณภาพการเรียนของผู้เรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของรุ่งรัชดาพร เวหะชาติ

(2553) ที่กล่าวไว้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนครูต้องสร้างสถานการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นความสนใจ ให้การเสริมแรงและประเมินพฤติกรรมผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมมากที่สุด ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง บทบาทของครูเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ อยากรู้ อยากเห็นและอยากลอง โดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานพระพุทธศาสนา สถานศึกษานำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียน และการพัฒนาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการกับหลักอริยสัจ 4 เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นหลักการเป็นการบูรณาการทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนกับหลักพุทธธรรมคืออริยสัจ 4 ในการพัฒนาที่เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงอันจะนำไปสู่การเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิภา เฉลิมหมู่ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย (1) ทุกข์ ชี้้นกำหนดปัญหา กำหนดปัญหาการจัดการเรียนการสอน (2) สมุทัย ชี้้นตั้งสมมติฐาน นำสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีมาประกอบการเรียนการสอน (3) มรรค ชี้้นทดลองและเก็บข้อมูล ใช้เทคนิคทำงานเป็นกลุ่มและบันทึกข้อมูล (4) นิโรธ ชี้้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล การประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ประเมินจากสภาพจริง

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อันเป็นเครื่องบ่งชี้ครูพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพในการสอน โดยมีวิธีการและแนวทางการเรียนการสอน อันเป็นเป้าหมายของความเป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะ การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด อรุณ สุภาวงศ์ (2564) ที่ระบุว่า ขั้นตอนวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เป็นเป้าหมายหรือผลการดำเนินงานในการนำรูปแบบไปใช้ให้บรรลุผลตามที่ต้องการ

องค์ประกอบที่ 3 การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 ประกอบด้วย

1) ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน เป็นการบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจในการเรียนการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระภิกษุช่วยสอนตามหลักพุทธธรรม โดยผู้สอนมีหน้าที่คอยแนะนำ มีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น มี 4 ประการ 1) ชี้้นกำหนดปัญหา หรือชี้้นทุกข์ 2) ชี้้นตั้งสมมติฐาน หรือชี้้นสมุทัย 3) ชี้้นการทดลองและเก็บข้อมูล หรือชี้้นนิโรธ 4) ชี้้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล หรือชี้้นมรรค ซึ่งเป็นการบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจในการเรียนการสอนในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพระภิกษุช่วยสอนสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสิริเจตยานุกิจ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่

เป็นแบบพุทธวิธีควรมี ได้แก่ รูปแบบการสอนตามหลักพุทธธรรม รูปแบบการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 รูปแบบการสอนตามหลักโยนิโส เป็นต้น

2) หลักอริยสัจ 4 เป็นการบูรณาการหลักธรรมที่เกี่ยวข้องกันสัมพันธ์กันในลักษณะที่เป็นเหตุและผลของกันและกัน หรือกระบวนการที่เกิดขึ้นและกระบวนการดับไปของทุกข์อันเป็นธรรมชาติของชีวิตตามความสัมพันธ์กันแห่งเหตุและผลเป็นหลักความจริงอย่างประเสริฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนินาภา พรหมิ (2565) ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการตามหลักพุทธธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยหลักอริยสัจ 4 เป็นหลักพุทธธรรมอย่างประเสริฐ 4 อย่างได้แก่ 1) ทุกข์ (ทุกข์สัจจะ) 2) สมุทัย (สมุทัยสัจจะ) 3) นิโรธ (นิโรธสัจจะ) 4) มรรค (มรรคสัจจะ)

3) การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนตามหลักอริยสัจ 4 เป็นการบูรณาการที่เน้นการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม เป็นสิ่งที่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจะต้องเป็นผู้สอนที่มีการสอดแทรกข้อคิดศีลธรรมเตือนสติให้แก่แก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความสุข แสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ มีความรอบรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม พัฒนาสื่อให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสิริเจตยานุกิจ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนตามแบบพุทธวิธีในด้านการเตรียมการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อ และการประเมินผล การเรียนที่ไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบพุทธวิธี ด้านการปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การเตรียมแหล่งเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียนรู้ และการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เมื่อเปรียบเทียบวิธีการสอนตามแบบพุทธวิธีตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จะมีความแตกต่างกันตามอายุและประสบการณ์การทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ ทองภู และสมควร นามสีฐาน (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาเทคโนโลยีในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และด้านการสอนเชิงพุทธบูรณาการด้วยไตรสิกขา มีการนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

องค์ประกอบที่ 4 การประเมินของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นขั้นตอนการประเมินผลภาพรวมสรุปเพื่อตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ด้วยเทคนิควิธี CIPP Model สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานครินทร์ อนาลโย (สุรราช) (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสังฆาธิการในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17 เป็นขั้นตอนการประเมินผลภาพรวมสรุปเพื่อตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา ด้วยเทคนิควิธี CIPP Model อันเป็นการปฏิบัติศาสนกิจของพระสังฆาธิการเพื่อประโยชน์สุขแก่ชุมชนและสังคมไทย

3. การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความถูกต้อง โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการวิจัยที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดย 1) การศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และ 2) ใช้แบบสอบถามพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 278 รูป และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการ

จำเป็น ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดย 1) การศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา และ 2) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบประเมิน มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัด จำนวน 278 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำเสนอตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอัมพร เรืองศรี (2554) ที่ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การทดสอบหรือการประเมินรูปแบบ อาจกระทำได้ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) การประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง 2) การประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ 3) การประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา และ 4) การประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับการวิจัยของสมาพร ลีภัยรัตน์ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา ที่ผ่านกระบวนการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาแนวคิด หลักการจากทฤษฎีของนักวิชาการ ทำให้รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารคุณภาพของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรมิดา เศรษฐบดี (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีวิธีการกระบวนการและลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความถูกต้องตามหลักการในเชิงทฤษฎี มีประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ PHRADHAM เป็นการนำองค์ความรู้การบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ (การจัดการเรียนการสอน) กับพุทธศาสตร์ (หลักพุทธธรรม) เพื่อนำมาบูรณาการและประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่รับผิดชอบ และเพื่อการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ภาคภูมิใจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

องค์ความรู้การวิจัย PHRADHAM อธิบายได้ดังนี้

P = Phra พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

H = healthy สุขภาวะ หรือสุขภาพนั้นจะมีองค์ประกอบอยู่ 4 มิติ คือ สุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางจิต สุขภาวะทางสังคม และสุขภาวะทางจิตวิญญาณ

R = Reform การปฏิรูปหรือการปรับปรุงแนวทางดำเนินการในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

D = Dhamma หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน หลักธรรมอริยสัจ 4

H = Happy การมีความสุขอันเกิดจากการได้เรียนรู้ของเด็กเยาวชนที่ได้เรียนรู้ตามกระบวนการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

A = Administrations of Bangkok การบริหารจัดการห้องเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาที่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนรับผิดชอบ

M = Media สื่อการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) มีการประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนาสื่อการเรียนการสอน (ขั้นนิโรธ) 2) สนับสนุนการเรียนรู้แบบแก้ปัญหาโดยให้นักเรียนมีโอกาสในการแก้ปัญหาจริง (ขั้นมรรค) 3) สื่อการเรียนการสอนสนับสนุนการทำงานร่วมกันและนำไปสู่การแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม (ขั้นมรรค)

สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรมสำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

1.2 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อการเรียนการสอนตามหลักพุทธธรรม คือการประเมินสื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการใช้สื่อการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาให้นักเรียนมีโอกาสทำงานร่วมกันและนำไปสู่การแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีความต้องการจำเป็นอันดับ 1 คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นควรวิจัยเรื่องการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อเทคโนโลยีสำหรับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ควรวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามหลักพุทธธรรมข้ออื่น และทำการวิจัยด้วยการใช้สถิติขั้นสูง

เอกสารอ้างอิง

- ชนิดาภา พรหมิ. (2565). รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักพุทธธรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- พระครูสิริเจตยานุกิจ. (2565). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบพุทธวิธีของคณาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครพนม. วารสารปัญญาปณิธาน. 7(1). 69-70.
- พระมหานครินทร์ อนาลโย (สุขราช). (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 17. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระศักดิ์ดา ขนาสโก (สมณวัฒนา). (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจิตวิญญาณตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เผ่าวัฒนา. (2561). การป้องกันพหุพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นไทยทำได้จริงหรือไม่? วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ. 34(2). 173-188.
- รมิดา เศรษฐบดี. (2564). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์. 23(4). 153-169.
- รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2553). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์.
- วิรัตน์ ทองภู และสมควร นามสีฐาน. (2563). การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงพุทธบูรณาการของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจังหวัดขอนแก่น. Journal of Buddhist Education and Research : JBER. 6(1). 404-405.
- สมาพร ลิ้มยรัตน์. (2560). รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา. สุทธิปริทัศน์. 31(100). 261-273.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: วิทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). **โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน**. แหล่งที่มา <https://www.kpmcu.com/about/> สืบค้นเมื่อ 5 มี.ค. 2567.
- สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2558). **สรุปผลการดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปีงบประมาณ 2557**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพระสอนศีลธรรม. (2563). **คู่มือการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม**. แหล่งที่มา <https://www.kpmcu.com/wp-content/uploads/2022/11/คู่มือการปฏิบัติงาน-พระสอนศีลธรรม-มจร.pdf> สืบค้นเมื่อ 5 มี.ค. 2567.
- อัมพร เรืองศรี. (2554). **การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**. คุษฏีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

กระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย
ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย*
THE BUDDHIST PSYCHOLOGICAL PROCESSES INFLUENCING FAITH IN BUDDHISM
AMONG THE PEOPLE OF KUSHINAGAR, UTTAR PRADESH, INDIA

¹พระครูวรโพธิวิเทศ (สงกรานต์ กิตติวโส) PhrakruVajirabodhivides (Songkran Kittiwangso)

²สิริวัฒน์ ศรีเครือดง Siritwat Srikrueadong

³สุวัฒน์ รักขันโท Suwatsan Ragkhanto

⁴สายหยุด มีฤทธิ์ Sayyud Mererk

⁵พระสมุห์โชคดี วชิรปัญโญ PhrasamuChokdee Vachirapanyo

^{1,2,3,4,5}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Sayyud.mrk@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย 2) เพื่อพัฒนากระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย และ 3) เพื่อนำเสนอกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 รูป/คน แบ่งเป็นผู้นำทางศาสนาพุทธในประเทศอินเดีย ได้แก่ หัวหน้าพระธรรมทูตไทยสายอินเดีย-เนปาล และเจ้าอาวาสวัดพุทธศาสนาในเมืองกุสินารา ประเทศอินเดีย และชาวอินเดียที่นับถือศาสนาพุทธ และการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย 2 ลักษณะ ได้แก่ ความศรัทธาทางสังคม ศรัทธาทางศาสนา 2) การพัฒนากระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ได้แก่ (1) หลักการของกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย หลักการของความศรัทธาของชาวอินเดีย เกิดจากการประสบการณ์การรับรู้จากอายตนะ และการรับรู้อารมณ์ (2) วิธีการของกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ประกอบด้วยการถือประมาณ การลดความเสี่ยงจากภายนอก การคิดด้วยตนเอง การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง (3) ผลของกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ประกอบด้วยชาวอินเดียมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและการไม่ยึดติดละทิ้งกิเลส ปลุกฝังโยนิโสมนสิการและมีการใส่ใจในการปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ และ 3) กระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ประกอบด้วย (1) การถือประมาณ (2) การลดความเสี่ยงจากภายนอก (3) การคิดด้วยตนเอง (4) การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศาสนิกชน ผู้นำทางศาสนา และชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับศาสนาและความศรัทธาของผู้คน

คำสำคัญ: พุทธจิตวิทยา, ความศรัทธา, ศาสนาพุทธ, ชาวอินเดีย

Abstract

This research aims to 1) study the faith in Buddhism of Indians, 2) develop the process of Buddhist psychology that affects the faith in Buddhism of Indians, and 3) present the process of Buddhist psychology that affects the faith in Buddhism of Indians. This qualitative research consisted of interviews with 15 key informants, divided into Buddhist religious leaders in India, namely the head of the Thai Dharma Missionary Mission in India-Nepal and the abbot of a Buddhist temple in Kusinagara, India, and Indian Buddhists. A focus group discussion was held with 11 qualified persons. Data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) the faith in Buddhism of Indians was divided into 2 types: social faith and religious faith. 2) The development of the process of Buddhist psychology that affected the faith in Buddhism of Indians was as follows: (1) The principle of the process of Buddhist psychology that affected the faith in Buddhism of Indians. The principle of faith of Indians came from the experience of perception from the senses and the perception of emotions. (2) The method of the process of Buddhist psychology that affected the faith in Buddhism of Indians consisted of holding the limit, listening to the sound from outside, thinking by oneself. (3) The results of Buddhist psychological processed affecting the faith in Buddhism of Indians included Indians having the right way of life and not clinging to and abandoning desires, cultivating mindfulness and having the determination to practice to escape suffering. And 3) The Buddhist psychological processed affecting the faith in Buddhism of Indians included (1) holding limits, (2) listening to external sounds, (3) thinking for oneself, and (4) practicing for oneself in order to create good relationships among religious people, religious leaders and communities, and strengthening religion and people's faith.

Keywords: Buddhist Psychology, Faith, Buddhism, Indians

บทนำ

ความเชื่อ (สัทธา) ในพระพุทธศาสนานั้น ถือว่าเป็นรากฐานหรือจุดเริ่มต้นของความเจริญ แต่ความเชื่อก็มีข้อจำกัดในตัวเอง ลำพังเพียงแต่เชื่ออย่างเดียวหรือเชื่ออย่างปักใจ ยึดถือไว้ไม่มีการพิจารณาใคร่ครวญ ไตร่ตรองด้วยปัญญาอย่างรอบคอบ ก็ย่อมจะมุ่งดิ่งไปตามสิ่งที่เชื่อนั้นๆ โดยปราศจากเหตุผลอย่างเพียงพอ แทนที่จะนำไปสู่ความเจริญก็กลับนำไปสู่ความวิบัติได้ เห็นได้จากความเชื่อต่อลัทธิของครูทั้งหก หรือความเชื่อต่อทิวฏฐิ 62 ประการ ซึ่งสรุปรวมเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายหนึ่งเชื่อว่าตายแล้วเกิด (สัสสตทิวฏฐิ) อีกฝ่ายเชื่อว่าตายแล้วสูญ (อุจเจตทิวฏฐิ) ความเชื่อทั้งสองกรณีจัดเป็นความเชื่อที่สุดโต่งด้วยกันทั้งสองฝ่าย ทำให้ยากที่จะเห็นความจริงได้ด้วยสัมมาทิฐิ (ที.สี. (ไทย) 9/90/43-45)

พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาที่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระศาสดา มีพระธรรมที่พระองค์ตรัสสอนไว้เป็นหลักคำสอนสำคัญ มีพุทธบริษัท 4 (ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา) เป็นชุมชนของผู้นับถือศาสนา และศึกษาปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาอเทวนิยม เป็นศาสนาที่เชื่อในศักยภาพของมนุษย์ว่า ทุกคนสามารถพัฒนาจิตใจไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ด้วยความเพียรของตน มีตน เท่านั้นเป็นที่พึ่งของตน บุคคลอื่นใครจะเป็นที่พึ่งได้ เพราะบุคคลที่ฝึกตนมาดีแล้ว ย่อมได้ที่ พึ่งอันได้โดยยาก กล่าวคือ การกระทำของตัวเองเท่านั้นที่ทำให้ชีวิตดีขึ้นหรือเลวลงได้ ไม่ใช่ ผู้อื่นเป็นผู้กระทำ และไม่ต้องอ่อนวอนขอจากพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายนอกตัว (ขุ.ธ. (ไทย) 25/160/82) คือให้ พึ่งตนเอง เพื่อพาตัวเองให้ออกจากกองทุกข์ (ส.ข. (ไทย) 17/43/59-61) นอกจากนี้ พระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงในโลกด้วยวิธีการสร้างปัญญา สามารถอยู่ร่วมกับความทุกข์อย่างรู้เท่าทันตามความเป็นจริง เป้าหมายสูงสุด ของศาสนา คือ การดับกิเลสและการหลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งปวง (นิพพาน) (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551) เช่นเดียวกับที่ พระองค์ทรงหลุดพ้นได้ด้วยกำลังสติปัญญาและความเพียร ในฐานะที่พระองค์ทรงเป็น มนุษย์คนหนึ่งมิใช่เทพเจ้าหรือพระเจ้าที่ไหน (อง.เอกก. (ไทย) 20/1-10/57-64)

ศรัทธา ความเชื่อ ในทางพระพุทธศาสนา หมายถึง ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ผ่านการกลั่นกรองแล้วจากปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2553) ศรัทธาและการสร้างศรัทธาถือเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงเคยตรัสกับสัทมบดีพรหมว่า “หมู่สัตว์ผู้ต้องการพึงธรรมก็จงปล่อยศรัทธามาเถิด เราได้เปิดประตูมตรธรรมแก่เหล่าสัตว์แล้ว” (วิ.ม. (ไทย) 4/9/14-15) สิ่งที่จะทำให้ปุถุชนเกิดศรัทธาก็คือ ความเป็นผู้มีวินัย ดังเช่น พระพุทธเจ้าทรงมีระเบียบวินัยอย่างยอดเยี่ยม เมื่อพระเจ้าพิมพิสารทอดพระเนตรเห็นครั้งแรกก็ทรงเลื่อมใสในอริยาบถ (ขุ.สุ. (ไทย) 25/412-414/596) อุปติสสมาณพ เห็นอาการสำรวมของพระอัสสชิก็เกิดศรัทธาและขอพึงธรรม (วิ.ม. (ไทย) 4/60/72-74) จึงได้ขอบวชในพระพุทธศาสนา และได้เป็นอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า ตัวอย่างเช่นนี้ถือได้ว่าวินัยได้สร้างให้เกิดศรัทธา ตั้งแต่ศรัทธาแบบธรรมดาถึงศรัทธาที่ไม่หวั่นไหว (อจลศรัทธา)

ศรัทธาพระรัตนตรัย คือ ศรัทธาพระพุทธ หมายถึง ความเชื่อในการตรัสรู้ของ พระพุทธเจ้าในอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) ศรัทธาพระธรรม หมายถึง ความเชื่อในคำสั่งสอนทั้งหลายทั้งหลักความจริงและหลักความประพฤติ ศรัทธาพระสงฆ์ หมายถึง ความเชื่อ ในหมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติตามชอบตามพระธรรมวินัย ในระดับปุถุชนศรัทธาต่อพระรัตนตรัย ซึ่งทำให้เกิดสัมมาทิฐิในข้อปฏิบัติของการให้ทาน รักษาศีล เจริญปัญญาเป็นศรัทธาที่มีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย คือ โลกียธรรม” ดังเช่น ภารวาทาจะเมื่อได้ถามปัญหากับพระพุทธเจ้าถึงธรรมที่มีอุปการะมากแก่การเข้าไปหา พระองค์ตรัสตอบว่า “ศรัทธามีอุปการะมากแก่การเข้าไปหา ถ้าศรัทธาไม่เกิด ก็ไม่พึงเข้าไปหา แต่เพราะเกิดศรัทธา จึงเข้าไปหา ฉะนั้น ศรัทธาจึงมีอุปการะมากแก่การเข้าไปหา” จึงได้แสดงตนเป็นอุบาสกตลอดชีวิต ขอถึงพระพุทธด้วย ขอถึงพระธรรมด้วย ขอถึงพระสงฆ์ด้วย ในทางพระพุทธศาสนาถือว่า ศรัทธาเป็นธรรมะเบื้องต้นที่สำคัญยิ่ง เป็นแนวทางหรือเป็นอุปกรณ์ชักนำให้เดินหน้าต่อไป ซึ่งในพระพุทธศาสนาแบ่งศรัทธาออกเป็น 4 อย่าง คือ 1) กัมมสัทธา เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่ากรรมดีกรรมชั่วเป็นเหตุปัจจัยที่จะก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป 2) วิปากสัทธา เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ เชื่อว่ากรรมที่ทำแล้วจะต้องมีผลติดตามมา 3) กัมมัสสกตาสัทธา เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของของตนคือเชื่อว่าแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบเสวยผลของกรรมนั้น 4) ตถาคตโพธิสัทธา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2553)

ชาวอินเดียมีวิถีชีวิตที่มีความผูกพันกับความเชื่อและศาสนาเป็นอย่างยิ่ง ปัจจัยสำคัญในการครองชีวิตของชาวอินเดียคือความเชื่อในศาสนา พิธีกรรมศาสนกิจ การสวดเวบูชา รวมทั้งการสร้างสิ่งก่อสร้างปูชนียสถาน ล้วนทำไปเพื่ออุทิศให้พระเป็นเจ้าในศาสนาและเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติด้วยความศรัทธา เพื่อประโยชน์

ในความสุข ความเจริญก้าวหน้า และความโชคดีให้แก่ตนและผู้อื่นทั้งในขณะที่มีชีวิตอยู่และสิ้นอายุขัยไปแล้ว ดังนั้น ศาสนาในอินเดียจึงเปรียบเสมือนโครงสร้างที่สำคัญที่สุดของสังคมอินเดีย เสมือนเป็นหัวใจหรือสิ่งที่มีอิทธิพลสูงสุดครอบคลุมจิตใจของชาวอินเดียตั้งแต่โบราณตราบจนปัจจุบัน

พระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งศาสนาที่ได้อุบัติขึ้นท่ามกลางสังคมอินเดียที่มีความหลากหลายด้านความเชื่อ ศาสนา แต่แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะเกิดขึ้นมาในดินแดนชมพูทวีป หรืออินเดียเหมือนกับลัทธิศาสนาอื่นๆ เหล่านั้น พุทธศาสนายังมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากลัทธิศาสนาอื่นๆ ได้แก่ การอุบัติขึ้นของพระพุทธศาสนามาพร้อมกับการปฏิรูปสังคมอินเดียเสียใหม่ คือ พระพุทธเจ้าได้เสนอหลักทฤษฎีใหม่ เกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม ความเสมอภาคเท่าเทียมของมนุษย์ ซึ่งแตกต่างกับความเชื่อดั้งเดิมของชาวอินเดียที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพราหมณ์โดยสิ้นเชิง ดังนั้น ปัจจัยเชิงพุทธธรรมและจิตวิทยาที่สร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นต่อชาวอินเดียเมืองกุสินาราต่อพระพุทธศาสนา จิตวิทยาเป็นศาสตร์ที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับมนุษย์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความศรัทธาขึ้นเป็นการเรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะต่างๆ ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีบางสิ่งบางอย่างแตกต่างกัน บางอย่างสอดคล้องกัน บางอย่างคล้ายกันและบางอย่างเหมือนกัน การเพ่งประเด็นเกี่ยวกับมนุษย์นั้น ส่วนใหญ่มักจะมุ่งไปที่การวิเคราะห์พฤติกรรมตามสภาพการณ์ของแต่ละบริบท เพราะพฤติกรรมเป็นผลที่เกิดขึ้นของมนุษย์ในลักษณะต่างๆ อยู่ตลอดเวลาและมีอิทธิพลต่อชีวิตของตนเองและสังคมอย่างเป็นระบบ ในทางพระพุทธศาสนาเถรวาทถือว่าเป็นศาสนาที่ถือกำเนิดมากกว่า 2,500 ปี แม้จะไม่มีการบัญญัติคำว่าจิตวิทยามาใช้เป็นการเฉพาะเหมือนกับชาวตะวันตก แต่เราก็จะพบว่าเมื่อพิจารณาเนื้อหาของหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเถรวาททั้งหมดก็จะพบว่า พระพุทธองค์นั้นได้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่ทรงเป็นนักจิตวิทยาและสอนเรื่องจิตวิทยาโดยส่วนเดียวเนื่องจากตลอดพระชนม์ชีพนั้นพระองค์ทรงสั่งสอนธรรมเพื่อรักษาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์อันเนื่องมาจากการประสบปัญหาทางจิต เพราะถูกกิเลสครอบงำทำให้เกิดโรคประเภทหนึ่งเรียกว่าโรคจิต ดังนั้น หลักธรรมของพระพุทธศาสนาจึงเป็นเรื่องราวของจิตวิทยาแทบทั้งสิ้นเพราะพระพุทธองค์นั้นทรงสอนหลักธรรมเพื่อรักษาโรคจิตเพื่อให้เหล่าสาวกสามารถฝึกฝนจิตเพื่อให้บรรลุธรรมได้

สาเหตุที่จิตวิทยากับพระพุทธศาสนาบาบรรจบกันกลายเป็นจิตวิทยาแนวพุทธ (Buddhist Psychology) อันเป็นแนวคิดที่นำแก่นคำสอนของพุทธศาสนาที่ว่าด้วยเรื่องความศรัทธาและความทุกข์และวิถีทางในการเข้าถึงความศรัทธาและความดับทุกข์นั้นมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการทางจิตวิทยานั้นเป็นผลสืบเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพชีวิตและสังคมพร้อมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตและสังคมมนุษย์ในยุคพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญในยุคอุตสาหกรรมนั้นได้ทำให้คนมีความพร้อมด้วยวัตถุมากขึ้น แต่ปรากฏว่าชีวิตของมนุษย์ที่พร้อมด้วยวัตถุกลับทำให้มีปัญหามากขึ้นในด้านจิตใจ เช่น ความเครียด ความวิตกกังวลความรู้สึกแปลกแยก ความว้าวุ่นเดียวดาย ความรู้สึกว่างเปล่า ไร้ความหมาย มีความกดดันและบีบคั้นซึ่งในทางพุทธศาสนารวมเรียกว่าทุกข์ ความเป็นไปเช่นนี้เป็นจุดหนึ่งที่มากระตุ้นให้วงการจิตวิทยาขยายความสนใจจากความเจ็บป่วยทางจิตของคนไข้ในคลินิก ออกมาสู่ปัญหาจิตใจของคนทั่วไป หรือที่เรียกว่าขยายความสนใจจากบุคคลที่ป่วย (Sick Person) มาสู่คนที่เรียกกันว่าเป็นคนปกติ (So called Normal Person) นอกจากนี้ ในการมองปัญหาของมนุษย์ พระพุทธศาสนาไม่ได้มองแบบแยกส่วน แต่มองเรื่องจิตใจของมนุษย์และปัญหาในจิตใจของมนุษย์นั้นว่าสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของมนุษย์ทั้งหมด คือ การดำเนินชีวิตทุกด้านและพฤติกรรมทุกอย่าง ฉะนั้นพระพุทธศาสนาจึงมองจิตวิทยาในแง่ของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนามนุษย์ จึงกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนานั้นมีระบบจิตวิทยาที่มีความสมบูรณ์ในตัวเองจิตวิทยาแนวพุทธจึงช่วยขยาย

ความคิดความเข้าใจ และขยายจุดหมายของการบำบัดทางจิตวิทยาตะวันตกให้กว้างออกไป โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงความเป็นไปของกระแสของโลกและชีวิตอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อนำไปใช้ในการทำความเข้าใจและแก้ไขสภาพจิตใจที่เป็นทุกข์ซึ่งเมื่อสภาพจิตใจได้รับการเยียวยา ก็ส่งผลให้คุณภาพของจิตใจได้รับการขัดเกลาและพัฒนาขึ้นในเวลาเดียวกันด้วยเหตุผลและความสำคัญดังที่กล่าวมาผู้เขียนจึงเห็นว่าจิตวิทยาแนวพุทธเป็นปัจจัยหลักในการสร้างศรัทธาให้เกิดต่อศาสนิกและเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญและมีคุณค่าอีกทางหนึ่งในการที่จะช่วยขยายองค์ความรู้ของศาสตร์จิตวิทยาในเมืองกุสินาราให้ลุ่มลึกและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2539)

จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า แม้หลังจากพระพุทธศาสนาเสื่อมโทรม และสูญหายไปจากประเทศอินเดียไปเกือบ 700 ปี แต่คงมีฐานความคิดเกี่ยวกับความเชื่อความศรัทธาของชาวพุทธที่เหลือเพียง 0.1 จนปัจจุบันมีชาวพุทธในประเทศอินเดียเพิ่มขึ้นจากการฟื้นฟูพระพุทธศาสนามาเป็นร้อยละ 1 ของประชากร ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดียในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย
2. เพื่อพัฒนากระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย
3. เพื่อนำเสนอกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษากระบวนการศึกษากระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 รูป/คน แบ่งเป็น ผู้นำทางศาสนาพุทธในประเทศอินเดีย ได้แก่ หัวหน้าพระธรรมทูตไทยสายอินเดีย-เนปาล และเจ้าอาวาสวัดพุทธศาสนาในเมืองกุสินารา ประเทศอินเดีย และชาวอินเดียนับถือศาสนาพุทธ และเข้าถึงศาสนพิธีในวันสำคัญต่างๆ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิในการจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 11 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ต่อศรัทธาต่อศาสนาพุทธของชาวอินเดีย

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับเกี่ยวกับความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย เพื่อให้ได้ศรัทธาของชาวอินเดียนับถือศาสนาพุทธในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย

2.2 แบบการสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับเกี่ยวกับกระบวนการเกิดศรัทธาของชาวอินเดียนับถือศาสนาพุทธในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย เพื่อให้ได้กระบวนการทางพุทธ

จิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย อย่างครบถ้วน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย 1) การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเกิดศรัทธาของชาวอินเดียที่มีต่อศาสนาพุทธในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดียตามพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ 2) ทำหนังสือเพื่อนำลงไปขอความร่วมมือในพื้นที่หรือองค์กรที่ศึกษา 3) การสัมภาษณ์และการประชุม ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสร้างองค์ความรู้ กิจกรรม และแนวการปฏิบัติเพื่อให้ได้กระบวนการทางพุทธจิตวิทยาต่อการเกิดศรัทธาของชาวอินเดียที่มีต่อศาสนาพุทธในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาวิเคราะห์ทั้งการวิจัยในเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย

หลักความเชื่อสำคัญของศาสนาฮินดูแบบดั้งเดิมที่ส่งผลต่อความศรัทธาของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย ได้แก่ ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ความเชื่อเรื่องกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อเรื่องการหลุดพ้น

ทัศนคติความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่ 1 ความศรัทธาทางสังคม ความเชื่อหรือศรัทธาเป็นพลังทางสังคมที่สำคัญ ซึ่งมีบทบาทและอิทธิพล ครอบคลุมกิจกรรมของมวลมนุษยทุกด้าน ได้ศึกษาเรียนรู้ และเข้าถึงได้โดยง่าย ทำให้คนได้เรียนรู้และเปรียบเทียบ สามารถเป็นที่พึ่งให้กับชีวิตของตน และสามารถนำพาชีวิตให้ไปสู่ความสำเร็จสมดังใจปรารถนาได้

ลักษณะที่ 2 ศรัทธาทางศาสนา ศรัทธาในศาสนาก็สามารถทดสอบตัวเองได้ว่า มีคุณค่าสำหรับชีวิต เพราะศรัทธาสามารถทำให้เกิดผลตามที่เรากำลังต้องการได้ ศรัทธาทำให้เกิดความเพียร ความเพียรช่วยให้สติมั่นคงตามไปด้วย เมื่อสติมั่นคงแล้วกำหนดอารมณ์ใด ก็จะได้สมาธิ กระบวนการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่การบรรลุธรรมตั้งแต่ขั้นรู้เห็นถูกต้องตามความเป็นจริง ไปจนถึงการหลุดพ้นจากวัฏทุกข์ คือนิพพาน

2. การพัฒนากระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย

2.1 หลักการของกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย หลักการของความศรัทธาของชาวอินเดียเกิดจากการประสบการณ์การรับรู้ จากอายตนะ ได้แก่ ศรัทธาสามารถเกิดขึ้นได้ด้วย การเห็น การฟัง การลิ้มรส การสัมผัส ด้วยกลิ่น และการรับรู้อารมณ์ เช่น ชุบพบเจอพุทธสถาน เป็นต้น สัมมาทิฐิ ได้แก่ ศรัทธาประสบการณ์ส่วนตัวผ่านการทำสมาธิและการปฏิบัติ ทำให้ได้รับผลจากการปฏิบัตินั้นได้ผลจริง และมีจักษุทิฐิ ได้แก่ ศรัทธาในปาฏิหาริย์ เชื่อว่าสิ่งที่ตนนับถือศรัทธาสามารถทำให้เกิดปาฏิหาริย์ในชีวิตได้ เป็นต้น

2.2 วิธีการของกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย วิธีการก่อให้เกิดศรัทธาของชาวอินเดีย ประกอบด้วย 1) การถือประมาณ ได้แก่ ความสวยงามของวัดในศาสนาพุทธ รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ และศรัทธาในตัวพระสงฆ์ 2) การสดับเสียงจากภายนอก ได้แก่ นับถือกันมาจากรุ่นสู่รุ่น คำสอนและศาสนาคล้ายคลึงกัน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนจากรัฐบาล ผู้นำ 3) การคิดด้วยตนเอง ได้แก่ การคิดเปรียบเทียบสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึง เช่น ความรักมีความเคารพต่อกันกับหลักธรรมในศาสนาพุทธ 4) การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แก่ คติวิเคราะห์ พิจารณาเหตุผล จากสิ่งที่ได้พบ ได้สดับรับฟัง และนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

2.3 ผลของกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย ประกอบด้วย ชาวอินเดียมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ได้แก่ การเข้าใจกัน เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความเห็นอกเห็นใจและการไม่ยึดติด ละทิ้งกิเลส อีกทั้งยังปลุกฝังโยนิโสมนสิการ ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผล ปรับตัวตามยุคสมัย และมีกำลังใจในการปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ ได้แก่ สติมั่นคง กำหนดอารมณ์ให้ได้สมาธิ เมื่อสมาธิดีเกิดความเข้าใจ มองเห็นถึงโทษของอริยา ตัณหาที่เป็นสาเหตุแห่งการเวียนว่ายตายเกิด

3. กระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย มีดังนี้ 1) การถือประมาณ ได้แก่ ความสวยงามของวัดในศาสนาพุทธ รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ และศรัทธาในตัวพระสงฆ์ 2) การสดับเสียงจากภายนอก ได้แก่ นับถือกันมาจากรุ่นสู่รุ่น คำสอนและศาสนาคล้ายคลึงกัน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนจากรัฐบาล ผู้นำ 3) การคิดด้วยตนเอง ได้แก่ การคิดเปรียบเทียบสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึง เช่น ความรักมีความเคารพต่อกัน กับหลักธรรมในศาสนาพุทธ 4) การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แก่ คติวิเคราะห์ พิจารณาเหตุผล จากสิ่งที่ได้พบ ได้สดับรับฟัง และนำไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยความหลากหลายทางความเชื่อ ควรคำนึงถึงความหลากหลายทางความเชื่อและความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการนำเสนอหลักธรรมและส่งเสริมความศรัทธา การปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย ควรนำเสนอหลักธรรมและกิจกรรมทางศาสนาในรูปแบบที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศาสนิกชน ผู้นำทางศาสนา และชุมชน จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับศาสนาและความศรัทธาของผู้คน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย ผลการศึกษาพบว่า หลักความเชื่อสำคัญของศาสนาฮินดูแบบดั้งเดิมที่ส่งผลต่อความศรัทธาของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย ได้แก่ ความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ความเชื่อเรื่องกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อเรื่องการหลุดพ้น ซึ่งความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดียสามารถแบ่งออกเป็นดังนี้ 1) และความศรัทธาทางสังคม ความเชื่อหรือศรัทธาเป็นพลังทางสังคมที่สำคัญ ซึ่งมีบทบาทและอิทธิพลจากศึกษาเรียนรู้ และเปรียบเทียบ สามารถเป็นที่พึ่งให้กับชีวิตของตน และสามารถนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จสมดังใจปรารถนาได้ 2) ศรัทธาทางศาสนา ศรัทธาในศาสนาก็สามารถทดสอบตัวเองได้

ว่ามีคุณค่าสำหรับชีวิต เพราะศรัทธาสามารถทำให้เกิดผลตามที่เรากำลังต้องการได้ ศรัทธาทำให้เกิดความเพียร ความเพียรช่วยให้สติมั่นคงกำหนดอารมณ์ได้สมาธิ กระบวนการปฏิบัติที่มุ่งไปสู่การบรรลุธรรม ตั้งแต่ขั้นรู้เห็น ถูกต้องตามความเป็นจริงไปจนถึงการหลุดพ้นจากวัฏทุกข์ สอดคล้องกับที่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ศรัทธาเป็นพื้นฐานในกระบวนการพัฒนาสู่ปัญญา กล่าวคือเป็นความซาบซึ้งด้วย มั่นใจในเหตุผลเท่าที่ตนมองเห็นคือมั่นใจตน โดยเหตุผลว่าจุดหมายที่อยู่เบื้องหน้านั้นเป็นไปได้จริงแท้และมีค่า ควรแก่การที่ตนจะดำเนินไปให้ถึง เป็นศรัทธาที่เราใจให้อยากพิสูจน์หาความจริงของเหตุผลที่มองเห็นอยู่เบื้องหน้านั้นต่อๆ ยิ่งๆ ขึ้นไปเป็นบันไดขั้นต้นสู่ความรู้

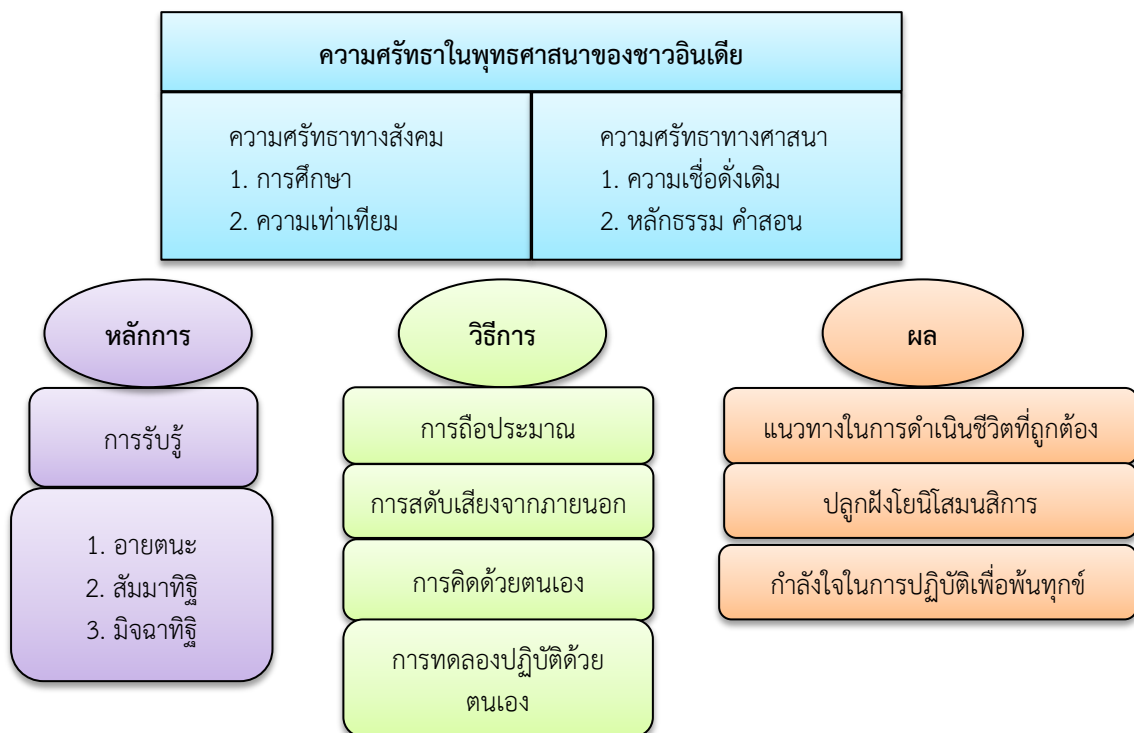
2. การพัฒนากระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย ผลการศึกษาพบว่า หลักการของกระบวนการทางพุทธ จิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐ อินเดีย หลักการของความศรัทธาของชาวอินเดียเกิดจากการประสบการณ์การรับรู้ จากอายตนะ ได้แก่ ศรัทธาสามารถเกิดขึ้นได้ด้วย การเห็น การฟัง การลิ้มรส การสัมผัส ด้วยกลิ่น และการรับรู้อารมณ์ สัมมาทิฐิ ได้แก่ ศรัทธาประสบการณ์ส่วนตัวผ่านการทำสมาธิและการปฏิบัติได้ผลจริงและมีฉาติฐิ ได้แก่ ศรัทธาใน ปาฏิหาริย์ เชื่อว่าสิ่งที่ตนนับถือศรัทธาสามารถทำให้เกิดปาฏิหาริย์ในชีวิตได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมเด็จพระ พุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ศรัทธาสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการเห็น การฟัง การลิ้มรส การสัมผัส ได้ด้วยกลิ่น การรับรู้อารมณ์ หรืออาจเรียกได้ว่าสิ่งที่ก่อกำเนิดศรัทธาคือ อายตนะ ศรัทธาใช้วิธีการ ประมาณ การคิด การทดลองปฏิบัติ การสดับรับฟังอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีหลายวิธีการผสมผสานให้เกิด ความศรัทธา กระบวนการเกิดขึ้นของศรัทธานั้น มีผลลัพธ์อยู่ 2 ประการคือ ความเห็นที่สอดคล้องกับกฎแห่ง ธรรมชาติ เรียกว่า สัมมาทิฐิ ความเห็นที่ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ เรียกว่า มิจฉาทิฐิ การคิดอย่างมี เหตุผลให้แก่บุคคลศรัทธาที่ต้องเป็นอาหารหล่อเลี้ยงโยนิโสมนสิการ เพราะปรโตโฆสะที่เป็นกัลยาณมิตร อาศัยศรัทธานั้นเป็นทางเดิน สามารถช่วยเพิ่มเติมเสริมความรู้ความเข้าใจ และชี้แนะส่องนำความคิดได้มากขึ้น โดยลำดับ

3. กระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความ ศรัทธาของชาวอินเดีย เกิดจากการรับรู้ ผ่านอายตนะ และก่อให้เกิดความศรัทธาจาก 1) การถือประมาณ ได้แก่ ความสวยงามของวัด ประเพณีวัฒนธรรม และศรัทธาในตัวพระสงฆ์ 2) การสดับเสียงจากภายนอก ได้แก่ การ นับถือกันมาจากรุ่นสู่รุ่น คำสอนและศาสนากลายคลึงกัน การสนับสนุน การมีส่วนร่วมจากรัฐบาล ผู้นำชุมชน 3) การคิดด้วยตนเอง ได้แก่ ความรักมีความเคารพต่อกัน กับหลักธรรมในศาสนาพุทธ และ 4) การทดลอง ปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แก่ คติวิเคราะห์ พิจารณาเหตุผล จากสิ่งที่ได้พบ ได้สดับรับฟัง และนำไปปฏิบัติให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับศาสนา สอดคล้องบางประการกับ การวิจัยของพระราชวัลภาจารย์ และพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันมรดกทางวัฒนธรรม และพิทักษ์ผลประโยชน์สาธารณะของชุมชนมีลักษณะเป็นหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีการดำรงชีวิต ศรัทธา และความเชื่อทางศาสนา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ กระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย เป็นการดำเนินการตามหลักความศรัทธาแบบดั้งเดิมของชาวอินเดีย ความศรัทธาในพุทธศาสนาของชาวอินเดีย แบ่งออกเป็น 1) ศรัทธาทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาและความเท่าเทียม 2) ศรัทธาทางศาสนา ซึ่งประกอบด้วยความเชื่อแบบดั้งเดิมและหลักธรรม คำสอน เกิดจากหลักการการรับรู้ที่ได้ผ่าน 1) आयตนะทั้ง 6 2) สัมมาทิฐิ และ 3) มิจฉาทิฐิ วิธีการการเกิดศรัทธากระบวนการทางพุทธจิตวิทยา คือ 2) การถือประมาณ 2) สดับเสียงภายนอก 3) การคิดด้วยตนเอง 4) การทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ผลของกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย คือ 1) ได้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง 2) ปลุกฝังโยนิโสมนสิการ และ 3) ได้กำลังใจในการปฏิบัติเพื่อพ้นทุกข์ ตามลำดับ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้มีการนำพัฒนาต่อยอดกระบวนการทางพุทธจิตวิทยาที่ส่งผลต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในการส่งเสริมความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดีย ในเมืองกุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลกระทบต่อความศรัทธาในศาสนาพุทธของชาวอินเดียในเมือง
กุสินารา รัฐอุตตรประเทศ สาธารณรัฐอินเดียที่แน่นอนชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2539). **จากจิตวิทยาสู่จิตภาวนา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
พุทธธรรม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (ชำระ-เพิ่มเติม
ช่วงที่ 1)**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2553). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 15.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- พระราชวัลภาจารย์ และพระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตฺโต. (2565). **ต้นแบบหลักสูตรการสร้างภูมิคุ้มกัน
มรดกทางวัฒนธรรมและพิทักษ์ผลประโยชน์สาธารณะของชุมชน. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 9(1). 1-12.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.
กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2559). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**. พิมพ์ครั้งที่ 6.
กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิธรรมทานกุศลจิต.

การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา*

THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL LITERACY BY PHENOMENAL BASED
LEARNING FOR HIGH SCHOOL STUDENTS

¹มูทิตา ย่องไทยสง Mutita Yongthaisong ²อชิระ อุตมาน Achira Uttaman

³จารุวรรณ ขำเพชร Jarawan Kampetch

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author E-mail: mutita200@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษา 2) ศึกษาพฤติกรรมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วงจรการปฏิบัติตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart โดยมีขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ (1) ขั้นวางแผน (Plan) (2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) (3) ขั้นสังเกต (Observe) และ (4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเรียนรู้ความฉลาดรู้การเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินทุกองค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความรู้ทางการเงิน (2) แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน และ (3) เจตคติทางการเงิน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ตามลำดับ โดยมีผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ความรู้ทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 0.70 คะแนน (2) แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 2.20 คะแนน (3) เจตคติทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 1.63 คะแนน

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์เป็นฐาน, ความฉลาดรู้การเงิน, ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

Abstract

This research aims to develop financial literacy using learning activities based on the phenomenon-based learning approach for high school students. Study the financial literacy behaviors of high school students to be used in developing teaching and learning activities through Action Research, following the Kemmis and McTaggart's idea with research steps including (1) Planning, (2) Acting, (3) Observing, and (4) Reflecting. The research findings indicate that: Students who received learning activities based on the phenomenon-based learning approach showed significantly higher average scores in financial literacy after studying compared to before studying, with statistical significance at the .05 level. The average scores for all components of financial literacy, including (1) financial knowledge, (2) financial behavior tendencies, and (3) financial attitudes, were significantly higher after studying than before studying, with statistical significance at the .05 level. Students who received learning activities based on the phenomenon-based learning approach showed changes in financial literacy in descending order, namely financial behavior tendencies, financial attitudes, and financial knowledge. These changes in financial literacy for each component were as follows: (1) Financial knowledge had unclear changes, with a difference of 0.70 points between post-study and pre-study scores. (2) Financial behavior tendencies showed clear changes, with a difference of 2.20 points between post-study and pre-study scores. (3) Financial attitudes showed clear changes, with a difference of 1.63 points between post-study and pre-study scores.

Keywords: The Phenomenon-Based Approach, Financial Literacy, Constructivism

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์เท่านั้น แต่มันยังส่งผลกระทบในทุกมิติของชีวิต ทั้งระดับบุคคลจนถึงระดับโลก โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลจากการวิจัยของธนาคารกรุงศรีอยุธยาได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ต่อภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ พบว่าเมื่อภาคอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบจึงต้องมีการปรับตัว โดยปรับลดชั่วโมงการทำงานและค่าจ้างของลูกจ้าง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ครัวเรือนและหนี้สินครัวเรือน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย 2564) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามออกมาตรการในการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อช่วยเหลือประชาชน อาทิ มาตรการสินเชื่อสู้ภัยโควิด - 19, การพักชำระหนี้, โครงการเราชนะ, โครงการคนละครึ่ง, มาตรการทางภาษี (กระทรวงการคลัง, 2564) แต่มาตรการเหล่านี้กลับช่วยเหลือประชาชนได้ในเบื้องต้นเท่านั้น ด้วยภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ยังส่งผลกระทบต่อหนี้สินครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรไทย บ่งชี้ว่า ในปี พ.ศ. 2563 หนี้ครัวเรือนดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 89.3 เมื่อเทียบกับ GDP (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย 2564) โดยหนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้ในไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ. 2566 พบว่าสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP สูงขึ้น ร้อยละ 90.9 ขณะที่ความสามารถในการชำระหนี้ลดลง (สำนักงาน

สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) และการที่หนี้ครัวเรือนสูงกว่าระดับ GDP นั้นหมายถึงประเทศมีความเสี่ยงสูงที่ลูกหนี้จะไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญาอีกด้วย นอกจากนี้จากการศึกษาของ World Bank พบว่าหนี้ครัวเรือนที่มากกว่าร้อยละ 77 จะทำให้เศรษฐกิจเติบโตลดลงในระยะยาว และอาจนำไปสู่หนี้เสีย (NPL) ซึ่งเป็นหนี้ที่ไม่สามารถใช้คืนได้ และจะส่งผลกระทบต่อผู้กู้และเศรษฐกิจ จากการที่คนไทยมีหนี้ครัวเรือนในระดับที่สูง โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดวิกฤตดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนไทยยังขาดวินัยในการออมเงิน ทำให้ไม่สามารถรับมือเมื่อเกิดวิกฤตได้ ผลการสำรวจการออมภาคครัวเรือนไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ร้อยละ 27.1 ของครัวเรือนทั่วประเทศ ไม่มีเงินออม ประกอบกับข้อมูลด้านบัญชีเงินฝากของคนไทย พบว่า กลุ่มคนที่มีเงินฝากต่ำกว่า 50,000 บาท มีจำนวน 94 ล้านบัญชี เฉลี่ยมีเงินในบัญชีเพียงบัญชีละ 4,162 บาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่มีเสถียรภาพทางการเงินของคนไทย ผลจากการที่คนไทยไม่มีการออมเงิน ขาดการวางแผนทางการเงิน เป็นสิ่งที่จะนำไปสู่ปัญหาในอนาคต เช่น ในวัยเกษียณไม่มีเงินพอใช้ต้องพึ่งพาเงินสวัสดิการจากรัฐบาล โดยข้อมูลของการสำรวจประชากรสูงอายุของประเทศไทย พบว่า ในช่วงหลังเกษียณ ผู้สูงอายุ ร้อยละ 34.7 ยังต้องพึ่งพารายได้จากบุตรหลาน ขณะที่ ร้อยละ 31 ยังต้องทำงานเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตัวเอง และมีเพียง ร้อยละ 2.3 เท่านั้น ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากเงินออม สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ อาจมีความเสี่ยงให้ต้องเผชิญความทุกข์ในอนาคต สอดคล้องกับรายงานผลสำรวจความฉลาดรู้การเงิน ปี พ.ศ. 2561 พบว่า มีเพียง 1 ใน 5 ของคนไทยเท่านั้นที่เห็นความสำคัญของการออมและวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณของตัวเองได้จริง นอกจากนี้ยังพบว่าอุปสรรคสำคัญข้อหนึ่ง คือ ขาดความรู้ และมีความยุ่งยากในการวางแผนทางการเงิน ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารส่งผลให้ขาดข้อมูลการออมแบบครบวงจร (ธาราทิพย์ ตั้งกาญจนภาสน์ และคณะ, 2564) จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงควรส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินให้กับเยาวชน

สำหรับบุคคลในช่วงเจนเนอเรชั่น Z ซึ่งหมายถึงบุคคลที่เกิดในปี พ.ศ.2544 เป็นต้นไปนั้น มีผลการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของไทย ปี พ.ศ.2561 มีความฉลาดรู้การเงินในภาพรวมต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น โดยในช่วงวัยนี้มีความรู้ในระดับปานกลางที่ร้อยละ 59.8 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบความฉลาดรู้การเงินทั้งสามด้าน พบว่า ด้านความรู้ทางการเงิน ช่วงวัยนี้มีระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 50.8 ด้านพฤติกรรมการใช้เงินร้อยละ 57.1 ซึ่งต่ำกว่าช่วงวัยอื่นค่อนข้างมาก และด้านทัศนคติทางการเงินร้อยละ 77.2 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561) อย่างไรก็ตามข้อมูลที่แสดงเหล่านี้เป็นข้อมูลจากการสำรวจในระดับประเทศซึ่งการสำรวจจากประชากรในช่วงวัย 10 -19 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา เมื่อพิจารณาแยกตามช่วงวัยจะพบว่า วัยที่มีคะแนนสูงในทุกด้านคือช่วงวัย 30 - 49 ปี ทั้งนี้เจนเนอเรชั่น Z กลุ่มคนเหล่านี้กำลังกลายมาเป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่ของสถาบันการเงินที่เน้นธุรกรรมด้าน Digital lending ที่ทำให้เข้าถึงแหล่งสินเชื่ออย่างง่าย อาจทำให้กลายเป็นหนี้เสียได้ง่ายหากไม่มีความเข้าใจ และขาดวินัยทางการเงิน ปัจจุบันเจนเนอเรชั่น Z กลายเป็นช่วงวัยที่มีหนี้สินรวม 2.5 หมื่นล้านบาท และเป็น NPL แล้ว 1.2 พันล้านบาท (กรุงเทพธุรกิจ 2563, 16 มิถุนายน) ทั้งนี้เนื่องด้วยกลุ่มคนรุ่นใหม่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี มีพฤติกรรมตามกระแสสังคม ข้อมูลจากรายงานผลการสำรวจความฉลาดรู้การเงินของไทยปี พ.ศ. 2559 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ ว่ามีปัญหาในเรื่อง ความรู้ทางการเงินพื้นฐานยังไม่ดีนัก รวมทั้งไม่เห็นความสำคัญของการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว เน้นเพียงการใช้เงินที่ได้มาให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย จึงไม่เห็นความสำคัญของการเก็บออม ดังนั้นถ้าหากมีการส่งเสริมความรู้ทางการเงินพื้นฐาน ปลุกฝังพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม และส่งเสริมให้ศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมเพื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์ก่อนตัดสินใจซื้อ

(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559) สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผลสำรวจความฉลาดรู้การเงินของไทยปี พ.ศ. 2561 แม้ว่าคนไทยจะมีระดับความฉลาดรู้การเงินในทุกองค์ประกอบดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่พบว่ามีบางประเด็นที่ควรพัฒนาและส่งเสริมเพื่อให้มีความฉลาดรู้การเงินสูงขึ้น ดังนี้ 1) ส่งเสริมความรู้ทางการเงิน การส่งเสริมความรู้ในเรื่องดังกล่าวควรมุ่งเน้นการอธิบายหลักการควบคู่ไปกับการยกตัวอย่างเปรียบเทียบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำไปสู่การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ดังกล่าว 2) ส่งเสริมพฤติกรรมออม โดยพบว่าคนไทยส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการออม แต่ยังขาดการลงมือปฏิบัติ ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติเพื่อรับมือกับเหตุฉุกเฉิน รวมทั้งยังสามารถดูแลตนเองได้เมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ 3) ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมและทัศนคติทางการเงินของวัยทำงาน ผ่านช่องทางสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของนักเรียน โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อให้เกิดความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ทัศนคติ และพฤติกรรมในลักษณะที่ทำให้บุคคลมีการตัดสินใจทางการเงินที่ดี และในที่สุดจะส่งผลให้มีสุขภาพทางการเงินที่ดีด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559) ซึ่งเป็นเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ทางการเงิน มีพฤติกรรมทางการเงินที่ถูกต้อง ทัศนคติทางการเงินที่ดี เพราะการส่งเสริมการออมและการให้ความรู้ทางการเงินควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงวัยที่สามารถปลูกฝังและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ง่ายกว่าช่วงวัยอื่น และการมีวินัยในการออมและการใช้จ่ายเงินจะติดตัวเด็กไปจนโตเพื่อให้วางแผนรับมือกับอนาคต โดยเฉพาะเมื่อประเทศไทยก้าวสู่สังคมสูงอายุกับความไม่แน่นอน หากเกินวิกฤตเช่นปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้วงจรการปฏิบัติตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (Kemmis, อ้างถึงในสุวิมล ว่องวาณิช, 2560) เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานวิจัย โดยเป็นวงจรมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน (Plan) 2) ขั้นปฏิบัติการ (Act) 3) ขั้นสังเกต (Observe) และ 4) ขั้นสะท้อนผล (Reflect) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนพระนารายณ์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน จำนวน 40 คน ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบไปด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบวัดความฉลาดรู้ทางการเงิน มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาความหมาย และองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของปัญหาพฤติกรรมทางการเงินของเยาวชนไทย เพื่อกำหนดขอบเขตของความฉลาดรู้การเงินให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

3.2 ศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลความฉลาดรู้การเงินจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวทางการวัดการรู้เรื่องการเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) เป็นหลัก เนื่องจากเป็นองค์การด้านการเงินและเศรษฐกิจที่ได้ดำเนินโครงการสำรวจการรู้เรื่องการเงินของประชาชนทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 18 – 80 ปีขึ้นไปในระดับนานาชาติ อีกทั้งยังได้ให้ความหมายและกำหนดนิยามเชิงนิทัศน์รวมถึงจำแนกองค์ประกอบของความฉลาดรู้ไว้อย่างครอบคลุมในทุกมิติการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน จึงถือได้ว่าการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินที่มีมาตรฐานและได้รับการยอมรับในระดับสากล รวมทั้งแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่จัดทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ จากนั้นออกแบบและกำหนดลักษณะของแบบวัดความฉลาดรู้การเงินให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3.3 สร้างแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้แนวทางการวัดการรู้เรื่องการเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) เป็นหลัก ซึ่งมีองค์ประกอบครอบคลุม 3 ด้าน คือ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และเจตคติทางการเงิน โดยมีแนวทางในการระบุองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความรู้ทางการเงิน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินตามแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) พบว่า มีครอบคลุมประเด็น ดังนี้ การหาร มูลค่าของเงินตามกาลเวลา ดอกเบี้ยสินเชื่อ การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น ความเสี่ยงและผลตอบแทน นิยามของเงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยง 2) พฤติกรรมทางการเงิน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินตามแนวทางการวัดความฉลาดรู้การเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) พบว่า มีประเด็นที่อาจอยู่นอกเหนือพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ ไม่กู้ยืมเงินไม่พอใช้ ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นช่วงวัยที่มีรายได้จากผู้ปกครอง ทั้งนี้ นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากผู้ปกครองได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงไม่ระบุพฤติกรรมทางการเงินในประเด็นดังกล่าว ลงในองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงิน อย่างไรก็ตาม การวัดพฤติกรรมทางการเงินโดยใช้แบบวัด ไม่สามารถวัดพฤติกรรมด้วยการสังเกตพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนได้ จึงใช้แบบวัดพฤติกรรมทางการเงินตามการรับรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงระบุองค์ประกอบด้านพฤติกรรมทางการเงินว่าเป็น แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน ครอบคลุมเรื่อง ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ การไตร่ตรองก่อนซื้อ การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ ชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา ดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด ตั้งเป้าหมายระยะยาว และการเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม 3) เจตคติทางการเงิน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านเจตคติตามแนวทางการวัดการรู้เรื่องการเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) พบว่า มีความครอบคลุมและชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำมาใช้เป็นองค์ประกอบของการวัดความฉลาดรู้การเงิน ด้านเจตคติ

ทางการเงินทั้งหมด ครอบคลุม เรื่อง การวางแผนทางการเงิน การเก็บออมเงิน และความพึงพอใจในการใช้จ่ายเงิน

4. กำหนดสัดส่วนและน้ำหนักคะแนนตามโครงสร้างแบบวัดความฉลาดรู้การเงินตามแนวการวัดการรู้เรื่องการเงินของ OECD INFE (2011); Atkinson and Messy (2012) โดยกำหนดคะแนนเต็มทั้งหมด 30 คะแนน มีน้ำหนักคะแนนการวัดแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด คิดเป็น 14 คะแนน รองลงมา คือ ความรู้ทางการเงิน 8 คะแนน และการวัดเจตคติทางการเงิน 8 คะแนน ดังนั้น จึงมีสัดส่วนคะแนน ความรู้ทางการเงิน : พฤติกรรมทางการเงิน : เจตคติทางการเงิน คิดเป็น 8 : 14 : 8 ตามลำดับ

5. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบวัดความฉลาดรู้การเงิน 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตามองค์ประกอบการวัดความฉลาดรู้การเงินทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ตอนที่ 1 ความรู้ทางการเงิน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 8 ข้อ รวม 8 คะแนน ตอนที่ 2 แนวโน้มของพฤติกรรมทางการเงิน เป็นคำถามแบบประเมินค่าของ Likert 4 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 14 คะแนน และตอนที่ 3 เจตคติทางการเงิน เป็นคำถามแบบประเมินค่าของ Likert 4 ระดับ จำนวน 8 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวม 8 คะแนน

6. ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดเกณฑ์การประเมินความฉลาดรู้การเงิน โดยอ้างอิงจากเกณฑ์สูง - ต่ำ ของธนาคารแห่งประเทศไทย (2559, 2563) และองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (2018) เพื่อใช้เป็นเกณฑ์เทียบคะแนนจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนและประเมินการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

7. นำแบบแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

8. นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและจุดประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้

9. นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินไปใช้กับผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ความฉลาดรู้การเงิน โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

9.1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงิน วิเคราะห์ความสอดคล้องของแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินกับหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า มีความสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดให้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถสังเคราะห์ได้เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ นักเรียนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต 2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ครูและนักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์โดยนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ โดยครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ประกอบด้วย ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต, เศรษฐศาสตร์, ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์

รวมทั้งมีการสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต 3) ชั้นจัดการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง 4) ชั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้จากการนำเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน ซึ่งได้จากการที่นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

9.2 สํารวจประเด็นปัญหา ความต้องการของผู้เรียน จากนั้นเลือกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกความเป็นจริงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ โดยครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

9.5 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ชุมนุมความฉลาดรู้การเงิน) จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ สอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง คาบละ 55 นาที รวมทั้งสิ้น 12 คาบ โดยมีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

9.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

9.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงแก้ไขตามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ผู้วิจัยกำหนดค่าเฉลี่ยความสอดคล้องของแต่ละข้อ 0.50

9.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เลือก

9.7 นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินของผู้เรียนให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

9.8 นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา และจุดประสงค์ (Item Objective Congruence : IOC) จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนนำไปใช้

9.9 นำแบบวัดความฉลาดรู้การเงินไปใช้กับผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล

10. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามจุดประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

10.1 พัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

10.2 ศึกษาพฤติกรรมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อนำมาใช้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความฉลาดรู้การเงิน ซึ่งทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของความฉลาดรู้การเงินก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ด้วยสถิติทดสอบ ค่าที สูตรที่กลุ่ม

ตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent t – test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ทั้งผลคะแนนรวมและผลคะแนนที่จำแนกเป็นรายองค์ประกอบ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานซึ่งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ใช้กระบวนการแก้ปัญหา (Problem-Solving) ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงเป็นจุดเริ่มต้นหรือเรื่องใกล้ตัวนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นประเด็นปัญหาให้ชวนคิด กระตุ้นให้ผู้เรียนหาคำตอบ เพื่อจะให้ผู้เรียนได้เกิดการแสวงหาคำตอบร่วมกัน โดยมีผลการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ประยุกต์ใช้ความรู้ทางสังคมศึกษาในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ 2) วิเคราะห์ผลกระทบของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองได้ 3) ประยุกต์ใช้หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือในการดำเนินชีวิต 4) ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อเศรษฐกิจสังคมของประเทศ 5) วิเคราะห์บทบาทของผู้นับถือศาสนาที่รู้เท่าทัน และบทบาทของผู้ผลิตที่มีคุณธรรม 6) ใช้บัญชีรับจ่ายวิเคราะห์การใช้จ่ายที่จำเป็นและเหมาะสม 7) วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมทางบริโภคของคนในสังคมซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ 8) เสนอแนวทางการบริหารจัดการทางการเงิน วางแผนทางการเงิน การออมและการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และ 9) เห็นคุณค่าและความสำคัญของความฉลาดรู้การเงิน และมีปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันและใกล้ตัวนักเรียน ดังนี้ ปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – 19) ปรากฏการณ์ด้านการลงทุนในยุคปัจจุบัน ปรากฏการณ์ทุนนิยม และปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุ โดยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 แผน รวม 12 คาบ โดยจัดกิจกรรมในคาบชุมนุม สัปดาห์ละ 1 คาบ คาบละ 55 นาที รวมทั้งสิ้น 12 สัปดาห์ แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ นักเรียนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต 2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ครูและนักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์โดยนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ โดยครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ประกอบด้วย ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีการสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต 3) ขั้นจัดการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง 4) ขั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้จากการนำเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน ซึ่งได้จากการที่นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

2. ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

2.1 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการเรียนรู้ความฉลาดรู้การเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมี

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินทุกองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ทางการเงิน 2) แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน และ 3) เจตคติทางการเงิน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ตามลำดับ โดยมีผลการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความรู้ทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 0.70 คะแนน 2) แนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 2.20 คะแนน 3) เจตคติทางการเงิน มีผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน โดยมีความแตกต่างของคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนที่ 1.63 คะแนน

2.3 นักเรียนมีคะแนนความฉลาดรู้การเงินในทุกองค์ประกอบหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังพบว่า มีนักเรียนจำนวน 14 คน จากนักเรียนทั้งหมด 40 คน ที่มีระดับสูงขึ้น นักเรียนที่มีคะแนนสูงขึ้น แต่อยู่ในเกณฑ์เดิม จำนวน 19 คน และ มีนักเรียนที่มีคะแนนลดลง จำนวน 7 คน ภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของผลคะแนนรวมของความฉลาดรู้การเงินก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	30	17.28	4.65	5.30	.000*
หลังเรียน	30	21.80	4.54		

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละองค์ประกอบของความฉลาดรู้การเงินก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ด้านความรู้ทางการเงิน					
ก่อนเรียน	8	4.83	1.36	1.98	0.03
หลังเรียน	8	5.53	1.54		
ด้านแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงิน					
ก่อนเรียน	14	8.75	2.81	4.46	.000*
หลังเรียน	14	10.95	2.36		
ด้านเจตคติทางการเงิน					
ก่อนเรียน	8	3.70	1.59	6.57	.000*
หลังเรียน	8	5.33	1.61		

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถพัฒนาความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาได้ โดยผู้วิจัยได้อภิปรายผลในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ประเด็นอภิปรายเกี่ยวกับผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน มีหลักการที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินที่เน้นเชื่อมโยงความรู้ให้เข้ากับบริบทในชีวิตประจำวันของนักเรียน (สถาบันคีนันแห่งเอเชีย, 2558) Tisdell, Taylor, และ Forte ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเงินที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีการส่งเสริมให้มีการอภิปรายในชั้นเรียนทั้งในระดับกลุ่มย่อยและระดับชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการเงินระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (Tisdell and other, 2012) อ้างถึงใน (ปริญทร์ ทองเผือก, 2561) เมื่อพิจารณาหลักการสำคัญการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (Silander P., 2015) ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงหรือบริบทจริง และเป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นจุดเริ่มต้นในการการตั้งคำถามประเด็นปัญหา เพื่อให้ผู้เรียนได้แสวงหาคำตอบร่วมกัน โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือกันในการแสวงหาคำตอบ ตลอดจนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เน้นให้ผู้เรียนร่วมกันวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นกันบนพื้นฐานของเหตุผล ซึ่งอาจทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นอีกได้ (ชลธิป สมมติโต, 2562) จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบที่แสดงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีความยืดหยุ่น สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม โดยครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มองในมุมมองที่หลากหลายนำไปสู่การเข้าถึงโลกแห่งความเป็นจริง

การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน (ชลธิป สมมติโต, 2562; พงศธร มหาวิจิตร, 2560) ช่วยทำให้นักเรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ทางการเงิน เจตคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ดังนี้ (1) ขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เป็นการเลือกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยปรากฏการณ์นั้นเป็นปรากฏการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งนักเรียนอาจจะได้รับผลกระทบทางตรงหรือทางอ้อมจากปรากฏการณ์เหล่านั้น ประกอบด้วย ปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID – 19), ปรากฏการณ์ด้านการลงทุนในยุคปัจจุบัน, ปรากฏการณ์ทุนนิยม และปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุ เพื่อให้ นักเรียนสามารถคิดต่อยอดองค์ความรู้บนหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (constructivism) ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ นักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มในการร่วมกันศึกษาปรากฏการณ์ (3) ขั้นจัดการเรียนรู้ หลังจากนักเรียนได้ร่วมกันศึกษาปรากฏการณ์แล้วนั้น นักเรียนจะร่วมกันสังเกตปรากฏการณ์ และร่วมกันอภิปราย เพื่อสำรวจแนวคิดและตั้งคำถามที่อยากเรียนรู้ โดยครูกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นสอบถาม

แหล่งข้อมูลที่ให้ข้อมูลความรู้ (4) ชั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย โดยให้นักเรียนเรียนเขียนอธิบาย ออกแบบการนำเสนอสรุปในรูปแบบของโปสเตอร์ นำเสนอปากเปล่า เพื่อสะท้อนว่านักเรียนมีความคิดรวบยอดและสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ได้

2. ประเด็นอภิปรายผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยเปรียบเทียบคะแนนความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

2.1 ผลการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของความฉลาดรู้การเงินระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความฉลาดรู้การเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีการเปลี่ยนแปลงความฉลาดรู้การเงินในองค์ประกอบแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเจตคติ และมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ทางการเงินน้อยที่สุด หากพิจารณาสาเหตุที่นักเรียนมีการพัฒนาด้านแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินสูงที่สุดนั้น ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของปรินท์ ทองเผือก (2561) และกมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และเจตคติทางการเงิน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในงานวิจัยฉบับนี้มีระยะเวลา 12 สัปดาห์ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงิน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Marlowe (2014) ซึ่งนำเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงินย่อมต้องอาศัยการกระทำซ้ำซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทางการเงินในระยะเวลาที่มากเพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของปรินท์ ทองเผือก (2561) ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ และกมลชนก สกนธวัฒน์ (2562) ใช้เวลาในการทดลอง 11 สัปดาห์ ดังนั้น ระยะเวลา 8 – 11 สัปดาห์จึงไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงิน และเวลาที่เหมาะสมที่ก่อให้เกิดการแสดงผลการเปลี่ยนแปลงของแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินและเจตคติทางการเงินนั้นควรเป็นระยะเวลาดังแต่ 12 สัปดาห์เป็นต้นไป อย่างไรก็ตามจากผลคะแนนของนักเรียนที่มีนักเรียนจำนวน 14 คน ที่มีระดับสูงขึ้น นักเรียนที่มีคะแนนสูงขึ้น แต่อยู่ในเกณฑ์เดิม จำนวน 19 คน แต่มีนักเรียนที่มีคะแนนลดลง จำนวน 7 คน ภายหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น อาจเกิดจากสาเหตุของความตั้งใจในการทำแบบทดสอบก่อนและหลังการได้รับการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการสัมภาษณ์เหตุผลในการเลือกชุมนุมความฉลาดรู้การเงินพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ได้เลือกชุมนุมความฉลาดรู้การเงินจากความสนใจเป็นหลัก แต่เลือกชุมนุมนี้เนื่องจากชุมนุมอื่นที่นักเรียนสนใจมีจำนวนสมาชิกครบแล้ว อีกทั้งผลการประเมินในกิจกรรมชุมนุมมีลักษณะการประเมิน คือ ผ่าน และไม่ผ่าน โดยพิจารณาจากการเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมเท่านั้น ส่งผลให้นักเรียนขาดแรงจูงใจในการทำกิจกรรมรวมทั้งแบบวัดความฉลาดรู้การเงินอีกด้วย

2.2 ผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินในองค์ประกอบด้านความรู้ทางการเงินระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการเชื่อมโยงความรู้เข้ากับบริบทในชีวิตประจำวันของนักเรียน การให้ข้อมูลข่าวสารทางการเงินที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ผ่านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีการส่งเสริมให้มีการอภิปรายในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ที่ให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการเงินระหว่างกัน รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูผู้สอนด้วย ตัวอย่างเช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การถูกหลอกลวงจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การถูกหลอกลวงจากการลงทุน เป็นต้น

2.3 ผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินในองค์ประกอบด้านแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและใกล้เคียงกันมากขึ้น โดยแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินเป็นองค์ประกอบที่มีคะแนนแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินหลังเรียนที่สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนมากที่สุด ใน 3 องค์ประกอบ และมีคะแนนหลังเรียนสูงขึ้นและแตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังนั้น จึงสามารถพัฒนาแนวโน้มพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนได้ ตัวอย่างเช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง COVID - 19 กับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID - 19) ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ โดยส่งผลกระทบต่อทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังส่งผลให้วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปเป็นวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) นำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะพัฒนาพฤติกรรมทางการเงินของนักเรียนในเรื่อง การไตร่ตรองก่อนซื้อ การดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจ การไม่กู้ยืมเงินไม่พอใช้ รวมทั้งแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์สังคมผู้สูงอายุ นำไปสู่การวางแผนในการรับมือเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยนักเรียนจะพัฒนาพฤติกรรมทางการเงินในเรื่องการตั้งเป้าหมายทางการเงินระยะยาว การเลือกวิธีการออมที่เหมาะสม การตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้

2.4 ผลการเปลี่ยนแปลงของความฉลาดรู้การเงินในองค์ประกอบด้านเจตคติทางการเงินระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

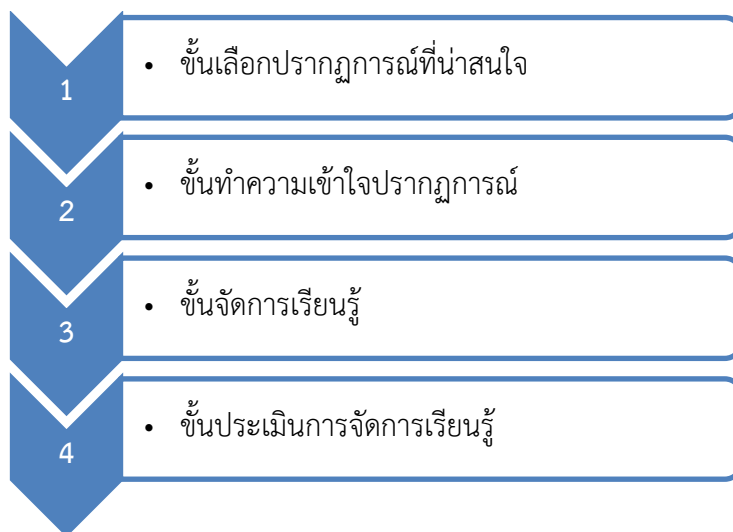
นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความรู้ทางการเงินหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันมากขึ้น ทั้งนี้ จากผลการเปลี่ยนแปลงของเจตคติทางการเงินที่เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเจตคติทางการเงินไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากเจตคติเป็นตัวแปรด้านจิตพิสัยที่มีลักษณะคงทน เจตคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควรในการสร้างและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (ปราณี ทองคำ, 2539) ดังนั้น ผู้วิจัยยังคงทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานต่อเนื่องมากกว่าระยะเวลา 12 สัปดาห์ จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเห็นผลของการ

เปลี่ยนแปลงของเจตคติทางการเงินในระดับที่สูงขึ้นกว่านี้ โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน มีการใช้ปรากฏการณ์ที่ให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเด็นความยากลำบากของผู้สูงอายุในสังคมไทยที่ขาดการวางแผนทางการเงิน ซึ่งช่วยสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการวางแผนทางการเงินและการเก็บออมเงินเพื่ออนาคต เป็นต้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ นักเรียนเรียนรู้จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต 2) ขั้นทำความเข้าใจปรากฏการณ์ ครูและนักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจต่อปรากฏการณ์โดยนักเรียนร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ โดยครอบคลุมทั้ง 5 สาระ ประกอบด้วยศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม, หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ รวมทั้งมีการสืบค้นความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต 3) ขั้นจัดการเรียนรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการสร้างองค์ความรู้ตามความสนใจของตนเอง 4) ขั้นประเมินการจัดการเรียนรู้ ครูประเมินผลการเรียนรู้จากการนำเสนอผลการสร้างองค์ความรู้ของนักเรียน ซึ่งได้จากการที่นักเรียนประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อสร้างสรรค์ผลงาน สรุปลองค์ความรู้การวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนสามารถนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แก่นักเรียนในระดับอื่นๆ โดยปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดของนักเรียนในระดับนั้นๆ เช่น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การออมและการลงทุน เป็นต้น

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน ต้องใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างมาก เนื่องจากนักเรียนต้องศึกษาปรากฏการณ์ตั้งคำถามที่สนใจ รวมทั้งต้องอภิปราย และสร้างสรรค์ผลงานจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ดังนั้น จึงเหมาะสำหรับการนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เป็นลักษณะคาบคู่ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงิน เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะของการบูรณาการความรู้ที่นักเรียนจะต้องเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในบางครั้งนักเรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้จากปรากฏการณ์ได้หลากหลาย ดังนั้น ครูจะต้องให้คำแนะนำในลักษณะของการตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนได้คิด และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ครูผู้สอนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้การเงินโดยใช้แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานในรายวิชาพื้นฐาน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้พัฒนาความฉลาดรู้การเงิน ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอันจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเงินได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก สกนธวัฒน์. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเศรษฐศาสตร์โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบจากทัศน์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้การเงินของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงการคลัง. (2564). ชี้แจงประเด็นข้อวิจารณ์มาตรการเยียวยาของรัฐแก้ปัญหาไม่ตรงจุด และขอเรียกร้องให้ช่วยเหลือผู้ประกอบการร้านอาหารที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 ประจำวันที่ 8 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/31137> สืบค้นเมื่อ 16 ต.ค. 2565.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2563). ส่องพฤติกรรม Gen Z หนีโตกว่า 200% แนวโน้ม 'หนี้เสีย' สูง สะท้อนวิถีทุนนิยม. กรุงเทพธุรกิจ. แหล่งที่มา <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/885128> สืบค้นเมื่อ 16 ต.ค. 2565.
- ชลธิป สมานิติ. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 38(1). 113-129.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2556). รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2556. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินแห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2559. แหล่งที่มา <http://doh.hpc.go.th/data/HL/ThaiFinancialSkillSurvey2559.pdf> สืบค้นเมื่อ 16 ต.ค. 2565.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). รายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2561. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินแห่งประเทศไทย.

- ปรินทร์ ทองเพ็ญ. (2561). **ผลการจัดการเรียนการสอนเศรษฐศาสตร์โดยใช้เกมสถานการณ์จำลองที่มีต่อการเรียนรู้เรื่องการเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2560). นวัตกรรมการเรียนรู้จากฟินแลนด. **นิตยสาร สสวท**. 45(209). 40-45.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). **หนี้ครัวเรือนปี 2564**. แหล่งที่มา <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/k-econ/financial/Pages/Household-debt-y3904.aspx> สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2565
- สถาบันคีนันแห่งเอเชีย. (2558). **คนไทยก้าวไกล ใส่ใจการเงิน**. แหล่งที่มา https://www.senate.go.th/document/mSubject/Ext86/86374_0001.PDF สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2565
- Atkinson, A. & Messy, F.A. (2012). **Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study**. From <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5k9csfs90fr4-en.pdf?expires=1641723402&id=id&accname=guest&checksum=A27965CC1E00E371F458D49CCDBBB9C3> Retrieved October 20, 2022.
- Daehler, K. & Folsom, J. (2016). **Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning**. From <http://www.WestEd.org/mss> Retrieved October 20, 2022.
- INFE, O. (2011). **Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for conducting an Internationally Comparable Survey of Financial literacy**. From <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/49319977.pdf> Retrieved October 20, 2022.
- Kempson, E. (2009). **Framework for the Development of Financial Literacy Baseline Surveys: A First International Comparative Analysis**. From https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/framework-for-the-development-of-financial-literacy-baseline-surveys_5kmdpz7m9zq-en Retrieved October 20, 2022.
- Marlowe, J. (2014). **Governing Guide to Financial Literacy Connecting Money, Policy and Priorities**. From <https://mrsc.org/getmedia/0B02EDAB-CB16-4A64-81B2-91EB7586F13E/govfinlit.aspx> Retrieved October 20, 2022.
- OECD. (2013). **PISA 2012 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem Solving and Financial Literacy**. From https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/PISA%202012%20framework%20e-book_final.pdf Retrieved October 20, 2022.
- Silander P. (2015). **Phenomenon Based Learning**. From <http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html> Retrieved October 20, 2022.

- Symeonidis, V. & Schwarz, J. F. (2016). Phenomenon-Based Teaching and Learning through the Pedagogical Lenses of Phenomenology: The Recent Curriculum Reform in Finland. **Forum OŚ wiatowe**. 28(2). 31-47.
- Tisdell, E. J. & other. (2012). **Teaching financial literacy: a survey of community-based educator**. From https://www.researchgate.net/publication/263251707_Teaching_financial_literacy_A_survey_of_community-based_educators Retrieved October 20, 2022.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง
อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี*
PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT OF BANG MAE NANG
MUNICIPALITY BANGYAI DISTRICT NONTHABURI PROVINCE

¹ชลธิ์ สุนทรสุจิต Cholathee Soonthronsujarit

²ณัฐวัชร จันทโรธรัญ Nuttawat Chantarotorn

^{1,2}คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Cholathee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และ 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test (One-way ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ผลจากการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และรายด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินการ การตัดสินใจ ตามลำดับ และ 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research aims to 1) study the level of public participation in local development of Bang Mae Nang Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province and 2) compare the differences of public participation in local development of Bang Mae Nang Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province classified by personal factors. This is a quantitative research using a questionnaire with a sample of 396 people. Data were analyzed

*Received: December 07, 2024. Revised: December 24, 2024. Accepted: December 25, 2024.

using statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test (One-way ANOVA), and Scheffe's method for analyzing pairwise differences. The research results found that 1) the level of public participation in local development of Bang Mae Nang Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, overall, was at a moderate level. When considering each aspect, the opinions were at a high level, namely, participation in benefits, and the opinions in 3 aspects were at a moderate level, namely, participation in evaluation, implementation, and decision-making, respectively. 2) Comparing public participation in local development of Bang Mae Nang Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, classified by personal factors, it was found that people of different genders did not have different participation in local development of Bang Mae Nang Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province. People with different ages, occupations, marital status, education levels and monthly incomes participated in the local development of Bang Mae Nang Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, which were significantly different at the 0.05 statistical level.

Keywords: Participation, People, Local Development

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน นับแต่ประเทศไทยได้เปลี่ยนการปกครองระบบการปกครองแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับประเทศ และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาประเทศไทยก็ปกครองในระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ กฎหมายอื่นใดจะขัดหรือแย้งไม่ได้ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 เป็นฉบับแรก ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ปัจจุบันประเทศไทยมีการบริหารราชการแผ่นดินตามระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2537 มีการแบ่งการบริหารราชการออกเป็นส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนกลางแบ่งออกเป็นสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม เป็นการบริหารแบบรวมอำนาจ ส่วนการบริหารส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารแบบกระจายอำนาจซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ 2 ระบบคือ ระบบทั่วไปมี 3 รูปแบบคือ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด อีกระบบที่ใช้คือระบบพิเศษ ซึ่งได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (Catt, 1999) และจากการแบ่งส่วนราชการดังกล่าวในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่า การบริหารราชการส่วน

ท้องถิ่นเป็นการบริหารราชการแบบกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการราชการแผ่นดินมากขึ้นกว่าเดิม

การปกครองส่วนท้องถิ่นได้บัญญัติไว้ชัดเจนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินมากขึ้น และกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย (วัชรินทร์ อินทพรหม, 2557)

การมีส่วนร่วม (Participation) มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทั้งในระดับ องค์กร ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้มากที่สุด เนื่องจากเป็นองค์กรปกครองที่ได้รับการกระจายอำนาจ (Decentralization) จากรัฐบาลกลางให้ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเองทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปรียบเสมือนรัฐบาลของท้องถิ่น มีอำนาจในการบริหารพัฒนาท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากที่สุดและจากแนวคิดของการกระจายอำนาจของท้องถิ่นเพื่อให้การบริหารงานและการให้บริการไปถึงตัวประชาชนให้มากที่สุด และถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นประชาชนมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจและมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและต่อหน่วยงานด้วย โดยจะเป็นส่วนที่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามความต้องการของประชาชนได้ เนื่องมาจากความพร้อม ผู้บริหารและสมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนขาดการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจดำเนินการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นอย่างจริงจัง อีกทั้งยังขาดการประสานงานที่ดีกับกลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทำให้การบริหารงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการบริหารพัฒนา (จาริณี แจ่มจำ, 2553) ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ตรงจุดยังไม่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงทำให้เกิดปัญหา การพัฒนาท้องถิ่นตามแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจนั้นประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการบอกเล่าถึงความต้องการของท้องถิ่น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความสนใจศึกษาเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ว่ามีมากน้อยเพียงใดและศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการศึกษาหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองและสร้างรากฐานให้ชุมชนเข้มแข็งและทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับความต้องการของประชาชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประชากร ได้แก่ ประชากรในเขตเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และมีชื่อในทะเบียนบ้านของเทศบาลเมืองบางแม้นาง ทั้ง 18 หมู่บ้าน จำนวน 49,095 คน (เทศบาลเมืองบางแม้นาง, 2566) เครื่องมือในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane (1973 อ้างใน ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง, 2559) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นโดยวิธีสุ่มแบบตามสะดวก

2. การสร้างเครื่องมือวิจัย เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ประยุกต์ตามรูปแบบของ ลิเคิท์ สเกล (Likert) (ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง, 2559) โดยให้กลุ่มตัวอย่างทำเครื่องหมายถูกลงไปในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือตามลำดับต่อไปนี้ 1) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความ ความครอบคลุมของเนื้อหาและการใช้ภาษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 2) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งผล IOC เท่ากับ 0.89 โดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับคนพิการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำค่าคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1974, อ้างใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2552) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.712

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.1) ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ ระดับการศึกษาและรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่มและใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไปและเมื่อพบความแตกต่างใช้การเปรียบเทียบตัวแปรรายคู่โดยใช้วิธีการเชฟเฟ (Scheffe's method) ที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และรายด้านที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินการ การตัดสินใจ ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม	n = 396		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การตัดสินใจ	2.98	.801	ปานกลาง	4
2. การดำเนินการ	3.07	.861	ปานกลาง	3
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.61	.871	มาก	1
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.10	.893	ปานกลาง	2
ภาพรวม	3.19	.633	ปานกลาง	

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ประชาชนยังให้ความร่วมมือหรือความสนใจกับการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองไม่มากเท่าที่ควร ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการดำเนินการ ด้านการตัดสินใจ ยกเว้นด้านที่ให้การมีส่วนร่วมมากก็คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากเพียงด้านเดียว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง ขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและขาดการประสานงานระหว่างเทศบาลกับประชาชนที่ไม่ต่อเนื่อง จริงจัง ขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ

ของเทศบาล ควรประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และโครงการกิจกรรมที่ทางเทศบาลจัดขึ้นอยากให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ รสแก่น (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมา เขียวเพกา (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้านสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลเมืองบางแม่นาง ยังขาดการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญดังกล่าวอย่างจริงจัง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมองเห็นความสำคัญของกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งจะส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยตรงประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ แสงประทุม (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานเทศบาลตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

1.2 ด้านการดำเนินการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระอธิการไสว ถาวโร (รัตนศักดิ์) (2561) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านการดำเนินการพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลน้ำคำ อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของนงเยาว์ ทองสุข (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง พบว่า การมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสีเกา จังหวัดตรังอยู่ในระดับมาก

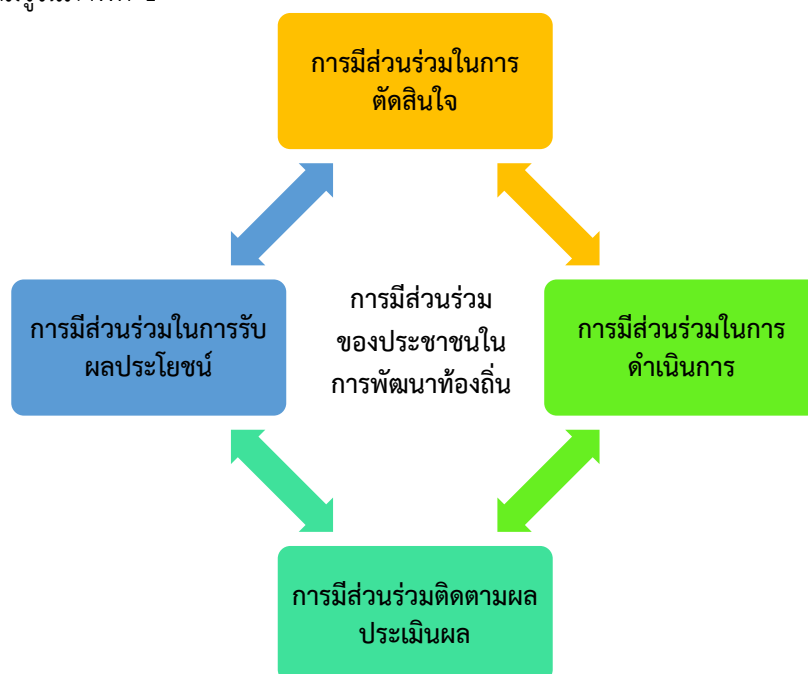
1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิวิธ ศิริพันธ์ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางและระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ด้านเพศที่แตกต่างกัน พบว่า การมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเทิดศักดิ์ บัวสอน (2557) ที่ผลจากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน ด้านเพศที่ต่างกัน พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีระดับของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ แสงประทุม (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานเทศบาลตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีประชาชนที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานเทศบาลตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมติดตามผลประเมินผล 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นการที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในด้านการคิดและตัดสินใจ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิดเพื่อกำหนดประเด็นหลักของการพัฒนาท้องถิ่นของตนเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินการ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอประเด็นปัญหาความต้องการเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงการกิจกรรมต่างๆ ในการเสนอเพื่อบรรจุลงในแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมด้านรับผลประโยชน์ กิจกรรมในแผนพัฒนางานโครงการ ซึ่งเมื่อแผนพัฒนาได้มีการดำเนินการแล้วคุณภาพชีวิตดีขึ้น รวมไปถึงการได้รับผลประโยชน์การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผลโครงการหรือกิจกรรม

4. การมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล การที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินการและการประเมินผลความคุ้มค่าของโครงการที่ได้มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบผลการวิจัยที่นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการตัดสินใจ ควรมีการปรับปรุงเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านกิจกรรม/โครงการต่างๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มากขึ้น และควรจัดลำดับของสำคัญของปัญหาในท้องถิ่นและลำดับของความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่นและควรทำให้ประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการดำเนินการ เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการเป็นกรรมการหรือร่วมคัดเลือกผู้แทนประชาคมเพื่อเป็นกรรมการพัฒนาเทศบาลอย่างจริงจังและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการช่วยกันดูแลอุปกรณ์หรือทรัพย์สินที่เป็นของส่วนรวมในชุมชน เช่น เครื่องออกกำลังกายที่ทางเทศบาลจัดไว้ให้กับประชาชนได้ใช้ในการออกกำลังกายและผ่อนคลายและให้ชุมชนช่วยกันดูแลอย่างสม่ำเสมอในแต่ละชุมชน

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม้นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์เทศบาลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเรื่องของการจัดโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนนการป้องกันปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ต่างๆ หรือการดำเนินการในเรื่องใดนั้นต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยเพื่อให้การวางแผนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับปัญหาความต้องการของประชาชน ลด/แก้ไขปัญหาได้/น้ำไม่ท่วม

1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองบางแม่นาง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของเทศบาล โดยเข้าร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรม โครงการพัฒนาท้องถิ่นที่เทศบาลดำเนินการในทุกโครงการในแต่ละปีงบประมาณเช่นการปรับปรุงถนนในเขตชุมชนต่างๆ และโครงการอื่นๆ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการปลูกฝังจิตสำนึกรักบ้านเกิดหรือรักท้องถิ่น โดยสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนในเรื่องความสำคัญของการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็น ต่อองค์กรที่ปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยของสิ่งจูงใจที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นและสภาพสังคมไทยและสามารถเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ แสงประทุม. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานเทศบาลตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กุสุมา เขียวเพกา. (2558). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จาริณี แจ่มจำ. (2553). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทศบาลเมืองบางแม่นาง. (2566). จำนวนประชากรทั้งหมดของเทศบาลเมืองบางแม่นาง. แหล่งที่มา <https://th.wikipedia.org/wiki/เทศบาลเมืองบางแม่นาง>. สืบค้นเมื่อ 4 ส.ค. 2566.
- เทอดศักดิ์ บัวสอน. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นงเยาว์ ทองสุข. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 1(3). 9-15.
- พระอธิการไสว ถาวโร (รัตนศักดิ์). (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลน้ำคำ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง. (2559). **การทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ : หลักการวิธีปฏิบัติ สถิติและคอมพิวเตอร์**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัชรินทร์ อินทพรหม. (2557). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 8(3). 44-58.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อดิวัศ ศิริพันธ์. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อุไรวรรณ รสแก่น. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Catt, H. (1999). **Democracy in Practice**. New York: Routledge.
- Cronbach L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row.

การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานร่วมกับกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน
ที่ส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย *

THE DEVELOPMENT OF BLENDED E-LEARNING COURSES WITH BRAIN-BASED
LEARNING PROCESSES TO ENHANCE STUDENT'S PROBLEM-SOLVING SKILLS OF
UPPER ELEMENTARY SCHOOL

¹ภูษนิษา งามพลกรัง Phusanisa Ngampolkkrung ²ณัฐพล รำไพ Nattaphon Rampai

³บุญรัตน์ แผลงศร Boonrat Plangsorn

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: fedunpra@ku.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อศึกษาทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย 3) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการวิจัยแบบแบบทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 32 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, t-test และค่าดัชนีประสิทธิผล สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อันดับแรก คือ ด้านจุดประสงค์และด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ทักษะการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 3) ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานคิดเป็นร้อยละ 87 แสดงว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ร้อยละ 87.15 และ 4) นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: อีเลิร์นนิ่ง, การเรียนรู้แบบผสมผสาน, การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน, ทักษะการคิดแก้ปัญหา

Abstract

This research aims to: 1) Develop blended e-learning courses with brain-based learning for upper elementary school students, 2) study problem-solving skills concerning blended e-learning courses with brain-based learning for upper elementary school students, 3) examine the effectiveness index of blended e-learning courses with brain-based learning for upper elementary school students, and 4) investigate the satisfaction level of upper elementary school students regarding blended e-learning courses based on the concept of brain-based learning. This is an experimental research study with a sample group of 32 students from grades 4-6. Data analysis was conducted using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and effectiveness index. The research findings reveal that: 1) The quality assessment of the e-learning courses on problem-solving methods is at the highest level, with the highest rankings in the objectives and content aspects. 2) Post-learning problem-solving skills are significantly higher than pre-learning skills at a statistical significance level of .01. 3) The effectiveness index of blended e-learning courses with brain-based learning is 87%, indicating an 87.15% learning progress for upper elementary school students. 4) The majority of students are highly satisfied with the blended e-learning courses based on brain-based learning, reaching the highest level of satisfaction overall.

Keywords: E-Learning, Blended Learning, Brain-Based Learning, Problem-Solving Skills

บทนำ

รูปแบบการเรียนการสอนภายใต้กระแสการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นรูปแบบของการบูรณาการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับการเรียนการสอนแบบปกติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวไกลเกิดทั้งประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเรียกว่า “การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)” เป็นนวัตกรรมการศึกษา ที่ผสมผสานโมดูล (Module) การเรียนการสอนหลายรูปแบบเข้าด้วยกัน เป็นลักษณะของการผสมผสานการเรียนทางไกล (Distance Learning) ผ่านระบบเครือข่าย Online ร่วมกับการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียนปกติ ทั้งนี้ จะให้ความสำคัญกับการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนการสอน โดยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ลึกซึ้งมากขึ้นจากการลงมือปฏิบัติและการได้ร่วมทีมเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพพร้อมเผชิญปัญหาและสามารถเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตต่อไป (เผงกมล เพชรเกลี้ยง, 2563) นอกจากนี้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยังมุ่งเน้นให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ในระบบการศึกษาทางไกลนั้นนักเรียนจะเรียนรู้ผ่านสื่อ โดยเฉพาะการใช้ระบบการเรียนออนไลน์หรืออีเลิร์นนิง (e-Learning) ซึ่งนักเรียนจะเรียนรู้ได้ตามความสะดวก สามารถเรียนที่บ้านหรือโรงเรียนได้ มีการให้บทเรียนออนไลน์ การทดสอบ และการประเมินผลออนไลน์เพื่อติดตามความ

คืบหน้าของผู้เรียน ระบบการเรียนรู้เป็นทางเลือกหนึ่งที่มีความเหมาะสมสำหรับการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ เนื่องจากสามารถขยายเวลาเรียนได้ 24 ชั่วโมง โดยไม่จำกัดสถานที่เรียน (พิพรรณันท์ บุตรนุญ และพันทิพา อมรฤทธิ, 2566) โดยเฉพาะขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตอย่างแท้จริง ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องของกระบวนการคิดและวิธีการตั้งคำถาม เพื่อให้สามารถนำความคิดเห็นและสร้างความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ (สุธิดา การิณี, 2565)

ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาต้องกระตุ้นให้ใช้สมองหลายส่วนคือส่วนที่ทำหน้าที่รับภาพ ส่วนที่ทำหน้าที่รับเสียง ส่วนที่ทำหน้าที่รับสัมผัส เพื่อกระตุ้นให้การรับรู้ผ่านการทำงานของสมองตามระบบธรรมชาติ สมองจะเรียนรู้ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาได้ดี เมื่อสมองได้สัมผัสรับรู้จากของจริงหรือวัตถุสามมิติ ที่หลากหลายสี กลิ่น รส ช่วยกระตุ้นให้การเรียนรู้ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาเป็นไปได้ง่ายขึ้น เพราะสี กลิ่น และรส เป็นข้อมูลที่กระตุ้นอารมณ์ และเป็นตัวกระตุ้นช่วยให้สมองเรียนรู้ได้ง่าย การบรรยายและเขียนกระดานอย่างเดียวเป็นการสอนโดยใช้เสียงผู้เรียนฟังผ่านหูและตามองเห็นตัวหนังสือไม่ใช่ภาพการสอนแบบนี้เป็นการสอนแบบนามธรรมตรงข้ามกับการเรียนรู้ของสมองที่ต้องเรียนรู้ผ่านรูปธรรม (นันทิยา น้อยจันทร์, 2561) การเรียนรู้ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา รายวิชาวิทยาการคำนวณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จึงต้องเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ ลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบเปิดกว้าง จัดให้มีประสบการณ์ที่หลากหลายโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจหรือให้นักเรียนได้แสดงออกในแนวทางที่สนใจเรียนรู้แบบปฏิบัติจริง โดยการใช้ประสาทสัมผัสกระทำกับวัตถุด้วยความอยากรู้อยากเห็น ได้ทดลองสร้างสิ่งใหม่ๆ นักเรียนเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น นักเรียนได้การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกลุ่มเล็กๆ และเป็นรายบุคคล การให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น ทำให้นักเรียนได้ตรวจสอบความคิดของตน แต่เมื่อมีปัญหา นักเรียนต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่ ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบบูรณาการซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงเป็นตัวตั้ง มีการเชื่อมโยงหลากหลายสาขาวิชา บทบาทของครูเป็นผู้ให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนต้องการและให้การสนับสนุนอย่างเหมาะสม (อรทัย เลาลองกรณ์, วิไลวรรณ กลิ่นถาวร และสุธิษณา โตธนายานนท์, 2565)

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อสามารถนำผลจากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานฐานแก่นักเรียนและนำไปต่อยอดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบทดลอง (Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวมีการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน (One – group Pretest – Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนวัดหนองสุทธะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 32 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนวัดหนองสุทธะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 32 คน การสุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งได้มาโดยการเลือกประชากรทั้งหมด เนื่องจากเป็นวิชาเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณระดับประถมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

2. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา จำนวน 12 แผน และบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยอ้างอิงแนวทางการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา 7 ขั้นตอน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556) ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ และบทเรียนออนไลน์ ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง และแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 การนำบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง และแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยการประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ Likert (1970) โดยผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และ 4.88 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30 และ 0.22 ตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมมากที่สุด ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยดำเนินการนำบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมอีกครั้งแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 6 ทดสอบประสิทธิภาพบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และขั้นตอนที่ 7 ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินทักษะการแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน

2.2 แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ (1) ศึกษาหลักสูตรสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) และศึกษาหลักการ ทฤษฎี และวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะจากเอกสารหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) สร้างแบบประเมินทักษะฉบับร่างแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขให้สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้า (3) นำแบบประเมินทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (4) นำ

คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินทักษะกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้สูตรการหาค่า IOC (Item Objective Congruence) ด้วยเกณฑ์การพิจารณาของ Rovinalli & Hambleton (1976) พบว่า ค่า IOC ของแบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ซึ่งหมายความว่า แบบประเมินมีความสอดคล้องกับรายการประเมิน (5) ปรับปรุงแบบทดสอบและแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยเลือกนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาลทับกวาง 1 (สมุทรพร้อม) จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีความเหมาะสม (6) นำแบบประเมินไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 พบว่า แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาโดยใช้สมองเป็นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75 ซึ่งหมายความว่า แบบประเมินทักษะการคิดแก้ปัญหาที่มีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูง และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ และ (7) นำแบบประเมินทักษะที่สมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง จำนวน 15 ข้อ โดยแต่ละคำถามมีคำตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดค่าตามวิธีของ Likert (1970) มี 5 ระดับ โดย (1) ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม (2) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขให้สอดคล้องกับการศึกษาครั้งนี้ (3) นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (4) นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้สูตรการหาค่า IOC ด้วยเกณฑ์การพิจารณาของ Rovinalli & Hambleton (1976) พบว่า ค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 ซึ่งหมายความว่า แบบสอบถามมีความสอดคล้องกับรายการประเมิน (5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยเลือกนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาลทับกวาง 1 (สมุทรพร้อม) จำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เพื่อให้เกิดความถูกต้องและน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9 ซึ่งแสดงว่า แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูงมาก และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ และ (6) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้ 2) ทดลองใช้บทเรียนอีเลิร์นนิ่งโดยใช้สมองเป็นฐานตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เป็นเวลา 30 ชั่วโมง และเก็บคะแนนระหว่างการทดลอง ซึ่งสัดส่วนในการเรียนเป็นแบบออนไลน์ และแบบเผชิญหน้า คิดเป็นสัดส่วน 50:50 3) ทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกคะแนนเก็บไว้เปรียบเทียบกับคะแนนสอบก่อนเรียน (Pretest) และ 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้น

ประณศศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การประเมินทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้สมองเป็นฐานด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลโดย (1) นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (2) เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample และ (3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา

4.2 ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้เกณฑ์การแปลความหมายจากส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้แก่ 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย และ 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 1 คุณภาพของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. จุดประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
2. เนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนการสอน	4.84	0.29	มากที่สุด
4. รูปแบบ	4.89	0.19	มากที่สุด
5. การใช้ภาษา	4.78	0.39	มากที่สุด
6. การประเมินผล	4.84	0.29	มากที่สุด
ภาพรวม	4.88	0.22	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.88, S.D. = .22) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อันดับแรก คือ ด้านจุดประสงค์และด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 5.00, S.D. = .00) รองลงมา คือ ด้านรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = .19) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.84, S.D. = .29) และด้านการใช้ภาษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = .39) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ตารางที่ 2 ทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig.
ก่อนเรียน	32	60	35.00	.53	-37.02	.001*
หลังเรียน	32	60	58.78	.29		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายหลังเรียน ($\bar{X} = 58.78$, S.D. = .29) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 35.00$, S.D. = .53) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ตารางที่ 3 ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

จำนวนนักเรียน	ผลคูณของคะแนนเต็มกับจำนวนนักเรียน	ผลรวมคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เต็ม 20 คะแนน)		ดัชนีประสิทธิผล E.I.
		ก่อนเรียน	หลังเรียน	
32	640	352	603	0.8715

จากตารางที่ 3 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีค่าเท่ากับ 0.8715 หรือคิดเป็นร้อยละ 87.15 แสดงว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ ร้อยละ 87.15

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. บทเรียนอีเลิร์นนิ่งช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการเรียน	4.73	.45	มากที่สุด
2. บทเรียนอีเลิร์นนิ่งช่วยให้เข้าใจในบทเรียน	4.82	.39	มากที่สุด
3. บทเรียนอีเลิร์นนิ่งช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	.00	มากที่สุด
4. การทำกิจกรรมท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้งช่วยให้เข้าใจบทเรียน	4.91	.29	มากที่สุด
5. บทเรียนอีเลิร์นนิ่งสามารถประหยัดเวลาในการเรียน	4.58	.50	มากที่สุด

ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. บทเรียนอีเลิร์นนิ่งสามารถนำความรู้และความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.97	.17	มากที่สุด
7. โครงสร้างของเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของบทเรียน	4.88	.33	มากที่สุด
8. จัดแบ่งเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ได้อย่างชัดเจน	4.94	.24	มากที่สุด
9. เนื้อหาเหมาะสมกับการนำเสนอ	4.85	.36	มากที่สุด
10. ความยาวของเนื้อหาแต่ละบทมีความเหมาะสม	4.48	.51	มาก
11. ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสม	4.91	.29	มากที่สุด
12. การสื่อสารความหมายมีความชัดเจนทั้งภาพและข้อความ	4.79	.42	มากที่สุด
13. แบบฝึกหัดสอดคล้องกับบทเรียน	4.91	.29	มากที่สุด
14. บทเรียนอีเลิร์นนิ่งมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.82	.36	มากที่สุด
15. บทเรียนอีเลิร์นนิ่งสามารถเข้าใช้ได้ง่าย สะดวกต่อผู้เรียน และมีการจัดทำ Link ไปยังแหล่งข้อมูลอื่นๆ	4.97	.17	มากที่สุด
ภาพรวม	4.84	.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = .32) โดยนักเรียนมีความพึงพอใจอันดับแรก คือ บทเรียนอีเลิร์นนิ่งช่วยเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = .00) รองลงมา คือ บทเรียนอีเลิร์นนิ่งสามารถนำความรู้และความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และบทเรียนอีเลิร์นนิ่งสามารถเข้าใช้ได้ง่าย สะดวกต่อผู้เรียน และมีการจัดทำ Link ไปยังแหล่งข้อมูลอื่นๆ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = .14) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณภาพของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง พบว่า แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อันดับแรก คือ ด้านจุดประสงค์และด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิตา จันทมาส และสุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล (2565) พบว่า อีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสาน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาไพทอนเบื้องต้นเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนโปรแกรมขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดงเจริญพิทยาคม มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศตวรรษ เหล่าประเสริฐ และณัฐพล ร้าไพ (2565) พบว่า บทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสาน คุณภาพด้านเนื้อหาและการวัดและการประเมิน อยู่ในระดับคุณภาพในเกณฑ์ดีมาก และมีคุณภาพด้านสื่อและเทคโนโลยี อยู่ในระดับคุณภาพในเกณฑ์ดี

2. ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดแก้ปัญหาผ่านบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนัย อิมอูรัง, บุชรา ยงคำชา และจิระพรรณ สุขศรีงาม (2562) พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบผสมผสานตามวิธีสมองเป็นฐานมีความสามารถในการโต้แย้งและการคิดวิเคราะห์โดยรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน มากกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนแบบปกติ และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของปาริสา ไชยกุล (2563) พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 87.15 สอดคล้องกับงานวิจัยของศตวรรษ เหล่าประเสริฐ และณัฐพล รำไพ (2565) พบว่า ดัชนีประสิทธิผล (E.I) มีค่าเท่ากับ 0.5 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 50

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่มีต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริชัย นามบุรี (2564) พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิตา จันทมาส และสุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล (2565) พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมของนักเรียนต่อการใช้อีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสาน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาไพทอน เบื้องต้นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของศตวรรษ เหล่าประเสริฐ และณัฐพล รำไพ (2565) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานอยู่ในระดับดี

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการเรียนรู้แบบผสมผสานด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการใช้สมองของนักเรียนให้เติบโตและพัฒนา โดยมีบทเรียนที่ประกอบด้วยทักษะการคิดแก้ปัญหา (problem-solving skills) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญ การใช้เทคนิคหรือกิจกรรมที่ท้าทายและกระตุ้นการคิดเชิงบริหารปัญหาของนักเรียนจะช่วยส่งเสริมทักษะนี้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การใช้เกมหรือกิจกรรมที่ต้องการการวิเคราะห์และการคิดอย่างเป็นระบบ

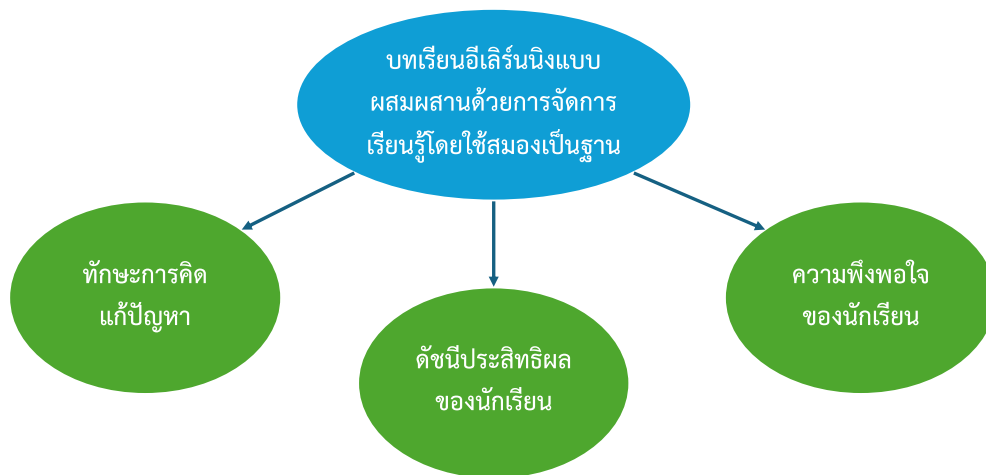
องค์ประกอบอีกอย่างที่สำคัญคือดัชนีประสิทธิผลของนักเรียน (student performance indicators) ซึ่งเป็นการวัดและประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน การใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่เน้นการปรับใช้ตามสมองของนักเรียนสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีในด้านดัชนีประสิทธิผล เช่น การให้โจทย์ที่เป็นความท้าทายที่ตรงกับระดับความสามารถของนักเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและเติบโตไปพร้อมกัน

ความพึงพอใจของนักเรียน (student satisfaction) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการต่อยอดในการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้ การใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่เน้นการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำความเข้าใจและการสร้างความสุขในการเรียนรู้จะช่วยเพิ่มความพึงพอใจของนักเรียน เช่น การให้การตอบรับที่สร้างสรรค์และการเสนอแนะที่ชัดเจน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีและสนุกสนาน

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้งสามนี้คือ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการใช้สมองของนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ โดยการให้แนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมและท้าทาย การปรับใช้การสอนตามระดับความพร้อมและความสามารถของนักเรียน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรและสนุกสนาน ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลในด้านดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในระยะยาว การวิจัยในด้านนี้มักจะเน้นการวิเคราะห์ผลกระทบของวิธีการจัดการเรียนรู้ต่อทักษะ

ดัชนีประสิทธิผล และความพึงพอใจของนักเรียน เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนในระยะยาว สรุปลองค์ความรู้การวิจัยดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร/ผู้กำกับนโยบายสามารถใช้ข้อมูลจากการวิจัยนี้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา เช่น การเลือกใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการใช้สมองเป็นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีและมีคุณภาพสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายต่อไป

1.2 ครูผู้สอนสามารถนำเทคนิคการสอนที่เน้นการใช้สมองเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานเข้าสู่การสอนในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียน และครูผู้สอนสามารถออกแบบและพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งที่ใช้ได้กับสถานการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนด้านทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

1.3 นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือการเรียนรู้ที่มีอยู่ในการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และนักเรียนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาทักษะการคิดและการแก้ปัญหาที่มีคุณภาพมากขึ้น ทำให้มีพัฒนาการทางการเรียนรู้และความสำเร็จในการศึกษาที่ดีขึ้นในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสานร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้โครงงานเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหอนาคต การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์อื่นๆ และตัวแปรอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เรื่อง ขั้นตอนการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย และควรนำบทเรียนอีเลิร์นนิ่งไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**. 5(1). 7-20.
- นันท์ ธิยา น้อยจันทร์. (2561). **การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน**. แหล่งที่มา https://eledu.ssru.ac.th/huntiya_no/pluginfile.php/125/mod_resource/content/1/chapter%206%20การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน.pdf สืบค้นเมื่อ 8 เม.ย. 2567.
- บัณฑิตา จันทมาส และสุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล. (2565). การพัฒนาอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสาน เรื่อง การเขียนโปรแกรมภาษาไพทอนเบื้องต้น เพื่อพัฒนาความสามารถการเขียนโปรแกรมขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 5(16). 109-121.
- ปาริสา ไชยกุล. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การบวก ลบ คูณ หารระคน โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ร่วมกับ เทคนิค KWDL ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ทางคณิตศาสตร์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**. 14(3). 61-71.
- แฝงกมล เพชรเกลี้ยง. (2563). การเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended Learning. **วารสารการจัดการทางการศึกษาประถมวัย**. 2(2). 67-79.
- พัทธนันท์ บุตรฉุย และพันทิพา อมรฤทธิ์. (2566). ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมอีเลิร์นนิ่งแบบมีปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ในระบบการศึกษาทางไกล. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**. 17(1). 74-88.
- ศตวรรษ เหล่าประเสริฐ และณัฐพล รำไพ. (2565). การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสาน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 5(13). 127-140.
- ศิริชัย นามบุรี. (2564). การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบผสมผสาน รายวิชาปฏิบัติการเคมี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. **Journal of Modern Learning Development**. 6(2). 236-251.
- สุจิตา การ์มี. (2565). การใช้กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา คลังความรู้ SciMath. แหล่งที่มา <https://www.scimath.org/article-science/item/12485-1-2> สืบค้นเมื่อ 8 เม.ย. 2567.
- สุนัย อิมอูร์, บุษรา ยงค์คำชา และจีระพรรณ สุขศรีงาม. (2562). การเปรียบเทียบผลการเรียนประเด็นปัญหาทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้วิทยาศาสตร์ โดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานตามวิธีสมองเป็นฐานกับการเรียนแบบปกติ ที่มีผลต่อความสามารถในการโต้แย้งและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีการนำตนเองในการเรียนรู้ต่างกัน. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพนธ์**. 14(3). 171-181.

อรรถัย เลาลงกรณ์, วิไลวรรณ กลิ่นถาวร และสุธิษณา โตธนายานนท์. (2565). การพัฒนาชุดกิจกรรมโดยใช้
สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม์*. 9(2). 266-
276.

Likert R. (1970). *New Partterns of Management*. New York: McGraw-Hill.

Rovinelli R.J. and Hambleton R.K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment
of Criterion-Referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*. 2.
49-60.

การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิค
จิกซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยาเขต 1 *

DEVELOPMENT OF CREATIVE WRITING ABILITIES BY STORYLINE METHOD WITH
JIGSAW TECHNIQUE FOR PRATHOM SUKSA 3 STUDENTS IN PHRA NAKHON SI
AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹สมนัส กองฤกษ์ Sumanat Kongroek

²วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง Watcharapat Techawattanasiridamrong

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: m_popfy@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ศึกษา
ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ ระหว่างหลังเรียน
กับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบ
One-Group Pretest-posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2) แบบฝึกทักษะ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม ซึ่งได้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดโบสถ์อนุกุลสังฆกิจ รวม 30 คน
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า
1) ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2) ผลการศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการ
เขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ คิดเป็นร้อยละ 22.73 สูงกว่าร้อยละ
70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัด
กิจกรรม การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ พบว่า นักเรียน
มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับ
เทคนิคจิกซอว์ซึ่งในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์, เทคนิคจิกซอว์, วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์

Abstract

This research article aims to 1) Compare academic achievement 2) Study creative writing abilities by using the storyline teaching method combined with the jigsaw technique. Between after studying and the specified criteria of 70 percent 3) Study student satisfaction Using an experimental research format of One-Group Pretest-posttest Design, the tools used in the research were 1) an academic achievement test, 2) a skills training test, and 3) a satisfaction assessment test. The sample group used in the research is: The researcher used group random sampling. There were 30 students in Prathom 3 at Wat Bot Anukul Sangkhakit School. Data analysis and statistics used included mean, standard deviation. and t test. The results were found: 1) The results of the study of academic achievement before and after studying using the storyline teaching method combined with the jigsaw technique. Of students in grade 3 under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, it was found that the academic achievement scores after studying higher than before studying Statistically significant at the .05 level. 2) Results of the study of creative writing ability using the storyline teaching method combined with the jigsaw technique. Of students in grade 3, schools under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1, between 70% and the specified criteria, it was found that the students had the ability to write creatively using the story teaching method. Line combined with the jigsaw technique It is 22.73 percent, higher than 70 percent, with statistical significance at the .05 level and 3) Results of the study of student satisfaction with the activity organization Learning in the Thai language subject using the storyline teaching method combined with the jigsaw technique found that students were satisfied with the activity organization. Learning in the Thai language subject using the story line teaching method combined with the jigsaw technique. which overall has the average level at the highest level.

Keywords: Creative Writing Ability, Jigsaw Approach, Teaching Method Storyline

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในหลายๆ ด้านซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสภาพสังคม วัฒนธรรม และอีกหลากหลายสิ่งอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ที่ได้รับอิทธิพลจากการสื่อสารที่สามารถส่งต่อกันได้อย่างรวดเร็วทันใจ ซึ่งนับวันมีแต่จะพัฒนาให้ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง การดำเนินชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันจึงต้องเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงและก้าวตามให้ทัน เหตุนั้น การเขียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมปัจจุบัน อีกทั้งยังต้องคิด และสามารถสื่อสารออกมาให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารว่าความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับและส่งสาร

มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับกฎกระทรวง ทบวงกรม (2562) ได้กล่าวว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 5 สาระ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ ภาษา วารณคดีและวรรณกรรม ซึ่งกำหนดสาระการเรียนรู้เป็นสาระที่ 2 มีมาตรฐานการเรียนรู้ ท 2.1 ที่กำหนด ไว้ว่าใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียน รายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพและได้กำหนดให้เรียนรู้การเขียน เกี่ยวกับการเขียนสะกดคำตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสารรูปแบบต่างๆ การเขียนเรียงความย่อความ เขียน รายงาน จากการศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น การเขียนจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปใช้พัฒนาความรู้ในด้านต่างๆ ใช้กระบวนการ เขียน ในการสร้างความรู้ ความคิด นำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและ เหมาะสม

จากความสำคัญด้านการเขียนถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการศึกษาดังกล่าว ผู้เรียนจึง จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด ทักษะเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการเรียนในวิชา ภาษาไทย ซึ่งถือว่าเป็นวิชาที่นักเรียนทุกระดับชั้นจำเป็นต้องเรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ภาษาไทยและทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ ในด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2566) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ วิชา ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มวิชาทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เพื่อที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ใน ชีวิตประจำวันทั้งในด้านการ ติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ การแสวงหาความรู้ ความ เพลิดเพลินและการประกอบอาชีพ การเรียนการสอนภาษาไทยจึงมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา สามารถใช้ ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อภิรักษ์ บุญยะ (2565) ได้กล่าวว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสาร เพราะ การดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันนั้นต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมจึงต้องพัฒนาความสามารถในการ ติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การเขียนจึงเป็นการแสดงออกถึงหลักฐานสำคัญที่เป็นลายลักษณ์ อักษรเป็นประจักษ์พยานที่เชื่อถือได้และเป็นการบันทึกทางสังคมที่ให้คุณประโยชน์ต่อคนรุ่นหลังได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้เรียนทุกคนควรเรียนรู้และใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ซึ่งการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้อง ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ เป็นรากฐานของการเรียนการสอนในวิชาอื่นๆ ในการใช้ภาษาเพื่อเป็นการสื่อสาร ทั้งการอ่านและการฟังเป็นทักษะในการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูด และเขียนเป็นทักษะ ของการแสดงออกทางความคิด ความรู้ ประสบการณ์ การเรียนภาษาไทยจึงสำคัญต่อการสื่อสาร สามารถนำ ความรู้จากการเรียนมาใช้ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา จัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคณาชีพการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับทิศทางของ

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี และด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคม โดยการเรียนรู้ที่มุ่งสู่ศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับประยุทธ์ พิมพา (2561) ได้กล่าวถึงแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนในอนาคตนั้น มีความก้าวหน้าและทันสมัยมากยิ่งขึ้น มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีมากขึ้น บทบาทหน้าที่ของครูจึงเป็นผู้ให้คำปรึกษามากกว่าเป็นผู้สอน และในการจัดการเรียนรู้จะเน้นการเรียนรู้จากสภาพจริงของสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระภาษาไทยได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทย มุ่งส่งเสริมทั้ง 5 ด้าน คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องใช้ภาษาเพื่อให้อ่านสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมผู้เรียนใช้รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ควบคู่กับมีคุณธรรมและจริยธรรม รู้เท่าทันสังคมโลกเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างเห็นได้ชัด และเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงอย่างเท่าทันเทคโนโลยี และสังคมโลกในยุคปัจจุบัน

จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) ปีการศึกษา 2565 รายวิชาความสามารถทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนในภาพรวมระดับประเทศ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีผลการอ่าน การเขียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และจากรายงานการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (2565) พบว่า ผลการประเมินความสามารถด้านภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผล -2.50 และในระดับประเทศมีผล -2.20 สามารถแปรผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ เนื่องจากนักเรียนขาดทักษะในการเขียนสรุปความ เขียนเรื่องจากภาพตามจินตนาการ และขาดความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในการเขียนหนังสือ ซึ่งการเขียนเป็นทักษะพื้นฐานและมีความสำคัญในการเรียนวิชาภาษาไทยและวิชาอื่นๆ เนื่องจากการเรียนเกือบทุกวิชาจำเป็นต้องอาศัยการจดบันทึกข้อมูลความรู้ การสรุปเรื่องราวที่ได้ยิน ได้ฟัง หรือเขียนตอบปัญหา เขียนแสดงความคิดเห็นต่างๆ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจำเป็นต้องหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอริย์ธัช ฉ่ำมณี (2560) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์โดยประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ โดยประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.5 และยังสอดคล้องกับอภิรักษ์ บุญนะ (2565) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างสรรค์งานเขียนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่า

ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากงานวิจัยที่ปรากฏในข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์มีความเหมาะสมสำหรับที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาต่อเกี่ยวกับเทคนิคจิกซอว์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนให้กับผู้เรียนจึงได้ศึกษางานวิจัยของทรงพล ธีระสาย (2564) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สถานการณ์ในชีวิตจริงร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นสถานการณ์ในชีวิตจริงร่วมกับเทคนิคจิกซอว์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับอัญญา พรหมเพ็ญ (2566) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคจิกซอว์ 4 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การนำเสนอข้อมูลสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนระหว่างคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนกับคะแนนเกณฑ์พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (ร้อยละ 83.10) สูงกว่า คะแนนเกณฑ์ (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 จากงานวิจัยที่ปรากฏในข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์มีความเหมาะสมที่จะนำมาบูรณาการการจัดการเรียนรู้เทคนิคจิกซอว์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพที่ดีมากยิ่งขึ้นไป

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการที่หลากหลายและแปลกใหม่อันจะนำไปสู่ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ดีขึ้น ให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เน้นทักษะเขียนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่นๆ และนำความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One-Group Pretest-posttest Design ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้งหมด 176 โรงเรียน จำนวน 3,660 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้การสุ่มแบบกลุ่ม จากโรงเรียนทั้งหมดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดโบสถ์อนุกุลสังขกิจ (สำนักงานสลากกินแบ่งสงเคราะห์ 647) จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์

3. การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนที่ผู้วิจัยจะใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ 2) ชี้แจงนักเรียนกลุ่มทดลองได้ทราบถึงขั้นตอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าใจตรงกันและปฏิบัติตามกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง 3) ให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อนเรียน) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วบันทึกคะแนนที่ได้ในครั้งนี้เป็นคะแนนก่อนเรียน 4) ดำเนินการทดลอง โดยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 5) หลังทำกิจกรรมในแต่ละเรื่อง ของแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะทำการประเมินทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่าง 6) หลังจากสิ้นสุดการทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วบันทึกคะแนนที่ได้ในครั้งนี้เป็นคะแนนหลังเรียน 7) การสรุปผลและอภิปรายผล ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ และตรวจสอบผลการทดลองกับสมมติฐานการวิจัย สรุปผล อภิปรายผลให้ข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1) ผู้วิจัยคิดค่าคะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการให้คะแนนจากการตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดให้ 0 คะแนน 2) ผู้วิจัยทำการรวบรวมคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองทั้งหมด มาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยค่าสถิติ t-test (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินทักษะการอ่าน ผู้วิจัยเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากการทำแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอน

แบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ และวิเคราะห์คะแนนการทำแบบฝึกทักษะ โดยใช้การเปรียบเทียบการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การทดสอบที (t-test dependent sample) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการแปลความหมายของ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลตามแนวของลิเคิร์ท (Likert method) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน-หลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 10.67 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 22.73 โดยค่า t มีค่าเท่ากับ 21.23 และมีค่า Sig. เท่ากับ .00 ซึ่งมีความน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน-หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	30	30	10.67	2.30	21.23	0.0000
หลังเรียน	30	30	22.73	1.95		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 22.73

สูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ทำให้ผู้เรียนมีทักษะสูงขึ้นจริง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
หลังเรียน	30	30	22.73	1.95	21.23	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยเหมาะสม	แปลผล
1. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.57	มากที่สุด
2. ด้านบริบทบรรยากาศในชั้นเรียน	4.67	มากที่สุด
3. ด้านครูผู้สอน	4.67	มากที่สุด
4. ด้านเอกสารประกอบการสอน	4.57	มากที่สุด
5. ด้านการวัดและประเมินผล	4.73	มากที่สุด
ผลรวมความเหมาะสมทั้งหมด	4.64	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อ โดยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ทำให้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับอภิรักษ์ บุญนะ (2565) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างสรรค์งานเขียนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับอิสริย์ น้อยมิ่ง (2557) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนเรื่องการสร้างคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางเรียนเรื่องการสร้างคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้บูรณาการวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ และนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลก่อนนำมาบูรณาการเป็นวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ โดยสมบูรณ์

2. ผลการศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ คิดเป็นร้อยละ 22.73 สูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับอภิรักษ์ บุญนะ (2565) ได้ศึกษาพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า การพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ คะแนนการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับภริดา สุชีลภรณ์ (2565) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับผังกราฟิกหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 24.47 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ทำให้ผู้เรียนมีทักษะสูงขึ้นจริง

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ ซึ่งในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์เป็นกิจกรรมที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองได้ปฏิบัติงานแบบเข้ากลุ่มและได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทำให้นักเรียนได้ผลของคำตอบที่ดีและทำให้กลุ่มนั้น ๆ ได้รับรางวัล ครูผู้สอนยังเอาใจใส่ให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน ครูทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเมื่อนักเรียนมีปัญหาทำให้บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนานการจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย นักเรียนจึงเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับพิชามณญ์ ผิวอ่อนดี (2565) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการใช้นิเทศ Storyline และนิทานพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และสอดคล้องกับอภิรักษ์ บุญนะ (2565) ที่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ

ประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างสร้งงานเขียนแบบสตอรี่ไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยได้นำสื่อต่างๆ ที่มีความหลากหลายมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ผู้เรียนได้ทำการเข้ากลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสามารถคิดเรื่องหรือเนื้อหาที่มีความสร้างสรรค์ได้ดีช่วยให้เขียนเรื่องได้ดียิ่งขึ้นและได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในกลุ่ม ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกขั้นตอนได้ฝึกฝน การทำงานเป็นกลุ่มกับเพื่อนๆ และมีโอกาสได้นำเสนอผลงานของกลุ่มตนเองจึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในผลงาน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้วิธีสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ เป็นการบูรณาการระหว่างวิธีการสอนกับเทคนิคการสอนที่สามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ อาจเนื่องด้วยวิธีการสอนนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้รวมกลุ่มแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยในขั้นกิจกรรมกลุ่มที่มีการเข้ากลุ่มเพื่อค้นคว้าความรู้ตามหัวข้อที่กำหนดและในขั้นสรุปและประเมินผล ที่ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด ซึ่งทั้งสองขั้นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวที่จะนำมาเขียนเรื่องและเกิดความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่ ซึ่งในภาพรวมการสอนด้วยวิธีนี้ผู้เรียนจะได้พัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เต็มตามศักยภาพ เพราะเป็นการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มซึ่งผู้เรียนที่อ่อนกว่าจะมีโอกาสได้เรียนรู้จากผู้เรียนที่เก่งกว่า และผู้เรียนที่เก่งกว่าจะได้มีโอกาสได้ทบทวนตนเองโดยการสอนผู้เรียนที่อ่อนกว่า แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มที่ให้ความรู้เพื่อให้เกิดการคิดและจินตนาการโดยการเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นต้องถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดอันเกิดจากประสบการณ์ต่างๆ ที่มีถ้อยความสละสลวย ถูกต้อง เหมาะสมกับรูปแบบและเรื่องราว ซึ่งผู้เขียนสามารถเขียนอย่างมีอิสระทางความคิด เขียนได้ถูกต้องตรงประเด็น นอกจากนี้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น เพราะผู้เรียนได้ลงมือฝึกฝนและปฏิบัติตัวตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถนำความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้ไปปรับใช้และพัฒนาต่อยอดทักษะนี้เพื่อไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน โดยสรุปองค์ความรู้คือการบูรณาการวิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 7 ขั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมหัวข้อและเนื้อหา หมายถึง การเตรียมสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมและการเตรียมหัวข้อในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดเรื่องและจัดกลุ่ม หมายถึง การกำหนดหัวข้อในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันโดยแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนออกเป็นหัวข้อย่อยๆ เท่ากับจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นตั้งคำถามสำคัญเข้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง สมาชิกในกลุ่มได้ที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาเนื้อหาสาระคนละ 1 ส่วน และหาคำตอบในประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้

ขั้นที่ 4 ขั้นจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามกลุ่ม หมายถึง สมาชิกในกลุ่มของเราแยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญขึ้นมาและร่วมกันทำความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบประเด็นปัญหาที่ผู้สอนมอบหมายให้

ขั้นที่ 5 ขั้นทดสอบความรู้ หมายถึง ผู้เรียนทุกคนทำแบบทดสอบหรือตอบคำถาม ที่ผู้สอนกำหนดและนำคะแนนของทุกคนในกลุ่มมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ยเพื่อหากลุ่มที่ได้คะแนนมากที่สุด

ขั้นที่ 6 ขั้นการประเมินผล หมายถึง ผู้เรียนนำประเด็นเนื้อหาสาระที่ได้รวบรวมจากการทำกิจกรรมออกมานำเสนอเพื่อประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นที่ 7 ขั้นการมอบรางวัล หมายถึง การมอบรางวัลให้แก่กลุ่มที่ได้คะแนนจากการทำกิจกรรมมากที่สุดเป็นการกระตุ้นประสิทธิภาพของผู้เรียนและเพิ่มแรงจูงใจในการทำกิจกรรม สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ที่พัฒนาขึ้นทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ครูที่สอนภาษาไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ มีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนมีวิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ ดังนั้น ครูที่นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ควรศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมอย่างละเอียด โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนจะต้องคละผู้เรียนคือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ

1.3 ครูผู้สอนที่นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ร่วมกับเทคนิคจิกซอว์ไปใช้ ควรเน้นขั้นจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามกลุ่ม เพราะในขั้นการจัดกิจกรรมนี้ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยน

เรียนรู้กับเพื่อนต่างกลุ่มทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดและทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการติดตามความคงทนในการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์

2.2 ควรศึกษาและเลือกหัวข้อในการทำกิจกรรมกลุ่มให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทรงพล ธีระสาย. (2564). **การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการใช้สถานการณ์ในชีวิตจริงร่วมกับเทคนิคจิ๊กซอว์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประหยัด พิมพ์. (2561). **การศึกษาไทยในปัจจุบัน**. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด. 7(1) .242-249.
- พิชามณญ์ ผิวอ่อนดี. (2565). **ผลของการใช้เทคนิค Storyline และนิทานพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ เพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ภริดา สุชีลักษณ์. (2565). **ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ร่วมกับผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการท างานร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์.
- ภิญญาภัสส์ ทิพย์โยธา. (2562). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แผนผังความคิด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สามารถ ผ่องศรี. (2563). **รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2565). **รายงานการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ปีการศึกษา 2565**. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2679**. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.

- อภิรักษ์ บุญนะ. (2565). การพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบประสบการณ์ ร่วมกับเทคนิคการสร้างสรรค์งานเขียนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อริย์ธัช ฉ่ำมณี. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์โดยประยุกต์ใช้สื่อออนไลน์ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อัญชา พรหมเพ็ญ. (2566). การพัฒนาทักษะการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 4 หน่วยการเรียนรู้เรื่องการนำเสนอข้อมูล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อิสริย์ น้อยมิ่ง. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ (Jigsaw) ร่วมกับบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7*
GUIDELINES FOR CLASSROOM RESEARCH PROMOTION OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE UTHAI THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE
AREA 2 ACCORDING TO 7 KALYĀṆAMITTA- DHAMMA PRINCIPLES

¹รัชพล เลิบกลิ่น Ratchapol Serbklin ²พระมหาอุดร อุดตโร Phramaha Udorn Uttaro

³ทนง ทศไกร Thanong Thosakri

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Ratchapol_Serbklin@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์วิชาชีพ และ 3) เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 ชุด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐานการทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู ตามลำดับ รายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์วิชาชีพ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนสถานภาพตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 มีแนวทางดังนี้ (1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย สนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรม วางแผนโครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่ จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและท้องถิ่น (2) ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู ส่งเสริมครูที่มีผลงานวิจัย นำผลการวิจัย

ไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สร้างครุต้นแบบที่มีความรู้ด้านการวิจัยเป็นพี่เลี้ยงครูคน (3) ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย ส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยเป็นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาเองต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย หมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ สามารถถ่ายทอดให้ครูได้อย่างถูกต้อง ไม่แนะนำครูให้กระทำผิดจริยธรรมการวิจัย (4) ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย สร้างความตระหนักให้ครูทราบว่าการวิจัยถือเป็นบทบาทหน้าที่ของครู และควรมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดประชุมชี้แจงการวางแผนการ ดำเนินการวิจัยและประเมินผลการวิจัย กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการวิจัย เพื่อที่ครูแต่ละคนจะได้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาผลงานวิจัยร่วมกัน

คำสำคัญ: การวิจัยชั้นเรียน, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักกัลยาณมิตรธรรม 7

Abstract

This research aims to 1) study the status of classroom research promotion of school administrators, 2) compare the opinions of school administrators and teachers on classroom research promotion of school administrators, classified by gender, age, status, position, education level, and professional experience, and 3) find a guideline for classroom research promotion of school administrators according to the principles of 7 Kalyāṇamitta-dhamma (Qualities of a good friends). This research is a mixed-method research. The quantitative research used a questionnaire with a sample of 285 sets. The data were analyzed using statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, comparison of hypothesis testing, t-test, and One Way ANOVA. The qualitative research was conducted by interviewing 9 key informants. The data were analyzed using content analysis. The results of the research found that 1) The status of classroom research promotion of school administrators in Uthai Thani Primary Educational Service Area 2 was at a high level overall. When considering each aspect, the opinions were at a high level in 3 aspects: research promotion, supervision, monitoring, and research implementation. In terms of promoting progress and respecting teachers, respectively, each aspect had a moderate level of opinion: Basic knowledge about research 2) The results of comparing opinions of school administrators and teachers on promoting classroom research of school administrators in Uthai Thani Primary Educational Service Area 2 classified by gender, age, position status, education level, and professional experience found that school administrators and teachers with different genders, ages, education levels, and professional experience had no statistically significant differences at .05. As for position status, school administrators and teachers with different positions had statistically significant differences at .01. 3) The guidelines for promoting classroom research of school administrators according to the 7 Kalyāṇamitta-dhamma principles (Qualities of a good friends) were as following: (1) In terms of promoting and supporting research, supporting teachers in producing media and innovations, planning off-site study tour projects, allocating

appropriate budgets, and building good relationships with communities and local areas. (2) In terms of promoting progress and respecting teachers, supporting teachers with research results to use the research results to develop effective teaching and learning, creating model teachers with research knowledge to mentor teachers. (3) In terms of basic knowledge about research, supporting teachers to develop teaching and learning processes using research as a foundation and the school administrators themselves must have knowledge and understanding of the research process, always studying and seeking knowledge, being able to transfer knowledge to teachers correctly, and not advising teachers to commit research ethics. (4) In terms of supervision and monitoring of research operations, creating awareness among teachers that research was a role and duty of teachers and that there should be continuous supervision and monitoring of research operations by organizing meetings to explain the research planning and research evaluation, setting evaluation criteria, and giving all parties an opportunity to participate in evaluating the research results so that each teacher would be aware of the problems and finding ways to develop research results together.

Keywords: Classroom Research, School Administrators, Kalyāṇamitta-Dhamma Principles

บทนำ

การบริหารจัดการในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณภาพการศึกษา การจัดระบบที่เหมาะสมและสอดคล้อง เช่น การบริหารงานทั้งด้านครู บุคลากร นักเรียน หลักสูตร การเรียนการสอน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาได้ (กนกพร จีระมะกร, 2566) นอกจากนี้หน่วยงานทางการศึกษาต่างๆ ยังได้เห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูเพิ่มมากขึ้น โดยเน้นความสำคัญของการสอนและการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปด้วยกัน โดยมีการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งในการปรับตำแหน่งและวิทยฐานะครูให้สูงขึ้น (มนสิข สิริธิตสมบุรณ์, 2564) ซึ่งการปรับตำแหน่งหรือเลื่อนวิทยฐานะในปัจจุบัน ก.ค.ศ. ได้ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู หรือ ว9/2564 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการพัฒนางาน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อตกลงในการพัฒนางานตามมาตรฐานตำแหน่ง และส่วนที่ 2 ข้อตกลงในการพัฒนางานที่เป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในลักษณะของการใช้การวิจัยเป็นฐาน ตามระดับการปฏิบัติที่คาดหวังตามตำแหน่งและวิทยฐานะ (สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) บทบาทของครูยุคใหม่นั้น คือ ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ ต้องเรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน ฝึกปฏิบัติตนเป็นครูนักวิจัย ปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน (มนสิข สิริธิตสมบุรณ์, 2564) โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ให้แก่ครู เพื่อให้เข้าใจกระบวนการวิจัยในห้องเรียนอย่างเต็มที่ โดยมุ่งเน้นการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และครูควรศึกษาหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะและมาตรฐานวิชาชีพของตนเอง การดำเนินงานวิจัยนั้น ควรมีการร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนา (เจนจิรา ยะตัน, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ได้มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2, 2566) ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการ ก.ต.ป.น. และนิเทศเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการและยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีผลการดำเนินงาน คือ มีการดำเนินการประชุมสังเคราะห์ของคณะกรรมการ ก.ต.ป.น. โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งได้รับการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งมีการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการ ก.ต.ป.น. แต่ไม่ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูในสถานศึกษาที่สังกัดอยู่ทั้งหมด คณะกรรมการ ก.ต.ป.น. ได้มีการพูดคุยและเพียงแค่ว่าสถานศึกษามีการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนที่สถานศึกษาเท่านั้น ไม่ได้จัดเก็บงานวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษา หรือให้สถานศึกษาส่งงานวิจัยในชั้นเรียนมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ไว้เป็นระบบฐานข้อมูลการวิจัยหรือเป็นหลักฐานแต่อย่างใด เนื่องจากงานวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยของครูและของสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่พบเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2559) คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญและส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน คิดว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก หรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการทำวิจัยในชั้นเรียน และ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนมากไม่ค่อยได้ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน หรือทำ แต่อาจไม่ครอบคลุมทุกชั้นเรียน ซึ่งในทางกลับกันผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ การสนับสนุนครูในการทำวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา การเล็งเห็นถึงคุณค่าของงานวิจัย จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการศึกษาของโรงเรียนมีความเข้มข้นและแข็งแกร่งขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (จกมล ปทุมานนท์, 2561) การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการบริหารจัดการในด้านการบริหารวิชาการที่สำคัญสำหรับการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการเป็นอันดับแรก ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร และส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ซึ่งประกอบด้วย ปิโย คือ การทำตนให้เป็นที่น่ารัก ครุ คือ เป็นคนหนักแน่น เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย ภาวนีโย คือ เป็นผู้อบรมตนให้เจริญ วัตถุตา คือ เป็นคนเคารพระเบียบแบบแผน วจะนักรโม คือ เป็นผู้มีความอดทนต่อสิ่งที่มากระทบ คัมภีรญจะ กะถัง กัตตา คือ เป็นผู้ที่เข้าใจในหลักการ ทำของยากให้กลายเป็นง่าย และโน จัฏฐาเน นิโยชะเย คือ การไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อม (พระราชันนทมนี (ปัญญานันทภิกขุ) อ่างใน อินตา ศิริวรรณ, 2557) มาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า หากได้นำหลักพุทธธรรมเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกระตุ้นและพัฒนาครูในสถานศึกษาของตนเองตามแนวทางของพุทธธรรมอย่างเป็นกัลยาณมิตรแล้วนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา ครู และผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์วิชาชีพ
3. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 1,077 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 285 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.951 7) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 คำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อใช้อธิบายความถี่และร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 2) ค่าเฉลี่ย เพื่อใช้อธิบายค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อใช้อธิบายค่าความแปรปรวนของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 3) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากการตอบแบบสอบถาม 4) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test/One way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามตัวขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

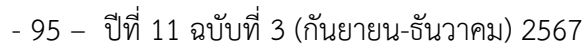
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู ตามลำดับ รายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวม

ที่	สภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวม	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย	3.81	0.701	มาก	1
2	ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู	3.57	0.704	มาก	3
3	ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย	3.48	0.919	ปานกลาง	4
4	ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย	3.57	0.643	มาก	2
	ภาพรวม	3.61	0.460	มาก	

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดศึกษาครูงานแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อครูในการส่งเสริมการทำงานวิจัย แนวทาง 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ

มีการเปิดโอกาสให้ครูได้คัดเลือกหรือเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ที่สนใจ และหาข้อสรุปร่วมกัน โดยยึดหลักของประชาธิปไตย และยึดถือวัตถุประสงค์ของการไปศึกษาดูงานเป็นที่ตั้ง 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับโครงการการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้ชัดเจน จัดสรรงบประมาณในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม และแจ้งให้ครูทุกคนทราบอย่างชัดเจนในเรื่องของรายละเอียดการเดินทางไปศึกษาดูงาน และวัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงาน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องไม่ชักนำครูไปในทางที่ผิดวัตถุประสงค์ของการศึกษาดูงานหรือเชิงนันทนาการมากเกินไป ควรกำหนดขอบเขตของการไปศึกษาดูงานให้ชัดเจนว่าจะไปที่ใด ต้องการอยากรู้อะไร และเพื่อประโยชน์ใดบ้าง

2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาแหล่งเงินทุนภายนอกเพื่อสนับสนุนการทำวิจัย แนวทาง

1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนอย่างชัดเจนในการจัดหาแหล่งเงินทุนภายนอก ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารงบประมาณที่ได้รับหรือจัดสรรงบประมาณด้วยความซื่อสัตย์ วางตัวให้น่าเคารพ น่าเชื่อถือ ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานนั้นเกิดความน่าเชื่อถือและยังส่งผลให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในโครงการต่างๆ ของสถานศึกษามากขึ้นตามไปด้วย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีศิลปะในการพูด ต้องรู้จักใช้คำพูดโน้มน้าวใจด้วยเหตุผล มีความสุภาพ และแสดงถึงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับ และตอบสนองต่อนโยบายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับชุมชนและท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถติดต่อประสานงานขอความอนุเคราะห์กับหลายๆ ฝ่ายได้อย่างสะดวก และเมื่อได้รับเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ มาแล้ว ไม่ชักนำครูให้มีการทุจริต ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ดีจรรยาบรรณวิชาชีพ และวินัยของข้าราชการ

3.2 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่มีความรู้ ความสามารถด้านการวิจัย เป็นวิทยากร และเป็นที่ปรึกษาถ่ายทอดความรู้ให้ครูคนอื่นๆ แนวทาง 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างครุต้นแบบที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยในสถานศึกษาของตนเอง มีการยกย่องชมเชย ให้กำลังใจ และเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครุต้นแบบ จากนั้นขยายผลไปในระดับชั้นต่างๆ ในสถานศึกษาและภายนอก ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนา ยกระดับคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษาของตนเอง และสร้างเครือข่ายในการช่วยเหลือเรื่องการวิจัยกับกลุ่มโรงเรียนอื่นๆ ได้อีกด้วย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิจัย ใฝ่เรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอในเรื่องของการทำวิจัย จึงจะสามารถแนะนำครูได้อย่างถูกต้อง สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ครูเข้าใจได้ และครูสามารถอธิบายให้กับผู้อื่นต่อไปได้อย่างถูกต้องในการเป็นวิทยากรหรือเป็นที่ปรึกษาให้แก่ผู้อื่น จึงจะทำให้การส่งเสริมครุนั้นสัมฤทธิ์ผล 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีจิตใจเมตตา ใจกว้าง ยอมรับในความรู้ความสามารถของครู ส่งเสริมให้ครูได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยที่คอยให้คำแนะนำแก่ครู เพื่อให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดนิทรรศการ และเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนครู

แนวทาง 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการเผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างชัดเจน ตามช่องทางต่างๆ ให้ทั่วถึงและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย กระตุ้นให้ครูทุกคนมีผลงานการวิจัย กล้ายกย่องชมเชยและให้กำลังใจแก่ครูที่มีผลงานวิจัยที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูคนอื่นๆ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพยายามหาวิธีที่จะทำให้การทำวิจัยเป็นเรื่องที่สำคัญ และเป็นหน้าที่ของครู โดยการพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงบวก ให้ครูเล็งเห็นถึงความสำคัญของผลงานวิจัยและการเผยแพร่ผลงานออกสู่สาธารณชน 3) ผู้บริหาร

สถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ผลงานวิจัย จัดนิทรรศการงานวิจัยของครู และถ่ายทอดกับครูทุกคนให้เข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

3.3 ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำระบบและกลไกในการจัดทำวิจัยอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้ทำวิจัยทราบถึงระบบ ขั้นตอนในการจัดทำวิจัยได้อย่างถูกต้อง แนวทาง 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการจัดทำระบบและกลไกในการจัดทำวิจัย โดยมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลงานวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยของครูที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จะต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และสามารถถ่ายทอดกระบวนการวิจัยให้ครูทุกคนทราบและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องไม่แนะนำแนวทางการส่งเสริมให้ครูขาดจริยธรรมการวิจัย

2) ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งครูที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยมาเป็นพี่เลี้ยงให้แนวทาง 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ไม่ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้ครูที่เป็นพี่เลี้ยงเพียงอย่างเดียว ต้องคอยให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน อย่างเต็มที่ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างคนต้นแบบหรือครูต้นแบบที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและสามารถเป็นแบบอย่างให้กับครูคนอื่นๆ ได้ ให้ความสำคัญและเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครูต้นแบบ มีการกล่าวยกย่องชมเชย เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ด้านการวิจัยหรือมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และสามารถอธิบายให้ครูเข้าใจได้โดยง่าย 4) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรแนะนำครูไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือการกระทำที่ผิดจริยธรรมการวิจัย อีกทั้งควรคัดเลือกบุคคลที่มีความเป็นกัลยาณมิตรแก่ผู้อื่น สามารถแนะนำและเป็นพี่เลี้ยงให้บุคคลอื่นได้ด้วยความเต็มใจ

3.4 ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย ได้แก่

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงให้คณะครูได้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัย โดยการกระตุ้น จูงใจ และให้ความรู้กับครู ให้ได้เห็นประโยชน์และความสำคัญของการวิจัย แนวทาง 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดประชุมชี้แจงเป็นประจำทุกภาคเรียนหรือทุกปีการศึกษา มีการวางแผนการดำเนินการวิจัยและประเมินผลการวิจัย กำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้ครูมีความเข้าใจที่ตรงกัน และคอยให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำต่างๆ แก่ครูด้วยความเต็มใจและเป็นกันเอง เพื่อไม่ให้ครูเกิดความเครียดในการทำวิจัย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ด้านการวิจัยที่ก่อนที่จะถ่ายทอดความรู้หรือให้คำแนะนำแก่ครู ควรใช้ถ้อยคำที่สุภาพ มีเหตุผล และมีกาลเทศะ สามารถพูดชักนำให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการทำวิจัยได้ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรชักนำครูหรือส่งเสริมให้ครูทุจริต และผิดจริยธรรมการวิจัย

2) ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการทำวิจัย แนวทาง 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความเมตตา เป็นที่เคารพนับถือของครู เป็นแบบอย่างที่ดีที่น่าปฏิบัติตาม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิจัย เพื่อที่ครูแต่ละคนจะได้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาผลงานวิจัยร่วมกัน 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและกำหนดรายละเอียดเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้การประเมินผลมีมาตรฐานเดียวกัน และผู้บริหารสถานศึกษาเองต้องมีความรู้ความเข้าใจในเกณฑ์การประเมินผลให้ชัดเจน สามารถพูดอธิบายหลักการและเหตุผล วิธีการดำเนินการได้อย่างถูกต้องและเข้าใจได้โดยง่าย 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้คำพูดที่สุภาพ และสามารถอธิบายได้อย่าง

ชัดเจน เมื่อครุมีข้อสงสัยในผลของการประเมินนั้นๆ และต้องเปิดใจรับฟังความคิดเห็น ข้อสงสัยต่างๆ โดยไม่หงุดหงิด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนใหญ่มองว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการเป็นผู้นำ ส่งเสริมสนับสนุนในการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้การส่งเสริมสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีต่างๆ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า บุคลากรในการทำวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งมีการบริหารจัดการที่ดี มีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการทำวิจัย ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการตั้งใจ สร้างขวัญและกำลังใจครูที่ทำการวิจัยในชั้นเรียน ให้การยอมรับ และกำกับ ติดตาม การดำเนินการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนใหญ่มองว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการเป็นผู้นำ กล้าตัดสินใจ และมองเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของการทำวิจัย ซึ่งวิจัยนั้นมีส่วนสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนและตัวผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งการทำวิจัยสามารถนำไปใช้ประกอบในการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือใช้ประกอบในการประเมิน PA ของครู ผู้บริหารสถานศึกษาได้เล็งเห็นในเหตุผลดังกล่าว จึงได้มีการส่งเสริมสนับสนุนครูทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีต่างๆ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า ด้วยการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล สิทธิมงคล (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อแล้ว พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อใช้ในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีการบริหารจัดการในการส่งเสริมสนับสนุนครูในการทำวิจัยที่ดี เห็นความสำคัญของการสร้างสื่อ นวัตกรรมใหม่ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ของครู ผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจงกล ปทุมานนท์ (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการส่งเสริมสนับสนุนและบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 รายการ อยู่ในระดับปานกลาง 3 รายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อใช้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องและเมื่อพิจารณารายข้อจากค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดศึกษาดูงาน แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อครูในการส่งเสริมการทำงานวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาแหล่งเงินทุน

ภายนอก เพื่อสนับสนุนการทำวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้มีการศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย และยังสนับสนุนจัดหางบประมาณจากแหล่งเงินทุนภายนอก เพื่อเอื้อให้ครูดำเนินการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา ช่างกล (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา มีด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการทำวิจัย ได้แก่ มีการจัดศึกษาดูงาน แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อครูในการส่งเสริมการทำงานวิจัยในชั้นเรียน และมีการสนับสนุนงบประมาณให้แก่ครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.2 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนใหญ่ มองว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ เห็นคุณค่า และประโยชน์ของการทำวิจัย มีการกระตุ้นให้ครูทุกคนทำวิจัย เชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครู สร้างขวัญและกำลังใจให้ครู นำผลงานวิจัยของครูเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อเป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจให้ครูคนอื่นๆ อยากที่จะพัฒนาตนเอง โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำเทคนิค วิธีการต่างๆ อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา สะโดอยู่ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดสระบุรี มีด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูที่ทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการให้ความยอมรับนับถือครูที่ทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อแล้ว พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่มีผลงานวิจัย และจัดทำวิจัย สามารถนำผลงานวิจัยไปปรับใช้ในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งได้รับการพิจารณาความดีความชอบในการปรับเลื่อนขั้นเงินเดือน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 เห็นความสำคัญของการทำวิจัย เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนของครูยังเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำข้อตกลงในการพัฒนางานที่เป็นประเด็นท้าทายในการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (PA) เพื่อประกอบการประเมินและขอมีวิทยฐานะต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา คณะเมธ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากน้อยไปมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารถือว่าการผลิตงานวิจัยในชั้นเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนรู้อย่างสำคัญและใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาครู ผู้บริหารให้โอกาสครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนได้ศึกษาต่อ ผู้บริหารให้การสนับสนุนผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่ง ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายข้อจากค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัย เป็นวิทยากรและเป็นที่ปรึกษาถ่ายทอดความรู้ให้ครูคนอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาจัดนิทรรศการ และเผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนครู อยู่ในระดับปาน

กลาง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสนใจและให้การยอมรับนับถือในตัวครูผู้ปฏิบัติการวิจัย ให้ครูเกิดความพึงพอใจมากที่สุด มีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัย ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการให้ดีที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของเจนจิรา ยะตัน (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนโป่งกลางน้ำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการควบคุม โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.3. ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนใหญ่มองว่า การดำเนินการทำวิจัย เป็นเรื่องที่มีความละเอียดและมีความซับซ้อน จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้เฉพาะในด้านนี้มาเป็นวิทยากร เพื่ออธิบายและชี้แนะแนวทางการทำวิจัยที่ถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษาเองจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและพัฒนาตนเองในเรื่องนี้อย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวิจัยให้มากยิ่งขึ้น ผ่านการอบรม สัมมนา หรือส่งครูเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจกมล ปทุมานนท์ (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนานักวิจัย เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อแล้ว พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยเป็นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในมาตรา 24 ข้อ 5 ได้ระบุไว้ว่า “ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้” และความในมาตรา 30 ได้กำหนดไว้อีกด้วยว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำเป็นต้องมีการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูให้มากที่สุด

1.4 ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนใหญ่มองว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างควมตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่า และประโยชน์ของการทำวิจัย เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนของตน โดยมีการวางแผนในการกำกับ ติดตาม การทำวิจัยของครูอยู่เสมอ ร่วมประเมินผล และตรวจสอบผลการวิจัยของครูอย่างเป็นระบบ เพื่อความสมบูรณ์และความถูกต้องของงานวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา สะโดอยู่ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครู โดยภาพรวมมีการแสดงออกอยู่ในระดับมาก บทบาทที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดนโยบาย และวางแผน

การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อแล้ว พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ครูทราบว่าการวิจัยถือเป็นบทบาทหน้าที่ของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ต้องค้นคว้าหาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า

2.1 เพศ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ครูที่มีเพศแตกต่างกันได้มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียน และมีนโยบายในการส่งเสริมให้ครูทุกเพศและทุกคนเห็นความสำคัญ สามารถดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียนได้ บรรลุตามนโยบายของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ ชนะเลิศ และธีระพงศ์ บุตรรากุล (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำแนกตามเพศ พบว่า ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองมีบทบาทในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน

2.2 อายุ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู โดยการเปิดโอกาสให้ครูทุกช่วงวัยได้มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูทุกวัยจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ปรับปรุงวิธีการสอน ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินเพื่อขอมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมให้ครูทุกช่วงวัยได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรตินันท์ พรหมเจริญ และอรรพรรณ ชมชัยยา (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปฏิบัติการสอนที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครู กลุ่มโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

2.3 สถานภาพตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีสถานภาพตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในสถานะที่เป็นผู้นำขององค์กรหรือสถานศึกษา จึงมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีประสบการณ์และความเข้าใจในการบริหารงานและพัฒนากิจการศึกษามากกว่าครู และสามารถเข้าถึงข้อมูลแผนงาน นโยบายต่างๆ จากต้นสังกัดได้โดยตรงและรวดเร็วมากกว่าครู ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญและมีความรอบรู้ เข้าใจในกระบวนการบริหารงานและการศึกษามากกว่าครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของอังครพิสุทธ์ สยามประโคน (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารอยู่ในฐานะเป็นผู้นำของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 30 ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่แล้วที่จะต้องมีการส่งเสริมการวิจัยและสนับสนุนครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน จึงทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูแตกต่างกัน

2.4 ระดับการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 มีการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ครูที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันได้มีผลงานการวิจัยในชั้นเรียน มีนโยบาย มาตรการการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างชัดเจน และติดตามผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างต่อเนื่อง จนสามารถดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนได้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูได้มีส่วนร่วมในงานวิจัยของโรงเรียนและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันทั้งด้านความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ทำให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสนันท์ สิทธิศักดิ์ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ สาสุทธิ์ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.5 ประสบการณ์วิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์วิชาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี

เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์วิชาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีระดับความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู แต่ละช่วงประสบการณ์วิชาชีพหรืออายุราชการต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ตามยุคสมัยอยู่แล้ว โดยการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการส่งเสริมกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบและผลักดันให้ครูเห็นความสำคัญของการทำวิจัยในทุกระดับชั้น และครูทุกช่วงวัยจะต้องดำเนินการวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ตามนโยบายของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด จึงทำให้ครูทุกคนรับรู้ถึงบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัสพันธ์ ลิทธิศักดิ์ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 พบว่า

3.1 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ยึดถือวัตถุประสงค์ของการไปศึกษาดูงานเป็นที่ตั้ง มีการวางแผนเกี่ยวกับโครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้ชัดเจน เพื่อให้ครูได้แนวคิดและนำมาต่อยอดในการทำวิจัยของตนเอง จัดระบบประมาณในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม รวมทั้งจัดหาแหล่งเงินทุนภายนอกมาสนับสนุน โดยการสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับชุมชนและท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถติดต่อประสานงานขอความอนุเคราะห์กับหลายๆ ฝ่ายได้อย่างสะดวก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีศิลปะในการพูด มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพ น่านับถือ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยของครู มีข้อบ่งชี้ในเรื่องที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การส่งเสริมหลายประเด็น ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะช่วยเอื้ออำนวยให้ครูสามารถทำวิจัยได้อย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของการทำวิจัยเสียก่อน จากนั้นจึงจะสามารถกระตุ้นให้ครูทำวิจัยได้ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี มีภาวะความเป็นผู้นำในการปฏิบัติก็จะส่งผลให้ครูปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะดา ก่อวุฒิกุลรังษี (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม มีดังนี้ 1) ปิโย น่ารัก เข้าถึงจิตใจ คือ ผู้นำต้องนิสัยดีเข้าใจจิตใจบุคลากร มีบุคลิกภาพดี แต่งกายเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส มีอัธยาศัย มีไมตรีจิตที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ครู น่าเคารพ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ คือ อารมณ์หนักแน่นทุกสถานการณ์ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร และมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ภาวนียो น่าเจริญใจ มีความรู้จริง คือ ผู้นำต้องไม่เผด็จการในการสั่งงาน ผู้นำต้องมีความเป็นประชาธิปไตย รู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด 4) วตฺตา รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักพูดชี้แจงให้เข้าใจ คือ สื่อสารเข้าใจง่ายเวลาสั่งงาน ชัดเจน และการวางแผนพัฒนางานการศึกษาได้ดี อยู่ในระดับมาก 5) วจนฺทฺขโม ทนต่อถ้อยคำ พร้อมรับฟังคำปรึกษา คือ ผู้นำต้องมีความอดทนทุกสถานการณ์และการสร้างเครือข่ายการให้คำปรึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด 6) คมฺภีรญฺจ กล้า กตฺตา ชี้แจงเรื่องล้าลึกให้เข้าใจได้ คือ มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร มีการประชาสัมพันธ์ผลงานโรงเรียนสู่สาธารณชนชัดเจน อยู่ใน

ระดับมากที่สุด 7) โน จฏฐาเน นิโยชเย ไม่ชักนำไปในทางที่เสื่อมเสีย คือ ผู้นำต้องมีศีลธรรมประจำใจ ผู้นำต้องไม่ชักนำทุกคนเข้าสู่อบายมุขต่างๆ อยู่ในระดับมาก

3.2 ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างครุต้นแบบที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยในสถานศึกษาของตนเอง จากนั้นขยายผลไปในระดับชั้นต่างๆ ในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนา ยกระดับคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษาของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิจัย มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอจึงจะสามารถแนะนำครูได้อย่างถูกต้อง สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ครูเข้าใจได้ และควรมีการวางแผนการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามช่องทางต่างๆ ให้ทั่วถึงและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ผลงาน กระตุ้นให้ครูทุกคนมีผลงานการวิจัย ให้กำลังใจแก่ครูที่มีผลงานวิจัยที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูคนอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำวิจัยนั้นเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อนและด้วยภาระหน้าที่ของครูที่มีอย่างหลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกระตุ้นครู โดยคอยให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นมิตร ให้กำลังใจ เสริมพลังบวก เชื่อมมั่นในความรู้ความสามารถของครู มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ครู ส่งเสริมครูที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องวิจัย ให้มีการพัฒนาตนเอง เผยแพร่ความรู้ความสามารถในเรื่องวิจัยให้แก่ครูอย่างเป็นมิตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์ยุทธาน อุนฺทโย (กรใหม่) (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการใช้หลักกัลยาณมิตรในการบริหารการศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังเคราะห์ได้ดังนี้ 1) จัดบุคคลให้เหมาะสมกับงาน 2) มีมนุษยสัมพันธ์ 3) มีเหตุผลในการบริหารงาน 4) ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา 5) สงเคราะห์บุคลากรด้วยหลักกัลยาณมิตร 6) ยุติธรรม ไม่ลำเอียงต่อการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ความรู้คุณลักษณะกัลยาณมิตรสำหรับผู้บริหารที่ดี

3.3 ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการจัดทำระบบและกลไกในการจัดทำวิจัย โดยมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลงานวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยของครูที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ไม่ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้ครูเพียงอย่างเดียว ต้องคอยให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน อย่างเต็มที่ ควรมีการกล่าวยกย่องชมเชยครู เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และไม่แนะนำครูไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือการกระทำที่ผิดจริยธรรมการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความใส่ใจในเรื่องของการส่งเสริมการทำวิจัย ขาดการสื่อสารและการชี้แจงแนวทางการทำวิจัยที่ถูกต้องและเป็นระบบ จึงส่งผลให้การทำวิจัยของครูมีข้อผิดพลาด และไม่เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติในการนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของครูเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา ด้านการมีภาวะผู้นำ 1) เป็นแบบอย่างที่ดีสร้างความศรัทธาและความเชื่อถือในการปฏิบัติงาน 2) เข้าใจองค์กรและกำหนดเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาร่วมกัน 3) เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในองค์กรและประสานงานกับหน่วยงานภายนอกให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการยึดมั่นในคุณธรรม 1) จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพ จริยธรรม 2) เป็นแบบอย่างในการรักษาวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 1) ปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานโดยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในทางที่ดีได้อย่างถูกต้อง 2) ปฏิบัติตนเป็นผู้ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ใช้วาจาที่ไพเราะกับเพื่อนร่วมงาน 3) ยกย่อง ชมเชยเพื่อนร่วมงาน ให้เกียรติรับฟังความคิดเห็นเพื่อนร่วมงาน ด้านการสร้าง

ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ 1) เป็นผู้กำหนดแนวทางวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อให้ทุกคนสามารถปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามเป้าหมาย 2) ปฏิบัติตนเป็นผู้ประสานงาน แก้ไขปัญหาให้กับบุคลากรในองค์กร 3) ปฏิบัติตนโดยเป็นแบบอย่างในการทำงานเคียงข้างผู้ร่วมงาน ให้แนวคิด ข้อมูล มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน ด้านการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา 1) กำหนดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา 2) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการศึกษา 3) เป็นผู้สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ

3.4 ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมชี้แจงเป็นประจำทุกภาคเรียนหรือทุกปีการศึกษา มีการวางแผนการดำเนินการวิจัยและประเมินผลการวิจัย กำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้ครูมีความเข้าใจที่ตรงกัน และคอยให้ความช่วยเหลือคำแนะนำต่างๆ แก่ครูด้วยความเต็มใจและเป็นกันเอง เพื่อไม่ให้ครูเกิดความเครียดในการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความเมตตา เป็นที่เคารพนับถือของครู เป็นแบบอย่างที่ดีที่น่าปฏิบัติตาม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิจัย เพื่อที่ครูแต่ละคนจะได้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาผลงานวิจัยร่วมกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิจัยของครูในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องชี้แจงแนวทางการประเมินผลให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดข้อโต้แย้งในภายหลัง โดยการประชุมชี้แจงให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน จะได้ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยกำกับติดตาม นิเทศการทำวิจัยของครูอย่างเป็นมิตร เพื่อให้ได้ทั้งผลงานและความร่วมมือร่วมใจจากครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนาริรัตน์ กว้างขวาง (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 มาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน ดังนี้ 1) ควรทำตนให้เป็นที่รักของผู้พบเห็น มีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาด้วยน้ำเสียงที่จริงใจ ไพเราะ มีความสุภาพ แสดงความห่วงใยทั้งในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน 2) การใช้หลักของเหตุและผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรอบคอบในการบริหารงาน เพื่อป้องกันการเกิดปัญหา และพร้อมที่จะร่วมมือกันแก้ไขเมื่อเกิดปัญหา ไม่ปล่อยให้ผู้ใดผู้หนึ่งเผชิญปัญหาและรับมือแต่เพียงผู้เดียว 3) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม อธิบายให้ผู้อื่นได้เข้าใจอย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง มีวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายในการดำเนินงานให้สำเร็จ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้เสนอแนวความคิด เปิดใจรับฟังข้อเสนอต่างๆ เพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ 4) ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน โดยใช้กฎเกณฑ์ วินัย คำสั่ง รู้จักควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง ไม่ทำตามความอำเภอใจ หรือทำตามความต้องการของตนเองเป็นสำคัญ เพราะอาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง และเกิดปัญหาขึ้นได้ 5) มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งต่างๆ ในการดำเนินงาน ถึงแม้ว่าจะไม่ถูกใจ แต่เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้แล้ว ควรดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธยานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด คือ แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

วงกลมชั้นที่ 2 คือ การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย และด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย

วงกลมชั้นที่ 3 คือ หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่กล่าวถึงคุณสมบัติของมิตรที่ดีหรือมิตรแท้ ในที่นี้จะกล่าวถึงคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกัลยาณมิตรในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนทั้งหมด 7 ประการ

1. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาให้การสนับสนุนครูอย่างต่อเนื่องในส่วนของการทรัพยากรพื้นฐานในการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น แหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จัดสรรงบประมาณช่วยเหลือครูผู้ทำวิจัย ตลอดจนการอำนวยความสะดวกแก่ครูในการบริการต่างๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูนั้นมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรนำหลักกัลยาณมิตรธรรมมาช่วยในการสร้างแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ยึดถือวัตถุประสงค์ของการไปศึกษาดูงานเป็นที่ตั้ง มีการวางแผนเกี่ยวกับโครงการการศึกษาดูงานนอกสถานที่ให้ชัดเจน เพื่อให้ครูได้แนวคิดและนำมาต่อยอดในการทำวิจัยของตนเอง จัดสรรงบประมาณในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม รวมทั้งจัดหาแหล่งเงินทุนภายนอกมาสนับสนุน โดยการสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับ

ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อที่จะสามารถติดต่อประสานงานขอความช่วยเหลือกับหลายๆ ฝ่ายได้อย่างสะดวก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีศิลปะในการพูด มีความอ่อนน้อมถ่อมตน ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพ น่านับถือ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ และเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารสถานศึกษา

2. ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัย เชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของครูทุกคน และนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ เพื่อเป็นการส่งเสริมความก้าวหน้าและพัฒนาบุคลากรของตนเอง ซึ่งควรนำหลักกัลยาณมิตรธรรมมาช่วยในการสร้างแนวทางการส่งเสริมความก้าวหน้าและการให้ความยอมรับนับถือครู โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างครุต้นแบบที่มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยในสถานศึกษาของตนเอง จากนั้นขยายผลไปในระดับชั้นต่างๆ ในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีการพัฒนา ยกระดับคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษาของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิจัย มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงจะสามารถแนะนำครูได้อย่างถูกต้อง สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ครูเข้าใจได้ และควรมีการวางแผนการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามช่องทางต่างๆ ให้ทั่วถึงและเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย สามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่ผลงานกระตุ้นให้ครูทุกคนมีผลงานการวิจัย ให้กำลังใจแก่ครูที่มีผลงานวิจัยที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูคนอื่นๆ

3. ด้านความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแนะนำและให้ความช่วยเหลือครูได้อย่างถูกต้อง มีการจัดอบรมครู โดยเชิญวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิมาจัดประสบการณ์ในการทำวิจัยให้แก่ครู ส่งเสริมให้ครูนำกระบวนการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาและมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลวิจัย เพื่อที่จะสามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนของครู ซึ่งควรนำหลักกัลยาณมิตรธรรมมาช่วยในการสร้างแนวทางการส่งเสริมความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำวิจัย โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการจัดทำระบบและกลไกในการจัดทำวิจัย โดยมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูลงานวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยของครูที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ไม่ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้ครูเพียงอย่างเดียว ต้องคอยให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านอย่างเต็มที่ ควรมีการกล่าวยกย่องชมเชยครู เพื่อให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ และไม่แนะนำครูไปในทางที่เสื่อมเสีย หรือการกระทำที่ผิดจริยธรรมการวิจัย

4. ด้านการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม การดำเนินการวิจัย สร้างความตระหนักให้ครูผู้วิจัยเห็นคุณค่าของการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน มีการวางแผน สั่งการ ดูแล ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครูผู้วิจัย มีการติดตาม ตรวจสอบ นิเทศการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานวิจัยในชั้นเรียนมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรนำหลักกัลยาณมิตรธรรมมาช่วยในการสร้างแนวทางการส่งเสริมการกำกับ ติดตาม การดำเนินการทำวิจัย โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดประชุมชี้แจงเป็นประจำทุกภาคเรียนหรือทุกปี การศึกษา มีการวางแผนการดำเนินการวิจัยและประเมินผลการวิจัย กำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างชัดเจน เพื่อให้ครูมีความเข้าใจที่ตรงกัน และคอยให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำต่างๆ แก่ครูด้วยความเต็มใจ และเป็นกันเอง เพื่อไม่ให้ครูเกิดความเครียดในการทำวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความเมตตา เป็นที่เคารพนับถือของครู เป็นแบบอย่างที่ดีที่น่าปฏิบัติตาม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการวิจัย เพื่อที่ครูแต่ละคนจะได้ทราบถึงปัญหาและหาแนวทางในการพัฒนาผลงานวิจัยร่วมกัน

ในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ทั้ง 4 ด้าน จำเป็นต้องยึดการปฏิบัติตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยเริ่มจากปิโย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อครูในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยความจริงใจ คอยให้ความช่วยเหลือแก่ครูอย่างเป็นธรรม ครู คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความประพฤติปฏิบัติที่ดีต่อครู เป็นที่ไว้วางใจของครูทุกคน เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการบริหาร ภาวะนีโย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างชัดเจน เชื่อมั่นในการปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูทุกคน วัตตา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอธิบายการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นเหตุเป็นผล วจะนักรโม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษาจากครู เปิดโอกาสให้สอบถามข้อสงสัยและพัฒนางานวิจัยให้มีคุณภาพด้วยความเต็มใจ คัมภีรญจะกะถัง กัตตา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงที่เป็นจริงและมีประโยชน์ในการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างชัดเจน และเข้าใจง่าย และโน จัญฐานะ นิโยชะเย คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีอัธยาศัยไมตรีที่ดี ไม่ชักนำครูไปในทางที่เสื่อมเสีย ทุจริต หรือผิดจรรยาบรรณในการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรทำการศึกษาการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยเพิ่มกลุ่มประชากรที่กว้างและหลากหลายมากขึ้น
 - 1.2 ควรเพิ่มการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญอื่นๆ เพื่อให้มีความคิดที่หลากหลายมากขึ้นในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2
 - 1.3 ใช้หลักธรรมอื่นๆ ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ซึ่งอาจจะทำให้ได้ผลที่แตกต่างกัน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาจากเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขตอื่นๆ
 - 2.2 ควรศึกษารูปแบบการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยใช้หลักธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร จีระมะกร. (2566). **ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนในเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร**. แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/OHqQ0> . สืบค้นเมื่อ 12 เม.ย. 2566.
- เกียรติศักดิ์ สาสุทธิ. (2565). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1**. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(2). 220-235.
- ชนิษฐา สะดออยู่. (2563). **แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดสระบุรี**. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จกมล ปทุมานนท์. (2561). **การศึกษาแนวทางเสริมสร้างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง**. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เจนจิรา ยะตัน. (2562). **แนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนโป่งกลางน้ำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เฉลิมเกียรติ สุ่มเงิน. (2562). **การศึกษาคุณลักษณะและแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39**. *วิทยานิพนธ์การศึกษา*. *มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นารินทร์ กว้างขวาง. (2561). **การบริหารงานโรงเรียนโดยใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร**. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปัญญา คณะเมธ. (2560). **บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เขตอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2**. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระสมุห์ยุทธนา อนุทโย (กรใหม่). (2561). **แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะกัลยาณมิตร สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี**. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2559). **เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนสิข สิริสมบุญ. (2564). **ชุดปฏิบัติการเหนือตำรา การวิจัยในชั้นเรียนอย่างง่าย: ทำได้ภายในชาตินี้**. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มนัสนันท์ สิทธิศักดิ์. (2565). **บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท**. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(8). 156.
- ยะดา ก่อวุฒิกุลรังสี. (2560). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารตามหลักกัลยาณมิตรธรรม โรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6**. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ยุพา ช่างกล. (2560). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- รตินันท์ พรหมเจริญ และอรรวรรณ ชมชัยยา. (2557). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของครูกลุ่มโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 10(1). 103.
- สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ.(2566). คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/q0mW2> สืบค้นเมื่อ 10 ก.ย. 2566.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/3kKse> สืบค้นเมื่อ 12 เม.ย. 2566.
- สุวิมล สิทธิมงคล. (2561). บทบาทการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อังคารพิสุทธ์ สยามประโคน. (2559). บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อินตา ศิริวรรณ. (2559). ความเป็นครูวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่าย
วิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ*

THE PRIORITY NEEDS FOR DEVELOPING STUDENT AFFAIRS MANAGEMENT OF
SUANKULARB WITTAYALAI AFFILIATED SCHOOLS IN BANGKOK METROPOLITAN
REGION BASED ON THE CONCEPT OF RESILIENCE

¹วริสรา จารย์ปัญญา Warissara Chanpanya ²เพ็ญวรา ชูประวัติ Penvara Xupravati

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: warissara_ch@skn.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนในเครือข่ายวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 108 คน ผลการวิจัยพบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวม คือ 0.388 ($PNI_{Modified} = 0.388$) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนพบว่า ด้านงานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด และด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาดำต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวม คือ 0.390 ($PNI_{Modified} = 0.390$) พบว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด และการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในชีวิต มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาดำต่ำที่สุด

คำสำคัญ: ความยืดหยุ่นทางจิตใจ, ความต้องการจำเป็น, การบริหารกิจการนักเรียน, โรงเรียนในเครือข่าย
วิทยาลัย

Abstract

The purpose of this research is to study the priority needs in the Student Affairs Management Development of Suankularb Wittalai Affiliated in Bangkok Metropolitan Region, based on the Concept of Resilience. A descriptive research method was used in this research. The tool used in the research was questionnaires and the data was analyzed by Arithmetic mean, Standard Deviation and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$). The survey was completed by 108 people, including school administrators and secondary school teachers at Suankularb Wittalai Affiliated in Bangkok Metropolitan Region. The finding showed that. The Priority Need Index, the overall student affairs management concept was 0.388 ($PNI_{Modified} = 0.388$). In consideration of the scope of student affairs management, it illustrated student that activities or extra-curricular activities present the highest order of needs, where as the student care dimension present the lowest order of needs. To consider the attributes of Resilience, it was 0.390 ($PNI_{Modified} = 0.390$). That encouraging students to have self-control had the highest of development needs while promoting a sense of purpose in life for students had the lowest of development needs.

Keywords: Resilience, Priority Needs, Student Affairs Management, Suankularb Wittalai Affiliated

บทนำ

แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ในประเทศไทยจะดีขึ้นตามลำดับ แต่สถานการณ์ที่ยังคงหลงเหลือเป็นบาดแผลที่เห็นได้เด่นชัด คือ ภาวะวิกฤติที่บุคคลต้องเผชิญทำให้บุคคลมีวิธีการในการรับมือปัญหาที่แตกต่างกัน อันจะกล่าวได้ว่า พลังความเข้มแข็งที่สร้างขึ้นหลังจากที่บุคคลพบเจออุปสรรคและความยากลำบาก ปัญหา หรือวิกฤติที่เกิดขึ้นในชีวิตนั้น เป็นสิ่งที่สามารถสร้างขึ้นมาได้ในคนทุกเพศทุกวัย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) แต่แต่ละบุคคลที่มีไม่เท่ากัน สำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ถือได้ว่าเป็นช่วงวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ และเป็นวัยแห่งภาวะอารมณ์ที่ไม่คงที่ มีอารมณ์ขึ้นลง จากการสำรวจภาวะสุขภาพนักเรียนทั่วโลกของประเทศไทยเมื่อปี 2564 (2021 Thailand Global School-based Student Health Survey) พบว่า ร้อยละ 17.6 ของวัยรุ่นอายุ 13-17 ปี มีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย (กรมอนามัย, 2565) จะเห็นได้ว่า ความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ของนักเรียนในวัยรุ่นจึงเป็นเครื่องมือสำคัญ และมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน

ความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) หมายถึง การคืนกลับสู่สภาพเดิม ความยืดหยุ่น ในทางการศึกษา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปรับตัวทางกายและจิตใจให้เข้มแข็ง เพื่อฟื้นคืนสภาพและคุณค่าที่เคยมีอยู่เดิมแต่สูญเสียไปหลังจากเผชิญปัญหาการเปลี่ยนแปลงหรือภาวะวิกฤติต่างๆ ซึ่งสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัวสู่สภาพและคุณค่าที่เคยมีอยู่เดิมได้อย่างเหมาะสม โดยการพัฒนาหลักสูตร สารการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอนและการแนะแนวให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทและกลุ่มเป้าหมาย (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2564) นอกจากนี้ นักวิชาการยังได้ให้ความหมายของ

ความยืดหยุ่นทางจิตใจไว้ว่าเป็นความสามารถทางอารมณ์และจิตใจของบุคคลที่สามารถยืดหยุ่น ปรับตัว พื้นฟูสภาพอารมณ์และจิตใจได้อย่างรวดเร็ว ภายหลังเหตุการณ์วิกฤติหรือสถานการณ์ที่ยากลำบากเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคลที่สามารถรับมือกับเหตุการณ์ไม่คาดฝันพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส ผ่านพ้นปัญหาอุปสรรคไปได้โดยไม่จมอยู่กับความทุกข์และดำเนินชีวิตต่อไป (Grotberg, 1995)

งานบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่ส่งเสริมการดำเนินงานของสถานศึกษา ด้านการดูแลนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งได้แก่ งานรับนักเรียน การทำสำมะโนนักเรียน งานสวัสดิการอื่นๆ และงานด้านระเบียบวินัยและประพฤติของนักเรียนโดยเป้าหมายหลักสำคัญของงานกิจการนักเรียน ได้แก่ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และการดำรงชีวิตในสังคมให้มีความสุข ดังที่ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2552) กล่าวไว้ว่า การบริหารกิจการนี้เป็นแนวทางและเครื่องมือที่จะนำพานักเรียนไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของแต่ละบุคคลของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนนำพาตนเองไปสู่ความสำเร็จได้

โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพ และปริมณฑล ประกอบไปด้วย โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย สมุทรปราการ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 6 โรงเรียน จากรายงานผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพกุหลาบหลวง (สถาบันสวนกุหลาบ, 2565) ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาความยืดหยุ่นทางจิตใจซึ่งในการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษานั้น ผู้เรียนยังคงต้องการวัดชี้แจงเพื่อการก้าวผ่านภาวะวิกฤติในปัจจุบัน (นิธิพัฒน์ เมฆขจร, 2564)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ และสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวนทั้งสิ้น 6 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 6 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 6 คน ครูหัวหน้างานกิจกรรมนักเรียน หรือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร งานบริการและสวัสดิการนักเรียน งานกิจกรรมแนะแนว และงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนละ 1 คน ครูคณะกรรมการภายในงาน งานละ 3 คน รวม 96 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 108 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน และวิทยฐานะ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 144 ข้อ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ และการบริหารกิจการนักเรียน กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ออกแบบและสร้างเครื่องมือตามผังโครงสร้างเครื่องมือ และข้อคำถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเพื่อนำมาใช้ในการเก็บข้อมูล จากการสรุปผล พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 144 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล จำนวน 30 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบการตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน ในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยนำเสนอผลในรูปแบบตาราง พร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารกิจการนักเรียน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			PNI _{modified}	ลำดับที่
		M	(SD)	แปลผล	M	(SD)	แปลผล		
1.	งานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.275	1.097	ปานกลาง	4.747	0.457	มากที่สุด	0.449	1
	1) กิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน	3.295	0.990	ปานกลาง	4.768	0.445	ปานกลาง	0.447	(2)
	2) กิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.234	1.160	ปานกลาง	4.745	0.460	มากที่สุด	0.467	(1)
	3) กิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ในการคิดแก้ปัญหา	3.298	1.134	ปานกลาง	4.730	0.464	มากที่สุด	0.434	(3)
2.	งานบริการและสวัสดิการนักเรียน	3.375	1.173	ปานกลาง	4.757	0.453	มากที่สุด	0.409	2
	1) การบริการช่วยเหลือนักเรียนด้านสุขภาพ ร่างกาย อารมณ์ สังคม	3.315	1.168	ปานกลาง	4.750	0.465	มากที่สุด	0.433	(1)
	2) การบริการช่วยเหลือนักเรียนด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา	3.420	1.156	ปานกลาง	4.785	0.418	มากที่สุด	0.399	(2)
	3) กิจกรรมหรือบริการที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิต	3.390	1.195	ปานกลาง	4.735	0.473	มากที่สุด	0.397	(3)
3.	งานกิจกรรมแนะแนว	3.547	1.213	มาก	4.801	0.420	มากที่สุด	0.354	3
	1) กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ	3.572	1.225	มาก	4.792	0.425	มากที่สุด	0.342	(3)
	2) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น	3.529	1.221	มาก	4.806	0.413	มากที่สุด	0.351	(2)
	3) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงานอาชีพ	3.513	1.199	มาก	4.806	0.422	มากที่สุด	0.368	(1)
4.	งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.579	0.944	มาก	4.789	0.443	มากที่สุด	0.338	4
	1) การให้การสนับสนุน ช่วยเหลือนักเรียนทางด้านทักษะส่วนบุคคล และสังคม	3.572	0.939	มาก	4.788	0.443	มากที่สุด	0.340	(1)
	2) การส่งเสริมสุขภาพทางด้านร่างกาย และจิตใจให้กับนักเรียน	3.593	0.945	มาก	4.812	0.421	มากที่สุด	0.339	(2)
	3) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.586	0.939	มาก	4.767	0.464	มากที่สุด	0.329	(3)
รวม		3.444	1.107	ปานกลาง	4.774	0.443	มากที่สุด	0.388	-

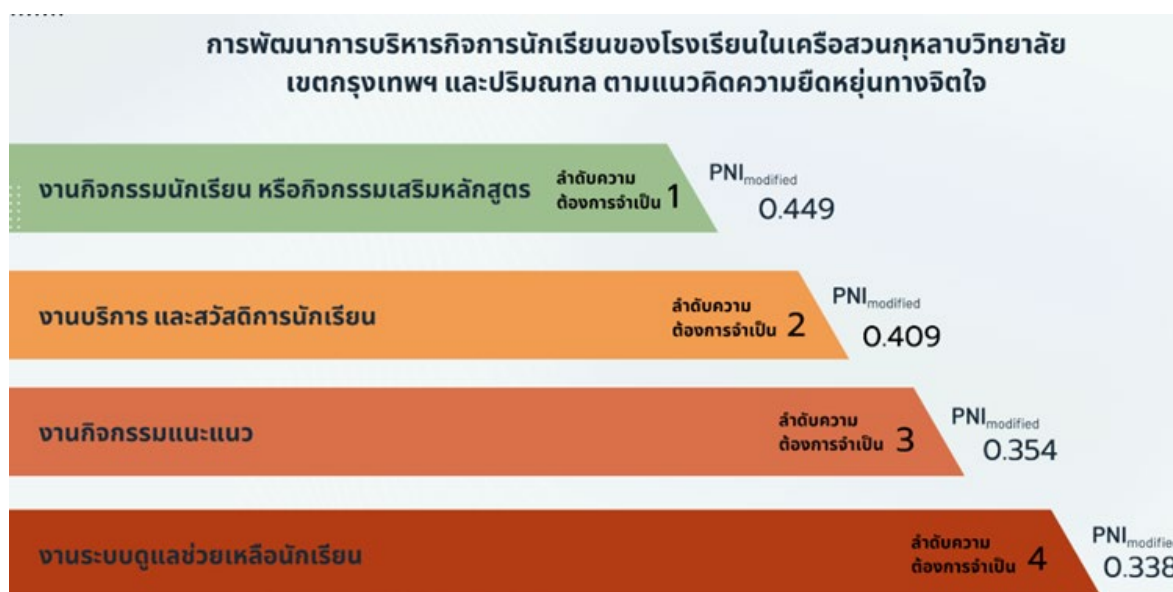

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวม มีดังนี้

สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.444$, $SD = 1.107$) ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($M = 3.579$, $SD = 0.944$) รองลงมา คือ ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน ($M = 3.375$, $SD = 1.173$) รองลงมา คือ ด้านงานกิจกรรมแนะแนว ($M = 3.547$, $SD = 1.213$) และขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ งานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($M = 3.275$, $SD = 1.097$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.774$, $SD = 0.443$) ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ งานกิจกรรมแนะแนว ($M = 4.801$, $SD = 0.420$) รองลงมา คือ ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($M = 4.789$, $SD = 0.443$) รองลงมา คือ ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน ($M = 4.757$, $SD = 0.453$) และขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนด้านงานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($M = 4.747$, $SD = 0.457$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวม คือ 0.388 ($PNI_{Modified} = 0.388$) ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ งานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.449$) รองลงมา คือ ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน ($PNI_{Modified} = 0.409$) รองลงมา คือ ด้านงานกิจกรรมแนะแนว ($PNI_{Modified} = 0.354$) ขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($PNI_{Modified} = 0.338$) ตามลำดับ

ภาพที่ 1 $PNI_{Modified}$ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ จำแนกตามองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางจิตใจ ในภาพรวม

การบริหารกิจการนักเรียน จำแนกตามองค์ประกอบ ความยืดหยุ่นทางจิตใจ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น PNI _{Modified}	ลำดับที่
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล		
1) ความสามารถทางสังคม	3.479	1.104	ปานกลาง	4.800	0.427	มากที่สุด	0.381	3
2) ความสามารถในการควบคุมตนเอง	3.393	1.089	ปานกลาง	4.750	0.466	มากที่สุด	0.403	1
3) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา	3.430	1.112	ปานกลาง	4.762	0.444	มากที่สุด	0.391	2
4) มีจุดมุ่งหมายในชีวิต	3.470	1.121	ปานกลาง	4.778	0.437	มากที่สุด	0.378	4
รวม	3.443	1.106	ปานกลาง	4.772	0.443	มากที่สุด	0.390	-

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ จำแนกตามองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางจิตใจ มีดังนี้

สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ($M = 3.443$, $SD = 1.106$) เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางจิตใจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.479$, $SD = 1.104$) รองลงมา คือ มีจุดมุ่งหมายในชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.470$, $SD = 1.121$) รองลงมาคือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.430$, $SD = 1.112$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการควบคุมตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.393$, $SD = 1.089$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ($M = 4.772$, $SD = 0.443$) เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางจิตใจ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.800$, $SD = 0.427$) รองลงมา คือ มีจุดมุ่งหมายในชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.778$, $SD = 0.437$) รองลงมาคือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.762$, $SD = 0.444$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการควบคุมตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.750$, $SD = 0.466$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ โดยภาพรวม คือ 0.390 ($PNI_{Modified} = 0.390$) เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบความยืดหยุ่นทางจิตใจ พบว่า ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด คือ ความสามารถในการควบคุมตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.403$) รองลงมา คือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ($PNI_{Modified} = 0.391$) รองลงมา คือ ความสามารถทางสังคม ($PNI_{Modified} = 0.381$) และด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำที่สุด คือ มีจุดมุ่งหมายในชีวิต ($PNI_{Modified} = 0.378$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลเรียงตามลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้

1. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

งานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ อยู่ในลำดับที่ 1 ($PNI_{Modified} = 0.449$) เนื่องจากงานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรถือเป็นหัวใจอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา เพราะมีความสำคัญและมีการปฏิบัติต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญในการทำงาน เสริมสร้างประสบการณ์ในการคิดแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้อย่างดี สอดคล้องกับ เพ็ญวรา ชูประวัติ (2563) ซึ่งได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่จัดนอกเหนือไปจากการเรียนการสอนในหลักสูตรด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะวิชาชีพ รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งส่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต plugged คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองสร้าง จิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

2. ด้านงานบริการและสวัสดิการนักเรียน

งานบริการและสวัสดิการนักเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ อยู่ในลำดับที่ 2 ($PNI_{Modified} = 0.409$) งานบริการและสวัสดิการนักเรียน เป็นการบริการช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ภายในโรงเรียนตามความต้องการของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน สุขภาพ ร่างกาย อารมณ์ สังคม ความปลอดภัยในสถานศึกษา รวมถึงกิจกรรมหรือบริการที่มุ่งเน้นให้บริการ และส่งเสริมการพัฒนาทักษะในชีวิต ทั้งด้านการเรียนรู้ สุขภาพทางกายและจิตใจ และทักษะส่วนบุคคลในสถานศึกษา สอดคล้องกับสวภพ เทพกลีกุล (2559) กล่าวว่า งานบริการและสวัสดิการนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้ มีความเจริญงอกงามในด้านต่างๆ เช่นการจัดบริการตรวจสอบสุขภาพการบริการ และสวัสดิการแก่นักเรียนเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆในสังคม การจัดระบบความปลอดภัยและป้องกันภัยคุกคามต่างๆ การสร้างขวัญ และกำลังใจแก่นักเรียน

3. ด้านงานกิจกรรมแนะแนว

งานกิจกรรมแนะแนว มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจอยู่ในลำดับที่ 3 ($PNI_{Modified} = 0.354$) โดยกรมวิชาการ (2549) ได้กล่าวถึงการแนะแนวไว้ว่า การแนะแนว หมายถึง จิตวิทยาประยุกต์แขนงหนึ่งที่ว่าด้วยการสร้าง และพัฒนาคนให้รู้จักช่วยเหลือตนเองหรือพึ่งตนเองได้โดยกระบวนการที่ส่งเสริมให้บุคคลได้มีบทบาทเต็มที่ในการเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพ และสามารถจัดการกับชีวิตของตนอย่างฉลาด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและอาชีพสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครู

รู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

4. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ อยู่ในลำดับสุดท้าย ($PNI_{Modified} = 0.358$) โดยสำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต (2546) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ปลอดภัยจากสารเสพติด และมีความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน อย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่างๆ ได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ การบริหารกิจการนักเรียนสรุปได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) งานกิจกรรมนักเรียน หรือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2) งานบริการและสวัสดิการนักเรียน 3) งานกิจกรรมแนะแนว 4) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคุณลักษณะของผู้มีความยืดหยุ่นทางจิตใจ ได้จากการสังเคราะห์ความหมาย และองค์ประกอบของความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) ได้แก่ 1) ความสามารถทางสังคม 2) ความสามารถในการควบคุมตนเอง 3) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา และ 4) มีจุดมุ่งหมายในชีวิต ซึ่งการดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางจิตใจ สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างสงบสุข

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารกิจการนักเรียน พบว่า งานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางจิตใจ ครอบคลุมไปถึงการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการกำหนดกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ในการคิดแก้ปัญหา อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียน

1.2 สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความยืดหยุ่นทางจิตใจด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง ผ่านงานกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร งานบริการและสวัสดิการนักเรียน งานกิจกรรมแนะแนว และงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากผลจากการวิจัยพบว่า ความยืดหยุ่นทางจิตใจด้านความสามารถในการควบคุมตนเอง มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางหรือกลยุทธ์การพัฒนาการบริการกิจการนักเรียน ตามแนวคิดความยืดหยุ่นทางจิตใจ ในเครือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ทั้ง 11 โรงเรียน หรือกลุ่มโรงเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้น และกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาผู้เรียนด้านความยืดหยุ่นทางจิตใจ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทางจิตใจ เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมและสามารถส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนในด้านการบริหารกิจการนักเรียนให้เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2549). **คู่มือบริหารจัดการแผนงาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมอนามัย. (2565). **รายงานการสำรวจภาวะสุขภาพนักเรียนในประเทศไทย พ.ศ.2564 (Thailand Global School-based Student Health Survey 2021:GSHS)**. กรุงเทพมหานคร: มินนี่กรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นิธิพัฒน์ เมฆจร. (2564). ความยืดหยุ่นทางจิตใจ(Resilience): วัคซีนใจเพื่อการก้าวผ่านวิกฤตในปัจจุบัน. **วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต**. 2(11). 1-9
- เพ็ญวรา ชูประวัติ. (2563). **ภาวะผู้นำในการบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันสวนกุหลาบ. (2565). **รายงานผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพกุหลาบหลวง ปีการศึกษา 2565**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสวนกุหลาบ.
- สวภพ เทพกลี. (2559). **แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนตามแนวคิดการเสริมสร้างความยืดหยุ่นผูกพันระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). **การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2564). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับบัณฑิตยสภา**. กรุงเทพมหานคร: ธนาเพรส.
- สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. (2546). **คู่มือวิทยากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2552). **เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีบริหารการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Grotberg, E. H. (1995). **A guide to promoting resilience in children: Strengthening the human spirit**. The Hague, Netherlands: Bernard van leer foundation.

“Buddhist Sand Box” การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ* “BUDDHIST SAND BOX” THE DEVELOPMENT OF INNOVATION AREAS AND BUDDHIST EDUCATION TECHNOLOGY

¹สิน งามประโคน Sin Ngamprakhon ²พระสุรชัย สุรชัย PhraSurachai Surachayo
³สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai ⁴บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart
⁵เกษม แสงนนท์ Kasem Saengnont

^{1,2,3,4,5}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: surachaihongtrakool@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ 2) เพื่อพัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ 3) เพื่อสร้างเครือข่าย “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ โดยมีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ และกลุ่มนิสิต จำนวน 15 รูป/คน และนิสิตปริญญาตรีคณะครุ ศาสตร์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลางในปีการศึกษา 2566 จำนวน 382 คน ทำการ สอนหากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน และเครื่องมือวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและแบบประชุม สอนหากกลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธเป็นแหล่งการ เรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการเพื่อผลักดัน ให้เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสำหรับส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียนโดยนวัตกรรมเกี่ยวกับ เทคโนโลยีเกี่ยวกับศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนายังไม่พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากการลงพื้นที่ศึกษาโดยนวัตกรรม เกี่ยวกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามีความเชื่อมโยงกับการศึกษาของสามเณรโดยสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ สามเณรเข้ามาศึกษาในระดับมัธยมศึกษาพร้อมกับนักเรียนทั่วไปโดยมีพระสังฆาธิการให้การอุปถัมภ์การศึกษา ครั้งนี้ร่วมกับทางโรงเรียนซึ่งเป็นจุดเด่นของสถานศึกษาในการเปิดโอกาสให้สามเณรและเยาวชนได้เรียนรู้ ร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร 2) การพัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา วิถีพุทธในการพัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ คณะผู้วิจัยได้ พัฒนาพื้นที่“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธเป็นเหมือน Center พื้นที่ในการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธใน 5 ประเด็น คือ (1) ความเป็นมาของศาสนพิธี (2) องค์ประกอบของศาสนพิธี ได้แก่ พิธีกรรม พิธีการ และพิธีกร (3) กระบวนการปฏิบัติศาสนพิธี 3 ชั้น คือ ชั้นเริ่มต้น ชั้นท่ามกลาง และชั้นตอนท้าย 4) บทศาสนพิธีกร 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 หมวดกุศล ได้แก่ คำแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การภาวนาเวียนเทียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หมวดที่ 2 หมวดกุศลพิธี ได้แก่ คำบูชาพระรัตนตรัย คำอาราธนาศีล 5 คำอาราธนาพระปริตร คำอาราธนาธรรม คำถวายข้าวพระพุทธ คำลาข้าวพระพุทธ คำถวายสังฆทาน คำกราบลาพระรัตนตรัย หมวดที่ 3 หมวดทานพิธี ได้แก่ คำถวาย

สังฆทาน แบบสามัญ คำถวายสังฆทานสลากภัตต์ คำถวายสังฆทานผ้าวัสสิกสาฎก หรือ ผ้าอาบน้ำฝน คำถวายสังฆทานผ้าป่า คำถวายสังฆทานอุทิศให้ผู้ล่วงลับ และหมวดที่ 4 หมวดปกิณณกะพิธี ได้แก่ การประเคนของพระ บทกรวดน้ำ (พระสงฆ์สวด) (5) แอปพลิเคชันศาสนพิธี ซึ่งเป็นแอปพลิเคชัน ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรวบรวมบทศาสนพิธีกรที่จำเป็นในพิธีกรรมต่างๆ ที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาในทั้ง 4 หมวด พร้อมเสียงสวดมนต์เพื่อให้ผู้ศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเป็นศาสนพิธีกรในการปฏิบัติศาสนพิธีได้ถูกต้อง เหมาะสมตามกาลเทศ สามารถ ประสานงาน ควบคุม กำกับพิธีการได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผลการประเมินความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการพัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธในภาพรวม 5 ด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) สร้างเครือข่าย “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ 3 แห่ง ได้แก่ (1) โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย (2) โรงเรียนวัดจันทร์ (ผาดไสวประชาอุทิศ) (3) โรงเรียนชุมชนวัดบางชัน โดยมีกระบวนการสร้างเครือข่าย คือ การประสานให้ทางเครือข่ายมีการตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ การติดต่อกับโรงเรียนที่จะร่วมเป็นเครือข่ายหลังจากตัดสินใจร่วมกัน การสร้างพันธมิตรร่วมกัน โดยการเชิญวิทยากรทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธมาถ่ายทอดเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียน การพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกับผู้บริหาร ครู และนักเรียนในการสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง และการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในขั้นตอนนี้ทางคณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธร่วมกับทางโรงเรียนเครือข่าย

คำสำคัญ: พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ, เครือข่าย, โรงเรียน, มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

This research aims to 1) study the knowledge, innovation and technology of Buddhist education, 2) develop the “Buddhist Sand Box”, an innovation and technology area of Buddhist education, and 3) establish the “Buddhist Sand Box” network, an innovation and technology area of Buddhist education. Qualitative research and action research were conducted. The key informants were the group of educational institution administrators, the group of experts in the area of innovation and technology of Buddhist education, and the group of students, totaling 15 persons, and the undergraduate students of the Faculty of Education of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Central Campus, in the academic year 2023, totaling 382 persons. Focus group discussions with 13 qualified persons and research instruments were interview forms, questionnaires, and focus group discussion forms. The research results found that 1) Knowledge, innovation and technology of Buddhist education was a source of learning about the educational innovation area that had received budget support from the Ministry of Education to push for it to be an educational innovation area to promote students’ learning abilities. Innovations about technology related to Buddhist religious ceremonies had not found any relevant data from the field study. Innovations about Buddhist activities were linked to the education of novices. The educational institution

provided opportunities for novices to study at the secondary level with general students. The Sangha leader supported this education together with the school, which was a highlight of the educational institution in providing opportunities for novices and youth to learn together as good friends. 2) Development of “Buddhist Sand Box”, an innovation and technology area of Buddhist education in the development of “Buddhist Sand Box”, an innovation and technology area of Buddhist education. The researchers developed the “Buddhist Sand Box” area, an innovation and technology area for Buddhist education. It was a center for creating innovations and technologies for Buddhist education in 5 issues: (1) The background of religious ceremonies, (2) The components of religious ceremonies, including rituals, ceremonies, and masters of ceremonies, (3) The process of performing religious ceremonies, which is 3 steps: the beginning, the middle, and the end, (4) The ceremonial texts in 4 categories: Category 1: Merit category, including words professing one’s status as a Buddhist, and candlelight processions on important Buddhist days; Category 2: Merit category, including words paying homage to the Triple Gem, words requesting the Five Precepts, words requesting the Paritta, words requesting the Dharma, words offering rice to the Buddha, words bidding farewell to rice to the Buddha, words offering alms to the Sangha, and words paying respects to the Triple Gem; Category 3: Offering ceremonial words, including words offering ordinary Sangha offerings, words offering lottery-style food offerings, words offering Vassikasadok or rain-bathing cloth, and words offering “Phapa”, offering of alms to the deceased and category 4: Miscellaneous ceremonies, including offerings to monks, water pouring verses (chanted by monks) (5) Religious Ceremony Application, which was an application developed to collect necessary religious ceremonies in important Buddhist ceremonies in all 4 categories, along with chanting sounds so that students could apply them to be religious ceremonies in performing religious ceremonies correctly and appropriately according to the time and place, and could coordinate, control, and supervise ceremonies effectively. The evaluation results of undergraduate students’ opinions on the development of “Buddhist Sand Box”, an innovation and technology area for Buddhist education, in 5 aspects were at a high level. 3) Establishing a network of “Buddhist Sand Box”, an innovation and technology area for Buddhist education, in 3 places: (1) Ayutthaya Wittayalai School, (2) Wat Chan School (Phasai Pracha Uthit), and (3) Wat Bang Khan Community School. The network creation process included coordinating the network to be aware of the necessity of establishing a network of “Buddhist Sand Box”, an innovation and technology area for Buddhist education, contacting schools that would join the network after mutual decision-making, and creating a joint commitment. By inviting speakers on Buddhist educational innovation and technology to share and increase knowledge with students, and developing mutual relationships, the research team visited the area to develop relationships with administrators, teachers and students in

creating networks continuously and doing activities together. In this step, the research team organized Buddhist educational innovation and technology activities with network schools.

Keywords: Innovation Areas and Buddhist Education Technology, Network, School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรม พ.ศ. 2562 ที่ประกาศเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2562 มีการเขียนรับรองการขับเคลื่อนการทำงานและให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบใหม่ โดยให้อำนาจแก่คณะกรรมการไว้ 3 ระดับ ได้แก่ 1) คณะกรรมการนโยบายในการตัดสินใจระดับประเทศ ปลดล็อกกฎระเบียบใหญ่ๆ ทำงานข้ามส่วนระหว่างหน่วยงานและอื่นๆ 2) คณะกรรมการขับเคลื่อนเป็นตัวแทนของคนในพื้นที่ในการตัดสินใจ คิดวิธีการทำงาน สร้างการมีส่วนร่วมและการรับรู้คนในพื้นที่ 3) โรงเรียนนาร่อง ตัดสินใจระดับโรงเรียน เพิ่มอิสระเรื่องวิชาการ บริหารโครงการ งบประมาณ และ 4) พื้นที่นวัตกรรม โครงการนาร่องแห่งการปฏิรูปการศึกษา ที่จะเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน เป็นอิสระ บริหารจัดการตัวเอง เป็นการร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายและชุมชน ร่วมกันออกแบบการศึกษา เพื่อสร้างความหลากหลายของการศึกษาปรากฏตัว (นิชากร ศรีเพชรดี, 2562) ดังเช่นตัวอย่างที่โรงเรียนแม่แจ่ม ได้มีโมเดลการบริหารเรียกว่า “ภูมิแจ่มโมเดล” โดยเน้นชุมชนสัมพันธ์ผลักดันให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และมีนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ระดับโรงเรียน “I Tri P MC Model : ทางเดินสายวัฒนธรรมแม่แจ่ม” (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2564) ดังนี้

I (Inquiry) สืบเสาะ การจัดการการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนตั้งคำถามในประเด็นที่สนใจ หาคำตอบเกี่ยวกับชุมชน จากการสืบเสาะหาความรู้จากเอกสาร สัมภาษณ์ หรือส่งเสริมให้มีการทัศนศึกษาเก็บรวบรวมในชุมชน

P (Preserve) อนุรักษ์ การจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ประสบการณ์จริงจากการลงมือปฏิบัติ โดยมีครู หรือปราชญ์ชุมชนเป็นผู้ถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้

P (Produce) สร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในการหาข้อมูล ความรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาชุมชน

P (Publish) เผยแพร่ จัดเวทีและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานของนักเรียนโดยการแบ่งปันสู่ชุมชนในลักษณะของการนำเสนอ

จากโมเดลการบริหารการศึกษาจากตัวอย่างที่โรงเรียนแม่แจ่ม เห็นได้ว่า รูปแบบการพัฒนาการศึกษาเกิดจากความร่วมมือของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม สามารถจัดการรูปแบบการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน โดยอาศัยการทำงานอย่างมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษาร่วมกับชุมชน นอกจากนี้ยังพบข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการศึกษาไทย: ประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา (2535-2558) ที่ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาเพราะอิงส่วนกลางเป็นหลัก 2) การแก้ปัญหาทางการศึกษาแบบหน่วยงานส่วนกลาง 3) การบริหารบุคลากรระดับพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพราะได้คนไม่ตรงเป้าตรงเวลา ปัจจุบัน 4) การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาเพราะได้ใช้ไม่ทันการณ์ 5) ความไม่

พร้อมของบุคลากรทางการศึกษาทั่วไป 6) ความไม่พร้อมของผู้บริหารการศึกษา ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานด้วยวิชาการและขาดองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ และ 7) ความไม่พร้อมของครูท้องถิ่นเพราะขาดแคลนครุคุณภาพ ดังนั้นรัฐบาลในปัจจุบันควรแสวงหาความเหมาะสมกับ การจัดการศึกษาเพื่อแสวงหาทางออกที่แท้จริง (อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2558) ฉะนั้นแล้ว กลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบการศึกษาของไทย จึงต้องพัฒนาไปตามลำดับตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ อย่างเป็นองค์รวม เพราะปัญหาหรืออุปสรรคในการพัฒนาคือขาดการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

อนึ่ง สถานการณ์ด้านการศึกษาของไทยได้รับผลกระทบจากปัจจัยภายนอก คือ การเปลี่ยนแปลงทางประชากรของไทย (Demographic Shift) อัตราการเกิดของเด็กไทยลดลง จากปีละ 1 ล้านคนเมื่อ 22 ปี ก่อน เหลือ 7 แสนคน ในอีก 1 ปี (2564) ไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์ (มีผู้สูงอายุร้อยละ 22 ของจำนวนประชากร) เป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย โอกาสคือเป็นจังหวะให้ถ่ายเลือดครูในระบบการศึกษาไทยครั้งใหญ่ เนื่องจากอีก 5 ปีครูรุ่น Baby Boomer กำลังจะเกษียณ 2 แสนคน ส่วนความท้าทายคือ อัตราการเกิดที่ลดลง ส่งผลให้จำนวนนักเรียนใน โรงเรียนน้อยลง โรงเรียนขนาดเล็กซึ่งปัจจุบันมีจำนวนราว 15,222 โรง (ร้อยละ 52 ของโรงเรียน ทั้งหมดในไทย) หลายแห่งต้องถูกยุบ เนื่องจากจำนวนนักเรียนน้อยเกินไป (ปัจจุบันบางโรงเรียนมีนักเรียนไม่ถึง 22-62 คน) นอกจากนี้ ลักษณะการศึกษาของไทยยังมุ่งเน้นศึกษาทางด้านตำรา ทฤษฎี และการเรียนในห้องเรียนเป็นหลัก ยังขาดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติและทดลองใช้ จึงส่งผลให้เด็กนักเรียนไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

อีกทั้ง การปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมามีจุดอ่อนสำคัญหลายประการ เช่น ขาดการบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรที่ทำหน้าที่ในด้านหลักสูตร สื่อการสอน การทดสอบและการประเมินผลการบริหารบุคลากรครู การเงิน และการบริหารจัดการ ขาดกลไก และกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และเป้าหมายของกฎหมาย ขาดการสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ขาดกลไกให้สามารถนำนวัตกรรมทางการศึกษาไปขยายผลเพื่อใช้กับสถานศึกษาอื่นได้ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ทางการศึกษาโดยการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยมีพื้นที่นำร่องด้านรูปแบบการจัดการศึกษาหรือการบริหารระบบการศึกษา มาดำเนินการปฏิบัติจะสามารถเอื้อให้เกิดการรวมพลังจัดการศึกษา ด้วยสร้างนวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อตอบโจทย์คุณภาพผู้เรียนและบริบทพื้นที่ นับได้ว่าการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาไทยได้อย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้น กลไกในการบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาโดยการทดลองจัดการศึกษาที่มีอิสระในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีความคล่องตัว จะส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีเวลาสำหรับการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้อย่างเต็มที่ โดยการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษาและการเรียนรู้ รวมทั้งขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งอื่น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษากระจายอำนาจ และให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา มุ่งสร้างและพัฒนาระบบการจัดการศึกษาร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาของประเทศอันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ฉะนั้น แนวทางการกำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ให้เป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษา สำหรับการทดลองรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาโดยการกำหนดระยะเวลาการทดลองที่ชัดเจนเพื่อนำร่องในการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยคณะกรรมการนโยบายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ของ

ประเทศ เพื่อส่งเสริมให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามากขึ้น เช่น การนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปรับใช้กับการจัดการศึกษาในสถานศึกษานำร่องให้เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานำร่องอย่างต่อเนื่อง การออกแบบการทดสอบผู้เรียนเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีคำสอนให้บุคคลได้เรียนรู้ เข้าใจโลกและชีวิตตามจริง เอื้อให้บุคคลเกิดการประจักษ์แจ้งด้วยตนเอง การเรียนรู้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในชีวิตของมนุษย์ ทั้งในรูปแบบของการศึกษา การฝึกฝน ค้นคว้า การทำความเข้าใจหลักธรรม และแม้กระทั่งการทำความเข้าใจตนเอง หากการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความสุข ย่อมเอื้ออำนวยให้ผู้เรียน นักเรียน นักศึกษา หรือบุคคลเกิดการพัฒนาหรือก้าวหน้าในวิชาความรู้ หรือศาสตร์ที่กำลังเรียนรู้หรือศึกษาอยู่อย่างต่อเนื่อง เกิดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิผลในการเรียนรู้ ทั้งนี้ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันเริ่มให้ความสำคัญกับระบบการเรียนรู้เชิงพุทธหรือตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาปัจจุบันซึ่งการเรียนรู้ตามหลักพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการที่เน้นทั้งความรู้และคุณธรรมแก่ผู้เรียน และที่สำคัญส่งเสริมความสุขแก่ผู้เรียนในขณะที่กำลังเรียนรู้ การศึกษาคือรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น กลไกในการบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยการทดลองจัดการศึกษาที่มีอิสระในด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีความคล่องตัว อันส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้อย่างเต็มที่ และเพื่อให้มีการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ รวมทั้งขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งอื่น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา ตลอดจนเพื่อให้การสร้างและพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกันของทุกภาคส่วน นำไปสู่การยกระดับการจัดการศึกษาของประเทศอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ

ในสถานการณ์โควิด-19 ระบาด เราควรเปลี่ยนให้ทุกๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้มารองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการนำมาใช้แก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ของโควิด-19 ซึ่งเป็นการนำความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทั้งวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักรกลไก และเทคนิควิธีการต่างๆ มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อมุ่งหวังให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

“Buddhist Sand Box” การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธจึงต้องดำเนินการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” คือ มีปัญญารู้เข้าใจในคุณค่าที่ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงหาปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหาร และคณะครูเป็นกัลยาณมิตร ช่วยกันพัฒนาการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีวิถีการทำงาน วิถีชีวิต วิถีการเรียนรู้ วิถีวัฒนธรรมต่างๆ ตามหลัก “ไตรสิกขา” ที่นำไปสู่ “ปัญญา” วิถีชีวิตที่ดีงามตามหลักไตรสิกขาควบคู่กับการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี

การศึกษาให้เป็นพื้นที่การเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ด้วยการศึกษาค้นคว้าความรู้ พัฒนาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ สร้างเครือข่ายและขับเคลื่อนพื้นที่ให้ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ
2. เพื่อพัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ
3. เพื่อสร้างเครือข่าย“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ คือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษา และเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกตามบริบทของพื้นที่ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตามหลักวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการคือ วางแผน และปฏิบัติโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 วางแผนศึกษาบริบทชุมชน เป็นขั้นตอนที่ทำการวางแผน ศึกษาข้อมูลในพื้นที่ถึงประเด็นที่ต้องการศึกษา ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา เตรียมความพร้อมทั้งทางภาคีผู้มีส่วนสนับสนุน คือ กลุ่มผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิตคณะครุศาสตร์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมหาวิทยาลัย และผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ

ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติการศึกษาลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์การเปิดข้อมูล เรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ จากนั้นนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา จำนวน 20 รูป/คน ในการให้ข้อมูลสำคัญจากการคัดเลือกบุคคลแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อสรุปข้อมูลสำคัญๆ เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ จากนั้นนำมาสรุปผล และอภิปรายเป็นความเรียงข้อมูลในการพัฒนา จำนวน 13 รูป/คน ในการให้ข้อมูลสำคัญจากการคัดเลือกบุคคลแบบเจาะจง

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตปริญญาตรีคณะครุศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยส่วนกลางในปีการศึกษา 2566 จำนวน 328 คน โดยผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยใช้ประชากรทั้งหมดของนิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยทั้งหมด

2.2 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 15 รูป/คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน 5 แห่ง จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ จำนวน 5 รูป/คน กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มนิสิตผู้เข้ามาใช้พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ จำนวน 5 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการพัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ จำนวน 13 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถิปุทธ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถิปุทธ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นต่างๆ ซึ่งการเข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่ และดำเนินการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างนี้ จะทำให้ผู้วิจัย ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงเพิ่มมากขึ้นโดยผู้วิจัย จะเตรียมแนวคำถามอย่างกว้างๆ มาล่วงหน้า

3.2 แบบประชุมสนทนากลุ่มย่อย โดยการนำกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ ที่พบในการสัมภาษณ์มาทำการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อสร้างชุดกิจกรรม ต่อไป

3.3 ชุดกิจกรรม ชื่อการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งชุดกิจกรรมประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการดำเนินการอย่างมีระบบ 2) การเรียนการสอนที่บูรณาการไตรสิกขา 3) บุคลากรที่เป็นกัลยาณมิตร บรรยาภาศและปฏิสัมพันธ์ 4) กิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต กายภาพและสิ่งแวดล้อม 5) บวรได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโรงเรียนวิถิปุทธ นวัตกรรมเทคโนโลยีวิถิปุทธ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ โดยการศึกษาแนวคิด หลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ ประเด็นที่มุ่งเน้น คือ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้พื้นฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ 2) เพื่อพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ 3) เพื่อสร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ 4) เพื่อขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธส่วนของการวิจัยในภาคสนามเพื่อพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ ผู้วิจัย ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยในลักษณะของการวิจัยภาคสนาม (Field Study) โดยดำเนินการใน 6 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การศึกษาเพื่อรวบรวมเอกสาร ตำรา งานวิจัย ชุดความรู้ ที่เกี่ยวกับแนวคิด หลักการ การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ กำหนดกรอบเนื้อหา ดังนี้ 1) การบริหารจัดการดำเนินการอย่างมีระบบ 2) การเรียนการสอนที่บูรณาการไตรสิกขา 3) บุคลากรที่เป็นกัลยาณมิตร บรรยาภาศและปฏิสัมพันธ์ 4) กิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต กายภาพและสิ่งแวดล้อม 5) บวรได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโรงเรียนวิถิปุทธ นวัตกรรมเทคโนโลยีวิถิปุทธ

4.2 การวิเคราะห์กระบวนการสร้างองค์ประกอบ และเกณฑ์ชี้วัดในการสร้างพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธเพื่อนำไปสร้างพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ คือ โรงเรียนวิถิปุทธพระราชทาน จำนวน 5 แห่ง

4.3 การบูรณาการการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธโดยศึกษาสภาพพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ สร้างพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธ ณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.4 สร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธโดยใช้เครือข่ายเป็นตัวเชื่อมโยงใช้การวิเคราะห์จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในเครือข่ายโรงเรียนวิถิปุทธพระราชทาน จำนวน 3 แห่ง

4.5 ขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถิปุทธร่วมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในส่วนของเครือข่ายโรงเรียนวิถิปุทธพระราชทาน จำนวน 3 แห่ง

4.5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง สันทนา กลุ่ม จัดเวที แสดงความคิดเห็นที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4.6 สรุปผลการวิจัย และประมวลองค์ความรู้ และข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิง ประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ กิจกรรมการสนทนากลุ่มย่อย โดยผู้วิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้น การวิเคราะห์ที่ได้จากการสรุปตามข้อมูลสำคัญที่ได้รับกลับมา โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นหัวข้อ ได้แก่ 1) ดำเนินการศึกษาริบทพื้นที่โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวิจัย 2) สรุป และนำเสนอผลที่ได้จากการศึกษาในเชิงเอกสาร และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ การสนทนากลุ่มย่อยใน แต่ละพื้นที่ดำเนินการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสรุปบทเรียน โดยใช้ห้องประชุมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากนั้นนำมาวิเคราะห์รายประเด็นต่อไป 3) วิเคราะห์สภาพพื้นที่ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธใช้หลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การสร้างพื้นที่นวัตกรรมและ เทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ และ 4) สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย พร้อมข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ความรู้พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ จากการศึกษาพื้นที่ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ พบว่า 1) แหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัด กาญจนบุรีได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการเพื่อผลักดันให้เป็นพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาสำหรับส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียน 2) นวัตกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนายังมีน้อยที่บ่ง บอกถึงตัวชี้วัดเกี่ยวกับศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา 3) นวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีเกี่ยวกับศาสนพิธีทาง พระพุทธศาสนายังไม่พบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แต่พบเครือข่ายนวัตกรรมการศึกษาทางเว็บไซต์ (<https://kansandbox.org/>) ที่แสดงให้เห็นถึงเครือข่ายทางการศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี 4) นวัตกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามีความเชื่อมโยงกับการศึกษาของสามเณรโดยสถานศึกษา เปิดโอกาสให้สามเณรเข้ามาศึกษาในระดับมัธยมศึกษาพร้อมกับนักเรียนทั่วไปโดยมีพระสังฆาธิการให้การ อุปถัมภ์การศึกษาครั้งนี้ร่วมกับทางโรงเรียนซึ่งเป็นจุดเด่นของสถานศึกษาในการเปิดโอกาสให้สามเณรและ เยาวชนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร และ 5) โรงเรียนมีเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่เรียกว่า รูปแบบนวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จากการศึกษาองค์ความรู้พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถี พุทธ ทั้ง 5 แห่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ เป็นองค์ความรู้ไปสู่การพัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธที่คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ผลการพัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ ในการ พัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาพื้นที่ “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ เป็นเหมือน Center พื้นที่ในการ สร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ โดยในขั้นตอนนี้ได้ให้ความรู้สิทธิประโยชน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังนี้

2.1 ความเป็นมาของศาสนพิธี (ภาพรวม) / ความนำมาจากพระไตรปิฎก / ย่อยมาเป็นพิธีกรรมในประเทศไทย ซึ่งระเบียบแบบแผนหรือแบบอย่างที่ยึดปฏิบัติในศาสนา เมื่อนำมาใช้ในพระพุทธศาสนา จึงหมายถึงระเบียบแบบแผนหรือแบบอย่างที่ยึดปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ศาสนพิธีต่างๆ ช่วยทำให้ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนิกชนมีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเป็นสิ่งตอกย้ำใจให้ระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัยได้อย่างดีเยี่ยมจึงเป็นระเบียบแบบแผนอันดีงามที่ควรรักษาไว้คู่กับพระพุทธศาสนาตลอดไป

2.2 องค์ประกอบของศาสนพิธี (องค์ประกอบของศาสนพิธี 4 ประเด็น) องค์ประกอบของพิธี ได้แก่ พิธีกรรม คือ การกระทำที่เป็นวิธีการเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จและนำไปสู่ผลที่ต้องการ พิธีการ คือ ขั้นตอนของพิธีที่กำหนดไว้ตามลำดับและพิธีกรคือผู้ดำเนินรายการประกอบพิธีกรรมนั้นๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ได้

2.3 กระบวนการปฏิบัติศาสนพิธี/แต่ละขั้นตอนของศาสนพิธี 4 ประเด็นซึ่งมีลำดับการขั้นตอนของศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติคล้ายกัน คือ ขั้นเริ่มต้น ขั้นท่ามกลางและขั้นตอนท้าย

2.4 บทศาสนพิธีกร (บทศาสนพิธีทั้ง 4 ประเด็นและคำแปล) ได้แก่ บทศาสนพิธีกร 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 หมวดกุศล ได้แก่ คำแสดงตนเป็นพุทธมามกะ การภาวนาเวียนเทียนในวันสำคัญทางพุทธศาสนา หมวดที่ 2 หมวดกุศลพิธี ได้แก่ คำบูชาพระรัตนตรัย คำอาราธนาศีล 5 คำอาราธนาพระปริตร คำอาราธนาธรรม คำถวายข้าวพระพุทธ คำลาข้าวพระพุทธ คำถวายสังฆทาน คำกราบลาพระรัตนตรัย หมวดที่ 3 หมวดทานพิธี ได้แก่ คำถวายสังฆทาน แบบสามัญ คำถวายสังฆทานสลาภกัตต์ คำถวายสังฆทานผ้าวัสสิกสาฎก หรือ ผ้าอาบน้ำฝน คำถวายสังฆทานผ้าป่า คำถวายสังฆทานอุทิศให้ผู้ล่วงลับ และหมวดที่ 4 หมวดปกิณณกะพิธี ได้แก่ การประเคนของพระ บทกรวดน้ำ (พระสงฆ์สวด)

2.5 แอปพลิเคชันศาสนพิธีและบทศาสนพิธีกร เป็นแอปพลิเคชัน ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรวบรวมบทศาสนพิธีกรที่จำเป็นในพิธีกรรมต่างๆ ที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาในทั้ง 4 หมวด พร้อมเสียงสวดมนต์ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเป็นศาสนพิธีกรในการปฏิบัติศาสนพิธีได้ถูกต้อง เหมาะสมตามกาลเทศะ สามารถ ประสานงาน ควบคุม กำกับพิธีการได้ดีอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการประเมินความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการพัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวិพุทธ ในภาพรวม 5 ด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นของนิสิตอยู่ในระดับมากและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านแอปพลิเคชันศาสนพิธีและบทศาสนพิธีกร รองลงมา ได้แก่ ด้านกระบวนการปฏิบัติศาสนพิธี ด้านองค์ประกอบของศาสนพิธี ด้านบทศาสนพิธีกร และด้านความเป็นมาของศาสนพิธี ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อการพัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิพุทธ

การพัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิพุทธ	n = 382			
	ระดับความคิดเห็นของนิสิต			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ความเป็นมาของศาสนพิธี	4.14	0.73	มาก	5
2. องค์ประกอบของศาสนพิธี	4.29	0.75	มาก	3
3. กระบวนการปฏิบัติศาสนพิธี	4.31	0.75	มาก	2

4. บทศาสนพิธีกร	4.19	0.75	มาก	4
5. แอปพลิเคชันศาสนพิธีและบทศาสนพิธีกร	4.33	0.79	มาก	1
ภาพรวม	4.25	0.75	มาก	

3. การสร้างเครือข่าย“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวិถีพุทธ ผลการสร้างเครือข่าย“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธทางคณะผู้วิจัย ได้ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับพื้นที่เครือข่ายโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเครือข่าย ได้แก่ 1) เป็นโรงเรียนวิถีพุทธ 2) ผู้บริหาร ครู และนักเรียนเป็นพุทธมามกะซึ่งเป็นผู้ประกาศตนว่าขอถือพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะ หรือผู้ประกาศตนว่าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา ได้เครือข่าย“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ถนน ปาโทน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) โรงเรียนวัดจันทร์ (ผาดไสวประชาอุทิศ) จังหวัดนนทบุรี 3) โรงเรียนชุมชนวัดบางชัน จังหวัดปทุมธานี โดยมีกระบวนการสร้างเครือข่าย ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ 2) การติดต่อกับโรงเรียนที่จะร่วมเป็นเครือข่ายหลังจากตัดสินใจร่วมกัน 3) การสร้างพันธมิตรร่วมกัน โดยการเชิญวิทยากรทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธมาถ่ายทอดเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ นักเรียน 4) การพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกับผู้บริหาร ครู และนักเรียนในการสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง และ 5) การทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในขั้นตอนนี้ทางคณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธร่วมกับทางโรงเรียนเครือข่าย

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. องค์ความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ จากการศึกษาพื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ พบว่า 1) แหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการเพื่อผลักดันให้เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสำหรับส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ของนักเรียน 2) นวัตกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนายังมีน้อยที่บ่งบอกถึงตัวชี้วัดเกี่ยวกับศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา 3) นวัตกรรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีเกี่ยวกับศาสนพิธีทางพระพุทธศาสนา ยังไม่พบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แต่พบเครือข่ายนวัตกรรมการศึกษาทางข้อมูลออนไลน์ที่แสดงให้เห็นถึงเครือข่ายทางการศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี 4) นวัตกรรมเกี่ยวกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามีความเชื่อมโยงกับการศึกษาของสามเณรโดยสถานศึกษาเปิดโอกาสให้สามเณรเข้ามาศึกษาในระดับมัธยมศึกษาพร้อมกับนักเรียนทั่วไปโดยมีพระสังฆาธิการให้การอุปถัมภ์การศึกษาครั้งนี้ร่วมกับทางโรงเรียนซึ่งเป็นจุดเด่นของสถานศึกษาในการเปิดโอกาสให้สามเณรและเยาวชนได้เรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร 5) โรงเรียนมีเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่เรียกว่ารูปแบบนวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จากการศึกษาองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธทั้ง 5 แห่งที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นองค์ความรู้ไปสู่การพัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ ณ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประเด็นดังกล่าวสอดคล้องบางประการกับงานวิจัย

ของสราวุธชัย วิจิตรปัญญา, พระครูประโชติพัชรพงศ์ ธมมรสี และพระมหาวัชชัย กุลผาย (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเสริมสร้างในการจัดการนิเวศวิทยาวัฒนธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดเพชรบูรณ์ จะต้องดำเนินการขับเคลื่อนงานระบบนิเวศให้สำเร็จจุดประสงค์ได้จะขาดมิได้คือผู้ปฏิบัติการ ดังนั้นจึงเสนอรูปแบบการจัดการระบบนิเวศด้านผู้ปฏิบัติการจะต้องมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความรู้มีสติปัญญาในการจัดการระบบนิเวศ คือ ความรู้ความเข้าใจในแผนงานและนโยบาย เป็นผู้มีทักษะและความสามารถในการจัดการระบบนิเวศ คือ ความเป็นคนที่สามารถฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานด้านระบบนิเวศ และดำเนินการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดการระบบนิเวศ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งที่จะทำให้การจัดการระบบนิเวศดำเนินไปได้ จะต้องดำเนินการให้คนในชุมชนมีส่วนในการบริหารจัดการ และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของสมศักดิ์ บุญปู และคณะ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการทางการศึกษามีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และนวัตกรรม 5 ด้าน ได้แก่ การสอนและการเรียนรู้ วัฒนธรรม วิถีพอเพียง การฝึกภาวนาวิถีพุทธ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การดำเนินการพื้นที่นวัตกรรมการทางการศึกษา 2) รูปแบบพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ ได้แก่ รูปแบบกิจกรรมวิถีพุทธพอเพียงใช้น้ำอย่างคุ้มค่าและวิถีเกษตรยั่งยืน รูปแบบกิจกรรมเดินด้วยเท้า ก้าวไปในบุญ และรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้วิถีพุทธตามแผนงานกิจกรรม ใช้คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยใช้ศีล สมาธิ ปัญญาเป็นฐานในการเรียนรู้ และ 3) การพัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ เป็นการปลูกฝัง อบรม ฝึกฝน เยาวชน ตามวิธีการของพระพุทธศาสนา โดยเน้นบูรณาการตามหลักไตรสิกขา อันมีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นฐาน เรียนรู้ผ่านการพัฒนา "การกิน อยู่ ดู ฟังเป็น " มีปัญญารู้เข้าใจในคุณค่า และการปลูกฝัง การฝึกฝน ให้เยาวชนได้นำหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปประพฤติปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันจะทำให้เยาวชนมีคุณธรรมนำความรู้ พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพเป็นคนดี คนเก่ง ของสังคม ดำรงชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสามารถดำรงชีวิต ได้อย่างมีความสุข

2. การพัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ ในการพัฒนา“Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นพื้นที่ “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ เป็นเหมือน Center พื้นที่ในการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ โดยในขั้นตอนนี้ได้ให้ความรู้ในสติปัญญาตรี คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในเรื่องของ 1) ความเป็นมาของศาสนพิธี/ความนำมาจากพระไตรปิฎก / ย่อยมาเป็นพิธีกรรมในประเทศไทย) ซึ่งระเบียบแบบแผนหรือแบบอย่างที่ยึดปฏิบัติในศาสนาเมื่อนำมาใช้ในพระพุทธศาสนา จึงหมายถึงระเบียบแบบแผนหรือแบบอย่างที่ยึดปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ศาสนพิธีต่างๆ ช่วยทำให้ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนิกชนมีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเป็นสิ่งตอกย้ำใจให้ระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัยได้อย่างดีเยี่ยม 2) องค์ประกอบของศาสนพิธี องค์ประกอบของพิธี ได้แก่ พิธีกรรม คือ การกระทำที่เป็นวิธีการเพื่อให้ได้รับผลสำเร็จและนำไปสู่ผลที่ต้องการ พิธีการ คือ ขั้นตอนของพิธีที่กำหนดไว้ตามลำดับ และพิธีกร คือ ผู้ดำเนินรายการประกอบพิธีกรรมนั้นๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่ได้ 3) กระบวนการปฏิบัติศาสนพิธี / แต่ละขั้นตอนของศาสนพิธี 4 ประเด็น คือ ขั้นเริ่มต้น ขั้นท่ามกลางและขั้น ตอนท้าย 4) บทศาสนพิธีกร ได้แก่ บทศาสนพิธีกร 4 หมวด คือ หมวดที่ 1 หมวดกุศล หมวดที่ 2 หมวดกุศลพิธี หมวดที่ 3 หมวดทานพิธี และ หมวดที่ 4 หมวดปณิณกะพิธี 5) แอปพลิเคชันศาสนพิธีและบทศาสนพิธีกร เป็นแอปพลิเคชัน ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรวบรวมบทศาสนพิธีกรที่จำเป็นในพิธีกรรมต่างๆ ที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา

ในทั้ง 4 หมวด พร้อมเสียงสวดมนต์เพื่อให้ผู้ศึกษาได้นำไปประยุกต์ใช้ในการเป็นศาสนพิธีกรในการปฏิบัติศาสนพิธีได้ถูกต้อง เหมาะสมตามกาลเทศะ สามารถ ประสานงาน ควบคุม กำกับพิธีการได้ดีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของสิน งามประโคน (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้พื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธประกอบไปด้วยพื้นที่ที่มีกิจกรรมเรียนรู้วิถีพุทธใน 4 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) กิจกรรมวิถีพุทธพอเพียงที่ก่อให้เกิดความคุ้มค่าของทรัพยากรน้ำ และความยั่งยืนของการผลิตอาหาร 2) กิจกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ โดยใช้สติเป็นฐานพัฒนาจิตใจให้มีคุณภาพและมีจิตใจเข้มแข็งสงบสุข การใช้ปัญญาเป็นฐานก่อให้เกิดความรู้ที่ถูกต้อง มีศักยภาพในการ คิด แก้ปัญหาได้อย่างแยบคาย 3) กิจกรรมเดินด้วยเท้า ก้าวไปในบุญ 1) กิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้วิถีพุทธตามแผนงานกิจกรรม พื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธและข้อค้นพบในด้านต่างๆ สามารถพัฒนาเพื่อให้ เหมาะสมกับชุมชน และชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน สามารถนำไปเป็นแนวทาง 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การประสานความร่วมมือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวางแผน การดำเนินงานที่มี ประสิทธิภาพ ขั้นที่ 2 การศึกษาสถานการณ์ปัญหาและการสร้างทางเลือก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ขั้นที่ 3 การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ตามแนววิถีพุทธ ขั้นที่ 5 การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ตามแนววิถีพุทธ ควรเน้นรูปแบบบูรณา การกับวิถีการเรียนรู้ตามฐานการเรียนรู้ต่างๆ อย่างกว้างขวาง

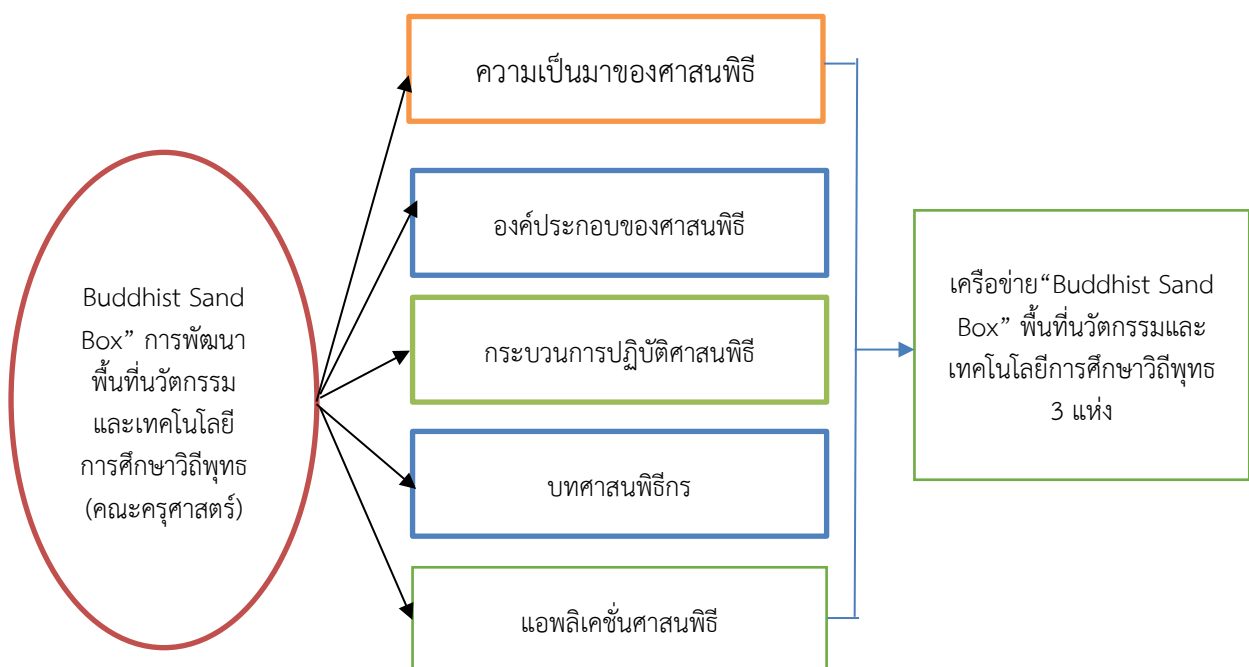
3. การสร้างเครือข่าย “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ ผลการสร้างเครือข่าย “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธทางคณะผู้วิจัย ได้ลงพื้นที่ติดต่อประสานงานกับพื้นที่เครือข่ายโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเครือข่าย ได้แก่ 1) เป็นโรงเรียนวิถีพุทธ 2) ผู้บริหาร ครู และนักเรียนเป็นพุทธมามกะซึ่งเป็นผู้ประกาศตนว่าขอถือพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะ หรือผู้ประกาศตนว่าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา ได้เครือข่าย “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ 3 แห่ง โดยมีกระบวนการสร้างเครือข่าย ได้แก่ การตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ การติดต่อกับโรงเรียนที่จะร่วมเป็นเครือข่ายหลังจากตัดสินใจร่วมกัน การสร้างพันธมิตรร่วมกัน โดยการเชิญวิทยากรทางด้านนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธมาถ่ายทอดเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ นักเรียน การพัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกัน คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่พัฒนาความสัมพันธ์ร่วมกับผู้บริหาร ครู และนักเรียนในการสร้างเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง และการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยในขั้นตอนนี้ทางคณะผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธร่วมกับทางโรงเรียนเครือข่าย โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของเกษม แสงนนท์ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้จากการแสวงหาเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้จนเกิดความเข้าใจและใช้ประโยชน์จากความรู้ โดยมุ่งสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้ และพัฒนาเป็นนวัตกรรมใหม่ที่เรียนรู้ได้ เป็นองค์ความรู้ที่สามารถปฏิบัติได้ การสร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธขยายความรู้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของคณะครุศาสตร์ไปตามโรงเรียนต่างๆ โดยเปิดให้เข้าชมและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเกิดเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การกิจกรรม หรือการเรียนการสอนแนวใหม่ สอนแบบบูรณาการของศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา นำไปพัฒนาตามโรงเรียนเพื่อเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้หรือพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธเป็นต้นแบบ และขยายผลเป็นเครือข่ายที่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ภายในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตวิทยาลัยสงฆ์ทั่วประเทศ และเครือข่ายภายนอก องค์กร หน่วยงานราชการ และโรงเรียน โดยใช้คณะครุศาสตร์เป็นศูนย์กลางภาควิชาของนวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของสมศักดิ์ บุญปู และคณะ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า การสร้าง

เครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิสุทธิ เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้จาก กิจกรรมการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ 1) เครือข่ายด้านสังคม ได้ฝึกฝนมารยาทไทย การอยู่ร่วมกัน การปฏิบัติตนต่อผู้อื่น 2) เครือข่ายด้านใจ การฝึกฝนจิตใจ ให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน สอนให้กตัญญู กตเวทต่อผู้มีพระคุณ 3) เครือข่ายด้านสติปัญญา สอนให้รู้จักพิจารณาว่า อะไรคือสิ่งที่มีประโยชน์ต่อ ตนเองและประโยชน์ต่อสังคมได้ 1) เครือข่ายด้านร่างกาย พัฒนากล้ามเนื้อด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิสุทธิ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ “Buddhist Sand Box” การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการและ เทคโนโลยีการศึกษาวิสุทธิ”เป็นพื้นที่ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง เรียนรู้พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาโดยความเป็นมาของศาสนพิธี องค์ประกอบของศาสนพิธี กระบวนการ ปฏิบัติศาสนพิธี บทศาสนพิธีกร และแอปพลิเคชันศาสนพิธีและบทศาสนพิธีกรสร้างนิสิตของคณะครุศาสตร์ให้ สามารถนำไปถ่ายทอดกระบวนการปฏิบัติตามหลักศาสนพิธีโดยสามารถนำบูชาพระรัตนตรัยอาราธนาศีล อาราธนาธรรม กล่าวคำถวายสังฆทาน แผ่เมตตา กรวดน้ำ เพื่อเสริมสร้างความเป็นพุทธมามกะที่แท้จริงโดยใช้ หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงด้วยตนเองคือมีปัญญารู้เข้าใจในคุณค่าแท้ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงหาปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตาเป็นฐานการดำเนิน ชีวิต มีผู้บริหาร และคณะครูเป็นกัลยาณมิตร ช่วยกันพัฒนาดำเนินการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีวิถีการทำงาน วิถีชีวิต วิถีการเรียนรู้ วิถีวัฒนธรรมต่างๆ ตามหลัก “ไตรสิกขา” ที่นำไปสู่ “ปัญญา” สามารถจรจรลง พระพุทธศาสนาให้สืบทอดต่อไปได้ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลวิจัยได้พัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา วิถีพุทธ โดยสามารถนำความเป็นมาของศาสนพิธี องค์ประกอบของศาสนพิธี กระบวนการปฏิบัติศาสนพิธี บทศาสนพิธีกร และแอปพลิเคชันศาสนพิธีไปเผยแพร่ให้แก่พุทธศาสนิกชนเพื่อสร้างศาสนพิธีกรทาง พระพุทธศาสนาที่มีความรู้ ความสามารถสืบทอดพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2. จากการพัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธ ผู้ที่สนใจสามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันศาสนพิธีซึ่งเป็นแอปพลิเคชัน ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อรวบรวมบทศาสนพิธีกร ที่จำเป็นในพิธีกรรมต่างๆ ที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาในทั้ง ๔ หมวด พร้อมเสียงสวดมนต์เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ นำไปประยุกต์ใช้ในการเป็นศาสนพิธีกรในการปฏิบัติศาสนพิธีได้ถูกต้อง เหมาะสมตามกาลเทศ สามารถ ประสานงาน ควบคุม กำกับพิธีการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการพัฒนา “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา วิถีพุทธขยายไปสู่วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ของมหาวิทยาลัยสงฆ์เพื่อพัฒนาศาสนพิธีกรทางพระพุทธศาสนาสู่ ศาสนพิธีกรในโรงเรียนและในสังคมสามารถถ่ายทอดให้แก่นักเรียนเยาวชนได้อย่างถูกต้อง นำไปปฏิบัติในชีวิต ได้จริง

2.2 ควรศึกษาเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์แอปพลิเคชันศาสนพิธีช่วยเหลือกันด้วยการช่วยกันแชร์ หรือกดติดตามเพื่อเผยแพร่การปฏิบัติตนตามหลักศาสนพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องได้

2.3. ควรศึกษาเครือข่าย “Buddhist Sand Box” พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา วิถีพุทธเพื่อขยายไปสู่โรงเรียนฝึกให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามหลักศาสนพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาขยายเป็น พื้นที่นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาวิถีพุทธอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- เกษม แสงนนท์. (2564). การสร้างเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ. รายงานวิจัย. สถาบันวิจัย พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2564). คณะศึกษาศาสตร์ มช. ลงพื้นที่วิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการ. แหล่งที่มา <https://www.edu.cmu.ac.th/news/2443-cp0ezazt3cmtloberc0p> สืบค้นเมื่อ 15 ม.ค. 2565.
- นิชากร ศรีเพชรดี. (2562). พื้นที่นวัตกรรม: การศึกษาไทยแก้ได้ในชาตินี้ ให้คนในพื้นที่เป็นเจ้าของ. แหล่งที่มา <https://thepotential.org/knowledge/innovation-area-education/> สืบค้นเมื่อ 15 ม.ค. 2565.
- สมศักดิ์ บุญปู และคณะ. (2564). การพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ. รายงานวิจัย. สถาบันวิจัย พุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- สรารุณย์ วิจิตรปัญญา, พระครูประโชติพัชรพงศ์ ธมมรสี และพระมหาวัชชัย กุลผาย. (2560). การเสริมสร้าง
เครือข่ายในการจัดการนิเวศวิทยาวัฒนธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในจังหวัด
เพชรบูรณ์. รายงานวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สิน งามประโคน. (2564). การพัฒนาองค์ความรู้พื้นที่นวัตกรรมการเรียนรู้วิถีพุทธ. รายงานวิจัย.
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2558). รายงาน: นักวิจัย สกว. ชี้ ปัญหาการบริหารการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ
ที่ฉุดรั้งการปฏิรูปการศึกษา. แหล่งที่มา <https://knowledgefarm.tsri.or.th/educational-administration-problem/> สืบค้นเมื่อ 15 ม.ค. 2565.

การศึกษาความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด
ในภาคกลางตอนบน*

A STUDY OF TEACHERS' LEARNING AGILITY IN UPPER CENTRAL PROVINCIAL
ANUBAN SCHOOLS

¹พาขวัญ มั่งมool Pakwan Mangmool ²สุกัญญา แซ่มช้อย Sukanya Chaemchoy

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6580096727@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน โดยใช้กรอบแนวคิดความคล่องตัวในการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ผู้ให้ข้อมูล คือ ครู 234 คน จากครู 597 คนของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ทั้งหมด 7 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านของระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน พบว่า การตระหนักรู้ตนเอง มีระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้คน ความคล่องตัวด้านผลลัพธ์ ความคล่องตัวด้านความคิด ตามลำดับ และความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง มีระดับน้อยที่สุด

คำสำคัญ: ความคล่องตัวในการเรียนรู้, การตระหนักรู้ตนเอง, ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The objective of this research article was to study the level of teachers' learning agility in upper central provincial Anuban Schools by using the learning agility conceptual framework. The research adopted a descriptive research method. The population was upper central provincial Anuban Schools. The informants of the research are 234 teachers selected from 597 teachers in 7 upper central provincial Anuban Schools by using simple random sampling. The research tool was a questionnaire regarding the level of teachers' learning agility in upper central provincial Anuban Schools. The data were analyzed by statistical analysis methods such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research findings revealed that the overall level of teachers' learning agility in upper central provincial Anuban

Schools was in a moderate level. When considering each aspect of the level of teachers' learning agility in upper central provincial Anuban Schools, it was found that self-awareness was at the highest level, followed by people agility, result agility and mental agility respectively. Meanwhile, change agility was at the lowest level.

Keywords: Learning Agility, Self-awareness, Change Agility

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive Change) ทำให้มีลักษณะเป็นโลกยุควูคา หรือ VUCA World คือ โลกมีความผันผวนสูง (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) ตลอดจนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่กระตุ้นให้เกิดการพลิกผันอย่างก้าวกระโดดในทุกมิติ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เป็นสถานะที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จึงเป็นความท้าทายของการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศว่าจะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้อย่างไรให้สามารถรับมือกับความพลิกผันของโลกยุคปัจจุบันและอนาคตได้ นักการศึกษาจึงต้องปรับตัวอย่างมาก เพื่อออกแบบการจัดการศึกษาใหม่ให้สามารถพัฒนาครูและผู้เรียนให้มีคุณภาพที่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตที่คาดการณ์ได้ว่าจะยิ่งทวีความพลิกผันมากยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565) โดย Karthik Krishnan (2019) Global CEO ของ Britannica Group บริษัทผู้จัดทำ Encyclopedia หรือสารานุกรมชื่อดังของโลก กล่าวถึงทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องมีเพื่อการอยู่รอดในยุคพลิกผันนี้ คือ ความคล่องตัวในการเรียนรู้ (Learning Agility) เป็นการเรียนรู้และปรับใช้ให้เร็ว ความอยากรู้อยากเห็น เป็นสิ่งที่ผลักดันให้เราสำรวจ ค้นพบ คิดค้น และสร้างสิ่งใหม่ ดังที่นักเขียนชื่อดังชาวอเมริกัน Alvin Toffler (1970) เขียนไว้ในหนังสือ Future Shock ว่าคนที่ไม่รู้หนังสือในศตวรรษที่ 21 จะไม่ได้หมายถึงผู้ที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้อีกต่อไป แต่หมายถึงคนที่ไม่สามารถเรียนรู้ ละทิ้งความรู้เดิม แล้วเริ่มเรียนรู้ใหม่ต่างหาก (Learn/Unlearn/Re-learn) การพัฒนาความคล่องตัวในการเรียนรู้ ต้องมีความอยากรู้อยากเห็น เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามอย่างต่อเนื่อง สำรวจ ลองสิ่งใหม่ๆ มีส่วนร่วมกับผู้คนประเภทต่างๆ ปลุกฝังความตระหนักรู้ตนเอง ยอมรับความคิดเห็น และมองความผิดพลาดเป็นการเรียนรู้

การพลิกวิกฤตเป็นโอกาสให้สามารถอยู่รอดพร้อมรับมือได้ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นในปัจจุบัน ทักษะเท่าเดิมอาจไม่เพียงพอ ครูจึงจำเป็นที่จะต้องมีความคล่องตัว (Agility) ในการรับมือกับความพลิกผัน โดยผู้ที่มีความคล่องตัวในการเรียนรู้ (Learning Agility) คือผู้ที่มีความสามารถและความเต็มใจที่จะเรียนรู้อย่างรวดเร็ว จากนั้นจึงนำบทเรียนเหล่านั้นไปปรับใช้ได้ดีในสถานการณ์ความเป็นผู้นำที่ท้าทายและแปลกใหม่ (De Meuse & Feng, 2015) โดยความคล่องตัวในการเรียนรู้มี 5 องค์ประกอบสำคัญ คือ ความคล่องตัวด้านความคิด (Mental Agility) ความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้คน (People Agility) ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง (Change Agility) ความคล่องตัวด้านผลลัพธ์ (Result Agility) และการตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) ซึ่งความคล่องตัวในการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของการเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน (Silzer & Church, 2009) สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปัญพัชร ปังกร, 2563) และผู้ที่มีความ

คล่องตัวในการเรียนรู้สูงนั้นมีศักยภาพสูงที่จะก้าวหน้าได้รับการเลื่อนตำแหน่งเร็วและบ่อยกว่าผู้อื่น (Swisher, 2013) และจากงานวิจัยของ Ayça Kaya (2023) พบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูเป็นตัวทำนายแนวโน้มการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อฝึกฝนที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและหลากหลายวิธีจะทำให้เกิดทักษะในการค้นหา สืบเสาะหาความรู้ และนำความรู้มาประยุกต์ใช้จึงสามารถเรียนรู้ได้อย่างคล่องตัว ว่องไว ซึ่งความสามารถดังกล่าวมีผลต่อความสำเร็จทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร (รัตนดา เลิศวิชัย, 2562) ความคล่องตัวในการเรียนรู้จึงถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาครูให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ซึ่งองค์กรสามารถส่งเสริมให้เกิดความคล่องตัวในการเรียนรู้ได้ โดยผ่านการเรียนรู้ข้ามสายงาน (Crossed-functional Learning) การหมุนเวียนงาน (Job Rotation) การให้คำปรึกษาระหว่างเพื่อนร่วมงาน (Peer Mentoring) เพื่อเปิดโอกาสให้เห็นกระบวนการทำงานฝ่ายอื่นๆ ช่วยให้ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เพิ่มความยืดหยุ่นในการทำงานร่วมกัน (ธัญพิมล วสยางกูร และจากรุวรรณ พลอยดวงรัตน์, 2565) โดยองค์กรที่มีความคล่องตัวในการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จมากกว่าองค์กรอื่นๆ (De Meuse et al., 2011)

โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด (ประเทศไทย) ทั้ง 81 โรงเรียน ได้รวมตัวกันก่อตั้งสมาคมผู้บริหารและครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดขึ้น โดยมีคณะกรรมการบริหารสมาคมฯ ประกอบด้วยผู้แทนผู้บริหารจากทุกภาค ซึ่งสมาคมฯ ได้แบ่งการบริหารเป็นภาคแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ เพื่อให้การประสานงานของสมาคมฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ประกอบด้วย 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลชัยนาท โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนอนุบาลลพบุรี โรงเรียนอนุบาลสระบุรี โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลวัดอ่างทอง และโรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจากการศึกษารายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Self-Assessment Report: SAR) ของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบนทั้ง 7 โรงเรียน พบว่า ยังขาดแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาครูเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างและส่งเสริมให้ครูมีความคล่องตัวในการเรียนรู้ เนื่องจากครูที่มีความคล่องตัวในการเรียนรู้สูงจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยความตระหนัก และความกระตือรือร้นอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถของตนเอง การพัฒนาความคล่องตัวในการเรียนรู้นี้มีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครู เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และคุณภาพการศึกษา (Ayu Meryka Santoso & Yuzarion, 2021)

จากสภาพและบริบทข้างต้นของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน พบว่า ครูควรได้รับการพัฒนาให้มีความคล่องตัวในการเรียนรู้ (Learning Agility) อีกทั้งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคล่องตัวในการเรียนรู้ นั้น เริ่มได้รับความนิยมในวงการการศึกษาของต่างประเทศ แต่ยังคงไม่แพร่หลายในวงการการศึกษาของประเทศไทยเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการศึกษาระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน วิเคราะห์ข้อมูลและจัดลำดับเพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดเป็นแนวทางพัฒนาครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบนตามแนวคิดความคล่องตัวในการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาครูให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดแนวทางใหม่ๆ เพื่อใช้แก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี กล้าที่จะคิดต่างอย่างสร้างสรรค์ เปิดใจรับฟังความคิดเห็น มุ่งเน้นพัฒนาตนเองและเรียนรู้ที่จะอยู่

กับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืนในอนาคต เป็นครูที่มีความคล่องตัวในการเรียนรู้และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้สู่เป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ทั้งหมด 7 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลชัยนาท โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา โรงเรียนอนุบาลลพบุรี โรงเรียนอนุบาลสระบุรี โรงเรียนอนุบาลสิงห์บุรี โรงเรียนอนุบาลวัดอ่างทอง และโรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี

1.2 ผู้ให้ข้อมูลการวิจัย คือ ครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ทั้งหมด 7 โรงเรียน จำนวน 597 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 234 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 7 ข้อ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน วิทยฐานะ และสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ รวมทั้ง 27 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ของ John W. Best ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีระดับตามรายชื่อนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับตามรายชื่อนั้นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับตามรายชื่อนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับตามรายชื่อนั้นอยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับตามรายชื่อนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคล่องตัวในการเรียนรู้ กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ออกแบบและสร้างเครื่องมือวิจัยโดยร่างข้อคำถามในแบบสอบถามตามผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัย สร้างแบบตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาของแบบสอบถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและ

เนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เพื่อนำมาใช้ จากการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 23 ข้อ และข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 4 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลและออกหนังสือราชการเวียนแจ้งการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form ไปยังโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในสังกัด โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลจำนวน 30 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ส่งกลับคืนแล้วพบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ และการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน จากองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ความคล่องตัวด้านความคิด ความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้คน ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง ความคล่องตัวด้านผลลัพธ์ และการตระหนักรู้ตนเอง ดังนี้

ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.456$, S.D. = 0.681) เมื่อพิจารณารายด้านระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน พบว่า การตระหนักรู้ตนเอง มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.494$, S.D. = 0.658) รองลงมา คือ ความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้คน ($\bar{X} = 3.471$, S.D. = 0.669) ความคล่องตัวด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 3.460$, S.D. = 0.682) ความคล่องตัวด้านความคิด ($\bar{X} = 3.438$, S.D. = 0.696) ตามลำดับ และความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง มีระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.419$, S.D. = 0.697) ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบนโดยภาพรวม

ข้อ	ความคล่องตัวในการเรียนรู้	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1.	ความคล่องตัวด้านความคิด	3.438	0.696	ปานกลาง	4
2.	ความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้คน	3.471	0.669	ปานกลาง	2
3.	ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง	3.419	0.697	ปานกลาง	5
4.	ความคล่องตัวด้านผลลัพธ์	3.460	0.682	ปานกลาง	3
5.	การตระหนักรู้ตนเอง	3.494	0.658	ปานกลาง	1
เฉลี่ยรวม		3.456	0.681	ปานกลาง	-

ตารางที่ 2 ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบนด้านความคล่องตัวด้านความคิด

ข้อ	ความคล่องตัวด้านความคิด	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{x}$	S.D.		
1.	ความสามารถในการคิดเชิงบวกและเต็มใจที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาที่ซับซ้อน	3.440	0.692	ปานกลาง	2
2.	ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างละเอียดรอบคอบ	3.466	0.718	ปานกลาง	1
3.	ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของตนเองจนเกิดเป็นแนวคิดใหม่ กล้าที่จะคิดต่างอย่างสร้างสรรค์	3.436	0.698	ปานกลาง	3
4.	ความสามารถในการนำแนวคิดใหม่ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้	3.410	0.676	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวม		3.438	0.696	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ด้านความคล่องตัวด้านความคิด โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.438$, S.D. = 0.696) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างละเอียดรอบคอบ มีระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 3.466$, S.D. = 0.718) รองลงมา คือ ความสามารถในการคิดเชิงบวกและเต็มใจที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาที่ซับซ้อน ($\bar{x} = 3.440$, S.D. = 0.692) ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ ความคิดและประสบการณ์ของตนเองจนเกิดเป็นแนวคิดใหม่ กล้าที่จะคิดต่างอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 3.436$, S.D. = 0.698) ตามลำดับ และความสามารถในการนำแนวคิดใหม่ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ มีระดับน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.410$, S.D. = 0.676)

ตารางที่ 3 ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ด้านความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

ข้อ	ความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ความสามารถในการติดต่อ สื่อสาร ประสานงานกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.457	0.712	ปานกลาง	3
2.	ความสามารถในการเข้าใจถึงแรงจูงใจ ค่านิยม เป้าหมาย จุดแข็ง และข้อจำกัดของผู้อื่น	3.449	0.693	ปานกลาง	4
3.	ความสามารถในการเปิดใจรับฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง	3.504	0.616	มาก	1
4.	ความสามารถในการช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.474	0.650	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวม		3.471	0.669	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ด้านความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.471$, S.D. = 0.669) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการเปิดใจรับฟังและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.504$, S.D. = 0.616) รองลงมา คือ ความสามารถในการช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.474$, S.D. = 0.650) ความสามารถในการติดต่อ สื่อสาร ประสานงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.457$, S.D. = 0.712) ตามลำดับ และความสามารถในการเข้าใจถึงแรงจูงใจ ค่านิยม เป้าหมาย จุดแข็ง และข้อจำกัดของผู้อื่น มีระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.449$, S.D. = 0.693)

ตารางที่ 4 ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ด้านความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง

ข้อ	ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ความสามารถในการปรับตัวพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	3.415	0.702	ปานกลาง	3
2.	ความกระตือรือร้นในการหาความรู้และทดลองเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างต่อเนื่อง	3.444	0.705	ปานกลาง	1
3.	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง	3.432	0.710	ปานกลาง	2
4.	ความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.385	0.673	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวม		3.419	0.697	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ด้านความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.419$, S.D. = 0.697) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความกระตือรือร้นในการหาความรู้และทดลองเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างต่อเนื่อง มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.444$, S.D. = 0.705) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างทักษะต่างๆให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.432$, S.D. = 0.710) ความสามารถในการปรับตัวพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.415$, S.D. = 0.702) ตามลำดับ และความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.385$, S.D. = 0.673)

ตารางที่ 5 ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ด้านความคล่องตัวด้านผลลัพธ์

ข้อ	ความคล่องตัวด้านผลลัพธ์	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน	3.479	0.663	ปานกลาง	2
2.	ความสามารถในการมุ่งเน้นแสวงหาแนวทางการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายใหม่ที่ท้าทาย	3.453	0.687	ปานกลาง	3
3.	ความสามารถในการมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่ยากให้ประสบความสำเร็จ	3.483	0.657	ปานกลาง	1
4.	ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและความมั่นใจให้ผู้อื่นในการเรียนรู้และการทำงาน	3.427	0.721	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวม		3.460	0.682	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ด้านความคล่องตัวด้านผลลัพธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.460$, S.D. = 0.682) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่ยากให้ประสบความสำเร็จ มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.483$, S.D. = 0.657) รองลงมา คือ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการทำงาน ($\bar{X} = 3.479$, S.D. = 0.663) ความสามารถในการมุ่งเน้นแสวงหาแนวทางการทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายใหม่ที่ท้าทาย ($\bar{X} = 3.453$, S.D. = 0.687) ตามลำดับ และความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจและความมั่นใจให้ผู้อื่นในการเรียนรู้และการทำงาน มีระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.427$, S.D. = 0.721)

ตารางที่ 6 ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน
ด้านการตระหนักรู้ตนเอง

ข้อ	การตระหนักรู้ตนเอง	ระดับ		แปลผล	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1.	ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง	3.513	0.643	มาก	1
2.	ความสามารถในการรู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง	3.509	0.623	มาก	2
3.	ความสามารถในการประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง	3.491	0.689	ปานกลาง	3
4.	ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	3.462	0.675	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวม		3.494	0.658	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ด้านการตระหนักรู้ตนเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.494$, S.D. = 0.658) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง มีระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.513$, S.D. = 0.643) รองลงมาคือ ความสามารถในการรู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง ($\bar{X} = 3.509$, S.D. = 0.623) ความสามารถในการประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง ($\bar{X} = 3.491$, S.D. = 0.689) ตามลำดับ และความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.462$, S.D. = 0.675)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลการศึกษาในระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน พบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การตระหนักรู้ตนเองมีระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความคล่องตัวด้านผลลัพธ์ ความคล่องตัวด้านความคิดตามลำดับ และความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลงมีระดับน้อยที่สุด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวอภิปรายผลการวิจัยได้ว่า

1. การตระหนักรู้ตนเองมีระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบนให้ความสำคัญและสามารถเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง รู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง สามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ มุ่งพัฒนาตนเองสู่ครูที่เต็มเปี่ยมไปด้วยศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับนาถยา คงขาว (2559) ที่กล่าวถึงการตระหนักรู้ตนเองไว้ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้เกี่ยวกับตนเองในสถานการณ์ต่างๆทั้งในด้านการรับรู้ อารมณ์ที่จะเกิดขึ้นตามสภาพจริงและสามารถประเมินตนเองได้ตามความเป็นจริง รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง มีความมั่นใจในคุณค่าและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Ackerman (2019) กล่าวไว้ว่าการตระหนักรู้ตนเองเป็นความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สิ่งที่ตนเองให้คุณค่ารวมถึงเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อตนเองหรือพฤติกรรมของตนเองอย่างไรบ้าง ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถประเมินจุดเด่นและจุดบกพร่องของตนเองเพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไปได้ สอดคล้องกับ Hopkins (1996) ได้

กล่าวไว้ว่า ครูที่มีคุณภาพสูงสุดในยุคการปฏิรูปการศึกษาต้องมีความผูกพันยึดมั่นในหน้าที่ครู มีความมุ่งมั่นช่วยเหลือผู้เรียนด้านการเรียน การปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง และหาวิธีการสอนใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสอนหลายรูปแบบ ความสามารถในการร่วมมือกับครูคนอื่นๆ และความสามารถในการสะท้อนการปฏิบัติงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของศุภฤกษ์ วัฒนศรี (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งของครูที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ คือ มีความสามารถประเมินการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยครูที่มีความตระหนักรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเองจะสามารถชี้แนะให้ข้อมูลสะท้อนกับตนเอง เพื่อปรับปรุงแนวทางของตนเองในการเรียนรู้ มีความสามารถในการตรวจสอบ ประเมินผลการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติเพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่ได้กำหนดให้การตระหนักรู้ตนเองเป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับอนาคต ซึ่งการตระหนักรู้ตนเองเป็นสิ่งที่ครูสามารถพัฒนาให้แก่ผู้เรียนได้ โดยพัฒนาให้เกี่ยวข้องกับบริบทการใช้ชีวิตของผู้เรียนทั้งการใช้ชีวิตในสังคมโรงเรียนและการใช้ชีวิตในครอบครัว

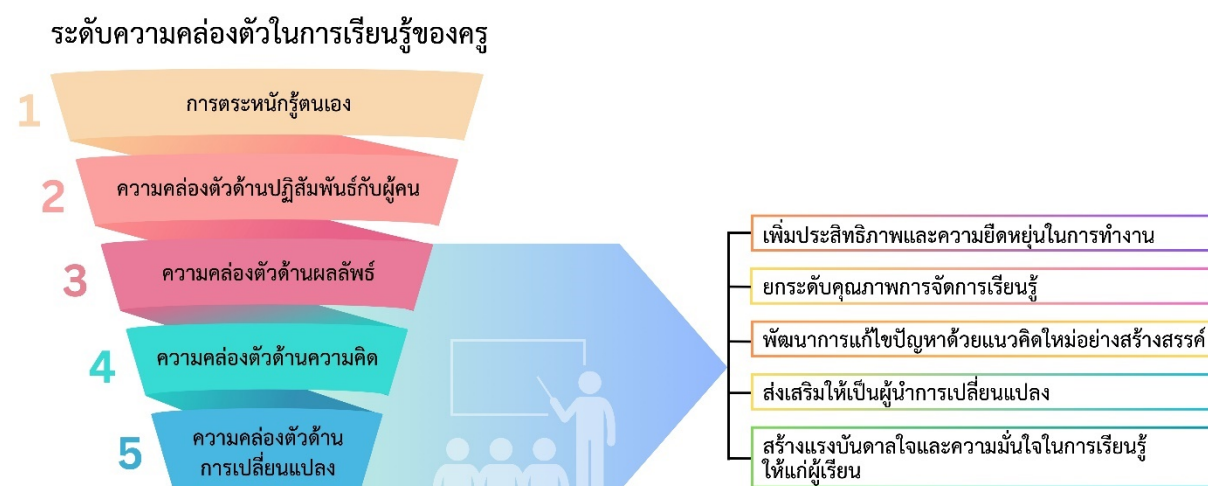
2. ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า ครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบนควรที่จะได้รับการพัฒนาให้มีความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ครูสามารถปรับตัวพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีความกระตือรือร้นในการหาความรู้และทดลองเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาสู่ครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ในที่สุด สอดคล้องกับจันทร์ชลี มาพุทธ (2561) ที่กล่าวว่า ครูเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทางการศึกษา ผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอยู่กับคุณภาพการสอนของครู ครูต้องสามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่มีมาอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรและเนื้อหาการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ครูต้องรับมือว่าควรสอนอะไร และสอนด้วยวิธีใดจึงจะได้ผลดีที่สุดต่อคุณภาพผู้เรียน ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้กล่าวถึงการใช้ศักยภาพของโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นโรงเรียนแกนนำในการขับเคลื่อนงานการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตเด็กปฐมวัย ซึ่งมีบทบาทในฐานะโรงเรียนที่เป็นแกนนำคือเป็นศูนย์วิชาการที่เป็นต้นแบบด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย พร้อมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ในการศึกษาดูงานและพัฒนาบุคลากรให้แก่โรงเรียนอื่นๆ ดังนั้น ครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนรู้อยู่จึงจำเป็นต้องมีความรู้ที่เท่าทัน มีความยืดหยุ่นและปรับตัวให้ไวต่อการเปลี่ยนแปลงก้าวล้ำสู่ครูต้นแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ York-Barr & Duke (2004) ที่กล่าวถึงภาวะผู้นำของครูในแง่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่า คือครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนใช้บทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของคณะครู ครูผู้นำเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยมุ่งเน้นที่ความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วีระยุทธ แสงไชย (2564) กล่าวว่า ครูที่เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงต้องให้ความสนใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจุบัน โดยมีการวางแผนอย่างมีวิสัยทัศน์ที่เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์เป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียนร่วมกับผู้อื่น มีความริเริ่มการปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนานวัตกรรม พร้อมทั้งกระตุ้นผู้อื่นให้มีการเรียนรู้และความร่วมมือในวงกว้างเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา วิชาชีพสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระบบขั้นตอนที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ และสอดคล้องกับ

Sintha Wahjusaputri & Hupron Fadilah (2022) ได้กล่าวไว้ว่า การที่ครูสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว นำไปสู่การขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ครูมั่นใจได้ว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคนได้ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นทักษะที่ครูขาดไม่ได้ เนื่องจากอาชีพครูมีปฏิสัมพันธ์กับการทำงานที่ไม่หยุดนิ่งและความท้าทายต่างๆ ในอนาคต

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ กระบวนการศึกษาองค์ประกอบความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูและการวัดระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครู เพื่อจัดลำดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาครูให้เป็นครูที่มีความคล่องตัวในการเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนและพัฒนาศักยภาพของครูในการปฏิบัติงานต่างๆ ในโรงเรียน กล่าวคือ ความคล่องตัวในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของครูที่เต็มใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่จากประสบการณ์ แล้วนำไปปรับใช้เพื่อรับมือกับความท้าทายในสถานการณ์ที่แปลกใหม่ คาดเดายาก ไม่คุ้นเคย และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ โดยมี 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความคล่องตัวด้านความคิด (Mental Agility) ความคล่องตัวด้านปฏิสัมพันธ์กับผู้คน (People Agility) ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง (Change Agility) ความคล่องตัวด้านผลลัพธ์ (Result Agility) และการตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) ซึ่งผลจากการศึกษาระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบนสามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย พบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง ความคล่องตัวด้านความคิด และความคล่องตัวด้านผลลัพธ์ ตามลำดับ โดยทั้ง 3 องค์ประกอบดังกล่าว มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนการสอนของครูซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลจากการศึกษาไปดำเนินการพัฒนาครูให้มี

ความคล่องตัวในการเรียนรู้ใน 3 องค์ประกอบดังกล่าว ให้มีระดับที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในการทำงาน ยกกระตือรือร้นคุณภาพการจัดการเรียนรู้ พัฒนาการแก้ไขปัญหาด้วยแนวคิดใหม่อย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สร้างแรงบันดาลใจและความมั่นใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความคล่องตัวในการเรียนรู้ของตนเอง จนเกิดเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตนที่สามารถสร้างประโยชน์และคุณค่าทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการจัดลำดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ครู ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการมุ่งเน้นพัฒนาตนเองให้มีคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลงเป็นอันดับแรก เพื่อสามารถปรับตัวให้ไวพร้อมรับมือและเป็นผู้ในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองสู่เป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพและสามารถเรียนรู้ที่จะอยู่กับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืนในอนาคต เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ในองค์ประกอบความคล่องตัวด้านการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.2 จากผลการศึกษาระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญและนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาครูให้มีความคล่องตัวในการเรียนรู้ในทุกองค์ประกอบเพิ่มมากขึ้น เพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ มุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพครูให้พร้อมรับมือและก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ระดับความคล่องตัวในการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดในภาคกลางตอนบน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดภาคกลางตอนบน ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ตระหนักถึงความสำคัญและส่งเสริมครูในสังกัดให้เป็นครูที่มีความคล่องตัวในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เปี่ยมไปด้วยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาของประเทศต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางพัฒนาครูตามแนวคิดความคล่องตัวในการเรียนรู้ให้ครบทุกด้าน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาครูให้จัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผล

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมในการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมความคล่องตัวในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้แนวทางการบริหารวิชาการที่สามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความคล่องตัวในการเรียนรู้มากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ชลี มาพุทธ. (2561). สมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**. 29(1). 1-13.
- ธัญพิมล วสียงกูร และจารุวรรณ พลอยดวงรัตน์. (2565). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุคการเปลี่ยนแปลง พลิกผันด้วยการสร้างองค์กรแห่งความคล่องตัว. **วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหาร การศึกษาแห่งประเทศไทย**. 4(4). 15-28.
- นาถยา คงขาว. (2559). ผลการศึกษากลุ่มแบบอัตถิภาวนิยมต่อการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัญพัทธ์ ปภังกร. (2563). **ปรับตัวให้ไวขึ้น ในโลก Disruption ด้วย Agility**. แหล่งที่มา https://sasinconsulting.com/wp-content/uploads/2020/09/Disruption_Agility.pdf สืบค้นเมื่อ 19 ม.ค. 2567.
- รัตนดา เลิศวิชัย. (2562). **Learning Agility ความสามารถที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ของผู้นำทางการศึกษา**. แหล่งที่มา [https://www.dpu.ac.th/ces/upload/content/files/ED-APHEIT%202019\(1\).pdf](https://www.dpu.ac.th/ces/upload/content/files/ED-APHEIT%202019(1).pdf) สืบค้นเมื่อ 19 ม.ค. 2567.
- วีระยุทธ แสงไชย. (2564). **ภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภฤกษ์ วัฒนศรี. (2565). **แนวทางการพัฒนาครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตระยอง 1 ตามแนวคิด ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้**. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แชนซ์ชัย. (2565). **การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต บูรณาการการเรียน การสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **สพฐ. ดัน รร.อนุบาลประจำจังหวัด เป็นแกนนำ พัฒนาเด็กปฐมวัย พื้นฐานสำคัญการพัฒนาตลอดช่วงวัย**. แหล่งที่มา <https://www.obec.go.th/archives/668716> สืบค้นเมื่อ 23 ก.พ. 2567.
- Ackerman, C. E. (2019). **My pocket gratitude: Anytime exercises for awareness, appreciation, and joy**. Adams Media.
- De Meuse, K. P. & Feng, S. (2015). **The development and validation of the TALENTx7 Assessment: A psychological measure of learning agility**. Shanghai, China: Leader's Gene Consulting.
- De Meuse, K. P., Dai, G., Zewdie, S., Page, R. C., Clark, L. P. & Eichinger, R. W. (2011). **Development and validation of a self-assessment of learning agility**. Chicago, Illinois: Paper presented at the Society for Industrial and Organizational Psychology Conference.

- Hopkins, D. & Stern, D. (1996). Quality teachers, quality schools: International perspectives and policy implications. **Teaching and teacher education**. 12(5). 501-517.
- Kaya, A. (2023). Teachers' learning agility as a predictor of their lifelong learning tendency. **Asian Journal of Instruction**. 11(Special Issue). 61-76.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Krishnan, K. (2019) . **3 vital skills for the age of disruption**. From <https://www.weforum.org/agenda/2019/09/3-vital-skills-for-the-age-of-disruption> Retrieved January 19, 2024.
- Santoso, A. M. & Yuzarion, Y. (2021). Analysis of learning agility in the performance of achievement teachers in Yogyakarta. **PEDAGOGIK: Jurnal Pendidikan**. 8(1). 77-122.
- Silzer, R. & Church, A. H. (2009). The pearls and perils of identifying potential. **Industrial and Organizational Psychology: Perspectives on Science and Practice**. 2(4). 377-412.
- Swisher, V. (2013). Learning agility: The “X” factor in identifying and developing future leaders. **Industrial and Commercial Training**. 45(3). 139-142.
- Toffler, A. (1970). **Future Shock**. From https://ia801209.us.archive.org/6/items/FutureShock-Toffler/Future-Shock_-_Toffler.pdf Retrieved January 19, 2024.
- Wahjusaputri, S. & Fadilah, H. (2022). The Impact of Learning Agility and the Work Environment during Work from Home (WFH) on Teacher Performance. **Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan**. 14(4). 6695-6702.
- York-Barr, J. & Duke, K. (2004). What Do We Know About Teacher Leadership? Findings From Two Decades of Scholarship. **Review of Educational Research**. 74(3). 255-316.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานยุคใหม่ของพนักงาน บริษัท ไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด *

MOTIVATION FOR EMPLOYEES IN THE MODERN ERA ISOCAL TECHNOLOGY COMPANY LIMITED

¹ลาวัลย์ ทานาแซง Lawan Tanasang ²รุ่งรติศ คงยังยืน Rungradit Kongyoungyune

^{1,2}คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

Corresponding Author E-mail: jaae.lawan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด และ 2) เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 95 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยจูงใจที่อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และปัจจัยจูงใจที่อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ การยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ส่วนปัจจัยค่าจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการปกครองและบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงาน และ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มีเพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และพนักงานที่มีอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อายุงาน รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, การปฏิบัติงานยุคใหม่, พนักงาน

Abstract

This research aims to 1) study the level of motivation in the work of employees of IsoCal Technology Co., Ltd. and 2) compare the motivation in the work of employees of IsoCal Technology Co., Ltd. classified by personal factors. This research is a quantitative research. The research instrument is a questionnaire. The sample group is 95 people. The statistics used for data analysis are frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square, and Pearson's correlation coefficient. The research results showed that 1) the overall level of motivation in the work of employees of the Air Traffic Engineering Department, Aeronautical

Radio of Thailand Co., Ltd. was at a high level. The highest motivating factor was work achievement. The motivating factors were at a high level in 4 aspects: recognition, nature of work, responsibility, and career advancement. The overall supportive factors were at a high level in 5 aspects: policy and administration, governance and command, interpersonal relations, work environment, salary and benefits. 2) The results of the hypothesis testing on the motivation of employees of the Air Traffic Engineering Department, Aeronautical Radio of Thailand Co., Ltd. classified by personal factors shown that employees of different genders were not different in their motivation. Therefore, the hypothesis was rejected. And employees with different ages, education levels, positions, length of employment, and monthly income had different motivations to work, so the hypothesis was accepted.

Keywords: Motivation, Modern Work, Employees

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าในการติดต่อสื่อสารอย่างมากทำให้ได้การรับข้อมูลวิทยาการและข่าวสารต่างๆ อย่างรวดเร็วทั่วทุกมุมโลก เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษา เศรษฐกิจ กฎหมาย การเมือง การปกครอง และรวมถึงวัฒนธรรมของสังคม ล้วนพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างหลากหลาย ที่เราเรียกว่า ยุคการติดต่อสื่อสารอย่างไร้พรมแดน หรือยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) โดยการเกิดขึ้นของโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลกระทบในทุกมิติ อาทิ ผลกระทบด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรม หรือแม้แต่ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การใช้เทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์เพื่อการสื่อสารมีบทบาทมากขึ้น เกิดการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางทั่วโลก และรวดเร็วกว่าที่เคยเป็นมา เนื่องจากคุณลักษณะของการสื่อสารรูปแบบใหม่สามารถ สร้างเครือข่ายได้กว้างขวาง และรวดเร็วผ่านระบบการคมนาคมและเทคโนโลยีการสื่อสาร ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงบทบาทการบริหารจัดการองค์การ รวมถึงกระบวนการทำงานโดยการปรับแนวความคิด และเสริมกระบวนการจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์การบริหารงานบริหารทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่และเสริมทรัพยากรสมัยใหม่ ปรับแนวคิดกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จ (HREX.asia., 2562)

บริษัท ไอโซแคล เทคโนโลยี จำกัด ตั้งอยู่ที่ 170/405 หมู่ 3 ถนนเสรีไทย แขวง คันนายนาว เขตคันนายนาว กรุงเทพฯ 10230 ก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 9 กันยายน พุทธศักราช 2542 (9/9/1999) โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้บริการตรวจสอบวัดมาตรฐานเครื่องจักร โดยสอบเทียบในภาคอุตสาหกรรมการผลิต และบริการตามระบบมาตรฐาน ISO 9000, ISO/TS16949 หรือ IATF 16949, ISO14000, GMP, HACCP แต่ทว่าการปฏิบัติงานนั้นย่อมต้องเกิดปัญหาขึ้นมากมาย (บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด, (2560) นับตั้งแต่การปฏิบัติงานของพนักงานในระดับล่างสุด จนกระทั่งถึงผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน ทำให้ต้องมีบุคลากรรับผิดชอบในภาระหน้าที่และความกดดันของงานที่แตกต่างกันออกไปตามสายงานรวมถึงความแตกต่างในความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานของพนักงาน พนักงานบางคนเอาใจใส่ทำงานในหน้าที่และมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน แต่ในขณะเดียวกัน พนักงานส่วนใหญ่ ก็มีความเหนื่อยล้า มีความเบื่อหน่าย ขาดความกระตือรือร้นและขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้น การจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงานอย่างมี

ประสิทธิภาพ จึงเป็นทั้งศิลป์และศาสตร์อย่างหนึ่งที่สามารถประยุกต์ทฤษฎี แรงจูงใจในการทำงานมาใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและ สถานการณ์ต่างๆ ของหน่วยงานได้ซึ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในหน่วยงานนี้ นอกจาก จะได้รับผลสำเร็จของงานแล้ว ยังเป็นการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทำให้คุณภาพของงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น การสร้างขวัญและกำลังใจเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่ต้องนำมาเข้ามาเป็นหลักในการบริหารจัดการภายในองค์กร

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานยุคใหม่ของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ให้มีคุณภาพสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้หน่วยงานมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ พนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด จำนวน 120 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 92 คน ได้จากจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างใน อธิรุฒิ เอกะกุล, 2543) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากร โดยขนาดตัวอย่างเท่ากับ 92 ตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95%
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) จึงต้องแปลงแนวคิดของ Herzberg, F. Mausner, B. & Synderman (1959) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน จากนิยามเชิงปฏิบัติการมาเป็นข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจ ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุงาน และรายได้ต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 1. ด้านปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน ประกอบด้วยด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ซึ่งแบ่ง

ออกเป็น ด้านปัจจัยจำแนก 5 ด้าน ประกอบด้วยด้านนโยบายและการบริหาร ด้านการปกครองและบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความ ความครอบคลุมของเนื้อหาและการใช้ภาษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงครววิจัย (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

3.3 ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยทำการปรับปรุงในข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย เพื่อไปทดลองใช้ (Try Out) กับพนักงานที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำค่าคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1974, อ้างใน พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์, 2540) โดยมีค่า Alpha รวมเท่ากับ 0.972

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และโปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) นำข้อมูลตามแบบสอบถามมาทำการนำเสนอในรูปแบบร้อยละเพื่อแสดงลักษณะของข้อมูลที่ได้รับมาจากกลุ่มตัวอย่าง 2) วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด พบผลการวิจัยดังนี้

1.1 ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานในการทำงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด

1. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผลสำเร็จของงานมาจากความมุ่งมั่นพากเพียรของท่านในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นในระดับมากอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานทำให้เกิดกำลังใจที่จะพัฒนางานให้ดีขึ้น ผลสำเร็จของงานมาจากการที่ท่านได้นำเอาความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ มาใช้อย่างเต็มที่ผลสำเร็จของงานเกิดจากการมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ไขปัญหา และผู้บังคับบัญชาชื่นชมต่อผลการปฏิบัติงานมาจากความเสียสละและทุ่มเทของท่าน ตามลำดับ

2. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านการยอมรับนับถือของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า เพื่อนร่วมงานยอมรับในความสามารถในการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ท่านได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาไว้วางใจมอบหมายงาน

สำคัญให้ท่านปฏิบัติอยู่เสมอ งานที่ท่านทำอยู่ทำให้เป็นคนสำคัญในทัศนะของบุคลากรในองค์กรและ ท่านปฏิบัติงานจนเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ

3. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า งานที่ท่านได้รับมอบหมายมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจในปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ มีความคิดเห็นในระดับมากอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ลักษณะงานที่ปฏิบัติเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาศักยภาพ งานที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมกับความรู้ งานที่ท่านปฏิบัติอยู่เป็นงานที่ช่วยให้ท่านมีโอกาสก้าวหน้า และท่านสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้สำเร็จโดยไม่รู้สึกถึงความยากลำบาก ตามลำดับ

4. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบของพนักงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีการวางแผนการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบกำหนดไว้อย่างชัดเจน มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้รับผิดชอบงานที่สำคัญ ปริมาณงานที่รับผิดชอบมีความเหมาะสม ได้รับมอบหมายให้อำนาจในการตัดสินใจ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่ใช้ความสามารถ พิเศษเฉพาะด้าน ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ตามลำดับ

5. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของพนักงานของพนักงานบริษัทไอโซแคล เทคโนโลยี จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การวางแผนการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีความรู้สึกรู้ว่าเป็นบุคคลที่ทำให้หน่วยงานมีความเจริญก้าวหน้า ได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา การศึกษาดูงานหรือการเข้าร่วมประชุม ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการปรับหรือ โยกย้าย ตำแหน่งที่เหมาะสม และมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งตามความสามารถที่ปรากฏจากผลงานในหน้าที่ ตามลำดับ

1.1 ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานในการทำงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด

1. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายและการบริหารงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ท่านปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ท่านสามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและนโยบายของหน่วยงานเป็นอย่างดี หน่วยงานของท่านมีนโยบายในการดำเนินการที่ชัดเจน และเหมาะสม การบริหารงานในองค์กรมีระบบแบบแผนชัดเจน หน่วยงานของท่านมีการประชุมหรือชี้แจงนโยบายการปฏิบัติงานออกมาชัดเจนเป็นที่ทราบทั่วกัน ตามลำดับ

2. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านการปกครองและบังคับบัญชาของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้นำยุคใหม่สามารถปรับการบริหาร ให้เข้ากับสถานการณ์ได้ดี มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความสนิทสนม จริงใจและมีความเป็นกันเองผู้บังคับบัญชาสามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ผู้บังคับบัญชาปกครองด้วยหลักเหตุผลและยุติธรรม ผู้บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติต่อท่านและบุคลากรใน องค์กรด้วยความเสมอภาค ตามลำดับ

3. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของท่านให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลของท่าน มีความคิดเห็นในระดับมาก รองลงมาได้แก่

ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือในการติดต่อประสานงาน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของท่านดูแลเอาใจใส่ช่วยแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญต่อสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน และ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความสนิทสนมจริงใจและมีความเป็นกันเอง ตามลำดับ

4. ปัจจัยคำจูงในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมในการทำงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า หน่วยงานของท่านมีบรรยากาศในการทำงานและแสงสว่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นในระดับมาก รองลงมาได้แก่ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและชุดฟอร์มต่างๆในการปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอ และสะดวกที่จะนำมาใช้ ตั้งงบประมาณเพื่อให้ใช้ในการดูแลสภาพแวดล้อมใน การปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและเหมาะสม หน่วยงานที่ท่านปฏิบัติงานมีความสะดวกสบายในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และหน่วยงานของท่านมีทรัพยากรบุคคลเหมาะสมกับปริมาณงาน ตามลำดับ

5. ปัจจัยคำจูงในการปฏิบัติงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า เงินเดือนที่ท่านได้รับมีความเหมาะสมกับปริมาณงานและความรับผิดชอบของท่าน มีความคิดเห็นในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ค่าตอบแทนและค่าสวัสดิการเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ท่านได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาขึ้นเงินเดือนและสวัสดิการต่างๆ การเบิกจ่าย สวัสดิการต่างๆในหน่วยงานของท่าน มีความสะดวกและรวดเร็วและมีการให้สวัสดิการในการเบิก ค่ารักษาพยาบาลและด้านสวัสดิการอื่นๆ เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร ฯลฯ ที่ทางหน่วยงานจัดให้ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด สามารถอธิบายได้ดังนี้

ด้านเพศ พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.109 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ แตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านอายุ พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.437 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ แตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านระดับการศึกษา พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.236 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษาแตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

ด้านอายุงาน พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.045 ซึ่งค่าน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุงานแตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องนำไปหาค่าเฉลี่ย ด้านแรงจูงใจ เป็นรายคู่ โดยวิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า อายุงานของพนักงานในรายคู่ พนักงานที่มีอายุงาน

1-5 ปี กับพนักงานที่มีอายุงานเกิน 20 ปี และ คู่ของ พนักงานที่มีอายุงาน 11-15 ปี กับพนักงานที่มีอายุงานเกิน 20 ปี มีผลต่อความผูกพันต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด

สรุปว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.044 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องนำไปหาค่าเฉลี่ย ด้านแรงจูงใจ เป็นรายคู่ โดยวิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า รายได้ต่อเดือนของพนักงานในรายคู่ พนักงานที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 20,000 บาทกับพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน 30,001-40,000 บาทและ คู่ของพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท กับพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน 30,001-40,000 บาท มีผลต่อความผูกพัน ต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด

สรุปว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด พบ ผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด โดยภาพรวมทั้ง 10 ด้าน พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยจูงใจที่อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และปัจจัยจูงใจที่อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ การยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ส่วนปัจจัยค่าจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการปกครองและบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปราโมท ดวงเลขา (2552) ที่ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านความสำเร็จในงานเป็นปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีผลต่อแรงจูงใจ คือ พนักงานสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีตามเวลาที่กำหนดไว้ ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีผลต่อแรงจูงใจ คือพนักงานมีความยินดีเมื่อได้รับเกียรติบัตรยกย่องหรือรางวัลพนักงานดีเด่นจากธนาคาร ปัจจัยด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่มีผลต่อแรงจูงใจ คือ การได้รับความช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาจากผู้ร่วมงาน ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีผลต่อแรงจูงใจ คือ สามารถรับผิดชอบงานที่ปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์มีประสิทธิภาพในระยะเวลาที่กำหนด ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน อยู่ในระดับมากโดยประเด็นที่มีผลต่อแรงจูงใจ คือ มีความยินดีเมื่อได้รับโอกาสในการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการทำงาน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีผลต่อแรงจูงใจ คือ มีความยินดีเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ปัจจัยค่านโยบายและการ บริหารอยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา พัฒนานันท์ชัย (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค้ำจุนอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยจูงใจ ที่อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคลด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการ ได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานตามลำดับ ส่วนปัจจัยค้ำจุน อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพการทำงานและความมั่นคง ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ด้านการปกครองบังคับบัญชา และด้านนโยบายและการบริหาร ตามลำดับ อีกทั้งสอดคล้องกับการวิจัยของสุธิดา เข้มทอง (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ปัจจัย คือ 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรแบ่งตามปัจจัยจูงใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยจูงใจอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านความก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่การงานด้านลักษณะงานและด้านความรับผิดชอบ 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร แบ่งตามปัจจัยค้ำจุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยค้ำจุนอยู่ในระดับมาก 3 ด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชาและด้านเงินเดือน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของพัชรินทร์ กลายสุวรรณ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจอยู่ในระดับมากโดยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านนิเทศงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านค่าตอบแทนตามลำดับ และสอดคล้องกับการวิจัยของพระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (เกษวงศ์รอด) (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า 1) ปัจจัยจูงใจ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) ปัจจัยค้ำจุน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการปกครองและบังคับบัญชา ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนทุกด้านอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานยุคใหม่ของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด อันเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ความรู้สึกหรือทัศนคติเชิงบวกของบุคคลที่มีต่อการทำงาน เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อความคาดหวังหรือความต้องการได้รับการตอบสนองจากองค์กรอันจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพอใจและปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ สรุปเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานยุคใหม่ของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยจูงใจ (Motivators) 5 ด้าน 2) ด้านปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) 5 ด้าน ได้แก่

1. ปัจจัยจูงใจ (Motivation factors) หมายถึง ปัจจัยที่กระตุ้นที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) ปัจจัยจูงใจมี 5 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) ด้านความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง ความสำเร็จ ความสมหวัง จากการปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ปฏิภาณไหวพริบแก้ไขปัญหาและดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย 2) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การที่บุคลากรขององค์กร

ได้รับความเชื่อถือ และความไว้วางใจ รวมไปถึงการได้รับการยกย่องจากองค์กร จากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเมื่อทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ 3) ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติหมายถึง ลักษณะของงานที่ปฏิบัติสอดคล้องกับความรู้ความสามารถและเป็นงานที่ท้าทายไม่น่าเบื่อ เป็นงานที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ จูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเป็นอิสระในการทำงาน 4) ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง มีความพึงพอใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือตามที่กฎหมายกำหนดว่าได้รับมอบตามอำนาจในการพิจารณาสั่งการอย่างเต็มที่ 5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หมายถึง การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีโอกาสได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้นมีการเปลี่ยนสายงาน ไปตามความเหมาะสม

2. ปัจจัยห้าจุด (Hygiene Factors) หมายถึง ปัจจัยที่ช่วยให้พนักงานยังคงทำงานอยู่และยังรักษาเขาไว้ไม่ให้ออกจากงาน การควบคุมดูแลเอาใจใส่ การติดตามสั่งการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงาน ไปในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยห้าจุด 5 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) ด้านนโยบายและการบริหาร หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานมีนโยบายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การควบคุมดูแลเอาใจใส่ การติดตามสั่งการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานที่กำหนดไว้ 2) ด้านการปกครองและบังคับบัญชา หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีดูแลและใส่ใจต่อลูกน้องทุกคน และเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ผู้บังคับบัญชาให้คำแนะนำและช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ มีสัมพันธภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานทุกแผนกสามารถร่วมงานกันได้ดีเป็นอย่างดีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน 5) ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน หมายถึง ค่าจ้าง เงินเดือน และค่าตอบแทนต่างๆ ที่ได้รับการปฏิบัติงาน

สรุปดังภาพที่ 1

ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานยุคใหม่ของพนักงาน บริษัทไอโซแคลเทคโนโลยี จำกัด	
1. ปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน 1.1 ด้านความสำเร็จในการทำงาน 1.2 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ 1.3 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 1.4 ด้านความรับผิดชอบ 1.5 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน	2. ปัจจัยห้าจุด 5 ด้าน 2.1 ด้านนโยบายและการบริหาร 2.2 ด้านการปกครองและบังคับบัญชา 2.3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2.4 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน 2.5 ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในการทำงาน ผู้บังคับบัญชาควรชื่นชมต่อผลการปฏิบัติงานมาจากความเสียสละและทุ่มเทของพนักงาน เนื่องจากความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของงาน และผลของงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยจะเป็นแรงผลักดันให้สามารถทำงานได้สำเร็จ ทันทตามเป้าหมาย และเมื่องานสำเร็จ ก็เกิดความรู้สึกพอใจ ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บังคับบัญชาควรให้การยอมรับนับถือแก่ผู้ปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ควรปรับลักษณะของงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับความสามารถแต่ละบุคคล ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ควรจัดให้มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งตามความสามารถที่ปรากฏจากผลงานในหน้าที่

1.2. ปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน หน่วยงานควรมีการประชุมหรือชี้แจงนโยบายการปฏิบัติงานออกมาชัดเจนเป็นที่ทราบทั่วกัน ด้านการปกครองและบังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาควรปฏิบัติต่อบุคลากรในองค์กรด้วยความเสมอภาค ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานควรมีความสนิทสนมจริงใจและมีความเป็นกันเอง ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน หน่วยงานควรจัดให้มีทรัพยากรบุคคลเหมาะสมกับปริมาณงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในเชิงคุณภาพ เพื่อให้สามารถทราบข้อมูลในเชิงลึก และนำมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในครั้งนี้

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานในหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะการทำงานคล้ายกันภายในบริษัทฯ หรือในกลุ่มบริษัทเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี : สถาบัน ราชภัฏอุบลราชธานี.
- บริษัท ไอโซ แคล เทคโนโลยี จำกัด. (2560). **ข้อมูลพื้นฐาน**. แหล่งที่มา <https://www.isocaltechnology.com/contact.html> สืบค้นเมื่อ 18 ม.ค. 2565.
- ปราโมทย์ ดวงเลขา. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตภาคตะวันออก**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมโน (เกษวงศรีรอด). (2561). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรินทร์ กลายสุวรรณ. (2560). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไฮเวย์ จำกัด**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วาสนา พัฒนานันท์ชัย. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุธิดา เข้มทอง. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Cronbach L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. 3 rd ed. New York: Harper and Row.
- Herzberg, F., Mausnor B. & Syderman B. B. (1959). **The Motivation to work**. New York: John Wiley & Sons.
- HREX.asia. (2562). **แนวคิดและทฤษฎีด้านการบริหารจัดการ**. แหล่งที่มา <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190419-management-concept/> สืบค้นเมื่อ 28 ม.ค. 2565.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร*
MOTIVATION FOR THE PERFORMANCE OF PRIVATE TEACHERS
IN BANG PHLAT DISTRICT, BANGKOK

¹รัตติกาล จันทราตรี Rattikan Chantratree ²จิตติยาภรณ์ เชาวรากุล Jitiyaporn Chaowarakul

³สาลิณี มีเจริญ Salinee Mecharoen

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น Saint John's University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Rattikan651454039@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ทำงาน และ 3) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูเอกชน จำนวน 201 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านลักษณะงาน ตามลำดับอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านโอกาสในการเจริญเติบโต และด้านความก้าวหน้า ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ครูเอกชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน ได้แก่ การสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ การส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพครู การกำหนดขอบข่ายงานให้ชัดเจน ฝึกเป็นผู้นำ และการมอบขวัญและกำลังใจ

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, การปฏิบัติงาน, ครู, ความรับผิดชอบ

Abstract

The purposes of this research is a mixed method. The research objectives were to: 1) Studying the motivation for the performance of private teachers in Bang Phlat District, Bangkok. 2) Compare the work motivation of private teachers in Bang Phlat District, Bangkok, classified by gender, age, average monthly income, status, educational level, and work experience. and 3) Study methods for enhancing motivation in the work of private teachers in Bang Phlat District, Bangkok. The research is divided into 2 parts. Part 1 is quantitative research. The research samples were 201 private teachers. The instrument for data collection was a set of questionnaires and the statistics for data analysis were mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), and F-test (One –way ANOVA). Part 2 is qualitative research. The research samples were 5 educational institution administrators. The instrument for data collection was a set of structured interviews, and data analysis used content analysis. The results of the research showed that: 1) The motivation in the performance of private teachers in Bang Phlat District, Bangkok overall, is at a high level. When considering each aspect, it was found to be at the highest level. In order from highest lowest, the first are: Responsibility Work success and work characteristics are at a high level in order from highest to lowest. The first is acceptance and respect. Opportunity for growth and progress, respectively. 2) The results of the hypothesis testing found that Private teachers with gender, age, status, education level, and work experience There is motivation in the work of private teachers in Bang Phlat District, Bangkok. no different. As for the average monthly income, they are different with statistical significance at the 0.05 level and 3) Guidelines for enhancing motivation in private teachers' work include: Supporting teachers to continue their education Promoting teachers to work as a team Promoting advancement in the teaching profession Clearly defining the scope of work, practicing leadership, and providing morale and encouragement.

Keywords: Motivation, Performance, Teachers, Responsibility

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ ในการสร้าง และพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมใดจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สังคมนั้น ก็จะมีพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งจะสามารถธำรงรักษาความเจริญของประเทศไว้ พัฒนาให้ก้าวหน้าอย่าง ต่อเนื่องทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งผู้ที่มีบทบาทหลักในการจัดการศึกษาคือครูและบุคลากรทางการศึกษา (กุลิสรา กอปรเมธากุล, 2566) ทุกฝ่ายจึงให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยเฉพาะครูถือว่าเป็นส่วนสำคัญหลักอย่างหนึ่งของการขับเคลื่อนและพัฒนาความก้าวหน้าของ

การศึกษา หากขาดผู้ที่ให้ความรู้ที่เรียกว่าครูนั้น การสืบทอดส่งต่อทางความรู้อาจจะไม่สามารถเกิดขึ้น ครูจึงเปรียบเสมือนผู้ที่มีหน้าที่ยิ่งใหญ่ ยังมีคนให้ความหมายครูไว้ว่าครู คือผู้มีความสามารถให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนหรือนักศึกษาในสถาบันต่างๆ ทั้งในรัฐและเอกชน (Carter V. Good 1959 อ้างถึงใน ณิชพร คำเถียร, 2559)

ครูเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญในองค์กรทางการศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการให้การศึกษาและในการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ดังที่ พิเชษฐ ชัมเจริญ (2564) กล่าวว่า การทำงานถือเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งในชีวิตของทุกคน เพราะในความเป็นจริงเวลาส่วนใหญ่ของคนเราหมดไปกับการทำงาน ดังนั้น การที่บุคคลจะสามารถทำงานให้กับองค์กรได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยด้านลักษณะงานความมั่นคง ความก้าวหน้าในหน้าที่ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผลตอบแทนและสวัสดิการขององค์กร สภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำงานและด้านโครงสร้างนโยบายขององค์กร ครูทุกคนย่อมตั้งความหวังจากการทำงานไว้ในระดับหนึ่ง แต่ถ้าองค์กรไม่ให้การสนับสนุนหรือไม่มีการสร้างขวัญ และกำลังใจให้บุคลากรนั้นๆ ย่อมเกิดความผิดหวัง ท้อแท้ ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานสำเร็จได้ดังที่มุ่งหวังไว้ และรู้สึกไม่พอใจกับงานที่ได้รับมอบหมาย เกิดความคับข้องใจ อึดอัด จนกลายเป็นความเครียดได้ และหากไม่ได้รับการแก้ไขก็จะทำให้บุคลากรนั้นเกิด ความเหนื่อยหน่ายขาดแรงจูงใจในการทำงานและหาทางหลีกเลี่ยงด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานเป็นผลที่เกิดจากบุคลากรทั้งสิ้น แรงจูงใจที่บุคคลได้รับจะช่วยกระตุ้นเสริมแรงและสร้างกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อพัฒนาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (บุญลดา คุณาเวชกิจ และคณะ, 2564)

แรงจูงใจ (Motivation) ในการทำงานนับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูทุกคนเพราะนอกจากจะทำให้ครูมีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจในการทำงานแล้วยังทำให้ครูมีความสุขในการทำงานและรู้สึกรักในโรงเรียนอีกด้วย หากครูขาดแรงจูงใจในการทำงานย่อมส่งผลให้ครูมีทัศนคติในด้านลบกับโรงเรียนและแสดงพฤติกรรมการทำงานด้านลบออกมา เช่น การมาทำงานสาย การขาดงานบ่อย หรือการทำงานผิดพลาดซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก ครูไม่สามารถสร้างผลงานที่มีประสิทธิภาพได้ และขาดความรักในการทำงานส่งผลในทางด้านลบจนอาจถึงขั้นลาออกและทำให้โรงเรียนขาดครู ผลจากพฤติกรรมดังกล่าวล้วนมีผลมาจากการขาดแรงจูงใจในการทำงานของครูภายในโรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนที่ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานย่อมได้รับความเสียหายและไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้จากปัญหาที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อครูในโรงเรียนเพราะหากครูไม่สามารถปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพได้ ผลงานของโรงเรียนนั้นก็จะเป็นผลงานที่ขาดประสิทธิภาพทำให้โรงเรียนไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ การสร้างแรงจูงใจให้กับครู จำเป็นที่จะต้องศึกษาตัวครูว่ามีความต้องการในด้านใด หรือมีทัศนคติ มุมมองความเชื่อ และค่านิยมเป็นอย่างไรเพื่อให้โรงเรียนสามารถสร้างแรงจูงใจได้ตรงกับความต้องการ คุณลักษณะ ลักษณะการทำงาน หรืองานที่พึงพอใจของครูซึ่งลักษณะต่างๆ ที่กล่าวมานั้น มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับความต้องการภายในบุคคลที่แตกต่างกัน (พรพิมล ฤทธิ์เลิศชัย, 2565)

โรงเรียนเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่เขตบางพลัดตั้งอยู่พื้นที่ราบลุ่มภาคกลางบนฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่ 11.36 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือ-จรดทางรถไฟสายใต้ซึ่งเป็นแนวแบ่งเขตกรุงเทพมหานครกับจังหวัดนนทบุรี ทิศตะวันออก-จรดแม่น้ำ ทิศใต้-จรดถนนสมเด็จพระปิ่นเกล้า ทิศตะวันตก-จรดถนนบรมราชชนนี ต่อเขตบางกอกน้อย แบ่งออกเป็น 4 แขวงได้แก่ 1) แขวงบางยี่ขัน 2) แขวงบางบำหรุ

3) แขวงบางพลัด 4) แขวงบางอ้อ โรงเรียนเอกชนเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยโรงเรียน 14 แห่ง เป็นกลุ่มเครือข่ายผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มที่ 24 และจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าแต่ละโรงเรียนประสบปัญหาใหญ่เรื่องการลาออกของครูเพื่อไปสอบบรรจุเข้าโรงเรียนรัฐบาล และการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งที่ไม่เป็นระบบอย่างชัดเจนไม่แน่นอนทำให้ในบางครั้งปัญหาออกกลางคันระหว่างปีจึงเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อกระบวนการเรียนการสอนและการจัดหาครูเข้าสอนแทน จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนอย่างยิ่ง และมีแนวโน้มที่ครูจะลาออกเพิ่มมากขึ้น โดยจำนวนครูเอกชนที่ลาออกในปี 2562-2564 มีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา อัตราการถดถอยหรือลาออกของครูเอกชน ในปีการศึกษา 2564 มีถดถอยถึงร้อยละ 175 ของอัตราการแต่งตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2566) ซึ่งเป็นอัตราในระดับที่สูงมาก แสดงให้เห็นว่า ครูเอกชนมีการลาออกเพื่อไปประกอบอาชีพอื่นในอัตราที่สูง เพื่อเปลี่ยนสถานที่ทำงานใหม่และที่สอบเข้าราชการได้ ส่งผลให้โรงเรียนเอกชนที่ตั้งอยู่ในเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ขาดครูผู้สอน มีผลกระทบต่อสถานศึกษาเอกชน ต้องเสียงบประมาณในการสรรหาครูใหม่มาทดแทน สถานศึกษาต้องใช้เวลาในการพัฒนาครูใหม่ ส่งผลให้นักเรียนประสบปัญหาในการเรียนรู้ การเรียนไม่ต่อเนื่องและนักเรียนใช้เวลาในการปรับตัวมากขึ้น ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยจูงใจในการทำงานของครูเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะถ้าครูมีแรงจูงใจในการทำงานมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรก็จะทำงานด้วยความเต็มใจ และทุ่มเทต่องาน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูโรงเรียนเอกชนเขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร สนใจที่จะศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย พัฒนาวิธีการในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เพื่อหาแนวทางในการกระตุ้น เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร และเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับสถานศึกษาที่อยู่ในบริบทเดียวกันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้
 - 1.1 ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เพศอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน
 - 1.2 ตัวแปรตาม คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ด้านความก้าวหน้า 2) ด้านลักษณะงาน 3) ด้านโอกาสในการเจริญเติบโต 4) ด้านความรับผิดชอบ 5) ด้านการยอมรับนับถือ และ 6) ด้านความสำเร็จในการทำงาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 วิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 404 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 201 คน จากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970) โดยมีค่าระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95% และค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ 5% จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยใช้วิธีการจับฉลาก

2.2 วิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 วิจัยเชิงปริมาณ คือแบบสอบถามแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน และตอนที่ 2 ข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ด้านความก้าวหน้า 2) ด้านลักษณะงาน 3) ด้านโอกาสในการเจริญเติบโต 4) ด้านความรับผิดชอบ 5) ด้านการยอมรับนับถือ และ 6) ด้านความสำเร็จในการทำงาน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (Likert, 1970)

3.2 วิจัยเชิงคุณภาพ คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยศึกษา ตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ตัวแปร ใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม และมาสร้างคำนิยามเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบเพื่อหาข้อปรับปรุงและแก้ไข นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหาข้อคำถาม จากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าเท่ากับ 1.00 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูเอกชน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.812

4.2 วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร โดยสร้างแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structural Interview) ที่มีเนื้อหาครอบคลุมแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร และเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) เป็นรายชื่อโดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าเท่ากับ 1.00

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยขอจดหมายจากวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และหรือส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานครในรูปแบบเอกสารและรูปแบบ Google Form ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามให้อีกครั้งและติดตามการส่งคืน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทุกฉบับ จำนวน 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

5.2 วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอจดหมายจากวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อเข้าสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด คำถามต่างๆ ได้ถูกกำหนดขึ้น เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว จะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ได้ที่ใช้คำถามแบบเดียวกัน (Standardized Questionnaire) มีลำดับขั้นตอนเหมือนกัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อนำไปสรุปลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ความก้าวหน้า 2) ลักษณะงาน 3) โอกาสในการเจริญเติบโต 4) ความรับผิดชอบ 5) ด้านการยอมรับนับถือ และ 6) ด้านความสำเร็จในการทำงาน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test สำหรับการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ครูเอกชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และใช้สถิติค่าความแปรปรวนทางเดียว (F-test / One-Way ANOVA) สำหรับการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ครูที่มีอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำไปทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาทำการตีความ จัดหมวดหมู่ของข้อมูลและการสร้างข้อสรุป โดยนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนาประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านความก้าวหน้า	3.84	0.72	มาก
2. ด้านลักษณะงาน	4.24	0.66	มากที่สุด
3. ด้านโอกาสในการเจริญเติบโต	3.95	0.74	มาก
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.38	1.03	มากที่สุด
5. ด้านการยอมรับนับถือ	4.05	0.65	มาก
6. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.35	0.45	มากที่สุด
ภาพรวม	4.13	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$ และ $S.D. = 0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.38$ และ $S.D. = 1.03$) ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.35$ และ $S.D. = 0.45$) และด้านลักษณะงาน ($\bar{X} = 4.24$ และ $S.D. = 0.66$) อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรกได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.05$ และ $S.D. = 0.65$) ด้านโอกาสในการเจริญเติบโต ($\bar{X} = 3.95$ และ $S.D. = 0.74$) และด้านความก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.84$ และ $S.D. = 0.72$)

2. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้คือครูเอกชนมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกัน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูเอกชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูเอกชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ดังนี้

4.1 ด้านความก้าวหน้า ผู้บริหารควรสนับสนุนในเรื่องการศึกษาต่อ เพื่อให้รับคุณวุฒิที่สูงขึ้น ส่งครูอบรม สัมมนา สนับสนุนการศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยทางผู้บริหารโรงเรียนต้องสนับสนุนเรื่องงบประมาณ เปิดโอกาสให้ครูแสดงความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ โดย

พิจารณาจากผลงานของครู รวมถึงพิจารณาเงินเดือนที่มีมาตรฐานเพื่อจูงใจทำงาน รวมทั้งสะสมเงินเพื่ออนาคตตนเอง

4.2 ด้านลักษณะงาน ผู้บริหารสนับสนุนงานของครู ส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ให้ครูตระหนักในงานหลัก เช่นงานสอนให้โอกาสในการคิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนางานของตนเอง ส่งเสริมการวางแผน วิธีการทำงานอย่างเป็นระบบตรงตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและตรงความถนัด และส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อให้ครูสามารถช่วยกันแก้ปัญหาได้

4.3 โอกาสในการเจริญเติบโต ผู้บริหารควรเพิ่มแรงจูงใจโดยการเลื่อนตำแหน่งตามความสามารถและค่าตอบแทน ให้ครูได้ตระหนักว่าเขาจะมีความเจริญเติบโตในทุกด้าน เช่น พัฒนาด้านความรู้จากการศึกษาอบรมในวิธีสอนใหม่ๆ เทคโนโลยี จิตวิทยาสำหรับเด็ก สามารถสร้างทักษะขึ้นมาใหม่ที่จำเป็นต่อการทำงานได้ตลอดเวลาที่ครูต้องการ และส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพครู

4.4 ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องกำหนดขอบข่ายงานที่รับผิดชอบของครูให้ชัดเจน และเปิดโอกาสให้ครูได้ทำงานให้สำเร็จตามขอบข่าย ภาระงานและมอบหมายงานให้ตรงความสามารถ ให้ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยความตั้งใจ เสียสละ มีความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งเสริมแรงด้วยการพิจารณาความดีความชอบหรือสิทธิในการได้รับรางวัลหรือการปรับเงินเดือนถ้าสามารถทำงานในส่วนที่รับผิดชอบได้ตามเกณฑ์

4.5 ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา การฝึกเป็นผู้นำของครู ทำให้เพื่อนร่วมงานยอมรับจากการทำงานเป็นทีม รวมทั้งการแสดงศักยภาพให้กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานเห็นเป็นที่ประจักษ์ รวมถึงการวางตัวให้เป็นที่เคารพนับถือของผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน

4.6 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ผู้บริหารควรมีวิธีการกระตุ้นความพยายามในการปฏิบัติงาน พัฒนางานด้านการสอนของครู สร้างแนวคิดการทำงานเป็นทีม เริ่มจากการทำงานตามขั้นตอนการจัดลำดับความสำคัญของงาน การวางแผนงาน กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจน ครูต้องแสดงศักยภาพให้ผู้บริหารและครูด้วยกันที่เป็นเพื่อนร่วมงานได้เห็นทำให้เกิดความภูมิใจในความสำเร็จ มีพลังกายพลังใจทำงานได้ต่อเนื่องอย่างเต็มใจและมีความสุข และมีการประเมินความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมายและมอบทุนให้เป็นขวัญและกำลังใจ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร นำผลการวิจัยมา อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาแรงจูงใจการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยแรงจูงใจการปฏิบัติงานของครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความรับผิดชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเอกชนมีความตั้งใจในการทำงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้มีความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและสามารถจัดลำดับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (เกษวงค์รอด) (2561) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึงมีความพึงพอใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือตามที่กฎหมายกำหนดว่าได้รับมอบตามอำนาจในการพิจารณาสั่งการอย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัชชา ใจตรง (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานที่มีอายุต่างกัน กรณีศึกษา พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็ตามย่อมมีความต้องการไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ในการค้นหาเป้าหมายที่จะทำให้ชีวิตได้รับความต้องการ ความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง ตามทฤษฎีความต้องการทั้ง 5 ขั้นของ Maslow (1954) ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการยอมรับนับถือ และความต้องการความสำเร็จ ทั้งนี้ การปฏิบัติงานอยู่ในนโยบาย กฎระเบียบเดียวกัน ทำให้ไม่ว่าเพศหญิง หรือเพศชายจึงมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา เงินสันเทียะ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน ด้านอายุ พบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะครูเอกชนทุกช่วงอายุ มีความทุ่มเทในการทำงาน และได้ทำงานตรงความสามารถ และความถนัดของตนเอง อีกทั้งได้รับสวัสดิการ ความมั่นคงที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้ไม่มีความแตกต่างกันในด้านอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนัสนิศา สามารถ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องงานวิจัยในโรงเรียนเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกอบกุล ต๊ะปะแสง (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร โรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่าง

จากการทดสอบสมมติฐาน ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะรายได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ครูที่มีรายได้น้อยได้รับเพียงตามวุฒิขั้นต่ำหรือสูงกว่าเล็กน้อยเป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพในปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากค่าครองชีพสูง ส่วนครูที่มีรายได้มากเพราะการให้เงินเดือนของเอกชนดูที่ประสบการณ์ ความสามารถในการสร้างผลงาน ย่อมมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานมากย่อมส่งผลให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนัสนิศา สามารถ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องงานวิจัยในโรงเรียน เรื่องการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน ด้านสถานภาพ พบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะครูเอกชนทุกคนมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เช่นเดียวกัน มีเป้าหมายในการปฏิบัติงานเหมือนกัน คือปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ประสบผลสำเร็จ ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ต่างมุ่งหวังความก้าวหน้าในอาชีพ มีความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ว่าจะสถานภาพใด ต่างมุ่งหวังที่จะให้ผลสำเร็จของงานเป็นรางวัล ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือนหรือสวัสดิการต่างๆ ที่ได้รับต่างเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตจึงทำให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมปัสร์ เพชรจรัสศรี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนอรรถวิทย์ ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน ด้านระดับการศึกษา พบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเอกชนปฏิบัติงานภายใต้นโยบาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เช่น กองทุนส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์แก่ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงการส่งเสริมการอบรมของผู้อำนวยการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554) ซึ่งไม่ว่าจะมีระดับการศึกษาต่างกันต้องปฏิบัติงานภายใต้นโยบาย กฎระเบียบ และข้อปฏิบัติเดียวกัน ให้โอกาสและความสำคัญกับครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อครูปฏิบัติงานสำเร็จได้รับคำชื่นชมจากผู้บริหาร โดยไม่แบ่งแยกครูตามระดับการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของณฤมล ศาลาคาม (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐาน ด้านประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะครูเอกชนไม่ว่าประสบการณ์ทำงานต่างกันก็ต้องอยู่ภายใต้กระบวนการเลื่อนตำแหน่งตามกฎเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้และผู้บริหารมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ของครูแต่ละคน ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันจะทำให้การเข้าใจปัญหาในการปฏิบัติงานสามารถนำความรู้ที่มีมาแก้ไขได้ทันที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนัย ไทยถาวร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยคือแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ความก้าวหน้า 2) ลักษณะงาน 3) โอกาสในการเจริญเติบโต 4) ความรับผิดชอบ 5) การยอมรับนับถือ 6) ความสำเร็จในการทำงาน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ด้านความก้าวหน้า พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือได้รับการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานตามกฎเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ ดังนั้น ควรพิจารณาเลื่อนตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากผลงานของครู และการพัฒนาตนเองของครู พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณการอบรม สัมมนา และการดูงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

1.2 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ด้านลักษณะงาน พบว่าข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคืองานที่ท่านทำเป็นงานที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณค่า ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ร่วมปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ มีคุณค่า และท้าทายความสามารถในพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้น เช่นการสร้างกระบวนการคิด เพื่อให้เกิดนวัตกรรมในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.3 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ด้านโอกาสในการเจริญเติบโต พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือได้รับโอกาสที่จะก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานตามกฎเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ ดังนั้น ควรสนับสนุนและให้โอกาสที่จะก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานส่งเสริมความก้าวหน้าของครู การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและพัฒนาทักษะการสอนใหม่โดยใช้เทคโนโลยี

1.4 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ด้านความรับผิดชอบ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือปฏิบัติเป็นงานที่ทำหาความรู้ความสามารถของตนเอง ดังนั้น ควรกำหนดขอบข่ายงานที่รับผิดชอบของครูให้ชัดเจน เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความรู้ ความสามารถตามศักยภาพของตนเองในการทำงานให้มากที่สุดและเสริมแรงด้วยการพิจารณาความดีความชอบในการได้รับรางวัลหรือการปรับเงินเดือนถ้าสามารถทำงานในส่วนที่รับผิดชอบได้ตามเกณฑ์

1.5 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ด้านการยอมรับนับถือ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ท่านมีโอกาสแสดงความสามารถจนเป็นที่ยอมรับ จนนำมาซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศ และการยอมรับจากสังคม ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ฝึกเป็นผู้นำของครูในการแสดงศักยภาพให้กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานเห็นเป็นที่ประจักษ์ วางตัวให้เป็นที่ยอมรับนับถือ ทำให้เพื่อนร่วมงานยอมรับ

1.6 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ด้านความสำเร็จในการทำงาน พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือมีการวางแผนก่อนปฏิบัติงานอย่างละเอียดรอบคอบ สามารถมองเห็นความชัดเจนของงาน ดังนั้น ควรวางแผนการปฏิบัติงานอย่างละเอียด รอบคอบ มองเห็นความชัดเจนของงาน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารควรกระตุ้นและหาวิธีในการปฏิบัติงานการสอนของครูให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร กับเขตอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเอกชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา เงินสันเทียะ. (2560). **ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- กอบกุล ต๊ะปะแสง. (2563). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร โรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**

- กุลิสรา กอปรเมธากุล. (2566). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*. 7(2). 76-95.
- ณัชชา ใจตรง. (2566). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานที่มีอายุต่างกัน กรณีศึกษาพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้). *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐดนัย ไทยถาวร. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณิชาพร คำเถียร. (2559). แรงจูงใจกับการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นฤมล ศาลาคาม. (2564). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสำนักงานเขตห้วยขวาง สังกัดกรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(3). 42-55.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญลดา คุณาเวชกิจ และคณะ. (2564). หลักการบริหารงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท อาร์ วี คอนเน็กซ์ จำกัด. *วารสารวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*. 3 (1). 110-119.
- เปรมปภัสร เพชรจรัสศรี. (2565). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงเรียนอรรณพวิทย. *วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.)*. 10(1). 114-123.
- พรพิมล ฤทธิ์เลิศ. (2565). การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน. *วารสารนวัตกรรมบริหารการศึกษา*. 1(2). 2
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน(เกษวงค์รอด). (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554. (2554). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 7 ก. หน้า 29. (11 ม.ค. 2551).
- พนัธิตรา สามารถ. (2562). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม). *รายงานวิจัย*. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม).
- พิเชษฐ์ ชัมเจริญ. (2564). แรงจูงใจและความจงรักภักดีที่ส่งผลต่อพนักงานในองค์กรขนาดเล็ก กรณีศึกษา: บริษัท จงฟู (กรุงเทพ) จำกัด. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2566-2570*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
- Krejcie & Morgan. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30. 607-610
- Likert, R. (1970). *New Patterns of Management*. New York: McGraw - Hill.
- Maslow. (1954). *Motivation (psychology); self-actualization (psychology)*. New York: Harper.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ
บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด *

MOTIVATION FOR WORKING TOWARDS A NEW ERA OF ORGANIZATION OF
AIR TRAFFIC ENGINEERING BUREAU EMPLOYEES OF AERONAUTICAL RADIO
OF THAILAND CO., LTD.

¹สุเทพ อินทร์ศิริ Suthep Insiri

²ณัฐวัชร จันทโรธรณ์ Nattawut Chantarotorn

^{1,2}คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

Corresponding Author E-mail: suthep.ins@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันที่จะส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด โดยมีกลุ่มการวิจัย คือ พนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 137 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยจูงใจที่อยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และระดับมาก มี 4 ด้าน ได้แก่ การยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ส่วนปัจจัยค้ำจุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการปกครองและบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงาน และ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พนักงานที่มี เพศต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ พนักงานที่มี อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อายุงาน รายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, การปฏิบัติงาน, องค์กรยุคใหม่

Abstract

This research aims to 1) study the level of motivation to work towards a modern organization of air traffic engineering staff and 2) study different personal factors that affect the motivation to work towards a modern organization of air traffic engineering staff of Aeronautical Radio of Thailand Co., Ltd. The research group consisted of 137 air traffic engineering staff of Aeronautical Radio of Thailand Co., Ltd. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, chi-square, and Pearson correlation coefficient. The research results showed that 1) the overall level of motivation of air traffic engineering staff of Aeronautical Radio of Thailand Co., Ltd. was at a high level. The highest motivating factor was 1 aspect: work achievement, and 4 aspects were at a high level: recognition, nature of work, responsibility, and career advancement. The overall supportive factors were at a high level in 5 aspects: policy and administration, governance and command, interpersonal relations, work environment, salary and benefits, and 2) the results of hypothesis testing, motivation to work of employees in the Air Traffic Engineering Department, Aeronautical Radio of Thailand Co., Ltd., classified by personal factors, found that employees with different genders had no different motivation to work, therefore the hypothesis was rejected. Employees with different ages, education levels, positions, length of employment, and monthly income had different motivations to work, therefore the hypothesis was accepted.

Keywords: Motivation, Working, New Era of Organization

บทนำ

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 1 กรมไปรษณีย์โทรเลขได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ทำหน้าที่ให้บริการควบคุมจราจรทางอากาศและสื่อสารการบิน จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เกิดขึ้นทางทวีปเอเชีย ส่งผลให้อากาศยานพลเรือนไม่อาจทำการบินจึงต้องเลิกกิจการลง

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง การประกอบธุรกิจการบินระหว่างประเทศเริ่มฟื้นตัวขึ้น บริษัท Aeronautical Radio Inc. (ARINC) จากสหรัฐอเมริกา บริษัท International Aeradio Ltd. (IAL) จากอังกฤษ และสายการบินต่างๆ ที่ทำการบินมายังประเทศไทย ได้ร่วมกันขออนุมัติรัฐบาลไทยจัดตั้ง บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด หรือ บวท. (AERONAUTICAL RADIO OF SIAM LTD.) เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2491 เพื่อดำเนินกิจการบริการควบคุมจราจรทางอากาศ และสื่อสารการบินตามมาตรฐานและข้อเสนอแนะขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization : ICAO) ภายใต้สัญญาที่ได้รับจากรัฐบาลไทย

จนกระทั่งต่อมารัฐบาลไทยซึ่งได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการกิจ บวท. ตลอดมาว่าเกี่ยวข้องกับ ความมั่นคงแห่งชาติและการพัฒนากิจการบิน ประกอบกับมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน จึงได้รับโอนกิจการเข้ามาดำเนินงานในรูปแบบองค์กรของรัฐบาลตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506 และเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษ

เป็น AERONAUTICAL RADIO OF THAILAND LTD. หรือ AEROTHAI ในเวลาต่อมายังได้อนุญาตให้สายการบินที่ทำการบินมายังประเทศไทยเป็นประจําาร่วมเป็นผู้ถือหุ้นกับรัฐบาลด้วย บวท. จึงได้มีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงคมนาคม ถึงแม้จะดำเนินการในรูปบริษัทจำกัด แต่เนื่องจากมีข้อผูกพันในฐานะที่ปฏิบัติงานในนามรัฐบาล ซึ่งเป็นภาคีสมาชิกของ ICAO และตามข้อตกลงที่มีไว้กับรัฐบาล บวท. จึงดำเนินการแบบไม่ค้ากำไรในการให้บริการภาคความปลอดภัย ได้แก่ บริการควบคุมจราจรทางอากาศและสื่อสารการบิน ในอาณาเขตประเทศไทย โดยมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ นอกจากนั้นยังมีบริการภาคธุรกิจ คือ บริการเกี่ยวเนื่องกับกิจการบินทั้งในและต่างประเทศ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นองค์กรที่มีความสำคัญในระดับชาติและระดับโลก เนื่องจากการกึ่งที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลนั้นมีความสำคัญต่อกิจการการบิน อีกทั้งประเทศไทยตั้งอยู่ในเส้นทางที่เชื่อมต่อการเดินทางจากซีกโลกตะวันออกไปยังซีกโลกตะวันตก ซึ่งการบริการการเดินทางอากาศนั้น จะต้องอาศัยบุคลากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุดและเป็นไปตามมาตรฐานขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ ซึ่งมีหน้าที่ในการซ่อมบำรุง ระบบ/อุปกรณ์ ที่ใช้ในการให้บริการการเดินทางอากาศและการควบคุมจราจรทางอากาศ ทั้งนี้ ถ้าพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศขาดความรู้ ความสามารถ และไม่มีความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงาน จะส่งผลให้กิจการการบิน เกิดความไม่ปลอดภัย ในการเดินทางทางอากาศและการขนส่งสินค้าทางอากาศ ในระดับประเทศและระดับโลก และจะทำให้ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของประเทศไทย อีกด้วย (บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย, 2559)

ฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ ประกอบด้วย 4 กองหลัก ดังนี้ 1) กองวิศวกรรมระบบสื่อสารการเดินทางอากาศ (Air Traffic Communication Systems Engineering Department) 2) กองวิศวกรรมระบบติดตามอากาศยาน (Air Traffic Surveillance System Engineering Department) 3) กองวิศวกรรมระบบเครื่องช่วยการเดินทางอากาศ (Air Traffic Navigation Systems Engineering Department) 4) กองวิศวกรรมระบบข้อมูลการบิน (Air Traffic Data Systems Engineering Department DE.SE)

ในปัจจุบันฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด เกิดข้อขัดข้องของระบบและอุปกรณ์เพิ่มสูงขึ้นเป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อขัดข้องที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้จากการศึกษาข้อมูลตามบันทึกรายงานการประชุมฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ และการสรุปข้อขัดข้องของระบบประจำเดือน สามารถสรุปข้อมูลสาเหตุของข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นดังนี้ 1) เกิดจากขั้นตอนการบริหารจัดการ 2) เกิดจากการขาดทักษะในการซ่อมบำรุง 3) เกิดจากความผิดพลาดบกพร่องจากคนและอุปกรณ์ 4) เกิดจากการขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในส่วนของการดำเนินการตามนโยบายในการซ่อมบำรุงของฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ตระหนักถึงสาเหตุสำคัญในการสรุปข้อขัดข้องประจำเดือนดังกล่าว เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาจากกองฝึกอบรมและกองพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่วนปัญหาที่ฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ไม่สามารถดำเนินการได้โดยเร่งด่วนจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ต้องทำการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้แก่พนักงานในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์การยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันที่จะส่งผลต่อแรงจูงใจในการการปฏิบัติงานสู่องค์การยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด จำนวน 200 คน (ตามอ้างอิงกองทรัพยากรบุคคล) 2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 137 คน จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970, อ้างใน อึ้งรุณี เอกะกุล, 2543) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% การเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยความน่าจะเป็นการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3 การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การแจกจ่ายแบบสอบถามและการรวมโดยใช้ Google Sheet ทำเป็นแบบสอบถามแล้วส่งไปในกลุ่มของ Application LINE และ Email ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการวัดแรงจูงใจของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 แรงจูงใจของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด มีข้อคำถามแบ่งออก เป็นรายด้าน 2 ด้าน ดังนี้ (1)ด้านปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสำเร็จในการทำงาน 2) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ 3) ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4) ด้านความรับผิดชอบ 5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน (2)ด้านปัจจัยค้ำจุน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายและการบริหาร 2) ด้านการปกครองและบังคับบัญชา 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน 5) ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน เป็นคำถามที่สร้างขึ้นโดยใช้ (Rating Scales) ตามแนวทางการสร้างแบบวัดของลิเคอร์ท โดยกำหนดระดับการประมาณค่าเป็น 5 ระดับ เพื่อให้เหมาะสมและสะดวกในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์คำนวณ ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ระดับมีค่าน้ำหนักของคะแนน ดังนี้

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ 1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาและความถูกต้องและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 2) นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบตามความรู้เฉพาะด้าน 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณค่า IOC ได้ = 0.947 4) ทำการ

ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญโดยทำการปรับปรุงในข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำแล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาแก้ไขเป็นครั้งสุดท้ายเพื่อไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำค่าคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1974, อ้างใน พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์, 2553) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวม 0.909

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทำแบบสอบถามเป็น Google Sheet เพื่อส่งแบบสอบถามไปในกลุ่ม Social โดยผ่าน Application LINE, Instagram, Twitter, Telegram, Facebook และ Email ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ โดยสามารถเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์ของกลุ่มตัวอย่างได้ 137 คน จึงนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 2) เมื่อได้รับคำตอบกลับมาครบตามปริมาณที่ต้องการจึงทำการปิดรับแบบสอบถามทาง Google sheet 3) ตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำแบบสอบถาม Google Sheet ไปแปลงค่าจากตัวอักษรเป็นตัวเลขเพื่อนำข้อมูลไปประมวลผลในโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และโปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด การวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด สรุปได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน

1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผลสำเร็จของงานมาจากการที่ท่านได้นำเอาความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มาใช้อย่างเต็มที่ มีความคิดเห็น ในระดับมากที่สุดอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ผลสำเร็จของงานมาจากความมุ่งมั่น พากเพียรของท่านในการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานทำให้เกิดกำลังใจที่จะพัฒนางานให้ดีขึ้น ผลสำเร็จของงานเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ในการแก้ไขปัญหา และผู้บังคับบัญชาชื่นชมต่อผลการปฏิบัติงานมาจากความเสียสละและทุ่มเทของท่าน ตามลำดับ

2. ด้านการยอมรับนับถือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ท่านปฏิบัติงานจนเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา มีความคิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ท่านได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานยอมรับในความสามารถในการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ ผู้บังคับบัญชาไว้วางใจมอบหมายงานสำคัญให้ท่านปฏิบัติอยู่เสมอ และงานที่ท่านทำอยู่ทำให้เป็นคนสำคัญในทัศนะของบุคลากรในองค์กร ตามลำดับ

3. ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ลักษณะงานที่ปฏิบัติเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาศักยภาพ มีความคิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ งานที่ได้รับมอบหมายมีความเหมาะสมกับความรู้ ท่านสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้สำเร็จโดยไม่รู้สึกลังการความยากลำบาก งานที่ท่านปฏิบัติอยู่เป็นงานที่ช่วยให้ท่านมีโอกาสก้าวหน้า และงานที่ท่านได้รับมอบหมายมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ตามลำดับ

4. ด้านความรับผิดชอบ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้รับผิดชอบงานที่สำคัญ มีความคิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน มีการวางแผนการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบกำหนดไว้อย่างชัดเจน ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่ใช้ความสามารถพิเศษเฉพาะด้านและปริมาณงานที่รับผิดชอบมีความเหมาะสม ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจในการตัดสินใจ ตามลำดับ

5. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีความรู้สึกว่าเป็นบุคคลที่ทำให้หน่วยงานมีความเจริญก้าวหน้า มีความคิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ มีการวางแผนการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในการปรับหรือโยกย้ายตำแหน่งที่เหมาะสม และมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งตามความสามารถที่ปรากฏจากผลงานในหน้าที่ ตามลำดับ

1.2 ปัจจัยค่าจุน 5 ด้าน

1. ด้านนโยบายและการบริหารงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ท่านปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ท่านสามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและนโยบายของหน่วยงานเป็นอย่างดี หน่วยงานของท่านมีการประชุมหรือชี้แจงนโยบายการปฏิบัติงานออกมาชัดเจนเป็นที่ทราบทั่วกัน หน่วยงานของท่านมีนโยบายในการดำเนินการที่ชัดเจน และเหมาะสม และการบริหารงานในองค์กรมีระบบแบบแผนชัดเจน ตามลำดับ

2. ด้านการปกครองและบังคับบัญชา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บังคับบัญชาสามารถให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีความคิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความสนิทสนมจริงใจและมีความเป็นกันเอง ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้นำยุคใหม่สามารถปรับการบริหารให้เข้ากับสถานการณ์ได้ดี ผู้บังคับบัญชาปกครองด้วยหลักเหตุผลและยุติธรรม และ ผู้บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติต่อท่านและบุคลากรในองค์กรด้วยความเสมอภาค ตามลำดับ

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของท่านให้เกียรติในการแสดงความคิดเห็นและรับฟังเหตุผลของท่าน มีความ

คิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือในการติดต่อประสานงาน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานของท่านดูแลเอาใจใส่ช่วยแก้ไข้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความสนิทสนมจริงใจและมีความเป็นกันเอง และผู้บังคับบัญชาให้ความเอาใจใส่ต่อสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน ตามลำดับ

4. สภาพแวดล้อมในการทำงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าหน่วยงานของท่านมีบรรยากาศในการทำงานและแสงสว่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและชุดฟอร์มต่างๆในการปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอ และสะดวกที่จะนำมาใช้ หน่วยงานที่ท่านปฏิบัติงานมีความสะดวกสบายในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ตั้งงบประมาณเพื่อให้ใช้ในการดูแลสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและเหมาะสม และ หน่วยงานของท่านมีทรัพยากรบุคคลเหมาะสมกับปริมาณงาน ตามลำดับ

5. ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีการให้สวัสดิการในการเบิกค่ารักษาพยาบาลและด้านสวัสดิการอื่นๆ เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร ฯลฯ ที่ทางหน่วยงานจัดให้ มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด เป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ การเบิกจ่ายสวัสดิการต่างๆ ในหน่วยงานของท่าน มีความสะดวกและรวดเร็ว เงินเดือนที่ท่านได้รับมีความเหมาะสมกับปริมาณงานและความรับผิดชอบของท่าน ท่านได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาขึ้นเงินเดือนและสวัสดิการต่างๆ และค่าตอบแทนและค่าสวัสดิการเพียงพอต่อการเลี้ยงชีพกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ตามลำดับ

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันที่จะส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์การยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด สรุปผลตามการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ด้านเพศ พบว่า ปัจจัยจูงใจ มีค่า Sig เท่ากับ 0.107 ซึ่งมีความมากกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ แตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

2.2 ด้านอายุ พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.043 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุแตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องนำไปหาค่าเฉลี่ย ด้านแรงจูงใจ เป็นรายคู่ โดยวิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คู่ของพนักงานที่มีอายุ 18-30 ปี กับพนักงานที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป และ คู่ของพนักงานที่มีอายุ 31-40 ปี กับพนักงานที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

สรุปว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

2.3 ด้านระดับการศึกษา พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.037 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษาแตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

สรุปว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

2.4 ด้านอายุงาน พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.034 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุงานแตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องนำไปหาค่าเฉลี่ย ด้านแรงจูงใจ เป็นรายคู่ โดยวิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คู่ของพนักงานที่มีอายุงาน 6-10 ปี กับพนักงานที่มีอายุงานมากกว่า 20 ปี มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

สรุปว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

2.5 ด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.019 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ พนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องนำไปหาค่าเฉลี่ย ด้านแรงจูงใจ เป็นรายคู่ โดยวิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คู่ของพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 50,000 บาท กับพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 110,000 บาท คู่ของพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน 70,001–90,000 บาท กับพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน 90,001–110,000 บาท และ คู่ของพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน 70,001–90,000 บาท กับพนักงานที่มีรายได้ต่อเดือน มากกว่า 110,000 บาท มีผลต่อความผูกพันต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

สรุปว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกััด จำกััด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

2.6 ด้านตำแหน่ง พบว่า มีค่า Sig เท่ากับ 0.001 ซึ่งมีความน้อยกว่า 0.05 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านตำแหน่งแตกต่างกัน ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด แตกต่างกัน ดังนั้น จึงต้องนำไปหาค่าเฉลี่ย ด้านแรงจูงใจ เป็นรายคู่ โดยวิธี Least Significant Difference (LSD) ผลการเปรียบเทียบพบว่า คู่ของพนักงานที่มีตำแหน่งวิศวกรระบบจราจรทางอากาศ กับพนักงานที่มีตำแหน่งผู้จัดการงานวิศวกรรมจราจรทางอากาศ คู่ของพนักงานที่มีตำแหน่งวิศวกรระบบจราจรทางอากาศอาวุโส กับพนักงานที่มีตำแหน่งผู้จัดการงานวิศวกรรมจราจรทางอากาศ และ คู่ของพนักงานที่มีตำแหน่งวิศวกรบริหารระบบจราจรทางอากาศ กับพนักงานที่มีตำแหน่งผู้จัดการงานวิศวกรรมจราจรทางอากาศ มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด

สรุปว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด จำกั ดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการศึกษาระดับแรงแรงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยเชิงจิตที่อยู่ในระดับมากที่สุด มี 1 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และระดับมาก มี 4 ด้าน ได้แก่ การยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ส่วนปัจจัยคำจูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการปกครองและบังคับบัญชา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา พัฒนานันท์ชัย (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมปัจจัยเชิงจิต และปัจจัยคำจูน อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยเชิงจิตที่อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านความสำเร็จในการทำงานของบุคคล ด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานตามลำดับ ส่วนปัจจัยคำจูน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพการทำงานและความมั่นคง ด้านผลประโยชน์ตอบแทน ด้านการปกครองบังคับบัญชา และด้านนโยบายและการบริหาร ตามลำดับ อีกทั้งสอดคล้องกับการวิจัยของสุริดา เข้มทอง (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สายวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ปัจจัย คือ 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรแบ่งตามปัจจัยเชิงจิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยเชิงจิตอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านลักษณะงานและด้านความรับผิดชอบ 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรแบ่งตามปัจจัยคำจูน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยคำจูนอยู่ในระดับมาก 3 ด้านเรียงตามลำดับ ได้แก่ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชาและด้านเงินเดือนหรือค่าตอบแทน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของพัชรินทร์ กลายสุวรรณ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจอยู่ในระดับมากโดยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านนิเทศงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านค่าตอบแทน ตามลำดับ แต่ด้านลักษณะของงาน และด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นสองลำดับสุดท้าย และสอดคล้องกับพระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (เกษวงศรีรอด) (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน 1) ปัจจัยเชิงจิตด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) ปัจจัยคำจูน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการปกครองและบังคับบัญชา ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนทุกด้านอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่ของพนักงานฝ่ายวิศวกรรมจราจรทางอากาศ บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด อันเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการ กำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เพราะแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อความคาดหวังหรือความต้องการได้รับการตอบสนองจากองค์กร อันจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความพอใจและปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ

ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่	
1. ปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน 1. ความสำเร็จในการทำงาน 2. การได้รับการยอมรับนับถือ 3. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4. ความรับผิดชอบ 5. ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน	2. ปัจจัยค้ำจุน 5 ด้าน 1. นโยบายและการบริหาร 2. การปกครองและบังคับบัญชา 3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 4. สภาพแวดล้อมในการทำงาน 5. เงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน

ภาพที่ 1 ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า

ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสู่องค์กรยุคใหม่ ปัจจัยที่กระตุ้นที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นทำให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 2 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยจูงใจมี 5 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) ด้านความสำเร็จในการทำงาน หมายถึง ความสำเร็จ ความสมหวัง จากการปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ปฏิภาณไหวพริบแก้ไขปัญหาและดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย 2) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การที่บุคลากรขององค์กรได้รับความเชื่อถือและความไว้วางใจ รวมไปถึงการได้รับการยกย่องจากจากองค์กร จากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเมื่อทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ 3) ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ หมายถึง ลักษณะของงานที่ปฏิบัติสอดคล้องกับความรู้ความสามารถและเป็นงานที่ท้าทายไม่น่าเบื่อ เป็นงานที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ จูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเป็นอิสระในการทำงาน 4) ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง มีความพึงพอใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือตามที่กฎหมายกำหนดว่าได้รับมอบตามอำนาจในการพิจารณาสั่งการอย่างเต็มที่ 5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หมายถึง การได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีโอกาสได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้นมีการเปลี่ยนสายงาน ไปตามความเหมาะสม

2. ปัจจัยคำจูน หมายถึง ปัจจัยที่ช่วยให้พนักงานยังคงทำงานอยู่และยังรักษาเขาไว้ไม่ให้ออกจากงาน การควบคุมดูแลเอาใจใส่ การติดตามสั่งการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันประกอบไปด้วย 1) ด้านนโยบายและการบริหาร หมายถึง องค์กรหรือหน่วยงานมีนโยบายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การควบคุมดูแลเอาใจใส่ การติดตามสั่งการเพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานที่กำหนดไว้ 2) ด้านการปกครองและบังคับบัญชา หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ดูแลและใส่ใจต่อลูกน้องทุกคน และเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ผู้บังคับบัญชาให้คำแนะนำ และช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ มีสัมพันธภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานทุกแผนกสามารถร่วมงานกันได้อย่างดี การที่ทำงานร่วมกันเป็นทีมช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน 5) ด้านเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทน หมายถึง ค่าจ้าง เงินเดือนและค่าตอบแทนต่างๆ ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานควรเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารให้เป็นต้นแบบที่ดีเพื่อให้พนักงานใช้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตนในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณค่าเกิดความภาคภูมิใจในการเป็นพนักงานที่ดีและก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

1.2. หน่วยงานควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เช่น การพัฒนา ในการบริหารงานและการปฏิบัติงานให้ทั่วถึงทุกระดับอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอด้วยการเพิ่มโอกาสในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมให้แก่พนักงานในระดับปฏิบัติงาน เช่น ส่งเสริมให้พนักงานในระดับปฏิบัติงานไปศึกษาดูงานในต่างประเทศ ที่มีการทำงานในลักษณะเดียวกันกับหน่วยงาน เพื่อให้พนักงานสามารถนำความรู้ความสามารถ และทักษะต่างๆ มาพัฒนางานให้นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

1.3 หน่วยงานควรทบทวนและพิจารณาให้รางวัล เพื่อเป็นการส่งเสริมขวัญกำลังใจของพนักงานตามที่เคยปฏิบัติมาก่อน เช่น การให้เงินรางวัลพนักงานที่ไม่ลาป่วยในทุกๆ 5 ปี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานในเชิงคุณภาพเพื่อให้สามารถทราบข้อมูลในเชิงลึก และนำมาเปรียบเทียบกับผลการศึกษาในครั้งนี้

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานในหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะการทำงานคล้ายกันภายในบริษัทฯ

เอกสารอ้างอิง

- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมโน (เกษวงศรีรอด). (2561). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2553). **วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรินทร์ กลายสุวรรณ. (2560). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ไฮเวย์ จำกัด**. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วาสนา พัฒนานันท์ชัย. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุธิดา เข้มทอง. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรสายวิชาการ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Cronbach L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

การพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี*

DEVELOPMENT OF MOBILE MICRO-LEARNING USING TIKTOK TO ENHANCE DIGITAL LITERACY FOR UNDERGRADUATE STUDENTS

¹ณัฐนันท์ ภัทรวินเดโชพัฒน์ Natthanan Pattaravindechopat

²สุติเทพ ศิริพิพัฒน์กุล Sutithep Siripipattanakul

^{1,2}มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail: nott.natthanan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ในเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ของนิสิตระดับปริญญาตรี หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อของนิสิตระดับปริญญาตรี หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok กลุ่มตัวอย่าง คือนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาพลศึกษา จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 29 คน เป็นการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน 2) สื่อมัลติมีเดียผ่าน TikTok โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี 3) แบบวัดความรู้การรู้เท่าทันสื่อ ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สื่อมัลติมีเดียผ่าน TikTok โดยจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2) คะแนนสอบหลังเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก.

คำสำคัญ: โมไบล์ไมโครเลิร์นนิ่ง, ดิจิทัล, การรู้เท่าทันสื่อ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop Mobile Micro-learning using TikTok to enhance digital literacy for undergraduate students 2) to compare digital literacy of undergraduate students before and after learning with Mobile Micro-learning using TikTok and 3) to study undergraduate students satisfaction toward Mobile Micro-learning using TikTok to enhance digital literacy. The sample group consisted of 29 undergraduate students in the Bachelor of Physical Education using cluster sampling. The research tools were as follows: 1) 5 Lesson plans 2) Mobile Micro-learning multimedia using TikTok to enhance digital literacy for undergraduate students. 3) Digital literacy test used in pre-study and post-study tests. 4) Undergraduate students' satisfaction survey toward Mobile Micro-learning using TikTok to enhance digital literacy. The results of the study found that; 1) The quality of Mobile Micro-learning media using TikTok to enhance digital literacy showed an overall high level of quality. 2) Post-learning test scores of undergraduate students were significantly higher than Pre-learning test scores at a statistical significance level of .01. 3) The satisfaction survey results of undergraduate students towards Mobile Micro-learning using TikTok to enhance digital literacy showed an overall high level of satisfaction.

Keywords: Mobile Micro-Learning, TikTok, Digital Literacy

บทนำ

การรู้เท่าทันสื่อ (Digital Literacy) หมายถึง การเลือกรับสื่ออย่างหลากหลาย การคิดวิเคราะห์ และประเมินความน่าเชื่อถือของเนื้อหาที่ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเชื่อหรือคิดตามอย่างวัตถุประสงค์ที่ผู้ผลิตเนื้อหาได้วางแผนไว้ (ณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี และนุชประภา โมกข์ศาสตร์, 2562) ซึ่งจากการศึกษาความรู้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ในปัจจุบัน ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันเพื่อเข้าถึงและเชื่อมต่อกับแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้อย่างง่ายดายผ่าน สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้ผู้คนสามารถพบเจอสิ่งแอบแฝงมาพร้อมกับสื่อได้ง่าย เช่น โฆษณาเกินจริง ข่าวปลอม หรือผลประโยชน์อื่นๆ การให้ความสำคัญในเรื่องการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อให้กับนิสิตจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรนำมาศึกษาวิจัยและพัฒนาสื่อเพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ

วิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยีของผู้เรียนในปัจจุบันคือ Mobile Learning (M-Learning) เป็นการเรียนรูปแบบในขณะที่ย้ายที่ (On the Go) ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนในการเรียนผ่านอุปกรณ์ต่างๆ ได้อย่างอิสระ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต และสมาร์ทโฟน ซึ่ง Mobile Learning มักจะใช้ควบคู่กับไมโครเลิร์นนิง (Microlearning) หมายถึง การเรียนรู้ผ่านเนื้อหาการสอนในรูปแบบสั้นๆ ที่ไม่เกิน 2-5 นาที โดยถูกออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนที่มีสมาธิในการเรียนสั้นและช่วยเพิ่มโอกาสในการเรียนจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเมื่อผู้สอนนำ Microlearning และ Mobile learning มาประยุกต์ใช้ควบคู่กันจนเกิดเป็น “โมบายล์ไมโครเลิร์นนิง (Mobile Micro-Learning)” ก็จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอด

เนื้อหาการสอนในรูปแบบสั้นๆ ที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาผ่านอุปกรณ์พกพา (Pandey, 2018) ซึ่งปัจจุบันมีการนำมาใช้งานกันอย่างกว้างขวาง เนื่องจากผู้เรียนสามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ง่าย และสะดวกผ่านอุปกรณ์มือถือและสมาร์ทโฟน ซึ่งหนึ่งในโซเชียลมีเดียที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบันก็คือ “ติ๊กต็อก” (TikTok) เป็นแอปพลิเคชันที่เน้นการสร้างและแชร์วิดีโอที่เนื้อหามีความสั้น กระชับ และสามารถแนะนำสิ่งที่ผู้เรียนชอบและอยากดูได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้แอปพลิเคชันนี้มีความเหมาะสมเป็นอย่างมากในการนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

ทฤษฎี Multimedia Learning เป็นแนวทางในการออกแบบสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ในปัจจุบันของ ริชาร์ด อี. เมเยอร์ (Richard E. Mayer) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านสื่อรูปแบบมัลติมีเดีย ประกอบด้วย ข้อความ ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว โดยมีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกประเภท ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นผ่านสื่อที่น่าสนใจ น่าดึงดูด และเข้าใจง่าย รวมถึงการอธิบายข้อควรระวังในการออกแบบสื่อที่อาจลดทอนประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนลงได้ มีรายละเอียด 12 หลักการสำคัญ (Mayer's 12 Principles of Multimedia Learning) ในการใช้มัลติมีเดีย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา (Mayer, 2001) ดังนี้ 1) หลักการความสอดคล้องเชื่อมโยง (Coherence Principle) คือหลักการที่มีแนวคิดที่ว่า เมื่อทำการอธิบายด้วยรูปแบบมัลติมีเดีย ให้ใช้คำและรูปภาพให้น้อย เพราะผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าเมื่อได้เรียนจากการสรุปเนื้อหาที่กระชับและสอดคล้องกัน เน้นเฉพาะคำ และรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเท่านั้น 2) หลักการการส่งสัญญาณ (Signaling Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อรู้ว่าควรใส่ใจกับเนื้อหาตรงจุดไหน ถ้าหากเนื้อหาการเรียนการสอนมีข้อมูลมากเกินไป ก็จะทำให้ผู้เรียนไม่รู้ว่าจุดไหนคือสิ่งที่สำคัญที่สุด 3) หลักการเรียนแบบซ้ำซ้อน (Redundancy Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านภาพและการบรรยาย ไม่ใช้การเรียนรู้ผ่านภาพ การบรรยาย และข้อความ เพราะว่าการใส่ข้อความเข้าไปในสื่อที่มีภาพประกอบการบรรยายอยู่แล้ว จะทำให้ข้อความเหล่านั้นเป็นข้อมูลซ้ำซ้อนและทำให้ผู้เรียนรู้สึกกดดันกับข้อมูลที่มีมากเกินไป 4) หลักการความต่อเนื่อง (Spatial Contiguity Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้จากสื่อรูปแบบมัลติมีเดียที่มีการนำเสนอข้อความและภาพใกล้ชิดกันได้ดีกว่าการแยกข้อความ และภาพออกจากกัน 5) หลักการความต่อเนื่องแบบชั่วคราว (Temporal Contiguity Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้จากสื่อรูปแบบมัลติมีเดียที่มีการนำเสนอตัวอักษรและภาพไปพร้อมกันได้ดีกว่าการแยกนำเสนอไปทีละสื่อ 6) หลักการแบ่งกลุ่ม (Segmenting Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้เมื่อได้รับข้อมูลที่แบ่งเป็นสัดส่วนได้ดีกว่าการรับข้อมูลแบบรวดเดียว เพราะ ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้ 7) หลักการเตรียมความพร้อมการเรียนการสอนก่อน (Pre-Training Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า หากมีความรู้พื้นฐานมาบ้างแล้ว ถ้าผู้เรียนเริ่มเรียนโดยทันที โดยที่ไม่มีการปูพื้นฐานหรือการทำ Pre-test ก็อาจส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกกดดันกับเนื้อหาที่มีมากเกินไป 8) หลักการทัศนภาวะ (Modality Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้จากสื่อที่นำเสนอด้วยภาพและเสียงบรรยายได้ดีกว่าภาพและข้อความอักษร 9) หลักการมัลติมีเดีย (Multimedia Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า การนำเสนอคำอธิบายด้วยตัวอักษรและรูปภาพไปพร้อมกันนั้น ดีกว่าการนำเสนอด้วยตัวอักษรเพียงอย่างเดียว ซึ่งเมเยอร์เรียกผลลัพธ์นี้ว่า “อิทธิพลของมัลติมีเดีย” (Multimedia effect) 10) หลักการเฉพาะบุคคล (Personalization Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีกว่า หากใช้ภาษาที่ไม่เป็นทางการมาก การใช้วิธีการพูดที่เป็นกันเองจะช่วยให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ดีขึ้น

11) หลักการเสียง (Voice Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้จากเสียงของมนุษย์ได้ดีกว่าเสียงคอมพิวเตอร์ เช่น เสียง AI เป็นต้น 12) หลักการภาพ (Image Principle) คือ หลักการที่มีแนวคิดที่ว่า การเรียนผ่านสื่อที่แสดงภาพของผู้สอนบรรยายเพียงอย่างเดียว อาจไม่ได้ช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ในเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ของนิสิตระดับปริญญาตรี หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการเรียนเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ของนิสิตระดับปริญญาตรี หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียววัดก่อนหลัง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ด้านตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนรู้ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ และ ความพึงพอใจ
2. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ภาคปกติ จำนวน 1,224 คน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาพลศึกษา จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 29 คน เป็นการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้
 - 4.1 สื่อมัลติมีเดียผ่าน TikTok โดยจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี
 - 4.2 แบบวัดความรู้การรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดความรู้การรู้เท่าทันสื่อ มีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.67-1.00 นำไปทดสอบใช้ (Tryout) กับกับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
 - 4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ สื่อมัลติมีเดียผ่าน TikTok โดยจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี
5. การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ปฐมนิเทศเพื่อชี้แจงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ทดสอบวัดและประเมินการรู้เท่าทันสื่อของนิสิตก่อนเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดีย 3) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้สื่อมัลติมีเดียผ่าน TikTok โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning เพื่อเสริมสร้าง

การรู้เท่าทันสื่อ สำหรับ นิสิตระดับปริญญาตรี โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อมัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้น 4) ทดสอบวัดและประเมินการรู้เท่าทันสื่อของนิสิตหลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดีย

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความรู้การรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อของนิสิตกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียผ่าน TikTok โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับ นิสิตระดับปริญญาตรี โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t – test dependent)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณภาพการพัฒนาสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพการพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี

ข้อคำถามของแบบประเมินคุณภาพฯ	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านเนื้อหาของสื่อ	4.30	0.59
2. ด้านการใช้ภาษา	4.67	0.58
3. ด้านการออกแบบบทเรียน	4.19	0.78
4. ด้านความคล่องตัวในการใช้งาน	4.67	0.58
ค่าเฉลี่ย	4.36	4.36

จากตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพการพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับ นิสิตระดับปริญญาตรี พบว่าในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้ภาษา และ ด้านความคล่องตัวในการใช้งาน ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาของสื่อ และอันดับที่สี่คือ ด้านการออกแบบบทเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ในเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ของนิสิตระดับปริญญาตรี หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน แสดงผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ในเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และระดับนัยสำคัญทางสถิติ

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	SD	t	Sig.
ก่อนเรียน	25	15.38	4.62	7.06	0.00*
หลังเรียน		21.31	4.16		

*p<.01

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบคะแนนก่อนและหลังเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนอยู่ที่ 15.38 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนอยู่ที่ 21.31 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี สูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการประเมินความพึงพอใจในการเรียนเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ของนิสิตระดับปริญญาตรี หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ

ข้อความถามของแบบประเมินความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านเนื้อหา	4.43	0.67
2. ด้านรูปแบบและลักษณะของสื่อการสอน	4.46	0.70
3. ด้านความคล่องตัวในการใช้งาน	4.56	0.59
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.56	0.54
ภาพรวม	4.50	0.63

จากตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคล่องตัวในการใช้งาน และ ด้านประโยชน์ที่ได้รับที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านรูปแบบและลักษณะของสื่อการสอน และอันดับที่สี่คือ ด้านเนื้อหา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังประเด็นต่อไปนี้

1. ผลการประเมินคุณภาพสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า พบว่าในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.36$, $S.D.=0.65$) เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok ให้เนื้อหา มีความสอดคล้องกับหลักสูตรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาที่นิสิตเคยเรียนมา โดยเนื้อหาในสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok มีความกระชับตรงประเด็นเป็นการสรุปใจความสำคัญของ เรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งในแต่ละหัวข้อย่อยได้เปิดโอกาสให้นิสิตได้ศึกษาข้อมูลและเรียนรู้จาก Mobile Micro-learning ในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดียด้วยตนเองผ่าน ข้อความที่กระชับได้ใจความ ภาพนิ่งที่มีสีสันสวยงาม ภาพเคลื่อนไหวต่างๆ รวมไปถึงเสียงดนตรีและเสียงบรรยายประกอบที่ออกแบบให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ ในขั้นตอนการออกแบบผู้วิจัยได้นำหลักการออกแบบและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียโดย ADDIE Model ตามแนวคิดของซูไม บิลโบ (2550) มาใช้ในการเตรียมเนื้อหา การออกแบบเนื้อหาประเภทต่างๆ และการออกแบบข้อคำถามสำหรับการประเมิน จนทำให้สามารถพัฒนาสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับ นิสิตระดับปริญญาตรี ออกมาได้ตรงกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เพราะว่าการดำเนินการเหล่านี้จึงทำให้การประเมินสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี จากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 3 ท่าน มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Purmadi, Muzakir & Astuti (2022) โดยได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแอปพลิเคชัน M-Learning เพื่อสนับสนุนทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อ M-Learning สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินเนื้อหาและสื่อการสอน โดยมีผลลัพธ์อยู่ที่ 3.67 หรืออยู่ในระดับดี ในขณะที่ผลลัพธ์ของการทดสอบสื่ออยู่ที่ 4.05 หรืออยู่ในระดับดีมาก และผลลัพธ์ของการทดลองเรียนอยู่ที่ 3.92 หรืออยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าแอปพลิเคชันนี้ มีประสิทธิภาพในการนำมาใช้สนับสนุนทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียน เมื่ออ้างอิงจากคะแนนเฉลี่ย Pre-test ที่ 66 คะแนน และ คะแนนเฉลี่ย Post-test ที่ 78 คะแนน

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ในเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ของนิสิตระดับปริญญาตรี หลังได้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยแบบวัดความรู้การเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอยู่ที่ และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ที่ ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า คะแนนหลังเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรีสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok มีองค์ประกอบหลายส่วนที่ทำให้ นิสิตสามารถเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น และ เพิ่มความเข้าใจของเนื้อหาที่เรียนรู้มากขึ้นจากกิจกรรมที่ประกอบด้วย เนื้อหาเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ที่ชัดเจนและตรงประเด็น มีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายรวมถึงสื่อที่หลากหลายเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ นิสิตสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ในเวลาเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิด FRAME model (The Framework for the Rational Analysis of Mobile Education) ของ Koole and Ally (2006) ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อนำทุกองค์ประกอบของแนวความคิด FRAME model มารวมกันจึงเกิด จุดคาบเกี่ยวหลักตรงกลาง

(ABC) ที่เป็นการนิยามความหมายของการเรียนรู้แบบ Mobile Micro-learning อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง การบูรณาการคุณภาพการใช้งานของเครื่องมือ ผู้เรียนและสังคมเข้าด้วยกัน และทำให้เกิดองค์ประกอบรองคือ บริบทการเรียนรู้ การประมวลผลทางสังคม และการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนรู้ ที่ช่วยทำให้เห็นภาพของกระบวนการทำงานของ Mobile Micro-learning ได้ชัดเจนขึ้น จึงทำให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นหลังจากเรียน Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Purmadi, Muzakkir & Astuti (2022) โดยได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาแอปพลิเคชัน Mobile Micro-learning เพื่อสนับสนุนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อ Mobile Micro-learning สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินเนื้อหาและสื่อการสอน โดยมีผลลัพธ์อยู่ที่ 3.67 หรืออยู่ในระดับดี ในขณะที่ผลลัพธ์ของการทดสอบสื่ออยู่ที่ 4.05 หรืออยู่ในระดับดีมาก และผลลัพธ์ของการทดลองเรียนอยู่ที่ 3.92 หรืออยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าแอปพลิเคชันนี้ มีประสิทธิภาพในการนำมาใช้สนับสนุนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของผู้เรียน เมื่ออ้างอิงจากคะแนนเฉลี่ย Pre-test ที่ 66 คะแนน และ คะแนนเฉลี่ย Post-test ที่ 78 คะแนน

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรีที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า นิสิตระดับปริญญาตรีมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้รูปแบบ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกประเด็นในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านแอปพลิเคชันที่นิสิตนิยมใช้ในชีวิตประจำวันและมีคู่มือการใช้งานบทเรียนที่เข้าใจง่าย และสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้ในรูปแบบ Online ได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา สามารถเรียนซ้ำจนเกิดความเข้าใจมีเนื้อหาที่อ่านเข้าใจง่ายพร้อมเสียงบรรยายและภาพประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับ 12 หลักการสำคัญ (Mayer's 12 Principles of Multimedia Learning) ในการใช้มัลติมีเดียเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาของ Mayer (2001) ที่กล่าวว่า แนวทางในการออกแบบสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ในปัจจุบัน จะต้องเน้นการเรียนรู้ผ่านสื่อรูปแบบมัลติมีเดีย ประกอบด้วยข้อความ ภาพ เสียง และภาพเคลื่อนไหว โดยต้องมีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกประเภท จึงจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นผ่านสื่อที่น่าสนใจ น่าดึงดูด และเข้าใจง่าย รวมถึงควรคำนึงถึงข้อควรระวังในการออกแบบสื่อที่อาจจะลดทอนประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนลงได้ ซึ่งการนำ 12 หลักการของเมเยอร์มาใช้ในการออกแบบสื่อการเรียนการสอนจึงส่งผลให้การประเมินในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคล่องตัวในการใช้งาน และด้านประโยชน์ที่ได้รับที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน เนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันที่นิสิตมีความชำนาญในการใช้งานและสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลา มีเนื้อหาที่สั้น กระชับ เข้าใจง่าย ผ่านภาพประกอบและเสียงบรรยายที่เข้ากับวัยของนิสิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิษฐา หุ่นเกษม และคณะ (2566) โดยได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนิสิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำเนื้อหาจากหลักสูตรไปใช้สอนนั้น กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนหลังเรียนจากการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างรู้เท่าทัน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยโมดูลที่ได้รับความนิยมและผู้ใช้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ โมดูลที่ 3 การรู้จักสื่อ สำหรับกิจกรรมกลุ่มย่อยของโมดูลที่ 6 การมีส่วนร่วมในสื่อได้ผลมากที่สุดในการกระตุ้นผู้เรียนให้มีการมีส่วนร่วมและ

คิดวิเคราะห์เพื่อเปลี่ยนแปลงสื่ออย่างสร้างสรรค์และกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้ศึกษาข้อมูลและเรียนรู้จาก Mobile Micro-learning ในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดียด้วยตนเองผ่านข้อความที่กระชับได้ใจความ ภาพนิ่งที่มีสีสันสวยงาม ภาพเคลื่อนไหวต่างๆ ที่ออกแบบให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่อง รวมไปถึงเสียงดนตรี และเสียงบรรยายประกอบกับเนื้อหานั้นๆ โดยออกแบบให้ Mobile Micro-learning มีรูปแบบกึ่งทางการเพื่อให้นิสิตเข้าใจเนื้อหาได้เร็ว สามารถใช้งาน เข้าถึง และเรียนรู้ในเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ได้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ผ่านสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ในเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สรุปดังในภาพที่ 1

การจัดการเรียนรู้ Mobile Micro-Learning ด้วย TikTok
เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับ นิสิตระดับปริญญาตรี

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 การพัฒนา Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เท่าทันสื่อ สำหรับ นิสิตระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อม (Preparation) ผู้สอนแจ้งกำหนดเวลาในการเรียน แผนการเรียน แบบวัดความรู้ก่อนเรียน และกิจกรรมที่ต้องทำระหว่างเรียน รวมถึงการแนะนำเทคนิคการเรียน การปฐมนิเทศชุดวิชา การแนะนำตัว เพื่อให้นิสิตได้เตรียมความพร้อมก่อนการเรียน จากนั้นนิสิตเปิดแอปพลิเคชัน TikTok เพื่อล็อกอิน (Login) เข้าสู่บัญชีของตนเอง

2. ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation) ผู้สอนนำผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนที่อธิบายเนื้อหาทั้ง 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 นิยามของการรู้เท่าทันสื่อ การเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และความปลอดภัยของสื่อดิจิทัล หน่วยที่ 2 รู้จัก เข้าใจ และสามารถใช้อย่างสร้างสรรค์ หน่วยที่ 3 รู้จัก เข้าใจ และสามารถใช้อย่างปลอดภัยเพื่อการค้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง หน่วยที่ 4 รู้จัก เข้าใจ และสามารถใช้อย่างปลอดภัยเพื่อการค้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง หน่วยที่ 5 รู้จัก เข้าใจ กฎหมายดิจิทัล รวมถึง สิทธิ ความรับผิดชอบ ข้อควรระวังและการป้องกันตนเองจากสื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม ผ่านสื่อมัลติมีเดียในแอปพลิเคชัน TikTok โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จัดสรรเวลาในการเรียนด้วยตนเองนอกห้องเรียน ซึ่งเนื้อหาทั้ง 5 หน่วยใช้เวลาในการเรียน 1 ชั่วโมง จากนั้นเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามในประเด็นที่สงสัยในการเรียนเพิ่มเติมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน ผ่านการคอมเมนต์ (Comment), การส่งข้อความ (Direct Message) และ การตอบกลับ (Reply) ในแอปพลิเคชัน TikTok

3. ขั้นการทดสอบ (Test) ผู้สอนสรุปใจความสำคัญของการเรียน และให้นักศึกษาเตรียมความพร้อมในการทำแบบวัดความรู้หลังเรียน โดยผู้สอนแจ้งกำหนดเวลาในการทำแบบวัดความรู้ รวมถึงการแนะนำเทคนิคในการทำ

4. ขั้นสรุป (Wrap Up) ผู้สอนให้นักศึกษาช่วยกันสรุปใจความสำคัญและอภิปรายถึงประโยชน์ของการเรียนเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ จากนั้นผู้สอนทำการสรุปเนื้อหาและเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามในประเด็นที่สงสัยในการเรียนเพิ่มเติมภายในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 Mobile Micro-learning ด้วย TikTok เพื่อเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อ เป็นสื่อที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีความกระชับตรงประเด็นเป็นการสรุปใจความสำคัญของ เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ที่นิสิตระดับปริญญาตรีควรเรียนรู้จึงควรมีการปฐมนิเทศก่อนการจัดเรียนการนำสื่อไปใช้ เนื่องจากนิสิตสามารถเลือกเรียนเนื้อหาบทใดก็ได้ตามที่ตนเองสนใจ หากไม่มีการแนะนำลำดับในการเรียนรู้ให้นิสิตก็อาจทำให้นิสิตรู้สึกไร้ทิศทางในการเรียนและทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

1.2 การเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาข้อมูลและเรียนรู้จาก Mobile Micro-learning ในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดียด้วยตนเองผ่านแอปพลิเคชัน TikTok ที่ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อนจึงควรเตรียมอุปกรณ์พกพาที่สามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันหรือเข้าเว็บไซต์ TikTok ได้อย่างเหมาะสมไม่มีอาการกระตุกหรือช้าจึงจะสามารถเริ่มเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 นิสิตจะเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นหากผู้สอนคำนึงถึงช่วงวัยและภาควิชาของนิสิตก่อนที่จะนำสื่อไปใช้ เนื่องจากเนื้อหาในสื่อมีข้อความที่กระชับได้ใจความ ภาพนิ่งที่มีสีสันสวยงาม ภาพเคลื่อนไหวต่างๆ เสียงดนตรี และเสียงบรรยายประกอบกับเนื้อหานั้นๆ ที่ออกแบบให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละเรื่องเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ผ่านสื่อ Mobile Micro-learning ด้วย TikTok ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ทำให้นิสิตที่ต้องการเนื้อหาแบบละเอียดลึกซึ้งหรือต้องการเนื้อหาในรูปแบบที่เป็นทางการ อาจไม่เกิดการเรียนรู้กับสื่อรูปแบบนี้ได้มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนามัลติมีเดียเพิ่มเติมให้เป็นรูปแบบของการ์ตูนแอนิเมชัน 3D เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการเรียนรู้ให้กับนิสิต และควรพัฒนามัลติมีเดียให้เป็นแบบปฏิสัมพันธ์ เพื่อช่วยเสริมสร้างความรู้ผ่านการสื่อสารแบบ 2 ทาง ช่วยให้นิสิตได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ทำให้นิสิตได้รับความรู้ที่แตกต่างจากการดูและฟังเพียงอย่างเดียว ส่งผลให้นิสิตเกิดการเรียนรู้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อได้มากขึ้น

2.2 ควรออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายมากขึ้น นอกจากการใช้วิธี Mobile Micro-learning การสอนผ่านวิดีโอสั้น และการทำแบบวัดความรู้ ซึ่งสามารถนำทฤษฎีการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หรือการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) เป็นต้น มาประยุกต์ใช้ร่วมกันกับการใช้สื่อมัลติมีเดีย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและทำให้นิสิตเกิดการพัฒนาความคิดและทักษะที่แตกต่างออกไปผ่านการทำกิจกรรมและเรียนรู้ไปพร้อมกับเพื่อนร่วมชั้นมากขึ้น

2.3 ควรนำแอปพลิเคชันหรือเทคโนโลยีอื่นมาใช้ควบคู่กับแอปพลิเคชัน TikTok เช่น ClassDojo, Quizizz และ CoSpaces Edu เพื่อให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจมากขึ้นและทำให้นิสิตไม่รู้สึกจำเจกับสื่อรูปแบบเดิมตลอดการจัดการเรียนการสอน

2.4 ควรศึกษารูปแบบการทำงานของ Algorithm ในแอปพลิเคชัน TikTok ให้ลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อค้นหาวิธีการประยุกต์ใช้ Algorithm ที่สามารถช่วยนำเสนอเนื้อหาในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อแบบเฉพาะบุคคลให้กับนิสิต โดยต้องมีความน่าสนใจ และมีความเหมาะสมกับความชอบหรือลักษณะการบริโภคสื่อในแอปพลิเคชัน TikTok ของนิสิตทุกๆ คน เพื่อให้นิสิตเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อหลังจากที่ได้เรียนผ่านสื่อของผู้สอนไปแล้วและช่วยเพิ่มความรู้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพและยาวนานมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี และนุชประภา โมกข์ศาสตร์. (2562). การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชนเพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย. รายงานวิจัย. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.

นิษฐา หรุ่นเกษม และคณะ. (2566). การศึกษาผลการใช้หลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วารสารสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. 13(1). 1-14.

สุไม บิลไบ. (2557). การออกแบบและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย โดยใช้ ADDIE Model. แหล่งที่มา https://drsumaibinbai.files.wordpress.com/2014/12/addie_design_sumai.pdf สืบค้นเมื่อ 12 ธ.ค. 2562.

Mayer R. E. (2001). **Multimedia Learning**. Cambridge University Press.

Koole M. and Ally M. (2006). **Framework for the Rational Analysis of Mobile Education (FRAME) Model: Revising the ABCs of Educational Practices**. From <https://ieeexplore.ieee.org> Retrieved November 8, 2023.

- Purmadi, A., Muzakir, M. & Astuti, E. R. P. (2022). Developing M-Learning Applications to Support Digital Literacy of Vocational High School Students. **Jurnal Inovasi dan Teknologi Pembelajaran (JINOTEP): Kajian dan Riset dalam Teknologi Pembelajaran**. 9(3). 291-301.
- Pandey A. (2018). **12 Examples That Prove Mobile Learning and Microlearning is an Essential Combination to Meet Your Learning Mandate**. EI Design.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์* FACTORS AFFECTING THE WORK CULTURE OF NURSES AT PHYATHAI NAWAMIN HOSPITAL

อรศิริ อำไพ Onsiri Umpai

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

Corresponding Author E-mail: onsiri6224@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นพยาบาล จำนวน 113 คน โดยแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .835 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเฉลี่ยด้วย t-test และ One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์ ด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา และด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว ตามลำดับ และ 2) การทดสอบสมมติฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านสถานะภาพสมรส สำหรับข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารของโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ควรมีนโยบายส่งเสริมให้พนักงานรับฟังเหตุผลและยอมรับซึ่งกันและกันตลอดจน ส่งเสริมให้พยาบาลมีส่วนร่วมในการวางแผนทำงานให้มากที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมการทำงาน, พยาบาล, โรงพยาบาล

Abstract

This research aims to 1) study the level of factors affecting the work culture of nurses at Phyathai Nawamin Hospital and 2) compare the level of factors affecting the work culture of nurses at Phyathai Nawamin Hospital. This research is a survey research using a questionnaire. The sample group used in the research was 113 nurses. The questionnaire had an alpha coefficient of reliability of .835. The data were analyzed using statistics, including percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. The research results found that 1) the overall opinions on the factors affecting the work culture of nurses at Phyathai Nawamin Hospital were at a high level. When considering each aspect, the opinions were at a high level in all 3 aspects: creative work culture, defensive/inactive work culture, and

*Received: December 10, 2024. Revised: December 25, 2024. Accepted: December 26, 2024.

defensive/aggressive work culture, respectively. 2) The hypothesis testing found that the sample groups with different genders, ages, and work experiences had no different opinions on the work culture of nurses at Phyathai Nawamin Hospital overall, except for marital status. For the recommendations in this research, the executives of Phyathai Nawamin Hospital should have a policy to encourage employees to listen to reason and accept each other, as well as encourage nurses to participate as much as possible in planning their work.

Keywords: Work Culture, Nurses, Hospitals

บทนำ

วัฒนธรรมองค์กรเป็นกรอบวิธีการปฏิบัติของคนในองค์กรนอกเหนือจากกฎระเบียบที่มีอยู่และมีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติของคนที่อยู่ในองค์กรซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงขบวนการคิดการตัดสินใจการวางแผนยุทธศาสตร์ขององค์กรและลักษณะการทำงานของบุคลากรในองค์กรซึ่งมีผลสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นในการสร้างความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กรด้วยการสร้างวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรนั้น

วัฒนธรรมองค์กรเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานของแต่ละองค์กรเนื่องจากเป็นคุณค่าร่วมที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนนำมาซึ่งความสำเร็จขององค์กรและเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งหมายถึงประสิทธิผลขององค์กรทำให้องค์กรบรรลุเป้าประสงค์หรืออาจจะเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ (สุदारัตน์ อ่อนละเอียด, 2551) การศึกษาลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรในแต่ละแห่งจะเป็นข้อมูลที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการภายในองค์กรตั้งแต่การตัดสินใจในการสรรหาบุคลากรให้เข้ากันได้กับองค์กรการบำรุงรักษาทรัพยากรบุคคลตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปในทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัฒนธรรมที่มีอยู่และพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรเพื่อให้องค์กรมีคุณภาพประสบความสำเร็จและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ลักษณะขององค์กรที่มีความแตกต่างกันจะส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรต่างกัน

นักมนุษยวิทยาศึกษาแนวคิดวัฒนธรรมและถกเถียงถึงคำจำกัดความของแนวคิดนี้มาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 โดย Edward B. Tylor เป็นนักมนุษยวิทยาคนแรกที่ใช้คำว่า “วัฒนธรรม” และนิยามความหมายของวัฒนธรรมไว้ในหนังสือ Primitive Culture ซึ่งฉบับดั้งเดิมตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1871 Tylor นิยามความหมายของวัฒนธรรมว่า เป็น “ผลรวมอันซับซ้อน” (complex whole) อันประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม กฎหมาย ธรรมเนียม ตลอดจนความสามารถและอุปนิสัยต่าง ๆ อันเป็นผลจากการเป็นสมาชิกของสังคม (ยศ สันตสมบัติ, 2537) นักมนุษยวิทยารุ่นต่อมาให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้แตกต่างกันตามมุมมองของแต่ละท่านในปี ค.ศ. 1952 นักมนุษยวิทยาที่มีชื่อเสียง 2 คน คือ Kroeber and Kluckhohn (1952) ได้สำรวจงานเขียนและพบว่า นักมนุษยวิทยาให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้แตกต่างกันออกไปถึง 164 ความหมาย เช่น วัฒนธรรมมิใช่พฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ แต่เป็นระบบความเชื่อ (belief system) และค่านิยมทางสังคม (social values) ซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมมนุษย์ บางคนก็บอกว่าวัฒนธรรม คือ กฎระเบียบหรือมาตรฐานของพฤติกรรมที่คนในสังคมยอมรับ บ้างก็ว่า วัฒนธรรมคือวิถีชีวิต (way of life) ของคนในสังคมเป็นต้น สรุปแล้วนักมนุษยวิทยาศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมมาเป็นเวลานานแล้ว และจนถึงปัจจุบัน

ยังมีความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องคำจำกัดความของวัฒนธรรม (ยศ สันตสมบัติ, 2537) ครั้นนักทฤษฎีองค์กรหันมาสนใจศึกษาวัฒนธรรมองค์กรอย่างกว้างขวางในปลายทศวรรษที่ 1970 นิยามวัฒนธรรมองค์กรของนักทฤษฎีองค์กรก็มีหลายนิยามเช่นกันวัฒนธรรมมิใช่เป็นเพียงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในสังคมโดยทั่วไปแต่ยังเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในหน่วยงานต่างๆ ด้วย สังคมอาศัยวัฒนธรรมเพื่อช่วยในการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาพื้นฐานบางประการ ของกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกัน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความอยู่รอดของสมาชิก เช่น สังคมอาศัยวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองและกระบวนการยุติธรรม มาช่วยแก้ปัญหาการเมืองและความขัดแย้งในสังคม การแก้ปัญหาเศรษฐกิจและการค้าของประเทศ วัฒนธรรมบริการช่วยในการอำนวยความสะดวกในเรื่องการติดต่อธุรกิจการท่องเที่ยว วัฒนธรรมองค์กรหรือวัฒนธรรมในหน่วยงานก็ทำหน้าที่ คล้ายกับวัฒนธรรมของสังคม เช่น วัฒนธรรมองค์กรในส่วนของการประเมินผลงานก็เกี่ยวข้องกับ การขึ้นเงินเดือนของพนักงาน การปรับเลื่อนตำแหน่งพนักงาน การลงโทษ วัฒนธรรมองค์กรช่วยสื่อให้สมาชิกของหน่วยงานทราบถึงแนวทางประพฤติปฏิบัติ และทำงานตามที่หน่วยงานคาดหวัง ดังนั้น เมื่อวัฒนธรรมองค์กรมีบทบาทภายในหน่วยงานหลายประการ การศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรจึงเป็นเรื่องสำคัญและน่าสนใจ โดยเฉพาะการศึกษาถึงผลของวัฒนธรรมองค์กรที่มีต่อชีวิตการทำงานของพนักงาน

องค์กรในปัจจุบันต้องการให้ธุรกิจของตนเติบโตและได้เปรียบการแข่งขันอยู่ตลอดเวลาโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพถือเป็นทรัพยากรสำคัญสามารถสร้างความได้เปรียบแก่องค์กรแต่ต้องเชื่อมโยงบุคลากรเข้ากับองค์กรด้วยค่านิยมขององค์กร (Corporate Values) เพื่อให้พนักงานผูกพัน (Commitment) ต่อองค์กรค่านิยมนี้แสดงออกมาในรูปของวัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture หรือ Corporate Culture) ซึ่งเป็นความเชื่อค่านิยมและแบบแผนของพฤติกรรมที่พนักงานมีและปฏิบัติร่วมกันในรูปคำพูดความคิดการเรียนรู้การกระทำหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในองค์กรสามารถทำให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้หรือกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมองค์กรทำให้พนักงานแสดงพฤติกรรมการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรด้วยความผูกพันต่อความเชื่อและค่านิยมที่มีร่วมกัน ในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นว่าวัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยด้านหนึ่งที่สามารถสร้างความสามารถในการแข่งขัน (competitive advantage) ที่ยั่งยืนให้กับองค์กรได้ด้วยวัฒนธรรมองค์กรนั้นเป็นแบบแผนของความคิดความรู้สึกที่สมาชิกได้รับการกำหนดร่วมกันภายในองค์กรเพื่อเป็นบรรทัดฐานให้สมาชิกประพฤติปฏิบัติและมีการสืบทอดไปสู่สมาชิกใหม่ขององค์กรซึ่งมีผลให้สมาชิกองค์กรหนึ่งมีความแตกต่างไปจากสมาชิกของอีกองค์กรหนึ่งวัฒนธรรมองค์กรจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรหลายประการด้วยกันคือช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างสมาชิกในองค์กรเกิดการตัดสินใจในการสื่อสารสมาชิกในองค์กรรู้สึกผูกพันต่อองค์กรมีการรับรู้ต่อสถานการณ์ต่างๆ ตรงกันตลอดจนช่วยให้เกิดการใช้เหตุผลในการแสดงพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับจึงกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพขององค์กรด้วยเป็นผลมาจากการที่คนในองค์กรมีความผูกพันซึ่งกันและกันและมีความผูกพันกับองค์กรอย่างแนบแน่นคือมีความเชื่อการมีทัศนคติอุดมการณ์และค่านิยมร่วมกัน

วัฒนธรรมองค์กรตามแนวคิดของ Cooke and Lafferty (1989 อ้างใน ยศ สันตสมบัติ, 2537) เป็นการสำรวจลักษณะวัฒนธรรมองค์กรซึ่งเป็นการวัดการรับรู้ของสมาชิกภายในองค์กรเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสดงออกและบรรทัดฐานการปฏิบัติงานของสมาชิกภายในองค์กรโดยแบ่งวัฒนธรรมองค์กรออกเป็น 3 ลักษณะคือ 1) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ (Constructive styles) หมายถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมในการทำงานมุ่งส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กรมีปฏิสัมพันธ์และสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกัน

และกันการทำงานมีลักษณะที่ส่งผลให้สมาชิกภายในองค์กรประสบความสำเร็จในการทำงานและมุ่งที่ความพึงพอใจของบุคคลเกี่ยวกับความต้องการความสำเร็จในการทำงานและความต้องการไมตรีสัมพันธ์ 2) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-เฉื่อยชา (Passive/Defensive styles) หมายถึงวัฒนธรรมองค์กรที่มีค่านิยมและพฤติกรรมการแสดงออกที่มุ่งเน้นความต้องการความมั่นคงของพนักงานและมีผู้นำที่มุ่งเน้นบุคคลเน้นการคล้อยตามความคิดเห็นของผู้บริหารยึดถือกฎระเบียบแบบแผนพึ่งพาผู้บริหารและพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ต้องรับผิดชอบยอมรับการมอบหมายงานจากผู้บริหารเน้นถึงสัมพันธภาพกับบุคคลในลักษณะการปกป้องตนเองและตั้งรับเพราะเป็นแนวทางที่ทำให้มั่นคงปลอดภัยและก้าวหน้าในการทำงาน 3) วัฒนธรรมองค์กรลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าว (Aggressive/Defensive styles) หมายถึงวัฒนธรรมองค์กรที่มีค่านิยมพฤติกรรมแสดงออกลักษณะมุ่งเน้นงานและเน้นความต้องการด้านความมั่นคงของพนักงานลักษณะการทำงานมุ่งเน้นอำนาจแข่งขันชิงดีชิงเด่นมีความคิดเห็นขัดแย้งกันต่อต้าน

จากความเป็นมาและความสำคัญของวัฒนธรรมการทำงานส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานโดยตรง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงการทำงานของพนักงานในด้านของวัฒนธรรมในการทำงานเพื่อให้การทำงานของพยาบาลสามารถให้บริการและดูแลผู้มาใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ จำนวน 154 คน เป็นชายจำนวน 5 คน เป็นหญิง จำนวน 149 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง เป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางที่กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 113 คน เป็นชาย จำนวน 5 คน เป็นหญิง จำนวน 108 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating scale) โดยมีการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและค้นคว้าจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วทำการร่างเป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) จัดทำร่างแบบสอบถามนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา 3) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งหลังจากนั้นดำเนินการจัดทำเป็นแบบสอบถาม 5) ตรวจสอบความเที่ยงตรงและ

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบใช้ (Try out) กับลูกค้ำไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่า 0.835

3. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา นำแบบสอบถามมาลงตารางที่ตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้ ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่า (t-test Independent) และเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ในแต่ละด้านจำแนกตาม อายุ สถานภาพสมรส วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ทำงาน เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วย Independent Samples t - test และ One way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์ ด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา และด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. วัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์	3.96	0.428	มาก	1
2. วัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา	3.94	0.588	มาก	2
3. วัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว	3.77	0.484	มาก	3
ภาพรวม	3.89	0.357	มาก	

2. ผลการเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์

การเปรียบเทียบระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ จำแนกตามเพศ พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีเพศต่างกัน มีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลในภาพรวมไม่แตกต่างกันในทุกๆ ด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การเปรียบเทียบระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ จำแนกตามเพศด้านวัฒนธรรมการ

ทำงานแบบสร้างสรรค์ พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีเพศต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะประเด็นคำถามเรื่องพยาบาลช่วยกันทำงาน ส่วนด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีเพศต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลในภาพรวมไม่แตกต่างกันในทุกประเด็นคำถาม ส่วนด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีเพศต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะประเด็นคำถามเรื่องพยาบาลมีการตัดสินใจอย่างระมัดระวัง

การเปรียบเทียบระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ จำแนกตามอายุ พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีอายุต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์

การเปรียบเทียบระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์และวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา

การเปรียบเทียบระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาในระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์ ด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา และด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอัญชลี วิสิทธิ์วังษ์ (2539) ที่ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรของฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนมีลักษณะสร้างสรรค์และลักษณะตั้งรับ-ก้าวร้าวอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุศรา กาญ (2546) ที่ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลแมคคอมิคจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณารายด้านกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์เป็นวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์มากกว่าด้านอื่น โดยเฉพาะเรื่ององค์กรให้ความสำคัญกับพยาบาล เช่นเดียวกับวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชาโดยเฉพาะเรื่องพยาบาลทำงานโดยยึดกฎระเบียบเท่านั้น และน้อยที่สุดคือวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว โดยเฉพาะเรื่องพยาบาลให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาขององค์กร

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นคำถามพบว่าเรื่ององค์กรให้ความสำคัญกับพยาบาลเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ในด้านมากกว่าประเด็นอื่น รองลงมาคือพยาบาลให้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน และน้อยที่สุดคือคุณและผู้ร่วมงานรับฟังเหตุผลและยอมรับซึ่งกันและกัน ส่วนด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นคำถามพบว่าเรื่องพยาบาลทำงานโดยยึดกฎระเบียบเท่านั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ในด้านมากกว่าประเด็นอื่น รองลงมาคือพยาบาลคล้อยตามผู้บริหารและน้อยที่สุดคือพยาบาลทำงานตามคำสั่งเท่านั้น ส่วนด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็นคำถามพบว่าเรื่ององค์กรเน้นการทำงานหนักเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ในด้านมากกว่าประเด็นอื่น รองลงมาคือมีการตั้งเป้าหมายการทำงานไว้สูงและน้อยที่สุดคือพยาบาลให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาขององค์กร

จากการทดสอบสมมติฐานอภิปรายได้ว่าเจ้าหน้าที่พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ที่มีเพศต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลในภาพรวมไม่แตกต่างกันในทุกๆ ด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า จำแนกตามเพศด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์ พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ที่มีเพศต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะประเด็นคำถามเรื่องพยาบาลช่วยกันทำงาน ส่วนด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ที่มีเพศต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลในภาพรวมไม่แตกต่างกันในทุกประเด็นคำถาม ส่วนด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีเพศต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะประเด็นคำถามเรื่องพยาบาลมีการตัดสินใจอย่างระมัดระวัง

จากการทดสอบสมมติฐานอภิปรายได้ว่า เจ้าหน้าที่พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ จำแนกตามอายุ พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ที่มีอายุต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์ ส่วนสถานภาพสมรส พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างสรรค์และวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา สำหรับประสบการณ์ทำงาน พบว่า พยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีระดับการรับรู้วัฒนธรรมการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมการทำงานแบบตั้งรับ/ก้าวร้าว

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ อันเป็นแบบแผนพฤติกรรมที่บุคลากรส่วนใหญ่กระทำโดยยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเชื่อความคิดและสมมติฐานต่างๆ ที่มีร่วมกันของสมาชิกในองค์กรอันส่งผลต่อ

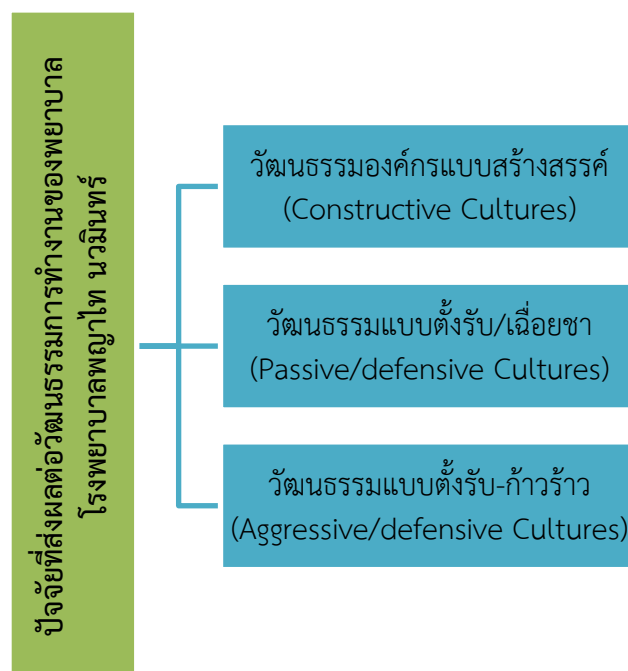

พฤติกรรมการแสดงออกของสมาชิกในองค์กรเพื่อให้สมาชิกทุกคนก้าวไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1. วัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์ (Constructive Cultures) เป็นวัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญของค่านิยมในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นที่ความพึงพอใจของบุคลากรในองค์กร คือความต้องการความสำเร็จ ต้องการมิตรสัมพันธ์ รวมทั้งการส่งเสริมให้บุคลากรมีความสัมพันธ์และสนับสนุน ซึ่งกันและกัน มีความรักสามัคคีต่อกัน มีวัฒนธรรมการทำงานที่ดีส่งผลให้บุคลากรในองค์กรประสบความสำเร็จกับการทำงาน

2. วัฒนธรรมแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา (Passive/defensive Cultures) เป็นวัฒนธรรมที่มีค่านิยมและบรรทัดฐานทางพฤติกรรมโดยสมาชิกมีความเห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร ยึดถือกฎระเบียบเป็นหลักเล็งความขัดแย้ง สมาชิกทำงานแบบปกป้องตัวเอง ทำให้มั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน

3. วัฒนธรรมแบบตั้งรับ-ก้าวร้าว (Aggressive/defensive Cultures) คือ องค์กรที่มีวัฒนธรรมองค์กรเป็นแบบมุ่งงานและความมั่นคงปลอดภัยของสมาชิก สมาชิกมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับคนอื่น มีความคิดเห็นไปในด้านตรงข้ามตลอดเวลา สมาชิกคำนึงถึงความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานของตนเอง มีการตัดสินใจด้วยความระมัดระวังต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่จะส่งผลดีต่อองค์กรไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา เน้นการแข่งขันระหว่างสมาชิก องค์กรให้ความสำคัญกับผู้ชนะ ซึ่งเป็นค่านิยมขององค์กรโดยผู้ชนะจะได้รับรางวัล ส่วนผู้แพ้จะไม่ได้รับผลตอบแทนใด ๆ ทำให้สมาชิกต่างก็ต้องพยายามมุ่งมั่นปฏิบัติงานเพื่อการแข่งขัน เพื่อชัยชนะเหมือนสมาชิกรายอื่น ๆ โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานตลอดเวลา สรุปดังในตารางที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ พบผลการวิจัยที่นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่

1.1 วัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ (constructive cultures) ผู้บริหารของพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ต้องส่งเสริมให้เกิดการทำงานโดยให้ผู้ร่วมงานรับฟังเหตุผลและยอมรับซึ่งกันและกัน

1.2 วัฒนธรรมแบบตั้งรับ/เฉื่อยชา (passive/defensive cultures) ผู้บริหารของพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ต้องส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่ดีโดยต้องอบรมส่งเสริมให้พยาบาลทำงานโดยไม่ยึดกฎระเบียบเท่านั้นแต่ต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการบริการผู้ป่วยด้วย

1.3 วัฒนธรรมแบบตั้งรับ-ก้าวร้าว (aggressive/defensive cultures) ผู้บริหารของพยาบาล โรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ต้องส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่ดีโดยพยาบาลให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาขององค์กร เนื่องจากการขับเคลื่อนขององค์กรโดยเฉพาะพยาบาลมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยโดยตรง ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจึงต้องอาศัยพยาบาลในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมการทำงานที่เหมาะสมกับงานพยาบาลของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้รับมาใช้ในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดีต่อไป

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าต่อการบริการของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการปรับปรุงการบริการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์

2.4 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของพยาบาลโรงพยาบาลพญาไท นวมินทร์

เอกสารอ้างอิง

บุศรา กายี. (2546). วัฒนธรรมองค์การกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ยศ สันตสมบัติ. (2537). มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภารัตน์ อ่อนละเอียด. (2551). วัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลองค์การ: กรณีศึกษา กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- อัญชลี วิสิทธิ์วงศ์. (2539). การศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cooke, R. A. & Lafferty, J. C. (1989). **Organization Culture Inventory**. Minnesota: Human Synergistic
- Cronbach L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. 3 rd ed. New York: Harper and Row.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Kroeber, A. L. & Kluckhohn, C. (1952). Culture: a critical review of concepts and definitions. **Papers. Peabody Museum of Archaeology & Ethnology, Harvard University**. 47(1). 223.

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จังหวัดอ่างทอง*

THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF ADMINISTRATORS OF CHILD
DEVELOPMENT CENTERS UNDER LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
IN ANGTHONG PROVINCE

¹วีณา โคตรคำภา Weena Kotkampa ²จิตติยาภรณ์ เขาวรากุล Jitiyaporn Chaowarakul

³สาลินี มีเจริญ Salinee Mecharoen

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น Saint John's University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Weena.kotkampa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา 200 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม การมีวิสัยทัศน์ บุคลิกภาพ การบริหารจัดการ ความเป็นผู้นำ และการมีมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาและตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุและประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น การประยุกต์ทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสม การประพฤติตนแบบอย่างที่ดี การบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และพัฒนาการสื่อสาร

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research is a mixed method. The research objectives were to: 1) The desirable characteristics of administrators of child development centers under local administrative organization in Angthong province, 2) Compare the desirable characteristics of administrators of child development centers under the local administrative organization in Angthong province, classified by age, education level, position and work experience and 3) The guidelines for developing the characteristics of administrators of the child development centers under the local administrative organization in Angthong province. The research is divided into 2 parts. Part 1 is quantitative research. The research samples were 200 teachers and educational personnel. The instrument for data collection was a set of questionnaires and the statistics for data analysis were mean, standard deviation, t-test (Independent Samples), and F-test (One –way ANOVA). Part 2 is qualitative research. The research samples were 5 educational institution administrators. The instrument for data collection was a set of structured interviews, and data analysis used content analysis. The results of the research showed that: 1) The desirable characteristics of administrators of the child development centers under local administrative organization in Angthong province, as a whole, were at a very high level. 2) A comparison of desirable characteristics of child development center administrators according to the opinions of teachers and educational personnel classified by education level, and position found no difference but age, work experience were different at a statistical significance of the 0.05 level. 3) Guidelines for developing desirable characteristics of executives This includes building good relationships with others, applying theory leads to appropriate practice, modeling good behavior Management based on the principles of good governance and communication development.

Keywords: Desirable Characteristics, Child Development Centers, Local Administrative Organization

บทนำ

สังคมประเทศไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ว่าจะเป็นด้านทักษะชีวิต ด้านทักษะสังคม ด้านการติดต่อสื่อสาร รวมไปถึงทักษะด้านการศึกษา (สุพรรณา เพ็ชรรักษา และสมเกียรติ กอบัวแก้ว, 2558) เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมโลกจึงกล่าวได้ว่าการศึกษามีความสามารถสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา, 2560) ในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ ปัจจัยที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นหลักที่สำคัญในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ในการบริหารแต่ละภาคส่วน จะแตกต่างกันไปตามโครงสร้างขององค์กร ลักษณะเนื้อหา และแนวคิดของนักบริหารการศึกษาของแต่ละคน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นจอมทัพที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้สูงสุด หน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ความเป็นมืออาชีพให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อแสดงถึงศักยภาพในการบริหารอย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2553)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษา ให้มีคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นพฤติกรรมถูกต้องและเหมาะสมในการบริหาร เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ในความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาและคุณภาพของนักเรียน ขึ้นอยู่กับความเป็นผู้นำและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก ยกตัวอย่างเช่น สถานศึกษาถึงแม้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีทรัพยากรด้านต่างๆ ไม่เพียงพอ หากมีผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ดีก็จะสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในทางกลับกันหากสถานศึกษามีทรัพยากรครบแต่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ไม่ดี ก็อาจทำให้การจัดการศึกษานั้น สมบูรณ์ได้ยาก (เกศริน สิงห์แดง, 2555)

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญในการจัดการศึกษา โดยบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เนื่องจากนโยบายของรัฐบาลในการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษามีหน้าที่ให้ความรู้ จัดการเรียนการสอน จัดประสบการณ์ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยจัดการศึกษากับเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 – 5 ปี ซึ่งเด็กวัยนี้ต้องได้รับการดูแล เลี้ยงดู และความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กหรือครู ซึ่งจะต้องเข้าใจในความต้องการและการพัฒนาของเด็กแต่ละบุคคลอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพราะพัฒนาการของเด็กในวัยนี้เป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ เป็นรากฐานให้โตไปเป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม เป็นกำลังสำคัญที่จะพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากรที่ทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้ที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559)

จากรายงานการศึกษาสภาพการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทยพบว่าด้านพัฒนาการเป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุด พิจารณาเฉพาะเด็กที่เข้าเรียนหลักสูตรปฐมวัย พบปัญหาว่า ยังมีเด็กจำนวนหนึ่งที่ไม่สามารถผ่านเกณฑ์ได้ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่า คุณภาพของทรัพยากรหลักในการพัฒนาเด็กปฐมวัยยังมีคุณภาพไม่มากพอที่จะสามารถครอบคลุมให้เด็กทั้งประเทศเกิดพัฒนาการที่สมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) ประกอบกับรายงานการประชุมสามัญของชมรมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในจังหวัดอ่างทอง โครงการพัฒนาศักยภาพ ครู ครูผู้ดูแลเด็ก บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ตามระเบียบวาระการประชุมเรื่องการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านบุคลากร พบว่า ครูและครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีปัญหาในด้านการบริหารงานเพราะไม่มีประสบการณ์ ขาดความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา และขาดคุณสมบัติคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ไม่ดีตามมาตรฐานการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แสงมณี มีน้อย และพิชัย สดาร์ตัน, 2562 อ้างใน ทศนาทิพย์ เสือวงษ์, 2563)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย หลักการและแผนงาน เพื่อสรรหาคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังนี้
 - 1.1 ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลทั่วไปของครูและบุคลากรทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน

1.2 ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร จากการสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านความเป็นผู้นำ 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านบุคลิกภาพ 5) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 6) ด้านการมีวิสัยทัศน์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 วิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง จำนวน 342 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง จำนวน 186 คน จากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970) และเพื่อป้องกันแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 200 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้วิธีการจับฉลาก

2.2 วิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 วิจัยเชิงปริมาณ คือแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน และตอนที่ 2 ข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (Likert, 1970)

3.2 วิจัยเชิงคุณภาพ คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยศึกษาดำரா บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ตัวแปร ใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม และมาสร้างคำนิยามเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาความเหมาะสมของภาษา จากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าทุกข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.0 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.983

4.2 วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง โดยสร้างแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ที่มีเนื้อหาครอบคลุมแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง และเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความ

เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC เป็นรายข้อโดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.60 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ในการวิจัยครั้งนี้พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าเท่ากับ 1.0

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยขอจดหมายจากวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และหรือส่งแบบสอบถามไปยังศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในรูปแบบเอกสารและรูปแบบ Google Form ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามให้อีกครั้งและติดตามการส่งคืน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนทุกฉบับ จำนวน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

5.2 วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยขอจดหมายจากวิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อเข้าสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด คำถามต่างๆ ได้ถูกกำหนดขึ้น เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว จะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามแบบเดียวกัน (Standardized Questionnaire) มีลำดับขั้นตอนเหมือนกัน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิจัยเชิงปริมาณ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อนำไปสรุปลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง 6 ด้าน ได้แก่ 1) การมีมนุษยสัมพันธ์ 2) ความเป็นผู้นำ 3) การบริหารจัดการ 4) บุคลิกภาพ 5) คุณธรรมจริยธรรม และ 6) การมีวิสัยทัศน์ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test สำหรับการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่างกันและใช้สถิติค่าความแปรปรวนทางเดียว (F-test / One-Way ANOVA) สำหรับการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มากกว่า 2 กลุ่ม ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างกัน ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำไปทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

6.2 วิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะยึดหลักการตามแนวคิดของ Miles and Huberman (1984) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การลดทอนข้อมูล 2) การจัดระเบียบข้อมูล และ 3) การหาข้อสรุปและการตีความ โดยพิจารณาความสอดคล้อง และความแตกต่างของข้อมูลที่ได้จากการจัดระเบียบข้อมูล แล้วมาหาข้อสรุป และตีความในรูปแบบการพรรณนาตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.55	0.53	มากที่สุด
2. ด้านความเป็นผู้นำ	4.56	0.45	มากที่สุด
3. ด้านการบริหารจัดการ	4.59	0.44	มากที่สุด
4. ด้านบุคลิกภาพ	4.64	0.48	มากที่สุด
5. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.73	0.41	มากที่สุด
6. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.65	0.43	มากที่สุด
ภาพรวม	4.62	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และอันดับสุดท้าย ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้คือครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกัน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาและตำแหน่ง ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุและประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ดังนี้

3.1 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น โดยการจัดประชุมหรือกิจกรรม เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานและให้เกียรติผู้อื่นอยู่เสมอ

3.2 ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองในเรื่องการสื่อสารให้มีศิลปะในการโน้มน้าว กระตุ้น จูงใจบุคคลอื่นให้คล้อยตาม สร้างแรงจูงใจในทางบวกและควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน

3.3 ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาความสามารถในการบริหาร โดยประยุกต์ทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสม นำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีกิริยามารยาท รู้จักกาลเทศะ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ รวมไปถึงสื่อสังคมออนไลน์ที่ดี

3.5 ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้บริหารงานยึดหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติตนให้อยู่ในครรลองครองธรรม ตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพและตามระเบียบของราชการ และตั้งใจปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะความสามารถในด้านวิสัยทัศน์ และสามารถสื่อสารเพื่อให้บุคลากรเข้าใจถึงวิสัยทัศน์ มีทักษะในการวิเคราะห์ วางแผน คาดการณ์ และวินิจฉัยภาพในอนาคตของสถานศึกษา ตลอดจนการติดตามสื่อสังคม ข่าวสารเหตุการณ์บ้านเมืองอยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง สามารถนำผลการวิจัยมา อภิปรายผลได้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดอ่างทอง ยึดถือระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมายและแนวปฏิบัติของราชการอย่างเคร่งครัด ประพฤติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน มีความเมตตากรุณาโอ้อ้อมอารีต่อผู้ร่วมงานและบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปฏิภาณ กิตตินันทวัฒน์ (2562) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณธรรมมากกว่าตำแหน่งอื่นๆ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส เพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิดความเชื่อใจ และเป็นตัวอย่างให้กับผู้ที่อยู่ภายในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Magunson (2006) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารควรมีคุณลักษณะด้านการมีคุณธรรม มีความยุติธรรม มีวิจรรย์ญาณ มีความซื่อสัตย์ เป็นผู้ใช้สติไม่ใช้อารมณ์ ความจริงใจ ความเป็นมิตร อารมณ์ขัน ใจกว้างและเปิดเผย ความเสมอต้นเสมอปลาย ความเมตตาปราณีและเอื้ออาทรผู้อื่น

2. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดอ่างทอง ปฏิบัติงานด้วยความเสมอภาค ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่าย ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัด

อ่างทอง ที่มีอายุต่างกัน เกิดการรับรู้และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน จึงส่งผลให้ครูและบุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณญา โนนคู่เขตโงง (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามอายุ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรทางการศึกษามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน หมายถึงการมีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำให้มีมุมมองและความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมจึงแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ สุขเอียด (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตำแหน่งงาน พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความรับผิดชอบและบริบทในตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงานแตกต่างกัน อาทิ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่จะปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ถือเป็นตำแหน่งสูงสุดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งหมดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนครูจะปฏิบัติหน้าที่สอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะมีหน้าที่รับผิดชอบต่อหน่วยงานในด้านใดด้านหนึ่ง ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารแตกต่างกัน และสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559) ได้กำหนดภาระหน้าที่ของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่วนภาระหน้าที่ครูคือ ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ บัวชุม (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามตำแหน่งงานในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ประสบการณ์ พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(2559) ได้กำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือมีประสบการณ์น้อย ต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อย่างเคร่งครัด ซึ่งส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของนางลักษณ์ งามขำ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยคือแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง 6 ประการ ได้แก่ 1) การมีมนุษยสัมพันธ์ 2) ความเป็นผู้นำ 3) การบริหารจัดการ 4) บุคลิกภาพ 5) คุณธรรมจริยธรรม 6) การมีวิสัยทัศน์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสามารถสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อให้ดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ดังนั้น ควรมีการการจัดประชุม

หรือกิจกรรมพบปะพูดคุย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานอยู่เสมอ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ด้านความเป็นผู้นำ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีการพัฒนาตนเองในด้านความสามารถทางด้านสติปัญญาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้น ควรพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ เข้ารับการฝึกฝนอบรมพัฒนาตนเองความสามารถทางด้านสติปัญญาและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ควรพัฒนาตนเองโดยศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตของงานที่รับผิดชอบ หมั่นฝึกฝนพัฒนาความสามารถในการบริหารโดยประยุกต์ทฤษฎีนำไปสู่การปฏิบัติให้เหมาะสม และให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอน

1.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีกริยามารยาทที่ดีในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ควรพัฒนากริยามารยาทให้เป็นผู้มีกาลเทศะ มีการแสดงออกทางกาย วาจา ใจที่ดี

1.5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบริหารงานด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม วางตัวเป็นกลางเมื่อเกิดสถานการณ์หรือปัญหาในองค์กร ดังนั้นควรพัฒนาตนให้บริหารงานยึดหลักธรรมาภิบาล มีการปฏิบัติตนให้อยู่ในครรลองครองธรรม ตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพ และตามระเบียบของราชการอยู่เสมอ

1.6 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสามารถเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ พันธกิจ เป้าหมายเข้าด้วยกัน เพื่อให้บุคลากรมองเห็นทิศทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ชัดเจน ดังนั้น ควรหมั่นศึกษาบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชัดเจน พัฒนาทักษะในการวิเคราะห์วางแผน คาดการณ์ และฝึกฝนสามารถในการสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจถึงวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเพื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอ่างทอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**. แหล่งที่มา https://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2017/4/2199_5930.pdf สืบค้นเมื่อ 29 มิ.ย. 2566.
- เกศริน สิงห์แดง. (2555). **ผู้บริหารสถานศึกษา**. แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/349128> สืบค้นเมื่อ 25 พ.ย. 2566.
- ทัศนทิพย์ เสือวงษ์. (2563). **แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นงลักษณ์ งามขำ. (2564). **คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในโรงเรียนอำเภอลำลูกกาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2**. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 9(3). 141-154.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปฎิภาณ กิตตินันท์วัฒน์. (2562). **คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ยุคไทยแลนด์ 4.0**. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 38(6). 44-54
- พรทิพย์ สุขเอียด. (2561). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วสันต์ บัวชุม. (2561). **คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศรัญญา โนนคู่เขตโขง. (2562). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดอุบลราชธานี**. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 1(1). 113-123.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพมหานคร: פרקหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **รายงานการศึกษาสภาพการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: פרקหวานกราฟฟิค.
- สุพรรณา เพ็ชรรักษา และสมเกียรติ กอบัวแก้ว. (2558). **ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่**. แหล่งที่มา <https://supannapetraksa.blogspot.com> สืบค้นเมื่อ 30 มิ.ย. 2566.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2553). **ผู้บริหารโรงเรียน : บทบาทและความท้าทายในยุคปฏิรูปการศึกษาไทยใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 -2561)**.แพร่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement.** 30(3). 607 - 610.
- Likert, R. (1976). **New Patterns of Management**. New York: McGraw - Hill.

Magunson, W.C. (2006). Characteristics of Successful School Business Manager. **Dissertation Abstracts International**. 32(1). 133 - A.

Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1984). **Qualitative data analysis: a sourcebook of new methods**. In qualitative data analysis a sourcebook of new methods. Sage publications.

กลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล *
RAPID IMPROVEMENT STRATEGIES BASED ON BUDDHADHAMA OF CHID
EVELOPMENT CENTERS UNDER THE MUNICIPALITY

¹อิสยาภรณ์ เทพประสิทธิ์ Itsayaporn Thappasid ²ระวิง เรืองสังข์ Rawing Ruangsanka

³พีรวัฒน์ ชัยสุข Peravat Chaisuk

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: D94564@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล 2) เสนอกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ 1) ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ตามมาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) โดยการแจกแบบประเมิน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 361 คน 2) ปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอกลยุทธ์ สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล พบว่า โดยรวมด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ด้านความถูกต้อง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ 2) กลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล มีองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐานและคุณภาพผู้เรียนระดับดีเยี่ยมแบบก้าวกระโดด พันธกิจมี 3 พันธกิจ เป้าประสงค์ มี 3 เป้าประสงค์ กลยุทธ์โดยมีกลยุทธ์ย่อย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสร้างองค์กรแห่งวินัยประกอบด้วย 5 แผน 2) กลยุทธ์การพัฒนาความคิดและจิตครูให้เป็นเลิศประกอบด้วย 4 แผน และ 3) กลยุทธ์การพัฒนาความคิดและจิตครูให้เป็นเลิศประกอบด้วย 2 แผน

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบก้าวกระโดด, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, หลักพุทธธรรม

Abstract

The objectives of research article are to 1) evaluate strategies for rapid development according to the Buddhist principles of the municipal child development center, 2) offer strategies for rapid development according to Buddhist principles of child development centers under municipalities. It is a mixed method research with qualitative research regulations, the research steps include: 1) Evaluate the strategy for progressive development according to Buddhist principles of child development centers under the municipality. According to the 4-sided inspection standards of Stufflebeam by distributing evaluation forms

*Received: April 29, 2024. Revised: December 19, 2024. Accepted: December 21, 2024.

to Heads of Child Development Center, 361 people, 2) Improve, edit and present strategy for rapid development according to Buddhist principles of child development centers under the municipality to the thesis advisor. The study showed that 1) Evaluation of the progressive development strategy according to Buddhist principles of the municipal child development center found that overall, the aspect had the highest average at the highest level was accuracy. The average sorted from highest to lowest were usefulness, appropriateness and feasibility, respectively. 2) Strategy for rapid development according to Buddhist principles of child development centers under the municipality. There were 4 important elements, consisting of vision, which was that the child development center having an excellent standards and quality of learners in leaps and bounds; 3 missions; 3 objectives; 3 goals, ; and 3 strategies. The strategies included 1) strategies for creating a disciplinary organization: consisting of 5 plans; 2) strategies for developing teachers' ideas and minds to be excellent: consisting of 4 plans; and 3) strategies for developing teachers' ideas and minds to be excellent, consisting of 2 plans.

Keywords: Rapid Improvement, Child Development Centers, Buddhadhama

บทนำ

สังคมประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะพลวัต ในบางด้านเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เช่น การผลิตด้านเทคโนโลยี บางครั้งก้าวหน้าและบางครั้งถดถอยจนเข้าสู่ภาวะวิกฤติ กล่าวคือ ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ประเทศไทยจะยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ อาทิ กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ๆ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง ประกอบกับสภาวะการณด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาผลิตภาพการผลิต ความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ดังนั้น การจัดการกับปัญหาและความท้าทายที่จะตามมา คือ การสร้างคุณภาพการศึกษาที่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและผลิตพลเมืองที่เข้มแข็ง ช่วยแก้ไขวิกฤติความขัดแย้ง และพัฒนาประเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนคนส่วนใหญ่ได้ ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์คือการให้บริการเพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การให้บริการจะกระทำเฉพาะ เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายจัดตั้งกำหนดไว้เท่านั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 281 กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นโดยในมาตรา 289 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา ตามความเหมาะสมและความต้องการ ภายในท้องถิ่นนั้นโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 กำหนดให้มีอำนาจหน้าที่

ในการ จัดการศึกษา นอกจากนั้นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ยังกำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใด ระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553)

ปัจจุบัน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 7,850 แห่ง จำแนกออกเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง เทศบาลนคร 30 แห่ง เทศบาลเมือง 195 แห่ง เทศบาล ตำบล 2,247 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5,300 แห่ง กรุงเทพฯ 1 แห่ง และพัทยา 1 แห่ง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563) การจัดการศึกษาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น มีโรงเรียนในสังกัด จำนวนรวมทั้งสิ้น 1,481 แห่ง ส่วนใหญ่เปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา มากที่สุด รวมทั้งได้ขยายการสอน ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย และอาชีวศึกษาตามความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาธิบาย ในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวนทั้งสิ้น 18,492 แห่งซึ่งแยกเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลจำนวน 5,375 แห่ง

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ของธีราภรณ์ มากมี (2563) ที่พบว่า มีปัญหาในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ 5 ปัญหา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปต่ำสุดตามลำดับดังนี้ ปัญหาที่มีระดับมากที่สุดคือ ปัญหาด้านบุคลากร รองลงมาเป็นปัญหาด้านการมีส่วนร่วม ปัญหาด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปัญหาด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และที่มีระดับ ปัญหาน้อยที่สุดคือ ปัญหาด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ ซึ่งปัญหาด้านบุคลากร โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอุปสรรคหรือข้อขัดข้องเกี่ยวกับมอบหมายและ เพิ่มภาระอื่นนอกเหนือจากการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อค้นพบของวราภรณ์ ทิพย์พิงค์ (2553) ซึ่งพบว่า ปัญหาด้านบุคลากรมีปัญหามากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ระบบการกำหนดอัตรากำลัง ภาระงานการวิเคราะห์อัตรากำลัง การวางแผนบรรจุแต่งตั้ง ภาระงานการบรรจุ แต่งตั้ง จำนวนครูให้สอดคล้องกับจำนวนเด็ก การสนับสนุนงบประมาณให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนา ความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้บุคลากรเข้ารับการศึกษาระดับที่ สูงขึ้น การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างเหมาะสมและชัดเจน มอบหมายและเพิ่มภาระอื่น นอกเหนือจากการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน การประเมินการปฏิบัติงาน การติดตามการปรับปรุงแก้ไขการ ปฏิบัติงานบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจนประกอบกับการปฏิบัติจริงกับแนวนโยบาย ที่กำหนดไว้ก็ไม่สอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย พบว่า มีปัญหาด้านบุคลากร คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึง ความสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตนเองรับผิดชอบ ในการสรรหา บุคลากรเพื่อเข้าเป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังใช้ระบบอุปถัมภ์จึงทำให้ผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังคงไม่มีประสิทธิภาพมากเท่าที่ควร เกิดการพัฒนาไปอย่างช้าๆ ตามระบบราชการ ทำงานตามหนังสือสั่งการจากกรม หรือกระทรวงเท่านั้น ซึ่งมีความจำเป็นต้องหาแนวทางแก้ไข

กลยุทธ์เป็นแนวทางการดำเนินการเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในระยะยาว การทำให้กลยุทธ์เป็นความจริงต้องมีทั้งการวางแผน และการจัดการ ถ้าปราศจากการจัดการเชิงกลยุทธ์แล้ว องค์กรจะขาดความมุ่งหมายและทิศทาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาพแวดล้อมของการแข่งขันเช่นในปัจจุบัน การพัฒนากลยุทธ์ที่บรรลุความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเข้าใจกลยุทธ์ กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์และทุกระดับภายในองค์กรต้องมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาและการดำเนินกลยุทธ์ ดังนั้น การบริหารที่ดีและต้องการประสบความสำเร็จในอนาคตจะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์เพราะโลกแห่งการบริหารมีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ถ้าผู้บริหารขาดความชำนาญในการกำหนดกลยุทธ์การปฏิบัติตามกลยุทธ์จะทำให้ไม่สามารถพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ ผู้บริหารในระดับองค์กรต่างๆ จึงต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการกำหนดกลยุทธ์ และกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ที่มีรูปแบบ (สมยศ นาวิการ, 2555)

จากสภาพปัญหาและความต้องการดังกล่าว คือ ปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ความสามารถในการแข่งขัน ความเหลื่อมล้ำทางสังคมเกิดการพัฒนาอย่างไม่เท่าเทียม ปัญหาด้านบุคลากร โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษา ส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกิดการพัฒนาอย่างล่าช้า ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ทำการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล
2. เพื่อเสนอกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมผสาน ได้แก่ วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่างๆ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) อย่างเป็นทางการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการพัฒนาแบบก้าวกระโดดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล มีขั้นตอนย่อย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความหมาย คุณลักษณะ การพัฒนาแบบก้าวกระโดดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาสภาพการพัฒนาแบบก้าวกระโดดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลโดยการแจกแบบสอบถาม

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลทั่วประเทศจำนวน 5,375 แห่ง โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 361 คน ผู้ให้ข้อมูล

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม ดังนี้ แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแบบก้าวกระโดดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล การสร้างข้อคำถามแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแบบก้าวกระโดดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแบบก้าวกระโดดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี และแบบสัมภาษณ์ (Interviewing) เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างเอง เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เพื่อหาสภาพปัญหา/แนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร จากแบบสอบถามความคิดเห็น มาวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ การวิเคราะห์ผลการศึกษานี้ จะใช้แบบการวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติ คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล มีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาสภาพปัญหา/แนวทางการแก้ไขปัญหาการพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้เทคนิค Snow Ball และการเลือกแบบเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านการประเมิน สมศ รอบ 4 ในระดับดีมาก 2) เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดการศึกษาเชิงพุทธ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างเอง

2. ร่างกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล จากการวิเคราะห์และประมวล จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภาวะคุกคาม วิเคราะห์ SWOT Analysis (สภาพแวดล้อมภายนอก ภายใน) โดยใช้ตาราง TOWS Matrix จากการวิเคราะห์ ความสำคัญ ความต้องการจำเป็นและข้อมูลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สังเคราะห์และร่างกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล (ฉบับร่างที่ 1)

3. พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล จากการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านหลักพุทธธรรม โดยผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 รูป/คน ทำการสนทนากลุ่ม และปรับปรุงกลยุทธ์ตาม

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ร่างกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล (ฉบับร่างที่ 2)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ประเมินกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ตามมาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง โดยการแจกแบบประเมิน

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลทั่วประเทศจำนวน 5,375 แห่ง โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 361 คน ผู้ให้ข้อมูล

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบประเมินกลยุทธ์ ผู้วิจัย ใช้ประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง ของกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล จาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 361 คน การสร้างข้อคำถามแบบสอบถามโดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจรายการ (Checklist) และตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องของกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล

1.3 การวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเรขาคณิต

2.ปรับปรุง/แก้ไข/นำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลโดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล พบว่า องค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วนของกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล โดยรวมเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.68$, S.D = 0.42) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.62$, S.D = 0.48) และในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.35$, S.D = 0.50) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.17$, S.D = 0.53) ตามลำดับ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบสำคัญ 6 ส่วนของกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล โดยรวม

องค์ประกอบของกลยุทธ์	ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความถูกต้อง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.58	0.50	มากที่สุด	4.24	0.43	มาก	4.42	0.50	มาก	4.62	0.49	มากที่สุด
2. ด้านพันธกิจ	4.63	0.50	มากที่สุด	4.23	0.46	มาก	4.33	0.56	มาก	4.76	0.41	มากที่สุด
3. ด้านเป้าประสงค์	4.58	0.49	มากที่สุด	4.09	0.59	มาก	4.37	0.53	มาก	4.55	0.50	มากที่สุด
4. กลยุทธ์สร้างองค์กรแห่งวินัย	4.64	0.42	มากที่สุด	4.18	0.52	มาก	4.36	0.43	มาก	4.67	0.33	มากที่สุด
5. กลยุทธ์ยกระดับความคิดและจิตใจ	4.61	0.48	มากที่สุด	4.22	0.46	มาก	4.32	0.51	มาก	4.75	0.34	มากที่สุด
6. กลยุทธ์พัฒนาการสมวัยจิตใจเป็นสุข	4.66	0.47	มากที่สุด	4.07	0.69	มาก	4.31	0.46	มาก	4.71	0.46	มากที่สุด
รวม	4.62	0.48	มากที่สุด	4.17	0.53	มาก	4.35	0.50	มาก	4.68	0.42	มากที่สุด

2. กลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ย่อย และแผนการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดของกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ดังต่อไปนี้

วิสัยทัศน์ “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐานและคุณภาพผู้เรียนระดับดีเยี่ยมแบบก้าวกระโดด”

พันธกิจ

พันธกิจที่ 1 ปรับปรุง พัฒนา ระบบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดด

พันธกิจที่ 2 ปรับปรุง พัฒนา คุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานระดับดีเยี่ยมอย่างยั่งยืน

พันธกิจที่ 3 ส่งเสริม พัฒนา คุณภาพของเด็กปฐมวัย

เป้าประสงค์

1. ปรับปรุงและพัฒนาระบบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ครอบคลุมทั้งด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ด้านงบประมาณ ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากรให้เป็นผู้มีคุณลักษณะตามองค์ประกอบการพัฒนาแบบก้าวกระโดด และสารสนเทศอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ปรับปรุง ส่งเสริม พัฒนา คุณภาพการศึกษา การจัดประสบการณ์เรียนรู้ การเล่นเกมของเด็กปฐมวัย ให้มีมาตรฐานระดับดีเยี่ยมอย่างยั่งยืน

3. พัฒนาคุณภาพของเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโต มีพัฒนาการสมวัย มีพัฒนาการที่ดีด้านสังคม คุณธรรม มีวินัย และความเป็นพลเมืองที่ดี

กลยุทธ์

1. สร้างองค์กรแห่งวินัย มี 5 แผน 25 โครงการ/กิจกรรม

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เป็นเลิศ มี 3 โครงการ/กิจกรรม

2. การบริหารจัดการวินัยบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มี 3 โครงการ/กิจกรรม

3. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม มี 8 โครงการ/กิจกรรม มี 8 โครงการ/กิจกรรม

4. การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขอนามัย สุขภาพของเด็กปฐมวัย มี 7 โครงการ/กิจกรรม
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มี 4 โครงการ/กิจกรรม
2. ยกระดับความคิดและจิตใจ มี 4 แผน 18 โครงการ/กิจกรรม
 1. การดูแล ส่งเสริม และพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างรอบด้าน มี 5 โครงการ/กิจกรรม
 2. การดูแล ส่งเสริม และพัฒนา ทางด้านร่างกายและสุขภาพ มี 5 โครงการ/กิจกรรม
 3. การส่งเสริม พัฒนา สติปัญญา การสื่อสารและความเป็นเลิศทางด้านภาษา มี 5 โครงการ/กิจกรรม
4. การส่งเสริม พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองที่ดี มี 3 โครงการ/กิจกรรม
3. พัฒนาการสมวัย จิตใจเป็นสุข มี 2 แผน 6 โครงการ/กิจกรรม
 1. ส่งเสริม พัฒนา เด็กให้มีการเจริญเติบโตสมวัย มีพัฒนาการสมวัย และมีสุขนิสัยที่เหมาะสม มี 2 โครงการ/กิจกรรม
 2. ส่งเสริม พัฒนา ให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ภาษา การสื่อสาร สังคม คุณธรรม มีวินัยและความเป็นพลเมืองที่ดี มี 4 โครงการ/กิจกรรม
4. เจื่อนไขในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ

ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรม แบ่งเป็น 2 เจื่อนไข คือ

 1. เจื่อนไขเรื่องระยะเวลาในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ควรมีการนำกลยุทธ์ไปใช้ให้ครบทุกด้านพร้อมกัน ภายในระยะเวลา 1 ปีการศึกษาหรือ 1 ปีงบประมาณ
 2. เจื่อนไขการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา โดยมีหลักพุทธธรรม คือ หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง หลักธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติเพื่อเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ฉันทะ (ความพอใจ) 2) วิริยะ (ความเพียร) 3) จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ) และ 4) วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง หลักธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติเพื่อเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ฉันทะ (ความพอใจ) 2) วิริยะ (ความเพียร) 3) จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ) และ 4) วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ 1) ฉันทะ (ความพึงพอใจและรักในสิ่งที่กระทำ) หมายถึง ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ (ความตั้งใจและหมั่นเพียร) หมายถึง ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3) จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อตั้งมั่น) หมายถึง ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำในสิ่งนั้นด้วย ความคิดเอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้สิ่งที่ทำ 4) วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรองและทบทวน) หมายถึง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

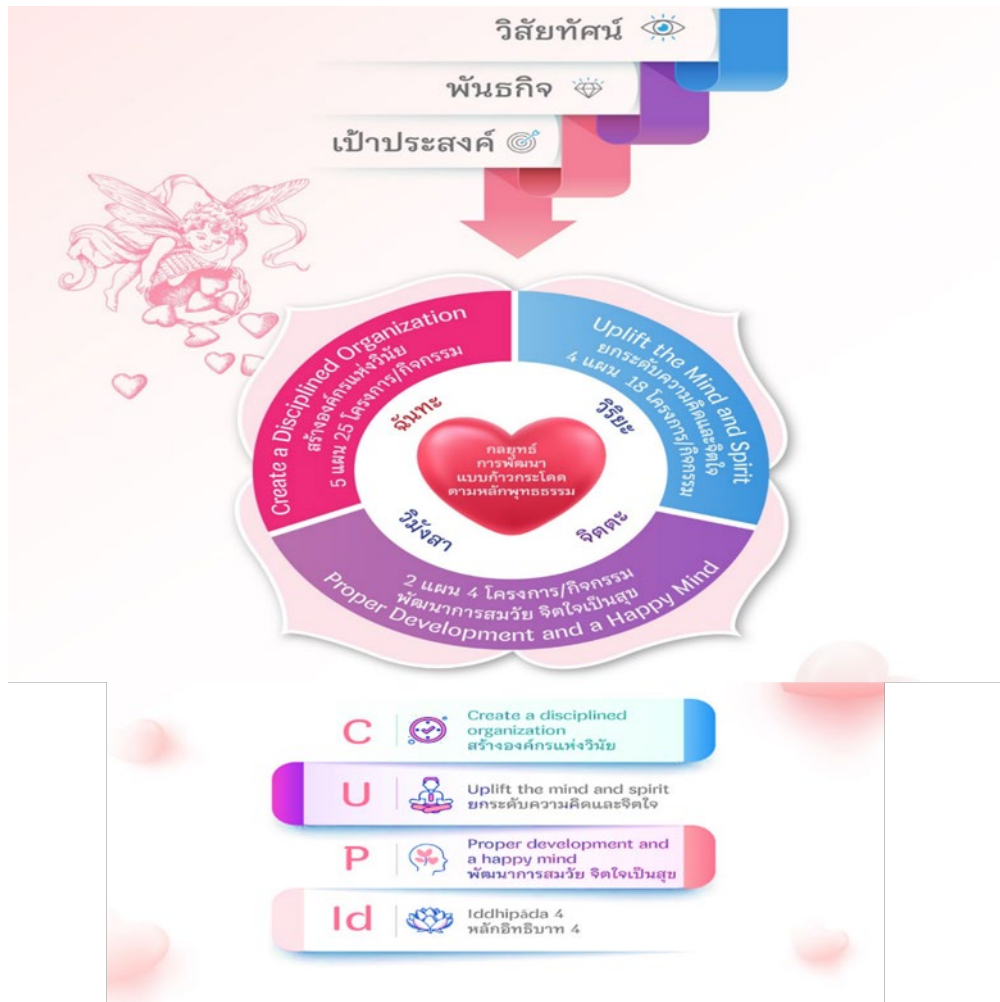
การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ โดยผู้วิจัยขอเลือกประเด็นที่สำคัญมาอภิปราย โดยผลการวิจัยด้านพันธกิจของกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ ซึ่ง พันธกิจ ประกอบด้วย 1) ปรับปรุง พัฒนา ระบบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดด 2) ปรับปรุง พัฒนา คุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานระดับดีเยี่ยมอย่างยั่งยืน 3) ส่งเสริม พัฒนา คุณภาพของเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับคณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรฐานด้านที่ 3 คุณภาพของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต้นที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเด็กของประเทศ และเป็นมาตรฐานเชิงคุณภาพเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและจัดบริการให้เด็กปฐมวัยได้มีโอกาสเริ่มต้นชีวิตอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกัน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เป็นการเพิ่มคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดในการนำประเทศไทยสู่ความเจริญก้าวหน้า มั่นคง ยั่งยืน ท่ามกลางความท้าทายของโลกในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติเป็นเครื่องมือในการประเมินคุณภาพของการดำเนินงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัด

การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล พบว่ากลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์สร้างองค์กรแห่งวินัย กลยุทธ์พัฒนาความคิดและจิตครูให้เป็นเลิศ กลยุทธ์ก่อเกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นประโยชน์ และในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยพิจพันธ์ ภูภิโย (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดด ผลการประเมินร่างกลยุทธ์ฯ การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดด พบว่า โดยภาพรวม ด้านความถูกต้องและความครอบคลุม กลยุทธ์เสริมสร้าง สมรรถนะบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านความเหมาะสม กลยุทธ์เสริมสร้าง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความเป็นไปได้ กลยุทธ์เสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านประโยชน์ กลยุทธ์เสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ เนื่องจากว่ายังไม่มีวิจัยหรือหนังสือเล่มไหนนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยจึงได้นำหลักพุทธธรรม อิทธิบาท 4 มาบูรณาการกับ ให้เกิดการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้ประเทศไทยมีสถานศึกษาที่มีคุณภาพพร้อม นำไปสู่การพัฒนานักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล สามารถสรุปเป็นภาพองค์ความรู้การวิจัยได้ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัย

จากภาพที่ 1 การสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล สามารถสรุปได้ดังนี้

Create a disciplined organization สร้างองค์กรแห่งวินัย หมายถึง การสร้างให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเป็นเลิศในการบริหารจัดการ บุคลากรทุกคนเป็นผู้มีวินัย มีสภาพแวดล้อมและสุขอนามัยที่ดี ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

Uplift the mind and spirit ยกระดับความคิดและจิตใจ หมายถึง การทำให้ครูเป็นผู้มีความคิดที่ดีและถูกต้อง มีแรงผลักดัน ความรู้สึกปรารถนาดีในการกระทำที่ช่วยส่งเสริม พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกายและสุขภาพ สติปัญญา อารมณ์จิตใจสังคม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นพลเมืองที่ดี

Proper development and a happy mind พัฒนาการสมวัย จิตใจเป็นสุข หมายถึง การทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเปลี่ยนแปลง ด้านการเจริญเติบโตสมวัย มีพัฒนาการสมวัย และมีสุขนิสัยที่เหมาะสม มีพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ ภาษา การสื่อสาร สังคม คุณธรรม อย่างดีเยี่ยม มีวินัยและความเป็นพลเมืองที่ดี อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

Iddhipāda 4 หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง หลักธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติเพื่อเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามที่มุ่งหวังไว้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ฉันทะ (ความพอใจ) 2) วิริยะ (ความเพียร) 3) จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อ) และ 4) วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรอง) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก คือ 1) ฉันทะ (ความพึงพอใจและรักในสิ่งที่กระทำ) ความต้องการที่จะทำให้ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป 2) วิริยะ (ความตั้งใจและหมั่นเพียร) ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง 3) จิตตะ (ความเอาใจจดจ่อตั้งมั่น) ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำในสิ่งนั้นด้วย ความคิด เอาจิตฝึกฝใจไม่ปล่อยให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้สิ่งที่ทำ 4) วิมังสา (การใช้ปัญญาไตร่ตรองและทบทวน) หมั่นใช้ปัญญาพิจารณา ใคร่ครวญ ตรวจสอบเหตุผลและตรวจสอบข้อที่ยังหยาบในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผน วัดผล คิดค้น วิธีแก้ไขปรับปรุง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย พบว่ากลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล เมืององค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ย่อย คือ 1) กลยุทธ์สร้างองค์กรแห่งวินัย 2) กลยุทธ์พัฒนาความคิดและจิตครูให้เป็นเลิศ 3) กลยุทธ์ก่อเกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดด โดยรวมเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นประโยชน์ และในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรนำข้อเสนอแนะไปปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ควรปรับปรุง พัฒนา ระบบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ สุขภาวะ และศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดด

1.2 ควรปรับปรุง พัฒนา คุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานระดับดีเยี่ยมอย่างยั่งยืน

1.3 ควรส่งเสริม พัฒนา คุณภาพของเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ของกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล

2.2 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล

2.3 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยกลยุทธ์การพัฒนาแบบก้าวกระโดดตามหลักพุทธธรรมของสถานศึกษารูปแบบอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2553**. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. (2562). **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ.
- ธีราภรณ์ มากมี. (2563). การศึกษาปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย. **วารสารครุพิบูล**. 7(2). 2-4.
- พิพัฒน์ ภู่วิทย. (2555). **กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อการพัฒนาแบบก้าวกระโดด**. คุษณินพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรารักษ์ ทิพย์พิงค์. (2553). **ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสิงห์บุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สมยศ นาวิการ. (2555). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2^{*}
GUIDELINES FOR DEVELOPING THE ROLE OF ADMINISTRATORS FOR INTERNAL
QUALITY ASSURANCE OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER PHRA NAKHON
SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹จิตาภา บุญตั้ง Jidapa Boontang ²อัจฉรา นียมมาภา Achara Niyamabha

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 76577003@aru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 วิธีการดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 302 คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น และขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และ อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ บทบาทด้านการนำ บทบาทด้านการส่งเสริม และบทบาทด้านการอำนวยความสะดวก 2) แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พิจารณาตามค่าความต้องการจำเป็น ดังนี้ ด้านการนำ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำรายงาน SAR เสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีการเผยแพร่และนำผลการพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป ด้านการส่งเสริม ผู้บริหารควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับบุคลากรในโรงเรียน คำนึงว่า พัฒนاتตนเองให้มีความรู้ และเตรียมความพร้อมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารควรสนับสนุนอำนวยความสะดวก รวมทั้งแก้ไขปัญหา

^{*}Received: May 24, 2024. Revised: December 08, 2024. Accepted: December 17, 2024.

อุปสรรคต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ: บทบาท, ผู้บริหารสถานศึกษา, การประกันคุณภาพภายใน

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the current condition; Desired condition and the needs of the executive role for internal quality assurance of educational institutions. Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2. 2) To propose guidelines for developing the role of administrators for internal quality assurance of educational institutions. Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2. The research method has 2 steps: Step 1: Study the current condition. Desired conditions and necessary needs of the administrator's role for internal quality assurance of educational institutions. The sample group was 302 teachers under The Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office, Area 2. The research tool was a questionnaire. Data was analyzed using mean standard deviation and the index of essential needs. And step 2 presents guidelines for developing the role of administrators for internal quality assurance of educational institutions. The main informants were 7 people, including 1 educational administrator, 3 educational institution administrators, 2 educational supervisors, and 1 full-time lecturer in the field of educational administration, Which is obtained by means of purposive selection. The research instrument was a semi-structured interview. And analyzed the data by means of content analysis. The results were 1) Current condition of the role of administrators for internal quality assurance of educational institutions. Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, Overall, Every aspect had an average level at a moderate level. Desired condition Overall, every aspect is at a high average level. and the first 3 essential needs include leadership roles Promotion role and the role of facilitation. 2) Guidelines for developing the role of administrators for internal quality assurance of educational institutions Under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, Consideration is based on the necessary needs as follows: In terms of leadership, administrators should organize an internal quality assessment according to educational standards, prepare a SAR report and present it to relevant people. and use it as information to prepare educational development plans. Development results are published and used for further improvement. Promotion Executives should promote knowledge and understanding. and create awareness of quality assurance within educational institutions with school personnel, research and develop themselves to have knowledge and prepare to set the educational standards of educational institutions. And facilitation Executives should

support and facilitate Including solving various obstacles in the preparation of educational development plans that focus on quality according to educational standards of educational institutions and annual action plans. Including supporting the budget for use in carrying out the educational development plan of the educational institution.

Keywords: Role, Educational Institution Administrators, Internal Quality Assurance

บทนำ

ในปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังเกิดความเหลื่อมล้ำที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ คุณภาพของบุคลากร ปัจจัยด้านผู้เรียน และปัจจัยอื่นๆ เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกที่อยู่ในระแวกใกล้เคียงสถานศึกษา และการดูแลติดตามอย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษายังมีความอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง จึงมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเองที่แตกต่างกัน การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะคอยส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของสถานศึกษาดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (มาหะมะบาคอรี มาซอ, 2564)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีมาตรฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำ ผู้ประสานงาน ผู้ดำเนินการพร้อมทั้งติดตามตรวจสอบอย่างใกล้ชิด โดยใช้รูปแบบที่มีมาตรฐานสากล แม้ว่าการศึกษาของไทยจะมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแล้วก็ยังพบปัญหาในการดำเนินการต่างๆ หลายประการ เช่น ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ขาดแคลนทรัพยากรในการสนับสนุนการศึกษา ขาดการประสานงาน รวมทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและยังไม่ให้ความร่วมมือในการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น (อุทัยวรรณ นรินรัตน์, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 (2557) ได้ดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และจากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลปรากฏว่าระดับคุณภาพดีมาก จำนวน 40 โรงเรียน ระดับคุณภาพดี จำนวน 2 โรงเรียน ระดับพอใช้ จำนวน 3 โรงเรียน ระดับปรับปรุง จำนวน 1 โรงเรียน และมีโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับการประเมินอีก 112 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 (2557) ได้มีการสรุปสภาพและปัญหาการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถประเมินตนเองได้อย่างเป็นระบบและถูกต้อง บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานต่างๆ ในสถานศึกษาไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการบริหารหรือพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาตามหลักการที่ถูกต้อง ซึ่งสาเหตุดังกล่าวเป็นผลจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษา บุคลากรภายในสถานศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพ คณะกรรมการประเมินตนเองของสถานศึกษาขาดความรู้และทักษะการประเมิน เครื่องมือการประเมินไม่ สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐาน

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะหากขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารก็ยากที่จะทำให้การดำเนินงาน ของสถานศึกษานั้นประสบผลสำเร็จ และจากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนว ทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ว่ามีการปฏิบัติและดำเนินการอย่างไร เพื่อนำผลการวิจัยมา พัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบทบาทผู้บริหารเพื่อ การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัย ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบทบาท ผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู จำนวน 1,306 คน กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน และสุ่มแบบชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยคือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ประสงค์ของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และทำการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PN_{modified})

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน และ

นักวิชาการ จำนวน 1 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ในการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี 2) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา 3) มีความรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมและรายด้าน ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวม

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน $\bar{X}$	สภาพที่พึงประสงค์ $\bar{X}$	PNI
1	การส่งเสริม	3.34	4.47	0.40
2	การอำนวยความสะดวก	3.28	4.45	0.39
3	การให้คำปรึกษา	3.37	4.30	0.28
4	การกำกับดูแล	3.79	4.56	0.21
5	การนำ	3.47	4.55	0.43
ภาพรวม		3.45	3.67	0.684

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับดูแล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด รองมาคือ ด้านการนำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการอำนวยความสะดวกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับต่ำสุด

สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำกับดูแล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด รองมาคือ ด้านการนำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการให้คำปรึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) มีค่าเท่ากับ 0.684 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น โดยเรียงลำดับจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากไปหาน้อยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการนำ (PNI = 0.43) ด้านการส่งเสริม (PNI = 0.40) และด้านการอำนวยความสะดวก (PNI = 0.39)

2. แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 ด้านการนำ อันดับที่ 2 ด้านการส่งเสริม อันดับที่ 3 ด้านการอำนวยความสะดวก โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 บทบาทด้านการนำ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการศึกษา วิเคราะห์บริบทความต้องการและอัตลักษณ์ของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นผู้นำในการศึกษานโยบายต่างๆ เพื่อนำมาใช้กำหนดทิศทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน เป็นผู้นำในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลงานประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาและเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ และนอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องเป็นผู้นำในการตัดสินใจในการดำเนินงานต่างๆ และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต เพื่อเตรียมรับมือและวางแผน เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเคารพ และน่าเชื่อถือ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างถูกต้องและเป็นธรรม มีการให้ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายที่ดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2.2 บทบาทด้านการส่งเสริม ผู้บริหารจัดให้บุคลากรได้รับการอบรมพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ และนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานผู้บริหารควรสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้มีความรับผิดชอบต่องานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจนสอดคล้องกับความรู้และความสามารถของบุคลากรมีการแต่งตั้งคณะทำงานประจำปี และสร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่ใช่ภาระงานที่เพิ่มขึ้น แต่เป็นภาระงานที่ปกติของสถานศึกษา ซึ่งทุกคนต้องรับผิดชอบงานของตนเอง และร่วมกันดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในประสบผลสำเร็จตามที่แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้กำหนดไว้ ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สนับสนุนให้ทุกฝ่ายเป็นคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และร่วมทบทวนมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้บุคลากรเป็นคณะกรรมการด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา เป็นคณะกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และร่วมกันจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีที่ระบุความสำเร็จตามเป้าหมายในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และนอกจากนี้ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้บุคลากรได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ระดมความคิด และนำแนวคิดใหม่ๆ ไปใช้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้

2.3 บทบาทด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเต็มที่ สำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาผู้บริหารต้องจัดระบบโครงสร้างในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ เป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก รวมทั้งแก้ไขปัญหาคับข้องต่างๆ เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ จัดระบบการบริหารงานที่เอื้อต่อระบบการประกัน จัดทำคู่มือการดำเนินงานที่มีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกัน และมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลให้บุคลากรได้สืบค้นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรือวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ และจัดการเรียนการสอน จัดสภาพแวดล้อม จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้บริหารต้องระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์ที่เป็นทรัพย์สินของสถานศึกษา และนอกจากวัสดุอุปกรณ์แล้วผู้บริหารต้องเป็นบุคคลหลักในการสร้างเครือข่ายกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก เพื่อระดมกำลังจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเจรจาต่อรองกับหน่วยงานอื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา อีกทั้งต้องเป็นผู้บริหารทรัพยากร ทั้งทรัพย์สินและบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการจัดตั้งงบประมาณ และติดตามการใช้งบประมาณเพื่อให้สอดคล้องกับแผนงบประมาณที่ตั้งไว้ และจัดสรรงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา งบประมาณเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญและจำเป็นอย่างมาก ในการขับเคลื่อนและดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา ในแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่ได้มีการบรรจุโครงการทุกโครงการของสถานศึกษาไว้ในแต่ละโครงการได้มีการจัดตั้งงบประมาณ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการ ดังนั้นหน้าที่ของผู้บริหารคือต้องบริหารและจัดสรรงบประมาณให้ตรงกับที่ระบุไว้ในแต่ละโครงการนั้นๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พร้อมทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เมื่อเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ อันดับที่ 1 ด้านการนำ อันดับที่ 2 ด้านการส่งเสริม อันดับที่ 3 ด้านการอำนวยความสะดวก โดยผู้วิจัยนำประเด็นดังกล่าวมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. บทบาทด้านการนำ

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการนำ พบว่า ศึกษานิเทศก์ต่างๆ มาใช้กำหนดทิศทางการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรจนา มากชุมแสง (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้วิเคราะห์ ศึกษานิเทศก์ และสภาพความต้องการของชุมชน แล้วนำมากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และความสำเร็จของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการนำ พบว่า ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมปอง จันทอง (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนว่าบุคลากรในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถ

ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย ให้เกียรติและเคารพเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความเชื่อมั่น ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดความรักและความผูกพันในโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของ ด้านการนำ พบว่า ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนด้วยความที่เป็นธรรม มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาหะมะบาคอรี มาซอ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ดีต้องประเมินผลงานอย่างยุติธรรม เมื่อบุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และมีผลงานที่ดี ก็สมควรได้รับรางวัลในความดี ซึ่งอาจเป็นคำชื่นชม ยกย่อง เพื่อเป็นกำลังใจให้บุคลากรรักษาความดีต่อไป และในทางตรงกันข้ามบุคลากรที่ไม่ตั้งใจปฏิบัติงานหรือสร้างปัญหาอยู่เสมอสมควรได้รับการประเมินผลงานตามเนื้อผ้า ถึงแม้ว่าบุคลากรคนนั้นจะเป็นคนสนิทหรือคนใกล้ชิดก็ตาม

2. บทบาทด้านการส่งเสริม

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริม พบว่า สร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรทุกคนให้มีความรับผิดชอบต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา บุระพา (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรรับผิดชอบงานที่ได้รับเกิดความสุขและความพึงพอใจกับงานที่ได้รับโดยคำนึงถึงความรู้ความชำนาญของแต่ละบุคคล

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริม พบว่า สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิมิต อิศระกุล (2549) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการจัดระบบบริหารที่เป็นเชิงระบบ สอดรับกับการจัดการศึกษาที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุด นอกจากนี้การจัดเตรียมความพร้อมในระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา และการนำข้อมูลไปใช้ต้องเป็นหัวใจของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการวางระบบบริหารจัดการ พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริม พบว่า สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิมิต อิศระกุล (2549) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการจัดระบบบริหารที่เป็นเชิงระบบ สอดรับกับการจัดการศึกษาที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุด นอกจากนี้การจัดเตรียมความพร้อมในระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา และการนำข้อมูลไปใช้ต้องเป็นหัวใจของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการวางระบบบริหารจัดการ พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพ

3. ด้านการอำนวยความสะดวก

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของบพทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึงการให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนา

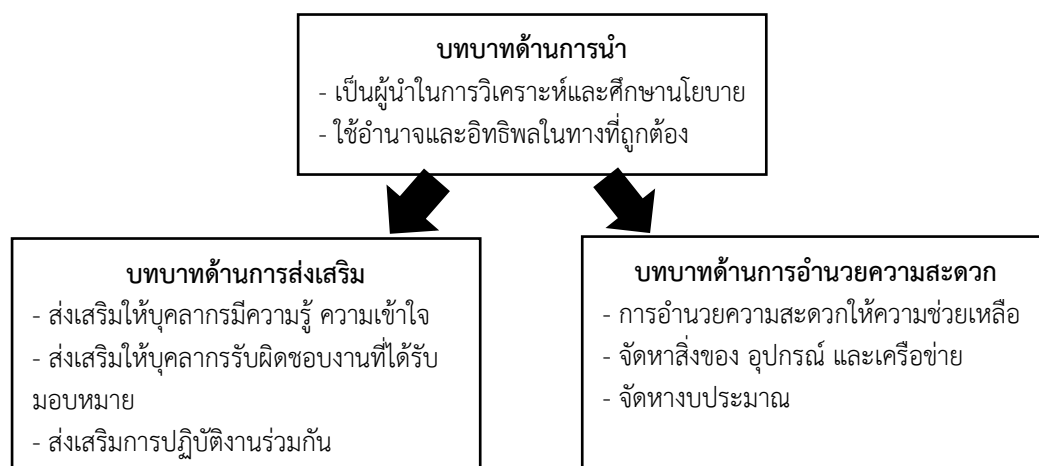
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า จัดเตรียมเอกสารในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กล่าวถึงการให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของของบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทัยวรรณ นรินรัตน์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องจัดตั้งงบประมาณและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณ ของสถานศึกษา รวมถึงระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์ทรัพย์สินของสถานศึกษา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) บทบาทด้านการนำ 2) บทบาทด้านการส่งเสริม และ 3) บทบาทด้านการอำนวยความสะดวก ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้
 - 1.1 ด้านการนำ ผู้บริหารควรจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา และจัดทำรายงาน SAR เสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีการเผยแพร่และนำผลการพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป
 - 1.2 ด้านการส่งเสริม ผู้บริหารควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษากับบุคลากรในโรงเรียน คำนึงว่า พัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ และเตรียมความพร้อมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
 - 1.3 ด้านการอำนวยความสะดวก ผู้บริหารควรสนับสนุนอำนวยความสะดวก รวมทั้งแก้ไขปัญหาคอขวดต่างๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ด้านการนำ พบว่า ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนด้วยความเป็นธรรม มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2 ด้านการส่งเสริม พบว่า สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษา
 - 2.3 ด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า จัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการงบประมาณในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- นิมิตร อิศระกุล. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- มาหะมะบาคอรี มาซอ. (2564). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รจนา มากชุมแสง. (2556). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอปะคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- วาสนา บุระพา. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สมปอง จันทคง. (2554). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ครูต้องการ. แหล่งที่มา <http://www.kroobannok.com/blog/34520>. ค้นเมื่อ 29 ธ.ค. 2554.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2557). มหกรรมการศึกษาอยุธยาสู่อาเซียน. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.
- อุทัยวรรณ นรินรัตน์. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- Krejcie, R. V. & Morgan. D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

**แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ
ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี***
**GUIDELINES TO DEVELOP THE EDUCATION ADMINISTRATIVE QUALITY OF
BUDDHIST WAY SCHOOL ADMINISTRATORS IN KLONGLUANG DISTRICT
PATHUMTANI PROVINCE**

¹ชัชณภูมิ หาญพละ Chitsanuphum Hanphala ²พระครูกิตติญาณวิสิฐ PhrakhuKittiyawisit
³พระครูโสภาสนนทกิตติ PhrakhuOpatnontakitti
^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: Chitsanuphum_Hanphala@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 277 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ ตามลำดับ 2) วิธีการพัฒนาการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย (1) ปัจจัยนำเข้า ด้านศีล ผู้บริหาร ครู นักเรียน ต้องมีวิถีชีวิตสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ถือศีล 5 และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านสมาธิ เป็นการพัฒนาการควบคุมจิตใจ การฝึกให้จิตใจเป็นอยู่ที่สมดุล ด้านปัญญา เป็นความเข้าใจและการใช้ประสบการณ์ในการตัดสินใจและการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันอย่างมีสติ (2) กระบวนการ ด้านศีล ผู้บริหาร ครู นักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเชิงบูรณาการสอดแทรกหลักธรรมในการเรียนต่อ ยอดการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านสมาธิ ผู้บริหาร ครู นักเรียน สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นอยู่อย่างรอบคอบ คิดวิเคราะห์ และแก้ปัญหา ด้านปัญญา ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วม และเห็นคุณค่าในการรักษาและสืบทอดพระพุทธศาสนา (2) ผลผลิต ด้านศีล ผู้บริหาร ครู นักเรียน ควรมีวินัย มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ต้องมีความกตัญญูรู้คุณ ด้านสมาธิ ผู้บริหาร ครู นักเรียน บริโภคใช้สอยปัจจัยสี่ในปริมาณและคุณภาพที่มีความเหมาะสม ดำรงชีวิตอย่างเกื้อกูลเอื้อกับสิ่งแวดล้อม ด้านปัญญา มีศรัทธาและความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย ใฝ่รู้ใฝ่ศึกษาแสวงหาความจริงและใฝ่สร้างสรรค์ (3) ผลกระทบ/ผลย้อนกลับ ด้านศีล มีความสัมพันธ์ตามกรอบบรรทัดฐานด้านสมาธิ วิเคราะห์และประเมินผลของกิจกรรมที่ดีและยั่งยืนต่อโรงเรียนและชุมชน ด้านปัญญา ทำแผนการดำเนินงานสำรองและการเตรียมความพร้อม และ

3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย (1) ด้านปัจจัย

นำเข้า ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีกัลยาณมิตร ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูนักเรียนและชุมชน ศรัทธาในพระพุทธศาสนาดำเนินชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรม ด้านการบริหารมีการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจที่ชัดเจน มีการนิเทศติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย ห่างไกลจากอบายมุข (2) ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนบูรณาการกับหลักธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเก่งดีมีสุข ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานตามหลักไตรสิกขา (3) ด้านผลผลิต มีการพัฒนาศีล จิต และปัญญาให้เกิดความชัดเจนเป็นรูปธรรม รู้จักตนเองในการใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความถูกต้องใช้ชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีความกตัญญูรู้คุณ มีจิตใจดวงาม ศรัทธาในพระพุทธศาสนา (4) ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ ดำเนินการตามกรอบ บ้าน วัด โรงเรียน รักษาศีล ส่งเสริมศรัทธา เชื่อมมั่นในพระพุทธศาสนา มีการทำงานที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ วิเคราะห์ประเมินผล จัดการบูรณาการตามหลักไตรสิกขา

คำสำคัญ: คุณภาพการจัดการศึกษา, ผู้บริหาร, โรงเรียนวิถีพุทธ

Abstract

This research aims: 1) to study the quality of educational management of Buddhist school administrators, 2) to study the methods for developing the quality of educational management of Buddhist school administrators, and 3) to propose a guideline for developing the quality of educational management of Buddhist school administrators. This research was conducted using a mixed-methods method. The quantitative research used a questionnaire with a sample of 277 school administrators and teachers. Data were analyzed using statistics including mean and standard deviation, and the qualitative research conducted by interviewing 5 key informants. The results of the research found that: 1) Overall, the opinions on the quality of educational management of Buddhist school administrators were at a high level. When considering each aspect, the opinions were at a high level in all 4 aspects, namely, impact/feedback, input factors, output, and process, respectively. 2) The methods for developing educational management of Buddhist school administrators consisted of (1) input factors: precepts; Administrators, teachers, and students must have a way of life that was consistent with the principles of Buddhism, observed the 5 precepts, and behaved as a good example, meditation was the development of mind control, training the mind to be balanced, wisdom was the understanding and use of experience in making decisions and behaving in daily life mindfully. (2) Process: Morality; Executives, teachers, and students organizing integrated learning activities, integrating Buddhist principles into learning and applying them in daily life. Meditation; Executives, teachers, and students could develop themselves to be careful, analytical, and problem-solving. Wisdom; Promoting good relationships, encouraging everyone to participate, and seeing the value in preserving and continuing Buddhism. (2) Output: Morality; Executives, teachers, and students should be disciplined, responsible,

punctual and grateful. Meditation; Executives, teachers, and students consumed the four necessities in appropriate quantities and quality, and lived a life that benefited the environment. Wisdom; Having faith and correct understanding of the Triple Gem, being eager to learn, seeking the truth, and being creative. (3) Impact/Repercussions: Morality was related to the framework of the Buddhist philosophy. Meditation; Analyzing and evaluating the results of good and sustainable activities for the school and community. Wisdom; Making a backup operation plan and preparing for readiness. And 3) Guidelines for developing the quality of education management for Buddhist school administrators, consisting of (1) Input factors, in terms of inputs, administrators must be good friends, being good role models to teachers, students and the community, having faith in Buddhism and living their lives by Buddhist principles. In terms of management, clear vision, goals and missions were set, continuous monitoring and evaluation was provided, and the school atmosphere was shady, clean and safe, and far from vices. (2) In terms of process, integrated teaching and learning with Buddhist principles was organized so that students could apply them in their daily lives, promoting students to be excellent and happy, and living their lives based on the Tri-Sikkhā principle (Threefold Learning). (3) In terms of outputs, morality, mind and wisdom were developed to be clear and tangible, knowing oneself to live life based on correctness, living with the environment sustainably, being grateful, having a beautiful mind and having faith in Buddhism. (4) In terms of impacts/backlash, implementation was carried out according to the framework of home, temple and school, keeping the precepts, promoting faith and belief in Buddhism, working in steps and systematically, analyzing and evaluating, and integrating management based on the Tri-Sikkhā principle (Threefold Learning).

Keywords: Quality of Education Management, Administrators, Buddhist Schools

บทนำ

การบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นกลไกที่มีบทบาทสำคัญยิ่งทำให้การปฏิรูปการศึกษาไทย บรรลุผลตามเจตนารมณ์และช่วยให้แผนแม่บทในการปฏิรูปการศึกษาของไทยเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา คือ ผู้ที่มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากในภาคปฏิบัติจะเป็นตัวการและเป็นกลไกหลักในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ต้องทำหน้าที่และรับผิดชอบโดยตรงในการดูแล ควบคุมกำกับ และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายที่ได้วางไว้ตั้งนั้น ความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาและคุณภาพของนักเรียน มีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้นำและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก (วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก, 2566) และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้เชิงทฤษฎีความสามารถ มีทักษะ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลกยุคปฏิรูปการศึกษา มีวิสัยทัศน์ ความรู้ทางวิชาการ มีทักษะด้านเทคโนโลยีนักสร้างพลังและ

แรงบันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดี และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้มีทักษะทางด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาการสื่อสารการทำงานเป็นทีม มุ่งผลสัมฤทธิ์มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีบทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ ผู้รักษาระเบียบ วินัย ผู้ประเมิน การทบทวนนโยบายการบริหารหลักสูตรและการสอน การกำหนดตารางการปฏิบัติงาน การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร การประชาสัมพันธ์ การประสานสัมพันธ์กับชุมชน และบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอีกประการหนึ่งผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมที่สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการ การนำหลักธรรมมาปฏิบัติสำหรับตนเอง คุณธรรมจริยธรรมเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ การบริหารและคุณธรรมจริยธรรมสำหรับสังคม (ชัยยนต์ เพาพาน, 2566)

กล่าวได้ว่าทรัพยากรทางการบริหารที่สำคัญที่สุดอีกประการหนึ่ง คือผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นจุดหลักของหน่วยงาน และเป็นดวงประทีปของผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารที่ดีจะต้องเป็นผู้ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และพยายามทำตนให้เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างแท้จริง ในขณะเดียวกัน แนวคิดเรื่องการบริหารที่ดีจากต่างประเทศได้เผยแพร่เข้าสู่สังคมไทย โดยนักคิด นักวิชาการองค์กรพัฒนาต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ของสังคมใหม่ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนซึ่งมีสาระสำคัญคือความพยายามในการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมือง (พระมหาลำพึงธีรป โย (เพ็ญญ), 2554)

โรงเรียนวิสุทธิพุทธเกิดขึ้นในปลายปี 2545 เป็น 1 ใน 5 ของโครงการโรงเรียนรูปแบบใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ (โครงการโรงเรียนรูปแบบใหม่ 5 รูปแบบ ได้แก่ โรงเรียนในกำกับของรัฐ โรงเรียนวิสุทธิพุทธ โรงเรียนสองภาษา โรงเรียนใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ และโครงการนำร่องสรรหา พัฒนา และส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ) การศึกษาแนวพุทธอยู่คู่กับสังคมไทยตลอดมา เมื่อริเริ่มโครงการโรงเรียนวิสุทธิพุทธได้ศึกษาแนวทางของ 3 โรงเรียนที่ได้ใช้แนวพุทธเป็นหลักในการจัด การศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียนทอสี โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อ เป็นโรงเรียนสยามสามไตร) และได้เชิญบุคลากรทั้งสามโรงเรียนมาร่วมเป็นคณะทำงาน มีพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต) เป็นประธาน รวมเรียกชื่อโรงเรียนจัดการศึกษาแนวพุทธว่า “โรงเรียนวิสุทธิพุทธ” นับแต่นั้นมา คณะทำงานนี้มีการประชุมหลายครั้งต่อเนื่อง เพื่อเรียนรู้ร่วมกันและสร้างความเข้าใจใน การดำเนินงาน ต่อมามีการเปิดรับโรงเรียนวิสุทธิพุทธรุ่นแรก ของโครงการด้วยการประกาศรับสมัคร และมีโรงเรียนเข้าร่วม จำนวน 89 โรงเรียน จนกระทั่งปี 2558 มีโรงเรียนวิสุทธิพุทธที่ลงทะเบียน รวม 21,574 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

จากการศึกษาการบริหารการศึกษาของไทย มีปัญหา 3 ประการ คือ 1) ปัญหาเกี่ยวกับ ทรัพยากรการบริหาร โดยทั่วไปแล้วทรัพยากรต่างๆ ก็มีข้อจำกัดจึงทำให้เกิดปัญหา ดังนี้คือ ปัญหาที่เกิดจากการเงิน เช่น มีงบประมาณน้อยไม่พอใช้จ่าย ไม่มีความคล่องตัวในการใช้เงิน จนกระทั่งความผิดพลาดที่เกิดจากการใช้เงินผิดประเภท ปัญหาเกิดจากวัสดุอุปกรณ์ เช่น มีวัสดุไม่เพียงพออัน เนื่องมาจากปัญหาเรื่องเงินที่ทำให้ไม่สามารถจัดซื้อจัดหาวัสดุประกอบการเรียนการสอนได้ทันทั่วทั้งที่ ปัญหาเรื่องการจัดการ ซึ่งเกิดจากผู้บริหารไม่มีความสามารถเพียงพอ ปัญหาเรื่องคน เช่น ขาดความรับผิดชอบ เล่นพรรคเล่นพวก ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้อาจเกิดจากการขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ค่าตอบแทน สภาพงานที่ทำ และเจตคติต่องาน 2) ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ปัญหาที่ ผู้บริหารพบไม่ว่าจะเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร การบริหารงานบุคคล การสั่งการ การประสานงาน ตลอดจนการบริหารงานงบประมาณ 3) ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาโดยทั่วไป ได้แก่

ปัญหาเกี่ยวกับ หลักสูตร อุปกรณ์การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ซึ่งปัญหาการบริหารการศึกษาไทยมี พื้นฐานมาจากสภาพของประเทศ ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา ต้องนำงบประมาณไปใช้ในส่วนอื่น ทำให้มีข้อจำกัดในการบริหารการศึกษา (สันติ บุญภิรมย์, 2552)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นการบริหารการศึกษาที่มีหลักการบริหารแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป โดยการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ เพื่อให้การบริหารการศึกษาเป็นแบบอย่างเกิดประโยชน์ และความเจริญก้าวหน้าแก่โรงเรียนทั่วไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนวิถิพุทธ ของโรงเรียนในเขตอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำนวน 749 คน รวม 29 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 277 คน โดยวิธีสุ่มเลือกหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970)
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 ท่าน โดยพิจารณาคัดเลือกจากขนาดของสถานศึกษาแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนวิถิพุทธและข้อมูลทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ เช่น แนวคิด ทฤษฎี วารสาร ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
- 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย
- 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ
- 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ
- 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรครูในกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha

Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.987 7) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็นดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน 5 ระดับ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้การสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบสัมภาษณ์นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. คุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวม

คุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในเขตอำเภอ คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี		n= 277 คน			
		ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านปัจจัยนำเข้า	4.57	0.59	มาก	2
2	ด้านกระบวนการ	4.51	0.57	มาก	4
3	ด้านผลผลิต	4.56	0.54	มาก	3
4	ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ	4.72	0.48	มาก	1
ภาพรวม		4.59	0.54	มาก	

2. วิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้สรุปไว้ดังนี้

2.1 ด้านปัจจัยนำเข้า การจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีกัลยาณมิตร ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูนักเรียนและชุมชน ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ดำเนินชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรม ด้านการบริหารมีการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธ

กิจที่ชัดเจน ร่วมมือกับชุมชน มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่องและจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย ห่างไกลจากอบายมุข

2.2 ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการเชื่อมโยงบูรณาการกับหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียน เก่งดีมีสุข สามารถพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในการร่วมรณรงค์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา มีการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องตามหลักไตรสิกขา จนสามารถมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.3 ด้านผลผลิต มีการพัฒนาศีล จิต และปัญญาให้เกิดความชัดเจนเป็นรูปธรรม รู้จักตนเองในการใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความถูกต้อง ไม่เบียดเบียน มีวินัย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีความกตัญญูรู้คุณ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนไม่ย่อท้อต่องาน มีจิตใจงดงาม พร้อมในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

2.4 ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ ดำเนินการตามกรอบ บ้าน วัด โรงเรียน รักษาศีล ส่งเสริมศรัทธา เชื่อมมั่นในพระพุทธศาสนา มีการทำงานที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ วิเคราะห์ประเมินผล พัฒนาปรับปรุงต่อยอด จัดทำแผนงานให้สอดคล้องและสมบูรณ์ จัดการบูรณาการตามหลักไตรสิกขา

3. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

3.1 ด้านปัจจัยนำเข้า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีกัลยาณมิตร สื่อสัตย์จริงใจกับทุกคน ให้ความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง วัด ชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเสนอแนะ แสดงความคิดเห็น นำผลมาพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูนักเรียนและชุมชน มีความรักและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ดำเนินชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรม มีการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่องและจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น ตกแต่งสถานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สะอาด ปลอดภัย ห่างไกลจากอบายมุขและสิ่งเสพติด

3.2 ด้านกระบวนการ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในด้านกระบวนการ ควรมีการใช้สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แสดงแสวงหาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีการนิมนต์พระสงฆ์หรือพระวิทยากรมาสอนศาสนาให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการเจริญจิตปัญหามุ่งกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมที่ส่งเสริมการดำรงชีวิต การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการเชื่อมโยงบูรณาการกับหลักสูตรทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียน เก่งดีมีสุข สามารถพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในการร่วมรณรงค์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา มีการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องตามหลักไตรสิกขา จนสามารถมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.3 ด้านผลผลิต การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในด้านผลผลิต ควรมิกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพให้นักเรียนมีสุขภาพที่ดีอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาผู้เรียนให้หมั่นฝึกตนดำรงอยู่ในศีล 5 การพัฒนาศีล จิต และปัญญา รู้จักตนเองในการใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความถูกต้อง ไม่เบียดเบียน มีวินัย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีความกตัญญูรู้คุณ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนไม่ย่อท้อต่องาน มีจิตใจงดงาม พร้อมในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

3.4 ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในด้านผลกระทบ ควรดำเนินการตามกรอบ บ้าน วัด โรงเรียน รักษาศีล ส่งเสริมศรัทธา เชื่อมมั่นในพระพุทธศาสนา มีการทำงานที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ วิเคราะห์ประเมินผล พัฒนาปรับปรุงต่อยอด จัดทำแผนงานให้สอดคล้องและสมบูรณ์ จัดการบูรณาการตามหลักไตรสิกขา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เพราะผู้บริหารประพัตินมีกัลยาณมิตร สื่อสัตย์จริงใจ กับทุกคน ปฏิบัติตนศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนมีจุดเน้นเพื่อการพัฒนาในแนวทางโรงเรียนวิถิพุทธ โดยมีคณะกรรมการในการดำเนินงานมีการบริหาร จัดการและดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีความร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครองวัดและ ชุมชนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและชุมชน มีการ นิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีหลักสูตรสถานศึกษามีจุดเน้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนตาม หลักพุทธธรรม เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเสนอแนะและแสดงความคิดเห็น มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีความสะอาด ปลอดภัย สงบ ร่มรื่น ปราศจากอบายมุข ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดการบูรณาการตามหลักไตรสิกขา เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและนำหลักธรรมมาเป็นฐานในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา จัดให้มีการบริหารจัดการจิตเจริญปัญญาใน กิจกรรมการเรียนการสอนและในกิจกรรมการดำรงชีวิตส่งเสริมให้นักเรียนใฝ่รู้และแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง มีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง ครู นักเรียน ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ อย่างกัลยาณมิตร มีการฝึกฝนอบรมให้นักเรียนกิน อยู่ ดูฟัง เป็น มีการอบรมให้ความรู้ อยู่อย่างพอเพียง จัดกิจกรรมให้มีการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา เป็นประจำ บ้าน วัดโรงเรียน ชุมชน ร่วมกันจัดกิจกรรมทาง พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง นักเรียนดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายอย่าง สม่าเสมอ ร่วมกันพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและชุมชน ปฏิบัติตามหลักศีล 5 มีระเบียบ มีวินัย มีความรับผิดชอบ และ ตรงต่อเวลา มีความกตัญญูรู้คุณและตอบแทนผู้มีพระคุณ รวมทั้งมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันซึ่งกันและกัน มีความตั้งใจต่อการเรียนและการงานด้วย ความขยัน อดทน รู้เท่าทันสามารถแก้ไขปัญหาชีวิตและการงานได้ด้วยสติปัญญานักเรียนศรัทธาและเข้าใจในพระรัตนตรัย บุคคลในครอบครัวและชุมชนเล็งเกี่ยวกับอบายมุข บุคคลในชุมชนช่วยเหลือร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งโรงเรียนได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากชุมชน จัดให้มีการประเมินด้านบุคลากรที่มีคุณลักษณะที่ดี การดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการจัดการทางด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ด้านการเรียนการสอนที่บูรณาการไตรสิกขา ด้านการจัดบรรยากาศ มีการปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณัฏฐ์ ศรีมา (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการจัดการด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีวิสัยทัศน์ ได้แก่ การสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายจัดการสถานศึกษา กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด และปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดตามวิสัยทัศน์อย่างเป็นรูปธรรม การสร้างแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามความถนัด และความสนใจ แนะนำและให้คำปรึกษาอย่างมีส่วนร่วมที่

เน้นการพัฒนาช่วยเหลือและสนับสนุนครู และรับฟังเรื่องราว ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของร่วมงานด้วยความสนใจสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูกิจการหาวิธีการใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบและมอบอำนาจให้แก่ครูที่ไม่ขัดต่อกฎและระเบียบทางราชการและการมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานด้วยวิธีที่หลากหลาย ส่งเสริมบรรยากาศแห่งการค้นคว้า การประดิษฐ์คิดค้น การทดลอง และกล้าคิด กล้าทำในสิ่งใหม่ การกระตุ้นให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ และการมีความคล่องแคล่วในการคิดสิ่งใหม่ๆ ใช้ทักษะและความสามารถในการจูงใจครูให้เห็นความสำคัญของทีมงานและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ และวางแผนการพัฒนาการปฏิบัติงานของครูและทีมงานอย่างต่อเนื่อง

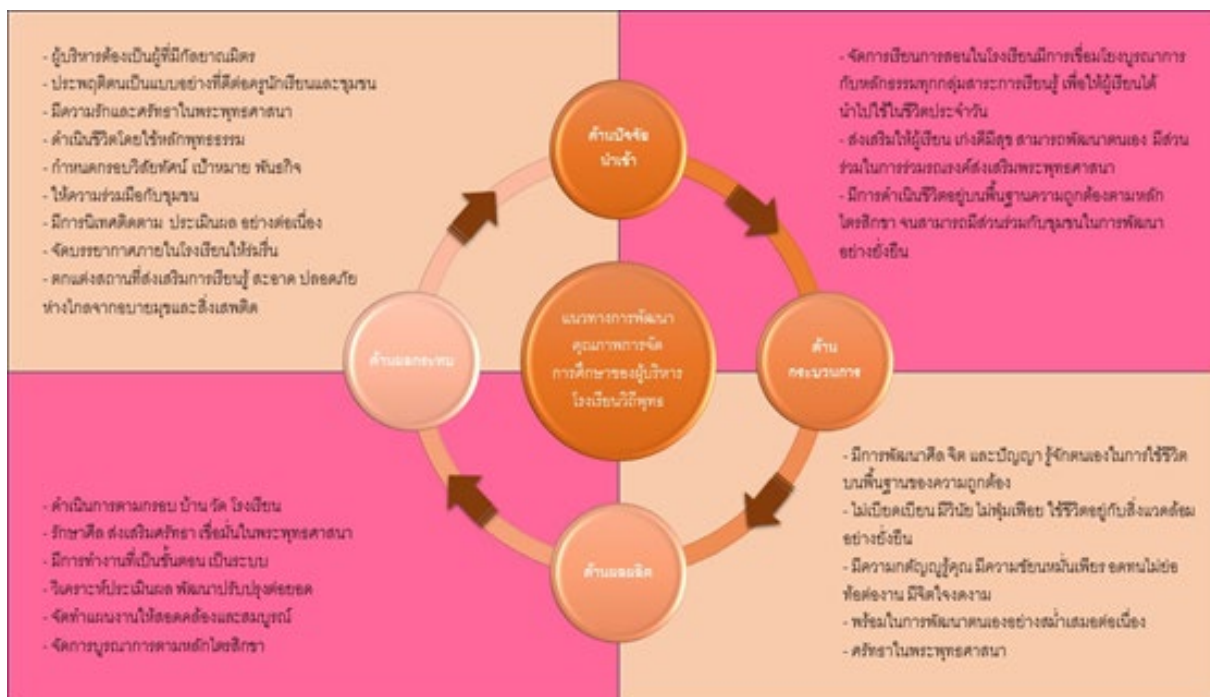
2. การศึกษาวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า การจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีกัลยาณมิตร ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูนักเรียนและชุมชน ศรัทธาในพระพุทธศาสนาดำเนินชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรม ด้านการบริหารมีการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจที่ชัดเจนร่วมมือกับชุมชน มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่องและจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย ห่างไกลจากอบายมุข 2) ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการเชื่อมโยงบูรณาการกับหลักธรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียน เก่ง ดี มีสุข สามารถพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในการร่วมรณรงค์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา มีการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องตามหลักไตรสิกขา จนสามารถมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3) ด้านผลผลิต มีการพัฒนาศีล จิต และปัญญาให้เกิดความชัดเจนเป็นรูปธรรม รู้จักตนเองในการใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความถูกต้อง ไม่เบียดเบียน มีวินัย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีความกตัญญูรู้คุณ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนไม่ย่อท้อต่องาน มีจิตใจงดงาม พร้อมในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ ดำเนินการตามกรอบ บ้าน วัด โรงเรียน รักษาศีล ส่งเสริมศรัทธา เชื่อมมั่นในพระพุทธศาสนา มีการทำงานที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ วิเคราะห์ประเมินผล พัฒนาปรับปรุงต่อยอด จัดทำแผนงานให้สอดคล้องและสมบูรณ์จัดการบูรณาการตามหลักไตรสิกขา สอดคล้องกับพระครูพิมลธรรมภาณ (माणพ กนตสีโล) (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารการศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านระบบระเบียบและกฎเกณฑ์ในการบริหาร การศึกษา ด้านการปรับวิธีคิด ด้านความร่วมมือความสัมพันธ์ในองค์กรและกับภายนอก และด้านกระบวนการทำงาน วิธีการพัฒนาการบริหารการศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เปิดใจปรับวิธีคิดของตนเองโดยไม่ยึดติดกับความคิดเดิม พยายามหาความรู้ในด้านต่างๆ ปฏิบัติตามแผนงานของวงจร PDCA ปรับกระบวนการทำงาน และการจัดการศึกษาแบบ Home School ปรับระบบระเบียบและกฎเกณฑ์ในการบริหารการศึกษาด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน สร้างกลไกการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน พัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนานักเรียนอย่างยั่งยืน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ประกอบด้วย (1) ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีกัลยาณมิตร ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูนักเรียนและชุมชน ศรัทธาในพระพุทธศาสนาดำเนินชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรม ด้านการ

บริหารมีการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจที่ชัดเจน มีการนิเทศติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด ปลอดภัย ห่างไกลจากอบายมุข (2) ด้านกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนบูรณาการกับหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเก่งดีมีสุข ดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานตามหลักไตรสิกขา (3) ด้านผลผลิต มีการพัฒนาศีล จิต และปัญญาให้เกิดความชัดเจนเป็นรูปธรรม รู้จักตนเองในการใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความถูกต้องใช้ชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีความกตัญญูรู้คุณ มีจิตใจดวงงาม ศรัทธาในพระพุทธศาสนา (4) ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ ดำเนินการตามกรอบ บ้าน วัด โรงเรียน รักษาศีล ส่งเสริมศรัทธา เชื่อมมั่นในพระพุทธศาสนา มีการทำงานที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ วิเคราะห์ประเมินผล จัดการบูรณาการตามหลักไตรสิกขา สอดคล้องกับการวิจัยของพระอานูสรณ์ อนุสรโร (พันธ์ประเสริฐ) (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า วิธีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาคณะสงฆ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา คือ อิทธิบาท 4 อันเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยให้บรรลุความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสงฆ์ โดยมีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาคณะสงฆ์ตามหลัก พุทธบริหารการศึกษาแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นผลจากศึกษา เอกสารและผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพ 4 ด้าน คือ หลักสูตรการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล การเรียนการสอน โดยน ามบูรณาการกับหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพคุณภาพในการจัดและพัฒนาศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

1. ด้านปัจจัยนำเข้า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านปัจจัยนำเข้า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีกัลยาณมิตร ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครูนักเรียนและชุมชน มีความรักและศรัทธาในพระพุทธศาสนา ดำเนินชีวิตโดยใช้หลักพุทธธรรม มีการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ให้ความร่วมมือกับชุมชน มีการนิเทศติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องและจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น ตกแต่งสถานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ สะอาด ปลอดภัย ห่างไกลจากอบายมุข และสิ่งเสพติด

2. ด้านกระบวนการ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านกระบวนการ ควรจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีการเชื่อมโยงบูรณาการกับหลักธรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้ผู้เรียน เก่งดีมีสุข สามารถพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในการร่วมรณรงค์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา มีการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องตามหลักไตรสิกขา จนสามารถมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. ด้านผลผลิต การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านผลผลิต ควรมีการพัฒนาศีล จิต และปัญญา รู้จักตนเองในการใช้ชีวิตบนพื้นฐานของความถูกต้อง ไม่เบียดเบียน มีวินัย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้ชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีความกตัญญูรู้คุณ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนไม่ย่อท้อต่องาน มีจิตใจงดงาม พร้อมในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

4. ด้านผลกระทบ/ผลย้อนกลับ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านผลกระทบ ควรดำเนินการตามกรอบ บ้าน วัด โรงเรียน รักษาศีล ส่งเสริมศรัทธา เชื่อมมั่นในพระพุทธศาสนา มีการทำงานที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ วิเคราะห์ประเมินผล พัฒนาปรับปรุงต่อยอด จัดทำแผนงานให้สอดคล้องและสมบูรณ์ จัดการบูรณาการตามหลักไตรสิกขา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรนำผลการวิจัยด้านปัจจัยนำเข้า ที่ว่า ปัจจัยนำเข้าเป็นกระบวนการที่ต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างรอบด้านเพื่อให้มีผลลัพธ์ออกมาเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนและสมาชิกในชุมชนโดยสามารถรวมถึงด้านบุคลากร การบริหารงาน สุขภาพกายและสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารต้องมีวิถีชีวิตสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ถือศีล 5 และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์ จริงใจในการทำงาน ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ส่วนครูควรมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม การบริหารงานของฝ่ายบริหารควรมีวิสัยทัศน์หรือปรัชญา พันธกิจ เป้าหมาย ธรรมนูญ หรือแผนกลยุทธ์ที่มีจุดเน้นในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ บริหารร่วมมือกับผู้ปกครอง วัดและชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและชุมชน มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน สะอาด ปลอดภัย สงบ ร่มรื่น เรียบง่าย ใกล้ชิดธรรมชาติปราศจากสิ่งเสพติด อบายมุข สิ่งมอมเมาทุกชนิด เพื่อเกิดประโยชน์และประสิทธิภาพในการดำเนินการ

1.2 สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ด้านกระบวนการและผลผลิตไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพแก่โรงเรียน ผู้เรียน และชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายอื่นๆ

2.2 ควรวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนเครือข่ายอื่นๆ

2.3 ควรวิจัยเรื่องการพัฒนาวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนวิถิพุทธ ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี และโรงเรียนเครือข่ายอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรรฐกัญ ศรีมา. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ. กรุงเทพมหานคร: อุษากการพิมพ์

ชัยยนต์ เพาพาน. (2566). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์ ครั้งที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. แหล่งที่มา <http://conference.edu.ksu.ac.th/> สืบค้นเมื่อ 20 มิ.ย. 2566.

พระครูพิมลธรรมภาณ (มาณพ กนตสีโล). (2565). แนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาในยุควิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาลำพึง อธิปญโญ (เพ็ญญ). (2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระอานูสรณ์ อนุสรโร (พันธ์ประเสริฐ). (2563). แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนมัธยมศึกษาคณะสงฆ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษา แขวงหลวงพระบาง สาธารณะรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก. (2566). ผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นมืออาชีพ. แหล่งที่มา <http://www.plvc.ac.th/home/index.php?module=index&id=34&visited> สืบค้นเมื่อ 20 มิ.ย 2566.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊ค พอยท์.

Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

พฤติกรรมการณ์เรียนตามหลักอิธิบถ 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*

LEARNING BEHAVIOR ACCORDING TO THE IDDHIPADHA IV THAT PROMOTES
THE EFFICENCY OF ONLINE LEARNING OF STUDENTS OF THE FACULTY OF
EDUCATION MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY

¹พิมพนิภะ ศรีสังข์งาม Pimnipha Srisangngam

²ชดัชย พธิภักธนาคม Chatchai Phithakthanakom

³สายหยุด มีฤกษ์ Sayyud Mererk

⁴พระวินัย เขมจาโร (ศิริยาน) PhraWinai Khammawaro (Siriyan)

⁵พระสิทธิสิงหเสนี PhraSittthisinghasenee

^{1,2,3,4,5}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: SrisangngamPorntawee@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์เรียนตามหลักอิธิบถ 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการณ์เรียนตามหลักอิธิบถ 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะครุศาสตร์ 3) เพื่อเสนอแนะพฤติกรรมการณ์เรียนตามหลักอิธิบถ 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 168 รูป/คน โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จำนวน 3 รูป/คน และนิสิตคณะครุศาสตร์ จำนวน 5 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกอาจารย์และนิสิต และมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการณ์เรียนตามหลักอิธิบถ 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ จากการสัมภาษณ์อาจารย์และนิสิตจำนวน 8 รูป/คน คือ นิสิตนำหลักอิธิบถ 4 มาปรับใช้กับการเรียนออนไลน์ หลักอิธิบถ 4 ประกอบด้วย “ฉันทะ” ความพอใจ การนำมาปรับใช้ให้เข้ากับการเรียนออนไลน์ นิสิตต้องมีความพร้อมในการเรียนออนไลน์ มีความพอใจที่จะเรียน เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ “วิริยะ” ความเพียร การเรียนออนไลน์ เป็นการเรียนอยู่หน้าจอเป็นระยะเวลานาน อาจทำให้นิสิต เกิดความเมื่อยล้า เบื่อหน่ายในการเรียน จึงต้องอาศัยความเพียรเป็นอย่างมาก เพื่อให้การเรียนออนไลน์ประสบความสำเร็จ “จิตตะ” ความมีจิตใจจดจ่อ มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ ช่วยให้ นิสิต มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ และมีจิตใจจดจ่อกับการเรียนออนไลน์ “วิมังสา” การหมั่นตรวจสอบ นำวิมังสา มาปรับใช้กับการเรียนออนไลน์ การทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว การตรวจสอบงานที่ได้รับ มอบหมายจากอาจารย์ว่ามีข้อบกพร่องด้านใดและปรับปรุงแก้ไข 2) ระดับพฤติกรรมการณ์เรียนตามหลักอิธิบถ 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านผู้เรียน จำนวน 168 รูป/คน พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สำหรับผลพิจารณาแต่ละชั้น

ปี เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และ นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และ 3) ข้อเสนอแนะพฤติกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ (1) 3 พอใจ คือ นิสิตมีความพร้อมในการเรียน มีการเปิดกล้อง เปิดไมค์ มีการพูดคุย ถามตอบอาจารย์ เกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ อาจารย์มีความพร้อมในการสอน มีการเตรียมตัว การเตรียมเนื้อหา และมีการใช้สื่อการสอนที่สามารถช่วยให้ นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหามากขึ้น (2) 2 เพียร คือ นิสิตมีความเพียรในการเข้าเรียนออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ เข้าเรียนตรงต่อเวลาในตารางเรียน อาจารย์มีการทบทวนเนื้อหาเพื่อสร้างสรรค์สื่อการสอนที่มีความถูกต้อง ตรงกับเนื้อหาที่สอน (3) 2 มุ่งมั่น คือ นิสิตมีความมุ่งมั่น จิตใจจดจ่อในการเรียน การทำงานที่ได้รับมอบหมาย อาจารย์มีการทำกิจกรรมร่วมกันร่วมกันในชั้นเรียนออนไลน์และมีการสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนมาแล้วท้ายชั่วโมงการเรียนออนไลน์เพื่อให้ นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนอย่างลึกซึ้ง (4) 3 ตรวจสอบ คือ ผู้เรียนและผู้สอนมีการตรวจสอบพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเรียนออนไลน์ และสื่อ/เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนออนไลน์

คำสำคัญ: พฤติกรรม, การเรียน, หลักอิทธิบาท 4, การเรียนออนไลน์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Abstract

This research aims: 1) to study learning behavior according to the Four Basis of Success (Iddhipāda) that promoted online learning of Faculty of Education students, 2) to study the level of learning behavior according to the Four Basis of Success (Iddhipāda) that promoted online learning of 1st-4th year Faculty of Education students, 3) to suggest learning behavior according to the Four Basis of Success (Iddhipāda) that promoted online learning of Faculty of Education students, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. The sample group was 168 students of the Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. In this research, the researcher used in-depth interviews with 3 lecturers of the Faculty of Education and 5 students of the Faculty of Education. The research instruments were questionnaires and in-depth interviews of lecturers and students. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The research results found that 1) Learning behavior according to the Four Basis of Success (Iddhipāda) that promoted online learning from interviewing with 8 teachers and students found that students applied the 4 Iddhipāda to online learning. The 4 Iddhipāda consisted of: "Chanda", satisfaction, applying it to online learning, students must be ready to learn online, be satisfied with learning, and attend classes regularly. "Viriya", perseverance, online learning is learning in front of the screen for a long time, which may cause students to feel tired and bored, therefore, a lot of perseverance is required for online learning to be successful. "Citta", having a focused mind, having concentration in online learning, helping

students to concentrate on online learning and have a focused mind. "Vimamsā", checking frequently, applying Vimamsā to online learning, reviewing previously learned content, checking assigned work by teachers for any shortcomings and making improvements. 2) The level of learning behavior according to the 4 Iddhipāda principle that promoted online learning of 1st-4th year Faculty of Education students, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, for students aspect; 168 students, found that the overall picture was at a high level for the results of each year ranked from highest to lowest average, 1st year Faculty of Education students were at a high level, 2nd year Faculty of Education students were at a high level, 4th year Faculty of Education students were at a high level, and 3rd year Faculty of Education students were at a moderate level. 3) Suggestions for learning behaviors based on the Four Basis of Success (Iddhipāda) that promoted online learning of Faculty of Education students, Mahachulalongkornrajavidyalaya University (1) 3 Satisfied: Students are ready to learn, turn on their cameras, turn on their microphones, and talk and ask the teacher questions about online learning. The teacher is ready to teach, prepares content, and uses teaching media that can help students better understand the content. (2) 2 Diligent: Students are diligent in attending online classes regularly, attend classes on time according to the class schedule. The teacher reviews the content to create teaching media that is accurate and in line with the content being taught. (3) 2 Determined: Students are determined and focused on learning and doing the assigned tasks. The teacher has activities together in the online class and summarizes the content that has been learned at the end of the online class so that students have a deep understanding of the content that has been learned. (4) 3 Checking: The learners and teacher check their physical and mental readiness, check the readiness of the equipment that will be used in online learning, and the media/content that will be used in online learning.

Keywords: Behavior, Learning, The Iddhipāda IV, Online Learning, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ส่งผลให้มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวตามสถานการณ์เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ การศึกษาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญของสังคมในการพัฒนามนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ อันสามารถช่วยปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมในยุคปัจจุบันได้ และสามารถประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างปกติสุขจึงอาจกล่าวได้ว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญในการช่วยเตรียมกำลังคนหรือกำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ของสังคมและประเทศ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นการถ่ายทอด-ประสบการณ์ ตลอดจนมรดกวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลังทำหน้าที่ในการปลูกฝังความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคม ในการเตรียมพลเมืองที่ดีให้แก่

ประเทศชาติ จึงทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษา และเน้นในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านสติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรม และการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เจริญก้าวหน้าจากวิทยาการ และระบบสื่อสารออนไลน์ ไร้พรมแดน ผลักดันให้ประเทศไทยต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) และนโยบายด้านการศึกษารัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคอนไทยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจ ฐานความรู้ที่พึงประสงค์ ซึ่งในหมวด 4 มาตรา 22 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) กล่าวถึง แนวการจัดการศึกษา โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และในหมวด 4 มาตรา 24 ให้สถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเกิดการ เรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุก เวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึง สื่อการเรียนรู้ไว้ว่า สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่าย นอกจากนี้ การเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้ อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษา ควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

การเรียนออนไลน์ (E-Learning) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เข้ามาเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ผสมผสานร่วมกัน เช่น อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์สื่อสาร แพลตฟอร์มการเรียน เป็นต้นเพื่อสร้างห้องเรียนเสมือนจริง โดยผู้คนที่ทั่วโลกสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง และสะดวกรวดเร็ว โดยจัดอุปกรณ์ด้านสถานที่ และเวลาอีกทั้งในสถานการณ์วิกฤติไวรัส Covid-19 ที่ทำให้คนติดต้องต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีของ New Normal เริ่มใช้วิธีการ เรียนออนไลน์ที่บ้าน (Study Form Home) นำนวัตกรรมมาใช้เพื่อการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพ การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาของบทเรียน ประกอบด้วย ข้อความ,รูปภาพ,เสียง,วิดีโอ และ มัลติมีเดียอื่นๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อสื่อสาร ปรีกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกันกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E-mail, Chat, Social Network เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้อย่างออนไลน์จึงเหมาะสำหรับทุกคน เรียนได้ทุกเวลา โดยมีลักษณะสำคัญของการเรียนการ

สอนแบบออนไลน์ คือ ผู้เรียนเป็นใครก็ได้ อยู่ที่ใดก็ได้ เรียนเวลาใดก็ได้ เอาตามความสะดวกของผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการเรียนแบบออนไลน์ได้เปิดบริการเว็บไซต์ ตลอด 24 ชั่วโมง มีสื่อทุกประเภทที่นำเสนอในเว็บไซต์ ไม่ว่าจะเป็นทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดีโอ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังทำให้เห็นภาพของเนื้อหาต่างๆ ง่ายมากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ ประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน เนื่องจากไม่ได้จำกัดอยู่ในสถานที่เดียวเท่านั้นเกิดเครือข่ายความรู้ โยงใยออกไปไกล เน้นการเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วยลดช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ในเมืองกับท้องถิ่น

สรุปแล้ว การเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นการเรียนที่มีความยืดหยุ่นสูงเป็นการเตรียมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่มีความใฝ่รู้ สำหรับนิสิตทั่วไปที่ต้องเรียนตามหลักสูตร ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนมากกว่าปกติ เพราะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้นถึงแม้ว่าจะมีข้อดีในเรื่องของความสะดวกสบาย ความรวดเร็วอยู่มากแล้วแต่ถ้าหากนิสิตขาดการวางแผนในการเรียนรู้แล้วนั้น ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนอาจลดลง หรืออาจเกิดปัญหาการส่งงานล่าช้า ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงมุ่งคิดค้นหาวิธีการเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์ ทางออกที่สำคัญคือการนำองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการเรียนการสอน คือ “หลักอริยบท 4” (อภิ.วิ. (ไทย). 35/342-347) เป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ประกอบด้วยฉันทะ คือ ความพอใจ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ วิริยะ คือ ความเพียร ขันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ถอย จิตตะ คือ ความคิด ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกใฝ่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย และวิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หรือทดลอง หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต, 2546)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเรียนตามหลักอริยบท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับการเรียนการสอนอันจะเปิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนตามหลักอริยบท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเรียนตามหลักอริยบท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. เพื่อเสนอแนะพฤติกรรมการเรียนตามหลักอริยบท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดรูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ประชากร คือ นิสิตคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 296 รูป/คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 168 รูป/คน โดยเปิดตารางของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970) 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 รูป/คน และนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 5 รูป/คน

2. เครื่องมือในการวิจัย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้แบบการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Survey Research) ผู้วิจัยจะใช้เก็บข้อมูลแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 5 ด้าน 24 ข้อ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) ประสานงานไปยังโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือถึงคณบดีคณะครุศาสตร์ ขออนุเคราะห์แจกแบบสอบถามนิสิตคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 2) ประสานงานไปยังโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตเพื่อขอความอนุเคราะห์ออกหนังสือถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ อาจารย์และนิสิต 3) เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับมาแล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์อย่างแพร่หลาย และนำแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ 4) การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ซึ่งบันทึกสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกและบันทึกโดยเทป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมเป็นขั้นตอน คือ หลักจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว แล้วนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงเป็นตัวเลขบันทึกลงในโปรแกรมการวิจัยทางสถิติ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าความถี่ ออกมาเป็นคำร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนออนไลน์การนำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาปรับใช้ให้เข้ากับการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะทำจัดกลุ่มข้อมูล (Data Groping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content analysis Technique)

4.3 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ จากการสัมภาษณ์อาจารย์และนิสิตจำนวน 8 รูป/คน คือ นิสิตนำหลักอิทธิบาท 4 มาปรับใช้กับการเรียนออนไลน์ หลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย “ฉันทะ” ความพอใจ การนำมาปรับใช้ให้เข้ากับการเรียนออนไลน์ นิสิตต้องมีความพร้อมในการเรียนออนไลน์ มีความพอใจที่จะเรียน เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ “วิริยะ” ความเพียร การเรียนออนไลน์ เป็นการเรียนอยู่หน้าจอเป็นระยะเวลานาน อาจทำให้นิสิต เกิดความเมื่อยล้า เปื่อหน่ายในการเรียน จึงต้องอาศัยความเพียรเป็นอย่างมาก เพื่อให้การเรียนออนไลน์ประสบความสำเร็จ “จิตตะ” ความมีจิตใจจดจ่อ มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ ช่วยให้นิสิต มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ และมีจิตใจจดจ่อกับการเรียนออนไลน์ “วิมังสา” การหมั่นตรวจสอบ นำวิมังสา มาปรับใช้กับการเรียนออนไลน์ การทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว การตรวจสอบงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ว่ามีข้อบกพร่องด้านใดและปรับปรุงแก้ไข

2. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวม

ตารางที่ 1 ระดับพฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวม

พฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในภาพรวม	ระดับ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ผู้เรียน	4.34	0.75	ดี
2. ผู้สอน	4.31	0.71	ดี
3. อุปกรณ์	4.16	0.76	ดี
4. เนื้อหาในการสอน/สื่อการสอน	4.20	0.76	ดี
5. กระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.39	0.69	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 168 รูป/คน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ระดับ “ดี” สำหรับผลพิจารณาแต่ละด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในเกณฑ์ดี ด้านผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ดี ด้านผู้สอนอยู่ในเกณฑ์ดี ด้านเนื้อหาในการสอน/สื่อการสอนอยู่ในเกณฑ์ดี และด้านอุปกรณ์อยู่ในเกณฑ์ดี ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะพฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย 1) 3 พอใจ คือ นิสิตมีความพร้อมในการเรียน มีการเปิดกล้อง เปิดไมค์ มีการพูดคุย ถามตอบอาจารย์ เกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ อาจารย์มีความพร้อมในการสอน มีการเตรียมตัว การเตรียมเนื้อหา และมีการใช้สื่อการสอนที่สามารถช่วยให้นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหามากขึ้น 2) 2 เพียร คือ นิสิตมีความเพียรในการเข้าเรียนออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ เข้าเรียนตรงต่อเวลาในตารางเรียน อาจารย์มีการทบทวนเนื้อหาเพื่อสร้างสรรค์สื่อการสอนที่มีความถูกต้อง ตรงกับเนื้อหาที่สอน 3) 2 มุ่งมั่น คือ นิสิตมีความมุ่งมั่น จิตใจจดจ่อในการเรียน การทำงานที่ได้รับมอบหมาย อาจารย์มีการทำกิจกรรมร่วมกันร่วมกันในชั้นเรียนออนไลน์และมีการสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนมาแล้วท้ายชั่วโมงการเรียนออนไลน์

เพื่อให้นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนอย่างลึกซึ้ง 3) 3 ตรวจสอบ คือ ผู้เรียนและผู้สอนมีการตรวจสอบพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเรียนออนไลน์ และสื่อ/เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนออนไลน์

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า พฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ คือ นิสิตนำหลักอิทธิบาท 4 มาปรับใช้กับการเรียนออนไลน์ หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย “ฉันทะ” ความพอใจ การนำมาปรับใช้ให้เข้ากับการเรียนออนไลน์ นิสิตต้องมีความพร้อมในการเรียนออนไลน์ มีความพอใจที่จะเรียน เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ “วิริยะ” ความเพียร การเรียนออนไลน์ เป็นการเรียนอยู่หน้าจอเป็นระยะเวลานาน อาจทำให้นิสิต เกิดความเมื่อยล้า เบื่อหน่ายในการเรียน จึงต้องอาศัยความเพียรเป็นอย่างมาก เพื่อให้การเรียนออนไลน์ประสบความสำเร็จ นอกจากนี้นิสิตต้องมีความเพียรแล้ว อาจารย์ก็ต้องมีความเพียร ในการเตรียมตัว เตรียมเนื้อหาที่จะใช้สอน เตรียมสื่อการสอน เพื่อให้นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น “จิตตะ” ความมีจิตใจจดจ่อ มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ ช่วยให้นิสิต มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ และมีจิตใจจดจ่อกับการเรียนออนไลน์และการทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ “วิมังสา” การหมั่นตรวจสอบ นำวิมังสามาปรับใช้กับการเรียนออนไลน์ การทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนไปแล้ว การตรวจสอบงานที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ว่ามีความข้อบกพร่องด้านใดและปรับปรุงแก้ไข รวมถึง การตรวจสอบอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเรียนออนไลน์ว่ามีความพร้อมที่จะสามารถเรียนออนไลน์ได้หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2549) ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท 4 คือ บทของพระธรรมเช่นว่าจะมีฉันทะวิริยะจิตตะวิมังสาที่เรียกว่าอิทธิบาทนี้ต้องมีและมีได้โดยไม่รู้สีกตัวคนที่มีการทำงานย่อมทำงานด้วยความพอใจความขยันขันแข็งความเอาใจใส่ใคร่ครวญอยู่เสมอนี้เรียกว่าเขามีอิทธิบาททั้งสี่ประการนั้นอยู่โดยไม่รู้สีกตัว ได้แก่ 1) ฉันทะ คือความพอใจ ในฐานะเป็นสิ่งที่ ตนถือว่า ดีที่สุด ที่มนุษย์เรา ควรจะได้ ข้อนี้ เป็นกำลังใจอันแรก ที่ทำให้เกิด คุณธรรม ข้อต่อไปทุกข้อ 2) วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การกระทำที่ติดต่อ ไม่ขาดตอน เป็นระยะยาว จนประสบความสำเร็จ คำนี้ มีความหมายของ ความกล้าหาญ เจืออยู่ด้วย ส่วนหนึ่ง 3) จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้ง สิ่งนั้น ไปจากความรู้สึก ของตัว ทำสิ่งซึ่งเป็น วัตถุประสงค์ นั้นให้เด่นชัด อยู่ในใจเสมอ คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า สมาธิ อยู่ด้วยอย่างเต็มที่ 4) วิมังสา หมายถึงความสอดส่องใน เหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้ รวมความหมาย ของคำว่า ปัญญา ไว้อย่างเต็มที่

2. ระดับพฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ชั้นปีที่ 1-4 จำนวนทั้งหมด 168 รูป/คน ระดับพฤติกรรมทั้ง 5 ด้าน ผลพิจารณาตามชั้นปี ด้านผู้เรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สำหรับผลพิจารณาแต่ละชั้นปี เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และนิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ด้านผู้สอน พบว่า ภาพรวมอยู่

ในเกณฑ์ระดับมาก สำหรับผลพิจารณาแต่ละชั้นปี เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และนิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ด้านอุปกรณ์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สำหรับผลพิจารณาแต่ละชั้นปี เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และนิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ด้านเนื้อหาในการสอน/สื่อการสอน พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สำหรับผลพิจารณาแต่ละชั้นปี เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก และนิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่า ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก สำหรับผลพิจารณาแต่ละชั้นปี เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก นิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 3 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และนิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 4 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสวัสดิ์ จิระประดิษฐ์ผล (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ตอน 14, 17 และ 19 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ ในช่วงการระบาดของเชื้อโควิด 19 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อการวิเคราะห์การออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมที่เกิดจากการออกแบบการเรียนการสอน กลุ่มที่ศึกษา คือ นักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ภาคการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 111 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ สื่อวัสดุการสอน แบบสอบถาม สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยครั้งนี้ คือ ความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวัดประเมินผล โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

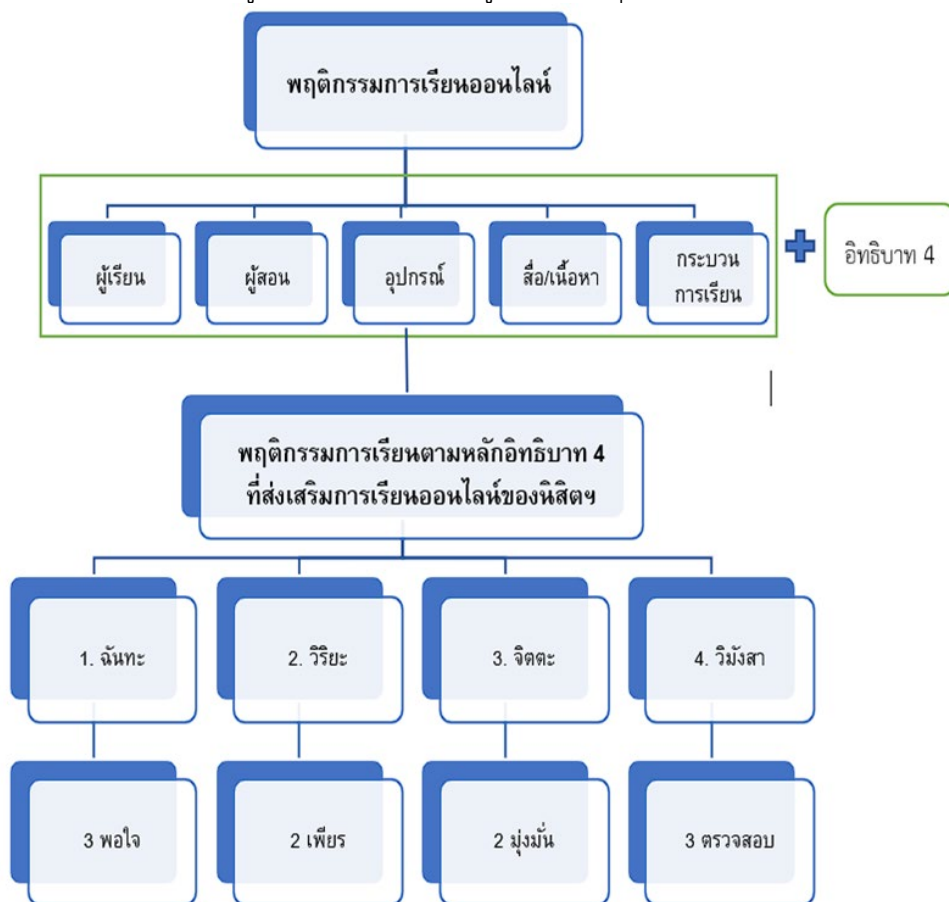
3. พฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิตคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประกอบด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจ นิสิตมีความพอใจที่จะเรียนออนไลน์ มีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ อาจารย์พอใจที่จะสอนออนไลน์ มีการเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี เนื้อหาและสื่อการสอนมีความพร้อมที่จะช่วยให้ นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมากขึ้น 2) วิริยะ ความเพียร นิสิตมีความเพียรในการเรียนออนไลน์ เช่น เข้าเรียนออนไลน์ตรงตามเวลาในตารางเรียนอย่างสม่ำเสมอ อาจารย์มีความเพียรในเตรียมเนื้อหาจะใช้สอนนิสิต และมีการสร้างสรรค์สื่อการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนออนไลน์ 3) จิตตะ ความจดจ่อ นิสิตมีสมาธิ มีจิตใจจดจ่อในการเรียนออนไลน์ การทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย อาจารย์มีการทำกิจกรรมร่วมกันร่วมกันในชั้นเรียนออนไลน์และมีการสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนมาแล้วท้ายชั่วโมงการเรียนออนไลน์เพื่อให้ นิสิตมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน 4) วิมังสา ความละเอียดรอบคอบ ผู้เรียนและผู้สอนมีการตรวจสอบพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ที่จะใช้ในการเรียนออนไลน์ และสื่อ/เนื้อหาที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2545) ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ในหนังสือการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานว่าอิทธิบาท 4 หมายถึงธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จมี 4 ประการคือฉันทะวิริยะ จิตตะ วิมังสา ฉันทะคือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม จิตตะ คือความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น วิมังสา คือความไตร่ตรองสอบสวนพิจารณาหรือหมายความว่ามีความรักพากเพียรทำเอาจิตผูกพันไปใช้ปัญญา

สอบสวนเป็นอิทธิบาท 4 และสอดคล้องกับแนวคิดของสุกัสนรา วันทมาตย์และพระมหาญาณวัฒน์ จิตตพจนโน (2566) ที่กล่าวว่า อิทธิบาท 4 คือหลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน กล่าวคือ ฉันทะคือความพอใจ มีใจรักในสิ่งที่เรียน ทำด้วยใจรัก วิริยะคือ ความพากเพียร อดทน ต่อความลำบาก จิตตะคือ เอาจิต ผักไผ่ ใจรัก ทำด้วยความพยายาม เอาจิตพยายามในการเรียนนั้นๆ วิมังสาคือ ใช้ปัญญาสอบสวน ตีตรอง หาเหตุผลและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ประสพผลสำเร็จให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป จากผลการศึกษาหลักการและแนวคิดในการเรียน ให้ประสพผลสำเร็จตามหลักอิทธิบาท 4 ถ้าทุกคนนำหลักอิทธิบาทไปใช้จะประสพผลสำเร็จในการเรียนทุกๆด้าน ถ้ามีความตั้งใจทำ ก็มีความสุข ยินดีในสิ่งที่ตนได้ทำ ด้วยความเต็มใจทำ ตั้งใจทำ พอใจในการทำงาน ให้ประสพผลสำเร็จยิ่งๆ ขึ้นไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้คือพฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนออนไลน์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งได้ดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล สรุปและอภิปรายผล เรียบร้อยแล้ว ทำให้ทราบว่า พฤติกรรมการเรียนออนไลน์ ประกอบไปด้วยด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านอุปกรณ์ ด้านสื่อ/เนื้อหา และการเรียน และด้านกระบวนการเรียน/การสอน นำไปปรับใช้กับหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 1) ฉันทะ คือ ความพอใจ 2) วิริยะ คือ ความเพียร 3) จิตตะ คือ ความตั้งมั่น 4) วิมังสา คือ หมั่นตรวจสอบ ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้การวิจัย สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาพฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์ ของนิสิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ต้องยึดหลักวิชาการ ฏระเบียบทางสังคมและต้องไม่ขัดต่อหลักธรรมวินัย

1.2 นำองค์ความรู้จากงานวิจัยที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนออนไลน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนและการสอนในระบบออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการทำวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องของระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ทำให้ระยะเวลาในการวัดระดับพฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์มีเวลาน้อยเกินไป ควรมีการเพิ่มเวลาในการวัดระดับพฤติกรรมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการศึกษาพฤติกรรมการเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งเสริมการเรียนออนไลน์กับ นิสิตหรือกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่มระดับการศึกษาที่สูงขึ้น เช่น นิสิตปริญญาเอก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต.
- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2549). **การทำงานที่เป็นสุข**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2546). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2545). **ธรรมนุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 46. กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศุภสวัสดิ์ จิระประดิษฐ์ผล. (2564). **ความคิดเห็นของนักเรียนเตรียมทหารชั้นปีที่ 1 ตอน 14. 17 และ 19 ที่มีผลต่อกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงการระบาดของเชื้อโควิด 19**. รายงานวิจัย. นครนายก: โรงเรียนเตรียมทหาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักทะเบียนและวัดผล. (2565). **สถิติ นิสิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี 2565**. แหล่งที่มา https://reg.mcu.ac.th/?page_id=97 สืบค้นเมื่อ 2 ก.พ. 2566.
- สุภัทสร วัฒนมาตย์ และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฒโน. (2566). SUPAT Model: รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาวัฒนธรรมผู้เรียนร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 ในศตวรรษที่ 21. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 10(2). 519-528.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนรางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง^{*}
GROWTH MINDSET DEVELOPMENT: A CASE STUDY OF ADMINISTRATORS IN
ROYAL AWARDED ELEMENTARY SCHOOLS IN PHATTHALUNG

¹เอกรินทร์ สังข์ทอง Ekkarin Sungtong ²อานุภาพ ฐปาอ่าง Anupap Thupaang

³ภคินี ผลามิโซ Pakinee Palamicho ⁴วรรณธิรา คงพลับ Wantira Kongplub

⁵อรชร ชูสังข์ Orachorn Choosang

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Faculty of Education, Prince of Songkla University, Thailand

³โรงเรียนบ้านท่าวา Bantawa School, Thailand

⁴โรงเรียนสตรีพัทลุง Satri Phattalung School, Thailand ⁵โรงเรียนบ้านพุด Banphut School, Thailand

Corresponding Author E-mail: anupap.t@psu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุงผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีจำนวนทั้งหมด 10 คน โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียน 2 คน ครูผู้สอน 4 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ 2 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไป 2 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้หลักของการสร้างสัมพันธที่ดี (Rapport) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการตรวจสอบระหว่างคณะผู้วิจัย (Peer debriefing) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษา รางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย 1) ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญา ผู้บริหารมีการสร้างภูมิรู้ ภูมิธรรม ภูมิฐาน กำหนดวิสัยทัศน์ และสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีสำหรับบริหารสถานศึกษา 2) ด้านเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ ผู้บริหารมีความกระตือรือร้น มองความท้าทายเป็นโอกาส มีความกล้าเผชิญความท้าทาย มีการสร้างเครือข่ายและการเปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) ด้านหาแบบอย่างและแรงบันดาลใจ ผู้บริหารค้นหาต้นแบบที่ดีมาเป็นแบบอย่างเพื่อสร้างผลงานและรางวัล 4) ด้านยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากร ผู้บริหารเปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกคนและเรียนรู้จากคำติชม 5) ด้านไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ผู้บริหารมองปัญหาให้เป็นโอกาส เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและกล้าเผชิญปัญหา และ 6) ด้านมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ผู้บริหารเปิดใจกว้างและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์

คำสำคัญ: กรอบความคิดแบบเติบโต, ผู้บริหารสถานศึกษา, สถานศึกษารางวัลพระราชทาน

Abstract

This qualitative case study research aims to investigate the development of the growth mindset of administrators in Royal awarded elementary schools in Phatthalung. Key participants recruited by purposive sampling were ten people, including two school administrators, four teachers, two heads of the academic administration, and two heads of the general administration. A semi-structured interview protocol served as the primary tool for gathering research data. Content analysis was employed to do the data analysis. The credibility of this study was enhanced through the strategic use of rapport and peer debriefing. The result reveals that the development of the administrators' growth mindset includes: 1) believing in intellectual capability: the administrators possess knowledge, morality, dignity, vision, and ability to apply theories to their school administration; 2) being open to new challenges: the administrators are enthusiastic and confident to consider challenges as opportunities by building networks and opening to modern technology; 3) searching for role models and inspiration: the administrators seek for the role models to follow for their achievements and rewards; 4) accepting opinions and criticism from personnel: the administrators are open to everyone's opinions and learn from feedback; 5) persistence to obstacles: the administrators consider problems as opportunities and have confidence in their abilities to handle problems; and 6) resilience and flexibility: the administrators are open-minded and adapt to different situations.

Keywords: Growth Mindset, School Administrators, Royal Awarded Schools

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้นต้องอาศัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ โดยต้องใช้กระบวนการที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติ ในด้านการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต พัฒนาคน สำหรับโลกยุคใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามนโยบายพัฒนาทรัพยากรของประเทศ ปลูกฝังความคิด ชัดเจนคุณธรรมและถ่ายทอดความรู้ ด้านต่างๆ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามองค์กรใดจะประสบความสำเร็จมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับผู้บริหารองค์กร เช่นเดียวกับสถานศึกษา เพราะผู้บริหารนอกจากเป็นผู้นำของครูแล้วยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทุก ด้านของการจัดการองค์กร มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สามารถควบคุมพัฒนาและเปลี่ยนแปลงให้องค์กรเป็นไปในทางที่ดีขึ้นได้ ซึ่งผู้บริหารต้องมีสมรรถนะในการบริหารจัดการ การกำหนดวิสัยทัศน์ การคาดการณ์ การวางแผน เพื่อนำพาองค์กรก้าวไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล คุณลักษณะดังกล่าวของผู้บริหารเป็นผลมาจากการพัฒนาตนเองตลอดเวลา

มีความมุ่งมั่นตั้งเป้าหมายใหม่ให้กับตนเองอยู่เสมอ และเชื่อว่าศักยภาพของตนเองสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ตามแนวทฤษฎีกรอบความคิดแบบเติบโต (Growth mindset) ที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล (Dweck, 2006) ซึ่งปัจจุบันมีการนำกรอบความคิดแบบเติบโตมาใช้ในการพัฒนาบุคคลอย่างแพร่หลาย

แนวคิดเรื่องกรอบความคิดแบบเติบโต ถูกนำเสนอโดย Dweck (2006) ซึ่งเสนอว่า ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความฉลาดและความสามารถนั้นส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อแรงจูงใจ ความพยายามและความสำเร็จของพวกเขา โดยอธิบายถึงความแตกต่างของกรอบความคิดแบบเติบโตและแบบยึดติด (Fixed mindset) ไว้ว่า กรอบความคิดแบบเติบโต หมายถึง บุคคลเชื่อว่าความสามารถนั้น สามารถที่จะพัฒนาได้ โดยผ่านการอุทิศตนและความพยายาม ส่วนกรอบความคิดแบบยึดติด ความสามารถถูกมองว่า มีมาโดยกำเนิดและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ผู้ที่มีกรอบความคิดแบบเติบโตมองความท้าทายเป็นโอกาสสำหรับการเรียนรู้ มองความพยายามเป็นหนทางสู่ความสำเร็จและยืนยันที่จะเผชิญหน้ากับความถดถอย

สำหรับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตในบริบททางการศึกษานั้น ส่งผลครอบคลุมทั้งการสอน การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยอาจแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านผู้เรียนและด้านนักการศึกษาซึ่งด้านผู้เรียน คือ การสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Yeager & Dweck, 2012) อีกทั้งการลดระยะห่างของความสำเร็จของผู้เรียน (Paunesku et al., 2015) และด้านนักการศึกษา คือ การที่ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตให้กับผู้เรียน (Jennings & Cuevas, 2021) และการพัฒนาทางวิชาชีพของนักการศึกษาเอง (Miller, 2022)

ทฤษฎีดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตสามารถส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร เนื่องจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีกรอบความคิดแบบใดนั้นจะส่งผลอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กร สอดคล้องกับสมชาย เทพแสง (2565) ซึ่งกล่าวว่า ผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญของการบริหารจัดการในองค์กร จึงจำเป็นต้องใช้การคิดแบบเติบโตและลดการคิดแบบยึดติด

อย่างไรก็ตามอาจมีปัจจัยบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการที่ผู้บริหารขาดความตระหนักถึงความสำคัญของกรอบความคิดแบบเติบโต ดังที่ Masalee, Ariratana & Sirisooksilp (2021) ได้ให้ความเห็นว่า ถ้าผู้บริหารขาดความตระหนักเรื่องการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต อาจไม่เข้าใจถึงผลลัพธ์และไม่สามารถช่วยแนะนำครูและผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Beziat, Bynum & Klash (2017) ที่กล่าวว่า การจะสร้างแนวความคิดใดให้ผู้เรียน ครูจะต้องมีแนวความคิดนั้นเองเสียก่อน และการที่จะสร้างแนวความคิดใดให้แก่ครู ผู้บริหารจะต้องมีแนวความคิดนั้นเองก่อนเช่นกัน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การมุ่งสร้างเฉพาะกรอบความคิดแบบเติบโตโดยไม่คำนึงถึงปัจจัยด้านอื่น อาจไม่สามารถพัฒนาบุคคลให้ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังได้ เพราะยังคงต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านอื่น เช่น สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม การเข้าถึงแหล่งข้อมูล และพื้นฐานทางวัฒนธรรม (Haimovitz & Dweck, 2016) แนวคิดนี้สอดคล้องกับ Blackwell, Trzesniewski & Dweck (2007) ซึ่งเสนอแนะว่า การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อประกอบกับการสนับสนุนความต้องการในด้านอื่นๆ ดังนั้น การกระตุ้นให้บุคคลเกิดกรอบความคิดแบบเติบโตเพียงอย่างเดียวโดยปราศจากการสนับสนุนด้านอื่นที่จำเป็น อาจไม่สามารถพัฒนาบุคคลไปสู่ความสำเร็จตามที่คาดหวังได้

สำหรับการศึกษาค้นคว้านี้ได้ดำเนินการสังเคราะห์ลักษณะของผู้มีกรอบความคิดแบบเติบโต จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 6 ด้าน จากนักวิชาการได้แก่ เกลิงศักดิ์ อาจธรรม, สุดารัตน์ สารสว่าง และสุชาดา นันทะไชย (2565) ละอองดาว ชาวทองจันทร์ และธินะดา ภิญโญ (2561) Dweck (2006) Education Week Research Center (2016) Hildrew (2018) พิมพ์ตะวัน จันทัน (2563) ยงยุทธ ขำคง และสรวงกรณ์ สัจภาพ พิชิต (2564) อรพิน โคตวิทย์, วัลลภา อาริรัตน์ และเกื้อจิตต์ ฉิมทิม (2563) วิศรุต นุชพงษ์ (2561) อรรถชัย ศรีวรภัทร และสืปสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2563) สมชาย เทพแสง (2565) และกุสุมา ยกชู (2561) โดยลักษณะเหล่านี้ได้ถูกนำไปศึกษากับผู้บริหารสถานศึกษารางวัลพระราชทานซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านความ เชื่อในศักยภาพทางปัญญา 2) ด้านเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ 3) ด้านหาแบบอย่างและแรงบันดาลใจ 4) ด้าน ยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากร 5) ด้านไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค และ 6) ด้านมีความ ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้

ทั้งนี้ได้มีการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง เช่น เกลิงศักดิ์ อาจธรรม, สุดารัตน์ สารสว่าง และสุชาดา นันทะไชย (2565) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปกับกรอบความคิดแบบเติบโตของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะ ผู้นำเชิงปฏิรูปตามการรับรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นย่อยนั้น การมีอิทธิพลอย่างมี อุดมการณ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนการยอมรับความแตกต่างมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ครูมีระดับการใช้กรอบความคิดแบบเติบโต โดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับประเด็นย่อยนั้น การค้นหาแรง บันดาลใจจากความสำเร็จของผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความพยายามเป็นหนทางสู่ความสำเร็จ ส่วนด้านไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปของผู้บริหารกับ การมีกรอบความคิดแบบเติบโตของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สมชาย เทพแสง (2565) ได้นำเสนอแนวคิดทางด้านผู้นำกับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต โดยเสนอว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการคิดแบบเติบโต การบริหารงานจึงจะประสบความสำเร็จได้ ซึ่งลักษณะสำคัญของการคิดแบบเติบโต เช่น การมีพลังแห่งความท้าทายเพื่อให้อุปสรรคทำงานไปสู่เป้าหมาย และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การกระตุ้นให้อุปสรรคเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ การยอมรับฟังความคิดเห็น และการวิพากษ์วิจารณ์จากบุคลากร มีความฉลาดทางอารมณ์ กระตุ้นให้อุปสรรคพัฒนางานไปสู่วิสัยทัศน์ เปิด โอกาสให้อุปสรรคมีส่วนร่วมในการทำงานและการนำข้อคิดของบุคลากรมาปรับปรุงพัฒนา

จากที่มาความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากรอบ ความคิดแบบเติบโต: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาใน จังหวัดพัทลุง ทั้งนี้ การคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถยกระดับ คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำและมีบทบาทสำคัญในการ ขับเคลื่อนสถานศึกษา ตลอดจนเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายสู่รางวัลคุณภาพและใช้เป็นแนวทางใน การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับการจัดการสถานศึกษาในยุคที่มีการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ผลจากการศึกษาเรื่องดังกล่าวจะช่วยให้สถานศึกษาได้นำแนวคิดด้านการ พัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับ ประถมศึกษาไปใช้และทำอย่างที่สุดสามารถเรียนรู้กรณีศึกษาจากจังหวัดพัทลุงและใช้เป็นแนวทางการในการ พัฒนาต่อไปได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนรางวัล
สถานศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยออกแบบการวิจัยโดยใช้
กรณีศึกษา (Case Study) ซึ่งมุ่งศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ แนวปฏิบัติและความหลากหลายและการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคม กรณีศึกษาเป็นการศึกษาเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ได้แนวทางหรือ
คำตอบที่เที่ยงตรงและสอดคล้องกับสภาพกรณี (Stake, 1988) ลักษณะของกรณีศึกษาอาจเป็นการศึกษาสิ่งที่เป็น
เป็นนามธรรมอย่างมาก เช่น ความคิด ทศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม เป็นต้น (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์, 2553)

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง ตามประเด็นที่ได้
จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 6 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจาก 2 โรงเรียน โดย
สมมติชื่อเป็น โรงเรียนช้างน้อย (ชน.) และโรงเรียนหมีน้อย (หน.) รวมทั้งหมด 10 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ
โรงเรียน (ผอ.) 2 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารวิชาการ (ครู วช.) 2 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไป (ครู บท.) 2
คน และครูผู้สอน 4 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการเลือก
จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งแม้ว่ายังคงไม่มีการระบุจำนวนที่แน่นอน แต่
นักวิจัยเชิงคุณภาพ โดยปกติจะเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลระหว่าง 6-30 คน (Guest, Bunce, & Johnson,
2006; Morse, 2000) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติภายใต้กรอบของการศึกษาวิจัย อีกทั้งมีการใช้
ชื่อสมมติ (Pseudonym) เพื่อเป็นการป้องกันความลับหรือข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งอาจกระทบต่อการ
ปฏิบัติงานและหน่วยงาน (Fraenkel & Wallen, 2006)

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ
โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์จะใช้เวลาประมาณ 1.5-2 ชั่วโมง ซึ่งถือได้ว่าเป็น
เป็นช่วงเวลาที่มีความเหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Seidman, 1998) ทั้งนี้ ผู้วิจัย
ได้เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) ก่อนการทำการวิเคราะห์ข้อมูลจำเป็นต้องนำข้อมูลมา
ตรวจสอบและจัดระเบียบเสียก่อน ผู้วิจัยมีการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้หลักของการสร้างสัมพันธ์
ที่ดี (Rapport) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตั้งแต่เริ่มแรกของการประสานงาน ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์มีการประสานงาน
ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การเข้าเยี่ยมโรงเรียน การแนะนำตัวผู้วิจัยเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความคุ้นเคย
และไว้วางใจผู้วิจัย ซึ่งการสร้างสายสัมพันธ์จะช่วยให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่จริงและน่าเชื่อถือ (Patton, 2002)
นอกจากนี้ยังมีการตรวจทานระหว่างคณะผู้วิจัย (Peer debriefing) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ผู้วิจัย
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังที่ Yin (2014) กล่าวว่า ข้อมูลที่ได้มานั้น
นั้นเราต้องนำมาวิเคราะห์ ซึ่งมีความสำคัญในการวิจัย โดยวิเคราะห์เนื้อหาบริบทของทั้งสองโรงเรียน และใช้
วิธีการวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบความเหมือนและแตกต่างของข้อมูล และจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม
ของกรณีศึกษาแบบ Embedded Design (Grünbaum, 2007)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง ซึ่งสามารถสรุปตาม 6 ประเด็นดังกล่าวข้างต้นดังนี้ 1) ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญา 2) ด้านเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ 3) ด้านหาแบบอย่างและแรงบันดาลใจ 4) ด้านยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากร 5) ด้านไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค และ 6) ด้านมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งมีรายละเอียดผลการวิจัยแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญา ผลการวิจัยพบว่ามีประเด็นย่อย 5 ประเด็นโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การสร้างภูมิรู้ โรงเรียนช่างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้ให้ความสำคัญในด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาเกี่ยวกับการสร้างภูมิรู้ ตามที่ ผอ. 1 อธิบายไว้ว่า “สร้างภูมิรู้ หมายถึงว่าต้องมีสติปัญญาหมั่นศึกษาหาความรู้ เรื่องความรู้เนี่ย มันเป็นเรื่องสำคัญที่สุด”

1.2 สร้างภูมิธรรม โรงเรียนช่างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้กล่าวถึงการสร้างภูมิธรรม หรือการที่มีพื้นฐานจิตใจที่มีคุณธรรม โดย ผอ. 2 กล่าวไว้ว่า “ตลอดชีวิตการทำงาน ผอ. ยึดหลักจรรยาบรรณ และปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของผู้บริหาร”

1.3 สร้างภูมิฐาน โรงเรียนช่างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้กล่าวถึงการสร้างภูมิฐานว่า การเป็นผู้บริหารจะต้องมีบุคลิกที่ดี ดังที่ ผอ.2 กล่าวไว้ว่า “การวางตัวเป็นสิ่งสำคัญนะ การเป็นผู้บริหารต้องวางตัวดีพูดจาดีไม่ตะกุกตะกัก”

1.4 กำหนดวิสัยทัศน์ โรงเรียนช่างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้กล่าวถึงการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล โดย ผอ.2 ให้ความเห็นว่า “ผอ. คิดว่า คนที่จะเป็นผู้บริหาร อันที่ 1 ก็คือจะต้องคิดให้มันใหญ่ คิดเล็กๆ ไม่ได้ คิดใหญ่แล้วก็วางเป้าหมายกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนว่า เราเป็นผู้บริหาร ไม่ใช่ทำงานไปซังกะตายกินเงินเดือนไปวันๆ”

1.5 ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการบริหาร โรงเรียนช่างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการบริหารในการบริหารโรงเรียนนั้น จะต้องมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการบริหารเข้ามาเกี่ยวข้อง ผอ.1 อธิบายไว้ว่า “การบริหารมันต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ ใช้ควบคู่กันไป แต่ท้ายที่สุดแล้วต้องใช้ทฤษฎีการบริหารมาจับก่อน”

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาจะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ การสร้างภูมิรู้ สร้างภูมิธรรม สร้างภูมิฐาน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และประยุกต์ใช้ทฤษฎีการบริหาร เพื่อให้ผู้บริหารสร้างความเข้าใจและยอมรับต่อตนเองทั้งในด้านบวกและด้านลบ เชื่อว่าศักยภาพของตนเองพัฒนาได้ ใช้เหตุและผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา วางตัวให้เหมาะสมและเป็นคนที่มีบุคลิกภาพดี ที่สำคัญคือใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารโรงเรียนและพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ

2. ด้านการเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ ผลวิจัยพบว่ามีประเด็นย่อย 5 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 มีความกระตือรือร้น โรงเรียนช่างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อย ได้ให้ความสำคัญในด้านเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ พบว่า ความกระตือรือร้นเป็นส่วนหนึ่งของการเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ ดังที่ ครูวช.1 กล่าวไว้ว่า “ผอ. จะเป็นคนที่คอยกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนได้ลองส่งประกวด พยายามมอบหมายการทำผลงาน รางวัลต่างๆ ที่เป็นความท้าทายใหม่ๆ ให้ครูพัฒนาศักยภาพเสมอ”

2.2 มองความท้าทายเป็นโอกาส โรงเรียนข้างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้กล่าวถึงการมองความท้าทายเป็นโอกาส มองโลกในแง่บวก ยอมรับนโยบายต่างๆ เพื่อเป็นโอกาสในการได้พัฒนาตัวเองโดยครู วช.1 กล่าวว่า “ผอ. บอกกับครูเสมอว่า มองความท้าทายเป็นโอกาสไม่ต้องกลัว ผอ. มั่นใจในตัว ผอ. และครูว่า เรามีศักยภาพและมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตัวเอง”

2.3 มีความกล้าเผชิญความท้าทาย โรงเรียนข้างน้อย (ชน.) และโรงเรียนหมื่นน้อย (หน.) ได้กล่าวถึง ความกล้าเผชิญความท้าทาย ผู้บริหารมักคิดนอกกรอบและกล้าเผชิญความท้าทาย ตามที่ ครูผู้สอน หน.2 กล่าวว่า “ผอ. บอกตลอดว่า เราทำได้ทุกอย่าง ทำไปเลยไม่ต้องไปกลัว อยากทำอะไรให้เด็กก็ทำเลย”

2.4 สร้างเครือข่าย โรงเรียนข้างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้กล่าวถึงการสร้างเครือข่ายไว้ว่า ผู้บริหารในปัจจุบันนั้น การสร้างเครือข่ายสำคัญมาก ตามที่ ครู วช.1 กล่าวไว้ว่า “ผอ. เคยสอนครูไว้ว่า คำว่า เราต้องมีเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอกภายนอกหมายความว่า นอกจากชุมชน นอกจากผู้ปกครอง ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพราะการจัดการศึกษาทุกคนต้องมีส่วนร่วม”

2.5 เปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้บริหารมีมุมมองในด้านการเปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ดังที่ ผอ.1 กล่าวไว้ว่า “ผมอาจจะเป็นคนที่ไม่โลว์เทคโนโลยี แต่ก็พัฒนาตัวเองอยู่เสมอ เวลาไปประชุมผู้บริหารก็จะมีตัวแทนน้องๆ มาดูแลช่วยสอน ช่วยกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน องค์กรเปรียบเหมือนสิ่งมีชีวิต ถ้าเราย่ำอยู่กับที่ ล้าหลังในยุคสมัยนี้ ถ้าโรงเรียนไหนไม่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการมันก็ไม่ได้”

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ด้านการเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ มีความกระตือรือร้น มองความท้าทายเป็นโอกาส มีความกล้าเผชิญความท้าทาย มีการสร้างเครือข่ายและการเปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้มีพลังแห่งความท้าทายให้บุคลากรทำงานไปสู่เป้าหมาย โดยการสร้างความตระหนักให้ตนเองและครูเปิดใจในการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้และเทคโนโลยีใหม่ รวมทั้งมีการคิดนอกกรอบ ไม่ทำเหมือนคนอื่น โดยให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยโรงเรียนผ่านการทำ MOU

3. ด้านหาแบบอย่างและแรงบันดาลใจ ผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นย่อย 2 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 มีต้นแบบที่ดี โรงเรียนข้างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้กล่าวถึงการหาแบบอย่างที่ดีมาเป็นต้นแบบ โดยผู้บริหารมีการสร้างแรงบันดาลใจจากความสำเร็จของผู้บริหารที่เป็นต้นแบบ ตามที่ ผอ.2 อธิบายไว้ว่า “ผอ. มี ผอ. ที่เป็นแบบอย่างที่ดี เรื่องความรักองค์กร ทำให้เรารักองค์กรเหมือนกันและทำให้เราอยากทำทุกอย่างให้ดี อะไรที่สร้างมาแล้ว เราก็ไม่อยากให้พังไปกับมือเรา”

3.2 สร้างผลงานและรางวัล โรงเรียนข้างน้อยและโรงเรียนหมื่นน้อยได้กล่าวถึงการสร้างผลงานและรางวัลไว้ว่า ผู้บริหารเน้นการสร้างผลงานและรางวัลให้แก่ตนเอง โรงเรียน ครู และนักเรียน ดังเช่น ครู บท.1 กล่าวว่า “ผอ. ก็มีแนวคิดในการที่จะเรียกความมั่นใจ มาจากการที่ส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันต่างๆ ทั้งในระดับเขต ระดับจังหวัด ระดับประเทศ”

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ด้านการหาแบบอย่างและแรงบันดาลใจจะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ การมีต้นแบบที่ดีและการสร้างผลงานและรางวัลเพื่อค้นหาแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองหรือมีแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ ตลอดจนผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียน ครู และบุคลากร รวมทั้งตัวผู้บริหารเองสร้างผลงานและรางวัล

4. ด้านยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากร ผลการวิจัยพบว่ามีประเด็นย่อย 2 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 เปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกคน โรงเรียนช้างน้อยและโรงเรียนหมีน้อยได้กล่าวถึงการเปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกคนที่แตกต่างกัน โดย ผอ.1 กล่าวไว้ว่า “ผอ. จะจัดวางตู้สีแดงแสดงความคิดเห็น ไว้หน้าโรงเรียนให้แก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ได้มีการแสดงความคิดเห็น บางทีพอเค้าเห็นเราเป็น ผอ. เขาอาจมีความเกรงไม่กล้าพูด ผอ.จะรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเสมอ” ในขณะที่ ครู วช.2 อธิบายว่า “การบริหารงานของที่นี่ ผอ. จะเน้นการมีส่วนร่วมให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น แต่ ผอ. จะมีแนวทางที่ถูกต้องให้เราเดินตามอยู่แล้วสัก 80% คือไม่ประชาธิปไตยซะทีเดียว แต่เหตุผลจะสมเหตุสมผลเสมอ”

4.2 เรียนรู้จากคำติชม โรงเรียนช้างน้อยและโรงเรียนหมีน้อยได้กล่าวถึงการเรียนรู้จากคำติชม โดย ผอ.2 ได้กล่าวไว้ว่า “เราจะต้องเปลี่ยนความคิดของเราว่า เราสามารถผิดพลาดได้ แต่เราต้องเรียนรู้จากความผิดพลาด เพื่อปรับปรุงแก้ไขไม่ทำผิดซ้ำอีก”

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ด้านยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากร จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็น 2 ประเด็น ได้แก่ เปิดรับฟังความคิดเห็นของทุกคนและเรียนรู้จากคำติชม เพื่อรับฟังความคิดเห็นและคำวิพากษ์ของผู้อื่น เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงบวก โดยผู้บริหารต้องควบคุมสถานการณ์ รวมทั้งกล้าตัดสินใจในความคิดเห็นที่แตกต่าง และมีการสะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงตนเองอย่างสม่ำเสมอ

5. ด้านความไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ผลการวิจัยพบว่ามีประเด็นย่อย 3 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 มองปัญหาเป็นโอกาส โรงเรียนช้างน้อยและโรงเรียนหมีน้อยได้กล่าวถึงการมองปัญหาเป็นโอกาส ต้องยอมรับว่างานทุกงานจะมีปัญหาและอุปสรรค ต้องมองข้ามปัญหาเล็กๆ ไปแก้ปัญหาทันที่หาวิธีแก้หลายๆ วิธี ประชุมหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน ดังที่ ผอ.2 ได้กล่าวว่า “พอเราเป็นผู้บริหาร สิ่งที่จะนำมาบั่นทอนความคิด ความตั้งใจในการทำงานมันมีเยอะ โดยเฉพาะโรงเรียนใหญ่แน่นอนเลยว่าคุณจะต้องพบกับปัญหาเยอะแยะเลย แต่ ผอ. ว่าเราอย่าเอาปัญหาเหล่านั้นมาเป็นอุปสรรคในการทำงาน ให้มองว่าปัญหาเหล่านั้น มันเป็นโอกาสที่จะทำให้เราได้แสดงความสามารถได้แสดงศักยภาพดีกว่า”

5.2 เชื้อมั่นในความสามารถของตนเอง โรงเรียนช้างน้อยและโรงเรียนหมีน้อยได้กล่าวถึงการเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ดังที่ ผอ.2 ได้กล่าวว่า “ในการทำโรงเรียนพระราชทาน ผอ. มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าทำได้ และมีความเชื่อมั่นในตัวครูด้วยว่า ทุกคนทำได้”

5.3 กล้าเผชิญปัญหา โรงเรียนช้างน้อยและโรงเรียนหมีน้อยได้กล่าวถึง การกล้าเผชิญปัญหาเป็นการไม่ยอมแพ้ พร้อมเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งปัจจุบันและอนาคตที่อาจเกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับที่ ผอ.1 ได้กล่าวว่า “คนเป็นผู้บริหาร ถ้ากลัวครูหรือกลัวปัญหาก็อย่าคิดที่จะเป็นผู้บริหาร”

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ด้านไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคจะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นทั้ง 3 ประเด็น ได้แก่ มองปัญหาเป็นโอกาส เชื้อมั่นในความสามารถของตนเองและกล้าเผชิญปัญหาเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีความท้าทายกดดันจะไม่คิยอมแพ้ พร้อมเผชิญปัญหาและพยายามหาทางแก้ไขหลากหลายวิธี ผ่านการประชุมร่วมกันจนพบคำตอบ และที่สำคัญผู้บริหารต้องเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและลูกน้องเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย

6. ด้านความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ผลการวิจัยพบว่ามีประเด็นย่อย 2 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 เปิดใจกว้าง โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนหมิ่นน้อยได้กล่าวถึงการเปิดใจกว้าง ผู้บริหารต้องเปิดใจให้กว้างๆ ไม่ยึดติดกับการบริหารรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ตามที่ ครูผู้สอน ขน.1 กล่าวว่า “ผอ. จะบอกครูตลอดว่า การบริหารเช่นนี้ก็ถือเป็นการเปิดโลกทัศน์และไม่ยึดติดกับการบริหารแบบเดิม ๆ เพราะถ้ายึดติดกับการบริหารแบบเดิม มันจะไม่สามารถสู้โรงเรียนที่มีการแข่งขันสูงได้”

6.2 ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนหมิ่นน้อยได้กล่าวถึง การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ดังที่ ผอ.2 ได้อธิบายไว้ว่า “ผอ. ยังยึดมั่นว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารยังจำเป็นต้องใช้วิธีนี้แน่นอน ต้องยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงนะครับ เพราะว่านโยบายการศึกษา นโยบายของกรม มันเปลี่ยนแปลงมีมาใหม่ๆ ตลอดเวลา”

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ด้านความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ เปิดใจกว้างและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ต้องเปลี่ยนทัศนคติ ไม่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง สถานการณ์ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ผู้บริหารจึงต้องวางแนวทางในการทำงานให้ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโต: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง พบว่า มีประเด็นที่หลากหลายและมีความเชื่อมโยงกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ โดยจะนำเสนอแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

1. ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญา ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ในทุกๆ ด้าน สอดคล้องกับเกลิงส์คี้ อาจธรรม และคณะ (2565) ที่อธิบายว่า ความสามารถและสติปัญญาเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ ถ้ามีความเชื่อมั่นและความพยายามที่จะเรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเอง ทั้งนี้ต้องมีความเชื่อต่อตนเองว่ามีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ได้ ด้วยความมุ่งมั่นและพยายามอย่างเพียงพอ (พิมพ์ตะวัน จันทน์, 2563) นอกจากนี้พบว่า ผู้บริหารต้องมีความรักและผูกพันต่อองค์กร มีจิตใจที่มีคุณธรรม ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหาควบคุมอารมณ์ได้ดี (ละอองดาว ขาวงจักร และธินะดา ภิญญ, 2561) อีกประเด็นที่สำคัญผู้บริหารต้องมีเป้าหมายในการทำงานชัดเจน มีการวางแผนงานในการพัฒนาโรงเรียน โดยมีการนำทฤษฎีการบริหารเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน รวมถึงการพัฒนาทัศนคติที่มีความสำคัญและสามารถส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการทำงาน (Dweck, 2006) จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การมีความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาจะช่วยส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทาน เนื่องด้วยรางวัลนี้เป็นรางวัลที่ทรงคุณค่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีองค์ความรู้รอบด้านในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ

2. ด้านเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้ตนเองและโน้มน้าวใจครูให้เปิดรับและยอมรับความท้าทายใหม่ๆ ความมุ่งมั่นว่างานทุกอย่างทั้งผู้บริหารและครูสามารถทำได้ รวมทั้งผู้บริหารเองต้องมองความท้าทายเป็นโอกาส สอดคล้องกับสมชาย เทพแสง (2565) อธิบายว่า การมีพลังแห่งความท้าทายเพื่อให้บุคลากรทำงานไปสู่เป้าหมาย สามารถโน้มน้าวใจบุคลากรให้ทำงานด้วยความรักและความเข้าใจและเป็นมิตรเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งยังต้องมองเห็นความท้าทายเป็น

โอกาส (Drago-Severson, Blum-DeStefano, & Asghar, 2013) รวมทั้งใช้ความพยายามที่ล้มเหลวเพื่อผลักดันให้เพิ่มความพยายาม หรือสร้างกลยุทธ์ใหม่ในความท้าทายที่ต้องเผชิญ (Dweck, 2012) นอกจากนี้ ผู้บริหารต้องกล้าคิดนอกกรอบ ถ้าจะทำ ถ้าจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และมีความตั้งใจนำความรู้และทักษะใหม่มาใช้เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น (เกลิงส์คัลด์ อาจธรรม และคณะ, 2565) และสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ให้ได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทานคือ การสร้างเครือข่ายส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนและต้องมีการเปิดรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยการสร้างความท้าทายในการทำงานให้ตนเองและช่วยสร้างเครือข่าย การพัฒนาวิชาชีพและการบริหารให้ทันสมัย (อรพิน โคตวิทย์ และคณะ, 2563) ประเด็นดังกล่าวเหล่านี้เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า การเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเปิดรับการพัฒนาทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้าน ภาษาและเทคโนโลยี ทั้งยังมีเครือข่ายที่หลากหลายมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียนด้วย

3. ด้านหาแบบอย่างและแรงบันดาลใจ ผลการวิจัยพบว่า การมีแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการทำงาน และด้านความรักองค์กรอย่างจริงใจส่งผลให้ผู้บริหารและครูนำไปเป็นแบบอย่างในการทำงาน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการที่จะหาแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนโดยการมีแบบอย่างและส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและให้คำปรึกษาให้แก่ครูได้ (อรพิน โคตวิทย์ และคณะ, 2563) นอกจากนี้ ผู้บริหารมีการสร้างผลงานและรับรางวัลของตนเองและกระตุ้นให้ครูผู้สอนและนักเรียนสร้างรางวัล เพื่อเป็นปัจจัยในการส่งประกวดสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ทั้งยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจยกย่องให้มีความสำคัญกับทุกคนภายในโรงเรียนได้ทำงานอย่างมีความสุข สอดคล้องกับบลอองดาว ชาวกงจักร์ และธินะดา ภิญโญ (2561) อธิบายว่า การสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรว่าสามารถพัฒนาตนเองได้โดยใช้กรอบความคิดแบบเติบโตจะต้องเริ่มจากผู้บริหาร สถานศึกษา ครู ไปสู่ผู้เรียน และมีการสร้างแรงบันดาลใจ ทั้งนี้ ผู้บริหารเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดที่จะทำให้ การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ (อรรถชัย ศรีวรภัทร แล สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา, 2563)

4. ด้านยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นและคำวิพากษ์ของผู้อื่น เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงบวกและมีการสะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับสมชาย เทพแสง (2565) อธิบายว่า การคิดแบบเติบโตจะเป็นการ คิดเชิงบวกยอมรับการวิพากษ์จากบุคลากรคนที่มีกรอบแนวคิดแบบเติบโตมักเรียนรู้จากคำวิจารณ์และคำติชม (อรพิน โคตวิทย์ และคณะ, 2563) ทั้งยังมีคุณลักษณะของการมีกรอบความคิดแบบเติบโตคือจะสะท้อนคิด เพื่อปรับปรุงตนเองอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ คนที่มีความคิดแบบเติบโต เมื่อกระทำผิดพลาดมักวิจารณ์อย่าง สร้างสรรค์โดยมุ่งสะท้อนให้เข้าใจกระบวนการแก้ปัญหา มากกว่าการตำหนิและเรียนรู้จากคำติชม (วิศรุต นุชพงษ์, 2561) ด้วยเหตุดังกล่าว การยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากรจึงเป็นประเด็นที่ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษาพระราชทานจะต้องวางแผนงานไว้ล่วงหน้า ก่อนเปิด โอกาสให้ครูมีการแสดงความคิดเห็นเพื่อป้องกันความขัดแย้งเกี่ยวกับความเห็นที่แตกต่าง โดยผู้บริหารเป็นผู้ ควบคุมสถานการณ์เพื่อให้การวิพากษ์เป็นไปในเชิงบวกมุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนเป็นสำคัญ

5. ด้านไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามองปัญหาเป็นโอกาสที่จะได้ แสดงความสามารถและศักยภาพ และคิดว่าไม่มีปัญหาใดที่แก้ยากหรือแก้ไม่ได้ สอดคล้องกับเกลิงส์คัลด์ อาจธรรม และคณะ (2565) อธิบายว่า คนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต เมื่อประสบปัญหาจะพยายามหาทาง แก้ไขหลายวิธีจนพบคำตอบและเชื่อว่าตนเองสามารถทำได้ ทั้งนี้ลักษณะของคนที่มีกรอบความคิดแบบเติบโต

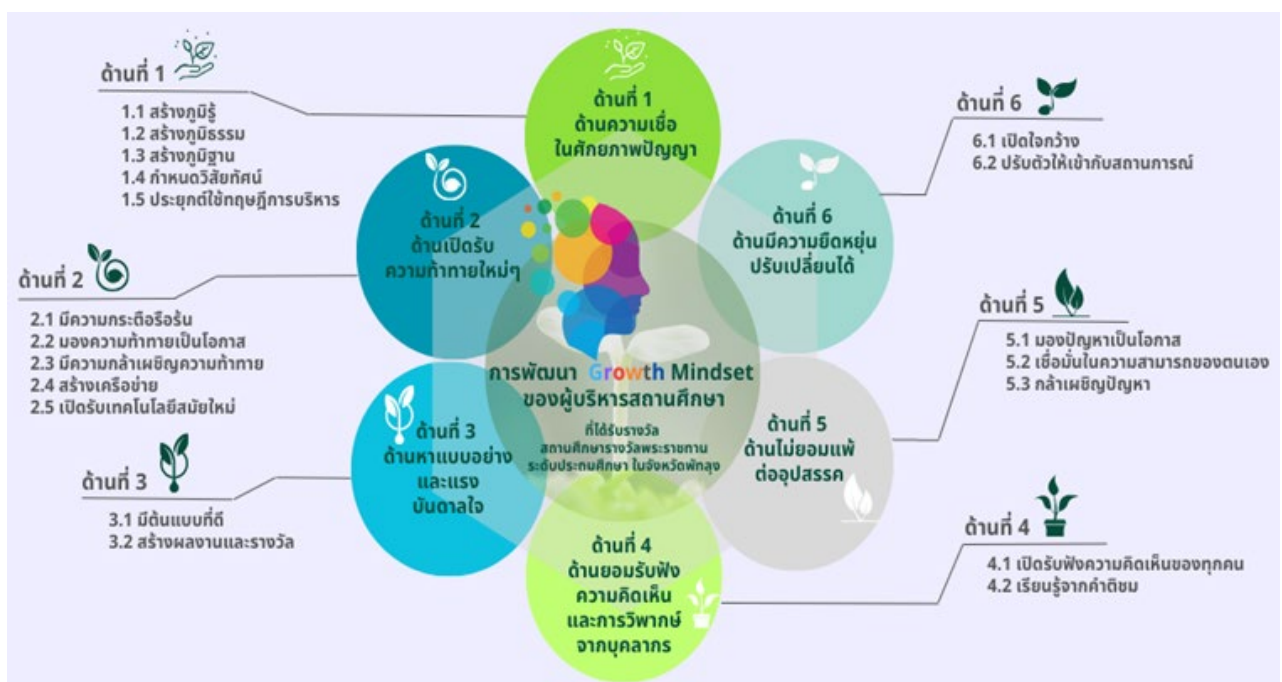
จะไม่คิดยอมแพ้ต่ออุปสรรคง่ายๆ และพร้อมที่จะเผชิญปัญหาและอุปสรรค พยายามหาวิธีแก้ปัญหาจนทำให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเป็นคนที่ไม่หนีปัญหาและมีความเชื่อว่าทุกปัญหามีทางออก และสามารถก้าวข้ามปัญหาไปได้อย่างมีทัศนคติเชิงบวก (Dweck, 2012) ทั้งนี้ เมื่อเจอสถานการณ์ที่มีความท้าทายและกดดันจะพยายามเลี้ยวพาตัวเองออกมาจากสถานการณ์ดังกล่าวและมองว่าความล้มเหลวเป็นเรื่องที่ปกติ (วิศรุต นุชพงษ์, 2561) จากประเด็นเหล่านี้เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลสถานศึกษารางวัลพระราชทานให้มุมมองด้านความไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคว่าเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการเข้าประเมินเพื่อรับรางวัลดังกล่าวนี้ โรงเรียนต้องผ่านเกณฑ์การประเมินถึง 6 ด้านซึ่งแน่นอนระหว่างการทำงานต้องมีอุปสรรคเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องแสดงศักยภาพในการแก้ปัญหาพร้อมกับครูและบุคลากรในโรงเรียนบนความเชื่อว่าทุกปัญหาต้องมีทางออก

6. ด้านมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องเปิดใจกว้างไม่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง สถานการณ์ทุกอย่างสามารถปรับและเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับยงยุทธ ชำคง และสรวงภรณ์ สัจภาพพิชิต (2564) อธิบายว่า วิธีคิดแบบเติบโตจะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ เพราะมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ ไม่ยึดติดกับความล้มเหลวในอดีต กล้าทดลองทำอะไรใหม่ๆ ในชีวิต กล้าเสี่ยงและเชื่อมั่นในความพยายาม ทั้งยังสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่น (พิมพ์ตะวัน จันทน์, 2563) จากประเด็นข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ในการบริหารงานตามสถานการณ์ที่แตกต่างของบริบทโรงเรียน ด้วยการคำนึงถึงเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้โรงเรียนได้รับรางวัลสถานศึกษารางวัลพระราชทานในที่สุด การบริหารงานจึงควรเริ่มต้นจากผู้บริหารต้องเปิดใจกว้าง มีการยืดหยุ่นในการบริหารงานในบางส่วนที่ไม่ได้กระทบระบบการทำงานในโรงเรียนมากนัก

จากการอภิปรายข้างต้นอาจสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโต: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ผู้บริหารที่มีความเชื่อในศักยภาพทางปัญญาจะช่วยส่งเสริมการบริหารสถานศึกษา อีกทั้งจะต้องมีองค์ความรู้รอบด้านในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ 2) การเปิดรับความท้าทายมีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะเปิดรับการพัฒนาด้านไม่ว่าจะเป็นด้านภาษาและเทคโนโลยี ทั้งยังมีเครือข่ายที่หลากหลายในการพัฒนาโรงเรียน 3) การมีแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการทำงานและด้านความรักองค์กรอย่างจริงจัง ส่งผลให้ผู้บริหารและครูนำไปเป็นแบบอย่างในการทำงาน 4) การยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากรเป็นประเด็นที่สำคัญจึงควรวางแผนงานไว้ล่วงหน้า โดยผู้บริหารควบคุมสถานการณ์ เพื่อให้การวิพากษ์เป็นไปเชิงบวกมุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนเป็นสำคัญ 5) การบริหารสถานศึกษาสะท้อนมุมมองด้านความไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคว่าเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการเข้าประเมินโรงเรียนต้องผ่านเกณฑ์หลายด้าน ผู้บริหารจึงต้องแสดงศักยภาพในการแก้ปัญหาพร้อมกับครูและบุคลากรในโรงเรียนบนความเชื่อว่าทุกปัญหาต้องมีทางออก และ 6) ผู้บริหารต้องเปิดใจกว้างไม่ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง สถานการณ์ทุกอย่างสามารถปรับและเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ดังจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีการพัฒนาตนเองในหลายด้านตามแนวทางการรอบความคิดแบบเติบโตดังกล่าวเพื่อให้สามารถบริหารจัดการบุคลากรและสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลคุณภาพ เช่น โรงเรียนรางวัลพระราชทานได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ แนวทางการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเชื่อในศักยภาพทางปัญญา 2) ด้านเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ 3) ด้านหาแบบอย่างและแรงบันดาลใจ 4) ด้านยอมรับฟังความคิดเห็นและการวิพากษ์จากบุคลากร 5) ด้านไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค และ 6) ด้านมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ โดยผู้บริหารและอาจารย์สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนารอบแนวคิดหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาตนเองและการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ตลอดจนผู้เรียนให้มีกรอบแนวคิดแบบเติบโต ส่งผลให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนารอบความคิดแบบเติบโต: กรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตทั้ง 6 ด้าน มีความสำคัญต่อผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมพฤติกรรมและพัฒนาแนวปฏิบัติดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรและพัฒนาไปสู่ต้นแบบในการบริหารงานได้

1.2 ควรมีการบูรณาการการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตทั้ง 6 ด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวมสำหรับการบริหารงานของผู้บริหาร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนารูปแบบการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโตไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นเพื่อให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้และนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนารอบความคิดแบบเติบโต โดยเฉพาะด้านความเชื่อศักยภาพทางปัญญาว่าเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ และด้านการเปิดรับความท้าทายใหม่ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา ยกชู. (2561). การศึกษาและเสริมสร้างกรอบคิดของนักศึกษาวิชาชีพครู. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เถลิงศักดิ์ อาจธรรม, สุภารัตน์ สารสว่าง และสุชาดา นันทะไชย. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิง ปฏิรูปกับกรอบความคิดแบบเติบโตของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด นนทบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 42(6). 62-73.
- พิมพ์ตะวัน จันทน์. (2563). การศึกษา GROWTH MINDSET จากการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้างสรรค์ นวัตกรรมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนิสิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง. 9(1). 98-105.
- ยงยุทธ ขำคง และสรวงภรณ์ สัจภาพพิชิต. (2564). GROWTH MINDSET: เปลี่ยนวิธีคิดในปัจจุบันเพื่อ ความสำเร็จในอนาคต. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 12(2). 369-387.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2553). การศึกษาแบบกรณีศึกษา: Case Study. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 33(4). 42-49.
- ละอองดาว ขาวงจักร และธินะดา ภิญโญ. (2561). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูโดยใช้กรอบความคิด เติบโตของข้าราชการครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัด นนทบุรี. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 17(2). 151-159.
- วิศรุต นุชพงษ์. (2561). ผืนดินและแผ่นฟ้าแห่งการงอกงาม: ผู้เรียนและบริบทของการมีกรอบความคิดแบบ เติบโตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส: กรณีศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนขยายโอกาสประเภทโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมชาย เทพแสง. (2565). ผู้นำกับการคิดแบบพัฒนา. วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา. 1(2). 1-12.
- อรพิน โคตวิทย์, วัลลภา อารีรัตน์ และเกื้อจิตต์ ฉิมทิม. (2563). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารอบ ความคิดแบบเติบโตของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16(2). 141-153.
- อรรถชัย ศรีวรภัทร. และสืบสกุล นรินทรางกูร ณ ออยุธยา. (2563). แนวทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ตามกรอบความคิดแบบเติบโต. วารสารการ บริหารและนวัตกรรมการศึกษา. 3(3). 40-63.
- Beziat, T. L., Bynum, Y. & Klash, E. F. (2017). Metacognitive Awareness and Mindset in Current and Future Principals. *School Leadership Review*. 12(2). 23-31.

- Blackwell, L. S., Trzesniewski, K. H. & Dweck, C. S. (2007). Implicit theories of intelligence predict achievement across an adolescent transition: A longitudinal study and an intervention. **Child Development**. 78(1). 246-263.
- Drago-Severson, E., Blum-DeStefano, J. & Asghar, A. (2013). **Learning for Leadership: Developmental Strategies for Building Capacity in Our Schools**. London: Corwin.
- Dweck, C. (2006). **Mindset: The New Psychology of Success: How We Can Learn to Fulfill our Potential**. New York, NY: Ballantine.
- Dweck, C. (2012). **Mindset and Malleable Minds: Implications for Giftedness and Talent**. In R. Subotnik, A. Robinson, C. Callahan, & E. Gubbins (Eds.), *Malleable Minds: Translating Insight from Psychology and Neuroscience to Gifted Education*. Storrs, CT: National Research Center on the Gifted and Talented, University of Connecticut.
- Education Week Research Center. (2016). **Mindset in the Classroom A National Study of K-12 Teachers**. From <https://epe.brightspotcdn.com/0d/a4/49a22bcf4f899a36427c6d7859c6/ewrc-mindsetintheclassroom-sept2016.pdf> Retrieved February 28, 2024.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). **How to design and evaluate research in education**. 6th ed. New York, NY: McGraw-Hill.
- Grünbaum, A. (2007). The reception of my Freud-critique in the psychoanalytic literature. **Psychoanalytic Psychology**. 24(3). 545-576.
- Guest, G., Bunce, A. & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. **Field methods**. 18(1). 59-82.
- Haimovitz, K. & Dweck, C. (2016). What predicts children's fixed and growth intelligence mindsets? Not their parents' views of intelligence but their parents' views of failure. **Psychological Science**. 27(6). 859-869.
- Hildrew, C. (2018). **Becoming a Growth Mindset School**. London: Routledge.
- Jennings, C. & Cuevas, J. A. (2021). Teacher Impact on Student Growth Mindset. **Perspectives In Learning**. 19(1). 23-38.
- Masalee, N., Ariratana, W. & Sirisooksilp, S. (2021). Developing Factors and Indicators of Growth Mindset for School Administrators in Thailand. **International Educational Research**. 4(1). 61-70.
- Miller, S. (2022). **Teacher Mindset Affects School Culture. (Master's degree), Education, Northwestern College, Iowa**. From https://nwcommons.nwciowa.edu/education_masters/437/ Retrieved March 10, 2024.
- Morse, J. M. (2000). Determining sample size. **Qualitative health research**. 10(1). 3-5.
- Patton, M. Q. (2002). **Qualitative research and evaluation methods**. 3rd ed. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

- Paunesku, D., Walton, G. M., Romero, C., Smith, E. N., Yeager, D. S. & Dweck, C. S. (2015). Mindset interventions are a scalable treatment for academic underachievement. **Psychological Science**. 26(6). 784-793.
- Seidman, I. (1998). **Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences**. 2nd ed. New York: Teachers College Press.
- Stake, R. E. (1988). **Case Study Methods Education Research: Seeking Sweet Water**. In R. M. Jaeger (Ed.), *Complementary Method for Research in Education*. Washington, D.C.: American Educational Research Association.
- Yeager, D. S. & Dweck, C. (2012). Mindsets that promote resilience: When students believe that personal characteristics can be developed. **Educational Psychologist**. 47(4). 302-314.
- Yin, R. K. (2014). **Case study research: Design and methods**. Thousand Oaks, CA: Sage.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อ
การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*

THE EFFECTS OF PROBLEM-BASED LEARNING ON PROBLEM SOLVING ABILITIES
AND ATTITUDES TOWARD MATHEMATICS SUBJECT OF
MATHAYOMSUKSA 6 STUDENTS

¹หทัยภัทร เรืองพจน์ Hathaiphat Roengphot ²บัณฑิตา อินสมบัติ Bantita Insombat

^{1,2}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Faculty of Education, Nakhonsawan Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: hathaiphat.r@nsru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน 3) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 4) เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง หลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น 2) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น และ 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี และ 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, ความสามารถในการแก้ปัญหา, เจตคติต่อการเรียน

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare the problem-solving abilities of Mathayomsuksa 6 students before and after learning by problem-based learning, 2) to compare the problem-solving abilities of Mathayomsuksa 6 students after learning by problem-based learning between students with different academic performance, 3) to study the attitude towards learning Mathematics of Mathayomsuksa 6 students after learning by problem-based learning and 4) to compare the attitude towards learning Mathematics of Mathayomsuksa 6 students after learning by problem-based learning between students with different academic performance. This research was an experimental research based on one-group pretest-posttest design. The research instruments of this research included 1) lesson plans according to problem-based learning about Basic Principles of Counting and Probability, 2) measurement of problem-solving ability about Basic Principles of Counting and Probability and 3) the attitude questionnaire about learning Mathematics. Results showed that 1) Mathayomsuksa 6 students after learning by problem-based learning had the problem-solving ability after learning higher than before learning with statistically significance at the .05 level. 2) Mathayomsuksa 6 students with different academic achievement had the different of problem-solving ability after learning by problem-based learning with statistically significance at the .05 level. 3) The attitude towards learning Mathematics the problem-based learning of Mathayomsuksa 6 students was at the good level and 4) Mathayomsuksa 6 students with different academic achievements had a different attitude toward learning Mathematics after learning by problem-based learning with statistically significance at the .05 level.

Keywords: Problem-Based Learning, Problem-Solving Ability, Attitude Towards Learning

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2560)

แม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญดังที่กล่าวมา แต่หากพิจารณาจากการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ซึ่งจัดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 มีค่าคะแนนเฉลี่ย

ระดับประเทศ 21.28 คะแนน และในระดับสังกัดเขตพื้นที่ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย 21.49 คะแนน ตามลำดับจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2564) ซึ่งถือว่าเป็นคะแนนที่ค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาทางการศึกษาของวิชาคณิตศาสตร์

ปัญหาที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข และการจัดการเรียนรู้ที่ดีเป็นวิธีการหนึ่งที่สำคัญที่สามารถช่วยแก้ปัญหานี้ได้ การเรียนรู้ที่ดีที่ให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นอยากที่จะเรียน เกิดความสนใจเข้าใจในบทเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน นับได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ดี (สิริพร ทิพย์คง, 2545) ซึ่งการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะช่วยส่งผลให้นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยไม่มีความรู้สึกยากลำบากหรือเบื่อหน่าย อันจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงพอใจ ทำให้การเรียนรู้ในวิชานั้นดีขึ้นไปด้วย (เพ็ญศรี เลิศเกียรติวิทยา และสิฏฐาการ ชูทรัพย์, 2547) การจัดการเรียนรู้โดยส่วนใหญ่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ อาทิ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานการจัดการเรียนรู้แบบสืบค้น เป็นต้น ล้วนนับเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนให้ได้มากที่สุดทั้งสิ้น

หนึ่งในวิธีดังกล่าว คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Base Learning : PBL) ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) หรือทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เน้นการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้สำรวจ ค้นคว้า และแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยบูรณาการความรู้ที่ต้องการให้นักเรียนได้รับร่วมกับการแก้ปัญหา เพื่อให้ นักเรียนมีการตัดสินใจที่ดี ก้าวทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้มากกว่าความรู้ที่นักเรียนจะได้รับ จนเกิดการพัฒนาสู่การเรียนรู้ที่ขึ้นาตนเองได้ (Gallagher, 1997; วรวิทย์ ต้นชนะเทวินทร์ และคณะ, 2563) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่มุ่งสร้างความเข้าใจ หรือหาทางแก้ปัญหาที่ได้ประสบ เป็นการนำเสนอสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงที่มีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลายมาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นแรงขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของนักเรียนที่จะเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ปัญหาให้เข้าใจอย่างชัดเจน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจปัญหา เห็นทางเลือกในการแก้ปัญหาเกิดการใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหา (ทิสนา ขัมมณี, 2561) นักเรียนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้โดยมีครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนเท่านั้น นักเรียนจะได้ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทจริงและนำไปใช้ได้ ได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และนำไปสู่การคิดแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน และยังเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2559) พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเขียนและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้จดจำข้อมูลต่างๆ ได้ดี รู้จักปรับตัวรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นตลอดจนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561) ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของกัญจน์วิภา ไบกุหลาบ (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งพบว่า ความสามารถ

ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 55 ของคะแนนเต็ม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม สอดคล้องกับงานวิจัยของจรศักดิ์ จำไทยสงค์, โกมินทร์ บุญชู และวิโรจน์ ตั้งวงศ์กุล (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และนักเรียนมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรนนท์ พึ่งกลิ่น (2555) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค่ายจังหวัดระยอง ซึ่งพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวริญญา ไชโยธา (2558) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เซต วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปทุมราชวงศา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 29 ซึ่งพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นร้อยละ 100 และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากปัญหาทางการศึกษาของวิชาคณิตศาสตร์ และข้อดีของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
4. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre Experimental Design) โดยแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 สหวิทยาเขตอัญชลาลัย จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาานครสวรรค์ จำนวน 8 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนสตรีนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาานครสวรรค์ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 39 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่มด้วยวิธีการจับสลาก ครั้งที่ 1 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม และครั้งที่ 2 ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน รวม 12 ชั่วโมง

2.2 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบอัตนัยชนิดเขียนแสดงคำตอบ จำนวน 5 ข้อ

2.3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และหลักสูตรสถานศึกษา 3) นำสาระการเรียนรู้มาแบ่งเนื้อหาย่อย และกำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหา 4) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 แผน รวมเวลาเรียนทั้งหมด 12 ชั่วโมง 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ผลการประเมินพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นแต่ละแผนมีความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48) 6) ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 7) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงอีกครั้ง แล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับความสามารถในการแก้ปัญหา วิธีการสร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา จากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผล 2) สร้างแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้สอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัยชนิดเขียนแสดงคำตอบ จำนวน 8 ข้อ 3) นำแบบวัด

ความสามารถในการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ 4) นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา 5) นำผลการประเมินที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์ และคัดข้อสอบที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งจากผลการประเมินได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 6) นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จัดพิมพ์ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 7) นำคะแนนมาวิเคราะห์ความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก เป็นรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.2 ถึง 0.8 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า แบบทดสอบทั้ง 8 ข้อ มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.49-0.59 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.35-0.53 8) นำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหามาหาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัท โดยมีเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับคือ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งจากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 9) คัดเลือกแบบทดสอบไปใช้ จำนวน 5 ข้อ จัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และการสร้างแบบวัดเจตคติจากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล 2) ศึกษาองค์ประกอบของเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 3) สร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ให้ครอบคลุมองค์ประกอบของเจตคติทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึกและด้านพฤติกรรม ซึ่งแต่ละด้านเป็นข้อความเชิงบวกและเชิงลบ 4) นำแบบวัดเจตคติที่สร้างนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้านการใช้ภาษาและความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความตรงเชิงโครงสร้าง โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 5) นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบ และคัดเลือกข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 6) นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 7) นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.6939 ขึ้นไป ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า ข้อคำถามทั้ง 30 ข้อ มีค่า t อยู่ระหว่าง 1.71-6.95 8) นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัท โดยมีเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับคือ 0.70 ขึ้นไป ซึ่งจากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 9) จัดพิมพ์แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนการจัดการเรียนรู้ (Pre-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบอัตนัยชนิดเขียนแสดงคำตอบ จำนวน 5 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที และบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้

4.2 ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 ชั่วโมง

4.3 หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาหลังการจัดการเรียนรู้ (Post-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องหลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นแบบอัตนัยชนิดเขียนแสดงคำตอบ จำนวน 5 ข้อ ฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนแต่มีการสลับข้อคำถาม และทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ และบันทึกผลไว้เป็นคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้

5. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

5.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ 1) ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยหาค่าความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา 2) ค่าความยากของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา 3) ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ 4) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบัทซ์ 5) ศึกษาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยใช้ค่าเฉลี่ย 6) เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้การทดสอบ t-test และ 7) เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) การทดสอบค่าเอฟ (F-test)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test for dependent samples 2) วิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) วิเคราะห์เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA การทดสอบ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.58 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 20.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.83 และเมื่อทำการทดสอบด้วยการทดสอบที พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่อง หลักการนับเบื้องต้นและความน่าจะเป็น

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	df	D	D ²	t	Sig.
ก่อนเรียน	39	30	9.00	2.58	38	435	5551	16.24	.000*
หลังเรียน	39	30	20.15	4.83					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าการทดสอบเอฟ (F-test) ในการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	399.80	2.00	199.90	14.83	0.00*
ภายในกลุ่ม	485.27	36.00	13.48		
รวม	885.08	38.00			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 เมื่อทำการทดสอบด้วยการทดสอบเอฟ พบว่า ค่าการทดสอบเอฟ (F-test) ที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 14.83 ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าการทดสอบเอฟจากตาราง ($F_{(0.05, 2, 36)} = 3.26$) แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน เป็นรายคู่

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{x}$	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	13	16.00	-	4.786*	7.917*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง	14	20.79	-	-	3.131*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	12	23.92	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างนักเรียนที่มีระดับระดับผลการเรียนแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนที่แตกต่างกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนปานกลางมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ด้านของเจตคติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
ด้านที่ 1 ด้านความรู้ (การเพิ่มพูนความรู้ทางคณิตศาสตร์)	3.85	0.80	ดี
ด้านที่ 2 ด้านความรู้สึก (ความพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์)	3.85	0.83	ดี
ด้านที่ 3 ด้านพฤติกรรม (ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียน)	3.70	0.84	ดี
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 ด้าน	3.80	0.83	ดี

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยรวมของคะแนนเจตคติทั้ง 3 ด้าน 3.80 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยที่ได้อยู่ในช่วง 3.51 – 4.50 แปลความหมายได้ว่ามีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาเจตคติด้านความรู้ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1. คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้คิดอย่างเป็นระบบและแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล	4.67	0.48	ดีมาก
2. คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่เนื้อหาซับซ้อนหรือเข้าใจยาก	3.05	0.69	ปานกลาง
3. ชอบศึกษาค้นคว้าตำราคณิตศาสตร์ใหม่ๆ อยู่เสมอ	3.62	0.85	ดี
4. การค้นคว้าตำราคณิตศาสตร์ใหม่ๆ เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น	3.74	0.72	ดี
5. สนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับคณิตศาสตร์นอกเหนือจากหนังสือเรียน	4.05	0.69	ดี
6. ในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ใช้หนังสือเรียนเล่มเดียวก็เพียงพอ	3.95	0.69	ดี
7. การเรียนคณิตศาสตร์ทำให้คนขยันและเก่งขึ้น	4.05	0.69	ดี
8. การเรียนคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากและน่าเบื่อ	3.82	0.72	ดี
9. ชอบศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ครูจะสอนล่วงหน้า	3.87	0.70	ดี
10. ไม่เคยศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ครูจะสอนล่วงหน้า	3.69	0.80	ดี
ค่าเฉลี่ยรวมด้านความรู้	3.85	0.80	ดี

จากตารางที่ 5 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีเจตคติด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์ แปลความหมายได้ว่า มีเจตคติอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้คิดอย่างเป็นระบบและแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล มีเจตคติระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 รองลงมา คือ มีเจตคติระดับดี ได้แก่ การเรียนคณิตศาสตร์ทำให้คนขยันและเก่งขึ้น และสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับคณิตศาสตร์นอกเหนือจากหนังสือเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69

ตารางที่ 6 ผลการศึกษาเจตคติด้านความรู้ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1. รู้สึกดีใจเมื่อถึงวิชาคณิตศาสตร์	3.95	0.60	ดี
2. ดีใจมากถ้าวันไหนครูสอนวิชาคณิตศาสตร์	2.95	0.83	ปานกลาง
3. การทำกิจกรรมในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ทำให้ไม่เบื่อที่จะเรียน	3.74	0.79	ดี
4. เครียดเมื่อต้องเข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนคณิตศาสตร์	3.59	0.75	ดี
5. วิชาคณิตศาสตร์สามารถไปใช้ชีวิตประจำวันได้	4.31	0.73	ดี
6. คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ใช้เฉพาะเวลาเรียนเท่านั้น	4.03	0.63	ดี
7. หลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์จบแล้วมีความรู้สึกรู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่ได้เข้าใจเรื่องที่เรียนรู้อย่างดี	4.38	0.63	ดี
8. กลัวครูถามเกี่ยวกับเนื้อหาคณิตศาสตร์ขณะเรียน	3.49	0.79	ปานกลาง
9. ความรู้จากการเรียนคณิตศาสตร์นำไปใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้ดี	4.15	0.71	ดี
10. ความรู้จากการเรียนคณิตศาสตร์นำไปใช้ได้ดีในวิชาคณิตศาสตร์เท่านั้น	3.92	0.81	ดี
เฉลี่ยรวมด้านความรู้	3.85	0.83	ดี

จากตารางที่ 6 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีเจตคติด้านความรู้มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.83 เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์ แปลความหมายได้ว่า มีเจตคติอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเจตคติดี 3 อันดับแรก ได้แก่ หลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์จบแล้วมีความรู้สึกรู้สึกภูมิใจทุกครั้งที่ได้เข้าใจเรื่องที่เรียนรู้อย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 รองลงมา คือ วิชาคณิตศาสตร์สามารถไปใช้ชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.73 และความรู้จากการเรียนคณิตศาสตร์นำไปใช้ในวิชาอื่นๆ ได้ดี มีค่าเฉลี่ย 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ผลการศึกษาเจตคติด้านพฤติกรรมต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับเจตคติ
1. กระตือรือร้นเมื่อถึงเวลาเรียนวิชาคณิตศาสตร์	3.95	0.72	ดี
2. มักง่วงนอนเมื่อเรียนวิชาคณิตศาสตร์	3.18	0.76	ปานกลาง
3. จะทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ให้เสร็จที่ห้องเรียนถ้ามีเวลา	3.59	0.64	ดี

4. จะทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ในเวลาที่คุณครูเฉลย	3.62	0.91	ดี
5. มักหาวิธีใหม่ ๆ เพื่อหาคำตอบเสมอ	3.31	0.73	ปานกลาง
6. มักขอให้ครูเฉลยคำตอบ มากกว่าไปค้นหาความรู้ด้วยตนเอง	3.31	0.83	ปานกลาง
7. เมื่อไม่เข้าใจโจทย์คณิตศาสตร์ จะถามครูผู้สอน	4.28	0.72	ดี
8. นิ่งเฉย เมื่อเรียนคณิตศาสตร์ไม่เข้าใจ เพราะรู้สึกว่ายากก็ไม่ว่าเรื่อง	4.10	0.85	ดี
9. มักจะยกมือตอบคำถามในห้องเสมอ	3.72	0.83	ดี
10. เบื่อหน่ายเมื่อครูถามปัญหาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์	3.92	0.70	ดี
ค่าเฉลี่ยรวมด้านพฤติกรรม	3.70	0.84	ดี

จากตารางที่ 7 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีเจตคติด้านพฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 เมื่อนำไปเทียบกับ เกณฑ์ แปลความหมายได้ว่า มีเจตคติอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเจตคติดี 3 อันดับแรก ได้แก่ เมื่อไม่เข้าใจโจทย์คณิตศาสตร์จะถามครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 รองลงมา คือ นิ่งเฉย เมื่อเรียนคณิตศาสตร์ไม่เข้าใจ เพราะรู้สึกว่ายากก็ไม่ว่าเรื่อง มีค่าเฉลี่ย 4.10 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.85 และกระตือรือร้นเมื่อถึงเวลาเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 ตามลำดับ

4. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานระหว่างนักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน

ตารางที่ 8 ค่าการทดสอบเอฟ (F-test) ในการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
ระหว่างกลุ่ม	2371.68	2	1185.84	18.87	0.00*
ภายในกลุ่ม	2262.32	36	62.84		
รวม	4634.00	38			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 เมื่อทำการทดสอบด้วยการทดสอบเอฟพบว่า ค่าการทดสอบเอฟ (F-test) ที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 18.87 ซึ่งมีค่าสูงกว่าค่าการทดสอบเอฟจากตาราง ($F_{(0.05, 2, 36)} = 3.26$) แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีเจตคติต่อการเรียน วิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างของเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน เป็นรายคู่

ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{x}$	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ	13	16.00	-	7.989*	19.429*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง	14	20.79	-	-	11.440*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	12	23.92	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างของเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนที่มีระดับระดับผลการเรียนแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนที่แตกต่างกัน มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนปานกลางมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยที่สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 9.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.58 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 20.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.83 และเมื่อทำการทดสอบด้วยการทดสอบทีพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้สำรวจค้นคว้า สร้างความเข้าใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ได้พัฒนาทักษะการคิด และพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นแรงขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานความต้องการของนักเรียนที่จะเรียนรู้ กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ปัญหาให้เข้าใจอย่างชัดเจน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนเข้าใจปัญหา เห็นทางเลือกในการแก้ปัญหาเกิดการใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหา (ทิศนา แคมมณี, 2561) นักเรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับบริบทจริงและสามารถนำไปใช้ได้ พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ นำไปสู่การคิดแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องนักเรียนสามารถทำงานและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่อง เช่น Amalia, E.,

Surya E. & Syahputra, E. (2017) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลการใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (PBL) มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ดีขึ้นและมากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของจิรนนท์ พิงกลิ่น (2555) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค่ายจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของวริญญา ไชโยธา (2558) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง เซต วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปทุมราชวงศาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีพัฒนาการความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นร้อยละ 100 และมีระดับผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของชลดา บุญแสน (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่องกราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน (มีระดับผลการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเปรียบเทียบโดยการทดสอบเอฟพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนปานกลางมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ และนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นการนำประสบการณ์เดิมที่เกิดจากการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานการแก้ปัญหาในสถานการณ์หรือปัญหาใหม่ โดยมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการแก้ปัญหาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาวะทางสมอง ประสบการณ์ ความสนใจ สติปัญญา ความพร้อม แรงจูงใจ อารมณ์และสภาพแวดล้อม (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณก คำเพชร (2556) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบ SSCS ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกันมีความแตกต่างกัน

3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหามีคะแนนเฉลี่ย 3.83 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน เมื่อนำไปเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ทั้งด้านความรู้ด้านความรู้สึกและด้านพฤติกรรมมีเจตคติอยู่ในระดับดีทั้งหมด ซึ่งนักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ที่ดี 3 อันดับแรก ได้แก่ คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้คิดอย่างเป็นระบบและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ หลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์จบแล้วมีความรู้สึกรักสนุกทุกครั้งที่ได้ทำเรื่องที่เราเรียนรู้อย่างดี และวิชาคณิตศาสตร์สามารถไปใช้ชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนักเรียนจะเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ นักเรียนจะได้รับความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทจริงและนำไปใช้ได้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ อันนำไปสู่การคิดแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนและเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2559) สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่อง เช่น Eric (2011) ที่ได้วิจัยเรื่อง เจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีเจตคติทางบวกต่อการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของกรรณก คำเพชร (2556) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบ SSCS ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบ SSCS มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมากขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของขจรศักดิ์ จำไทยสงค์, โกมินทร์ บุญชู และวิโรจน์ ตั้งวงศ์กุล (2560) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน (มีระดับผลการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ) หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เปรียบเทียบโดยการทดสอบเอฟพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 โดยนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนปานกลางมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำและนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนสูงมีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เป็นความรู้สึกทั้งที่พอใจและไม่พอใจที่บุคคลมีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งมีอิทธิพลทำให้แต่ละคนตอบสนองต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกันไป (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2550) เป็นคุณลักษณะที่นักเรียนจะได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ของความสนใจใฝ่รู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางคณิตศาสตร์ การมีเหตุผล การสื่อสาร การเชื่อมโยง ความรับผิดชอบ ความเพียรพยายาม ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นตัวตั้งต้นกระบวนการเรียนรู้ มีขั้นตอนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นกำหนดปัญหา ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบของปัญหา 2) ขั้นทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนต้องอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัญหา 3) ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า นักเรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนและดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย 4) ขั้นสังเคราะห์ความรู้ นักเรียนนำความรู้จากการศึกษามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความเหมาะสมของความรู้ 5) ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ นักเรียนร่วมกันประเมินผลงาน ว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมเพียงใด และสรุปองค์ความรู้ในภาพรวม และ 6) ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน นักเรียนนำข้อมูลต่างๆ มาจัดระบบเป็นองค์ความรู้ และนำเสนอผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อาจมีนักเรียนบางส่วนเรียนรู้ได้ช้า หากพบว่านักเรียนพยายามแก้ปัญหาโดยใช้เวลามากเกินไปและยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ครูผู้สอนควรเข้าไปแนะนำเพิ่มเติม เพื่อไม่ให้นักเรียนถอยใจเลิกแก้ปัญหานั้น

1.2 นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีความอดทนและความพยายามในการแก้ปัญหาแตกต่างกัน ครูผู้สอนควรเสริมแรงกระตุ้นแก่นักเรียนที่มีความอดทนและความพยายามในการแก้ปัญหา เช่น ใช้คำถามกระตุ้นความคิด เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

1.3 การแบ่งนักเรียนตามระดับผลการเรียน โดยใช้ผลการเรียน 4 ภาคเรียน ควรแบ่งโดยการคำนวณจากผลการเรียนเฉพาะรายวิชาคณิตศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ พฤติกรรมกลุ่ม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก คำเพชร. (2556). ผลของการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบ SSCS ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กัญจน์วิภา ไบกุหลาบ. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องสมการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ขจรศักดิ์ จำไทยสงค์, โกมินทร์ บุญชู และวิโรจน์ ตั้งวงศ์กุล. (2560). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จิรนนท์ พึ่งกลิ่น. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค่าย จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชลดา บุญแสน. (2562). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เรื่องกราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: พืบาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นตัง.
- ทิตนา แคมมณี. (2561). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญศรี เลิศเกียรติวิทย์ และสิฏฐาการ ชูทรัพย์. (2547). หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานงานอาชีพ 4-6. กรุงเทพมหานคร: เอมพันธ์.
- ไพศาล วรคำ. (2558). การวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2559). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). แหล่งที่มา <https://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58.1.pdf> สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2565.
- วรวิทย์ ตันชนะเทวินทร์ และคณะ. (2563). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). แหล่งที่มา [http://www.casjournal.cas.ac.th/admin/attacheddocuments/1608372597-ED031-T\(29-36\).pdf](http://www.casjournal.cas.ac.th/admin/attacheddocuments/1608372597-ED031-T(29-36).pdf) สืบค้นเมื่อ 20 มิ.ย. 2563.
- วริญญา ไชโยธา. (2558). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องเซต วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปทุมราชวงศา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนชั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564. แหล่งที่มา <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/MainSch/MainSch.aspx> สืบค้นเมื่อ 20 เม.ย. 2565.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2558). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้ง.
- Amalia, E., Surya E. & Syahputra, E. (2017). The Effectiveness of Using Problem-Based Learning (PBL) in Mathematics Problem Solving Ability for Junior high school students. Magister's thesis (Education). State University of Medan.
- Delisle, Robert. (1997). How to Use Problem-Based Learning in the Classroom. Alexandria: ASCD.
- Eric, C. C. M. (2011). Primary 6 Student's Attitudes towards Mathematical Problem-Solving in a Problem-Based Learning. *The mathematics Educator*. 13(1). 15-31.
- Polya, G. (1973). How to Solve It: A new aspect of Mathematical Method. 2nd ed. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

**แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง***
**GUIDELINES OF CURRICULUM ADMINISTRATION IN SMALL-SIZED SCHOOL IN
DIGITAL ERA UNDER ANGTHONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

¹ปิยวรรณ ประหยัทรทรัพย์ Piyawan Prayadsup ²อัจฉรา นิชมาภา Achara Niyamabha
^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 76577012@aru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีขั้นตอนการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ปรากฏว่า สภาพปัจจุบันในด้านการขออนุมัติใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สภาพที่พึงประสงค์ในด้านการกำหนดทรัพยากรหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการขออนุมัติใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัลในภาพรวมทุกด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 ลำดับแรก ดังนี้ (1) การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร (2) การกำหนดทรัพยากรหลักสูตร และ (3) การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร 2) แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล ตามความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก มีแนวทางดังนี้ (1) การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การจัดทำแผนการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตร กระบวนการดำเนินการระบบประกันคุณภาพการใช้หลักสูตร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) และวิจัย (2) การกำหนดทรัพยากรหลักสูตร ประกอบด้วย การเตรียมคน การจัดการองค์ความรู้ การเตรียมแหล่งเรียนรู้ การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และการเตรียมงบประมาณ (3) การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย กำหนดวัตถุประสงค์และโครงสร้างคณะกรรมการ แต่งตั้งคณะกรรมการ การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการ การจัดประชุมและการทำงาน และการติดตามและประเมินผล

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

This research article aims to: 1) Study the current situation, desired situation, and necessary requirements for curriculum management in small schools in the digital era under the jurisdiction of the Angthong Primary Educational Service Area Office. 2) Study the guidelines for curriculum management in small schools in the digital era under the jurisdiction of the Angthong Primary Educational Service Area Office. This is a qualitative research conducted in two steps. Step 1: Study of the Current Situation, Desired Situation, and Necessary Requirements for Curriculum Management. Step 2: Study of the Guidelines for Curriculum Management in Small Schools in the Digital Era. The research findings revealed that: 1) The current situation, desired situation, and necessary requirements indicated the following: Current Situation: The approval of curriculum usage had the highest average, while the supervision of curriculum quality had the lowest average. Desired Situation: The determination of curriculum resources had the highest average, while the approval of curriculum usage had the lowest average. Necessary Requirements: The top three necessary requirements for curriculum management in small schools in the digital era were: (1) Supervision of curriculum quality (2) Determination of curriculum resources (3) Establishment of the curriculum management committee. 2) The guidelines for curriculum management in small schools in the digital era according to the top three necessary requirements are as follows: (1) Supervision of Curriculum Quality: This includes developing a supervision plan, monitoring curriculum usage, operational processes, quality assurance systems for curriculum usage, professional learning communities (PLC), and conducting research. (2) Determination of Curriculum Resources: This includes preparing personnel, managing knowledge, preparing learning resources, preparing materials and equipment, and preparing budgets. (3) Establishment of the Curriculum Management Committee: This includes defining the objectives and structure of the committee, appointing committee members, enhancing the committee's capabilities, organizing meetings and operations, and monitoring and evaluating performance.

Keywords: Curriculum Management in Educational Institutions, Primary School, Digital Era

บทนำ

สังคมโลกยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา โดยมีการเปลี่ยนแปลงต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตด้านการสื่อสาร เนื่องจากในการสื่อสารหรือการรับส่งข้อมูลข่าวสารมีความรวดเร็ว จึงทำให้คนในยุคดิจิทัลมีความต้องการความสำเร็จและการยอมรับที่รวดเร็วเช่นกัน ดังนั้นผู้เรียนในยุคดิจิทัล (Digital generation) ซึ่งเป็นกลุ่มที่เกิดในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1995 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้เรียนกลุ่มนี้มีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยี และมีความจำเกี่ยวกับภาพและการประมวลผลข้อมูลจากภาพได้ดีกว่าข้อความหรือตัวหนังสือ ชอบมองภาพที่สีสันสดใส ชอบภาพเคลื่อนไหวและคลิปวิดีโอ ซึ่งต่างจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมถึงผู้ปกครองที่เกิดก่อนยุคดิจิทัล ดังนั้นเพื่อตอบสนองความต้องการและเอื้อให้คนทุกวัยเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก จึงควรเตรียม จึงควรเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้รับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ (ปณณิธฐา มาเชค, 2565)

การจัดการศึกษาไทย ได้มีการกำหนดกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566 – 2570) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนระดับต่างๆ ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ซึ่งประกอบด้วยนโยบาย 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) โดยนโยบายด้านคุณภาพการศึกษาได้กล่าวถึงการส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และตามแนวคิดหุ้ญญาดูด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ยืดหยุ่น ตามสภาพจริง ตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning) ที่เชื่อมโยงสู่การทำงานในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) โดยมีกรอบแกนกลางเป็นแนวทางที่ชัดเจนเพื่อตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีความพร้อมในการก้าวสู่สังคมคุณภาพ มีความรู้อย่างแท้จริง และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560)

หลักสูตร (Curriculum) เปรียบเสมือนแผนที่กำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมาย และมีการวัด การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนด ด้วยการประมวลความรู้และประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมถึงความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลเพื่อการแข่งขันในยุคปัจจุบัน โดยการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 1) ส่วนที่เป็นแกนกลาง หลักสูตรแกนกลาง (Core curriculum) เป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนากรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษา 2) ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งพัฒนาโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น และ 3) ส่วนที่สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมให้สอดคล้องเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน

(สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) ซึ่งเรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา (School curriculum) เป็นแผนหรือแนวทางในการจัดประมวลความรู้และประสบการณ์ ซึ่งจัดทำโดยคณะบุคคลในระดับสถานศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างมีความสุข การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพิจารณาจากหลักสูตรแกนกลาง และกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น นอกจากนั้นสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนที่สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษา ตลอดจนความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)

สถานศึกษามีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องสร้างความมั่นใจต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดและเกิดสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ดังกล่าว สถานศึกษาจะต้องออกแบบหลักสูตรให้ครอบคลุมส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐาน อันเป็นความคาดหวังที่กำหนดไว้ร่วมกันในการพัฒนาเยาวชนทุกคนในชาติ นอกจากนั้นหลักสูตรสถานศึกษายังต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนสามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และเกิดความรักความผูกพันในบ้านเกิดเมืองนอน มีบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชน

สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล เนื่องจากสถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566 ระบุว่าจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย ปีการศึกษา 2566 มีทั้งหมด 14,996 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 51.16 ของจำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) อีกทั้งโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 93 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 65.49 ของจำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองทั้งหมด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2565) ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 40 คนลงมา จะมีการบริหารจัดการโดยวิธีการควบรวม หรือวิธีการยุบโรงเรียนบางส่วน เหตุผลที่สำคัญคือ ปัญหาด้านงบประมาณ เพราะโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวที่สูง เพราะมีงบประมาณไม่เพียงพอ ครูไม่ครบชั้น และขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีสนับสนุน รัฐบาลต้องดำเนินการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยการประสานความร่วมมือและทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครู (กัญญกร เอี่ยมพญา, 2565) ด้วยปัญหาต่างๆ ของโรงเรียนขนาดเล็กภายใต้ยุคดิจิทัล ต้องตอบสนองต่อนโยบายการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักสูตรเพื่อให้การจัดการศึกษาให้บรรลุผล โดยสถานศึกษาจะต้องมีการติดตาม ดูแลคุณภาพการจัดทำหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และครบวงจร และนำผลจากการติดตาม กำกับดูแลคุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนได้มีคุณภาพตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิธีการดำเนินการวิจัยจำแนกได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวนทั้งหมด 531 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากตารางสูตรคำนวณของ Krejcie & Morgan (1970) จำนวนทั้งหมด 223 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ การศึกษา ตำแหน่งทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

3. การสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อดำเนินการ

3.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ ตำแหน่งทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.3 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ตามที่ได้ศึกษาและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจึงเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มทดลองที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 30 คน

3.6 นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล ตรวจสอบด้านความเที่ยง (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา ได้มากกว่า .7 ถือว่าใช้ได้

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา และครูของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 223 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามส่งถึงสถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม พร้อมกำหนดวัน เวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืน

4.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{modified})

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีคุณสมบัติคือมีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนชั้นนำ อย่างน้อย 5 ปี หรือดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรหรือรับผิดชอบงานด้านหลักสูตร หรือครูผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาหลักสูตร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ร่างประเด็นสัมภาษณ์โดยอ้างอิงข้อมูลจากผลการ

วิเคราะห์ข้อมูลสภาพ/ปัญหาของการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง ในขั้นตอนที่ 1

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล โดยพัฒนามาจากการจัดลำดับความสำคัญจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 และนำมาเป็นประเด็นกำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์

3.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 2 คน

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงจนสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับผู้ให้ข้อมูล และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์และจัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเพื่อส่งถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ส่งถึงผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเองพร้อมนัดหมายวันและเวลาในการสัมภาษณ์

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักตามวันและเวลาที่นัดหมาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า ด้านการขออนุมัติใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในภาพรวมทุกด้าน พบว่า ด้านการกำหนดทรัพยากรหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านการขออนุมัติใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในแต่ละด้านและภาพรวมทุกด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร 2) การกำหนดทรัพยากร

หลักสูตร 3) การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร 4) การวางแผนการใช้หลักสูตร 5) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรสู่กลุ่มเป้าหมาย และ 6) การขออนุมัติใช้หลักสูตร มีผลการวิจัยดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคคลิทธิพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ข้อ	รายการ	สภาพ ปัจจุบัน $\bar{X}$	สภาพ ที่พึงประสงค์ $\bar{X}$	$PNI_{modified}$	อันดับ
1	การขออนุมัติใช้หลักสูตร	4.08	4.36	0.0681	6
2	การประชาสัมพันธ์หลักสูตรสู่กลุ่มเป้าหมาย	4.03	4.36	0.0816	5
3	การวางแผนการใช้หลักสูตร	4.07	4.43	0.0873	4
4	การกำหนดทรัพยากรหลักสูตร	4.04	4.46	0.1043	2
5	การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร	4.05	4.44	0.0954	3
6	การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร	3.96	4.39	0.1070	1
	ภาพรวม	4.04	4.41	0.0916	

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคคลิทธิพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ตามความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ดังนี้

2.1 การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 1) แผนการนิเทศ ติดตาม 2) กระบวนการดำเนินการ (3) ระบบการประกันคุณภาพการใช้หลักสูตร 4) PLC 5) วิจัย

2.2 การกำหนดทรัพยากรหลักสูตร ประกอบด้วย 1) เตรียมคน 2) การจัดการองค์ความรู้ 3) เตรียมแหล่งเรียนรู้ 4) เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ 5) เตรียมงบประมาณ

2.3 การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วย 1) กำหนดวัตถุประสงค์และโครงสร้างคณะกรรมการ 2) แต่งตั้งคณะกรรมการ 3) การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการ 4) การจัดประชุมและการทำงาน 5) การติดตามและประเมินผล

ในภาพรวมทั้ง 6 องค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ปรากฏว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.04 อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.41 และความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคคลิทธิพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง อยู่ที่ 0.0916

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พร้อมทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคคลิทธิพล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ในแต่ละด้านและภาพรวมทุกด้าน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3

ลำดับ ดังนี้ 1) การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร 2) การกำหนดทรัพยากรหลักสูตร 3) การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร โดยผู้วิจัยนำประเด็นดังกล่าวมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการกำกับดูแลคุณภาพการใช้ พบว่า การใช้ข้อมูลจากผู้เรียนหรือผลการประเมินอื่นๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องที่พบเจอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มเป้าหมายของการใช้หลักสูตรสถานศึกษานั้นคือผู้เรียน ดังนั้นการที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหา หรือข้อบกพร่องที่พบบ่อยนั้น จึงต้องใช้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนหรือผลการประเมินทั้งระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและหลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ อมรชาติ (2564) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตร จะต้องมีการมีการประเมินผลก่อนและหลังเรียน เพื่อทดสอบความรู้ของนักเรียน การวิเคราะห์ ข้อสอบและนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงและพัฒนาแบบทดสอบทุกครั้ง ครูแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบและนำผลการประเมินมาพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง และยังมีการจัดการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่อง ด้านการเรียนการสอนภาษาไทย โดยการจัดกิจกรรมชุมนุมภาษาไทย จึงส่งผลให้นักเรียนได้รับการ พัฒนาทักษะด้านภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

จากการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรพบว่า มีการนำเอาข้อมูลดิจิทัลจากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับสูงสุด อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และมีซอฟต์แวร์ที่ช่วยจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ไว้ในแพลตฟอร์มออนไลน์ หรือมีข้อมูลในแพลตฟอร์มต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณย์ภัทร์ ไตรสุวรรณ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับงานวิชาการในสถานศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเรียงไปหาน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตรพบว่า การใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด อาจเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการสื่อสาร ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการนำเสนอข้อมูล ทั้งนี้ล้วนมีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องทั้งสิ้น ดังนั้นจึงมีความต้องการจำเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศรัณย์ภัทร์ ไตรสุวรรณ (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสำหรับการบริหารงานวิชาการวิชานั้น ประกอบด้วย งานด้านการวางแผนด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. การกำหนดทรัพยากรหลักสูตร

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการกำหนดทรัพยากรหลักสูตร พบว่า การจัดครูผู้สอนให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรคือมวลประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่นักเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารคน วางแผนคนให้เหมาะสมกับรายวิชา และความสามารถ ซึ่งปัญหาของสถานศึกษาขนาดเล็ก มักมีครูไม่ครบชั้น จัดการเรียนการสอนไม่ตรงวิชาเอก ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการพิจารณาความรู้ความสามารถของครูผู้สอนแต่ละคน และจัดให้ครูได้เข้าสอนตามความรู้ ความสามารถ และตรงตามสาขาวิชาของตนเอง หากมีครูผู้สอนไม่เพียงพอต่อความต้องการควรพิจารณาในการรับครูผู้สอนเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้จัดทำขึ้น ซึ่งตรงตามความต้องการ ความจำเป็นต่างๆ ของชุมชนและสังคม รวมถึงตรงกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียน เป็นการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ และสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอวัศยา แสงทอง (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) ด้านการเลือกประสบการณ์การเรียนรู้มี 2 แนวทาง คือ 1) ผู้บริหารจัดให้ครูได้เข้าสอนตรงตามสาขาวิชาของตนเอง 2) จัดอบรมเพื่อพัฒนาการสอนของครู

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ด้านการกำหนดทรัพยากรหลักสูตร พบว่า การจัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อ อุปกรณ์ ค่าจ้างบุคลากรให้เพียงพอต่อความต้องการ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) นั้นเป็นเงินอุดหนุนที่จัดสรรตามรายหัวของจำนวนนักเรียนส่งผลให้สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนน้อยจึงได้รับเงินจัดสรรน้อยตาม รวมถึงจำนวนบุคลากรน้อยตามด้วย ดังนั้น การจัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อ อุปกรณ์ ค่าจ้างบุคลากรให้เพียงพอต่อความต้องการจึงมีความต้องการจำเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ แนวทางการบริหารงบประมาณในการซื้อสื่อ อุปกรณ์ และค่าจ้างบุคลากรนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนงบประมาณโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน และมีความโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจนจิรา แสงปัญญา (2566) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานด้านงบประมาณ ด้านการจัดทำแผนงบประมาณ ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนจัดสรรแหล่งงบประมาณให้ครอบคลุมและมีความโปร่งใส ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ

3. การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านการกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตรพบว่า การนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรในเชิงบวกให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า ครูถือเป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน ดังนั้นครูควรมีความรู้ความเข้าใจในตัวหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งควรมีความเข้าใจถึงลักษณะของการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของศิริเดช เทพศิริ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดเชิงบวกของการนิเทศของครู สามารถแบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัญญา ประกอบด้วยความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องการนิเทศ มีความเข้าใจในเรื่องการนิเทศ มีความเชื่อมั่นว่าการนิเทศเป็นการพัฒนาวิชาชีพครู 2) ความรู้สึก ประกอบด้วยเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศ มีความยินดีและเต็มใจที่ได้รับการนิเทศ ยอมรับและไว้วางใจผู้นิเทศ 3) พฤติกรรม ประกอบด้วยยอมรับฟังผลการนิเทศและข้อเสนอแนะด้วยความเต็มใจ ให้ความร่วมมือกับผู้นิเทศเป็นอย่างดี นำผลการนิเทศไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้นิเทศ มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ช่วยเหลือเพื่อนครูโดยใช้กระบวนการนิเทศ จูงใจและสร้างขวัญ กำลังใจแก่เพื่อนครูให้มีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ สนับสนุนและส่งเสริมให้เพื่อนครูเข้ารับการนิเทศหรือเข้าร่วมกิจกรรมการนิเทศ และประชาสัมพันธ์กิจกรรมการนิเทศภายใน

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า การนำเสนอนโยบายในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลตัวอักษร ตาราง กราฟฟิก กราฟ infographic เป็นต้น มีความต้องการจำเป็นสูงสุด อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันนี้ในยุคที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้เกิดความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่างๆ ดังนั้น ในการสื่อสารในยุคนี้เอื้อให้คนทุกวัยเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก เช่น e-book แอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งควรเลือกใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชกร ไทยรักษ์ (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่ามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก และผลการสัมภาษณ์ มาสรุปเป็นแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1. การกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร

1.1 แผนการนิเทศ ติดตาม ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการทำแผนการนิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้แน่ใจว่าการนิเทศถูกดำเนินไปตามที่วางไว้ เป็นไปตามเป้าหมาย และให้ผลลัพธ์ที่เหมาะสมตามหลักสูตรการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง การติดตามนี้สามารถทำได้โดยการตรวจสอบความก้าวหน้า เก็บข้อมูลการดำเนินงาน และทำการประเมินผลลัพธ์ของแผนการนิเทศ

1.2 กระบวนการดำเนินการ เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพตามแผนการนิเทศ ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารและการร่วมมือในทีมก็สิ่งสำคัญเพื่อให้ทุกคนเข้าใจและร่วมมือในการสร้างผลลัพธ์ตามเป้าหมายของแผนการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือผู้บริหารจะต้องมีการสื่อสารกับครูเพื่อนสร้างทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศในเชิงบวก โดยลักษณะของการนิเทศ ควรเป็นในลักษณะของการชี้แนะ หรือการเป็นพี่เลี้ยง มีการการตรวจแผนการเรียนรู้ของครู

1.3 ระบบการประกันคุณภาพการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยจะมีการติดตามและประเมินคุณภาพการสอน การจัดการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตรเพื่อหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้นตามเป้าหมายของสถานศึกษาและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยจะต้องอาศัยการประสานงานกัน ทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการศึกษา

1.4 PLC ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือพูดคุยถึงปัญหาในระหว่างการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และหลังใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทั้งภายในสถานศึกษา หรือภายนอกสถานศึกษา ผ่านทางสังคมออนไลน์ ใช้ ระบบ ICT ให้เป็นรูปธรรม โดยมีการอัปเดต หรือส่งหลักสูตรให้หน่วยงานต้นสังกัดในการตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษาถึงโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

1.5 วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2 การกำหนดทรัพยากรหลักสูตร

2.1 เตรียมคน ผู้บริหารควรมีการจัดเตรียมบุคลากรให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล รวมถึงการเตรียมบุคคลในการนิเทศ ติดตามผล

2.2 การจัดการองค์ความรู้ ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนให้ให้มีการอบรม สัมมนา ประชุมชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักสูตรเพื่อให้บุคลากรนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

2.3 เตรียมแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารสนับสนุนในการเตรียมอาคาร สถานที่ แหล่งเรียนรู้ ห้องเรียน ให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอน

2.4 เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ผู้บริหารสนับสนุนครูในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เอกสารต่างๆ สื่อดิจิทัลต่างๆ ตามความสนใจของครูแต่ละคน

2.5 เตรียมงบประมาณ ผู้บริหารควรทราบถึงงบประมาณต่างๆ ที่ได้รับในแต่ละปี เพื่อบริหารจัดการให้เพียงพอต่องานด้านแต่ละด้าน ซึ่งสิ่งที่สำคัญคือผู้บริหารและครูจะต้องมีความโปร่งใส การใช้เงินให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนให้มากที่สุด

3. การกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์และโครงสร้างคณะกรรมการ ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรอย่างชัดเจน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงคุณภาพการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน และกำหนดจำนวนสมาชิกคณะกรรมการ และบทบาทหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง เช่น ประธานคณะกรรมการ รองประธาน เลขานุการ และสมาชิกทั่วไป

3.2 แต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งด้านความรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาควรเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ บุคคลในชุมชน ปรากฏชาวบ้าน

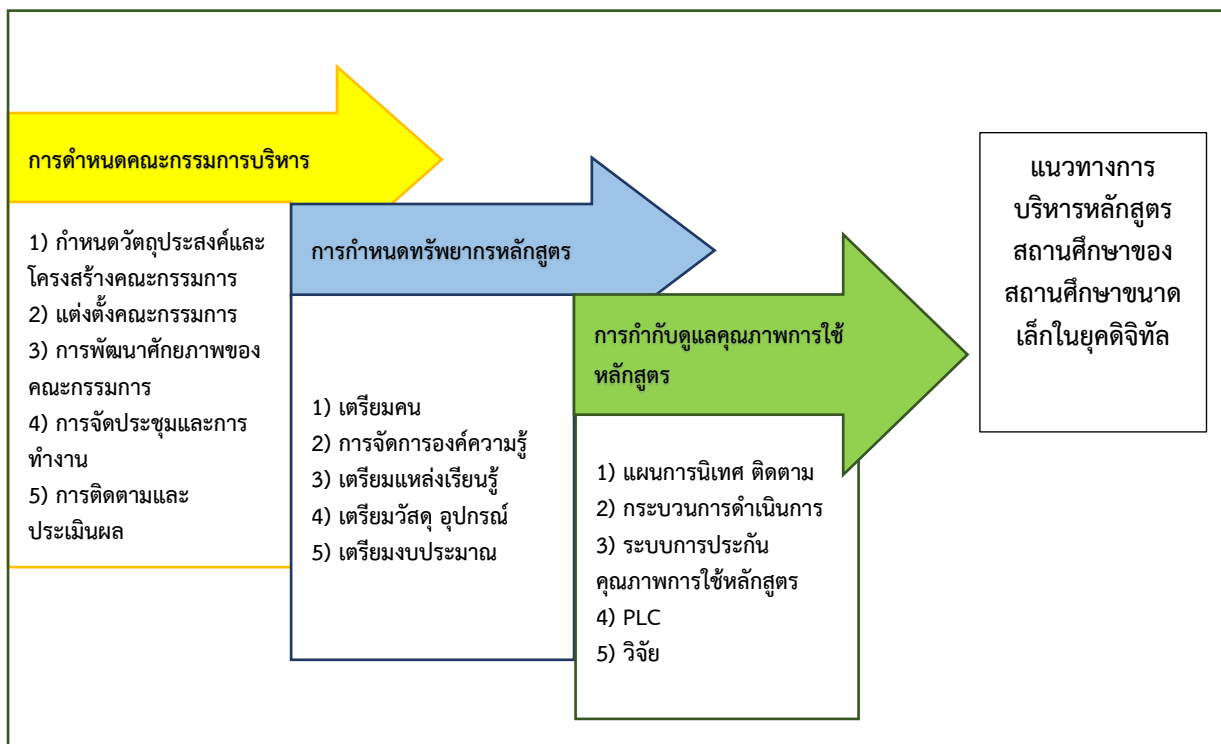
3.3 การพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการ จัดการอบรมเบื้องต้นให้กับสมาชิกคณะกรรมการเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และกระบวนการทำงานในคณะกรรมการและการพัฒนาทักษะให้กับสมาชิกคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

3.4 การจัดประชุมและการทำงาน มีกำหนดตารางการประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อทบทวนและปรับปรุงหลักสูตร รวมถึงการติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการ

3.5 การติดตามและประเมินผล ติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้การบริหารหลักสูตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปภาพดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยด้านการขออนุมัติใช้หลักสูตร เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อยพบว่า การใช้เทคโนโลยีในการนำเอกสารหลักสูตรเสนอต่อคณะกรรมการ มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครู ได้นำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการนำเสนอเอกสารหลักสูตร เพื่อเป็นการลดทรัพยากรกระดาษ อีกทั้งสิ่งที่บริหารสถานศึกษาควรคำนึงคือความแตกต่างของความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีของแต่ละคน ทั้งนี้รวมถึงความแตกต่างทั้งครูและคณะกรรมการ ซึ่งถ้าหากคณะทำงานมีการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอต่อคณะกรรมการ แต่ถ้าคณะกรรมการขาดทักษะการใช้เทคโนโลยี ก็จะทำให้การนำเสนอหรือพิจารณาเอกสารเป็นไปได้อย่างลำบาก ดังนั้น หากต้องการที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ควรมีการเตรียมความพร้อม ถึงวิธีการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้แก่ทั้งผู้เสนอหลักสูตรและคณะกรรมการ และจึงควรดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่ควรเร่งรีบ

1.2 ผลการวิจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสู่กลุ่มเป้าหมาย เรื่องลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย พบว่า การใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรใช้แก่ชุมชน มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ หรือช่องทางต่างๆ ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสู่กลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ควรทราบถึงกลุ่มเป้าหมายว่ากลุ่มเป้าหมายนั้นเป็นใคร เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง หรือ หน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งในการประชาสัมพันธ์ต้องเลือกช่องทางที่กลุ่มเป้าหมายนั้นๆ สามารถเข้าถึงได้

1.3 ผลการวิจัยด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร เรื่องลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย พบว่า จัดทำเอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดทำเอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการจัดอบรม ให้ความรู้ หรือการจัดกิจกรรม PLC ภายในโรงเรียนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

1.4 ผลการวิจัยด้านการกำหนดทรัพยากรหลักสูตร เรื่องลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า จัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อ อุปกรณ์ ค่าจ้างบุคลากร ให้เพียงพอต่อความต้องการมีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เพียงพอ และเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนสูงสุด นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและมีความละเอียดรอบคอบ

1.5 ผลการวิจัยด้านการกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เรื่องลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า นำเสนอนโยบายในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลตัวอักษร ตาราง กราฟฟิก กราฟ infographic เป็นต้น มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ ในการนำเสนองานในรูปแบบที่หลากหลาย มีการส่งเสริมการพัฒนาครูในด้านการใช้โปรแกรมต่างๆ ที่ช่วยในการนำเสนองาน

1.6 ผลการวิจัยด้านการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร เรื่องลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า ใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี เช่น การใช้ช่องทางออนไลน์ในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา และผู้บริหารควรมีการสนับสนุนให้มีการส่งข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาผ่านทางแพลตฟอร์มออนไลน์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผลการวิจัย ด้านการกำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และยังพบว่า ใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในด้านดังกล่าวด้วย ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้เทคโนโลยีเพื่อตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 เนื่องจากผลการวิจัย ด้านการกำหนดทรัพยากรหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และยังพบว่า จัดสรรงบประมาณในการซื้อสื่อ อุปกรณ์ ค่าจ้างบุคลากร ให้เพียงพอต่อความต้องการ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในด้านดังกล่าวด้วย ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.3 เนื่องจากผลการวิจัย ด้านการกำหนดคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และยังพบว่า นำเสนอนโยบายในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ข้อมูลตัวอักษร ตาราง กราฟฟิก กราฟ infographic เป็นต้น มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในด้านดังกล่าวด้วย ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอโยบายหลักสูตรสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). **พิมพ์เขียน Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน**. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/GLyil> สืบค้นเมื่อ 12 มี.ค. 2567.
- กัญญกร เอี่ยมพญา. (2565). โรงเรียนขนาดเล็ก: ปัญหาที่ต้องตัดสินใจ. **วารสารสิรินธรปริทรรศน์**. 23(1). 315-329.
- เจนจิรา แสงปัญญา. (2566). การบริหารงานด้านงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. **วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 3(2). 1-18.
- ปुณณัฐ มาเชค. (2565). **การบริหารองค์การทางการศึกษาในยุคดิจิทัล**. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชก ไทรักษ์. (2565). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**. 7(1). 52-67.
- ศรัณย์ภัทร์ ไตรสุวรรณ. (2558). **การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศิริเดช เทพศิริ. (2560). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ทัศนคติเชิงบวกต่อการนิเทศของครู**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (2565). **ข้อมูลอัตรากำลังข้าราชการครู ปีการศึกษา 2565**. อ่างทอง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). **แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/IRAsI> สืบค้นเมื่อ 12 มี.ค. 2567.
- สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). **สถิติข้อมูลทางการศึกษา**. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/TLr58> สืบค้นเมื่อ 6 เม.ย. 2567.

- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.
- สุดารัตน์ อมรชาติ. (2564). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของโรงเรียนบ้านหินดาน อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้รูปแบบชิปเปียสท์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อวัศยา แสงทอง. (2564). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Krejcie, R. V. & Morgan. D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้
ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย*
THE NEEDS FOR DEVELOPING TEACHERS OF BANGKOK OFFICE OF LEARNING
ENCOURAGEMENT BASED ON THE CONCEPT OF MEANINGFUL WORK

¹กมลชนก ปิ่นปรีชาชัย Kamonchanok Pinpreechachai ²ธีรภัทร คุโลภาส Dhirapat Kulophas

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: kmcn.nurse@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการพัฒนาครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.493$) รองลงมาคือ การมีความสุขในการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.484$) การมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.441$) และการมีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.437$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การปฏิบัติงานที่มีความหมาย, ความต้องการจำเป็น, การพัฒนาครู

Abstract

This research aimed to investigate the requirements for the developing teachers of Bangkok Office of Learning Encouragement, based on the concept of meaningful work. The research methodology used in this study was descriptive research. The research was completed by 180 people, who were teachers under at Bangkok Office of Learning Encouragement. The tools used in the research were questionnaires on the current state and desired state of developing teachers of Bangkok Office of Learning Encouragement based on the concept of meaningful work. The data analyzed by arithmetic mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$). The research findings indicate the following requirements for developing teachers of Bangkok Office of Learning Encouragement, based on the concept of meaningful work: The highest level of necessity is related to appreciation and

*Received: May 10, 2024. Revised: December 05, 2024. Accepted: December 16, 2024.

meaning in working ($PNI_{Modified} = 0.493$), happiness in working ($PNI_{Modified} = 0.484$), positive motivation in working ($PNI_{Modified} = 0.441$) and great values in working ($PNI_{Modified} = 0.437$) are also considered necessary.

Keywords: Meaningful Work, Necessary Requirements, Teacher Development

บทนำ

ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ได้ระบุถึงบทบาทหน้าที่ของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ตามมาตรา 6 กำหนดให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ โดยมีหน่วยจัดการเรียนรู้ หมายถึง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขต/ระดับอำเภอและมีสถานะเป็นสถานศึกษา เพื่อจัดการเรียนรู้ กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกและแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล/แขวง ทั้งด้านวิชาการและด้านอื่นๆ ที่จำเป็น (พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้, 2566) และในการจัดการศึกษามีการใช้ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้เขต/อำเภอ และศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล/แขวงเป็นกลไกการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ โดยมีบุคลากรที่เป็นหลักในการดำเนินงาน คือ ครูที่ทำหน้าที่ในการวางแผน การจัดและส่งเสริมส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ทำให้ต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับมาตรฐาน กศน.ตำบล ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การมีส่วนร่วม และ 4) การติดตามผล ประเมินผล และรายงานผล เพื่อให้ครูมีแนวทางในการพัฒนา กศน.ตำบล/แขวงต่อไป (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2565)

การพัฒนาครูเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ที่ต้องการผลิตและพัฒนาครูอาจารย์ อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับความต้องการ ในการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา เพื่อช่วยในการขับเคลื่อนองค์กรตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ไปถึงประเทศให้ประสบความสำเร็จ และหากครูเกิดความพึงพอใจ จะส่งผลต่อทัศนคติที่ดีขึ้นต่อการปฏิบัติงานและรู้สึกเห็นคุณค่าของงาน ซึ่งจะทำให้ครูปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ทำให้ไม่คิดโอนย้ายหน่วยงานหรือลาออกไป (ไพศาล อานามวัฒน์, 2543) อย่างไรก็ตาม ครูถือว่าเป็นอีกอาชีพที่พบว่าได้รับความเครียดจากการทำงานสูง (Hepburn & Brown, 2001) เนื่องจากความรับผิดชอบทั้งด้านการสอน การสื่อสารกับผู้เรียน ภาระงานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการที่ต้องได้รับการประเมินผลงานอยู่เสมอ ทำให้เกิดความผิดของปกติของร่างกายจิตใจและอารมณ์ (Han et al., 2012) ความไม่สบายใจและความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้สึกในการอยากลาออกจากงาน เกิดความผูกพันกับองค์กรต่ำลง (Kahn et al., 1964) และเกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งองค์กรและตัวบุคคล

แนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมายเป็นแนวคิดที่ทำให้ที่บุคคลรับรู้ว่างานนั้นมีประโยชน์และมีคุณค่า รวมทั้งเป็นงานที่ตอบสนองต่อความมุ่งมั่นหรือเป้าหมายของตัวบุคคล (Steger et al., 2012) และช่วยให้บุคคลตระหนักและรู้สึกถึงคุณค่าและความสำคัญของการทำงาน ซึ่งความหมายเหล่านี้มักจะมีผลย้อนกลับมาเสริมแรง ทำให้รู้สึกถึงความหมายของการมีชีวิตอยู่และคุณค่าในตนเอง (มณฑล สรไกรภูติ และ

สุนันทา เสียงไทย, 2556) อีกทั้งยังลดอัตราการลาออกของพนักงาน (Allan et al., 2019) และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่พนักงานช่วยบรรเทาความเหนื่อยล้าและส่งผลให้พนักงานทุ่มเทกับงานมากขึ้น (Rosso et al., 2010)

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2567-2569) โดยมีประเด็นกลยุทธ์ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร, 2567) ซึ่งผลสัมฤทธิ์ของประเด็นกลยุทธ์คือคุณภาพของบุคลากร ครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กำลังเผชิญกับปัญหาที่เกี่ยวกับการลาออกที่เพิ่มมากขึ้นของครู กศน.ตำบล และจำนวนที่ลดลงในทุกปี รวมถึงปัญหาการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนที่ต้องสอนหลายรายวิชา สอนเด็กหลายกลุ่ม บางรายวิชาครูขาดประสบการณ์ในการสอน เนื่องจากครูมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับรายวิชาที่สอนและเนื้อหาที่กำหนดให้เรียนมีมากเกินไป (วรรณวีร์ บุญคุ้ม, 2558) และการดำเนินงานที่ต้องสอดคล้องกับมาตรฐาน กศน.ตำบล ที่มีความหลากหลายและต้องครอบคลุมที่ภาคส่วน การปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนหรืองานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายทำให้ครู กศน.ตำบล มีความอ่อนล้าของอารมณ์ จิตใจ และร่างกาย ที่เกิดจากการทำงานที่มีจำนวนมากและเป็นเวลายาวนาน ส่งผลให้ครู กศน.ตำบลเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการปฏิบัติงาน มองไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของงานที่ได้รับมอบหมาย และไม่มีความสุขในการปฏิบัติงานจึงส่งผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลลดลง ทำให้มีอัตราการลาออกบ่อย หรือมีการโยกย้ายสถานที่ทำงานเพิ่มมากขึ้น (ชิษณุพงศ์ ทรัพย์โชติธนดล, 20560)

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า ครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมายเพื่อส่งผลให้ครูเห็นคุณค่าและความหมายของงานที่ได้รับมอบหมาย มีพลังในการปฏิบัติงาน และสามารถทำงานภายใต้สภาวะที่กดดันได้ดี ผู้วิจัยจึงสนใจการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมายเพื่อเป็นประโยชน์สำคัญในการพัฒนาครูและยกระดับผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากร คือ ครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร จำนวน 335 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ ครู กศน.ตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดโดยใช้เกณฑ์ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน $(E) \pm 5\%$ ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 180 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 22 ข้อ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้น 30 ข้อ

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมายและการพัฒนาครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ออกแบบและสร้างเครื่องมือตามผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเพื่อนำมาใช้ในการเก็บข้อมูล จากการสรุปผลพบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 5 ข้อ ข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 6 ข้อ และในส่วนข้อคำถามที่มีค่า $IOC \leq 0.50$ ผู้วิจัยนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล จำนวน 30 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบการตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยนำเสนอผลในรูปแบบตาราง พร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย โดยภาพรวม

การพัฒนาครูตามแนวคิด การปฏิบัติงานที่มีความหมาย	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	PNI _{Modified}	ลำดับที่
1. การมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน	3.272	0.516	ปานกลาง	4.708	0.455	มากที่สุด	0.441	3
2. การเห็นคุณค่าและความหมาย ของการปฏิบัติงาน	3.245	0.510	ปานกลาง	4.868	0.336	มากที่สุด	0.493	1
3. การมีความสุขในการปฏิบัติงาน	3.265	0.513	ปานกลาง	4.844	0.362	มากที่สุด	0.484	2
4. การมีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน	3.352	0.493	ปานกลาง	4.815	0.399	มากที่สุด	0.437	4
เฉลี่ยรวม	3.284	0.508	ปานกลาง	4.809	0.388	มากที่สุด	0.464	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.284$, $S.D. = 0.508$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.352$, $S.D. = 0.493$) รองลงมาคือ การมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.272$, $S.D. = 0.516$) และการมีความสุขในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.265$, $S.D. = 0.513$) ด้านที่น้อยที่สุด คือ การเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.245$, $S.D. = 0.510$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.809$, $S.D. = 0.388$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.868$, $S.D. = 0.336$) รองลงมาคือ การมีความสุขในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.844$, $S.D. = 0.362$) และการมีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.815$, $S.D. = 0.399$) ด้านที่น้อยที่สุด คือ การมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.708$, $S.D. = 0.455$)

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย โดยภาพรวม พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือการเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.493$) รองลงมาคือ การมีความสุขในการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.484$) การมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.441$) และการมีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน ($PNI_{Modified} = 0.437$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย องค์ประกอบที่ 1 การมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน รายชื่อย่อย

การมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	PNI _{Modified}	ลำดับที่
1. การรู้สึกไว้วางใจและผูกพันกับเพื่อนร่วมงาน และผู้บริหาร	3.144	0.540	ปานกลาง	4.744	0.437	มากที่สุด	0.509	1
2. การมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงาน และผู้บริหารอยู่เสมอ	3.217	0.531	ปานกลาง	4.711	0.455	มากที่สุด	0.466	2
3. การรับรู้ว่าการปฏิบัติงานตามภาระงานหรือหน้าที่ความรับผิดชอบ จะสร้างผลกระทบเชิงบวกให้ผู้เรียนและผู้รับบริการ	3.306	0.486	ปานกลาง	4.70	0.460	มากที่สุด	0.422	3
4. การมีแรงจูงใจที่จะสร้างผลกระทบเชิงบวกให้แก่ผู้เรียนและผู้รับบริการ	3.422	0.506	ปานกลาง	4.678	0.469	มากที่สุด	0.367	4
เฉลี่ยรวม	3.272	0.516	ปานกลาง	4.708	0.455	มากที่สุด	0.440	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู ของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การรู้สึกไว้วางใจและผูกพันกับเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร (PNI_{Modified} = 0.509) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารอยู่เสมอ (PNI_{Modified} = 0.466) การรับรู้ว่าการปฏิบัติงานตามภาระงานหรือหน้าที่ความรับผิดชอบจะสร้างผลกระทบเชิงบวกให้ผู้เรียนและผู้รับบริการ (PNI_{Modified} = 0.422) และการมีแรงจูงใจที่จะสร้างผลกระทบเชิงบวกให้แก่ผู้เรียนและผู้รับบริการ (PNI_{Modified} = 0.440) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย องค์ประกอบที่ 2 การเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน รายชื่อย่อย

การเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	PNI _{Modified}	ลำดับที่
1. การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.056	0.492	ปานกลาง	4.817	0.389	มากที่สุด	0.576	1
2. การมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้เข้าใจคุณค่าและความหมายของชีวิต	3.217	0.572	ปานกลาง	4.867	0.341	มากที่สุด	0.513	2
3. การมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบมีส่วนช่วยให้มีวุฒิภาวะมากขึ้น	3.328	0.471	ปานกลาง	4.844	0.363	มากที่สุด	0.456	3
4. การมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้เข้าใจผู้อื่นและสังคมรอบตัวมากขึ้น	3.461	0.471	ปานกลาง	4.944	0.230	มากที่สุด	0.429	4
เฉลี่ยรวม	3.265	0.510	ปานกลาง	4.868	0.336	มากที่สุด	0.440	

จากตารางที่ 3 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ (PNI_{Modified} = 0.576) รองลงมาคือ การมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้เข้าใจ

คุณค่าและความหมายของชีวิต ($PNI_{Modified} = 0.513$) การมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบมีส่วนช่วยทำให้มีคุณภาพมากขึ้น ($PNI_{Modified} = 0.456$) และการมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้เข้าใจผู้อื่นและสังคมรอบตัวมากขึ้น ($PNI_{Modified} = 0.429$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย องค์ประกอบที่ 3 การมีความสุขในการปฏิบัติงาน รายชื่อย่อย

การมีความสุขในการปฏิบัติงาน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. การมีความสุข เมื่อได้ปฏิบัติงานตามภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.144	0.561	ปานกลาง	4.811	0.392	มากที่สุด	0.530	1
2. การที่รู้สึกสนุก เมื่อได้ปฏิบัติงานตามภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.361	0.482	ปานกลาง	4.844	0.363	มากที่สุด	0.441	3
3. การที่รู้สึกกระตือรือร้น เมื่อได้ปฏิบัติงานตามภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.294	0.492	ปานกลาง	4.878	0.328	มาก	0.480	2
เฉลี่ยรวม	3.267	0.513	ปานกลาง	4.844	0.362	มากที่สุด	0.484	

จากตารางที่ 4 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การมีความสุข เมื่อได้ปฏิบัติงานตามภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ($PNI_{Modified} = 0.530$) รองลงมาคือ การที่รู้สึกกระตือรือร้น เมื่อได้ปฏิบัติงานตามภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ($PNI_{Modified} = 0.480$) และการที่รู้สึกสนุก เมื่อได้ปฏิบัติงานตามภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ($PNI_{Modified} = 0.441$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย องค์ประกอบที่ 4 การมีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน รายชื่อย่อย

การมีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. การที่เชื่อว่าการปฏิบัติงานและหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ ต้องมีทั้งการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงานไปพร้อมกัน	3.356	0.514	ปานกลาง	4.817	0.388	มากที่สุด	0.435	2
2. การที่ต้องการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ	3.372	0.484	ปานกลาง	4.811	0.392	มากที่สุด	0.427	3
3. การส่งเสริมเพื่อนร่วมงานให้ได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ	3.328	0.482	ปานกลาง	4.817	0.388	มากที่สุด	0.448	1
เฉลี่ยรวม	3.351	0.494	ปานกลาง	4.815	0.390	มากที่สุด	0.437	

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมายพบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การส่งเสริมเพื่อนร่วมงานให้ได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.448$) รองลงมาคือ การที่เชื่อว่าการปฏิบัติงานและหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ ต้องมีทั้งการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงานไปพร้อมกัน ($PNI_{Modified} = 0.435$) และการที่ต้องการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.427$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ตามแนวทางการปฏิบัติงานที่มีความหมาย ผลวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน สะท้อนให้เห็นว่า ครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร ต้องการที่จะเป็นบุคลากรที่เห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน เพื่อทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น และก่อให้เกิดผลย้อนกลับมาช่วยเสริมแรงในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้ครูรู้สึกถึงความหมายของการมีชีวิตอยู่และเห็นคุณค่าในตนเอง (มณฑล สรไกรภูติ และสุนันทา เสี่ยงไทย, 2556) และการเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงานยังเชื่อมโยงกับการเพิ่มความผูกพันต่องาน และความพึงพอใจที่มีต่องาน ซึ่งส่งผลไปยังความพึงพอใจในชีวิตที่สูงขึ้น มีสุขภาพกายและจิตที่ดีขึ้นและเป็นหนึ่งในส่วนสำคัญที่จะช่วยลดอัตราการลาออก (Allan et al., 2019) โดยการเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน มีความหมายถึงการที่ ครู กศน.ตำบล มองเห็นคุณค่าและความสำคัญของภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ และมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้เข้าใจคุณค่าและความหมายของชีวิต และมีส่วนช่วยทำให้มีวุฒิภาวะมากขึ้น รวมถึงทำให้เข้าใจผู้อื่นและสังคมรอบตัวมากขึ้นโดยการเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Martela and Pessi (2018) ที่สรุปได้ว่าการได้รับความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งว่าการทำงานที่มีความหมายเป็นพื้นฐานที่สามารถตอบสนองความต้องการที่มีอยู่ของมนุษย์ได้ดีขึ้นและเมื่อพูดถึงงานที่มีความหมายก็จะพูดถึงองค์ประกอบ 3 ประการที่แยกจากกันไม่ได้ นั่นคือ ประสบการณ์ส่วนตัวในการทำงานที่มีความสำคัญ ประสบการณ์ที่เราสามารถตระหนักได้ในตนเองผ่านการทำงาน และการทำงานที่มีจุดประสงค์ที่กว้างขึ้น ซึ่งเป็นคุณค่าที่ทำให้งานรู้สึกมีความสำคัญและความหมาย และสอดคล้องกับที่ผลการวิจัยของพรพิเศษ ศศิวิมล (2564) ที่สรุปได้ว่า การที่บุคคลรับรู้ถึงคุณค่าและงานที่มีความหมายจะช่วยลดความเหนื่อยล้าในการทำงานด้านจิตใจและอารมณ์อันเกิดจากความตึงเครียดของภาระงานทางด้านจิตใจได้ ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลมองเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงานเพื่อช่วยลดความเสี่ยงต่อการเกิดความเหนื่อยล้าในการทำงานโดยเฉพาะด้านจิตใจและด้านอารมณ์

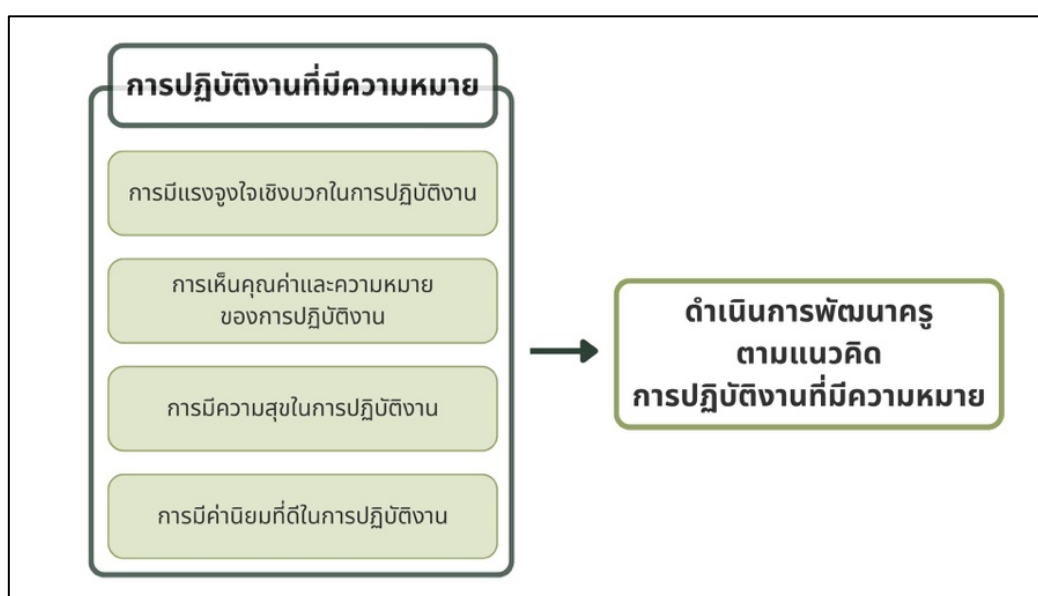
เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของการเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงานรายข้อย่อย พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุดคือ การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ รองลงมาคือการมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ ทำให้เข้าใจคุณค่าและความหมายของชีวิต ซึ่งในบริบทของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ระดับกรุงเทพมหานคร การที่ครูยังมองไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบนั้น จากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วง

อายุ 30-40 ปี และมีประสบการณ์การทำงานเพียง 3-10 ปี ซึ่งอาจเกิดจากการขาดความผูกพันกับทั้งการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงาน วัฒนธรรมองค์กร และการปฏิบัติงานที่ไม่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลทำให้ครูไม่เห็นคุณค่าและความหมายของภาระงานและไม่สามารถปฏิบัติงานออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการรับรู้ความหมายของงานเป็นตัวทำนายความผูกพันต่อองค์กร โดยมีความผูกพันในงานเป็นตัวส่งผ่าน (Geldenhuys et al., 2014) รวมถึงยังส่งผลทางตรงกับการตระหนักรู้ของครูที่จะทำให้ขาดการเชื่อมโยงระหว่างคุณค่าและความหมายของงาน กับคุณค่าและความหมายของชีวิต ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ประสบการณ์การทำงานที่มีความหมายไม่ใช่สิ่งที่ต้องพบเจออย่างต่อเนื่องในขณะทำงาน แต่การรับรู้ถึงคุณค่าและความหมายอาจเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือแม้แต่วงเวลานั้นอาจยังรับรู้ได้ถึงคุณค่าและความหมายของงาน หากแต่เมื่อมองย้อนกลับใคร่ครวญและไตร่ตรองถึงประสบการณ์การทำงานที่เกิดขึ้นแล้วตระหนักได้ถึงสำคัญของประสบการณ์นั้นซึ่งมีผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อตัวบุคคลและเป็นสิ่งที่น่าจดจำ เช่นเดียวกับครูที่สอนหนังสือรับรู้ว่างานมีคุณค่าและความหมาย เมื่อได้เห็นลูกศิษย์สำเร็จการศึกษา (Bailey & Madden, 2016) ดังนั้นเมื่อสถานศึกษารับรู้ถึงปัญหาก็จะสามารถนำแนวคิดงานที่มีความหมายไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบงาน การจัดฝึกอบรม หรือจัดบรรยาย เพื่อส่งเสริมการตระหนักรู้ให้แก่ครูในสังกัดได้รับทราบถึงคุณค่าและความหมายของงานของตนซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับผลการปฏิบัติงานของครูทุกคน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การสังเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติงานที่มีความหมายของครู โดยการปฏิบัติงานที่มีความหมายของครูเป็นการที่ครูมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน สามารถเห็นคุณค่าและความหมายของงานที่ได้รับผิดชอบจากประสบการณ์ส่วนบุคคล มีความสุขกับภาระงานหรือหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ และมีค่านิยมที่ดีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานตนเองและเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมการสร้างเชื่อมโยงความคิดที่ดีที่เกี่ยวข้องกับงานและการมีชีวิตอยู่ให้แก่ครู ซึ่งส่งผลให้ครูรู้สึกถึงความหมายของการมีชีวิตอยู่ และเห็นคุณค่าในตนเอง สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การปฏิบัติงานที่มีความหมายของครู

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การปฏิบัติงานที่มีความหมายของครู อธิบายได้ดังนี้

1. การมีแรงจูงใจเชิงบวกในการปฏิบัติงาน การที่ ครู กศน.ตำบล รู้สึกไว้วางใจและผูกพันกับเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร มีส่วนร่วมกับการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานและผู้บริหารอยู่เสมอ รับรู้ว่าการปฏิบัติงานตามภาระงานหรือหน้าที่ความรับผิดชอบจะสร้างผลกระทบเชิงบวกให้ผู้เรียนและผู้รับบริการ รวมถึงมีแรงจูงใจที่จะสร้างผลกระทบเชิงบวกให้แก่ผู้เรียนและผู้รับบริการ

2. การเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน การที่ ครู กศน.ตำบล มองเห็นคุณค่าและความสำคัญของภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ และมองว่าภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบทำให้เข้าใจคุณค่าและความหมายของชีวิต และมีส่วนช่วยทำให้มีคุณภาพมากขึ้น รวมถึงทำให้เข้าใจผู้อื่นและสังคมรอบตัวมากขึ้น

3. การมีความสุขในการปฏิบัติงาน การที่ ครู กศน.ตำบล มีความสุข สนุก และกระตือรือร้นเมื่อได้ปฏิบัติงานตามภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ

4. การมีค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน การที่ครู กศน.ตำบล เชื่อว่าในการปฏิบัติงานและหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ ต้องมีทั้งการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงานไปพร้อมกัน และต้องการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการส่งเสริมเพื่อนร่วมงานให้ได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ระดับกรุงเทพมหานครควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูให้มีการนำแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย โดยเฉพาะด้านที่มีความต้องการสูงสุด คือ การเห็นคุณค่าและความหมายของการปฏิบัติงาน มาเป็นตัวการในการที่จะช่วยทำให้ครูเห็นคุณค่าและความหมายของงาน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การมองเห็นคุณค่าและความสำคัญของภาระงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ จะช่วยทำให้ครูตระหนักได้ถึงความสำคัญของประสบการณ์นั้น และมีผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อตัวบุคคลและเป็นที่น่าจดจำ ซึ่งจะช่วยให้ลดอัตราการลาออกและเพิ่มการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ระดับกรุงเทพมหานครสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเอง ให้ด้านการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและผู้รับบริการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากรในกลุ่มที่หลากหลายขึ้น ทั้งครูในหน่วยงานต่างๆ เช่น สพฐ. อาชีวศึกษา อปท. รวมถึงในมหาวิทยาลัยเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครู ตามแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมาย และสามารถนำผลวิจัยไปใช้ต่อยอดได้ในวงกว้างต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้ครูสามารถนำแนวคิดการปฏิบัติงานที่มีความหมายไปใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมความพร้อมและสามารถส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชีษณุพงศ์ ทรัพย์โชติชนดล. (2560). **ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มท่าจีนถิ่นแม่กลอง**. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรพิเศษ ศศิวิมล. (2564). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาระงานต่อความเหนื่อยล้าในการทำงาน โดยมีงานที่มีความหมายเป็นตัวแปรกำกับ ในพนักงานรับฝากพัสดุ องค์การขนส่งและโลจิสติกส์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566. (2566). **ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 140 (ตอนที่ 20). หน้า 60 – 72 (18 มีนาคม 2566).**
- ไพศาล อานามวัฒน์. (2543). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังฆมณฑล จันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มณฑล สรไกรภูติ และสุนันทา เสี่ยงไทย. (2556). **มิติทางจิตวิญญาณในการทำงาน (Workplace Spirituality): ความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. วารสาร มจร.วิชาการ. 16(32). 129-140.
- วรรณวีร์ บุญคุ้ม. (2558). **การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครู กศน.ตำบลในภูมิภาคตะวันตกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน**. รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม.
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร. (2567). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2567-2569)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2565). **มาตรฐาน กศน.ตำบล**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Allan, B. A., Owens, R. L. & Douglass, R. P. (2019). Character Strengths in Counselors: Relations With Meaningful Work and Burnout. **Journal of Career Assessment**. 27(1). 151-166. <https://doi.org/10.1177/1069072717748666>
- Bailey, C. & Madden, A. (2016). What Makes work meaningful - Or meaningless. **MIT Sloan Management Review**. 57. 40.
- Geldenhuys, M., Łaba, K. & Venter, C. (2014). Meaningful work, work engagement and organisational commitment. **South African Journal of Industrial Psychology**. 40. 1. <https://doi.org/10.4102/sajip.v40i1.1098>
- Han, K., Trinkoff, A. M., Storr, C. L., Geiger-Brown, J., Johnson, K. L. & Park, S. (2012). Comparison of job stress and obesity in nurses with favorable and unfavorable work schedules. **J Occup Environ Med**. 54(8). 928-932. <https://doi.org/10.1097/JOM.0b013e31825b1bfc>
- Hepburn, A. & Brown, S. (2001). Teacher Stress and the Management of Accountability. **Human Relations**. 54. <https://doi.org/10.1177/0018726701546001>
- Kahn, R. L., Wolfe, D. M., Quinn, R. P., Snoek, J. D. & Rosenthal, R. A. (1964). **Organizational stress: Studies in role conflict and ambiguity**. John Wiley.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**. 30(3). 607-610.

- Martela, F. & Pessi, A. B. (2018). Significant Work Is About Self-Realization and Broader Purpose: Defining the Key Dimensions of Meaningful Work. **Front Psychol.** 9 . 3 6 3 .
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00363>
- Rosso, B. D., Dekas, K. H. & Wrzesniewski, A. (2010). On the meaning of work: A theoretical integration and review. **Research in Organizational Behavior.** 30 . 9 1 - 1 2 7 .
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.riob.2010.09.001>
- Steger, M., Dik, B. & Duffy, R. (2012). Measuring meaningful work: The Work as Meaning Inventory (WAMI). **Journal of Career Assessment - J career assessment.** 20 . 3 2 2 - 3 3 7 .
<https://doi.org/10.1177/1069072711436160>

ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ประเทศไทยขึ้นเป็นผู้นำนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า* FACTORS THAT PLACE THAILAND AT THE FOREFRONT OF MODERN INNOVATION

¹ประพัฒน์ บรรจงศิริเจริญ Prapat Banchongsiricharoen

²รุ่งรติศ คงยังยืน Rungradit Kongyoungyune

^{1,2}คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

Corresponding Author E-mail: prapat4003@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาหาปัจจัยต่างๆ ที่จุดประกายให้เริ่มต้นคิดและสร้างนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า 2) เพื่อศึกษาถึงอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่สร้างนวัตกรรมและวิธีการเอาชนะมัน และ 3) เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการยอมรับในนวัตกรรมของตนเอง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรที่อยู่ในระบบนิเวศของการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรม พบว่า เริ่มต้นจากความคิดสร้างสรรค์และการตระหนักถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิต การสร้างนวัตกรรมจึงเป็นการแก้ปัญหา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงนำมาสู่การพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศได้มีส่วนร่วมต่อการแสดงออกทางความคิดถึงการพัฒนานวัตกรรมยุคใหม่และภาครัฐมีแนวนโยบายสนับสนุน ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรมให้รวดเร็วยิ่งขึ้น 2) อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่สร้างนวัตกรรม พบว่า อุปสรรคที่ส่งผลต่อการสร้างนวัตกรรมคือ การสร้างวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม การขาดความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหาร ทักษะ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเชิงนวัตกรรม การขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร และบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม ด้านนวัตกรรมควรคำนึงถึงกฎระเบียบข้อกฎหมาย ที่ขัดขวางการพัฒนาเนื่องจากนวัตกรรมนั้นเป็นเรื่องของสิ่งใหม่ๆ ทั้งระดับประเทศหรือระดับโลก ควรกำหนดบทบาททางกฎหมายให้สอดคล้องเหมาะสม และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการยอมรับในนวัตกรรม พบว่า การสร้างการยอมรับในนวัตกรรมจำเป็นต้องสร้างทัศนคติ ค่านิยมเพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรม ที่นำมาสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมในระดับแนวหน้า ภาครัฐควรมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรทางการเรียนการสอนเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางความคิดให้ชื่นชมยอมรับและส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมของคนไทย

คำสำคัญ: นวัตกรรมยุคใหม่, การสร้างวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม, เศรษฐกิจและสังคม

Abstract

This research aims to 1) study the factors that spark the start of thinking and creating new innovations at the forefront; 2) study the obstacles that may occur while creating innovations and how to overcome them; and 3) study the factors that affect the acceptance of one's own innovations. This is a qualitative research by interviewing key informants, namely, senior executives of organizations in the country's innovation development ecosystem. The research instrument used is an in-depth interview form created by studying documents, theories, and related research as a tool for collecting data, which covers the content and objectives of the study to analyze and synthesize the data obtained from the interviews. The research results 1) The basic factors of innovation development found that it starts with creativity and awareness of problems and obstacles that arise from life. Therefore, innovation creation is a problem-solving method to support changes leading to innovation development to promote and support it in line with the economy and society. Therefore, encouraging people in the country to participate in expressing their thoughts on the development of new innovations and having the government support policies are fundamental factors for faster innovation development. 2) The obstacles that may occur while creating innovations found that the obstacles affecting innovation creation are creating an innovative vision, lack of knowledge and understanding of executives, skills, abilities, and expertise in innovation, lack of personnel participation, and innovative roles and responsibilities. In terms of innovation, rules and regulations that hinder development should be considered because innovation is something new, both at the national or global level. Legal roles should be defined appropriately. 3) Factors that affect acceptance of innovation found that creating acceptance of innovation requires creating attitudes and values to realize the value and importance of innovation development, which leads to the creation of innovative changes at the forefront. The government should adjust the curriculum and teaching to create a change in thinking to appreciate, accept, and promote and support innovative products of Thai people.

Keywords: Modern Innovation, Creating an Innovative Vision, Economy and Society

บทนำ

ประเทศไทยถือว่ามีโชคดีที่ได้ทำเลที่ตั้งที่ดี มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งบนบกและในน้ำ ดังคำที่โบราณได้กล่าวเอาไว้ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” นับตั้งแต่อดีตกาลมา เรามีผืนดินที่มีแร่ธาตุอุดมสมบูรณ์มาก มีความชุ่มชื้น สามารถเพาะปลูกข้าวและพืชผักผลไม้ได้มากมายหลายชนิด ออกดอกออกผลเป็นทิ้งดงามมาก อีกทั้งในน้ำเราก็มีแหล่งน้ำจืดที่สะอาดพอเพียงต่อการบริโภคและเพาะปลูก มีสัตว์น้ำ กุ้ง หอย ปู ปลา ที่อุดมสมบูรณ์และเราก็มีพื้นที่ชายทะเลที่สะอาด สวยงาม อุดมไปด้วยสัตว์ทะเลที่เป็นอาหาร เราเป็นชาติที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยอาหาร ไม่เคยขาด และทำเลของประเทศไทยก็เป็นทำเลที่ไม่มีภัยธรรมชาติที่รุนแรง อย่างเช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม ลมมรสุม ทะเลที่บ้าคลั่ง หิมะถล่ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีความภูมิใจในอดีตกาลอีกก็คือ เรามีผู้นำของประเทศที่มีความสามารถ มีความชาญฉลาด ในการสู้รบต่อกรกับผู้ที่จะมารุกรานเรา ซึ่งในยุคสมัยนั้น เป็นยุคที่มีการสู้รบกันเพื่อแย่งชิงดินแดนและทรัพยากร แต่ผู้นำของเราก็สามารถนำพาประเทศของเราให้รอดพ้นการตกเป็นเมืองขึ้นของต่างชาติมาได้ จนเราเป็นเพียงประเทศเดียวในภูมิภาคนี้ ที่ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของใครมาก่อน เป็นความภูมิใจที่ส่งมายังรุ่นหลังๆ ต่อๆ ไป ซึ่งในทุกวันนี้ก็ยังมีคนในชาติที่ยังมีความภูมิใจในเรื่องนี้อย่างไม่เสื่อมเลือน จนบางครั้งถึงกับเอาไปพุดชมประเทศอื่นๆ ที่เคยตกเป็นเมืองขึ้นชาติอื่นมาก่อน ด้วยน้ำเสียงและสายตาที่ดูถูกเขา

ความสบายจากการรอดพ้นจากภัยธรรมชาติทั้งหลาย และในความสะดวกสบายของการใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างง่ายๆ มีอาหารให้กินได้หลากหลายตลอดปีอย่างอุดมสมบูรณ์ จนสามารถที่จะกินทิ้ง กินขว้างได้อย่างไม่ต้องเสียตาย ไม่ต้องเกรงกลัวว่าจะไม่มีงานทำในเมือง เพราะในใจคิดอยู่เสมอว่า ถ้าไม่มีงานทำในเมืองก็ให้กลับบ้านถิ่นกำเนิดไปเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ทำเกษตรที่บ้านถิ่นกำเนิดก็ได้ ถึงอย่างไรก็ไม่มีทางอดตายอย่างแน่นอน และความหยิ่งทรนงค์จากการที่ชาติของเราไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นใครมาก่อน ในความโชคดี ความไม่มีภัย ความสุขสบาย ความภูมิใจทั้งหลายของคนในชาติ ทำให้เกิดการสร้างอุปนิสัย ความเคยชินบางอย่างให้กับคนในชาติโดยที่อาจจะไม่รู้ตัว คนไทยก็เลยมีสัญชาตญาณที่ขาดการกระตือรือร้น การที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ สายเลือดนักสู้ของคนไทยก็เลยลดน้อยถอยลงไปทุกทีทุกที เป็นคนที่กินง่าย อยู่ง่าย พอใจในสิ่งที่ตัวเองมีอยู่ ประเทศไหนจะพัฒนาข้างหน้าเราไปอย่างไรก็ช่าง เราไม่มองข้างหน้า เรามองแต่ข้างหลังว่า เรายังภูมิใจที่ยังมีประเทศที่ยังอยู่ข้างหลัง ประเทศไทยไม่ค่อยคิดที่จะพัฒนาให้เป็นหนึ่งในภูมิภาคให้ได้ หรือว่าจะคิดที่จะพัฒนาประเทศไทยให้เป็นหนึ่งในของโลกให้ได้ เราคิดแต่ว่าถึงใครจะแซงไปข้างหน้าเรา จะไปได้ไกลแค่ไหนก็ตาม เชิญประเทศเหล่านั้นตามสบายเลย เราคิดแต่ว่า “เราจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ซึ่งความหมายก็คือ เราจะอยู่ข้างหลังสุดนั่นเอง ทำไมประเทศเราไม่คิดว่า “เราจะขอนำหน้าทุกๆ ชาติไปให้ได้ แล้วเราจะดึงชาติอื่นๆ ให้ตามขึ้นมาด้วย” ทำไมประเทศไทยไม่มองดูกรณีศึกษาที่คลาสสิกที่สุดในโลกเลยก็คือประเทศจีน จีนมีผู้นำของประเทศที่มีหัวในการพัฒนาให้ก้าวหน้าส่งต่อๆ กันมาในหลายๆ ทาน จากประเทศที่ยากจนมากจนประชากรบางส่วนต้องหนีร้อนไปพึ่งเย็น ออกมาพึ่งบุญไปในหลายๆ ประเทศ ผู้นำของจีนตั้งเป้าหมายจะต้องเป็นหนึ่งในของโลกได้ในทุกๆ เรื่อง และเลือดนักสู้ของคนในชาติจีนนั้นเค้ารุนแรงมาก เค้ามีความมุ่งมั่นความพยายาม ความกล้าหาญในการพัฒนาในทุกๆ เรื่องโดยที่ไม่กลัวว่าจะเกิดความผิดพลาด หากมีเรื่องใดที่เกิดความผิดพลาดไม่สำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้ เค้าก็จะไม่ท้อถอยกัน เค้ากลับมา Brainstorm กันคิดและเริ่มต้นใหม่ และผู้นำของจีนก็มีความชาญฉลาดในการวางแผนการในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน มีมันสมองที่เป็นเลิศในการเจรจาต่อรองกับทุกๆ ประเทศ ซึ่งประเทศจีนนั้นใช้เวลาเพียงยังไม่ถึงหนึ่งชั่วอายุคน เพียงแค่ไม่กี่สิบปี จีนสามารถเปลี่ยนจากประเทศที่ยากจนข้นแค้นมากๆ มีขนาดของเศรษฐกิจอยู่ในอันดับหลังๆ ของโลก

เปลี่ยนมาเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับสองของโลกในปัจจุบัน และกำลังมีแนวโน้มจะแซงขึ้นเป็นอันดับหนึ่ง จีนเปลี่ยนจากประเทศผู้บริโภคนวัตกรรมของชาติอื่นๆ มาเป็นประเทศผู้สร้างนวัตกรรมและส่งออกนวัตกรรมไปยังทุกๆ ที่ในโลกนี้ เค้าทำงานกันได้เป็นทีมที่มีความมุ่งมั่นมาก โดยการยอมที่จะตกเป็นเบี้ยล่างทางชาติจากทางตะวันตกก่อน แล้วจึงทำการก๊อปปี้เค้า หลังจากนั้นก็ทำการวิจัยและพัฒนาจนสามารถที่จะสร้างนวัตกรรมเปลี่ยนโลกได้ด้วยตัวเอง

ประเทศไทยได้ผ่านการเปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมมานานแล้ว โดยที่รัฐบาลไทยได้ไปเชิญชวนให้นักลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในบ้านเรา โดยอาศัยความน่าสนใจในเรื่องของการที่มีแรงงานมากและมีราคาถูก อีกทั้งยังมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และประเทศไทยเราในสมัยนั้นยังเป็นประเทศรายได้ต่ำจึงได้รับสิทธิพิเศษในการค้าขายกับทางยุโรป อเมริกา เมื่อสินค้าที่ผลิตในประเทศไทยถูกส่งออกไปขายในประเทศนั้น สินค้าของไทยจะไม่ต้องเสียภาษีในการที่ค้านำเข้า ยุคสมัยนั้นจึงเกิดการย้ายฐานการผลิตครั้งใหญ่ของสินค้าบนโลกนี้หลายๆ อย่างมาที่ประเทศไทย บางผลิตภัณฑ์เข้ามาโดยการให้โรงงานในประเทศไทยเป็น OEM เพื่อทำการผลิตให้ ยุคสมัยนั้นราคาที่ดินในประเทศไทยนั้นขึ้นราคาสูงขึ้นมากจนคนไทยที่มีที่ดินต่างขายให้กับนักลงทุนในราคาที่สูงมาร่ำรวยกันไปมากมาย GDP ของประเทศไทยในสมัยนั้นโตในอัตราที่เป็นเลข 2 หลัก ตอนนั้นประเทศไทยถูกมองว่าเป็นเสือตัวที่ 5 ของเอเชีย ต่อจากเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง สิงคโปร์ แต่ประเทศไทยก็โตจากการรับจ้างผลิตเป็น OEM ให้กับสินค้าที่เป็นแบรนด์ดังจากทั่วโลก โดยที่โรงงานที่รับจ้างผลิตนั้นส่วนใหญ่แล้วก็เป็นโรงงานที่เกิดจากการลงทุนของนักลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อให้คนไทยได้มีการทำ ประเทศไทยของเราไม่เคยคิดที่จะสร้างแบรนด์ของไทยให้ดังอย่างแบรนด์ของต่างประเทศเลย ยิ่งไม่เคยที่จะคิดที่จะทำในเรื่องของการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เป็นของคนไทยออกมาบ้าง เราพอใจแค่นี้ แคการรับจ้างผลิตแล้วให้แบรนด์จากต่างชาติกดราคาการรับจ้างผลิตในขณะที่ตั้งสเปกเอาไว้สูงมาก ถ้าผิดพลาดอะไรนิดหน่อยก็ reject สินค้าคืนกลับมายังผู้ผลิตแล้วก็มีเงื่อนไขสัญญากันว่าด้วยว่า หากมีการผลิตสินค้าที่หลุดสเปก เมื่อสินค้าถูกส่งคืนกลับมายังที่โรงงานแล้วห้ามนำไปขายเป็นสินค้าเกรดบี หรือขายลดราคาโดยเด็ดขาดให้ทำลายทิ้งสถานเดียว โดยไม่สนใจว่าจะเกิดความเสียหายกับทางโรงงานที่รับจ้างผลิตอย่างไรบ้างและถ้าเป็นการใช้วัตถุดิบของแบรนด์ที่มาจ้างผลิตด้วยแล้วก็ต้องชดใช้เค้า บางครั้งยิ่งโหดร้ายเข้าไปใหญ่ เพราะราคาที่เคลมคืนสินค้านั้น ทางผู้จ้างผลิตกลับเคลมเป็นราคาขายของเค้า เค้าไม่เคลมราคาซื้อแต่อย่างไร โดยที่อ้างว่าเป็นการเสียโอกาสในการขายของเค้า

วันดีคืนดี ประเทศไทยของเราหมดความเนื้อหอมแล้วมีประเทศอื่นที่เนื้อหอมน่าลงทุนกว่าประเทศไทย แบรนด์เหล่านั้นก็เกิดการย้ายฐานออกไปจากประเทศไทย โดยที่ไม่เหลือเยื่อใยต่อกันเลย ไม่สนใจว่าโรงงานOEMของคนไทยที่ลงทุนมาเพื่อการรับจ้างผลิตสินค้าให้กับแบรนด์เหล่านั้นจะต้องปิดกิจการแต่อย่างไร บางรายลงทุนเครื่องจักรใหม่ๆ มาเพื่อทำการผลิตสินค้าให้ โดยที่ค่าเครื่องจักรนั้นยังผ่อนไม่หมดเลย วัตถุดิบคงค้างที่เตรียมเอาไว้เพื่อผลิตสินค้าก็เอาไปทำอะไรต่อไม่ได้ บาง OEM ที่มีจิตใจเหี้ยมพอก็อาจจะเผาทิ้งเลย แล้วไปเคลมเอาประกัน บางรายที่เป็นของต่างชาติก็แอบปิดกิจการหนีกลับไปยังประเทศของตัวเองโดยที่ไม่มีพนักงานคนใดรับรู้และได้เงินชดเชยในการจ้างออก แอบเก็บข้าวของส่วนตัวที่เป็นของตัวเอง แล้วมีพนักงานระดับสูงที่เป็นคนไทยในนั้นเพียงไม่กี่คนที่รู้เห็นเป็นใจ เพียงแค่ข้ามคืนก็หนีออกไปต่างประเทศเรียบร้อยแล้ว โรงงานที่ใช้อยู่ก็เป็นโรงงานเช่า บางรายแอบขนเครื่องจักรหนีออกไปได้ด้วย เป็นที่น่าหดหู่มาก สงสารแรงงานคนไทยที่ต้องตกงานอย่างไม่ทันตั้งตัว รัฐบาลไทยก็ทำได้แต่เพียงไปโรดโชว์ที่ต่างประเทศ พร้อมกับข้อเสนอพิเศษที่ยั่ววนใจ เช่น การที่ไม่ต้องเสียภาษีในเรื่องต่างๆ ทั้งภาษีนำเข้าวัตถุดิบที่บริษัทนั้นๆ จะนำเข้า

มาเพื่อทำการผลิตในประเทศไทย ภาษีจากการที่บริษัทนั้นๆ กำไรสุทธิที่เกิดจากการดำเนินกิจการในประเทศไทยเป็นเวลาหลายปี ผู้บริหารต่างชาติของบริษัทที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ก็ไม่ต้องเสียภาษีบุคคลธรรมดาด้วย ขนาดเรามีข้อเสนอที่ดีๆ ขนาดนี้ นักลงทุนจากต่างชาติยังไม่สนใจที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเลย แต่รัฐบาลไทยกลับไม่ยอมส่งเสริมการลงทุนให้กับคนไทยในประเทศ หรือทำการบ่มเพาะคนไทยให้เป็นผู้ประกอบการ โดยการสนับสนุนในทุกๆ ด้าน ทั้ง Know How, เงินลงทุนปลอดดอกเบี้ยในระยะแรก และมีดอกเบี้ยที่ต่ำในระยะต่อๆ มา เพื่อให้การลงทุนเกิดขึ้นโดยคนไทย ที่ประเทศไทย ให้เป็น SME เมื่อเค้าเหล่านั้นมีกำไรจากผลประกอบการก็จะเสียภาษีส่งกลับเข้าไปยังรัฐบาล ทั้งภาษีนิติบุคคล และภาษีบุคคลธรรมดา รัฐบาลกลับไม่เน้นที่จะส่งเสริมตรงนี้ ผู้ประกอบการ SME ไทย กลับต้องยืนด้วยลำแข้งตัวเอง เพื่อไปแข่งขันกับองค์กรที่มาจากต่างชาติที่มาลงทุนในประเทศไทยด้วยสิทธิพิเศษที่มากมาย ซึ่งเค้าแข็งแกร่งกว่า SME ของไทยมาก เงินทุนก็มีมากกว่าอย่างมหาศาล เครื่องจักรและเทคโนโลยีก็ทันสมัย ก้าวหน้ากว่ามาก แล้วเวลาที่เค้าซื้อวัตถุดิบหรือนำเข้าวัตถุดิบเข้ามาก็ได้ต้นทุนที่ถูกกว่า SME ของไทย เพราะว่าเค้าสั่งซื้อเป็น Volume ที่สูงกว่า และก็ไม่ต้องเสียภาษีในการนำเข้าด้วย SME ของไทยทำได้ก็เพียงแค่คอยเก็บเศษๆ ของออร์เดอร์ หรือออร์เดอร์เล็กๆ เหมือนกับที่เราได้กินก็เพียงเศษเนื้อที่ติดอยู่ข้างๆ เขียง เนื้อก้อนใหญ่ก็เสร็จต่างชาติไปหมด แล้วเมื่อต่างชาติเหล่านั้นมีกำไรสะสมจากผลประกอบการ เค้าก็จะส่งเงินกลับไปยังประเทศของเค้า ประเทศไทยก็ยังได้ชื่อว่ามีเศรษฐกิจที่เติบโต มี GDP ที่โตขึ้นทุกปี แต่ถ้ามองกันให้ลึกๆ แล้ว GDP ที่โตขึ้นนั้น ส่วนใหญ่มาจากบริษัทจากต่างประเทศที่มาลงทุนโดยที่ประเทศไทยแทบจะไม่ได้อะไรจากตรงนั้นเลย อยากจะถามว่าประเทศไทยถึงเวลาแล้วหรือยังที่ควรจะเปลี่ยนแปลงตัวเองมาผลิตสินค้าที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ของคนไทยเอง แล้วส่งออกไปขายยังทั่วโลกบ้าง เราควรจะเปลี่ยนแปลงตัวเอง อย่าให้สถานการณ์จำเป็นมาบังคับให้เราต้องเปลี่ยน เพราะถ้าถึงวันนั้นแล้วเราอาจจะเปลี่ยนไม่ทัน เหมือนทฤษฎีของกบต้มที่ไม่สามารถที่จะกระโดดออกจากหม้อที่ต้มมันได้แล้วก็ตายอยู่ในหม้อต้มนั้น

ประเทศไทยปัจจุบันได้เข้าสู่ยุค 4.0 โดยการเปลี่ยนแปลงไปตามนี้ คือ 1.0 เป็นยุคเกษตรกรรม 2.0 เป็นยุคของอุตสาหกรรมเบา 3.0 เป็นยุคของอุตสาหกรรมหนัก 4.0 เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม รัฐบาลไทยก็พยายามที่จะส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยนั้น เน้นในเรื่องของการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ออกมา โดยที่รัฐบาลมีทุนให้เปล่าเพื่อช่วย SME ไทยในการทำการวิจัยและพัฒนา ให้สิทธิพิเศษต่างๆ กับ SME ไทยที่วิจัยและพัฒนาในเรื่องของนวัตกรรม อีกทั้งยังหาตลาดให้ด้วย โดยการที่ให้ค่าขายกับทางภาครัฐด้วยช่องทางพิเศษ แต่ประเทศก็ยังคงไม่สามารถที่จะสร้างนวัตกรรมเปลี่ยนโลกออกมาได้ อะไรคือสาเหตุที่สำคัญในอุปสรรคเรื่องนี้ ทางผู้วิจัยจึงอยากจะทำการศึกษาวิจัยและตีแผ่ออกมา เพื่อชี้แจงให้กับรัฐบาลไทยได้ทราบ ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลจากพรรคการเมืองอะไรก็ตาม

ผู้วิจัยเองโดยส่วนตัวเป็นคนที่ชอบในเรื่องของสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมมากมาตั้งแต่เด็กแล้ว และชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ที่สุด ผู้วิจัยจึงมีความคิดที่อยากจะให้ประเทศไทยเปลี่ยนไปเป็นประเทศผู้สร้างนวัตกรรมเปลี่ยนโลก แทนที่การที่ประเทศไทยเป็นได้แค่เพียงประเทศผู้บริโภคนวัตกรรมจากชาติอื่นๆ เหตุนี้จึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ประเทศไทยขึ้นเป็นผู้นำนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหาปัจจัยต่างๆ ที่จุดประกายให้เริ่มต้นคิดและสร้างนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า
2. เพื่อศึกษาถึงอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่สร้างนวัตกรรมและวิธีการเอาชนะมัน
3. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการยอมรับในนวัตกรรมของตัวเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีในเรื่องของการสร้างและการพัฒนานวัตกรรมในระดับแนวหน้า ซึ่งรวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนานวัตกรรมในระดับแนวหน้าและอุปสรรคต่างๆ ที่สามารถจะพบเจอได้ในระหว่างการพัฒนาวัตกรรมการตั้งแต่เริ่มต้นพัฒนาไปจนถึงขั้นตอนของการออกสู่ตลาด การสร้างการยอมรับในนวัตกรรมให้เกิดกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย โดยการใช้การสัมภาษณ์ไปยังองค์กรในระดับแนวหน้าของประเทศไทยที่อยู่ในระบบนิเวศของการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย คือ เจ้าหน้าที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรที่อยู่ในระบบนิเวศของการพัฒนานวัตกรรมของประเทศ หรือ องค์กรที่มีประสบการณ์เคยผ่านการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการในระดับแนวหน้ามาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกองค์กรที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 9 องค์กรดังนี้ คณะกรรมการยุทธศาสตร์ซอฟต์แวร์แห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (บพข.) อธิการบดีมหาวิทยาลัยการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และบริษัท ซีที เอเซีย โรโบติกส์ จำกัด (เจ้าของนวัตกรรม หุ่นยนต์ดินสอ)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างจากแนวคิดและทฤษฎีของการพัฒนานวัตกรรมที่เราได้พบทวนวรรณกรรมเอาไว้ในบทที่ 2 ซึ่งเราสามารถที่จะสกัดเครื่องมือออกมาได้ 8 ข้อ จาก 2 ทฤษฎี ทฤษฎีละ 4 ข้อ เครื่องมือนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด โดยโฟกัสไปที่จุดที่จะสร้างประโยชน์ให้กับนวัตกรรมในรุ่นต่อไป รวมทั้งการใช้ประสบการณ์ของผู้วิจัยเอง และการศึกษาสังเกตการณ์จากนวัตกรรมของต่างประเทศที่สร้างผลงานนวัตกรรมในระดับแนวหน้าของโลกออกมาแล้ว ประกอบการศึกษาใช้แนวคิดและทฤษฎีมาเป็นกรอบในการตั้งคำถาม โดยผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การตรวจสอบข้อมูลภายหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเป็น 2 ลักษณะดังนี้ 1) ข้อมูลประเภทเอกสารตอบกลับจากองค์กรเป้าหมายของผู้วิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลตอบกลับว่ามาจากองค์กรที่ผู้วิจัยส่งเข้าไปจริงหรือไม่ แล้วบุคลากรที่ตอบแบบสัมภาษณ์นั้นมีความจริงในเรื่องของการพัฒนานวัตกรรม สามารถที่จะแชร์ประสบการณ์ให้ความรู้ได้หรือไม่ 2) ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยการใช้คำถามเดียวกันหลายๆ องค์กร ทำการเปรียบเทียบคำตอบกับข้อมูลที่ได้จากเอกสาร พร้อมทั้งการตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือ (reliability) ของข้อมูลด้วย ในการตรวจสอบข้อมูลเพื่อความถูกต้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาทำการแยกแยะตามเนื้อหา รวมทั้งจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และตามประเด็นที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงจะนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามหลักตรรกะโดยจะเทียบเคียงตามแนวคิด และทฤษฎี เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาเกิดความสมบูรณ์และชัดเจน เป็นรูปธรรม เป็นการให้เหตุผลโดยอาศัย ข้อมูลเชิงประจักษ์มาสนับสนุนความเชื่อ ข้อสันนิษฐาน หรือวัตถุประสงค์และนำข้อมูลเหล่านั้น มาเป็นหลักฐานในการตีความข้อเท็จจริงทางสังคม การวิจัยเชิงคุณภาพขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าเป็นส่วนใหญ่จึงต้องใช้ปฏิภาณไหวพริบของนักวิจัยในการตัดสินใจอยู่เสมอ การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย กระบวนการข้อมูล การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล และการนำเสนอผลงานวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาหาปัจจัยต่างๆ ที่จุดประกายให้เริ่มต้นคิดและสร้างนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า จากการศึกษาสรุปได้ว่า พื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรมจะต้องเริ่มจากการมีความคิดสร้างสรรค์หรือไอเดีย เห็น Pain Points จากการใช้ชีวิตประจำวันแล้วอยากจะแก้ไข จึงไปคิดหาวิธีในการแก้ Pain Points ด้วยวิธีที่สร้างสรรค์ มีความคิดที่อยากจะสร้างการเปลี่ยนแปลงในธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ เพราะเกิดภาวะการแข่งขันที่รุนแรงจนไม่อาจจะสามารถแข่งขันกับคู่แข่งที่มีทุนมากกว่า และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าทำให้มีต้นทุนในการผลิตที่ต่ำกว่า จึงอยากจะเปลี่ยนไปทำธุรกิจใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์และยั่งยืน บ้างก็เนื่องมาจากว่ามีหน้าที่ในการสนับสนุนให้กับผู้ประกอบการไทยในการที่จะสร้างนวัตกรรมในธุรกิจ และต้องการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในพื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศ สร้างนวัตกรรมที่สร้างผลกระทบในทางที่ดีกับสังคม เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศแห่งนวัตกรรม ในขณะที่รัฐบาลไทยก็เปิดโอกาสให้กับผู้ประกอบการไทยในการที่จะทำวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมในทางธุรกิจอยู่แล้ว ทั้งให้สิทธิพิเศษในการที่จะนำค่าใช้จ่ายในการทำวิจัยและพัฒนาเป็นค่าใช้จ่ายในงบดุลเมื่อปีงบประมาณ โดยที่เคยให้สิทธิสูงสุดในการหักได้ถึง 300% ของค่าใช้จ่ายจริงที่ได้ใช้ไป และยังมีทุนให้เปล่าเพื่อให้ผู้ประกอบการได้นำไปใช้ในการทำวิจัยและพัฒนาพร้อมกับทุนของผู้ประกอบการเอง ซึ่งแต่ละทุนจากแต่ละที่ก็ไม่เท่ากัน ทุนสูงสุดที่เคยมีมานั้นให้ได้ถึง 90% ของงบประมาณโครงการ

2. ผลการศึกษาถึงอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะที่สร้างนวัตกรรมและวิธีการเอาชนะมันจากการศึกษาสรุปได้ว่า แต่อุปสรรคในการทำวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมนั้นก็มียู่มากมาย เพราะเนื่องจากว่ามันเป็นของใหม่ ที่บางโครงการอาจจะใหม่ในระดับโลกเลยทีเดียว มันก็เลยทำให้ยากในการสร้างนวัตกรรมนั้นให้สำเร็จได้ ไม่มี Software สำเร็จรูปให้ใช้ได้ ต้องเขียนขึ้นมาใหม่ทั้งหมดเอง ถ้าทำในเรื่องของนวัตกรรมที่เป็น Hardware ก็ยากที่จะหาหลัก, อุปกรณ์, ชิ้นส่วน ที่มีขายอยู่ทั่วไปมาใช้ได้ ต้องสั่งผลิตใหม่หมด ทำให้ต้องใช้เงินทุนที่สูงมาก และต้องใช้เวลาในการที่จะรอคอยชิ้นส่วนนานมากด้วย เมื่อได้มาแล้ว บางครั้งก็ยังไม่ตรงสเปกกับสิ่งที่ต้องการ ก็ต้องทำการปรับเปลี่ยนสั่งผลิตใหม่ให้ตรงสเปกก็ต้องใช้เงินทุนอีก และก็ต้องรอคอยนานอีก ซึ่งหลายๆโครงการก็อาจจะทำสำเร็จได้ เหตุการณ์อย่างนี้ไม่ใช่ว่าจะเกิดกับที่ประเทศไทยเท่านั้น นวัตกรรมของต่างประเทศทั้งหมดกว่าจะสร้างสำเร็จได้ก็ต้องเจอกับอุปสรรคเช่นนี้เหมือนกัน ดังเช่นที่มีเรื่องเล่าขานกันว่า นักวิทยาศาสตร์ระดับโลกอย่าง โทมัส อัลวา เอดิสัน กว่าที่จะผลิตหลอดไฟหลอดแรกสำเร็จออกมาได้นั้น ก็ต้องผ่านการลองผิดลองถูกมาจนถึง 1,000 ครั้งจึงจะสำเร็จ รวมถึงปัจจุบัน อิลอนมัสก์ที่ทั่วโลกสรรเสริญว่าเป็นนวัตกรรมที่เก่งมากในระดับโลก ตอนที่ตั้งใจจะสร้างจรวดที่สามารถ

เอากลับมาใช้ซ้ำได้ ซึ่งแต่เดิมนั้นจรวดใช้ได้เพียงแค่ครั้งเดียว แล้วก็ต้องปลดตัวออกมาปล่อยให้ตกลงสู่ทะเล อีลอนมัสก์ก็ได้ผ่านความผิดพลาดมาทั้งหมดแล้วมากกว่าสิบครั้ง ทั้งผิดพลาดแบบรุนแรงจนเกิดการระเบิดขึ้น และการผิดพลาดแบบไม่รุนแรง แต่เนื่องจากความพยายามและความตั้งใจที่เด็ดเดี่ยวจนสามารถที่จะทำสำเร็จมาได้ ทัวโลกให้ความชื่นชมในความสามารถของเค้า ผู้วิจัยจึงคิดว่าถ้าคนไทยคิดจะสร้างนวัตกรรมอย่างจริงจังแล้ว ยังไงก็ทำได้และไม่แพ้ชาติใดในโลกแน่นอน

ยังมีอุปสรรคในเรื่องของความเข้าใจของผู้บริหารระดับสูง การสร้างองค์กรและกลไกการสนับสนุน อย่างเป็นทางการบูรณาการกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายนวัตกรรมด้วยและอุปสรรคในการเชื่อมโยงความคิดที่หลากหลายเข้าด้วยกันกับการฟังของความคิด ซึ่งเราจะต้องเรียนรู้จากอุปสรรคความล้มเหลวที่ผ่านมารวมถึงความสำเร็จที่ได้มาด้วย เพื่อมาสร้างเป็นความรู้ใหม่ส่งต่อออกไปเพื่อการนำไปต่อยอดในอนาคตกับโครงการเดิม หรือนำไปต่อยอดแตกออกไปเป็นโครงการใหม่ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด และอุปสรรคจากความใหม่ของนวัตกรรม ราคาที่สูงเกินไป การสื่อสารให้สัมฤทธิ์ผลเป็นเรื่องที่ไม่ง่าย จึงอาจจะยากในการสร้างการยอมรับของผู้คน ซึ่งเราจะต้องหาประเด็น สรุปสิ่งที่จะตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย และก้าวข้ามปัญหาทางด้านสังคม ข้อกำหนด ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงกฎหมายที่ยังไม่มีมารองรับ ทั้งหมดนี้คือจุดสำคัญเป็นลู่วางสู่ความสำเร็จ

เมื่อคนไทยสร้างนวัตกรรมได้สำเร็จขึ้นมาแล้ว ซึ่งในตัวเรานั้นอาจจะยังไม่สมบูรณ์แบบ 100% หรือยังมีฟังก์ชันในการใช้งานที่ยังไม่มาก แต่ก็ได้หมายความว่าเราจะไม่สามารถที่จะต่อยอดไปเป็นเวอร์ชันใหม่ๆ ได้ หรือว่าไม่สามารถที่จะเพิ่มฟังก์ชันในการใช้งานได้ก็ไม่ใช่ เรายังสามารถที่จะพัฒนาไปได้เรื่อยๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด จนกว่าจะมีสิ่งใหม่ที่จะมา Disrupt นวัตกรรมตัวนี้ของเรา เมื่อวันนั้นมาถึงเราก็ต้องสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาต่อไป ถึงได้บอกว่า เราจะต้องทำการวิจัยและพัฒนาต่อไป อย่างไม่มีที่สิ้นสุดและหยุดไม่ได้ด้วย เพราะถ้าเมื่อไหร่ที่เราหยุด ก็เหมือนกับว่าเรากำลังถอยหลังอยู่ เพราะว่าคู่แข่งของเราเค้าไม่หยุดกัน

หลังจากที่ทำการวิจัยและพัฒนาสร้างนวัตกรรมใหม่ออกมาแล้ว อุปสรรคก็ยังไม่ใช่ว่าจะหมดไป ยังมีอีกหนึ่งอุปสรรคที่ยิ่งใหญ่ ไม่แพ้ตอนที่ทำการวิจัยและพัฒนาเลย ก็คือ การสร้างการยอมรับในนวัตกรรมนั้นกับผู้ซื้อและผู้ใช้ รวมถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการทุกๆ ท่าน อุปสรรคนี้มีความสำคัญมากในการที่จะทำให้ นวัตกรรมนี้ขายได้สร้างรายได้ให้กับนวัตกรรมที่เป็นเจ้าของนวัตกรรมนั้น ซึ่งในส่วนของอุปสรรคนี้การที่จะผ่านมันไปได้ก็ยากไม่แพ้กับอุปสรรคในตอนที่ทำวิจัยและพัฒนาเลย บางโครงการอาจจะต้องใช้ทุนและเวลามาก เพื่อสร้างการยอมรับ

3. ผลการศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการยอมรับในนวัตกรรมของตนเอง จากการศึกษาสรุปได้ว่าการสร้างการยอมรับในนวัตกรรมและการกระตุ้นให้ผู้คนยอมรับในนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมา จะต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงคุณค่าในนวัตกรรมนั้นที่จะมาสร้างการเปลี่ยนแปลง อาจจะต้องมีให้ทดลองใช้ฟรีไปก่อนในระยะเวลาหนึ่ง แล้วค่อยขายหรือเก็บค่าสมาชิก หรืออาจจะเลี้ยงที่จะเก็บเงินกับผู้ใช่ แต่ไปเก็บเงินจากการโฆษณาเอาเพื่อป้องกันลูกค้าเลิกใช้หรือเปลี่ยนไปใช้อย่างอื่นแทน การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในนวัตกรรมของเรา เพื่อให้ผู้ใช้เปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลง ยอมรับในสิ่งใหม่ๆ ที่เข้ามาจนบางครั้งทำให้การใช้ชีวิตประจำวันนั้นเปลี่ยนไป การเปลี่ยน Mindset ของผู้ใช้ แต่ความใหม่เกินไปกับราคาที่สูงเกินไป และศึกษาข้อมูลแล้วยังไม่ตรงใจ ก็ทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการยอมรับและซื้ออีกด้วย

การกระตุ้นให้เกิดการยอมรับในนวัตกรรม ก็ต้องสร้างความตระหนักและความเข้าใจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความตระหนักผ่านกิจกรรมที่จะสื่อให้เห็นถึง

ความจำเป็นที่จะต้องมีการใช้ และดึงดูดให้กลุ่มเป้าหมายมีความอยากที่จะต้องมีต้องหามาโดยไม่ทันรู้ตัว ซึ่งเบื้องหลังของกิจกรรมเกิดจากการหา Unmet needs และสร้างกิจกรรมที่ตอบ Unmet needs เพื่อให้เกิดการกระตุ้นต่อมอยากของกลุ่มเป้าหมาย หรือจะทำการเป็นคลิปสั้นๆอธิบายถึง Pain Pointsและความสูญเสียของ Pain Points ที่นวัตกรรมตัวนี้อาจจะเข้ามาช่วยแก้ไข เพราะบางครั้งผู้คนอาจจะอยู่กับ Pain Points นั้นจนเกิดความเคยชินแล้ว จนไม่มีใครเคยคิดว่ามันเป็น Pain Points จนอยากจะหาวิธีแก้ไข สร้างความเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เฮนรี ฟอร์ด เคยกล่าวเอาไว้ว่า ถ้าไปถามผู้คนว่าอยากจะได้อะไรสำหรับการเดินทาง ทุกๆ คนจะตอบว่า “อยากได้ม้าที่วิ่งได้เร็วขึ้น” ไม่มีใครเลยที่จะบอกว่าอยากได้รถยนต์ แต่พอ เฮนรี ฟอร์ด ผลิตรถยนต์ออกมาโดยใช้วิธีการผลิตแบบแมสโปรดักชัน ทำให้สามารถผลิตรถยนต์ออกมาจำหน่ายได้ในราคาที่ถูกลงมาก กลับทำให้รถยนต์ของฟอร์ดนั้นขายดีมาก ๆ เป็นที่ต้องการของผู้คน หรือในอีกกรณีก็คือ หากย้อนอดีตกลับไปสัก 40 ปีที่แล้ว ในสมัยที่โลกของเรายังไม่มีโทรศัพท์มือถือ ไม่เคยมีใครคิดว่ามันเป็น Pain Points เลย และไม่เคยมีใครเรียกร้องอยากจะได้ อุปกรณ์อะไรสักอย่างเป็นก้อนสี่เหลี่ยม แล้วสามารถใช้มันในการติดต่อสื่อสารกันได้ ทั้งการสื่อสารเป็นเสียงหรือข้อความ ใช้ถ่ายรูปและส่งรูปภาพได้ ฯลฯ จนเมื่อมีนวัตกรรมของโลกผลิตมันออกมาแล้วกระตุ้นให้เกิดการยอมรับมันได้จนทุกวันนี้แล้ว ถ้าคนไหนไม่มีโทรศัพท์มือถือหรือว่าแบตเตอรี่หมด นั่นก็จะเป็น Pain Points ที่ใหญ่หลวงนัก จนวันหนึ่งมีนวัตกรรมของโลกที่ชื่อว่า สตีฟ จ๊อบ ได้ทำการคิดและพัฒนาโทรศัพท์มือถือให้มันสามารถทำอะไรได้มากมายหลายอย่างอยู่ในเครื่องเดียว เป็น Smart Phone การทำธุรกรรมหลายๆอย่างในชีวิตประจำวัน ก็จะใช้เพียงแค่โทรศัพท์ Smart Phone เพียงเครื่องเดียวเท่านั้น ไปไหนมาไหนพกไปแต่ Smart Phone ไม่ต้องพกบัตรต่างๆ ไม่ต้องพกเงินสด ก็สามารถใช้ชีวิตอยู่ข้างนอกบ้านได้อย่างสบาย ขอเพียงแค่มี Smart Phone ที่มีแบตเตอรี่ใช้งาน และมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ก็สามารถไปได้ทุกๆ ที่ วันที่ สตีฟ จ๊อบ คิดจะสร้าง Smart Phone เขาก็ไม่เคยไปถามผู้คนเลยว่าต้องการหรือเปล่า ไม่มีใครเรียกร้องว่าต้องการมัน แต่ความที่เค้าเป็นอัจฉริยะ มองการไกลว่าทำออกมารับรองขายได้ดี ถึงแม้ว่าจะตั้งราคาขายที่แพงมากโดยการเอากำไรที่มากขนาดไหน ทำให้สร้างผลกำไรให้แก่บริษัท แอปเปิลที่เป็นองค์กรของเค้าจากที่มีหนี้สินมากมาย พลิกกลับมาเป็นบริษัทที่มีทรัพย์สินมากที่สุดในโลกได้ภายในไม่กี่ปี นี่จึงเป็นกรณีตัวอย่างที่ประเทศของเราควรจะมาเป็นแบบอย่าง เพื่อเปลี่ยนประเทศไทยของเรา จากประเทศที่เป็นแต่เพียงผู้บริโภคนวัตกรรมจากต่างประเทศมาเป็นประเทศผู้สร้างและส่งออกนวัตกรรมของไทยไปจำหน่ายยังทุกๆประเทศทั่วโลก ทำให้ประเทศไทยขึ้นเป็นผู้นำนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้าให้ได้ในเร็ววัน เศรษฐกิจของประเทศไทยจะได้เติบโตได้อย่างก้าวกระโดดและยั่งยืน หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางไปเป็นประเทศที่มีรายได้สูง เปลี่ยนจากประเทศกำลังพัฒนาไปเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วเสียที และจะต้องรีบดำเนินการด้วย ก่อนที่ประเทศคู่แข่งของเราที่กำลังไล่ตามเราอย่างตื้อๆ นั้น เค้าจะเปลี่ยนไปได้สำเร็จก่อนประเทศไทยของเรา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรมตั้งแต่เริ่มต้นจากความคิดสร้างสรรค์จนถึงอุปสรรคของการพัฒนานวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า นวัตกรรมจะต้องเริ่มต้นจากความคิดสร้างสรรค์ มองเห็นปัญหา Pain Points ต่างๆ และคิดอยากจะแก้ไขมัน ตามที่ Kanter (1988) ได้กล่าวถึงการเกิดนวัตกรรมว่าเรื่องจากการตระหนักปัญหาและการสร้างความคิดหรือทางเลือกสำหรับแก้ปัญหา นั้น ต่อมาจึงเข้าสู่ขั้นที่สอง ซึ่งผู้มี

นวัตกรรมจะ แสวงหาสิ่งที่จะมาสนับสนุนความคิดของเขาและพยายามที่จะสร้างสิ่งสนับสนุนทางแก้ปัญหา ดังกล่าว และเติมเต็มความคิดนั้นด้วยการผลิตตัวต้นแบบ (Prototype) หรือ โมเดล (Model) สำหรับชิ้นงานที่เป็นนวัตกรรม พื้นฐานของการพัฒนานวัตกรรมยังรวมไปถึงการปรับเปลี่ยนองค์กรเพื่อหนีการแข่งขันที่รุนแรง สร้างโมเดลธุรกิจใหม่เป็นธุรกิจฐานนวัตกรรม ทำองค์กรให้ยั่งยืนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตามที่ Peter Drucker (1985) กล่าวว่า นวัตกรรมนั้นเป็นเครื่องมือของผู้ประกอบการในการแสวงหาโอกาสและประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าหรือบริการของธุรกิจ และสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (NIA) บอกว่า นวัตกรรมคือสิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งอุปสรรคของการสร้างนวัตกรรมนั้น ก็มีหลายอย่าง เริ่มตั้งแต่เรื่องของเงินทุน, ระบบนิเวศที่ยังไม่เอื้ออำนวย รวมถึงเรื่องของความเข้าใจของผู้บริหารระดับสูง การสร้างองค์กรและกลไกการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรม กับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายนวัตกรรมด้วย และอุปสรรคในการเชื่อมโยงความคิดที่หลากหลายเข้าด้วยกัน ตามที่ Tidd Bessant & Pavitt (2005) ได้ องค์กรประกอบขององค์กรที่สร้างสรรค์นวัตกรรมเป็น 10 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำและสมาชิก ในการมุ่งไปสู่นวัตกรรม 2) โครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม 3) บุคลากรหลักขององค์กร 4) ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ 5) การฝึกอบรมและพัฒนาบุคคลที่ยืดหยุ่นและต่อเนื่อง 6) การขยายตัวของการสื่อสาร 7) การมีส่วนร่วมในนวัตกรรมสูง 8) ปัจจัยภายนอก สัญญาณของภัยคุกคามหรือโอกาส 9) บรรยากาศที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ 10) องค์กรแห่งการเรียนรู้

ยังมีในเรื่องของนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม (SME) ให้เกิดความยั่งยืน ตามที่สุชาติ อำนางวิภาวี, ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง, เพ็ญศรี ฉิรินัง และจิระพันธ์ สุกุณา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า นโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เกิดความยั่งยืน โดยภาครัฐได้มีนโยบายที่สำคัญที่ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาวัตกรรม ด้านการส่งเสริมด้านการตลาด และด้านการส่งเสริมด้านการลงทุน โดยจะมีองค์กรภาครัฐที่ร่วมส่งเสริม ดังนี้ กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ชื่อเดิม คือ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) , กระทรวงอุตสาหกรรม , กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ICT) , กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

2. การสร้างการยอมรับในนวัตกรรมและการกระตุ้นให้ผู้คนยอมรับในนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมา การสร้างการยอมรับรวมถึงการกระตุ้นให้ผู้คนยอมรับในนวัตกรรมที่ได้พัฒนามานั้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมาก เพราะการที่นวัตกรรมที่พัฒนาออกมานั้นจะสร้างรายได้ให้กับองค์กรได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยนี้เป็นอย่างมาก โดยที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงคุณค่าในนวัตกรรมนั้นที่จะมาสร้างการเปลี่ยนแปลง ต้องสร้างความตระหนักและความเข้าใจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก ตามที่ Rogers Everett M. (1962) ได้สรุปทฤษฎีและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับ การแพร่กระจายนวัตกรรม และขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม คือ การแพร่กระจายนวัตกรรม จากทฤษฎีของ Rogers and Shoemaker ได้อธิบายไว้ว่า การแพร่กระจายนวัตกรรม หมายถึง กระบวนการซึ่งนวัตกรรมใดนวัตกรรมหนึ่งกระจายหรือขยายวงออกไปสู่กลุ่มบุคคลเป้าหมาย จนกระทั่งบุคคลเป้าหมายส่วนใหญ่ในกลุ่มยอมรับนวัตกรรมนั้นๆ ไปปฏิบัติ กระบวนการของการแพร่กระจายนวัตกรรมมุ่งเน้นที่การเดินทางของนวัตกรรมไปสู่ผู้รับ หรือบุคคลเป้าหมายโดยมีเวลาเป็นปัจจัยเกี่ยวข้องที่สำคัญจะเห็นได้ว่า ในการที่นวัตกรรมจะกระจายออกไปได้นั้น ต้องการการดำเนินการที่มีการคิดเตรียมการการวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะกำหนดให้นวัตกรรมนั้นๆ กระจาย

ออกไปถึงใคร ที่ไหน อย่างไร เพื่อจะได้มีการตอบสนองในด้านการยอมรับนวัตกรรมได้ตามวัตถุประสงค์โดยมีขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม ขั้นต้นตัวหรือรับทราบ (awareness) ขั้นสนใจ (interest) ขั้นการประเมินผล (evaluation) ขั้นการทดลอง (trial) และขั้นยอมรับนำไปปฏิบัติ (adoption)

3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดในการสร้างนวัตกรรม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเกิดจากความต้องการสร้างผลงานนวัตกรรมที่สร้างผลกระทบกับสังคมได้ ตามที่ ชลกร ตันประภัสร์ และคณะ (2556) กล่าวไว้ คือ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร ภาวะการเป็นผู้นำ ของผู้บริหาร การสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานและวัฒนธรรมการเรียนรู้ ในขณะที่ ปัทมา ศรีมณี และวิษณุพงษ์ โพธิพิรุฬห์ (2559) อธิบายสอดคล้องกันว่า พฤติกรรม การสร้างสรรค์นวัตกรรม การเปิดรับประสบการณ์ใหม่ การให้อิสระในการทำงาน บรรยากาศ นวัตกรรมในองค์กร และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงล้วนส่งผลต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม องค์กรที่ สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ต้องมีผู้บริหารที่ความมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรม การมีบรรยากาศ ในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม การยอมรับความผิดพลาดหรือความล้มเหลวอันเป็นผล จากความกล้าเสี่ยงในสภาวะการณ์ต่างๆ การสื่อสาร การมีโครงสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่น การมีมุมมองในระยะยาว ตลอดจนการมีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรว่าจะพัฒนาไป อย่างไร รวมถึงระบบการจัดการความสามารถ และสายการบังคับบัญชาที่แบ่งตามหน้าที่การทำงาน ของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน (วสันต์ สุทธาวาส และประสพชัย พสุนนท์, 2558, Kanter, 1988) การนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมขึ้นในองค์กรได้นั้นต้องมีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับบุคคล กลุ่มงาน และองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมระดับบุคคลนั้นเป็นผลของ พฤติกรรมที่มีความซับซ้อน และประกอบด้วย พฤติกรรมที่สำคัญ 3 ประการดังนี้ 1) การสร้างความคิด 2) การสนับสนุนความคิด 3) การทำให้ความคิดเป็นจริง ในการพัฒนาคนทางความคิดเพื่อให้คนพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัย ผู้บริหารที่มีเทคนิคการบริหารจัดการสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมา ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ทิศทางที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ตามที่ กมลชนก ชมพูพันธ์ (2564) กล่าวไว้ คือ 1) การสร้างวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) ผู้นำควรมีความรู้ความสามารถเชิงนวัตกรรม 3) การมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม 4) บุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม และ 5) บทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ประเทศไทยขึ้นเป็นผู้นำนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า กล่าวคือ นวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า เป็นสิ่งใหม่ที่เป็นนวัตกรรมระดับโลกที่มาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนบนโลกนี้ให้เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ไม่เหลือรูปแบบการใช้ชีวิตแบบเดิมอยู่เลย เพื่อให้สอดคล้องกับ THAILAND 4.0 อันเป็นยุคของการเปลี่ยนผ่านการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศไทย เป็นยุคของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม สรุปองค์ความรู้การวิจัย คือ ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ประเทศไทยขึ้นเป็นผู้นำนวัตกรรมยุคใหม่ในระดับแนวหน้า ประกอบด้วยการสร้างการยอมรับในนวัตกรรม จำเป็นต้องสร้างทัศนคติ ค่านิยมเพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมที่นำมาสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรมในระดับแนวหน้า ภาครัฐควรมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรทางการเรียนการสอนเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางความคิดให้ขึ้นมยอมรับและส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมของคนไทย ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ประเทศไทยของเราควรจะเปลี่ยนพื้นฐานทางเศรษฐกิจไปเป็นประเทศแห่งนวัตกรรมได้แล้ว ดังที่ ทางรัฐบาลโดยท่านนายกรัฐมนตรีได้สั่งการผ่าน องค์กรของภาครัฐให้ทำการส่งเสริมและสนับสนุนอยู่ แต่ควรกระตุ้นสปีดให้เร็วแบบเต็มที่ เต็มกำลัง ไม่ต้องกลัวความผิดพลาดซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นได้สูง ถ้าใครพัฒนานวัตกรรมแล้วเกิดความล้มเหลว พวกเราคนไทยด้วยกันต้องไม่ไปตำหนิซ้ำเติม ต้องช่วยเสนอความคิดที่สร้างสรรค์ หรือให้นำเสนอนวัตกรรมของตนเองออกมา เพื่อให้ นวัตกรรมของคนไทยนั้นเกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด

1.2. เรื่องการศึกษา กระทรวงศึกษาต้องปรับเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ วิชาที่ไม่มีความสำคัญหรือไม่มีความจำเป็นก็ให้เอาออกเลย ต้องสอนและฝึกให้เด็กไทยคิดการณใหญ่ตั้งแต่อนุบาล เพื่อฝึกให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ และเมื่อเด็กมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการแล้ว ก็ต้องสอนให้เด็กได้รับรู้ ได้เห็นถึงขั้นตอนในการที่จะทำความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการให้เป็นนวัตกรรมขึ้นมา โดยไม่ต้องกลัวความผิดพลาด ความล้มเหลวและความผิดหวัง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะศึกษาเทรนความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีของโลกอย่างใกล้ชิดว่ามีความเป็นไปได้ ในทางใด เพราะทุกวันนี้เปลี่ยนแปลงเร็วมาก ในอนาคตอาจจะยิ่งเร็วกว่านี้ก็เป็นได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก ชมพูพันธ์. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในธุรกิจยุคใหม่ดิจิทัล. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**. 5(1). 15-20.
- ชลกร ตันประภัสร์ และคณะ. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา**. 7(2). 42-53.
- ปัทมา ศรีมณี และวิษณุพงษ์ โพธิ์พิรุฬห์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสร้างสรรค์นวัตกรรมระดับบุคคล : กรณีศึกษาพนักงานสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่). **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- วสันต์ สุทธาวาส และประสพชัย พสุนนท์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมระดับบุคคล ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์**. 8(1). 530-545.
- สุชาติ อำนางจิภาวี, ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง, เพ็ญศรี จิรินัง และจิระพันธ์ สกฤณา. (2563). การบูรณาการการนำนโยบายไปปฏิบัติของภาครัฐในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อความยั่งยืน. **วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. 13(1). 271-282.
- Drucker, P. (1985). *Innovation and Entrepreneurship Practices and Principles*. Harper & Row, New York.
- Kanter, R.M. (1988). When a Thousand Flowers Bloom: Structural, Collective and Social Conditions for Innovation in Organization. **Research in Organizational Behavior**. 10. 169-211.
- Rogers, Everett M. (1962). *Diffusion of Innovation*. New York: Free Press.
- Tidd, J., Bessant, J. & Pavitt, K. (2005). *Managing innovation integrating technological, market and organizational change*. 3rd ed. Hoboken, NJ: John Wiley.

รูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็น
องค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4*

A MODEL OF CHILDHOOD CURRICULUM MANAGEMENT FOR LEARNING TO
DEVELOP THE HOLISTIC STUDENT EXPERIENCE PROVISION OF EDUCATIONAL
INSTITUTIONS IN THE PRIMARY EDUCATION AREA NAKHON
SAWAN PROVINCE ACCORDING TO IDDHIPĀDA IV

¹ณัฐวดี โพธิ์พรมศรี Natthawadee Phopromsri ²ธานี เกสทอง Thanee Gesthong

³ทนง ทศไกร Thanong Thosagai

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: teachercatja@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาตามหลักอิทธิบาท 4 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม จากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน ใช้การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 434 คน สถิติที่ใช้คือการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ ใช้การเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตรปฐมวัย องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการใช้หลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม องค์ประกอบที่ 4 ประสิทธิภาพการพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวม 2) การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎี วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน ส่วนที่ 3

เงื่อนไขความสำเร็จ และมีผลการตรวจสอบรูปแบบมีความเหมาะสม ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมาก และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, หลักสูตรระดับปฐมวัย, การเรียนรู้, หลักอิทธิบาท 4, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims 1) to analyze the components of early childhood curriculum administration that provides learning experiences for the holistic development of children in educational institutions, 2) to create a model of early childhood curriculum administration that provides learning experiences for the holistic development of children in educational institutions based on the principle of the Four Iddhipāda (Bases of accomplishment), and 3) to evaluate the model of early childhood curriculum administration that provides learning experiences for the holistic development of children in educational institutions based on the principle of the Four Iddhipāda (Bases of accomplishment). The research methodology consisted of 3 steps: Step 1: Analysis of the components of early childhood curriculum administration that provides learning experiences for the holistic development of children in educational institutions from documents and interviews with 18 experts. Data were collected from a sample of 434 people. The statistics used were content analysis, frequency, percentage, standard deviation, and exploratory factor analysis. Step 2: Model creation by seminar with 9 experts. Data were analyzed using content analysis. And step 3: Model evaluation, data were collected from 30 experts. The statistics used were frequency, percentage, and standard deviation. The research results found that 1) Analysis of the components of early childhood curriculum administration that provided learning experiences for the holistic development of children in educational institutions, overall, it was at a high level which consisted of 4 components: Component 1: Early childhood curriculum administration factors; Component 2: Curriculum administration process; Component 3: Process of using the curriculum to organize learning experiences based on the concept of multiple intelligences for comprehensive child development; Component 4: Effectiveness of holistic student development. 2) The creation of an early childhood curriculum administration model that organized learning experiences for comprehensive child development of educational institutions in the primary educational area of Nakhon Sawan Province according to the principle of the Four Iddhipāda. It consisted of 3 parts: Part 1: Introduction, including concepts and theories, objectives; Part 2: Content and guidelines for operation; Part 3: Conditions for success and the results of the model inspection were appropriate, the results of the evaluation of the appropriateness of the model manual

were at a high level. And 3) The results of the evaluation of the early childhood curriculum administration model that organized learning experiences for comprehensive child development of educational institutions in the primary educational area of Nakhon Sawan Province according to the principle of the Four Iddhipāda were at a high level in all 4 aspects: correctness, appropriateness, usefulness, and feasibility.

Keywords: Model, Early Childhood Curriculum, Learning, Iddhipāda IV, School Administrators

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างมากและรวดเร็วซึ่งส่งผลให้ประเทศต่างๆ เกิดความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ที่ทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถอยู่ได้โดยลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับวิกฤตการณ์ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะเกิดขึ้นและปัจจัยสำคัญในการเผชิญความเปลี่ยนแปลงคือคุณภาพของคน เพราะคนเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนให้สังคมรู้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) มีจุดเน้นและเป้าหมายของการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม สามารถบ่งบอกทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนที่ประเทศควรมุ่งไปในระยะ 5 ปีถัดไป โดยเป็นผลที่เกิดจากกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน ทั้งสถานะของทุนในมิติต่างๆ บทเรียนของการพัฒนาที่ผ่านมาตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยและเงื่อนไขที่จะมีอิทธิพลต่อความพยายามต่างๆ ของประเทศ รวมถึงการสนับสนุนให้ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และมุ่งเน้นการพัฒนาใน 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) การพร้อมรับ หรือ ระดับ “อยู่รอด” ในการแก้ไขข้อจำกัดหรือจุดอ่อนที่มีอยู่ ซึ่งเป็นผลให้ประชาชนประสบความสำเร็จมากในการดำรงชีวิต หรือทำให้ประเทศมีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและภายใน รวมถึงการสร้างความร่วมมือในทุกระดับในการรับมือกับสถานะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นให้สามารถฟื้นคืนสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว 2) การปรับตัว หรือ ระดับพอเพียง ในการปรับเปลี่ยนปัจจัยที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ในระดับครอบครัว ชุมชน พื้นที่ และประเทศ รวมถึงปรับทิศทาง รูปแบบ และแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ และ 3) การเปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืน หรือ ระดับยั่งยืน ในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในมิติต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของบุคคลและสังคมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน มีเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติโดยกำหนดทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งในมิติของการมีปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานที่เพียงพอ การมีสภาพแวดล้อมที่ดี การมีปัจจัยสนับสนุนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การมีโอกาที่จะใช้ศักยภาพของตนในการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี และการมุ่งส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไปจึงกล่าวได้ว่า คุณภาพของคนนั้น เป็นหัวใจของการพัฒนาและเป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาคุณภาพของคน คือ การจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่จำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปโดยมีเป้าหมายจะพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพัฒนาคุณภาพของคนจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาชีวิตและพัฒนาประชากรให้มีความสามารถในการดำรงชีวิต ประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การแข่งขันของชาติในการเข้าสู่สังคมโลก สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 กล่าวว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนสร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนา และยกระดับคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพในการแข่งขันและยืนหยัดบนเวทีโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยบริการทางการศึกษาที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน และควรเริ่มต้นจากการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งเป็นวัยเริ่มแรกของชีวิต หรือที่เรียกว่า “เด็กปฐมวัย” สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยมีเป้าหมายการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย ให้มีความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้เต็มตามศักยภาพของเด็กทุกช่วงวัย ทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินผลของผู้เรียน ในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยการให้การศึกษาและการเรียนรู้ ที่ครอบคลุมคนทุกช่วงวัย เพื่อสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยตามปรัชญา วิสัยทัศน์ของหลักสูตรบนพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ ในแนวคิดและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวมสมดุลครบทุกด้าน ซึ่งตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ผลรวมสุดท้ายคือ เด็กเกิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวมสมดุลครบทุกด้านของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้เน้นที่การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและตามความสามารถแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 มาตราที่ 8 กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็ก และต้องไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัย นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 4 มาตราที่ 22 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ปัญหาที่เกิดจากระบบการศึกษานั้น แบ่งเป็นกลุ่มเด็กเล็ก อายุ 0-3 ปี มีปัญหาพัฒนาการไม่สมวัยและพัฒนาการด้านภาษาล่าช้า ปัญหานี้ส่งผลต่อระดับสติปัญญา บุคลิกภาพ และความฉลาดทางอารมณ์ในระยะยาวส่วนกลุ่ม เด็กปฐมวัยช่วงอายุ 3-5 ปี พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานศึกษาปฐมวัยที่ยังมีปัญหาด้าน

คุณภาพ และมาตรฐาน เพราะปัจจุบันมีมาตรฐานที่หลากหลาย รวมถึงมีหลายภาคส่วนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ทั้งกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และครูที่มีความแตกต่างด้านมาตรฐาน ซึ่งทำให้ส่งผลต่อพัฒนาการที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยของเด็กปฐมวัย (สำนักงานส่งเสริมการสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2564)

พัฒนาการของเด็กปฐมวัยแต่ละช่วงอายุ ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐาน ที่หลากหลาย เด็กแต่ละคนมีการรับรู้และการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน จะมีพัฒนาการที่ช้าหรือเร็วกว่าระดับมาตรฐานก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเด็กต้องให้ครอบคลุมพัฒนาการรอบด้านดังที่แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 เน้นให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัย ทั้งด้านสุขภาพกาย ใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ที่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 โดยมีเป้าหมายการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมครบทุกด้านของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังที่การจัดการศึกษาปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาเด็กทั้งตัว Whole child กล่าวว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งตัวนั้น ต้องใส่ใจใน 5 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านปัญญา 2) ด้านความสามารถภาษา 3) ด้านอารมณ์ สังคม 4) ความสามารถด้านร่างกาย 5) ความสามารถด้านสุนทรียศาสตร์ (เบญจพร สมานมาก, 2554) การพัฒนาศักยภาพเด็กโดยองค์รวมทุกๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพหรือพัฒนาปัญญาที่หลากหลาย เนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่หลากหลายมีปัญญาหลายด้านในตนเอง และแต่ละคนมีความสามารถหรือปัญญาที่โดดเด่นแสดงออกถึงความเชี่ยวชาญแตกต่างกัน แต่ปัญญาทุกด้านทำงานร่วมกันจึงมีผล ทำให้มนุษย์สามารถคิดแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมากมาย โดยมีองค์ประกอบดังนี้ ปัญญาด้านภาษา ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ปัญญาด้านมิติ ปัญญาด้านร่างกาย และการเคลื่อนไหว ปัญญาด้านดนตรี ปัญญาด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล ปัญญาด้านความเข้าใจตนเอง และปัญญาด้านธรรมชาติ (เยาวพา เตชะคุปต์, 2554) การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยจึงควรตระหนักถึงความหลากหลายของความสามารถ ในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละช่วงวัยตามศักยภาพและพัฒนาการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งด้านร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานแนวคิดพหุปัญญาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผ่านการเล่น ผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยอย่างเป็นองค์รวมให้มีความสมดุลทางพหุปัญญาทั้ง 8 ด้าน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อแสดงถึงปัญญาของเด็กที่แตกต่างกัน แสดงถึงความสามารถของเด็กให้เป็นผู้รอบรู้ มีความสามารถหลาย ๆ ด้าน ตามความสามารถของเด็กปฐมวัยแต่ละบุคคล (จุติกาญจน์ สังข์ยิ้ม, 2555)

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ (2564) ได้รายงานผลการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเด็กอายุ 3-6 ปี ในภาพรวมของจังหวัดนครสวรรค์ ในปีการศึกษา 2564 พบว่า เด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีขึ้นไป ด้านร่างกาย คิดเป็นร้อยละ 97.94 ด้านอารมณ์ จิตใจ คิดเป็นร้อยละ 98.30 ด้านสังคม คิดเป็นร้อยละ 98.06 และด้านสติปัญญา คิดเป็นร้อยละ 95.43 ซึ่งยังคงต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาต่อให้เกิดผลลัพธ์ในระดับที่ดีมากขึ้นต่อไป และในการที่จะดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ให้ประสบผลสำเร็จได้มากขึ้นนั้น การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหาร คือ บุคคลสำคัญในการจัดการบริหารงานและการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ โดยควรนำหลักธรรมที่

เหมาะสมประยุกต์ใช้กับการบริหารได้ตลอดเวลาตามหลักอิทธิบาท 4 คือ หลักธรรมสำคัญเพื่อผู้บริหารทุกระดับเป็นแนวทางส่งเสริมให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติตามได้สติปัญญา ญาณเกิดผลดีต่อหน้าที่การงานเป็นปฏิปทาให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย คือ ฉันทะ ความพึงพอใจ วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จิตตะ ความเข้าใจบุคคลรอบข้าง วิมังสา การไตร่ตรองพิจารณาเหตุผล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) 2554)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 และนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ ในการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก อย่างเป็นองค์รวมในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยแบ่งการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งแหล่งข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนปฐมวัยของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนรวมทั้งสิ้น 434 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน การกำหนดขนาดของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ตามแนวคิดของของ Hair คือ ในการวิเคราะห์หาค่าตัวแปรกลุ่มตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 400 หน่วย ในการวิจัยครั้งนี้วิจัยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน ได้จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 217 โรงเรียนๆ ละ 2 คน ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 434 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อหาระดับการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 และการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลัก

อิทธิบาท 4 โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) การสร้างรูปแบบ 2) การตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องของร่างรูปแบบ โดยใช้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 3) การสร้างและประเมินคู่มือใช้กระบวนการอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ จำนวน 9 รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง ส่วนการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติและใช้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดียวกันกับการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบ โดยใช้ค่าสถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยค่าที่ยอมรับได้ประเด็นการประเมินรายข้อมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 หรือคู่มือมีความเหมาะสมในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัย ทั้ง 30 คน ทำการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม ตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตรปฐมวัย ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญได้ 44 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .728 ถึง .529 มีค่า Eigen Values = 34.166 ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 1 = 24.755 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 24.755

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรปฐมวัย ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญได้ 16 ตัวแปร ค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .636 ถึง .502 ค่า Eigen Values = 13.985 ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 2 = 10.133 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 10.133

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการใช้หลักสูตรปฐมวัยบูรณาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญได้ 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .603 ถึง .500 ค่า

Eigen Values = 7.708 ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 3 = 5.585 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.585

องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญได้ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .603 ถึง .518 ค่า Eigen Values = 6.804 ค่าร้อยละของความแปรปรวนรวมที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 4 = 4.930 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.930

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 3 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ 1) แนวคิดและทฤษฎีของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 2) วัตถุประสงค์รูปแบบ

ส่วนที่ 2 เนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน หมายถึง ส่วนที่อธิบายถึงองค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตรปฐมวัย หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการเชิงสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารและประสานงานกับบุคลากร บริหารงานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ครูปฐมวัย มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ตามหลักปรัชญาของการศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูพัฒนานวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมบูรณาการจัดกิจกรรมทักษะการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดี จัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ที่สอดคล้องกับพัฒนาการประสาทสัมผัสทั้งห้า ครอบคลุมมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กแต่ละช่วงอายุพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญา คำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดเพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรปฐมวัย หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปฐมวัย ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ กำหนดจุดมุ่งหมายโดยบูรณาการจากตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 และยึดหลักการแนวคิดพหุปัญญาเป็นฐาน ภายใต้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุมทุกด้าน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการตรวจสอบ ประเมินความพร้อมหลักสูตรก่อนนำไปใช้ จัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญา 8 ด้าน และ 6 กิจกรรมหลัก ในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ที่หลากหลาย พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผนกำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย นำผลมาวิเคราะห์และปรับปรุง เพื่อพัฒนาช่วยเหลือและส่งเสริมความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการใช้หลักสูตรปฐมวัยบูรณาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปฐมวัย วางแผนให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยพัฒนาอย่างรอบด้านและสมดุล สังเคราะห์บูรณาการการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน และจัดประสบการณ์สำคัญตามแนวคิด พหุปัญญา จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กทำกิจกรรม ได้เต็มศักยภาพ และความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล โดยจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้วยวิธีการประเมินพัฒนาการที่หลากหลาย พร้อมทั้งนำผลการประเมินไปใช้ เพื่อพัฒนาช่วยเหลือและส่งเสริมความก้าวหน้าของเด็กให้ครบทุกด้านต่อไป

องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปฐมวัย พัฒนาปัญญาของเด็กด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็กที่ คล่องแคล่วและแข็งแรง ส่งเสริมปัญญาด้านดนตรี ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะและดนตรี ส่งเสริมปัญญาด้านเข้าใจระหว่างบุคคลอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริม ปัญญาด้านภาษา ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย และส่งเสริมปัญญาด้านตรรกะ-คณิตศาสตร์ และปัญญา ด้านธรรมชาติมีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ พัฒนาเด็กทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม พร้อมทั้งตรวจสอบ และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 3 เจาะใจความสำเร็จ ในการนำรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัด ประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อ พัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลัก อิทธิบาท 4 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมมีความเหมาะสม

ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัด ประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน มีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมใน ระดับมาก

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อ พัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลัก อิทธิบาท 4 ในภาพรวม มีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในภาพรวม

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นประโยชน์			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ	4.27	0.37	มาก	4.31	0.21	มาก	4.22	0.31	มาก	4.36	0.34	มาก
ส่วนที่ 2 เนื้อหา	4.29	0.37	มาก	4.23	0.29	มาก	4.31	0.31	มาก	4.38	0.20	มาก
ส่วนที่ 3 เจาะใจความสำเร็จ	4.36	0.28	มาก	4.32	0.34	มาก	4.48	0.26	มาก	4.45	0.27	มาก
ภาพรวม	4.30	0.19	มาก	4.28	0.14	มาก	4.33	0.19	มาก	4.40	0.14	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมามีประโยชน์ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตรปฐมวัย องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรปฐมวัย องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการใช้หลักสูตรปฐมวัยบูรณาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่ต้องมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการบริหารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องได้รับการพัฒนาในทุกด้าน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องศึกษาและจัดเตรียม เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หลักสูตรเป็นสิ่งที่จัดเตรียมสิ่งต่างๆ ทั้งหมดสำหรับให้ครูได้นำไปใช้ในการเรียนรู้ของเด็กผ่านการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก หลักสูตรเป็นสิ่งที่สร้างโอกาสในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาความสามารถที่เหมาะสมกับตัวเด็ก และเป็นการเชื่อมโยงประสบการณ์ในการเรียนรู้ของเด็กกระหว่างบ้าน และชุมชน ในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ต้องพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิด-6 ปีให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างรากฐานชีวิต ให้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีวินัยภูมิใจในชาติและมีความรับผิดชอบตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 มาตรา 54 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

2. การสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4

ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎี วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 เนื้อหา และแนวทางการดำเนินงาน ส่วนที่ 3 เจาะลึกความสำเร็จ และมีผลการตรวจสอบรูปแบบมีความเหมาะสม ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบมีความเหมาะสมในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของทิตินา แชนมณี (2547) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ แนวคิด 2) บริบทและเงื่อนไข 3) ยุทธศาสตร์ 4) กระบวนการดำเนินงาน 5) ผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบไปใช้ และสอดคล้องกับการวิจัยของเบญจพร สมานมาก (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการและความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการสอน ระบบสนับสนุน การจัดการศูนย์การเรียนรู้ และในขั้นตอนการสอน ประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ เตรียมความพร้อม แนะนำศูนย์การเรียนรู้ เด็กเลือกศูนย์การเรียนรู้ ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ และสรุปการเรียนรู้ร่วมกัน การเตรียมความพร้อมในการใช้รูปแบบด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3 วงจร เพียงพอต่อการทำให้ครูปฐมวัยมีความเข้าใจ และมีทักษะในการสังเกต การสะท้อนผล และอภิปรายการจัดการศูนย์การเรียนรู้ และการช่วยเหลือเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลณพัฒน์ พัชรธัญรัตน์ (2561) ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยเชิงพุทธบูรณาการในโรงเรียนระดับปฐมวัยเป็นการจัดประสบการณ์สำคัญ และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวมทุกด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ แนวทางในการเตรียมการจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องมีความเป็นกัลยาณมิตร พร้อมทั้งจะแนะนำสนับสนุน ช่วยเหลือและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก ในส่วนของการจัดกิจกรรมการศึกษาประกอบด้วยในหน่วยของกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การประเมินผลประเมินพฤติกรรมทางกาย สังคม จิตใจ และสติปัญญา โดยดูตามลำดับพัฒนาการและความสามารถของเด็กเน้นการประเมินตามสภาพจริง หลักธรรมที่ใช้กับเด็ก ได้แก่ สัมมาทิฐิ ไตรสิกขา และปัญญา วจีธรรม โดยยึดหลักพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนา ประสบการณ์ในการรับรู้จากการเรียนรู้ให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีโดยพัฒนาในด้านศีลสิกขา สมาธิ ปัญญา 2) ด้านความตระหนักในความรับผิดชอบ ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก 3) ด้านการรับความจริงต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ในการพัฒนาการเรียนรู้ ตามนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย 4) ด้านการประยุกต์ใช้เพื่อปรับแนวคิด วิธีการ กระบวนการในการส่งเสริมการจัดการศึกษาพัฒนานโยบาย ทั้งการบูรณาการส่งเสริมประยุกต์หลักธรรมมาพัฒนาเด็ก 5) ด้านนวัตกรรม (แนวคิด วิธีการ กระบวนการในการจัดการศึกษาปฐมวัย นโยบายและการจัดการเชิงพุทธบูรณาการ)

3. การประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า โดยรวมผลการประเมินรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสวนวิธี ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ตัวแปรที่มีความสอดคล้องกัน

และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน ซึ่งแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัย จึงได้ตัวแปรที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันและผู้วิจัยได้นำตัวแปร จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัยซึ่งแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ และนำแบบสอบถามดังกล่าวไปหาความเชื่อมั่น และนำแบบสอบถามที่ได้มาตรฐานไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 434 คน ตามแนวคิดของ Hair คือ ในการวิเคราะห์พหุตัวแปรต้องใช้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 400 หน่วย และนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้องค์ประกอบจำนวน 4 องค์ประกอบ และนำองค์ประกอบดังกล่าวมาใช้ในการสร้างรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นตรงกันว่ารูปแบบมีความเหมาะสม ดังนั้นจึงต้องผ่านการประเมินคุณภาพของรูปแบบในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Willer, D. (1986) กล่าวว่า ในการพัฒนารูปแบบอาจมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไปแต่โดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งออกเป็นสองขั้นตอนใหญ่ๆ คือ 1) การสร้างรูปแบบ (Construct) 2) การหาความตรง (Validity) ของรูปแบบส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิดซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ หากเป็นการพัฒนารูปแบบที่เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ อาจมีขั้นตอนในการดำเนินการ 2 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การพัฒนารูปแบบ 2) การทดสอบประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของรูปแบบหากจะทำการสร้างรูปแบบที่ดีเพื่อการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ในรูปแบบที่สร้างต้องระบุให้เห็นเด่นชัดว่ามีตัวแปรหรือองค์ประกอบที่สำคัญอย่างไรบ้าง บ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ว่าแต่ละตัวแปรจะเป็นผลกันอย่างไร ความสัมพันธ์เหล่านั้น ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบหรือไม่ในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นที่จะช่วยสนับสนุนการพิสูจน์รูปแบบข้อมูลจะต้องเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ พิสูจน์ได้ มีเหตุผลของความเชื่อถือได้เพียงพอข้อเท็จจริงตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ประกอบจะต้องเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ การบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยการบริหารหลักสูตรปฐมวัย องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการใช้หลักสูตรการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม องค์ประกอบที่ 4 ประสิทธิภาพการพัฒนานักเรียนอย่างเป็นองค์รวม ดังภาพที่ 1

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารหลักสูตรปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปฐมวัย
ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ กำหนดจุดมุ่งหมาย

โดยบูรณาการจากตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 และยึดหลักการแนวคิดพหุปัญญาเป็นฐาน ภายใต้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายให้ครอบคลุมทุกด้าน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นกรรมการตรวจสอบ ประเมินความพร้อมหลักสูตรก่อนนำไปใช้ จัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญา 8 ด้าน และ 6 กิจกรรมหลัก ในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย พ่อแม่ ครู ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผนกำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย นำผลมาวิเคราะห์และปรับปรุง เพื่อพัฒนาช่วยเหลือและส่งเสริมความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการใช้หลักสูตรปฐมวัยบูรณาการจัดประสบการณ์เรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปฐมวัย วางแผนให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยพัฒนาอย่างรอบด้านและสมดุล สังเคราะห์บูรณาการการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน และจัดประสบการณ์สำคัญตามแนวคิดพหุปัญญา จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็กทำกิจกรรมได้เต็มศักยภาพและความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล โดยจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ด้วยวิธีการประเมินพัฒนาการที่หลากหลาย พร้อมทั้งนำผลการประเมินไปใช้ เพื่อพัฒนาช่วยเหลือและส่งเสริมความก้าวหน้าของเด็กให้ครบทุกด้านต่อไป

องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูปฐมวัย พัฒนาปัญญาของเด็กด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย ได้แก่ กล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็กที่คล่องแคล่วและแข็งแรง ส่งเสริมปัญญาด้านดนตรี ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะและดนตรี ส่งเสริมปัญญาด้านเข้าใจระหว่างบุคคลอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมปัญญาด้านภาษา ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย และส่งเสริมปัญญาด้านตรรกะ-คณิตศาสตร์ และปัญญาด้านธรรมชาติมีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ พัฒนาเด็กทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม พร้อมทั้งตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 จากคู่มือรูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็นเนื้อหาเพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

1.2. รูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ให้ประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความตระหนักในความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษา และผู้บริหารพัฒนาตนเองให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา และส่งเสริมความพร้อมของบุคลากรภายในสถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.3 รูปแบบการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปพัฒนาสู่การบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัย โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมกัน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามจุดมุ่งหมายมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารหลักสูตรระดับปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบท และการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ และทักษะด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เป็นไปตามเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น

2.3 ควรวิจัยและพัฒนาครูปฐมวัยที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ให้มีความรู้ความสามารถทางวิชาการและทักษะด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เป็นไปตามเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กุลณพัฒน์ พงษ์อัยยรัตน์. (2561). **การจัดการศึกษาปฐมวัย : นโยบายและการจัดการเชิงพุทธบูรณาการ**. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จตุติกาญจน์ สังข์ยิม. (2555). **การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโยคะ**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แหมมณี. (2547). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เบญจพร สมานมาก. (2554). **รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยแบบองค์รวม**. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**. 5(3). 77-94.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2554). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2554). **พหุปัญญามองคุณค่าทุกความต่าง**. กรุงเทพมหานคร: สาราเด็ก แพลนสารา.

- สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพมหานคร: สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2579**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์. (2564). **การพัฒนาการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย**. นครสวรรค์: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์.
- สำนักงานส่งเสริมการสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2564). **เปิดสถานการณ์เด็กปฐมวัย พบปรากฏการณ์เร่งเรียนตั้งแต่วัยอนุบาล. แหล่งที่มา** <https://www.qlf.or.th/Home/Contents/1009> สืบค้นเมื่อ 2 เม.ย. 2564.
- Willer, D. (1986). **Scientific sociology: Theory and method**. Englewood Cliff, N.J.: Prentice-Hall.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนา
ประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้
ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน*

THE DEVELOPMENT OF FUTURE PROBLEM SOLVING THINKING ABILITY IN
SUFFICIENCY ECONOMY AND COUNTRY DEVELOPMENT FOR
MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS USING PHENOMENON BASED LEARNING

¹ปิยนันท์ ชูรักษ์ Piyanan Churak ²เพ็ญพนอ พ่วงแพ Phenphanor Phuangphae

³มนัสนันท์ น้ำสมบูรณ์ Manasanan Namsomboon

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยศิลปากร Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Churak_P@su.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 34 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนรัตนธิเบศร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน 2) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตแบบอัตนัย เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ 3) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตแบบปรนัย เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกันและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง 2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์เป็นฐาน, ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต, เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The objective of this research was 1) study the future problem-solving ability of Mathayomsuksa 3 students during learning while using phenomenon based learning 2) study the future problem-solving ability of Mathayomsuksa 3 students while using phenomenon based learning 3) study the opinions of the Mathayomsuksa 3 students about using phenomenon based learning. The sample group in the research was Mathayom 3/3 students at Rattana Thibet School. There are 34 people are studying in Social Studies, academic year 2023. This research instruments consisted of 1) lesson plan of phenomenon based learning, 2) a future problem-solving ability multiple choice test 3) a future problem solving ability subjective test and 4) Questionnaire on opinions of Mathayomsuksa 3 students regarding learning management based on the phenomenon-based learning. The statistical analysis employed were mean, standard deviation, t-test for dependent, and content analysis. The research findings were summarized as follows: 1. The future problems solving abilities of Mathayomsuksa 3 students during learning while using phenomenon based learning. The topic of sufficiency economy and national development for Mathayomsuksa 3 students was at a moderate level. 2) The future problems solving abilities of Mathayomsuksa 3 students gained while using phenomenon based learning were statistically significant differences at .05 level ; the students' future problems solving ability after the instruction with phenomenon-based learning was higher than before the instruction. 3) The opinions of the Mathayomsuksa 3 students about using phenomenon-based learning was at the high level of agreement.

Keywords: Phenomenon Based Learning, Ability of Future Problem Solving Thinking, Sufficiency Economy

บทนำ

โลกหลังการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ โควิด – 19 (COVID-19) เป็นโลกแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล สิ่งที่เห็นชัดเจนที่สุดคือนักเรียนทุกคนต้องเกี่ยวข้องกับโดยตรงคือรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเข้าสู่สิ่งที่เรียกว่าความปกติใหม่ หรือ New Normal โดยมนุษย์มีการเปลี่ยนโลกทัศน์ วิธีคิด และจิตสำนึกใหม่ ที่ประชุมของ World Economic Forum (WEF) หรือสภาเศรษฐกิจโลกได้พูดถึง 3 สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคตให้ดีขึ้นได้ คือ 1) เศรษฐกิจเพื่อสิ่งแวดล้อม 2) เทคโนโลยีเพื่อความเท่าเทียม และ 3) เยาวชนคนรุ่นใหม่คือฟันเฟืองที่ขับเคลื่อนโลก โดยมีสาระสำคัญคือ ระบบการศึกษาจำเป็นต้องเปิดกว้างและใช้การแก้ปัญหาเป็นฐาน การสร้างทักษะใหม่ที่สำคัญในการทำงาน และยกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น เพื่อสอดคล้องกับความต้องการในอนาคต (ประเวศ วะสี, 2564) วิธีชีวิตที่เปลี่ยนไปย่อมส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ที่สำคัญเช่น การประกอบอาชีพ การเรียนรู้ การทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันความไม่แน่นอนของการที่จะกลับไปใช้ชีวิตได้แบบเดิมยังส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง มีความเสี่ยงมากขึ้นไปอีก ดังที่ อภิวัฒน์ รัตนวราหะ (2563) อธิบายภาพอนาคตที่

เต็มไปด้วยความเสี่ยงและความไม่แน่นอนว่าหลายเหตุการณ์อาจเกิดขึ้นในอนาคตและทำให้เกิดความลำบากในการดำรงชีวิตและเกิดความเสียหายในหลายๆ ด้าน จึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องฝึกการมองภาพอนาคตเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชีวิตให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตที่รวดเร็วนี้จำเป็นต้องมีการแสวงหาวิธีการปรับตัวเพื่อรับมือกับหลากหลายความท้าทายใหม่ๆ ที่เข้ามาในวิถีชีวิตที่ทำให้มนุษย์ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจ รวมถึงการให้ความสำคัญกับอนาคตในการจัดการวางแผนอนาคตในมิติต่างๆ ดังนั้น การพัฒนาทักษะทางความคิด การฝึกมองภาพอนาคตและตระหนักถึงความสำคัญของอนาคตจะช่วยในการคาดการณ์และเตรียมพร้อมรับมือสำหรับสิ่งที่เกิดขึ้นในภายหน้า (กลียา ตากุล, 2550) โดยเฉพาะความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาจะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบันที่จะสามารถรับมือกับสิ่งต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ผ่านมา ผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมๆ ไม่ได้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เท่าที่ควร ยังคงสอนโดยวิธีการบรรยาย แม้ว่าจะมีความตระหนักดีว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาในปัจจุบัน และเป็นจุดมุ่งหมายหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ต้องการให้เกิดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้และการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (ศศิธร พงษ์โพคา, 2557) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานความรู้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต ให้ผู้เรียนคิดเป็น และสามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ที่ซับซ้อนได้ ดังเช่น การจัดการเรียนรู้ของประเทศฟินแลนด์ที่ได้ชื่อว่ามีระบบการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นอันดับต้นๆ ของโลกที่เรียกว่า Phenomenon Based Learning หรือที่เรียกกันว่า PhenoBL ซึ่งถูกประกาศใช้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ของฟินแลนด์ ในปี ค.ศ. 2014 โดยมีแนวคิดสำคัญที่เชื่อว่า ผู้เรียนจะสร้างองค์ความรู้ได้เองนั้นต้องผ่านการลงมือปฏิบัติตามกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งการนำเอาแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิด สามารถช่วยทำให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลข่าวสาร และสามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป ตลอดจนสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยมีจุดสำคัญคือผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ เน้นกระบวนการคิดแก้ปัญหาผ่านการลงมือปฏิบัติ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดขึ้นมาได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มาพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถวางแผนรับมือและแก้ไขปัญหาอนาคตจากการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและสอบหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัตนานิเบศร์ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา จำนวน 10 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 360 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 โรงเรียนรัตนานิเบศร์ อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 34 คน ซึ่งมาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษา จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เศรษฐกิจพอเพียงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนเศรษฐศาสตร์ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความถูกต้องของแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าความเหมาะสมและค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 และนำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต (แบบอัตนัย) จำนวน 2 ฉบับ โดยศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของผู้เรียนระหว่างจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือและนำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต (แบบปรนัย) จำนวน 30 ข้อ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ จำนวน 1 ฉบับโดยศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของผู้เรียนหลังจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบวัดฉบับเดียวกัน โดยในแต่ละข้อคะแนนเต็ม 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือและนำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีค่าความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/3 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ 2) ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดช่วงความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปาน

กลาง เห็นด้วยน้อย และ เห็นด้วยน้อยที่สุด และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความคิดเห็น จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและนำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3. การดำเนินการทดลอง

3.1 ผู้วิจัยให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ แล้วเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ผล

3.2 ผู้วิจัยนำแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานไปใช้สอนกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยทำการทดลองสัปดาห์ละ 3 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมระยะเวลา 4 สัปดาห์ 12 คาบเรียน

3.3 ระหว่างจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ผลระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตแบบอัตนัย จำนวน 2 ฉบับ นำผลที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4 หลังจากผู้วิจัยสอนครบตามแผนหน่วยการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยให้ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 1 ฉบับ แล้วเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ผล

4. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำสถิติพื้นฐานมาใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบกับเกณฑ์

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตระหว่างจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตแบบอัตนัย โดยคำนวณหาคะแนนค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน จากแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตแบบปรนัย โดยคำนวณหาคะแนนค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนโดยคำนวณหาคะแนนค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

หน่วยการเรียนรู้	ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต					
	ด้านการทำความเข้าใจปัญหา (3 คะแนน)		ด้านการสร้างแนวคิด เพื่อแก้ปัญหา (3 คะแนน)		ด้านการวางแผน ดำเนินการแก้ปัญหา(3 คะแนน)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
หน่วยที่ 1	2.40	0.52	2.00	0.00	2.30	0.49
หน่วยที่ 2	2.70	0.48	2.20	0.45	2.47	0.52
ค่าเฉลี่ยรวม	2.55	0.50	2.10	0.23	2.39	0.51
ระดับความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาอนาคต	สูง		ปานกลาง		ปานกลาง	
ลำดับที่	1		3		2	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต ระหว่างจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต ด้านการทำความเข้าใจปัญหา เป็นลำดับแรก อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 2.55$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนดำเนินการแก้ปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 0.51) ลำดับที่สาม คือ ด้านการสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.23) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ผลการศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนการจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกันของคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ความสามารถในการคิด แก้ปัญหาอนาคต	จำนวน นักเรียน (n)	คะแนน เต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	p
ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้	34	30	16.24	3.20	3.95	0.00
หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้	34	30	19.06	4.53		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกันของคะแนนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยรวมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 19.06, S.D.= 4.53) สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ =16.24, S.D.=3.20) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

เมื่อแยกพิจารณาตามองค์ประกอบย่อยของการคิดแก้ปัญหาอนาคตทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา 2) ด้านความสามารถในการสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหา และ 3) ด้านความสามารถในการวางแผนดำเนินการแก้ปัญหา พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้และหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้แตกต่างกันโดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตแต่ละด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามองค์ประกอบ 3 ด้าน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต	คะแนนเต็ม	ก่อนจัดการเรียนรู้				หลังจัดการเรียนรู้				ร้อยละที่เพิ่มขึ้น	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ลำดับที่	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ลำดับที่		
1. ทำความเข้าใจปัญหา	10	5.53	1.69	55.30	2	6.65	1.74	66.50	1	11.2	1
2. สร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหา	10	4.97	1.42	49.70	3	5.85	1.64	58.50	3	8.8	3
3. วางแผนดำเนินการแก้ปัญหา	10	5.74	1.75	57.40	1	6.56	2.20	65.60	2	8.2	2
ระดับความสามารถ		พอใช้				ดี					

จากตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามองค์ประกอบ 3 ด้าน ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตด้านที่ 1 ความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหา หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 6.65, S.D. = 1.74) สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 5.53, S.D. = 1.69) คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตด้านที่ 2 ความสามารถในการสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหา หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 5.85, S.D. = 1.64) สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.97, S.D. = 1.42) และ คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตด้านที่ 3 ความสามารถในการวางแผนดำเนินการแก้ปัญหา หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 6.56, S.D. = 2.20) สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 5.74,

S.D. = 1.75) เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตหลังการจัดการเรียนรู้แยกตามองค์ประกอบโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต ด้านที่ 1 มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 6.65, S.D. = 1.74) ด้านที่ 3 มีคะแนนค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X}$ = 6.56, S.D. = 2.20) และด้านที่ 2 มีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}$ = 5.85, S.D. = 1.64) เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นภายหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตจากมากที่สุ่ไปหาน้อยที่สุด ได้ดังนี้ นักเรียนมีความสามารถในการทำความเข้าใจปัญหาเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 11.20 ความสามารถในการวางแผนดำเนินการแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 8.20 และความสามารถในการสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหา คิดเป็นร้อยละ 8.80 ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า ในภาพรวมความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.22, S.D.= 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ด้านประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.26, S.D.= 0.77) ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.24, S.D.= 0.76) ด้านบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.17, S.D.= 0.77)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตระหว่างจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงขั้นตอนการสอนตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานให้สอดคล้องกับหลักสูตรโรงเรียน และนำมาจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาปรากฏการณ์ที่น่าสนใจเป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการในการหาคำตอบหรือแก้ปัญหาจากสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับที่สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2562) ได้อธิบายไว้ว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based learning) เป็นการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานคือการที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) ดังที่ พงศธร มหาวิจิตร (2560) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเองจากการเชื่อมโยงองค์ความรู้หรือข้อมูลความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้พบเจอกับความรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่เดิมแล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ความเข้าใจของตนเอง นอกจากนี้ อรรถพรณ บุตรกตัญญู (2561) ยังกล่าวว่าการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่บนพื้นฐานแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นไปที่การประเมินเชิงวิพากษ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าเนื้อหาที่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้สอน ดังนั้น ผู้สอนจึงมีหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกและสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งหมายถึงความรู้ และความหมายของการได้มาซึ่งองค์ความรู้นั้นถูกสร้างขึ้นผ่านการลงมือปฏิบัติของผู้เรียนเอง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การระดมสมอง การทำงาน

ร่วมกันเป็นกลุ่ม การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การนำเสนอผลงาน ซึ่งแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสังเกตปรากฏการณ์ 2) ขั้นตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา 3) ขั้นสืบเสาะและลงมือปฏิบัติเพื่อหาคำตอบ 4) ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาอนาคตในระหว่างการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน

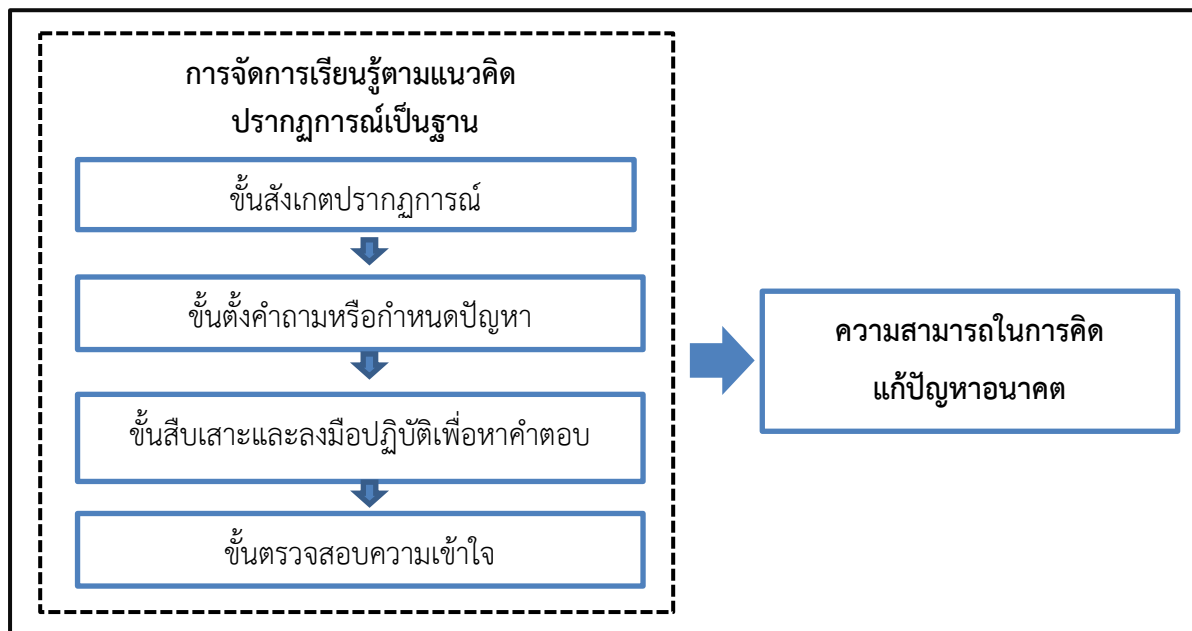
2. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Based Learning) ที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีกได้ในอนาคตเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ เช่นเดียวกับที่ พงศธร มหาวิจิตร (2560) อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) และ Salander (2015) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานนักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง จากการเชื่อมโยงองค์ความรู้หรือข้อมูลความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้พบเจอกับความรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่เดิม แล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ตามความเข้าใจของตนเองส่งผลให้การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดของโครงการสอนคิดแก้ปัญหาอนาคต (Future Problem Solving Program, (2001), Casinader Niranjana Robert (2012), ฐิติพร พิษณุกุล (2547)) ในภาพรวมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานมีการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตที่สูงขึ้นทั้ง 3 ด้าน คือ การทำความเข้าใจปัญหา การสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหา และการวางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา

3. จากผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมผู้เรียนเห็นด้วยต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาเห็นด้วยในด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงกันของทุกองค์ประกอบทั้งกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยีทันสมัย (พงศธร มหาวิจิตร, 2560) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่นำเนื้อหาจากปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีความหลากหลายรอบตัวผู้เรียนมาเป็นจุดเริ่มต้นความสนใจร่วมกัน ผู้เรียนได้มีการระดมสมองทุกขั้นตอน ทำให้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการแสดงความคิดเห็นกันอย่างอิสระ กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่ อยู่บนพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Silander (2015), Daehler & Folsom (2016)) สอดคล้องกับที่ ชลาธิป สมานิต (2562) กล่าวว่า ข้อดีของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานคือผู้เรียนมีความสุข เพราะองค์ความรู้ที่ได้รับเกิดจากความต้องการของผู้เรียนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียน และตระหนักรู้ในสิ่งที่ได้เรียนรู้เพราะปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและมีความหมายในชีวิตสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้มีการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีระบบตามหลักวิชาการที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้และพัฒนาความสามารถในการคิด โดยวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต 3 ด้าน คือ การทำความเข้าใจปัญหา การสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหา และการวางแผนการดำเนินการแก้ปัญหา โดยได้สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

1. ขั้นสังเกตปรากฏการณ์ ผู้เรียนสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้ว กำลังเกิดขึ้น หรือกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตก็ได้ ซึ่งผู้เรียนจะได้สังเกตร่วมกันภายในกลุ่ม จากมุมมองที่หลากหลายแตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาปรากฏการณ์
2. ขั้นตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกันถึงประเด็นปัญหา ที่เกิดจากการสังเกตปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งผู้เรียนจะได้วิเคราะห์ปัญหาที่สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ เพื่อวางแผนการแก้ปัญหาต่อไป
3. ขั้นสืบเสาะและลงมือปฏิบัติหาคำตอบ ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยการสืบค้น อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสนอวิธีการแก้ปัญหาหลายๆ วิธี โดยมีการระบุแนวคิดวิธีการแก้ปัญหา อธิบายกระบวนการแก้ปัญหา และหาข้อมูลสนับสนุนวิธีการแก้ปัญหาปรากฏการณ์นั้น
4. ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ ผู้เรียนกำหนดเกณฑ์ในการประเมินวิธีการแก้ปัญหา และนำเกณฑ์ที่คัดเลือกไว้มากใช้ในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดโดยพิจารณาถึงน้ำหนักความสำคัญของเกณฑ์และจัด

อันดับแนวคิดการแก้ปัญหาอนาคตที่ดีที่สุด นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาอนาคต โดยการเขียนอธิบาย ออกแบบสไลด์นำเสนอ สรุปในรูปแบบโปสเตอร์ นำเสนอปากเปล่า หรือแสดงออกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อสะท้อนองค์ความรู้หรือวิธีการแก้ปัญหา และสามารถประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนรู้สำหรับการแก้ปัญหาในอนาคต โดยทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินสรุปองค์ความรู้ที่ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคตระหว่างจัดการเรียนรู้ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น ขั้นตอนการเลือกปรากฏการณ์ที่นำมาใช้ในการศึกษาจะส่งผลต่อ ความสามารถในการสร้างแนวคิดเพื่อแก้ปัญหา คือ หากปรากฏการณ์ที่เลือกมานั้นมีความใกล้ตัวและผู้เรียนเห็น ประโยชน์จากการศึกษาปรากฏการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากสืบค้น และมีการแก้ปัญหาสถานการณ์ได้ดี ดังนั้นควรเลือกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความจริง ปรากฏการณ์นั้นมีความสัมพันธ์กับผู้เรียน และมีแนวโน้มว่าอาจจะเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาประเทศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็น ฐาน คำถามที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างมากที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจใน ปรากฏการณ์ อยากสืบค้นหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบจากปรากฏการณ์ที่ศึกษา ผู้สอนควรตั้งคำถามที่ หลากหลายเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียนให้กล้าอภิปรายอย่างอิสระ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถคาดการณ์สถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและมองเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหามาจาก ปรากฏการณ์ได้

1.3 จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตาม แนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เริ่มจากการเลือกปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวผู้เรียน มีความหมายกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและทำงานร่วมกับผู้อื่น จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการ เรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในการพัฒนา ความสามารถในการคิดของผู้เรียนในรูปแบบอื่นๆ เช่น การคิดเชิงระบบ หรือการคิดเชิงนวัตกรรม

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.3 ในการเลือกปรากฏการณ์ที่ใช้ในการศึกษา ควรเลือกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่ง ความเป็นจริง ใกล้ตัวผู้เรียน มีประโยชน์และสัมพันธ์กับผู้เรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และปรากฏการณ์ที่เลือกมานั้นควรมีแนวโน้มว่าอาจจะเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ตากุล. (2550). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและกระบวนการคิดแก้ปัญหาอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 : กรณีศึกษา โรงเรียนวชิราวุธวิทยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมพูนุช จันทรรัตน์. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอนาคต เรื่อง ปัญหาสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชลธิป สมานิติ. (2555). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 38(1). 113-129
- ฐิติพร พิชญกุล. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการแก้ปัญหาเชิงอนาคตของนักศึกษาสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี. (2564). โลกหลังโควิด. แหล่งที่มา https://www.nationalhealth.or.th/./e_book/no103/index.html สืบค้นเมื่อ 13 ก.พ. 2567.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2560). นวัตกรรมการเรียนรู้จากฟินแลนด์. นิตยสาร สสวท. 46(209). 40-45.
- ศศิธร พงษ์โพคา. (2557). การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการแก้ปัญหาอนาคตร่วมกับแผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2562). การจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้ตามแนวทางของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- อภิวัฒน์ รัตนวราหะ. (2563). อนาคตศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: ล็อกอินดีไซด์เวิร์ค.
- อรพรรณ บุตรกัตถุญ. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 46(2). 348-365.
- Casinader, N. R. (2012). *Cultural Perspectives, Thinking, Educators and Globalisation: a critical analysis of the Future Problem Solving Program*. The University of Melbourne.
- Daehler, K. & Folsom, J. (2016). *Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning*. From <http://www.WestEd.org/mss>. Retrieved Jun 22, 2021.
- Future Problem Solving Program. (2001). *Minutes of Meeting of Governing Council*. Lexington Kentucky.
- Silander, P. (2015). *Phenomenon Based Learning*. From <http://www.phenomenoleducation.info/phenomenon-basedLearning.html>. Retrieved Jun 22, 2021.

การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร*
MANAGEMENT OF CO-EDUCATIONAL EDUCATION IN
SCHOOLS UNDER BANGKOK

¹วราภรณ์ ภิรมย์จิตร Waraporn Piromjit ²วัลัยพรรณ อ้วนนาแวง Walaipan Ouannaweang

³จิตติยาภรณ์ เชาวรากุล Jitiyaporn Chaowarakul

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น Saint John's University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Rodkangwaraporn@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครและเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนร่วม และประสบการณ์การอบรมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครูจากโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 276 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One – Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารจัดการหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน และด้านการจัดสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกขนาดของโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนร่วม และประสบการณ์การอบรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม, โรงเรียน, นักเรียน

Abstract

The purpose of this research is to study the management of co-educational education among schools under Bangkok and to compare the management of co-educational education among schools under Bangkok. Classified by school size Co-education management model and training experience the sample group used in this research Get teachers from large schools medium sized school and small schools with a total of 276 students. The research tools were questionnaires. Statistics used in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One - Way ANOVA. The research results found that Management of co-educational education in schools under Bangkok. The overall picture is at

*Received: April 18, 2024. Revised: December 08, 2024. Accepted: December 17, 2024.

a high level. When considering each aspect, it was found that the curriculum management aspect had the highest average, followed by the preparation aspect of students and personnel. in terms of cooperation with the community and in the provision of the environment, respectively. As for the results of comparing the management of co-educational education in schools under Bangkok, it was found that teachers working in schools under Bangkok Classification of school sizes Co-education management model and training experiences are different. There are overall opinions on the administration of co-educational education in schools under Bangkok that are not significantly different at the .05 level.

Keywords: Management of Inclusive Education, Schools, Student

บทนำ

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต ที่ดีและสร้างโอกาสการเข้าถึง การศึกษาอย่างมีคุณภาพให้กับผู้พิการ ถือเป็นความจำเป็นและ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่งผลให้เกิดความเสมอภาคและ เท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และกลไกในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ นั่นก็คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ระบุถึงหน้าที่ของรัฐ ในการลดความเหลื่อมล้ำและกำหนดสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ทั้งนี้ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 โดยคนพิการได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม และได้รับการดูแลช่วยเหลือตั้งแต่ แรกเกิด แรกพบ หรือแรกวินิจฉัย ซึ่งคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการ จำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุน การเรียนการสอน พร้อมกับประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ตามมาตรา 10 กล่าวถึงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือทพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส จัดให้มีสิทธิและโอกาสได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้มีสิทธิได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

กรุงเทพมหานครมีแผนพัฒนา กรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ซึ่งในระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) โดยมีเป้าหมายในการกระจายโอกาส ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค และมีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ โดยได้มีการดำเนินการกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษา สำหรับผู้เรียนในกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ และดำเนินกิจกรรมการเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับทุกระบบอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม และพัฒนา

อย่างเต็มศักยภาพ เรียนรู้ทักษะวิชาการ พัฒนาทักษะชีวิต และประกอบอาชีพตามความสามารถ พึ่งตัวเองได้ ใช้ชีวิตได้ใกล้เคียงหรือเทียบเท่าคนปกติ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2566)

ซึ่งการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่มีความพิเศษได้เข้าเรียนรู้สังคม และสิ่งแวดล้อมของชั้นเรียนเด็กปกติ เพื่อให้ปรับตัวให้เข้าสังคมได้จากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และจากการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน นโยบายการศึกษาชาติได้ให้โอกาสทางการศึกษาแก่คนไทยทุกคนให้สามารถเรียนได้ในทุกที่ที่เปิดเรียนทั้งคนปกติ และคนไม่ปกติ ซึ่งหมายถึง ผู้พิการ ผู้มีปัญหาสภาพ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ด้วยจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันทางสังคม เกิดการยอมรับในความเป็นมนุษย์สร้างความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน นับเป็นนโยบายการศึกษาที่สร้างสรรค์ความเป็นคนและความสมบูรณ์ทางสังคม (ชมบุญ แยมนาม, 2560)

นอกจากนี้จากการประเมินโครงการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในระยะที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนแกนนำที่จัดการศึกษาเรียนร่วมมีการบริหารจัดการตามกระบวนการจัดการเรียนร่วมในระดับปานกลาง หากพิจารณาตามเกณฑ์การกำหนดให้ครูการศึกษาพิเศษ 1 คน สอนนักเรียนพิเศษ 6 คน ขณะที่ มีครูการศึกษาพิเศษ 357 คน หากเทียบอัตราครูกับนักเรียน 1 ต่อ 6 กรุงเทพมหานครยังขาดครูการศึกษาพิเศษอีกจำนวน 373 คน จะเห็นว่าจำนวนโรงเรียนและจำนวนครูไม่ครอบคลุมและไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตลอดจนบางโรงเรียนยังไม่มีความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนร่วมได้ตามนโยบายของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เนื่องมาจากหลักเกณฑ์และข้อจำกัดของ สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครในการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามมติคณะกรรมการพิจารณาความพร้อมการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ต้องผ่านการคัดกรองจากครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่ได้รับการอบรมการคัดกรองความบกพร่องของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือนักจิตวิทยา หรือแพทย์ ซึ่งพบว่าสาขาครูการศึกษาพิเศษ ครูแนะแนวขาดแคลน หรือครูแนะแนวไม่ได้ผ่านการอบรมการคัดกรองความบกพร่องของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ศูนย์บริการสาธารณสุขบางสำนักงานเขตไม่มีนักจิตวิทยา หรือแพทย์ ทำให้เด็กไม่ได้รับการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) ด้านความพร้อมของบุคลากร 3) ความพร้อมด้านอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) 4) ต้องมีมติเห็นชอบจากคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการขอเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) และ 5) ผู้ปกครอง นำเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทที่ไม่สามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติ ให้โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการ พิจารณาการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา ประธานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้แทนประธานคณะกรรมการเครือข่าย ผู้ปกครองหรือผู้แทน ครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่ทำหน้าที่สอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อพิจารณารับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2566)

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับโอกาสทางการศึกษา และมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของผู้วิจัย ว่ามีการบริหารจัดการอย่างไร ในขนาดโรงเรียนใหญ่ กลาง เล็ก และครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากน้อยเพียงใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับโรงเรียนที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานและหน่วยงานภายในสังกัด

กรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการตลอดจนใช้เป็นข้อมูลในการขยายโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนร่วม และประสบการณ์การฝึกอบรม

สมมุติฐานการวิจัย

1. โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมแตกต่างกัน
2. โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีรูปแบบการจัดการเรียนร่วมต่างกันมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมแตกต่างกัน
3. ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การรับฝึกอบรมต่างกันมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 158 โรงเรียน จำนวนครูการศึกษาพิเศษทั้งหมด 357 คน แบ่งเป็นครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 210 คน ครูในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 79 คน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 68 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาด ผู้วิจัยจึงขอเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่ามีเพียง 276 คน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 276 คนในการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลสถานศึกษาและสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนร่วม ประสบการณ์การรับฝึกอบรม และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2566 ใน 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรตามความคิดเห็นของครู ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert)

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถาม 2) สร้างแบบสอบถามและนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของข้อคำถามแล้วเลือกข้อคำถาม ที่มีค่า IOC เฉลี่ยตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 3) ปรับปรุงแบบสอบถามตามให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูการศึกษาพิเศษสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาช (Cronbach) โดยกำหนดค่าดัชนีความเชื่อมั่น เท่ากับหรือมากกว่า 0.7 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 4) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบบออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการคำนวณหาค่าสถิติเพื่อตอบปัญหาการวิจัย และกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่(Frequency) และหาร้อยละ(Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 4 ด้าน โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนร่วม และประสบการณ์การรับการฝึกอบรม โดยการทดสอบที(t-test) และหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมทุกด้าน

การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร	3.94	0.66	มาก
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	3.83	0.69	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	4.09	0.63	มาก
4. ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน	3.85	0.68	มาก
ภาพรวม	3.93	0.67	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ ด้านบริหารจัดการหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน และ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนของท่านมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไป มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียนทั่วไปและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนร่วม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โรงเรียนของท่านส่งครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสม่ำเสมอ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และโรงเรียนของท่านมีการจัดนิทรรศการ กิจกรรมความรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนของท่านมีการสนับสนุน ติดตามและประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในคราวต่อไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนของท่านมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างชัดเจน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โรงเรียนของท่านจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และโรงเรียนของท่านมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอกอาคาร ได้แก่ ราวบันได ทางเดิน เครื่องปรับอากาศ ที่นั่งพักริมทาง เครื่องช่วยฟังอย่างพอเพียง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP)เป็นลายลักษณ์อักษร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนของท่านมีการประเมินผลการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP)มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โรงเรียนของท่านมีการจัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และโรงเรียนของท่านมีการปรับหลักสูตรทั่วไปเพื่อใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนของท่านรายงานความก้าวหน้าในการจัดการเรียนร่วมต่อหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนของท่านรับนักเรียนที่หน่วยงานอื่นๆ ส่งต่อเข้ามาเรียนร่วมตามหลักเกณฑ์ของการรับนักเรียนของกรุงเทพมหานครที่กำหนดมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โรงเรียนของท่านมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานด้านการแพทย์ เช่น โรงพยาบาลเพื่อนำนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้รับการตรวจรักษาหรือบำบัด มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และโรงเรียนของท่านมีการขอความร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนร่วม และประสบการณ์การฝึกอบรม

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดโรงเรียน รูปแบบการจัดการเรียนร่วม และประสบการณ์การรับการฝึกอบรมโดยกำหนดสมมติฐาน และมีผลการทดสอบสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมแตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการจัดการเรียนร่วมต่างกันมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมแตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามรูปแบบการจัดการเรียนร่วม พบว่าโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครที่มีรูปแบบการจัดการเรียนร่วมต่างกันมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์การรับฝึกอบรมต่างมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมแตกต่างกัน และผลการเปรียบเทียบการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจำแนกตามประสบการณ์การรับการฝึกอบรม พบว่าโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์การรับการฝึกอบรมต่างกันมีการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากรแตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำผลการวิจัยสำคัญมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมทุกโรงเรียนได้ตระหนักเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนร่วม มีการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติการระยะยาว ระยะสั้นที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแบบเรียนร่วมของกรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริงและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมบริบทของแต่ละโรงเรียน สอดคล้องกับอรุชา สว่างโลก (2562) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียนทั่วไป ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียนทั่วไปและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือช่วยเหลือ และ

อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนร่วม มีการส่งครูการศึกษาพิเศษและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมสม่ำเสมอ และมีการจัดนิทรรศการ กิจกรรมความรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม สอดคล้องกับอัญชลา เกลี้ยงแก้ว (2560) ได้ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้าน การเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากรอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมมีการสนับสนุน ติดตามและประเมินผลการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษและนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมในคราวต่อไป และมีการแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อย่างชัดเจน ซึ่งจัดสภาพแวดล้อมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายในและภายนอกอาคาร ได้แก่ ราวบันได ทางเดิน เครื่องปรับอากาศ ที่นั่งพักริมทาง เครื่องช่วยฟังอย่างพอเพียง สอดคล้องกับวรพล ชูลีจันทร์ (2562) ได้ทำศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ครูที่ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนร่วมมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) เป็นลายลักษณ์อักษร มีการจัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP) มีการประเมินผลการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และ มีการปรับหลักสูตรทั่วไปเพื่อใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับวรพล ชูลีจันทร์ (2562) ได้ทำศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน ภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะโรงเรียนมีการรายงานความก้าวหน้าในการจัดการเรียนร่วมต่อหน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี ตามนโยบายของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครที่จะให้ทุกโรงเรียนในสังกัดรายงานความก้าวหน้าด้านการ จัดการเรียนการสอนในทุกปีการศึกษา และมีการรับนักเรียนที่หน่วยงานอื่นๆ ส่งต่อเข้ามาเรียนร่วมตาม หลักเกณฑ์ของการรับนักเรียนของกรุงเทพมหานครที่กำหนด มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานด้าน การแพทย์ เช่น โรงพยาบาลเพื่อนำนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้รับการตรวจรักษาหรือ และมีการขอ ความร่วมมือกับชุมชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนผ่านโครงการต่างๆที่โรงเรียนจัด ขึ้น สอดคล้องกับอัญชลา เกลี้ยงแก้ว (2560) ได้ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชนอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานครจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มี ขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตาม สมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ที่จัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วม ซึ่งมีการเตรียมความพร้อมของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นไป ตามนโยบายการจัดการเรียนร่วมของกรุงเทพมหานคร ที่มีการตรวจสอบประเมินผลรายงานความก้าวหน้าต่อ

สำนักงานการศึกษาเป็นรายปีทุกปี ทำให้ทุกโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ สอดคล้องกับรดา ธรรมพูนพิสัย (2556) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า ขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน พบว่ามีสภาพปัญหาการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมไม่แตกต่างกัน

รูปแบบการจัดการเรียนร่วม ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรูปแบบการจัดการเรียนร่วม พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีรูปแบบการจัดการเรียนร่วมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สามารถจัดได้หลายรูปแบบ โดยโรงเรียนสามารถเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของโรงเรียน เหมาะสมกับสภาพความพร้อม อีกทั้งเลือกใช้รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง สอดคล้องกับจริยา ตรุษฎี (2562) ได้ทำการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านนักเรียน นักเรียนพิเศษเรียนร่วมได้มีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไปตามศักยภาพ และโรงเรียนมีการจัดให้นักเรียนพิเศษเข้าเรียนตามห้องเรียนแต่ละชั้นอย่างเหมาะสมตามระดับความสามารถ ด้านสิ่งแวดล้อม โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อมอบหมายหน้าที่ให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีสื่อเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกและอื่นๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิเศษเรียนร่วมโดยมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ด้านเครื่องมือนักเรียนพิเศษเรียนร่วมได้รับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นๆ ทางการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของตนเอง โดยโรงเรียนส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพิ่มความรู้ด้านการทำสื่อทางการศึกษาพิเศษ

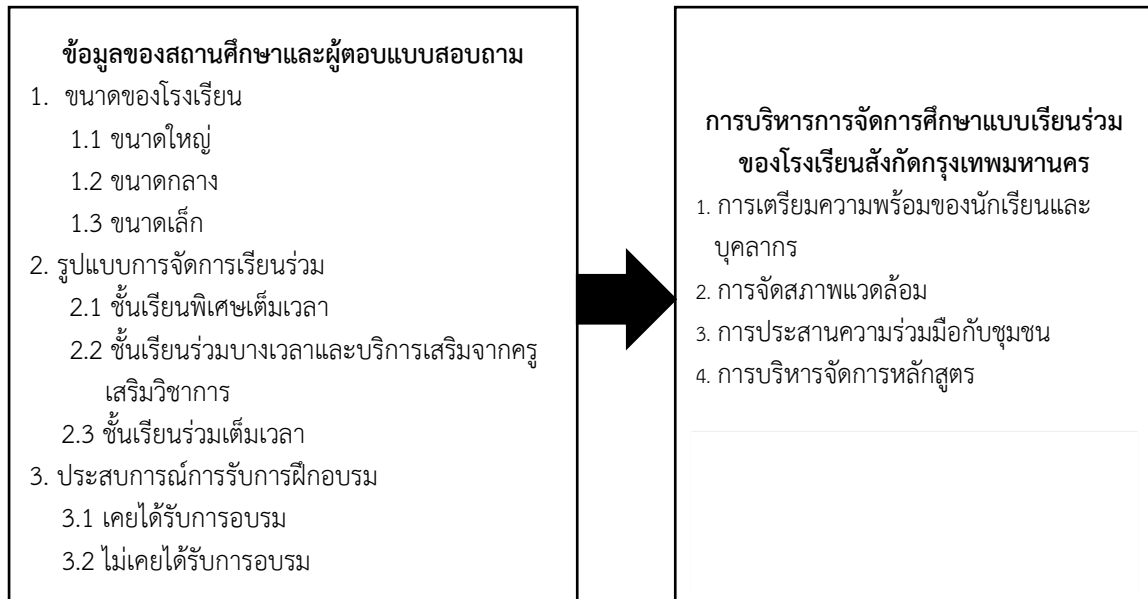
ประสบการณ์การฝึกอบรม ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การรับการฝึกอบรม พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การฝึกอบรมต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเรียนร่วมมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียนและบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเรียนร่วม มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มากกว่าครูที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมด้านการเรียนร่วมทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าครูที่ผ่านการฝึกอบรมจะมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษสามารถวางแผนประชุมแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดีและมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สอดคล้องกับสมฤดี พลละวุฒิโทย (2564)

ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการกำหนดนโยบายควรให้ผู้บริหารทุกระดับของกรุงเทพมหานครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคจัดโครงสร้างองค์กรให้มีส่วนงานบริหารการศึกษาพิเศษเป็นการเฉพาะ จัดสรรกรอบอัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษ ให้เหมาะสมและเพียงพอ ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพ และจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำกลุ่มเขต และด้านการวางแผน ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครควรมีการวางแผนกลยุทธ์กำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน จัดเตรียมให้เด็กทุกคนสามารถ เรียนร่วมกัน ระดมสมองแบบรวมพลังความร่วมมือกันของโรงเรียน ครอบครัว และนักสหวิชาชีพ การสร้างเครือข่าย ความร่วมมือทุกภาคส่วน และกำกับ ติดตาม ประเมินผล อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยด้านการบริหารงานวิชาการ มีการวิเคราะห์หลักสูตรทั่วไปและหลักสูตร เฉพาะให้สอดคล้องตามประเภทของความพิการ และจัดกิจกรรมตามความต้องการจำเป็นพิเศษ ครูจัดทำ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และแผนการสอนเฉพาะบุคคล พัฒนาการสอนด้วยชุมชน การเรียนรู้ทาง วิชาชีพ สนับสนุนการวิจัย จัดให้นิทรรศการหรือเวทีให้แสดงผลงานหรือผลงาน การวัดผลประเมินผล เพื่อประเมินความก้าวหน้าและการรายงานผลเป็นรายบุคคล ด้านการบริหารงานบุคคลสรรหาและคัดเลือกครู จาก การสร้างความร่วมมือกับสถาบันผลิตครูการศึกษาพิเศษ จัดสรรทุน และทำข้อตกลงบรรจรับราชการครู และการรักษาและ การพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพ สร้างขวัญกำลังใจ และผลการ ปฏิบัติงานเน้นการพัฒนาเด็กเป็นสำคัญ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาโรงเรียน ที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น ดังนั้น การบริหารการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสำคัญ อย่างมากในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความพิเศษให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและมีประสิทธิภาพ ตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฯ ระยะ 20 ปี ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) โดยมีเป้าหมายในการกระจาย โอกาส ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค และมีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาพิเศษ โดยได้มีการดำเนินการกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครทุกแห่งสามารถให้บริการการศึกษา สำหรับ ผู้เรียนในกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ และดำเนินกิจกรรมการเปิดสอนการจัดการศึกษาพิเศษ (เรียนร่วม) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ ในการบริหารการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาเน้นไปที่การปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการศึกษา แบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของนักเรียน และบุคลากร ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชน และด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ด้านการเตรียมความพร้อมโรงเรียนควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคารให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.3 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรโรงเรียนควรมีการวางแผนจัดทำหลักสูตรเพื่อใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - 1.4 ด้านการประสานความร่วมมือกับชุมชนโรงเรียนควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในด้านต่างๆ ทั้งด้านหลักสูตร สภาพแวดล้อม ด้านการเตรียมความพร้อม
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการของครูและผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
 - 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
 - 2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร
 - 2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครของแต่ละกลุ่มเขต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรรยา ตรีชัย. (2562). แนวทางการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชมนุญ แยมนาม. (2560). การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รดา ธรรมพูนพิสัย. (2556). สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วรพล ฐิตจันทร์. (2562). รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- สมฤดี พละวุฒิไธทย. (2564). การบริหารจัดการการศึกษาพิเศษในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2565). แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2566). แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2566-2570) เป้าหมายให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับ ทุกระบบ อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2566). รายงานสถิติทางการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570). แหล่งที่มา https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651 สืบค้นเมื่อ 5 ม.ค. 2566.
- สำนักทะเบียนกลางกรมการปกครอง. (2564). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักทะเบียนกลางกรมการปกครอง.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2566). แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปีระยะที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพมหานคร: สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล.
- อรุชา สว่างโลก. (2562). การบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาในโรงเรียนเรียนร่วมสังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 9. 162-171.

- อัญชลี เกลี้ยงแก้ว. (2560). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนวนสังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.**
- Flora Usang. (2021). Implementation and Monitoring Committees of Special Needs Education Administration in Cross River State. **SSRN Electronic Journal.** <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3852608>.
- Iva Evry Robiyansah, Mudjito and Murtadlo. (2019). Perceived Organizational Support and Organizational Commitment among Special Education Teachers in Pakistan. **International Journal of Educational Management.** 33(5). 848-859.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement.** 30(3). 607-610.
- Lazarus Udie. (2021). The Role Advocacy in Special Needs Education Administration in Nigeria. **SSRN Electronic Journal.** <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3852560>.
- Shari E. Lujan. (2020). **The importance of administrative support for special education teachers.** University of the Pacific Theses and Dissertations.
- William, R.S. (1998). **Performance management: Perspectives on employee Performance.** An international Thomsom Publishing Company.

แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักภาวานา 4*

GUIDELINES FOR DEVELOPING THE EMOTIONAL INTELLIGENCE OF
EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS PRIMARY SCHOOL UNDER THE
JURISDICTION OF THE PHICHIT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE,
AREA 2, ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF PHAWANA 4

¹กิตติภณ แก้วเหลียม Kittiphon Kaewliam ²พระธรรมวชิรธีรคุณ Thammavajirathirakhun

³สุวัฒน์ แจ้งจิต Suwat Chaengjit

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Kittiphon_Kaewliam@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักภาวานา 4 เป็นวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 302 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านทักษะทางสังคม ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ตามลำดับ และ 2) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักภาวานา 4 ประกอบด้วย (1) ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง สร้างเข้าใจและรับฟังความรู้สึกของผู้อื่น ควบคุมอารมณ์และการแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ ควรให้ข้อคิดเห็นและคำชมเชยครูในการแสดงออกถึงความคิดเห็น (2) ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง สร้างความเข้าใจในเรื่องที่กำลังเปลี่ยนแปลงทั้งด้านบวกและด้านลบ สร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและสนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ (3) ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง พัฒนาตนเองทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ สนับสนุนทักษะการสื่อสารในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกฝนทักษะใหม่เพื่อเรียนรู้ (4) ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น สร้างความเข้าใจมุมมองของผู้อื่น ลดความขัดแย้งและหาทางออกร่วมกัน เรียนรู้วิธีการจัดการอารมณ์ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น (5) ด้านทักษะทางสังคม สร้างสื่อสารได้เข้าใจและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เปิดโอกาสกว้างเพื่อเชิญชวนพูดคุยอย่างเปิดเผยอย่างเป็นกันเอง

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักภาวานา 4

Abstract

This research aims to 1) study the emotional intelligence of school administrators and 2) find a way to develop emotional intelligence of school administrators according to the Four meditation principles (Bhāvana). This research is a mixed-method research. The quantitative research used a questionnaire with a sample of 302 teachers. Data were analyzed using statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research was conducted by interviewing 9 key informants. Data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) Overall, the emotional intelligence of school administrators in schools under the Office of the Primary Educational Service Area 2, Phichit, was at a moderate level. When considering each aspect, all 5 aspects were at a moderate level: self-control of emotions, social skills, self-motivation, self-awareness of emotions, and understanding others' emotions, respectively. 2) The development guidelines for emotional intelligence of school administrators according to the Four meditation principles (Bhāvana) consisted of (1) self-awareness of emotions, understanding and listening to others' feelings, controlling emotions and problem-solving mindfully, and giving feedback and praising teachers for expressing their opinions. (2) Self-control of emotions: Creating an understanding of both positive and negative changes, created an open and supportive atmosphere for teachers to seek knowledge and adapt to the situation. (3) Self-motivation: Developing yourself in both theory and practice, supporting communication skills in working with others, practicing new skills to learn. (4) Understanding others' emotions: Building an understanding of others' perspectives, reducing conflicts and finding solutions together, learning how to manage others' emotions, building good relationships and working smoothly with others. (5) Social skills: Building communication and interaction with others appropriately, providing opportunities to invite open and friendly conversations.

Keywords: Emotional Intelligence, School Administrators, Four Principles of Meditation (Bhāvana)

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาให้ประชาชนมีโอกาสดำเนินการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มากขึ้น นับได้ว่าการศึกษาคือรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้รับการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการนำนโยบายหลักสูตรแนวปฏิบัติอื่นๆ ไปลงมือปฏิบัติโดยตรง ผลของการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นที่สถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการศึกษาที่จะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารซึ่งเป็น

บุคคลที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการดำเนินงานในฐานะผู้ควบคุมบังคับบัญชาและริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ขององค์การให้เป็นไปตามเป้าหมาย (จันทราณี สงวนนาม, 2551) ซึ่งสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จทางด้านการจัดการศึกษา องค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในอันดับต้นๆ คือ ผู้บริหาร เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการบริหารและจัดการงานต่างๆ ของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

การที่ผู้บริหารจะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกๆ คนในการดำเนินงานได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานควบคู่กันไป ต้องมีความสามารถในการบริหารทั้งงานและคน แสดงออกกับบุคลากรทุกๆ คนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความพึงพอใจ ซึ่งในสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน และการเปลี่ยนแปลง ผู้นำยุคใหม่ที่จะสามารถพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ดี นอกจากระดับสติปัญญาและความเชี่ยวชาญต่างๆ แล้ว ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารนั้นสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถบริหารจัดการตนเองและความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี (Daniel Goleman, 1998) โดยมีความฉลาดทางอารมณ์เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ก่อให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม และมีความอดทน ฝ่าฟันปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา ความอดทนในการเรียนรู้สิ่งที่ยาก ทำให้การปฏิบัติงานในองค์กรมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ความฉลาดทางอารมณ์ถือเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งและมีความจำเป็นต่อบุคคลในการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ มีความสุข ประสบความสำเร็จ เป็นผู้มีคุณค่าก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น จากการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า อารมณ์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของคนในองค์กร (จิล แดนน, 2549) จากผลงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จเกิดจากความฉลาดทางอารมณ์ ประมาณ 75-80 เปอร์เซนต์ ขณะที่เป็นส่วนของสติปัญญาเพียงส่วนน้อย (เทอดศักดิ์ เดชคง, 2545)

ในยุคปัจจุบันเกิดภาวะความตึงเครียด สับสน วิดกกังวล เป็นจำนวนมากประกอบกับสภาพแวดล้อม รอบตัวมีแต่ความวุ่นวาย เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัว ซึ่งจะเห็นได้จากข่าวสารที่เผยแพร่ในทุกวันนี้ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ การทำแท้ง หมอฆ่าฟันศพแฟนสาว อาจารย์ข่มขืนลูกศิษย์ การฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น เกิดความเสื่อม ทางด้านจริยธรรมและศีลธรรมขึ้นในจิตใจและสังคมที่บุคคลไม่สามารถ ควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนได้ พฤติกรรมที่แสดงออกจึงเป็นไปในทางเบียดเบียนประทุษร้าย ตนเองและผู้อื่นได้ ซึ่งหากไม่มีการระงับหรือปรับอารมณ์ให้เหมาะสม ไม่ควบคุมจิตใจให้รู้จักยั้งคิดไม่ ควบคุมสติ หรือระงับจิตไม่เบียดเบียน ละความโลภ โกรธ หลง ระวังตัณหา ความทะเยอทะยานแล้วยังจะทำให้ชีวิตมีความเสียหายและความทุกข์มากขึ้น แต่หากเรารู้จักที่จะควบคุมอารมณ์ของตนเอง ให้อยู่กับเนื้อกับตัว ทำให้ตัวเองมีสติ รู้จักคิดพิจารณาใช้ทั้งปัญญา และสติให้สอดคล้องกัน รู้จัก รัก เมตตา กรุณาต่อกัน

ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความสามารถในการเข้าใจและจัดการกับอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์มักมีความสามารถในการรับรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้น แสดงออกอย่างเหมาะสมต่อสถานการณ์ และสามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม การมีความฉลาดทางอารมณ์สามารถช่วยให้เรามีความสุข มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และสามารถเติบโตและพัฒนาด้านบุคลิกภาพได้เป็นอย่างดีการควบคุมอารมณ์ไม่ให้ฟุ้งซ่านขณะการทำงานสิ่งใดในทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า มีสมาธิ “สมาธิ” หมายความว่า การตั้งใจมั่นอยู่ในสิ่งเดียวที่เราทำ คนที่มีสมาธิย่อมขบไล่ความคิดอื่นๆ ที่ไม่ต้องการนั้นออกไปเสียหมดและรวมกำลังปัญญาใช้ในเรื่องเดียว ในครั้งหนึ่งๆ ตามปกติอารมณ์ของบุคคลย่อมจะเลื่อนลอยไม่คงที่ที่จะเปลี่ยนแปลงจากอารมณ์หนึ่งไปสู่อีกอารมณ์หนึ่งเสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้ สามารถขบ

ปัญหาที่ยากให้กลายเป็นง่ายได้ด้วย ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าจิต (หรือใจ) เป็นใหญ่เป็นประธาน ถ้าสภาพจิตใจดีงาม การกระทำหรือพฤติกรรมทางกายและทางวาจาก็ดีงามไปด้วยเพราะเจตนา (ความตั้งใจคิดหมาย) เป็นตัวกำหนดพฤติกรรม เป็นต้น

หลักพุทธเป็นแนวทางปฏิบัติในวิถีชีวิตของมนุษย์ที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้มนุษย์เข้าถึงสัจจะ แห่งชีวิตและสันติสุข รวมถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยหลักภavana 4 เป็นหลักธรรมในการอบรมพัฒนาดตนเอง ให้ดีขึ้น พร้อมสมบุรณ์อินทรีย์ทั้ง 5 กล่าวคือ กายภาวนา เป็นการเจริญกาย พัฒนากาย การฝึกอบรมกายให้เจริญองกาม การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ศิลภาวนา เป็นการเจริญศีล พัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน จิตภาวนา เป็นการเจริญจิต พัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญองกามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใส และปัญญาภาวนา เป็นการเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันตนเองและโลก ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดปล่อยจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา หลักภavana 4 ในพระพุทธศาสนา มีที่มาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมักแสดงในรูปที่เป็นคุณสมบัติของ บุคคลผู้ได้เจริญกาย ศีล จิต และปัญญาแล้ว มีความสำคัญทั้งในด้านการพัฒนาดตน การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่อง แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักภavana 4 เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาดตน เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการบริหารจัดการองค์กร ในการนำหลักภavana 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งจะได้นำไปประกอบการวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการในองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักภavana 4

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 จำนวน 1,380 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 คน จากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) และสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 5 ระดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Daniel Goleman โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.8-1.00 ทุกข้อจึงนำมาสร้างแบบสอบถามต่อไป 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครู จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของ Cronbach ได้ผล 0.86 7) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยวิธีการแจกแจง ค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 วัดระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้วยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามหลักทฤษฎี 4

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนาจำนวน 3 รูป/คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยมีขั้นตอนการสร้างตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามหลักทฤษฎี 4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามหลักทฤษฎี 4 จากเว็บไซต์ บทความ เอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์งานวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) สร้างแบบสัมภาษณ์ 4) ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหาเพื่อปรับปรุงแก้ไข 5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้ว พิมพ์ฉบับจริงเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วจึงสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากความสอดคล้องและตรวจสอบข้อมูลจากการให้ข้อมูลจากบุคคลหลายคนในประเด็นเดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ด้านทักษะทางสังคม ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในภาพรวม

ที่	สภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพความฉลาดทางอารมณ์ (n=302)			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1	ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง	3.25	0.84	ปานกลาง	4
2	ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง	3.41	0.88	ปานกลาง	1
3	ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง	3.34	0.85	ปานกลาง	3
4	ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น	3.16	0.80	ปานกลาง	5
5	ด้านทักษะทางสังคม	3.35	0.83	ปานกลาง	2
	ภาพรวม	3.30	0.84	ปานกลาง	

2. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามหลักทฤษฎี 4 สรุปข้อมูลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self-Awareness) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสามารถรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองอยู่เสมอ แนวทาง คือการเรียนรู้ในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น การเข้าใจและรับฟังความรู้สึกของผู้อื่นจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถเข้าใจสถานการณ์และปรับตัวต่อสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น การฝึกฝนทักษะด้านการควบคุมอารมณ์ และการแก้ไขปัญหาอย่างมีสติจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและช่วยสร้างสภาวะทำงานที่มีความสุขและสมดุลให้กับทีมงานได้ดี การพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้สึกกับพฤติกรรมและการตอบสนองในสถานการณ์ต่างๆ จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาผู้บริหารให้มีความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทีมงานอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิผลในการทำงานอย่างยั่งยืนและคุ้มค่า

2. ผู้บริหารมีความมั่นใจและมองเห็นคุณค่าในตนเอง แนวทาง คือการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้พบกับความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง การให้ข้อคิดเห็นและคำชมเชย

เมื่อพวกเขาทำได้ดี สร้างความไว้วางใจให้พวกเขามีพื้นที่ในการแสดงออกถึงความคิดเห็นและแนวคิดของตนเอง รวมทั้งการให้โอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถของพวกเขา เมื่อผู้บริหารสร้างพื้นที่และเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ผู้ได้บังคับบัญชาจะมีโอกาสเติบโตและพัฒนาตนเองได้มากขึ้นในทางที่ดีและยั่งยืนในสถานศึกษา

2.2 ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสามารถทำความเข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้ แนวทาง ควรมีแนวทางที่เน้นการสร้างความสำเร็จในเรื่องที่กำลังเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งจะให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเปิดเผยทั้งด้านบวกและด้านลบของการเปลี่ยนแปลง รวมถึงสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและสนับสนุนให้ผู้บริหารสามารถแสวงหาความรู้และปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังควรสร้างโอกาสให้ผู้บริหารได้มีโอกาสทดลองและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความพร้อมในการเผชิญกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

2. ผู้บริหารมีสติในการควบคุมความประพฤติของตนเอง แนวทาง ควรมีการส่งเสริมการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านจิตใจและจิตวิญญาณ เช่น การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในการจัดการความเครียด การฝึกสมาธิและความสำนึกสูง การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการสร้างพฤติกรรมที่ดีที่สุดในการทำงานและชีวิตประจำวัน ด้วยความตั้งใจและการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากคณะครูและสถานศึกษา ผู้บริหารจะสามารถพัฒนาความสามารถในการควบคุมตนเองได้อย่างเหนือกว่าและมีผลการดำเนินงานที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพได้ในที่สุด

2.3 ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง (Self-Motivation) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง แนวทาง ควรมุ่งเน้นให้ผู้บริหารได้รับการพัฒนาทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติ โดยเสริมสร้างทักษะและความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้วยการเสริมสร้างทักษะและความรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจะสามารถพัฒนาตนเองให้มีความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในการดำเนินงานอย่างเต็มประสิทธิภาพได้ในที่สุด

2. ผู้บริหารมีการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง แนวทาง ต้องเริ่มจากการระบุจุดเด่นและจุดด้อยของตนเองอย่างชัดเจน จากนั้นจึงพัฒนาแผนการที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การพัฒนาผู้บริหารควรมุ่งเน้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การฝึกฝนทักษะใหม่ และการสร้างพื้นที่สนับสนุนให้ผู้บริหารได้ฝึกฝนและเติบโตในสายงานของตนเองอย่างเหมาะสมและเชื่อมั่นไปกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาผู้บริหารเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถใช้ทักษะและความสามารถของตนเองให้เติบโตและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากสภาวะทางอารมณ์ในด้านลบของผู้อื่นได้ แนวทาง สิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาคือการสร้างการเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสำคัญที่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นเชิงบวก การส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการจัดการอารมณ์และการสื่อสารเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้บริหารในการ

แก้ไขปัญหาที่เกิดจากสภาวะทางอารมณ์ที่เป็นลบอย่างมีประสิทธิภาพและเชี่ยวชาญในการจัดการทางอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างมาก

2. ผู้บริหารสามารถเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้ แนวทาง คือใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่นการฟังอย่างจริงจังและตั้งใจ การสื่อสารอย่างชัดเจนและเปิดเผยความรู้สึกอย่างตรงไปตรงมา การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเหมาะสม และการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ ด้วยการปฏิบัติตามแนวทางเหล่านี้ ผู้บริหารจะสามารถพัฒนาทักษะในการเข้าใจและจัดการกับอารมณ์ของผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในการทำงานและชีวิตประจำวัน

2.5 ด้านทักษะทางสังคม (Social Skill) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างเครือข่าย สัมพันธภาพกับหน่วยงานภายนอก แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของผู้บริหาร การเข้าร่วมนำเสนอ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นที่มีความสนใจเดียวกัน นอกจากนี้ยังสามารถใช้โอกาสในการเข้าร่วมประชุมสัมมนา หรือกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มโอกาสในการพบปะกับบุคคลในวงการการศึกษาและสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารมีความสามารถในการตัดสินใจโดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นได้ แนวทางการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและเชิญชวนการสนทนาอย่างเปิดเผย การสร้างพื้นที่ที่สะดวกให้เพื่อนร่วมงานสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยไม่กักขังหรือกลัวการถูกตีความผิด นอกจากนี้การสร้างเครื่องมือหรือกระบวนการที่ช่วยในการประเมินและนำเสนอความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์อย่างมาก ในการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของผู้บริหารในการทำงาน และการที่ผู้บริหารมีความเป็นกลางในการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ จะทำให้มีความยั่งยืนและมั่นคงในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง รองลงมา ด้านทักษะทางสังคม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การควบคุมอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา กล่าวคือ งานของผู้บริหารคือการบริหารสถานศึกษานโยบายการบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ถ้าผู้บริหารไม่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ก็จะทำให้เกิดปัญหา ไม่สามารถควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาได้ในสถานการณ์ที่เป็นลบต่อการบริหารจัดการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการควบคุมอารมณ์ตนเองและมีการฝึกฝนตนเองอยู่เสมอจึงทำให้ผลการศึกษาสภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุดในขณะเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานในสถานศึกษามีจำนวนประชากรที่แตกต่างกันโดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนจำนวนมาก จึงเป็นข้อจำกัดที่จะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและเข้าถึงความรู้สึก อารมณ์ของผู้อื่นได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ อีกทั้งอารมณ์ของแต่ละบุคคลไม่ได้แสดงออกมาอย่างชัดเจนว่าแต่ละบุคคลรู้สึกเช่นไรในสถานการณ์นั้นๆ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหาต่อการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้ ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของชาปิยา สิมลา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองการควบคุมตนเองและการมีทักษะสังคม คุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครในภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้การคำนึงถึงประโยชน์และความรับผิดชอบต่อสังคม ประชาธิปไตยในองค์การ โอกาสและการพัฒนาความสามารถสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย การบูรณาการทางสังคม ความมั่นคงและความก้าวหน้าในงานค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม และความสมดุลระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว

2. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักภาวนา 4 พบว่า

2.1 การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self-Awareness) คือ การนำหลักจิตภาวนา การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียรอดทนมีสมาธิ และปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันโลก สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดปล่อยจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา โดยผ่านกระบวนการและการจัดกิจกรรมโครงการอบรมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเองจะทำให้เรามีสติและสามารถควบคุมตนเองได้ เมื่อนำหลักภาวนามาปรับใช้ ในด้านการพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็ง มั่นคง มีการพัฒนาปัญญาให้สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตติยา จันทรสว่าง (2566) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนงานวิชาการ ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของผู้เรียน พัฒนาบุคลิกภาพของบุคลากรเตรียมลักษณะทางกายภาวนาในการเรียนรู้ผู้เรียน ส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับหลักศีลภาวนา สอดแทรกคุณธรรมคุณธรรมและจริยธรรมในกิจกรรมภายในโรงเรียน ให้ครูผู้สอนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านการสอน ให้ความสำคัญของหลักจิตภาวนา ปลุกฝังนักเรียนให้มีจิตใจที่ดี รู้จักเคารพผู้ใหญ่ และมีภาวะความเป็นผู้นำ สอดแทรกหลักจิตภาวนากับสาระพระพุทธศาสนา ส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปัญญาภาวนา พัฒนาตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้ทันสมัย และแก้ไขปัญหาและพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

2.2 การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) การพัฒนากายภาวนา การพัฒนากายให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การนำหลักจิตภาวนา การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคง มีสติอยู่เสมอด้วยการฝึกการนั่งสมาธิและการปฏิบัติธรรมและควรส่งเสริม พัฒนา ปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันโลก สามารถทำความเข้าใจและยอมรับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้ และศีลภาวนา การพัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายและเพื่อควบคุมความประพฤติของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การนำหลักภาวนามาปรับใช้ การพัฒนากายให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางกาย วาจาและปัญญาจะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา สุนทรรส (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่าหลักภาวนา 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นหลักปฏิบัติ 4 ด้านที่พระพุทธเจ้าตรัสในคำสอนของพระพุทธองค์เองเพื่อใช้เป็นคุณสมบัติของบุคคลท่านชื่อว่า 1)กายภาวนา คนเป็นภาวิตกาโย ตัวการกระทำเป็นกายภาวนา

2) ศิลภาวนา คนเป็นภาวิตสีโล ตัวกระทำเป็นจิตภาวนา 3) จิตภาวนา คนเป็นภาวิตจิตโต ตัวกระทำเป็นจิตภาวนา 4) ปัญญาภาวนา คนเป็นภาวิตปัญญา ตัวกระทำเป็นปัญญาภาวนา เป็นคุณสมบัติของบุคคลผู้ได้เจริญกาย ศีล จิต และปัญญามีความสำคัญทั้งในด้านการพัฒนาดน การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม และในการรักษาพระพุทธศาสนาให้คงอยู่รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริงของชีวิต

2.3 การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง (Self-Motivation) คือ การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้บริหารด้วยการนำหลัก SWOT Analysis การนำกายภาวนาและศีลภาวนามาปรับใช้ การพัฒนากาย การฝึกอบรมกายให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย วาจาและใจ และกายภาวนา การพัฒนากาย การฝึกอบรมกาย การส่งเสริมให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในตำแหน่งหน้าที่การงาน ควรมีแนวทางโดยการส่งเสริมความสามารถและเปิดโอกาสให้ผู้บริหารได้มีพื้นที่ในการแสดงความสามารถและศักยภาพของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองโดยการตั้งเป้าหมายเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จโดยผ่านกระบวนการพัฒนา กาย จิตใจ การทำงานร่วมกับผู้อื่นและการเจริญปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาคณิศรศาสตร์ ควบสโก (มั่นในบุญธรรม) (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ตามหลักพุทธบูรณาการด้วยหลักสติปัฏฐาน 4 ของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเป็นการนำหลักพุทธธรรม คือ หลักสติปัฏฐาน 4 ประกอบด้วย 1) กายานุปัสสนา 2) เวทนานุปัสสนา 3) จิตตานุปัสสนา 4) ธัมมานุปัสสนา บูรณาการกับกระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง มีสติ ระลึกในกายรู้จักใช้สติมั่นในการพิจารณาเวทนา อตทน พิจารณาตนเองโดยใช้ปัญญาไตร่ตรอง ตัดสินใจในการแก้ปัญหาจนตนเองมีคุณค่า 2) ด้านการจัดการกับอารมณ์ตนเอง มีสติระลึกอยู่ในกาย รู้จักข่มใจให้อยู่และมองโลกในแง่ดี โดยการมีสติพิจารณาจิตใจของตนเอง รู้จักพอดีละอิจฉา ริษยา และการมองมุมใหม่ๆ ด้วยปัญญา 3) ด้านการสร้างแรงจูงใจกับตนเอง มีสติระลึกอยู่ในกายพัฒนา จิตใจด้วยการเปลี่ยนวิธีการคิดทางลบให้เป็นบวก ให้กำลังใจตนเองทำจิตใจให้มั่นคง ด้วยการสร้าง กำลังใจจนเกิดแรงผลักดันในตนเอง 4) ด้านการรู้สึกและเข้าใจผู้อื่น การเจริญสติมีกัลยาณมิตร สร้าง อารมณ์ความรู้สึกต่อผู้อื่น ให้ความสนใจการแสดงออกของผู้อื่น เอาใจมาใส่ใจเราจนเกิดการสร้าง ความผูกพันและมีมิตรภาพ 5) ด้านการมีทักษะทางสังคม มีความมุ่งมั่นในตนเอง มีปฏิสัมพันธ์และการ สื่อสารระหว่างกันในสังคมโดยการเริ่มผูกมิตรและหยิบบั้นมิตรใจดี และเคารพระเบียบวินัยต่อตนเองและสังคม

2.4 การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารงานบุคคล ถึงความแตกต่างของผู้ร่วมงานซึ่งเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม นำหลักธรรมปัญญาภาวนา การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันโลก สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา จิตตภาวนา การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณาต่อผู้ร่วมงานและศีลภาวนา การพัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเข้าใจอารมณ์ผู้อื่นการเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันการนำศีลภาวนามาปรับใช้การพัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กันจะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จได้สอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ ชูมี (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

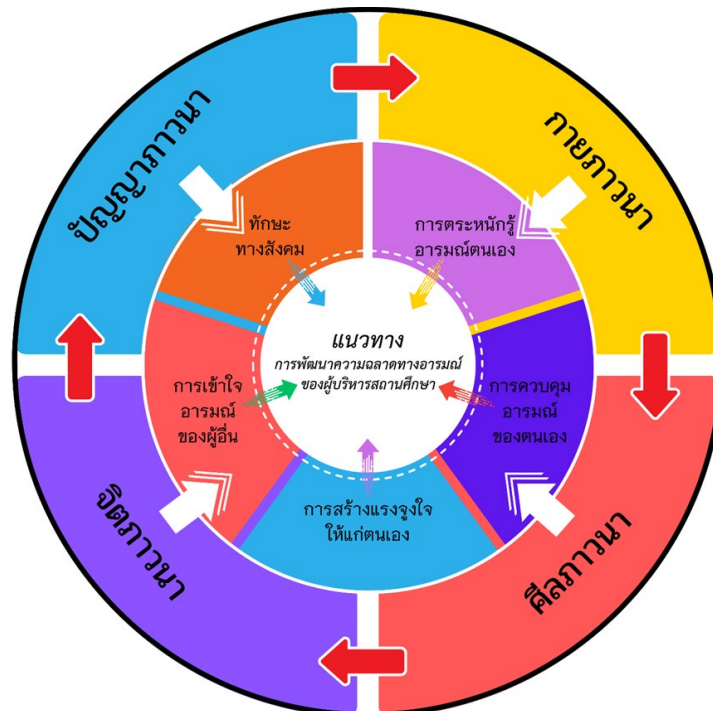

โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ความสามารถในการจูงใจตนเอง การควบคุมอารมณ์ของตนเอง การมีทักษะทางสังคม การตระหนักรู้ตนเอง และการเข้าใจผู้อื่น ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ และควรหาทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของตนเอง เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.5 ทักษะทางสังคม (Social Skill) คือ การนำหลักธรรมหลักภavana 4 และนำหลักศีลภavana การพัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กันและสามารถสร้างเครือข่ายที่จะเกื้อกูล สนับสนุนกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีกายภavana พัฒนาตนเองให้พร้อมสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เป็นที่รักและนับถือ เมื่อผู้บริหารเป็นบุคคลที่เก่งและเป็นคนดีแล้วจะสามารถสร้างเครือข่ายสัมพันธ์ภาพกับหน่วยงานภายนอกได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักธรรมภavana 4 เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งหลักธรรมภavana 4 ประกอบด้วย หลักกายภavana การพัฒนากาย การฝึกอบรมกาย การพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ศีลภavana การพัฒนาความประพฤติ การฝึกอบรมศีล ให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหาย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี เกื้อกูลแก่กัน จิตภavana การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิตใจ ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญงอกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย เช่น มีเมตตากรุณา ขยันหมั่นเพียร อดทนมีสมาธิ และสดชื่น เบิกบาน เป็นสุขผ่องใสและปัญญาภavana การพัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง รู้เท่าทันโลก สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตนให้บริสุทธิ์จากกิเลสและปลดพ้นจากความทุกข์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยปัญญา ภavana 4 เป็นหลักธรรมที่พัฒนาให้บุคคลเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย วาจาและใจ เมื่อมีการนำหลักธรรมมาใช้อย่างสม่ำเสมอจะสามารถทำงานและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติมา สุนทรรส (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธรูปแบบการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนคุณธรรม ทั้ง 3 ขนาด มีรูปแบบบูรณาการกับโรงเรียนวิถีพุทธ 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการ ครูผู้สอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้บูรณาการกับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ พัฒนาการทาง กายภavana มีการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนการเดิน ยืน นั่ง การสวดมนต์ไหว้พระประจำวัน 2) ศีลภavana ฝึกปฏิบัติการทำสมาธิก่อนเรียนทุกวิชา 3) จิตภavana การฝึกอบรมจิตใจด้วยค่ายคุณธรรม 4) ปัญญาภavana มีการจัดกิจกรรมแข่งขันความรู้ด้านคุณธรรม ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์โรงเรียนและในชุมชน สังคมได้อย่างมีความสุข

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักภavana 4 สรุปมาเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายไว้ คือ แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักภานา 4

วงกลมชั้นที่ 2 ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ของตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง 4) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น 5) ทักษะทางสังคม ที่บูรณาการร่วมกับหลักธรรมภานา 4

วงกลมชั้นที่ 3 ได้แก่หลักธรรมภานา 4 ประกอบด้วย 1) กายภานา 2) ศีลภานา 3) จิตภานา และ 4) ปัญญาภานา

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ประเด็นที่ 1 สภาพความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ของตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง 4) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น 5) ทักษะทางสังคม เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ประเด็นที่ 2 การใช้หลักธรรมภานา 4 มาบูรณาการปรับใช้ร่วมกันซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการกำกับแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมดังนี้

1. ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง (Self-Awareness) ผู้บริหารก็เป็นมนุษย์เหมือนคนทั่วไป ย่อมมีอารมณ์ความรู้สึกหลากหลาย อารมณ์บางอย่างก็เกิดขึ้นโดยไม่ทันตั้งตัว หรือควบคุมได้ยาก ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น สถานการณ์ ความเครียด ปัญหาส่วนตัว ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการฝึกฝนพัฒนาตนเองเสียก่อน เมื่อผู้บริหารสามารถรับรู้เท่าทันอารมณ์และเข้าใจตนเองได้อย่างถูกต้อง ก็จะสามารถเข้าถึงความรักและความสุขในการบริหารงานได้อย่างแท้จริง หากนำเอาหลักทฤษฎี 4 มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง ก็จะทำให้ผู้บริหารจิตใจที่สงบอยู่ ใจเย็นมีสติสัมปชัญญะ เข้าใจความจริงของชีวิต ปลดปล่อยจากความยึดติดกิเลส เกิดความศรัทธากับสิ่งที่ทำซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาผู้บริหารให้มีความมั่นใจและมองเห็นคุณค่าตนเอง สามารถตัดสินใจและรับมือกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างมีสมาธิแบบยั่งยืน และคุ้มค่า

2. ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self-Regulation) ผู้บริหารที่ฉลาดจะต้องรู้จักปรับสมดุล เพื่อนำพาตนเองและองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เมื่อผู้บริหารสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ผู้บริหารจะมีสุขภาพจิต สุขภาพกายที่ดี สามารถจัดการกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ วิธีการที่ช่วยให้ผู้บริหารควบคุมอารมณ์ได้ดีรวมถึงการฝึกสมาธิ คือการนำหลักทฤษฎี 4 มาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเองในการทำความเข้าใจและยอมรับในเรื่องที่กำลังเปลี่ยนแปลง รวมถึงการมีสติในการควบคุมความประพฤติของตนเอง จะทำให้ผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานแบบมีสติสัมปชัญญะครบถ้วน ทั้งด้านบวกและด้านลบของการเปลี่ยนแปลง รวมถึงสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและตัวผู้บริหารเองสามารถแสวงหาความรู้และปรับตัวให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

3. ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง (Self-Motivation) ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารมีกำลังใจในการต่อสู้กับทุกอุปสรรคในการบริหารงาน วิธีหนึ่งที่จะช่วยเสริมแรงจูงใจคือการตั้งเป้าหมายที่เป็นที่ตั้งใจในการประสบความสำเร็จ คือการเตรียมพร้อมและทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุเป้าหมายจะช่วยให้เรามีสมาธิและพลังใจในการดำเนินการไปในทิศทางที่ต้องการอย่างมั่นคง การนำหลักทฤษฎี 4 มาปรับใช้จะช่วยให้ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองด้วยความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย หากใช้ความพยายามอย่างไม่ลดละและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคจะทำให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การเข้าใจจุดเด่นและจุดด้อยของตนเองจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและช่วยส่งเสริมความก้าวหน้าในสถานศึกษาอย่างยั่งยืนและมั่นคงไปในทิศทางที่ดีขึ้นต่อไป

4. ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) ผู้บริหารสามารถเรียนรู้การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นได้จากการใส่ใจฟัง การสังเกตท่าทาง และการพูดคุยอย่างสร้างสรรค์ เมื่อผู้บริหารสามารถเข้าใจและรับฟังอารมณ์ของผู้อื่นอย่างถูกต้อง มันจะช่วยสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นอย่างแนบแน่นในการบริหารงาน การฝึกฝนทักษะด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นย่อมเป็นประโยชน์อย่างมากในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงาน การนำหลักทฤษฎี 4 มาปรับใช้จะช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจอารมณ์ของผู้ร่วมงานและสนับสนุนการแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานในช่วงเวลาที่มีปัญหาทางอารมณ์จะช่วยให้สามารถแก้ไขที่เกิดจากสภาวะทางอารมณ์ในด้านลบสถานการณ์ได้ ความเข้าใจและเชื่อมั่นอาจเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการเสริมสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีในสถานศึกษา การแก้ไข

ปัญหาทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเพื่อเกิดการบริหารงานที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

5. ด้านทักษะทางสังคม (Social Skill) ความสามารถในการสร้างเครือข่าย สัมพันธภาพกับหน่วยงานภายนอกเป็นเทคนิคและทักษะทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถเชื่อมโยงระหว่างการทำงานของผู้ร่วมงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา การนำหลักภาวะ 4 มาปรับใช้จะช่วยให้ผู้บริหารมีความสุข สบายใจ มีทัศนคติและกัลยาณมิตรที่ดีต่อผู้ร่วมงานในการผู้บริหาร การมีความสามารถในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจร่วมกันก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารควรมี ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นช่วยสร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความเป็นกันเองและความเข้าใจในกลุ่มการทำงานเช่นนี้ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในทีม และสร้างประสบการณ์ทำงานที่ดีและที่เต็มไปด้วยความสุขแก่ทุกคนในทีมด้วยความเป็นกันเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กำหนดรูปแบบพัฒนาส่งเสริม ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

1.2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมอย่างเหมาะสม

1.3 จัดทำโครงการ อบรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.4 การบูรณาการจัดรูปแบบการจัดการความรู้ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.5 มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาควรพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรทำการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3-5 ปี เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านความฉลาดทางอารมณ์อย่างต่อเนื่อง

2.4 ควรทำการศึกษา วิจัย ถึงระดับ EQ ของผู้บริหารสถานศึกษาและมีการทดสอบพื้นฐานด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทุกปี

2.5 ควรทำการวิจัย เปรียบเทียบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2545). **ความฉลาดทางอารมณ์จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- จิตติมา สุนทรรส. (2564). รูปแบบการใช้หลักทฤษฎี 4 เพื่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6(10). 2-3.
- จิต แดนน์. (2549). **EQ ดีใน 7 วัน**. แปลโดย ธนะ เอี่ยมอนันต์. กรุงเทพมหานคร: บิสดิต.
- ชาปิยา สิมลา. (2563). **ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาคณิศร ศเวสโก (มโนในบุญธรรม). (2560). **กระบวนการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาด้วยการปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน 4**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัตติยา จันทร์สว่าง. (2566). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักทฤษฎี 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วารสารการบริหารการศึกษา มจร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 3(2). 105-116.
- อุไรวรรณ ชูมี. (2561). **การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Daniel Goleman. (1998). **Working with Emotional Intelligence**. New York: Bantam Books.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา
(สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์*

THE PRIORITY NEEDS FOR DEVELOPING ACADEMIC MANAGEMENT OF
BODINDECHA (SING SINGHASENI) AFFILIATED SCHOOLS BASED ON THE
CONCEPT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE

¹บุญญฤทธิ์ ญาณสาลี Bunyarit Yansalee ²พงษ์ลิขิต เพชรผล Ponglikit Petpon

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: 6580071027@student.chula.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) จำนวน 251 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยการจัดการเรียนการสอนมีสภาพในการปฏิบัติในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการวัดและประเมินผล มีสภาพในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวม คือ 0.358 (PNI_{Modified} = 0.358) เมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการพบว่า การวัดและประเมินผล มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด และการจัดการเรียนการสอนมีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาต่ำสุด

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, ความต้องการจำเป็น, การบริหารวิชาการ, โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)

Abstract

The purpose of this research is to study the priority needs for developing academic management of Bodindecha (sing singhaseni) affiliated schools, according to the concept of Emotional intelligence. A descriptive research method is used in this research. The tools used in the research were questionnaires. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$). The survey was completed by 251 people, who were all administrators and secondary school teachers at Bodindecha (sing singhaseni) affiliated schools. The finding showed that 1) Current conditions were at a moderate level, with the teaching and learning having the highest mean and the measurement and evaluation having the lowest mean. The desired condition was at a high level, with the measurement and evaluation having the highest mean and teaching and learning with the lowest mean. 2) With the Priority Need Index, the academic concept was 0.358 overall ($PNI_{Modified} = 0.358$). In consideration of the scope of academic management, it was measurement and evaluation with the highest order of needs, followed by the teaching and learning management with the lowest order of needs.

Keywords: Emotional Intelligence, Priority Needs, Academic Management, Bodindecha (Sing Singhaseni) Affiliated Schools

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อระบบการศึกษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในประเด็นที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ผลดีกำลังคน ที่มีศักยภาพ สามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเอง และเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาวะทางร่างกายและจิตใจที่ดี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย รับรู้และเข้าใจอารมณ์ตนเองเกิดสุขภาวะกายและจิตใจที่ดี เตรียมพร้อมเข้าสู่การสร้างสังคมแห่งความสุขได้ในอนาคต คือ ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) การมีความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่นเพื่อสร้างแรงจูงใจในตัวเองบริหารจัดการอารมณ์ต่างๆ ของตนเองและอารมณ์ที่เกิดจากความสัมพันธ์ต่างๆ ได้โดยเชื่อว่าเราอารมณ์นั้นแตกต่างจากเราปัญญา (Goleman, 2011) ผู้เรียนที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถเข้าใจ และควบคุมอารมณ์ตนเองได้เหมาะสมกับวัย ผู้เรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการเรียนรู้ควบคู่กับความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลต่อความสุขในการใช้ชีวิตและการเรียนมากขึ้น (ภูมิวรพล กุณหา, 2563) เพื่อให้เกิดพฤติกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

การบริหารวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษาต้องจัดการศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ และกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา รวมถึงการมีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) ดังนั้น การบริหารวิชาการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ รู้และเข้าใจ นำไปสู่การควบคุมอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขทำให้ผู้เรียนเติบโต เป็นผู้ใหญ่ที่มีความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสม

โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา มีความเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการแนะแนวการศึกษา โดยมีสถานศึกษา ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี), โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2, โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา และโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4 นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ที่ตั้งในเขตปริมณฑล ได้แก่ โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และ โรงเรียน บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งผู้เรียนในแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันตามบริบทที่ตั้งของโรงเรียน สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ทั้งที่เป็นแหล่งชุมชนเมืองและชนบท มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี มีความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสาร มีความทันสมัยเหลื่อมล้ำกัน ประกอบกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมืองก็จะมีความพร้อมโดยรอบ แต่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตปริมณฑล ประชาชนส่วนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม ค้าขาย และครอบครัวยากจน เป็นต้น ผู้เรียนในปัจจุบันมีปัญหาทางด้านภาวะซึมเศร้าจำนวนมากซึ่งสาเหตุเกิดได้ทั้งจากตัวผู้เรียน ครอบครัว และบุคคลรอบข้าง โดยผู้เรียนไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม (บรรจง เจริญจัดการ, 2561) จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงจะเห็นได้ว่า โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางบริหารวิชาการของโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ทั้ง 6 โรงเรียน ซึ่งมีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุเป้าหมาย โดยต้องการให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจอารมณ์ตนเอง เกิดสุขภาวะกายและจิตใจที่ดี เตรียมพร้อมเข้าสู่การสร้างสรรค์สังคมแห่งความสุขได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย 1) ประชากร คือ โรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 6 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ 6 คน รวม

12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random) โดยใช้เกณฑ์ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อน ($E \pm 5\%$) ได้จำนวนครูผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 239 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 251 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน สถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 144 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับของ John W. Best (1981) และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น หรือ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ เป็นคำถามลักษณะแบบให้เขียนตอบแสดงความคิดเห็น โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open – Ended Question)

3. สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบ พบว่า ข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 144 ข้อ และข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.67 มีจำนวน 16 ข้อ แสดงว่าสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้ จำนวน 144 ข้อ จากนั้นทำการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้บังคับการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล จำนวน 30 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบการตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยนำเสนอผลในรูปแบบตาราง พร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวม

ขอบข่ายการบริหารวิชาการ	สภาพปัจจุบัน (D)				สภาพที่พึงประสงค์ (I)				ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	ลำดับที่	M	S.D.	แปลผล	ลำดับที่	PNIModified	ลำดับที่
1. การพัฒนาหลักสูตร	3.225	0.707	ปานกลาง	3	4.389	0.529	มาก	4	0.361	2
1.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตร	3.152	0.804	ปานกลาง	(2)	4.325	0.512	มาก	(2)	0.372	(1)
1.2 การจัดโครงสร้างเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้	3.299	0.610	ปานกลาง	(1)	4.452	0.547	มาก	(1)	0.349	(2)
2. การจัดการเรียนการสอน	3.568	0.672	มาก	1	4.715	0.504	มากที่สุด	1	0.322	4
2.1 การจัดการเรียนรู้	3.504	0.689	มาก	(2)	4.721	0.502	มากที่สุด	(1)	0.348	(1)
2.2 การสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เพิ่มอิสระทางความคิด	3.632	0.655	มาก	(1)	4.709	0.507	มากที่สุด	(2)	0.297	(2)
3. การวัดและประเมินผล	3.185	1.788	ปานกลาง	4	4.459	0.515	มาก	3	0.400	1
3.1 การออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนรู้	3.187	0.777	ปานกลาง	(1)	4.503	0.505	มากที่สุด	(1)	0.413	(1)
3.2 การกำหนดเกณฑ์การประเมินผล	3.182	0.799	ปานกลาง	(2)	4.414	0.524	มาก	(2)	0.387	(2)
4. การแนะแนวการศึกษา	3.409	0.660	ปานกลาง	2	4.613	0.526	มากที่สุด	2	0.353	3
4.1 การช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง	3.425	0.672	ปานกลาง	(1)	4.608	0.531	มากที่สุด	(2)	0.346	(2)
4.2 การช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้เท่าทันและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม	3.393	0.649	ปานกลาง	(2)	4.618	0.520	มากที่สุด	(1)	0.361	(1)
รวมทุกด้าน	3.347	0.707	ปานกลาง	-	4.544	0.518	มากที่สุด	-	0.358	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.347$, $S.D. = 0.707$) ขอบข่ายการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน ($M = 3.568$, $S.D. = 0.672$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เพิ่มอิสระทางความคิด มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($M = 3.632$, $S.D. = 0.655$) รองลงมาคือ การจัดการเรียนรู้ ($M = 3.504$, $S.D. = 0.689$) ตามลำดับ

ขอขยาย การบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การแนะแนวการศึกษา ($M = 3.409$, $S.D. = 0.660$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.425$, $S.D. = 0.672$) รองลงมา คือ การช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้เท่าทันและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ($M = 3.393$, $SD = 0.649$) ตามลำดับ ขอขยายการบริหารวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร ($M = 3.225$, $S.D. = 0.707$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การจัดโครงสร้างเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.299$, $S.D. = 0.610$) รองลงมา คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตร ($M = 3.152$, $S.D. = 0.804$) และขอขยายการบริหารวิชาการ การวัดและประเมินผล ($M = 3.185$, $S.D. = 1.788$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 3.187$, $S.D. = 0.777$) รองลงมา คือ การกำหนดเกณฑ์การประเมินผล ($M = 3.182$, $S.D. = 0.799$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.544$, $S.D. = 0.518$) ขอขยายการบริหารวิชาการ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอน ($M = 4.715$, $S.D. = 0.504$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.721$, $S.D. = 0.502$) รองลงมา คือ การสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เพิ่มอิสระทางความคิด ($M = 4.709$, $S.D. = 0.507$) ขอขยายการบริหารวิชาการ ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ การแนะแนวการศึกษา ($M = 4.613$, $SD = 0.526$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้เท่าทันและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.618$, $S.D. = 0.520$) รองลงมา คือ การช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง ($M = 4.608$, $S.D. = 0.531$) ขอขยายการบริหารวิชาการ ด้านการวัดและประเมินผล ($M = 4.459$, $S.D. = 0.515$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.503$, $S.D. = 0.505$) รองลงมา คือ การกำหนดเกณฑ์การประเมินผล ($M = 4.414$, $S.D. = 0.524$) และขอขยายการบริหารวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร ($M = 4.389$, $S.D. = 0.529$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การจัดโครงสร้างเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.452$, $S.D. = 0.547$) รองลงมา คือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตร ($M = 4.325$, $S.D. = 0.512$)

ความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์คือ 0.358 ($PNI_{Modified} = 0.358$) ขอขยายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.400$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.413$) รองลงมา คือ การกำหนดเกณฑ์การประเมินผล มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.387$) ขอขยายการบริหารวิชาการที่มีความต้องการจำเป็นรองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{Modified} = 0.361$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การกำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.372$) รองลงมา คือ การจัดโครงสร้างเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.349$) ขอขยายการบริหารวิชาการ ที่มีความต้องการจำเป็นรองลงมา คือ การแนะแนวการศึกษา ($PNI_{Modified} = 0.353$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้เท่าทันและยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{Modified} = 0.361$) รองลงมา คือ ช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้าใจในตนเอง มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.346$) และขอขยายการบริหารวิชาการ ที่มีความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.322$) เมื่อ

พิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า การจัดการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.348$) รองลงมา คือ การสร้างบรรยากาศทางการเรียนที่เพิ่มอิสระทางความคิดมีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.297$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลเรียงตามลำดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ได้ดังนี้

1. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในลำดับที่ 1 ($PNI_{Modified} = 0.400$) เพราะการวัดและประเมินผล คือ การออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการรับรู้ และการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับธัญมน นวลโสม (2563) ได้กล่าวว่า โรงเรียนยังขาดเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงควรที่จะต้องปรับปรุงการวัดและประเมินผลโดยวัดความสำเร็จในทางวิชาการควบคู่กับการเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม จึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลายจากการเรียนการสอนร่วมกับการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารนับได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการวัดและประเมินผล โดยต้องส่งเสริมให้ครูเห็นความสำคัญของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2555) ที่กล่าวว่าขอบข่ายของการวัดและประเมินผล ต้องส่งเสริมให้ครูจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน เพราะการใช้เครื่องในการวัดผลการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย รวมถึงการประเมินผลตามสภาพจริง จะทำให้สามารถพิจารณาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน และประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเป็นธรรม

2. การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือ บดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในลำดับที่ 2 ($PNI_{Modified} = 0.361$) เพราะการพัฒนาหลักสูตร คือ การพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่ให้เกิดการพัฒนามากขึ้น รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพที่สูงขึ้น สอดคล้องกับธีรยุทธ มาณะจักร์ (2564) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของหลักสูตร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระรายวิชาแนวการจัดการเรียนรู้และแนวการประเมิน และการนำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นต้องจัดหาและปรับปรุงกระบวนการสอน การจัดชั้นเรียน การใช้อุปกรณ์การวัดและประเมินผลและการจัดกิจกรรมเสริมทางวิชาการ ตลอดจนการสอนซ่อมเสริมให้การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การแนะแนวการศึกษา

การแนะแนวการศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในลำดับที่ 3 ($PNI_{Modified} = 0.353$) เพราะการแนะแนวการศึกษา คือ กระบวนการช่วยเหลือบุคคล เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะเข้าในสภาพแวดล้อมรู้จักวิธีการที่จะเผชิญกับปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง และเหมาะสม สามารถ วางแผนการดำเนินชีวิตตนเองได้อย่างถูกต้องและประสบความสำเร็จในชีวิตได้อย่างถูกต้อง (Procter Lawson, 1983) สอดคล้องกับซัชฎาภรณ์ ภูตันวงศ์ (2559) กล่าวว่า การแนะแนวการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองอย่างถูกต้องสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับตนเอง แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม พัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพความสามารถ และดำเนินชีวิต ได้อย่างมีความสุข

4. การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในลำดับสุดท้าย ($PNI_{Modified} = 0.322$) เพราะการจัดการเรียนการสอน คือ กระบวนการที่เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารงานวิชาการที่สามารถถ่ายทอดสาระความรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไปสู่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับรุจิรา รักวงษ์ (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการด้านการเรียนการสอน มีการถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือแนวปฏิบัติจากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียน อันเป็นผลมาจากการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การศึกษาการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ โดยการบริหารวิชาการ ได้จากการสังเคราะห์ความหมาย และขอบข่ายของการบริหารวิชาการ สรุปได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล และ 4) การแนะแนวการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนโรงเรียนในเครือบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ให้เป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ โดยคุณลักษณะของมีความฉลาดทางอารมณ์ได้จากการสังเคราะห์ความหมาย และองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจในตนเอง 4) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และ 5) การมีทักษะทางสังคม ซึ่งการดำเนินการตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ ดังกล่าว จะช่วยให้ผู้เรียนรับรู้และเข้าใจอารมณ์ตนเอง เกิดสุขภาวะกายและจิตใจที่ดี เตรียมพร้อมเข้าสู่การสร้างสังคมแห่งความสุขได้ในอนาคต สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาตามขอบข่ายการบริหารวิชาการ พบว่า การวัดและประเมินผล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการวัดและประเมินผลทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพราะการใช้เครื่องมือในการวัดผลการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย รวมถึงการประเมินผลตามสภาพจริง จะทำให้สามารถพิจารณาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน และประเมินผลความสำเร็จของผู้เรียนบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเป็นธรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางอารมณ์

1.2 ผู้บริหารควรพัฒนาการวัดและประเมินผลของโรงเรียน โดยการมุ่งเน้นให้ครูออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ให้มีความหลากหลาย สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การออกแบบเครื่องมือที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริหารวิชาการทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการแนะแนวการศึกษา ให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นมาใช้ในการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารและครูได้มีแนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการที่นำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดทางอารมณ์

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารและครูร่วมกันส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลดี พร้อมทั้งควบคุมปัจจัยที่ไม่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาการบริหารวิชาการตามแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ 2567. แหล่งที่มา <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/> สืบค้นเมื่อ 23 ต.ค. 2566.
- กรมสุขภาพจิต. (2551). **อิคิว: ความฉลาดทางอารมณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยฎภรณ์ ภูตวันวงศ์. (2559). การดำเนินการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนตามทัศนคติของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธัญมน นวลโถม. (2563). แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครตามแนวคิดคุณลักษณะการคิดเชิงบวกของผู้เรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรยุทธ มาณะจักร์. (2564). แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามแนวคิดผู้ออกแบบชีวิตที่มีคุณค่า. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง เจนจัดการ. (2561). ปัจจัยทำนายภาวะซึมเศร้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูมิวรพล กุณทา. (2563). ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2555). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุจิรา รักวงศ์. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสมุทรปราการตามแนวคิดคุณลักษณะผู้ประกอบการสังคม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี). (2565). รายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2565. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี).
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2. (2565). รายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2565. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2.
- โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา. (2565). รายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2565. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา.
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4. (2565). รายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2565. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4.
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี. (2565). รายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2565. นนทบุรี: โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี.
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ. (2565). รายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2565. สมุทรปราการ: โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) สมุทรปราการ.

สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2565). **การบริหารวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคพลิกผัน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **การปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 – 2570**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

Goleman, D. (2011). **Leadership: The Power of Emotional Intelligence**. More Than Sound.

John W. & Best. (1981). **Research in Education**. 4 th ed. New Jersey: Prentice – Hall Inc.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Education and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

Procter Lawson. (1983). **Estimating photosynthetically active adiation from measured solar irrldiance**. New York: Macmullan Book Co.

พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนสุเหร่าลำแขก*

SELF-DISCIPLINE BEHAVIORS OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN
SURAULAMKHAEK SCHOOL

¹จุฑาทิพย์ วิศิษฐ์พลชัย Juthathip Vistryponchai ²ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม Chartchai

Phitaktanakhom ³พรทิพย์ วรรณวิโรจน์ Porntip Wannawiro

⁴พระสมุห์โชคดี วชิรปญโญ PhrasamuChokdee Vachirapanyo

⁵สายหยุด มีฤกษ์ Sayyud Mererk

^{1,2,3,4,5}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Sayyud.mrk@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขก และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทุกคนจำนวน 44 คน แยกเป็น ชาย 23 คน หญิง 21 คน การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ T-Test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการจัดอันดับที่ของพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านความตรงต่อเวลา ด้านความอดทน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ตามลำดับ มีรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความเป็นผู้นำ ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก ทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขกทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามการพักอาศัย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) แนวทางการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก ประกอบด้วยด้านที่ 1 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม การไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน หากิจกรรมให้ทำอย่างต่อเนื่อง การวางแผนร่วมกันกำหนดกิจกรรม มอบหมายงานส่วนรวมให้ทำให้เป็นประโยชน์ ด้านที่ 2 ความเชื่อมั่นในตนเอง การได้รับมอบหมายงานที่สำคัญแล้วทำสำเร็จ การฝึกการจัดลำดับความสำคัญของงานให้เป็น การฝึกให้มีการวางแผนก่อนทำงานทุกครั้ง ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบ การส่งการบ้านตามที่กำหนดทุกครั้ง การจัดทำโครงการเสริมสร้างวินัย การลงมือปฏิบัติจริงให้เกิดการเรียนรู้ถึงการมีวินัย ความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา ด้านที่ 4 ความเป็นผู้นำ การให้นักเรียนกล้าแสดงออกในหน้าชั้นเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมการมีภาวะ

ผู้นำด้วยกิจกรรมจิตอาสา การบำเพ็ญประโยชน์ทางศาสนากับชุมชนแวดล้อม ด้านที่ 5 ความอดทน การฝึกฝน พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ฝึกฝนการคิดให้ยืดหยุ่น การเข้าสังคม ด้านที่ 6 ความตรงต่อเวลา การฝึก จัดลำดับความสำคัญในกิจกรรม การเรียนรู้ที่จะปฏิเสธ การเริ่มงานก่อนเวลา การมองตามหลักความเป็นจริง การตัดกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลา

คำสำคัญ: พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง, นักเรียน, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research aims to 1) study the level of self-discipline behavior of lower secondary school students at Suraw Lam Khaek School and 2) study the approach to promote self-discipline of lower secondary school students at Suraw Lam Khaek School. This research is a mixed-methods research with a population of lower secondary school students. The sample group consisted of 44 second-year secondary school students, consisting of 23 males and 21 females. Data analysis using mean, standard deviation, T-Test, One-way ANOVA, and ranking of self-discipline behavior of lower secondary school students at Suraw Lam Khaek School. The research results show that 1) The overall level of self-discipline behavior of lower secondary school students at Suraw Lam Khaek School was at a high level. When considering each aspect, it was at a high level in 5 aspects: punctuality, patience, compliance with social rules, self-confidence, and responsibility, respectively. The aspect of leadership was at a moderate level. The results of comparing self-discipline behavior of lower secondary school students at Suraw Lam Khaek School in all 6 aspects, classified by gender, were not different at a statistical significance level of 0.05. Self-discipline behaviors of lower secondary school students at Suraw Lam Khaek School in all 6 areas classified by residence were not different at a statistical significance level of 0.05. 2) Guidelines for promoting self-discipline in lower secondary school students at Suraw Lam Khaek School consisted of: Area 1: Compliance with social rules, not running around in the classroom, continuously finding activities to do, jointly planning activities, assigning group work to be beneficial; Area 2: Self-confidence, successfully completing important assignments, practicing prioritizing tasks, practicing planning before working every time; Area 3: Responsibility, submitting homework on time every time, creating projects to build discipline, practicing to learn discipline, responsibility, and punctuality; Area 4: Leadership, allowing students to dare to express themselves in front of the class, organizing activities to promote leadership through volunteer activities, religious services with the surrounding community; Area 5: Patience, training to develop emotional intelligence, practicing flexible thinking, and socializing; Area 6: Punctuality, practicing prioritizing activities, learning to deny, starting work early, being realistic and leaving time-wasting activities.

Keywords: Self-Discipline Behaviors, Students, Secondary School

บทนำ

สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้ารวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สังคมไทยให้ความสำคัญกับเรื่องวัตถุนิยมนั้น เห็นความสำคัญของของสิ่งของมากกว่าตัวบุคคลในสังคม ส่งผลกระทบต่อความคิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนค่านิยมในสังคม (ทัศนียา แสนทิพย์, 2559) ในขณะที่ความเจริญทางด้านวัตถุ ความเจริญทางด้านจิตใจกลับลดน้อยลงไปจนเป็นอุปสรรคและก่อให้เกิดปัญหาในการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ นั้น จึงทำให้การคำนึงถึงคามมีวินัยของคนในสังคมน้อยลงไป และเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาในสังคมปัจจุบัน เพราะขาดวินัยในตนเองโดยที่ไม่มีการควบคุมและจัดการพฤติกรรมของตนเองในทางที่เหมาะสม เช่น ละเมิดสิทธิผู้อื่น บกพร่องในหน้าที่ของตนเอง ละเมิดหรือฝ่าฝืนกฎและระเบียบ ข้อบังคับของสังคม ปัญหาที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นถึงการที่เรขาดวินัยในตนเองของคนในสังคม ซึ่งส่งผลทำให้คน ในสังคมอยู่ร่วมกันโดยขาดความสงบสุข สับสนวุ่นวาย ขาดการเคารพสิทธิกันและกัน ผู้คนในสังคมไร้คุณภาพซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนทุกคนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงได้มีการกำหนดคามมีวินัยมาเป็นอันดับหนึ่งในจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ส่งผลต่อผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่อาจส่งผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชน โดยมีแนวทางให้เด็กและเยาวชนในสังคมดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย รู้จักการเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งการเคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ และกฎกติกาในสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อส่วนรวม เหมาะสมกับช่วงวัย โดยเฉพาะการปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยต่อตนเอง จะเป็นการวางรากฐานไปสู่คุณธรรมในระดับต่างๆ การมีวินัยจึงเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อตนเอง และจำเป็นต่อการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะวินัยจะช่วยให้ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างมีความสุข เกิดความสงบสุขในสังคม โดยประเภทของวินัย (บุญเหลือ มุ่งต่อม, 2552) สามารถแบ่งการมีวินัยต่อตนเองไว้เป็น 2 ประเภท คือ วินัยภายนอก และวินัยภายในตนเอง โดยวินัยในตนเองนั้นจะมีความสำคัญมากที่สุด เพราะการมีวินัยในตนเองเป็นวินัยที่มีประสิทธิภาพ เป็นตัวนำพาให้คิดดี ทำดี ไม่ใช่เพราะเกรงกลัวอำนาจภายนอก แต่ทำให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเมื่อสังคมมีสมาชิกที่ดีในสังคมนั้นๆ ก็จะทำให้เกิดความสงบสุข (เบญญาภา หลวงราช, 2560) ผู้ที่มีวินัยในตนเองนั้นจะประกอบด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้ คือ สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้มีความเหมาะสมได้มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความตั้งใจ มีความอดทน ตรงมีความต่อเวลา มีเหตุมีผล มีความเป็นผู้นำ และปฏิบัติตามกฎและระเบียบของสังคม (บัวคำ แก้วอุดม, 2550) วินัยเป็นวินัยที่อยู่ระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเห็นได้ชัด และจัดอยู่ในวัยที่ต้องการค้นหาตัวเอง อารมณ์มีการเปลี่ยนแปลงง่าย มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบเรียนรู้แสวงหาสิ่งใหม่ๆ ที่แปลกใหม่ ต้องการความอิสระ ต้องการการเป็นที่ยอมรับในสังคมและถ้าหากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาในทางที่ผิด หรือขาดการไตร่ตรองนึกคิดอย่างรอบคอบก็อาจส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จนนำไปสู่ปัญหาต่อตนเอง และต่อผู้อื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบ ไม่ปฏิบัติตามกฎ กติกาทางสังคม ไม่ชอบเข้าเรียนส่งผลให้ผลการเรียนแย่งลงไม่มีความมั่นใจในตนเองแอบอายเพื่อนและคุณครูและถูกแรงกดดันจากพ่อแม่ อีกด้วย (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2562)

ดังนั้น วินัยในตนเองจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากการมีวินัยในตนเองนั้นนอกจากจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต ได้รับการยอมรับนับถือชื่นชมจากบุคคลอื่นๆ ที่รู้จักแล้วยังส่งผลให้ชุมชน สังคม ประเทศชาติมีความสุขเจริญก้าวหน้าเป็นสังคมที่มีคุณภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2555) นอกจากนี้ การมีวินัยในตนเองที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดการศึกษาของตนเองได้ มีระเบียบแบบแผนในตนเองรู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองรู้หน้าที่ตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการเรียนให้เก่งอย่างมีประสิทธิภาพ (ประดิษฐ์ ป้องเขตร, 2556) โรงเรียนสุเหร่าลำแขก จัดทำข้อตกลงคู่มือระเบียบวินัยในสถานศึกษาและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลสังคมไทย ให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันสร้างสรรค์สังคมโลก มีจิตสำนึกในความเป็นไทยมีระเบียบวินัยให้โรงเรียนสุเหร่าลำแขก (Suraulumkhak School) นอกจากนี้ได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมในด้านการมีวินัยให้กับนักเรียนอย่างชัดเจน มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักเรียน ระเบียบข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติสำหรับนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าลำแขกว่าด้วยเรื่องวินัยของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าลำแขก (2565) ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง นักเรียน ครู และผู้บริหาร โรงเรียนสุเหร่าลำแขก ยินดีปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยระเบียบ วินัย ความประพฤติและข้อปฏิบัติของนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าลำแขก ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไปตลอดระยะเวลาที่เป็นนักเรียนสุเหร่าลำแขก

โรงเรียนกำหนดในคู่มือนักเรียนและคำสัญญาข้อตกลง (MOU) กับผู้ปกครองนักเรียน ต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาพการเป็นนักเรียน ไม่มาโรงเรียนสายและเข้าแถวเคารพธงชาติทุกวัน มาเรียนตามเวลาที่โรงเรียนกำหนดอย่างสม่ำเสมอ เข้าเรียนทันเวลาตามตารางเรียน แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ปฏิบัติตามคำสั่งของโรงเรียน ครู ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ และเคารพเชื่อฟังไม่แสดงกิริยากระด้างกระเดื่อง นักเรียนต้องแสดงกิริยาสุภาพอ่อนโยนต่อบุคคลทั่วไป พูดจาสุภาพ ไม่กล่าวเท็จ นักเรียนต้องรักษาความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่ก่อการทะเลาะวิวาททั้งในและนอกสถานศึกษา ไม่กระทำการใดๆ อันเป็นเหตุมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงของโรงเรียน นักเรียนต้องรักษาทรัพย์สินของโรงเรียนมิให้เกิดการชำรุดเสียหาย ไม่ขโมยสิ่งของหรือทรัพย์สินของผู้อื่น นักเรียนต้องรักษาระเบียบวินัยในห้องเรียนห้องประชุมไม่กระทำการใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น เข้าร่วมประชุมตามที่โรงเรียนกำหนดหรือตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่ยุ่งหรือกล่าววาจาจากที่ไม่สุภาพหรือยุ่งให้เกิดการทะเลาะวิวาทเกลียดชัง เช่น กล่าวคำหยาบคายต่อผู้อื่น กล่าวประชดเสียดสีล้อเลียนผู้อื่น กล่าวทำร้าย หรือแสดงความก้าวร้าว ขวนทะเลาะวิวาทกล่าวดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาท เป็นต้น ไม่นำของมีค่าติดตัวมาโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์ กล้องถ่ายรูป หรือเครื่องประดับมีราคา การเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบเมื่อถึงเวลาเคารพธงชาติ รับประทานอาหารกลางวันและเมื่อเลิกเรียน เป็นต้น ต้องไม่ประพฤติตน ดังต่อไปนี้ ไม่หนีเรียนหรือออกนอกโรงเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาตในช่วงเวลาเรียน ไม่เล่นการพนัน หรือมั่วสุมในวงการเล่น ไม่พกพาอาวุธหรือวัตถุอันตราย ไม่ซื้อ จำหน่าย แลกเปลี่ยน เสพสุรา เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ สิ่งมีพิษ บุหรี่ หรือยาเสพติด ไม่ลักทรัพย์ ครอบครองทรัพย์ ข่มขู่ บังคับขืนใจเพื่อเอาทรัพย์สินบุคคลอื่น หรือทำให้ทรัพย์สินของผู้อื่นเสียหาย ไม่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายผู้อื่น เตรียมการหาหรือการกระทำความผิด อันน่าจะก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีงาม ไม่แสดงพฤติกรรมชั่วช้าซึ่งไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ ไม่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี ไม่ออกนอกสถานที่พักเวลากลางคืนเพื่อเที่ยวเตร่หรือรวมกลุ่ม อันเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น นักเรียนต้องช่วยเหลือกิจการของโรงเรียนตามที่ขอร้อง มอบหมาย ตามโอกาสอันควร

นักเรียนต้องช่วยกันรักษาทรัพย์สินของโรงเรียนและสาธารณประโยชน์ ไม่ทำความสกปรกให้กับโรงเรียน เมื่อนักเรียนต้องหยุดเรียนผู้ปกครองต้องแจ้งให้โรงเรียนทราบโดยการลาเป็นลายลักษณ์อักษร หรือสื่อสารแจ้งครูประจำชั้นให้ทราบทุกครั้ง ไม่นำสินค้ามาขาย หรือจำหน่ายในโรงเรียน ไม่นำบุคคลภายนอกเข้ามาในโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาตจากครูเวรประจำวันหรือผู้บริหาร ไม่นำสื่อ หนังสือ เอกสาร แผ่นพับ ที่ส่อไปในทางลามกอนาจารเข้ามาในโรงเรียน ไม่นำโทรศัพท์มือถือ เครื่องมือสื่อสารทุกชนิดเข้ามาในโรงเรียน ยกเว้นได้รับอนุญาต ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสถานที่ต้องห้าม เช่น มุมอับ มุมตึกต่างๆ ก่อนได้รับอนุญาต ไม่ขีดเขียนตัวหนังสือข้อความใดๆ บนสื่อ กางเกง ฝาผนังห้องเรียน ห้องน้ำ และฝาผนังต่างๆ ไป ก่อนได้รับอนุญาต การเข้า-ออกนอกบริเวณโรงเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการเข้า-ออกนอกบริเวณโรงเรียน รวมไปถึงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของ

นักเรียนโรงเรียนสุเหร่าลำแขก อาทิ กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน (สถานักเรียน) กิจกรรมพี่ไหว่น้อง น้องไหวพี่ กิจกรรมส่งเสริมการออม กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมธนาคารขยะ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (สวดมนต์ ไหว้พระ/การทำละหมาด) และกิจกรรมเวรประจำวัน เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะของการมีพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองให้นักเรียน อาทิ ความมั่นใจในตนเองความกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม มีระเบียบวินัยตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เป็นแบบอย่างในการมีพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองที่ดีแก่นักเรียนคนอื่นๆ และได้เรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามหลักปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า การศึกษารสร้างปัญญา เสริมคุณค่าของชีวิต คิดพจน์ ของโรงเรียน เรียนดี กีฬาเด่น เน้นคุณคุณธรรม อัตลักษณ์ของโรงเรียน ขยันออม เอกลักษณ์ของโรงเรียน เกษตรทฤษฎีใหม่ คำขวัญของโรงเรียน มีความรู้คู่คุณธรรม นำชีวิตพอเพียง (โรงเรียนสุเหร่าลำแขก, 2565) จะเห็นได้ว่าโรงเรียนสุเหร่าลำแขก ได้มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเองอย่างเข้มงวด กำหนดกฎระเบียบของสถานศึกษาและกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางและปลูกฝังให้ นักเรียนมีพฤติกรรมไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสมได้ แต่จากข้อมูลฝ่ายปกครองนักเรียนของโรงเรียนพบว่านักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อาทิ มาโรงเรียนมาสายโดดเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ผิดกฎระเบียบการแต่งกายและผิดกฎระเบียบของโรงเรียน โดยจะพบพฤติกรรมเหล่านี้ได้จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด ดังนั้นนักเรียนควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองเพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับตนเองและผู้อื่นได้อย่างสงบสุข

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขก เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก โดยแสดงถึงพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเป็นแนวทางในการส่งเสริมลักษณะการณ์วินัยในตนเองให้กับเด็กเยาวชนในรุ่นถัดไปให้มีระเบียบวินัยด้านความประพฤติรวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขก

2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก ปี การศึกษา 2565 จำนวน 140 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุเหร่าลำแขก จำนวน 44 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามนิยามศัพท์เฉพาะของการศึกษาวิจัย มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นหลัก ที่ต้องการศึกษา โดยมีลักษณะแบบสอบถามฉบับนี้เป็นคำถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) และการแปลความหมายของแบบสอบถาม พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง ใช้เกณฑ์ในการแปล ความหมายคะแนนตามเกณฑ์ของ Best, J. W. & J. V. Kahn (1993)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ 2) สร้างข้อคำถามซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยตรวจสอบความถูกต้องและ ทำการปรับปรุงแก้ไข 3) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) 4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 30 ข้อ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยพิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขก ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ศึกษาแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน 5) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุเหร่าลำแขก ศึกษาโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามเท่ากับ .918 6) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจริงต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับ การวิจัยทางสังคมศาสตร์และการใช้สถิติในการวิจัย ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ การพักอาศัย โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่และร้อยละ 2) การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำ ค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมายคะแนนโดยเทียบตามเกณฑ์

ของ Best (1981) 3) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยใช้การทดสอบ t-Test (Independent Sample t Test) เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก จำแนกตามเพศผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะการพักอาศัย 4) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก จำแนกตาม ระดับชั้น หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะใช้การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe^X ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านความตรงต่อเวลา ด้านความอดทน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความรับผิดชอบ ตามลำดับ มีรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความเป็นผู้นำ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก ในภาพรวม

พฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	3.59	1.09	มาก
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.56	0.99	มาก
3. ความรับผิดชอบ	3.52	1.00	มาก
4. ความเป็นผู้นำ	3.36	0.91	ปานกลาง
5. ความอดทน	3.62	1.00	มาก
6. ความตรงต่อเวลา	3.85	0.89	มาก
ภาพรวม	3.58	0.98	มาก

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก พบว่า พฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขก ทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพฤติกรรมการณ์วินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขกทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามการพักอาศัย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. แนวทางการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก

ด้านที่ 1 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีแนวทางในการส่งเสริมจากการตอบแบบสอบถามพบว่า การไม่วิ่งเล่นในห้องเรียนกับเพื่อนๆ มีการส่งเสริม คือ ให้นั่งหน้าห้อง ครูสามารถเดินไปถึงตัวได้ง่าย ให้เพื่อนที่เรียบร้อยนั่งใกล้ๆ ให้เพื่อนที่ซนเหมือนกันนั่งห่างกัน หากิจกรรมให้ทำอย่างต่อเนื่อง อย่าให้อยู่เฉยๆ หรือมีเวลาว่างมาก มีการวางแผนร่วมกัน เพื่อกำหนดกิจกรรมให้ต่อเนื่อง มอบหมายงานส่วนรวม

ให้ทำให้เป็นประโยชน์ และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ช่วยครูทำงาน เช่น เอาหนังสือไปเก็บ ช่วยยกของให้ครู แบ่งงานให้เป็นช่วงๆ ทำเสร็จแล้วมีการชมเชย มีการฝึกการควบคุมตนเอง ฝึกสติ/สมาธิเท่าที่จะทำได้ จัดให้มี กีฬาที่เล่นเป็นกลุ่ม และฝึกให้ควบคุมตนเอง

ด้านที่ 2 ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง มีแนวทางในการส่งเสริมจากการตอบแบบสอบถามพบว่า การได้รับมอบหมายงานที่สำคัญแล้วทำสำเร็จ อยู่ในระดับปานกลาง มีการส่งเสริม คือ การฝึกการจัดลำดับ ความสำคัญของงานให้เป็น การฝึกให้มีการวางแผนก่อนทำงานทุกครั้ง ฝึกให้นักเรียนมีการตั้งเป้าหมายให้ ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการทำงานในช่วง Deep Work ให้ได้มากที่สุด ฝึกการตัดสินใจให้เป็น หาเวลา พักผ่อนเมื่อมีโอกาสที่เหมาะสม ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร ฝึกให้มีการเรียนรู้และพัฒนาทุกครั้งที่เกิด ข้อผิดพลาด สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน การอยู่กับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี รู้จักการปฏิเสธและควร ให้รางวัลตนเอง

ด้านที่ 3 ด้านความรับผิดชอบ การส่งการบ้าน/งานตามที่กำหนดทุกครั้งที่ได้รับมอบหมาย มีการ ส่งเสริม คือ การจัดทำโครงการเสริมสร้างวินัย โครงการเสริมสร้างวินัย เป็นโครงการ เชิงรุก ที่เน้นให้เด็กคิด เด็กเลือก เด็กทำ เด็กนำเสนอ ในรูปแบบของโครงการกลุ่มด้วย การลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ถึง การมีวินัย ในด้านความรับผิดชอบ และการ ตรงต่อเวลา เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณลักษณะ/พฤติกรรมที่ แสดงออกถึงการยึดมั่นใน ข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ครอบครัว และสังคม โดยเฉพาะใน เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลาผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ อย่างเป็น รูปธรรม และเป็นระบบขยายการมีส่วนร่วมไปยังบุคคลต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน

ด้านที่ 4 ด้านความเป็นผู้นำ มีแนวทางในการส่งเสริม มีการส่งเสริม คือ ส่งเสริมการให้นักเรียน กล้าแสดงออกในหน้าชั้นเรียนในทุกวิชาผ่านการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน และสอดแทรกในกิจกรรม นันทนาการระหว่างเรียน, เพิ่มกิจกรรมส่งเสริมการมีภาวะผู้นำด้วยกิจกรรมจิตอาสา พี่สอนน้อง-เพื่อนช่วย เพื่อน การช่วยเหลือหรือการออกเยี่ยมผู้สูงอายุและผู้พิการในชุมชน การบำเพ็ญประโยชน์ การเก็บขยะบริเวณ รอบโรงเรียน การดูแลรักษาสีงแวดล้อม และการร่วมกิจกรรมทางศาสนากับชุมชนแวดล้อม

ด้านที่ 5 ด้านความอดทน มีการส่งเสริม คือ มีการฝึกพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์, ฝึกฝนการ คิดให้ยืดหยุ่น สังเกตและสร้างแรงบันดาลใจแบบภาวะผู้นำ การเข้าสังคมให้เป็น การจัดการเวลาตามลำดับ ความสำคัญ ฝึกฝนการสื่อสารกับผู้อื่น และเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

ด้านที่ 6 ด้านความตรงต่อเวลา มีการส่งเสริม คือ ฝึกจัดลำดับความสำคัญและกำหนดเวลาใน กิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนและที่บ้าน ผ่านตารางการทำงาน มีการเรียนรู้ที่จะตอบปฏิเสธ ฝึกการเริ่มงานก่อน เวลา การมองตามหลักความเป็นจริง การตัดกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลาออกไป และการทดลองใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน สุเหร่าลำแขก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านความ ตรงต่อเวลา ด้านความอดทน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านความ รับผิดชอบ ตามลำดับ มีรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความเป็นผู้นำ ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรม

การมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก ทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขกทั้ง 6 ด้าน จำแนกตามการพักอาศัย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของชไมพร สีมา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และลักษณะการพักอาศัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา จำนวน 229 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษามีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับมากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา ที่มีระดับชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษาที่มีลักษณะการพักอาศัยต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสุเหร่าลำแขก ประกอบด้วยด้านที่ 1 การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม การไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน หากิจกรรมให้ทำอย่างต่อเนื่อง การวางแผนร่วมกันกำหนดกิจกรรม มอบหมายงานส่วนรวมให้ทำให้เป็นประโยชน์ ด้านที่ 2 ความเชื่อมั่นในตนเอง การได้รับมอบหมายงานที่สำคัญแล้วทำสำเร็จ การฝึกการจัดลำดับความสำคัญของงานให้เป็น การฝึกให้มีการวางแผนก่อนทำงานทุกครั้ง ด้านที่ 3 ความรับผิดชอบ การส่งการบ้านตามที่กำหนดทุกครั้ง การจัดทำโครงการเสริมสร้างวินัย การลงมือปฏิบัติจริงให้เกิดการเรียนรู้ถึงการมีวินัย ความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา ด้านที่ 4 ความเป็นผู้นำ การให้นักเรียนกล้าแสดงออกในหน้าชั้นเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมการมีภาวะผู้นำด้วยกิจกรรมจิตอาสา การบำเพ็ญประโยชน์ทางศาสนากับชุมชน แวดล้อม ด้านที่ 5 ความอดทน การฝึกฝนพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ฝึกฝนการคิดให้ยืดหยุ่น การเข้าสังคม ด้านที่ 6 ความตรงต่อเวลา การฝึกจัดลำดับความสำคัญในกิจกรรม การเรียนรู้ที่จะปฏิเสธ การเริ่มงานก่อนเวลา การมองตามหลักความเป็นจริง การตัดกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลา มีความสอดคล้องบางประการกับการวิจัยของวัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์ (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า เทคนิคการฝึกวินัยสำหรับวัยรุ่น 12-18 ปี ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองไว้ว่า ควรมีการเสริมแรงทางบวกมีการอธิบายด้วยคำพูดและการตั้งกฎระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสรณจิต สวงนสัจย์ (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่มีอิทธิพลในการสร้างวินัยให้แก่ลูกวัยรุ่น พ่อแม่ไม่ควรตามใจลูกหรือเข้มงวดกับลูกมากเกินไป และพ่อแม่ควรตัวแบบให้กับลูก เพราะเด็กจะสังเกตและเลียนแบบการกระทำพ่อแม่หรือบุคคลใกล้ชิด ดังนั้นวิธีการปลูกฝังการมีวินัยในตนเอง นอกจากจะสอนด้วยวาจาแล้ว จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย สม่่าเสมอในการปฏิบัติ ต้องกระทำจนเป็นปกติให้เด็กเป็นประจำก่อน และเมื่อเด็กมีคุณลักษณะที่ต้องการแล้วก็ควรมีการเสริมแรงโดยการให้รางวัล เช่น การชมเชย หรือการให้สิ่งของเป็นบางครั้ง และสอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ได้สรุปกลไกการขับเคลื่อนพัฒนาการมีวินัยของนักเรียนไว้ว่า การเตรียมความพร้อมสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันของทีมที่ขับเคลื่อนการพัฒนาการทางวินัยและบุคลากรในทุกกระดับ การสรรหาบุคคลที่จะเป็นคณะผู้รับผิดชอบ การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้อย่างกว้างขวางเพื่อชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การปรับหรือสร้างระบบการบริหารจัดการที่สนับสนุน และส่งเสริมการพัฒนาวินัยนักเรียน การสนทนาที่มุ่งสะท้อนความคิดต่อผลการ

ปฏิบัติ งานโดยใช้กระบวนการกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยสอดแทรกผ่านกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมฝึกระเบียบแถวฝึกระเบียบวินัยที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ กิจกรรมการฝึกภาวะผู้นำ กิจกรรมการเข้าค่ายนักเรียนอย่างเข้มข้น กิจกรรมพัฒนาวินัยของนักเรียนที่บูรณาการกับการเรียนการสอน โดยต้องมีการประเมิน นิเทศ ติดตามอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ การวิจัยวิจัยพฤติกรรมการณ์มีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำแขก สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

10 ปฏิบัติ ได้แก่ ให้นักเรียนห้องเรียน ให้เพื่อนที่เรียบร้อยนั่งใกล้กัน หากิจกรรมให้ทำอย่างต่อเนื่อง วางแผนร่วมกัน มอบหมายงานส่วนรวมให้ทำ ช่วยครูทำงาน แบ่งงานให้เป็นช่วงๆ ฝึกการควบคุมตนเอง ฝึกสติ/สมาธิ ให้มีกีฬาที่เล่นเป็นกลุ่มและฝึกให้ควบคุมตนเอง

12 ความเชื่อมั่น ได้แก่ จัดลำดับความสำคัญของงานให้เป็นวางแผนก่อนทำงานทุกครั้ง ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน ให้ความสำคัญกับการทำงาน ตัดสินใจให้เป็น หาเวลาพักผ่อน ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เรียนรู้และพัฒนาทุกครั้งที่เกิดข้อผิดพลาด สร้างทัศนคติที่ดีในการทำงาน อยู่กับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี รู้จักปฏิเสธ ให้รางวัลตนเอง

3 ความรับผิดชอบ ได้แก่ ส่งงานตามเวลา ตั้งเวรทำความสะอาด ทำโครงการเสริมวินัย

3 เป็นผู้นำ ได้แก่ ส่งเสริมการกล้าแสดงออก ฝึกจิตอาสา สอดแทรกกิจกรรม

7 อดทน ได้แก่ พัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ฝึกฝนการคิดให้ยืดหยุ่น สังเกตและสร้างแรงบันดาลใจแบบภาวะผู้นำ เข้าสังคมให้เป็น จัดการเวลาตามลำดับความสำคัญ ฝึกฝนการสื่อสาร เปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

6 ตรงต่อเวลา ได้แก่ จัดลำดับความสำคัญและกำหนดเวลา เรียนรู้ที่จะตอบปฏิเสธ เริ่มงานก่อนเวลา มองตามหลักความเป็นจริง ตัดกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลาออกไป ทดลองใช้กลยุทธ์ต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองทุกคน ควรมีส่วนร่วมในการดูแล ตรวจสอบ และควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีให้แก่ นักเรียน
 - 1.2 ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองทุกคน ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกฝน และปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ผ่านกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน
 - 1.3 ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองทุกคน ส่งเสริม ยกย่อง สนับสนุน นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ดีในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน เพื่อเป็นตัวอย่างให้กับนักเรียนคนอื่น และ เพื่อที่จะให้สังคมมีความสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการประพฤติดิวินัยของนักเรียนในด้านความรับผิดชอบและการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนในโรงเรียน เพื่อนำผลการศึกษาวินัยไปใช้ในการวิจัยในครั้งต่อไป
 - 2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการประพฤติดิวินัยด้านการแต่งกายของนักเรียน ด้านความประพฤติของนักเรียน ด้านการปฏิบัติตนของนักเรียน รวมไปถึงด้านความรับผิดชอบ
 - 2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการและความพึงพอใจในระเบียบวินัยด้านการแต่งกาย ด้านความประพฤติของนักเรียน ด้านการปฏิบัติตนของนักเรียน และความรับผิดชอบที่นักเรียนพึงประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **คู่มือการเสริมสร้างวินัยนักเรียนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านความรับผิดชอบและการตรงต่อเวลา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ชไมพร สีม่า. (2562). **พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนกรพิทักษ์ศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทัศนียา แสนทิพย์. (2559). **ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนิคมสร้างตนเองจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บัวคำ แก้วอุดม. (2550). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพของผู้ปกครองกับการส่งเสริมวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2555). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- บุญเหลือ มุ่งต่อม. (2552). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานวินัยนักเรียน กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านโนนกอกจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เบญญาภา หลวงราช. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประดิษฐ์ ป้องเขตร. (2556). การมีวินัยในตนเองที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาปราชินบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนสุเหร่าลำแขก. (2565). คู่มือนักเรียนโรงเรียนสุเหร่าลำแขก ปีการศึกษา 2565. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสุเหร่าลำแขก.
- วัลลภา วงศ์ศักดิ์รินทร์. (2559). พฤติกรรมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการมีวินัยในตนเองแก่นักเรียนโรงเรียนสาธิต ในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2562). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เรา รู้เขา). พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- สรณจิต สงวนสัตย์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Best, J. W. & J. V. Kahn. (1993). *Research in Education*. Boston, M.A.: Allyn and Bacon.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, Attitude Theory and Measurement*. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4*

MODEL OF ACADEMIC LEADERSHIP IN THE DIGITAL AGE OF BASIC SCHOOL
ADMINISTRATORS IN NAKHON SAWAN PROVINCE ACCORDING TO IDDHIPĀDA IV

¹ศุภวิชช์ วงษ์พลบ Supawit Wongplob ²ธานี เกสทอง Thanee Gesthong

³วรกฤต เกื่อนช้าง Worrakrit Thuanchang

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: supawit354660@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คนใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 434 คนตามแนวคิดของของ Hair วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อหาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและการวิเคราะห์องค์ประกอบใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบโดยใช้ค่าสถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบใช้แบบประเมินกับผู้บริหารและครูวิชาการ จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์เป้าหมายในยุคดิจิทัล มีตัวแปรสำคัญ 47 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 บุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีตัวแปรสำคัญ 15 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในยุคดิจิทัล มีตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล มีตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 กลยุทธ์บริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล มีตัวแปรสำคัญ 5 ตัวแปร 2) รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ แนวคิดและทฤษฎี วัตถุประสงค์รูปแบบ ส่วนที่ 2 เนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน 5 องค์ประกอบ ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล

ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ยุคดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักอิทธิบาท 4

Abstract

This research aims to 1) analyze the components of academic leadership in the digital age of educational administrators, 2) create a model of academic leadership in the digital age of educational administrators based on the Four Iddhipāda (Bases of accomplishment), and 3) evaluate the model of academic leadership in the digital age of educational administrators based on the Four Iddhipāda (Bases of accomplishment). This research is a mixed-method research, both qualitative and quantitative research, with 3 research steps: Step 1: Analyzing the components of academic leadership in the digital age of educational administrators by interviewing 18 key informants, using content analysis, using a questionnaire with a sample of 434 people based on Hair's concept, analyzing data from the questionnaires using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, to find the level of academic leadership in the digital age of educational administrators, and analyzing the components using Exploratory Factor Analysis (EFA). Step 2: Creating a model, an expert seminar with 9 qualified persons, analyzing data using content analysis, analyzing data on the appropriateness of the model guide using statistics, arithmetic mean, and standard deviation. Step 3: Evaluating the model, the evaluation form was applied to 30 administrators and academic teachers. Data were analyzed using statistics, including arithmetic mean and standard deviation. The research results found that 1) The components of academic leadership in the digital age of administrators were overall at a moderate level. It consisted of 5 components: Component 1: Vision and goals in the digital age, with 47 important variables; Component 2: Learning persons in the digital age, with 15 important variables; Component 3: Building academic collaboration networks in the digital age, with 5 important variables; Component 4: Creating technological innovation in the digital age, with 5 important variables; and Component 5: Academic friends in the digital age, with 5 important variables. 2) The model of academic leadership in the digital age of basic education administrators in Nakhon Sawan Province according to the principle of the Four Iddhipāda consisting of 3 parts: Part 1: Introduction, concept and theory, objectives and formats; Part 2: Content and guidelines for implementation, with 5 components; Part 3: Conditions for success; and 3) The results of the evaluation of academic leadership models in the digital age of basic education administrators in Nakhon Sawan Province according to the principle of the Four Iddhipāda, all four aspects were included at a high level: correctness, appropriateness, usefulness, and possibility.

Keywords: Model, Academic Leadership, The Digital Age, School Administrators, Iddhipāda IV

บทนำ

สถานการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรและ พลเมืองโลกหลายด้าน อาทิ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ สังคม การเข้าสู่สังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่รวดเร็ว การปรวนแปรของสภาพภูมิอากาศ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภัยพิบัติทางธรรมชาติของโลกมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงมากขึ้นและผลกระทบอื่นๆ อีกมากมาย ทำให้องค์การทั้งภาครัฐและเอกชนต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรต้องปฏิรูปตนเองและเปลี่ยนแปลงองค์การเพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตาม เป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและความสมดุลเพื่อให้บริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันพลัง ขับของเทคโนโลยียุคดิจิทัล ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สมหมาย อำดอนกลอย, 2556) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วยอย่างไม่อาจ หลีกเลี่ยงได้ สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อเด็กในศตวรรษที่ 21

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายโมเดลประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 มาใช้เพื่อผลักดัน ประเทศให้ไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ซึ่งการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น นักเรียนต้องสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ ตอบสนองความต้องการของตนเองและของสังคมได้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาว่า ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่มุ่งหวังให้คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการด้านความเท่าเทียมและด้านประสิทธิภาพได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ที่สภาพแวดล้อมภายนอกได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมากโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทยนโยบายประเทศไทย 4.0ของรัฐบาลที่ต้องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้การศึกษา 4.0 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศด้วยสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบทำให้สภาพแวดล้อมภายในไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในยุคดิจิทัลการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ครูในยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมคุ้มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2551) และมีภาวะผู้นำแบบดิจิทัล เป็นกระบวนการหรือความสามารถหรือพฤติกรรมที่ผู้บริหาร โรงเรียนใช้อิทธิพลและอำนาจที่มี

กระตุ้นให้บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจโดยที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถในการนำกระบวนการทางดิจิทัลมาใช้อย่างเหมาะสมและนำทางพฤติกรรมของบุคคลไปสู่การบรรลุเป้าหมาย พร้อมทั้งจะผลักดันและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาและการทำงานภายในโรงเรียนได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบท (กนกอร สมปราษฎ์, 2562)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลชั้นนำหลักที่สำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในการนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและจะต้องมีภาวะผู้นำทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการบริหารจัดการและความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน คือ ภาวะผู้นำแบบปฏิรูปและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนโดยเป็นผู้นำที่มีทรรศนะกว้างไกล สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้นและเป็นการจูงใจในการทำงานโดยการแลกเปลี่ยน เพราะการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลหรือไม่นั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือสมรรถภาพในการนำและการใช้ภาวะผู้นำในการปรับเปลี่ยนและพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้นภาวะผู้นำแบบปฏิรูปและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Roon Charoen, 2012) และงานวิจัยของ Issarak, A. (2005) กล่าวว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิผล ประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสามารถใช้เป็นเหตุผลเพื่อสนับสนุนคำกล่าวที่ว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมเกิดจากความสามารถด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณลักษณะผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งจะส่งผลทางบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังที่ Anan Navee, P. (2009) กล่าวว่า นักวิชาการทางการบริหารงานหลายคนได้ศึกษาวิจัยและสรุปแนวคิดที่สอดคล้องกันไว้ ดังนี้ พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาและทักษะการบริหารงานเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานั้นควรมีทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) ทักษะด้านมนุษย (Human skills) และทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้นและจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และสอดคล้องกับที่ Wannasri, J. (2010) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ เพราะภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารในการมีอิทธิพลและกระตุ้นส่งเสริมให้ครูและบุคลากรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายโดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเมืองคัมปะกอบ ได้แก่ การพัฒนางานด้านการเรียนการสอนการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานวิชาการและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นมิตรและร่วมมือร่วมใจกันทำงาน มีความคิดริเริ่มและความรู้ความสามารถทางวิชาการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและพัฒนางานวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำเป็นผู้ริเริ่มสร้างแรงบันดาลใจและเป็นที่ปรึกษาตลอดจนให้คำแนะนำความช่วยเหลือแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ

รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี2564 การพัฒนาการเรียนรู้ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ สำหรับปี 2561-2565 พบว่า คะแนนเฉลี่ย PISA มีคะแนนเฉลี่ยรวมด้านการอ่านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ อยู่ที่อันดับที่ 4 ของอาเซียน อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษายู่อันดับที่ 45

ศักยภาพการแข่งขันด้านทรัพยากรบุคคลของโลกอยู่อันดับที่ 45 ปัจจุบันที่ส่งผลการศึกษาในปี 2564 มากที่สุด คือ การแพร่ระบาด COVID-19 ซึ่งผลของ COVID-19 ต่อการศึกษาส่งผลต่อทั้งการจัดการศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองทำให้โรงเรียนต้องหยุดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลและออนไลน์ การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล แตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาอย่างเห็นได้ชัดด้วยความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ทั่วโลก เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตามความสะดวก ได้ทั้งบนมือถือ แท็บเล็ตและคอมพิวเตอร์ ประกอบกับการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ทำให้ต้องปิดสถานศึกษาและเร่งให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนแบบทางไกลกันอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตามพบว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษาร้อยละ 28.4 มีคอมพิวเตอร์ใช้เอง ร้อยละ 73.2 มีสมาร์ตโฟนสำหรับใช้งานเองและร้อยละ 13.2 มีแท็บเล็ตสำหรับใช้งานเอง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 44.7 มีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้เองร้อยละ 92.4 มีสมาร์ตโฟนสำหรับใช้งานเอง และร้อยละ 12.6 มีแท็บเล็ตสำหรับใช้เอง จะเห็นได้ว่า ทั้งนักเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัศึกษยาน้อยกว่าครึ่ง มีคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนและอนุมานได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่เรียนรู้ทางไกลด้วยการใช้สมาร์ตโฟน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564)

จากการรายงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2565 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพนธ์ (O-NET) คะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 เปรียบเทียบระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ พบว่า คะแนนเฉลี่ยในระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ สูงกว่าในระดับสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 แต่ต่ำกว่าระดับประเทศ 2 วิชา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทุกวิชา ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ผลปรากฏว่าเพิ่มขึ้น 1 วิชา ได้แก่ คณิตศาสตร์ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพนธ์ (O-NET) คะแนนเฉลี่ยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 เปรียบเทียบระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ พบว่า คะแนนเฉลี่ยทุกวิชาในระดับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์สูงกว่าในระดับสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 ทุกวิชาแต่ คะแนนเฉลี่ยทุกวิชาต่ำกว่าระดับประเทศ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทุกวิชา ปีการศึกษา 2563 และปีการศึกษา 2564 ผลปรากฏว่าเพิ่มขึ้น 1 วิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์, 2565) สอดคล้องกับกัลยา ดิงศรัทย์ (2557) กล่าวถึงผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตน ซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้นการปฏิรูปการศึกษาในอนาคตจะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ฐานข้อมูล สื่อ แหล่งเรียนรู้ขนาดใหญ่แสวงหาความรู้เพื่อสร้างสิ่งใหม่ๆ เป็นนวัตกรรมที่นำมาสู่การพัฒนาประเทศสอดคล้องกับรายงานข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชิงระบบที่คณะอนุกรรมการการจัดการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาคุณภาพการศึกษาภายในประเทศไทยที่มีมาตรฐานต่ำกว่าเกณฑ์ขาดความเสมอภาค คือ เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนมากแต่เชื่อมโยงกับการใช้ประโยชน์ในชีวิตน้อยการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนมากขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้การบริหารสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารในการมีอิทธิพลและกระตุ้นส่งเสริมให้ครูและบุคลากรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายโดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบได้แก่ การพัฒนางานด้านการเรียนการสอน การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานวิชาการและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูทำให้เกิดบรรยากาศที่เป็นมิตรและร่วมมือร่วมใจกันทำงานมีความคิดริเริ่มและความรู้ความสามารถทางวิชาการ

เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและพัฒนางานวิชาการ ตลอดจนผู้บริหารต้องสามารถพัฒนาครูและส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของ บทบาทครู ซึ่งบทบาทของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการที่จะส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลได้แก่ บทบาทนักวิชาการ บทบาทผู้นำ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างเครือข่าย บทบาทนักแก้ปัญหา บทบาทนักพัฒนาระบบ บทบาทสร้างทีมงาน บทบาทพัฒนาทรัพยากรบุคคลและ บทบาทนักสื่อสาร ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำเป็นผู้ริเริ่มสร้างแรงบันดาลใจเป็นที่ปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำความช่วยเหลือแก่ครูและบุคลากรเพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ (จิตติมา วรณศรี, 2553)

หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตการทำงานมาหากิน ค่านิยม และพิธีกรรม ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมมาโดยตลอดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการบริหารตาม หลักธรรมที่ผู้บริหารสามารถนำประยุกต์ใช้กับการบริหารได้ตลอดเวลาตามหลักอริยสัจ 4 คือ หลักธรรมสำคัญเพื่อผู้บริหารทุกระดับเป็นแนวทางส่งเสริมให้บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติตามได้สติปัญญา ญาณเกิดผลดีต่อหน้าที่การงานเป็นปฏิปทาให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย คือ ฉันทะ ความพึงพอใจ วิริยะ ความขยันหมั่นเพียร จิตตะ ความเข้าใจบุคคลรอบข้าง วิมังสา การไตร่ตรองพิจารณาเหตุผล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) 2554)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความตระหนักชัดว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาโดยเฉพาะการบริหารวิชาการ โรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเห็นความจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยมีความตระหนักและสนใจศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอริยสัจ 4 ที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอันจะส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาและคุณภาพของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอริยสัจ 4
3. เพื่อประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอริยสัจ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งแหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิด และทฤษฎี

ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล 2) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้นจำนวน 18 คน ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 497 โรงเรียนๆ ละ 2 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 994 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูหัวหน้าวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวนรวมทั้งสิ้น 434 คน การกำหนดขนาดของผู้ตอบแบบสอบถามในการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ตามแนวคิดของ Hair คือ ในการวิเคราะห์พหุตัวแปรต้องใช้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 400 หน่วย ได้แก่ ผู้บริหารและครูหัวหน้าวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวนรวมทั้งสิ้น 434 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้มี 3 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าระดับ 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อหาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ และการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) การสร้างรูปแบบ 2) การตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องของร่างรูปแบบโดยใช้การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ 3) การสร้างและประเมินคู่มือใช้กระบวนการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ แหล่งข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ จำนวน 9 รูป/คน ส่วนการประเมินความเหมาะสมของคู่มือ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้ค่าสถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยค่าที่ยอมรับได้ประเด็นการประเมินรายข้อมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.67 หรือคู่มือมีความเหมาะสมในระดับมาก

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูวิชาการ จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ทำการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม ตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ เป้าหมายในยุคดิจิทัล ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญได้ ๔๗ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .728 ถึง .502 มีค่า Eigen Value = 18.944 ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 1 = 18.392 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 18.392

องค์ประกอบที่ 2 บุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญได้ ๑๕ ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .634 ถึง .508 มีค่า Eigen Value = 10.664 ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 2 = 10.354 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 10.354

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในยุคดิจิทัล ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญได้ ๕ ตัวแปร มีค่า Eigen Value = 8.644 ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 3 = 8.392 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 8.392 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 8.392

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ประกอบด้วยตัวแปรสำคัญได้ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .687 ถึง .538 มีค่า Eigen Value = 7.322 ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 4 = 7.109 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 7.109

องค์ประกอบที่ 5 กลยោมมิตรงานวิชาการในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ตัวแปรสำคัญได้ 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักตัวแปรในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .598 ถึง .557 ค่า Eigen Value = 6.002 ค่าร้อยละของความแปรปรวนที่อธิบายได้ด้วยองค์ประกอบที่ 5 = 5.827 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.827

2. ผลการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ 1) แนวคิดและทฤษฎีของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 2) วัตถุประสงค์รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งได้แก่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 และเพื่อเป็นประโยชน์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ส่วนที่ 2 เนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน จากการวิเคราะห์เนื้อหา ตำรา เอกสาร งานวิจัย เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ เป้าหมายในยุคดิจิทัล หมายถึง การสร้างภาพในอนาคตของสถานศึกษาในการพัฒนางานวิชาการและการเรียนรู้เทคโนโลยี สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและแผนกลยุทธ์เพื่อนำมาใช้พัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างรอบด้าน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

องค์ประกอบที่ 2 บุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ในการพัฒนางานและความก้าวหน้าในวิชาชีพได้อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนางานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน

องค์ประกอบที่ 6 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูมีการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการโดยทำให้มีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารงานวิชาการผ่านเพิ่มช่องทางที่หลากหลายและการเชื่อมโยงงานวิชาการในยุคดิจิทัล

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูสามารถสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน งานธุรการ งานจัดเก็บข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นระบบในรูปแบบที่ทันสมัยและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลใหม่ๆ ในการทำวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

องค์ประกอบที่ 5 กลยุธามิตรงานวิชาการในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารทั้งในส่วนบุคคล หน่วยงานต่างๆ โดยผ่านช่องทางที่หลากหลายด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการ

ส่วนที่ 3 เจาะใจความสำเร็จ ในการนำรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย

ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 สรุปได้ว่า การยืนยันรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมนั้น รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสม

ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 คน มีความคิดเห็นว่าการคู่มือรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในภาพรวม มีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในภาพรวม

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ความเป็นไปได้			ความเหมาะสม			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ส่วนที่ 1 ส่วนนำ	4.27	0.37	มาก	4.36	0.34	มาก	4.31	0.21	มาก	4.22	0.31	มาก
ส่วนที่ 2 เนื้อหา	4.30	0.37	มาก	4.44	0.34	มาก	4.32	0.29	มาก	4.38	0.31	มาก
ส่วนที่ 3 เจาะใจ ความสำเร็จ	4.36	0.28	มาก	4.45	0.27	มาก	4.32	0.34	มาก	4.48	0.26	มาก
รวมเฉลี่ย	4.30	0.19	มาก	4.40	0.14	มาก	4.28	0.14	มาก	4.33	0.19	มาก

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ เป้าหมายในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 2 บุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 4 การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล และองค์ประกอบที่ 5 กัลยาณมิตรงานวิชาการในยุคดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ที่สภาพแวดล้อมภายนอกได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลชั้นนำหลักที่สำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษาในการนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและจะต้องมีภาวะผู้นำทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการบริหารจัดการและความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน คือ ภาวะผู้นำแบบปฏิรูปและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนโดยเป็นผู้นำที่มีทรรศนะกว้างไกล สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้นและเป็นการมุ่งเน้นในการทำงานโดยการแลกเปลี่ยน เพราะการที่ผู้บริหารจะบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพหรือไม่ั้น สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือ สมรรถภาพในการนำและการใช้ภาวะผู้นำในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ภาวะผู้นำแบบปฏิรูปและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Roon Charoen, 2012) ดังนั้น องค์ประกอบที่มีความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงควรมีอยู่ใน 5 องค์ประกอบนี้ ซึ่งครอบคลุมภารกิจ

และเป้าหมายสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิ ศิริพรหมมา (2560) ที่พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) มีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) มีวิสัยทัศน์ 5) มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ในขั้นตอนการสร้างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาสาระของรูปแบบจากเอกสาร งานวิจัยเกี่ยวข้องและนำภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ที่วิเคราะห์ได้จำนวน 77 องค์ประกอบ มาประมวลสรุปเข้าด้วยกันได้รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คือ ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) แนวคิดและทฤษฎีของภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 2) วัตถุประสงค์รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ส่วนที่ 2 เนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ เป้าหมายในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 2 บุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 4 การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 5 กลยุทธ์นิเทศงานวิชาการในยุคดิจิทัล และส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล โดยการกำหนดเป็นนโยบายและสนับสนุนงบประมาณและการให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องเสริมสร้างและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลโดยจัดทำหลักสูตรที่ทันสมัย ทันต่อยุคปัจจุบัน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในยุคดิจิทัลในช่องทางที่หลากหลายเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและกระตุ้นให้ครูใช้เครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัยทันในการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างแรงจูงใจและบูรณาการหลักธรรมในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา

ผลการตรวจสอบรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ส่วนที่ 1 ส่วนนำของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสม ส่วนที่ 2 เนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน มีความเหมาะสม และส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จมีความเหมาะสม และได้จัดทำคู่มือรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของคู่มือผลการประเมินผลการประเมินคู่มือรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่าคู่มือรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่ารูปแบบภาวะผู้นำทาง

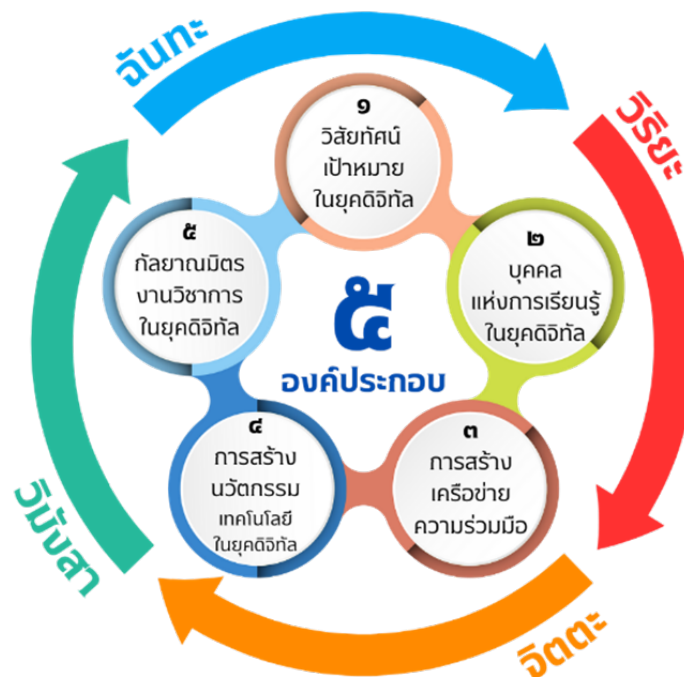
วิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ผู้วิจัยสามารถใช้รูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่างๆ อธิบายลำดับขั้นตอน องค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2547) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ 1) วัตถุประสงค์ แนวคิด 5) บริบทและเงื่อนไข 3) ยุทธศาสตร์ 4) กระบวนการดำเนินงาน 5) ผลที่ได้รับจากการนำรูปแบบไปใช้และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรรัตน์ โตเขียว (2560) ที่พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหาและแนวทางการดำเนินงาน ส่วนที่ 3 ส่วนกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 และส่วนที่ 4 ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จและผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 จำนวน 4 ด้าน พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวรรณ โพธิ์ขำ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาบุคลากร 2) การบริหารจัดการ 3) การใช้หลักธรรมาภิบาล 4) การมีส่วนร่วม 5) การมีภาวะผู้นำ และ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ 1) แนวคิดและหลักการพื้นฐานของรูปแบบ และ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา คือ องค์ประกอบของรูปแบบ และ ส่วนที่ 3 ส่วนการนำไปใช้ คือ 1) แนวทางการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล 2) เงื่อนไขความสำเร็จ

3. การประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า โดยรวมผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นประโยชน์ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ตัวแปรที่มีความสอดคล้องกันและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่ละคนมีความเชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล จึงได้ตัวแปรที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันและผู้วิจัยได้นำตัวแปร จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัยซึ่งแบบสอบถามที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูล มีจำนวน 102 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบและความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ และนำแบบสอบถามที่ได้มาตรฐานไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 434 คน ตามแนวคิดของของ Hair คือ ในการวิเคราะห์พหุตัวแปรต้องใช้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 400 หน่วย และนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้องค์ประกอบจำนวน 5 องค์ประกอบ และนำองค์ประกอบดังกล่าวมาใช้ในการสร้างรูปแบบรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน และเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน มาสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ความความคิดเห็นพร้อมตรงกันว่ารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสม ดังนั้นจะเห็นได้จากการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัด

นครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 มีความเหมาะสมในระดับมาก เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการดำเนินงานจริงในยุคปัจจุบัน ดังนั้นจึงต้องผ่านการประเมินคุณภาพของรูปแบบในด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของสุพิชญ์ชญา มีแก้ว (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัลโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามองค์ประกอบของรูปแบบที่ศึกษาและสรุปไว้ คือ หลักการ วัตถุประสงค์หลักการดำเนินงาน วิธีดำเนินงาน การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จและผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัล โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ เป้าหมายในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 2 บุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล องค์ประกอบที่ 4 การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล และองค์ประกอบที่ 5 กลยោมมิตรงานวิชาการในยุคดิจิทัล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ เนื้อหาและแนวทางการดำเนินงานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ เป้าหมายในยุคดิจิทัล หมายถึง การสร้างภาพในอนาคตของสถานศึกษาในการพัฒนางานวิชาการและการเรียนรู้เทคโนโลยี สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและแผนกลยุทธ์เพื่อนำมาใช้พัฒนางานวิชาการในสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างรอบด้าน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล มีแนวทางการดำเนินการ

องค์ประกอบที่ 2 บุคคลแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ในการพัฒนางานและความก้าวหน้าในวิชาชีพได้อย่างเหมาะสมและมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนางานวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูมีการสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อความร่วมมือทางวิชาการโดยทำให้มีการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารงานวิชาการผ่านเพิ่มช่องทางที่หลากหลายและการเชื่อมโยงงานวิชาการในยุคดิจิทัล

องค์ประกอบที่ 4 การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูสามารถสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลในการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอน งานธุรการ งานจัดเก็บข้อมูลต่างๆ อย่างเป็นระบบในรูปแบบที่ทันสมัยและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลใหม่ๆ ในการทำวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

องค์ประกอบที่ 5 กลยุธยมิตรงานวิชาการในยุคดิจิทัล หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารทั้งในส่วนบุคคล หน่วยงานต่างๆ โดยผ่านช่องทางที่หลากหลายด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบฯ จากคู่มือรูปแบบฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็นเนื้อหาเพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

1.2. รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ให้ประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับความตระหนักในสำคัญของการเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องของผู้บริหารการพัฒนาตนเองตามรูปแบบและการประยุกต์การพัฒนาตนเองให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาและในยุคดิจิทัล และสร้างความพร้อมของบุคลากรภายในสถานศึกษาโดยการสร้างความตระหนักร่วมมือกับบุคลากร

1.3 รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในสังกัดอื่นได้

1.4 ควรเจาะจงเฉพาะคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลที่เป็นความต้องการจากผู้บริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัลซึ่งเป็นยุคของเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาและมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน

2.2 ควรมีการทำวิจัยเชิงสถิติเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อเป้าหมายของการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้มีการพัฒนาแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมาย

2.3 ควรมีการศึกษาโดยนำรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อให้มีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบที่เหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2562). ภาวะผู้นำ: แนวคิด ทฤษฎีและการพัฒนา. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). สถานะการศึกษาไทย ปี 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กัลยา ติงศภักดิ์. (2557). ความท้าทาย ณ ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้: การศึกษาระบบ 4.0. ในการสัมมนาทางวิชาการ จัดสมมนาโดยศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2551). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- จิตติมา วรรณศรี. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. *Journal of Education and Innovation*. 12(1). 35-49.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 12(1). 1-9.
- ทิพวรรณ โพธิ์ขำ. (2563). รูปแบบการบริหารโรงเรียนประชารัฐในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุษณินพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทิตนา แคมมณี. (2547). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.

- พิชญชญา มีแก้ว. (2564). รูปแบบการพัฒนากาจะผู้นำทางวิชาการของครูในยุคดิจิทัลโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศศิศ ศิริพรหมมา. (2560). การพัฒนารูปแบบกาจะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร์ดุฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 7(1). 1-7.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์. (2565). รายงานข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2565. นครสวรรค์: รีมปีง.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรรัตน์ โตเพียว. (2560). รูปแบบกาจะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตร์ดุฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Anan Navee, P. (2009). *Principles and concepts Educational Administration Theory*. 2nd ed. Bangkok: Montree.
- Issarak, A. (2005). *Relationship between leadership and school effectiveness*. Master of Education Thesis. Burapha University. Bangkok.
- Roon Charoen. (2012). *Professionalism in educational organization and administration in the educational reform era*. 7th ed. Bangkok: LT Place Co.Ltd.
- Wannasri, J. (2010). Academic leadership of school administrators. *Journal of Education*. 12(1). 35-49.

แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา
ในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมธัญบุรี*

GUIDELINES FOR THE ADMINISTRATION OF STUDENTS CARE AND SUPPORT
SYSTEM BASED ON THE FOUR BRAHMAVIHARA IN
SUANTHEPPARATTHIPTAICHALOEMPHRAKIAT UNITED CAMPUS
PATHUMTHANI PROVINCE

¹วิภัทร์ สุทธิจักร Wipat Suttijak ²พระครูวิรุฬห์สุตคุณ PhrakhruWirunsuttakun

³พระมหาชำนาญ มหาชาโน PhramahaChamnan Mahajano

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Wipat_Suttijak@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 234 คน สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการจำเป็นที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้นด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI) และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษามากที่สุด คือ การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข รองลงมา คือ การส่งต่อ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมและพัฒนา และการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) วิธีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาให้ความรัก ดูแลเอาใจใส่ รับฟังความคิดเห็นนักเรียน (2) การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน คัดกรองแบ่งกลุ่มในการช่วยเหลือ (3) การส่งเสริมและพัฒนา จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา มีการสนับสนุนและยกย่องชมเชยให้นักเรียนเกิดความภูมิใจ (4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข มีทีมงานในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาในทุกๆ ด้าน และให้มีการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด (5) การส่งต่อ มีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ และ 3) แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย (1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารแต่งตั้งครูที่ปรึกษาศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล ให้การดูแลเอาใจใส่ และช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ (2) การคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาคัดกรองแบ่งกลุ่มนักเรียน เพื่อให้การช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการ (3) การส่งเสริมและพัฒนาจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข (4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขสร้างทีมงานในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนใน

ทุกๆ ด้าน (5) การส่งต่อมีการประสานงานกับหน่วยงานในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การบริหาร, งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, หลักพรหมวิหาร 4

Abstract

This research aims to 1) study the needs of student care system administration in educational institutions, 2) study the methods of student care system administration according to the principle of the Four Divine Abodes (Brahmavihāra) of educational institutions, and 3) propose the guidelines for student care system administration according to the principle of the Four Divine Abodes (Brahmavihāra) of educational institutions. This research was conducted using a mixed-method method. The quantitative research used a questionnaire with a sample of 234 teachers. The statistical analysis used the mean and standard deviation. The needs that educational institutions want to achieve were analyzed by using the Priority Needs Index (PNI), and the qualitative research by interviewing 5 key informants. The research results found that 1) the most important needs for student care system administration in educational institutions were prevention, assistance, and resolution, followed by referrals, getting to know students individually, promotion and development, and student screening, respectively. 2) The methods of student care system administration according to the principle of the Four Divine Abodes (Brahmavihāra) consisted of (1) Getting to know students individually, having counselors show love, care, and attention, and listening to students' opinions, (2) Screening students, analyzing student behavior, and screening and dividing them into groups for assistance, and (3) Promotion and development, organizing various activities for promotion and development, there was support and praise for students to feel proud, (4) Prevention, assistance and resolution, there was a team to prevent, assist and solve student problems in all aspects and there is close monitoring, (5) Referral, students were systematically referred to experts or related agencies. 3) Guidelines for student care and assistance system administration of educational institutions according to the principle of the Four Divine Abodes (Brahmavihāra), consisting of (1) Knowing students individually: Administrators appointed counselors to study students individually, provided care and assistance to students in various aspects. (2) Screening: Counselors screened and divided students into groups to aid that met their needs. (3) Promotion and development: Organizing various activities to promote and develop students to live happily. (4) Prevention, assistance and resolution: There was a team to prevent, assisted and solved student problems in all aspects. (5) Referral: There was coordination with agencies to refer students to experts or related agencies systematically.

Keywords: Administration, Students Care and Support System Based, The Four Brahmavihāra

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ รวมทั้งมาตรา 23(5) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาป้องกัน แก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็กโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นมาตรการสู่การปฏิบัติในการสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบที่มีขั้นตอน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ การรู้จักข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งเป็นการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนตามพฤติกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลได้เรียนรู้และพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข เป็นการดูแลเอาใจใส่และช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนเป็นกระบวนการที่นอกเหนือจากกระบวนการทั้งสี่ที่ปัญหามีความยากแก่การช่วยเหลือก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการส่งต่อ 2 รูปแบบ คือ การส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีการบริหารจัดการในรูปแบบสหวิทยาเขตตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ซึ่งสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ ทัพใต้เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี เป็นหนึ่งในการจัดกลุ่มโรงเรียนเพื่อให้สะดวกต่อการบริหารจัดการงาน

ราชการ ประกอบด้วย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต โรงเรียนเทพศิรินทร์คลองสิบสาม ปทุมธานี โรงเรียนธัญรัตน์ โรงเรียนทีปังกรวิทยาพัฒน์ (มัธยมวัดหัตถสารเกษตร) ในพระราชูปถัมภ์ฯ โรงเรียนหนองเสือ วิทยาคม และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2565) ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมายังขาดประสิทธิภาพ ขาดความเข้มแข็ง และยังขาดความร่วมมือจากเครือข่ายที่จริงจัง เห็นได้จากข้อมูลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ปัญหาของนักเรียนแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านครอบครัว ปัญหาด้านสุขภาพกาย ปัญหาด้านพฤติกรรม สังคม ปัญหาด้านยาเสพติด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี, 2566) ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากผู้ปกครองขาดเวลาในการดูแลเอาใจใส่ ครอบครัวนักเรียนมีการหย่าร้าง ครอบครัวส่วนใหญ่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ นักเรียนหลายคนมีความเสี่ยงในเรื่องยาเสพติด เป็นแหล่งมั่วสุมในการเล่นเกมส์และการพนัน เป็นต้น ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครูที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มี ความเข้มแข็ง และปัญหาของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังพบว่ามีจุดอ่อนอยู่หลายประการที่เป็นสาเหตุให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร เช่น ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูไม่มีทักษะในการให้คำแนะนำกับนักเรียน ผู้ปกครองขาดเวลาในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแลพฤติกรรม และนักเรียนไม่เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร เป็นต้น

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิธีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี ควรเป็นอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อลดปัญหาของนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหาการขาดเรียน ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาใช้ยาเสพติด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมธรรมาภิบาล จังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 599 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มเลือกหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเปรียบเทียบที่สำเร็จรูปของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (1970, อ้างใน ธานีรัตน์ ศิลป์จารุ, 2560) และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 234 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมธรรมาภิบาล จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วยตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมธรรมาภิบาล จังหวัดปทุมธานี โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด หลักการ เอกสาร วิธีการดำเนินงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย 4) สร้างเครื่องมือวิจัย และนำเสนอร่างเครื่องมือวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 5) นำเครื่องมือวิจัยที่ปรับปรุงตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาและเนื้อหารายชื่อ จากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวิจัย (Item-Objective Congruence Index IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป 6) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขและผ่านการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.988 7) จัดพิมพ์เครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป 8) ลักษณะแบบสอบถามและเกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมธรรมาภิบาล จังหวัดปทุมธานี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย 2) วิเคราะห์สภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมธรรมาภิบาล จังหวัดปทุมธานี โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวัดระดับและประเมินผล โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยของ Best การวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่

ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดย นางลักษณ วีรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I – D) แล้วหารด้วยค่า D

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเนื้อหาแต่ละประเด็นเพื่อหาลักษณะร่วม (Common Character) และข้อสรุปร่วม

สรุปผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นและดัชนี PNImodified การจัดเรียงตามความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม

สภาพปัจจุบันที่คาดหวังและ ความต้องการจำเป็นของการ บริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษา	n = 234 คน						PNI _{modified}	ลำดับ
	ระดับความคิดเห็น							
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง				
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.96	0.56	มาก	4.75	0.51	มากที่สุด	0.2102	3
2. การคัดกรองนักเรียน	3.96	0.64	มาก	4.73	0.54	มากที่สุด	0.1998	5
3. การส่งเสริมและพัฒนา	3.98	0.62	มาก	4.76	0.55	มากที่สุด	0.2092	4
4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	3.58	0.63	มาก	4.76	0.57	มากที่สุด	0.3314	1
5. การส่งต่อ	3.56	0.64	มาก	4.71	0.58	มากที่สุด	0.3230	2
ภาพรวม	3.81	0.62	มาก	4.74	0.55	มากที่สุด	0.2547	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก จำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อ

ส่วนสภาพที่คาดหวังของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นในระดับสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ

เมื่อเรียงลำดับของความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข (PNI_{modified} = 0.3314) ด้านการส่งต่อ (PNI_{modified} =

0.3230) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (PNI_{modified} = 0.2102) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา (PNI_{modified} = 0.2092) และด้านการคัดกรองนักเรียน (PNI_{modified} = 0.1998) ตามลำดับ

นำผลดังกล่าวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และด้านการคัดกรองนักเรียน

2. วิธีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ทำได้โดยการให้ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการทำควารู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยการให้ความรักความเมตตา ดูแลเอาใจใส่นักเรียนและให้ความสำคัญกับนักเรียนเป็นสำคัญ (เมตตา) ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการต่างๆ มีการรับฟังความคิดเห็น ความรู้สึก ความเข้าใจนักเรียน และสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เพื่อให้ครูที่ปรึกษาเข้าใจและช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ได้ (กรุณา) โดยไม่มีการแบ่งนักเรียนหรือตัดสินผู้เรียนในลักษณะผิดถูก (อุเบกขา) นอกจากนี้มีการช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมด้วยวิธีต่างๆ ตามความต้องการของนักเรียนและปรารถนาให้นักเรียนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข (มุทิตา)

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ทำได้โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมและระบุความต้องการของนักเรียนที่อาจต้องการการดูแลช่วยเหลือ (เมตตา) และคัดกรองนักเรียนโดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อให้การดูแลและช่วยเหลือตรงตามวัตถุประสงค์ของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ตามความต้องการของนักเรียน (กรุณา) นำผลการวิเคราะห์และคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (มุทิตา) นอกจากนี้การคัดกรองนักเรียนเป็นกระบวนการที่ต้องการความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อุเบกขา)

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมและพัฒนาตามหลักพรหมวิหาร 4 ทำได้โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความสามารถ ศักยภาพและความต้องการของแต่ละบุคคล (กรุณา) รวมถึงเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข (เมตตา) และการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นโดยปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียม (อุเบกขา) นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุน ยกย่อง ชมเชย ใหรางวัลนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดีหรือสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ (มุทิตา)

2.4 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขตามหลักพรหมวิหาร 4 ทำได้โดยการสร้างทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญและเต็มใจ เอาใจใส่ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (เมตตา) สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในทุกๆ ด้าน และให้มีการติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด (อุเบกขา) รวมถึงการหาวิธีการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนโดย

การจัดทำแผนการช่วยเหลือ การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาหรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (กรุณา) นอกจากนี้ควรสนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการป้องกัน ปรับปรุงและแก้ไขปัญหานักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีและมีความสุข (มูทิตา)

2.5 ด้านการส่งต่อตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อตามหลักพรหมวิหาร 4 ทำได้โดยการประสานงานกับทีมงานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ปกครองนักเรียนรับทราบ เพื่อร่วมกันหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาและยากต่อการช่วยเหลือ (เมตตา) ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน (กรุณา) อีกทั้งควรมีการประสานงานการส่งต่ออย่างเป็นระบบ มีการบันทึกผลการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียน ซึ่งเป้าหมายที่ชัดเจนของการส่งต่อก็คือการสนับสนุนความเป็นอยู่ของนักเรียนในทุกด้าน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ พฤติกรรมที่ดี และสุขภาพที่ดี (อุเบกขา) เพื่อให้เด็กนักเรียนมีโอกาสในการเติบโตและประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างเต็มที่ในอนาคต (มูทิตา)

3. แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี ตามกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 มีแนวทางการบริหารโดยแต่งตั้งครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการทำความรู้จักนักเรียน ด้วยการให้ความรักความเมตตา ดูแลเอาใจใส่ และมีความปรารถนาดี (เมตตา) มีการรับฟังความคิดเห็น ความรู้สึก และเข้าใจนักเรียน เพื่อให้ครูที่ปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ได้ (กรุณา) โดยไม่มีการแบ่งนักเรียนหรือตัดสินผู้เรียนในลักษณะผิดถูก (อุเบกขา) นอกจากนี้ควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมด้วยวิธีต่างๆ ตามความต้องการของนักเรียน (มูทิตา)

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 มีแนวทางในการบริหารโดยให้ครูที่ปรึกษาหรือครูผู้สอนวิเคราะห์พฤติกรรมและระบุความต้องการของนักเรียนที่ต้องการการดูแลช่วยเหลือ (เมตตา) คัดกรองนักเรียนโดยการแบ่งกลุ่มเพื่อดูแล ช่วยเหลือได้ตรงตามวัตถุประสงค์และตามความต้องการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม (กรุณา) นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน (มูทิตา) นอกจากนี้ควรให้มีการร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อุเบกขา) และต้องมีการบันทึกและรายงานผลการวิเคราะห์เป็นภาพรวมของโรงเรียน

3.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาตามหลักพรหมวิหาร 4 มีแนวทางในการบริหารโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนตามความสามารถ ศักยภาพและความต้องการของแต่ละบุคคล (กรุณา) รวมถึงเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข (เมตตา) และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น โดยปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียม (อุเบกขา) นอกจากนี้ควรมีการยกย่อง ชมเชยนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดีหรือสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ (มูทิตา)

3.4 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขตามหลักพรหมวิหาร 4 มีแนวทางในการบริหารโดยการสร้างทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญ เอาใจใส่ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน (เมตตา) สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในทุกๆ ด้าน (อุเบกขา) รวมถึงการหาวิธีการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยการจัดทำแผนการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่

มีปัญหาหรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (กรรณ) นอกจากนี้ควรสนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการป้องกัน ปรับปรุงและแก้ไขปัญหาของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี และมีความสุข (มุทิตา)

3.5 ด้านการส่งต่อตามหลักพรหมวิหาร 4 มีแนวทางในการบริหารโดยการประสานงานกับ ทีมงานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาและยากต่อการช่วยเหลือ (เมตตา) ส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียน (กรรณ) อีกทั้งควรมีการบันทึกผลการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียน ซึ่งเป้าหมายที่ชัดเจน ของการส่งต่อก็คือการสนับสนุนความเป็นอยู่ของนักเรียนในทุกด้าน โดยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ พฤติกรรมที่ดี และสุขภาพที่ดี (อุเบกขา) เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสในการเติบโตและประสบความสำเร็จในชีวิต อย่างเต็มที่ในอนาคต (มุทิตา)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี พบว่าเมื่อนำผลดังกล่าวมาจัด เรียงลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี ได้ดังนี้ 1) ด้านการ ป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 2) ด้านการส่งต่อ 3) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 4) ด้านการส่งเสริมและ พัฒนา และ 5) ด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ในด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ครู มีความต้องการให้ผู้บริหารดำเนินการมากที่สุด โดยให้ผู้บริหารดำเนินการให้มีการติดตามดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง รวมถึงให้มีการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัด กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของนุรมาน พิทักษ์ สุขสันต์ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้บริหารควรดำเนินการให้มีความเอาใจใส่ใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ สุธิดา พงษ์สวัสดิ์ (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางด้าน การป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรมีการจัด กิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และนักเรียนกลุ่มมีปัญหา

2. การศึกษาวิธีการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของ สถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการทำความเข้าใจใส่นักเรียนและให้ความสำคัญกับนักเรียน เป็นสำคัญ ศึกษา นักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการต่างๆ นอกจากนี้มีการช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมด้วยวิธี ต่างๆ ตามความต้องการของนักเรียน 2) การคัดกรองนักเรียน โดยการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อให้การดูแลและช่วยเหลือให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่ม ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน และต้องการความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง 3) การส่งเสริม และพัฒนา โดยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความสามารถแต่ละบุคคล อีกทั้งควรมีการสนับสนุน ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดีหรือสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดความ ภาคภูมิใจ 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข โดยการจัดทำแผน สร้างระบบบริหารจัดการการช่วยเหลือเพื่อ

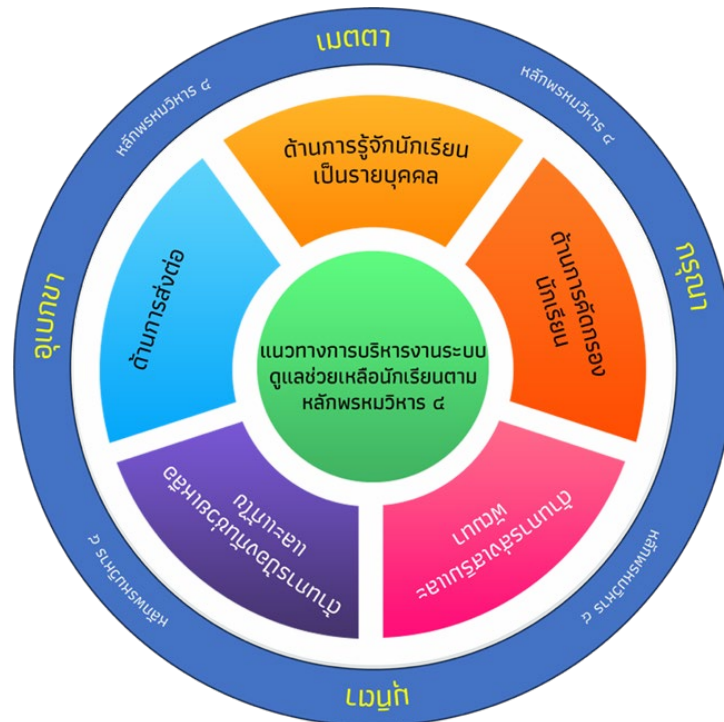

ป้องกันปัญหาต่างๆ ติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด รวมถึงหาวิธีการป้องกันช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเป็น คนดี เก่ง มีสุข 5) การส่งต่อ โดยการร่วมมือ หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ และส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของวราพร ม่วงประดม และพรเทพ รุ่งแผน (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวทางด้านการปรับปรุงและพัฒนา การมีส่วนร่วมของบุคลากร ตลอดจนการวางแผน ติดตามผลและประเมินผลการปรับปรุง

3. การศึกษาแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยให้ครูที่ปรึกษาศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยขั้นตอนและวิธีการต่างๆ นอกจากนี้มีการช่วยเหลือและส่งเสริมด้วยวิธีต่างๆ ตามความต้องการของนักเรียน ตลอดจนให้ครูที่ปรึกษาร่วมมือกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และต้องดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนในการจัด ในการจัดทำข้อมูลรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน โดยให้ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์พฤติกรรม และคัดกรองนักเรียนโดยการแบ่งกลุ่ม เพื่อใช้ในการช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจะต้องได้รับความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง 3) การส่งเสริมและพัฒนา โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความสามารถ ศักยภาพและความต้องการของแต่ละบุคคล ให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ต้องให้การสนับสนุนยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลแก่นักเรียนที่ประกอบคุณงามความดีหรือสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ 4) การป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไข โดยการจัดทำแผนและโครงสร้างระบบบริหารจัดการการช่วยเหลือที่เหมาะสมเพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ จัดตั้งกลุ่มสนับสนุนและประสานงานในการความช่วยเหลือ ติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดอีกทั้งเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเป็น คนดี เก่ง มีสุข 5) การส่งต่อโดยสร้างความร่วมมือ หาแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ มีการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก และร่วมประสานงานการส่งต่ออย่างเป็นระบบ พร้อมบันทึกผลการช่วยเหลือหรือรายงานการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ยังมีความสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ Teed (2002) ที่ผลการวิจัยพบว่า ครูต้องเอาใจใส่ต่อปัญหาและความต้องการของนักเรียนในเรื่องต่างๆ นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติ การศึกษาพบว่า ครูได้ใช้วิธีการให้คำปรึกษาหลากหลายวิธีในชั้นเรียนวิธีที่ใช้มากที่สุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นมาตรการป้องกันรักษา ฟื้นฟูได้อีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมาภรณ์ สนิธิ (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านการส่งต่อนักเรียนและการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสามารถตอบสนองต่อนโยบายสถานศึกษาที่สำคัญ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทมเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดปทุมธานี สรุปองค์ความรู้การวิจัย ในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยสรุปได้เป็นองค์ความรู้การวิจัยมีอธิบายว่า

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ได้แก่ ครูที่ปรึกษาศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยขั้นตอนและวิธีการต่างๆ โดยการให้ความรักความเมตตา ดูแลเอาใจใส่และมีความปรารถนาดีต่อนักเรียน มีการรับฟังความคิดเห็น ความรู้สึก และเข้าใจนักเรียน โดยไม่มีการแบ่งนักเรียนหรือตัดสินในลักษณะผิดถูก นอกจากนี้ควรให้ความช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมด้วยวิธีต่างๆ ตามความต้องการของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนใช้ชีวิตอย่างมีความสุข
2. การคัดกรองนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนที่ต้องการดูแลช่วยเหลือ และคัดกรองนักเรียนโดยการแบ่งกลุ่มให้ตรงตามวัตถุประสงค์และตามความต้องการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม นำผลการคัดกรองมาใช้ในการช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน นอกจากนี้ควรให้มีการร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การส่งเสริมและพัฒนาตามหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามความสามารถ ศักยภาพและความต้องการของแต่ละบุคคลให้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นโดยปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ควรยกย่อง ชมเชยนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดีหรือสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนเกิดภาคภูมิใจ
4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขตามหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารจัดทำแผนการป้องกัน ร่วมประสานงานระหว่างครูที่ปรึกษา หัวหน้าระดับ รวมถึงผู้ปกครองร่วมให้ความช่วยเหลือ ติดตามดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด รวมถึงหาวิธีการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังส่งเสริม

สนับสนุนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการป้องกัน แก้ไขปัญหาของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีและมีความสุข

5. การส่งต่อตามหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารประสานงานกับทีมงานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาและยากต่อการช่วยเหลือ โดยการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน ให้การสนับสนุนความเป็นอยู่ของนักเรียนในทุกด้าน ซึ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ พฤติกรรมที่ดี และสุขภาพที่ดี เพื่อให้เด็กนักเรียนมีโอกาสในการเติบโตและประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างเต็มที่ใน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน

1.3 ผู้บริหารควรดำเนินการให้มีการบันทึกผลการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา และติดตามผลนักเรียน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ สามารถนำผลที่ได้จากงานวิจัยนี้เป็นแนวปฏิบัติในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่อง การสร้างเครือข่ายการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยต่อไปโดยติดตามผลของแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปัทม์เฉลิมพระเกียรติ เพื่อนำเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

2.3 ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ธ.สุรางค์ บุญทอง. (2563). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสาบบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วราพร ม่วงประถม และพรเทพ รุ่งแผน. (2558). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยในพระบรมราชูปถัมภ์. 10(2). 47.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2565). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2566). แบบรายงานผลการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำเขตพื้นที่การศึกษาโดยนักจิตวิทยาโรงเรียนประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประจำปีงบประมาณ 2566. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปี 2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Teed, C. M. (2002). Meeting student's social and emotional needs: Elementary teacher's perceptions of counseling in the classroom. Dissertation Abstracts International.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน
ในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสัมมัตตปธาน 4*

THE SUPPORT PROCESS ON ORGANIZATION CULTURE FOR PERSONALS
ADMINISTRATIVE DEVELOPMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN GROGPHRA
DISTRICT OF NAKHON SAWAN PROVINCE BY THE PRINCIPLE OF 4
SAMMAPATHAN (4 ATTEMPTS)

¹ธิดารัตน์ บุญอาจ Thidarat Boonach ²ทนง ทศไกร Thanongs Thosagai

³วรกฤต เกื้อนช้าง Worrakrit Thuanchang

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Thidarat_Boonach@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน และ 2) เพื่อนำเสนอกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ตามหลักสัมมัตตปธาน 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามประชากรในการวิจัย จำนวน 151 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความหลากหลาย ด้านกระบวนการในการตัดสินใจ ด้านการยอมรับและให้รางวัล ด้านความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ตามลำดับ และรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ด้านความเอื้ออาทร ด้านเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ด้านความเป็นเลิศตามลำดับ และ 2) กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ตามหลักสัมมัตตปธาน 4 ประกอบด้วย (1) การวางแผนการดำเนินการและการประเมินร่วมกัน การวางแผนสร้างวัฒนธรรมองค์กรโดยจัดทำคู่มือรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ปัญหาเพื่อลดความเสี่ยงและความล้มเหลวในการทำงาน (2) สร้างพลังอำนาจและการเข้าถึงทรัพยากร การจัดการทรัพยากรในองค์กรให้เพียงพอ การประเมินผลและวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างรอบคอบ (3) การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ การวางแผนการตัดสินใจในองค์กรโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ สร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ สร้างข้อมูลสารสนเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงาน (4) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการร่วมมือภายในองค์กร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี (5) การทำงานตามความถนัด การวางแผนพัฒนาครูตามความถนัดและสนใจ เสริมสนับสนุนการศึกษาต่อ จัดฝึกอบรมส่งบุคลากรครูไปศึกษาดูงาน สร้างเครือข่าย

*Received: December 08, 2024. Revised: December 22, 2024. Accepted: December 25, 2024.

ข้อมูลทางวิชาการ (6) คุณภาพและมาตรฐานตามการทำงาน การวางแผนคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สนับสนุนครูสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รักษาความประพฤติและปฏิบัติตนแบบดี (7) การให้รางวัลและคำชมเชย คำชมเชยและรางวัลสนับสนุนให้ครูใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่ และสร้างความมุ่งมั่นในการทำงานในองค์กร (8) การดูแลความเป็นอยู่และเอาใจใส่การทำงานของครู การสร้างบรรยากาศที่ดีสำหรับสุขภาพทั้งกายและจิต มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของครู (9) การเข้าถึงทรัพยากรขององค์กร การสนับสนุนสภาพแวดล้อมทางกายภาพในหน่วยงานโดยมุ่งเน้นการจัดอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและต่อเนื่อง (10) การประเมินผลการปฏิบัติงาน การวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างรอบคอบ การมีส่วนร่วมและใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร, การบริหารงานบุคคล, ผู้บริหารโรงเรียน, หลักสัมมนา 4

Abstract

This research aims to 1) study the status of organizational culture enhancement for personnel management development of school administrators and 2) present the process of organizational culture enhancement for personnel management development of school administrators according to the 4 Sammappadhāna principles (Attempt). It is a mixed-method research by using quantitative research using a questionnaire with a population in the research of 151 people. The statistical data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research is conducted by interviewing 9 key informants. The data were analyzed by content analysis. The research results showed that 1) Overall, opinions on the status of organizational culture enhancement for personnel management development of school administrators were at a high level. When considering each aspect, opinions were at a high level in 5 aspects: honesty, diversity, decision-making process, recognition and reward, trust and confidence, respectively. Each aspect had a high level of opinions in 5 aspects: sense of belonging to the organization, compassion, goals of the educational institution, empowerment, and excellence, respectively. 2) The process of organizational culture enhancement for personnel management development of school administrators according to the 4 Sammappadhāna principles consisted of (1) Joint planning and evaluation: Planning to create organizational culture by creating a manual for collecting information and reviewing work performance, analyzing problems to reduce risks and failures in work (2) Creating power and access to resources, managing resources in the organization adequately, evaluating and analyzing problems in resource management carefully (3) Consulting experts, planning decision-making in the organization by specifying the qualifications of experts, creating a network of experts, creating information, and evaluating work performance (4) Mutual assistance, creating an organizational culture that supports cooperation within the organization, creating good relationships among employees,

exchanging ideas, creating a good work environment (5) Working according to aptitude, planning teacher development according to aptitude and interests, supporting further education, organizing training, sending teachers for study visits, creating academic information networks (6) Quality and standards according to work, planning clear quality and work performance standards, supporting teachers to be creative in developing teaching management, maintaining good behavior and behavior (7) Giving awards and compliments, compliments and rewards encouraging teachers to use their knowledge and abilities to the fullest, and creating commitment to work in the organization (8) Caring for teachers' well-being and taking care of their work, creating a good atmosphere for both physical and mental health, and ensuring safety in teachers' work (9) Access to organizational resources, supporting the physical environment in the unit by focusing on providing necessary equipment and tools, promoting teamwork and continuity (10) Evaluating work performance, careful planning of teacher performance evaluations, participation and use of a variety of assessment tools.

Keywords: Organization Culture, Personals Administrative, School Administrators, The Principle of 4 Sammappadhāna

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามความในมาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยกำกับและประสานงานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และให้มีการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง แต่ถึงอย่างไรการบริหารจัดการศึกษาก็ยังมีอุปสรรคอยู่มากโดยเฉพาะปัญหาด้านบุคลากรในโรงเรียนที่ยังหาความลงตัวไม่ได้ ทั้งเรื่องของตำแหน่งหน้าที่การเกลี้ยอัตรากำลังคนเข้าในเขตพื้นที่และยังต้องเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ซึ่งเพียงแค่ปัญหาดังกล่าวก็สามารถส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้ โรงเรียนจัดได้ว่าเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยบุคลากรมากมายหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา แต่ละคนย่อมต่างมีความคิด ค่านิยม ปรัชญา ความเชื่อ และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน เมื่อทุกคนได้มีโอกาสมาอยู่รวมกันจะทำให้เกิดการหล่อหลอมสิ่งต่างๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ทุกคนยอมรับและปฏิบัติต่อกันมาเป็นเวลานานจนกลายเป็นวัฒนธรรมขึ้น ซึ่งวัฒนธรรมของแต่ละองค์กรจะเป็นเครื่องมือช่วยให้บุคลากรเข้าใจลักษณะการปฏิบัติงาน รู้จักเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2565)

ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในองค์กร ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรของแต่ละโรงเรียนย่อมมีความแตกต่างกัน โดยปัจจุบันผู้บรรจุเป็นข้าราชการใหม่ ซึ่งได้เริ่มเข้ามาทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาแทนคนที่เกษียณอายุราชการ รวมถึงการเปิดโอกาสให้คนอายุน้อยได้เข้ามาเป็นผู้บริหารโรงเรียนผ่านการสอบเข้า คนรุ่นใหม่ย่อมมีความกระตือรือร้นในการเปลี่ยนแปลงองค์กรหรือ

โรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพต้องการให้คุณภาพของผู้เรียนถูกพัฒนาให้เป็นด้านที่ดีขึ้นและมีคุณภาพ ซึ่งการขับเคลื่อนองค์กรให้เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้นั้น ต้องอาศัยบุคลากรในการขับเคลื่อนให้การทำงานเกิดการบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรที่ถูกปฏิบัติกันมา ควรต้องมุ่งเน้นเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีวัฒนธรรม สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งมุ่งเน้นพัฒนาองค์การและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีบรรยากาศในการทำงานมีความสัมพันธ์ที่ดี มีระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องและเหมาะสม แต่จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมองค์กรที่ผ่านมา กระบวนการทำงานในองค์กรด้านการศึกษาของสถานศึกษา ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่มุ่งไว้ โดยพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมในองค์กร เช่น โรงเรียนไม่ได้เห็นคุณค่าในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารไม่ได้มีการกระตุ้นให้ครูได้ตระหนักและเห็นความสำคัญถึงเป้าหมายของโรงเรียน อำนาจในการทำงานอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง บุคลากรมีตำแหน่งแต่ไม่ได้มีอำนาจในตำแหน่งนั้น การตัดสินใจอยู่ที่ผู้อำนวยการเพียงผู้เดียว บุคลากรไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากเท่าที่ควร การมอบหมายงานที่ไม่ตรงตามความสามารถหรือความถนัด บุคลากรในโรงเรียนและนักเรียนขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน และบุคลากรในโรงเรียนขาดความรัก ความสามัคคี ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในโรงเรียน

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการเรียนรู้และมีคำสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ชีวิตเข้าใจชีวิตและการพัฒนาชีวิตโดยมีส่วนประกอบของกายและใจ แต่ในสังคมปัจจุบันพฤติกรรมของมนุษย์มีอุปนิสัยที่ไม่พึงประสงค์ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายเรื่อง เช่น เรื่องการก่อการร้ายหรือการก่อความไม่สงบเกิดขึ้นในสังคมเป็นจำนวนมาก เรื่องการลักขโมยทรัพย์สินของผู้อื่น เรื่องการเป็นขู้ เรื่องคอร์รัปชัน และเรื่องสิ่งเสพติดต่างๆ เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความเสื่อมถอยทางคุณธรรมและจริยธรรมเกิดขึ้น ในฐานะที่เป็นชาวพุทธควรมีทัศนะคติในการมองชีวิตในมุมพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นที่พึ่งทางจิตใจได้อย่างไร ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงสอนพุทธศาสนิกชนเพื่อการพัฒนาชีวิตด้วยการกระทำของตนเอง โดยมีตนเป็นที่พึ่ง มีความเพียรพยายาม เมื่อฟังคำสอนของพระพุทธเจ้าย่อมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิต โดยหลักสัมมปปธาน 4 คือ ความเพียรโดยชอบ 4 ประการ ประกอบด้วย 1) สังวรปธาน หมายถึง เพียรระวัง 2) ปหานปธาน หมายถึง เพียรละบาปธรรม 3) ภาวนาปธาน หมายถึง เพียรสร้าง และ 4) อนुरักขนาปธาน หมายถึง เพียรรักษาและส่งเสริมในความดี (พระเฉลิม ถิรบุญโญ (ดีเลิศ), 2565)

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนในอำเภोगรกรพระ เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีภารกิจหลักการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นเด็กที่มีพลานามัยที่สมบูรณ์ มีความรู้ความสามารถ จากรายงานประจำปีของสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภोगรกรพระ จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า มีปัญหาสภาพการบริหารงานบุคคลมีอุปสรรคในการบริหารงานบุคคล คือ การขาดอัตรากำลังครูจึงจำเป็นต้องให้การส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกัน ส่งผลให้การบริหารงานบุคคลประสบปัญหาในการพัฒนาบุคลากรอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งปัญหาเหล่านั้นล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในอำเภोगรกรพระ จังหวัดนครสวรรค์ ในด้านความสัมพันธ์ของบุคลากรและด้านผลสัมฤทธิ์ คุณภาพการศึกษาของนักเรียนที่ลดระดับลง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1, 2565) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อนำเสนอกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสัมมนา 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

1. ประชากร (Population) ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 20 โรงเรียน รวมทั้งหมด จำนวน 151 คน ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียด ดังนี้ ใช้แบบสอบถามชนิด 5 ตัวเลือก และแบบสอบถามปลายเปิด โดยแบ่งประเด็นคำถามออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู แบบสอบถามประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ Check list ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ Rating Scale ของลิเกิร์ต เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร 10 ด้าน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร จากเอกสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม 3) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 4) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.8-1.00 ทุกข้อจึงนำมาสร้างแบบสอบถามต่อไป 5) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของ ครอนบาค (α : Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 6) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

- 2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 แผลผลการ

วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าร้อยละ 2) แปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบรายข้อ รายด้านและโดยภาพรวม

ระยะที่ 2 นำเสนอกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสัมมนา 4

1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ 9 รูป/คน โดยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษากระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสัมมนา 4

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ประกอบกับบริบทและนำมาสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน คือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความหลากหลาย ด้านกระบวนการในการตัดสินใจ ด้านการยอมรับและให้รางวัล ด้านความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ตามลำดับ และรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ด้านความเอื้ออาทร ด้านเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ด้านความเป็นเลิศ ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวม

สภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงาน บุคคลของผู้บริหารโรงเรียน	N= 151			
	ความคิดเห็น			
	μ	σ	แปลผล	อันดับ
1. ด้านเป้าหมายของสถานศึกษา	4.36	0.54	มาก	8
2. ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ	4.33	0.52	มาก	9
3. ด้านกระบวนการในการตัดสินใจ	4.55	0.57	มากที่สุด	3
4. ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร	4.46	0.57	มาก	6
5. ด้านความไว้วางใจและความเชื่อมั่น	4.53	0.59	มากที่สุด	5
6. ด้านความเป็นเลิศ	4.18	0.51	มาก	10
7. ด้านการยอมรับและให้รางวัล	4.54	0.54	มากที่สุด	4
8. ด้านความเอื้ออาทร	4.43	0.54	มาก	7
9. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต	4.66	0.55	มากที่สุด	1
10. ด้านความหลากหลาย	4.56	0.49	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.46	0.36	มาก	

2. กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักสัมมนา 4 ดังนี้

2.1 การวางแผนการดำเนินการและการประเมินร่วมกัน (Planning and Assessment) ได้แก่ การประชุมเพื่อวางแผน ระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดวิธีการ/แนวทางการสร้างวัฒนธรรมองค์กร จัดทำคู่มือปฏิบัติงาน รวบรวมข้อมูลผลการปฏิบัติงาน เพื่อจัดทำสารสนเทศเบื้องต้นเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมองค์กร การรู้จักฟังระวิงและรอบคอบในการตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติงานตามแผน โดยไม่ตั้งอยู่ในความประมาท สรุปผลการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อรักษาการบริหารงานบุคคลที่เป็นเลิศ วิเคราะห์และรายงานปัญหา เพื่อหลีกเลี่ยงการปฏิบัติ การลดความเสี่ยงความล้มเหลวในการทำงาน

2.2 สร้างพลังอำนาจและการเข้าถึงทรัพยากร (Empowerment and Access to Resources) ได้แก่ การให้ความสำคัญของการเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ขององค์กร ประชุมเสนอความคิดเห็น การจัดทำแผนการบริหารจัดการให้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในองค์กรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร รู้จักเพียรรักษาการจัดสรรทรัพยากร ที่มีความ โปร่งใส ชัดเจน ตรวจสอบได้ อยู่ตลอดเวลา การรู้จักฟังระวิงการประเมินผลและวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการให้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ในองค์กร อย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุและผลและไม่ตั้งอยู่ในความประมาท

2.3 การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ (Expert Consultation) ได้แก่ การประชุมวางแผนการการตัดสินใจในองค์กรร่วมกัน การกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่มีการบริหารจัดการที่ดีอย่างรอบคอบ และเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเป็นที่ปรึกษา การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ การมุ่งมั่นสร้างข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และการประเมินผลการปฏิบัติงานหลังจากการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทุกครั้งเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาด

2.4 การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Assistance) ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรโดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในองค์กร สร้างการยอมรับในความสามารถของเพื่อนร่วมงาน ชมเชย ยกย่อง และสรรเสริญผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เมื่อได้ปฏิบัติงานสำเร็จ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ในด้านการติดต่อสื่อสาร การให้ความช่วยเหลือ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอย่างมุ่งมั่นตั้งใจ การสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในองค์กร มุ่งมั่นสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีในองค์กร และมอบหมายงานที่ตรงกับความสามารถให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างรอบคอบและเป็นไปตามเหตุและผล

2.5 การทำงานตามความถนัด (Operation by Aptitude) ได้แก่ การวางแผนการพัฒนาครูในองค์กรตามความถนัดและความสนใจ สนับสนุนการศึกษาต่อ จัดฝึกอบรมกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของบุคลากรครูที่สามารถที่จะนำไปใช้จริง การให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรครู เปิดโอกาสให้บุคลากรครูทุกฝ่ายมีโอกาสเข้าร่วมการประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเป็นประโยชน์ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติ ส่งบุคลากรครูไปศึกษาดูงานภายในประเทศอยู่เสมอและอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนเงินทุนเพื่อพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดผลงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง แลมุ่งมั่นสร้างเครือข่ายข้อมูลทางวิชาการได้รู้และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.6 คุณภาพและมาตรฐานตามการทำงาน (Quality and Standard of Operation) ได้แก่ การวางแผนกำหนดคุณภาพและมาตรฐานของการปฏิบัติงาน กำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน การสนับสนุนครูสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงพัฒนางาน

ด้านการสอน เสริมสร้างประสบการณ์ให้ครูจัดการอดทนรอต่อสถานการณ์ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามหลัก คุณธรรม จริยธรรม หลีกเลี่ยงการกระทำที่ไม่ถูกต้อง การเพียรรักษาความประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน และสังคมอยู่เสมอ

2.7 การให้รางวัล และคำชมเชย (Bestowal and Compliment) ได้แก่ การกำหนดเกณฑ์คุณภาพและมาตรฐานของผลการปฏิบัติงานที่จะได้รับรางวัล และคำชมเชย สนับสนุนให้ครูใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่ในการปฏิบัติงาน ให้ครูใช้ปฏิภาณไหวพริบในการทำงาน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในการทำงานของหน่วยงาน ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำในการทำงานของครู และยกย่อง ชมเชยครูเมื่อการทำงานประสบความสำเร็จ การให้ความสำคัญกับครูเพื่อให้ครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการขับเคลื่อนการทำงานในองค์กร และเปิดโอกาสให้ครูได้เสนอแนะและแสดงความคิดเห็นให้การทำงานขององค์กรเพื่อรักษามาตรฐานการทำงานในองค์กรอย่างต่อเนื่อง

2.8 การดูแลความเป็นอยู่และเอาใจใส่การทำงานของครู (Guarding and Attentive) ได้แก่ การจัดบรรยากาศที่ดีต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต ร่มรื่น สวยงาม และมีความปลอดภัย มาตรการรักษาความปลอดภัยภายในเป็นอย่างดี สร้างบรรยากาศในห้องเรียนเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอยู่ในสภาพสมบูรณ์ เปิดโอกาสให้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ ประเมินการปฏิบัติงานของครูมีความเหมาะสม และมีค่าตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่เพียงพอต่อการดำรงชีพของครูอยู่เสมอและอย่างต่อเนื่อง

2.9 การเข้าถึงทรัพยากรขององค์กร (Access Resources) ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพในหน่วยงาน การมุ่งมั่นสนับสนุนให้มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ มีระบบการบำรุงรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอยู่เสมอ การดูแลรักษาความปลอดภัยบริเวณสถานที่ทำงาน การจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมต่อภาวะฉุกเฉิน และมุ่งมั่นส่งเสริมการทำงานเป็นทีมอยู่เสมอและอย่างต่อเนื่อง

2.10 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Evaluation) ได้แก่ การวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างรอบคอบ เป็นระบบ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการปฏิบัติงานของครู โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโดยการมีส่วนร่วมเพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงาน สร้างมุ่งมั่นเครื่องมือการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่หลากหลาย ถูกต้อง ชัดเจน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอและอย่างต่อเนื่อง และการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารเห็นคุณค่าการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ของครู มอบหมายหน้าที่การงานให้ครูได้รับผิดชอบทรัพยากรขององค์กร ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และเที่ยงธรรม ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรม และผู้บริหารและครูเข้าถึงทรัพยากรขององค์กรอย่างเสมอภาคกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

การดี เกิดวาระ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านเป้าหมายของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านเป้าหมายของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ได้ชี้แจงให้ครูเข้าใจเป้าหมายขององค์กร คำนึงถึงการตัดสินใจที่ส่งผลต่อเป้าหมายขององค์กร การชี้แจงให้บุคลากรเห็นคุณค่าและความสำคัญของเป้าหมายองค์กรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพิม นภวงศ์ ณ อยุธยา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์มีการเสริมสร้างพลังอำนาจในการสร้างขวัญและกำลังใจหรือเสริมสร้างให้ครูมีความก้าวหน้าในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีการเสริมสร้างพลังอำนาจจากข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย และผู้บริหารและครูมีการเสริมสร้างพลังอำนาจในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยความภาคภูมิใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของภารดี เกิดวาระ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านกระบวนการในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านกระบวนการในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ นำผลจากการตัดสินใจที่ดีมาปฏิบัติงานในองค์กร มีการศึกษาความเสี่ยงของงานนั้นๆ ก่อนการตัดสินใจทุกครั้ง และมีการวางแผนในการตัดสินใจที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพิม นภวงศ์ ณ อยุธยา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์รู้สึกมีความสำคัญและส่งผลต่อเป้าหมายขององค์กร เป็นส่วนหนึ่งขององค์กรพัฒนางานในองค์กรร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภารดี เกิดวาระ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านความไว้วางใจและความเชื่อมั่น ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความไว้วางใจและความเชื่อมั่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารและครูโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์มีความเชื่อมั่นในตัวเองกับการปฏิบัติงานในองค์กรที่รับผิดชอบอยู่ รู้สึกภูมิใจที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติงานในองค์กร และผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ให้ความไว้วางใจครูในการปฏิบัติงานใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพิม นภวงศ์ ณ อยุธยา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านความเป็นเลิศ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความเป็นเลิศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์สร้างความร่วมมือที่ดีของทุกคนในองค์กร สร้างการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรทำให้การทำงานมีระบบและมีมาตรฐาน และเชื่อมั่นในประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในองค์กรซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภารดี เกิดวาระ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการยอมรับและให้รางวัล ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการยอมรับและให้รางวัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นทุกคน ผู้บริหารนำผลการได้รับรางวัลต่าง ๆ ของครูไปประกอบการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม และผู้บริหารยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพิม นภวงศ์ ณ อยุธยา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.8 ผู้ด้านความเอื้ออาทร ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความเอื้ออาทร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ให้ความรู้และคำแนะนำในการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารดูแลความเป็นอยู่และการปฏิบัติหน้าที่ของครู และผู้บริหารสังเกต ติดตามการปฏิบัติงานครูและให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของภารดี เกิดวาระ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.9 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหาร

โรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์เห็นคุณค่าการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ของครู ผู้บริหาร มอบหมายหน้าที่การงานให้ครูได้รับผิดชอบทรัพยากรขององค์กร และผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ และเที่ยงธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพิม นภวงศ์ ณ อยุธยา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.10 ด้านความหลากหลาย ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพ การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านความหลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนใน อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ส่งเสริมครูให้พัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ผู้บริหารให้ความยืดหยุ่นกับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ผู้บริหารให้ความสำคัญในความแตกต่างด้านปรัชญาความเชื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของครุภาณี เกิดวาระ (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

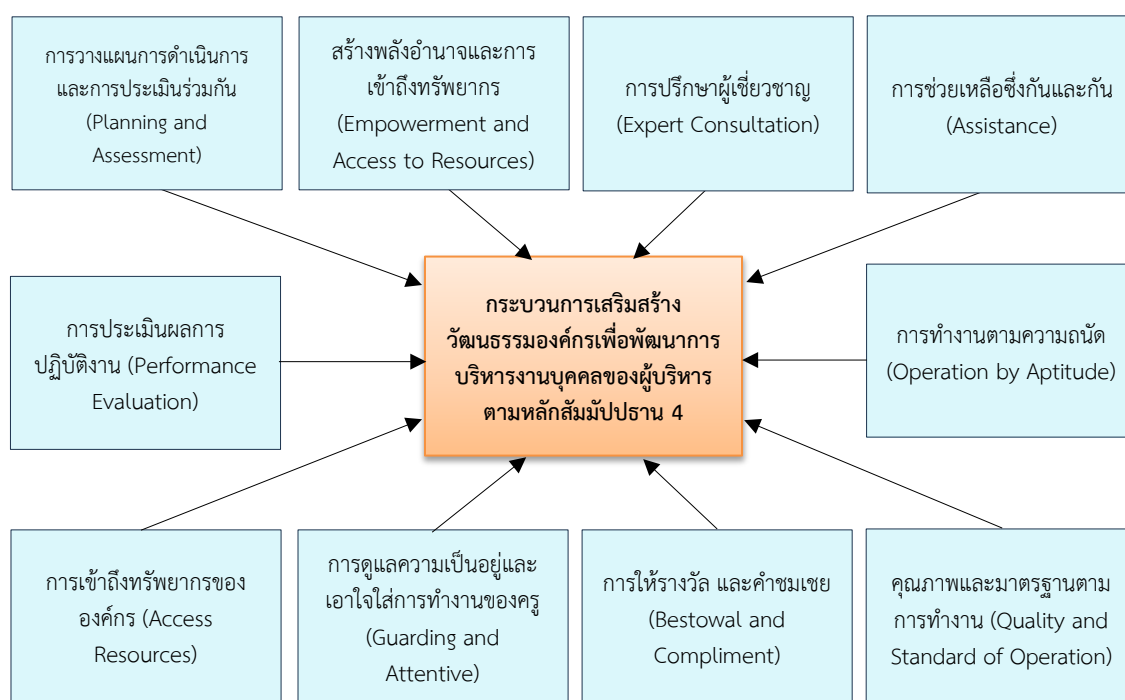
2. กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน ตามหลักสัมมนา 4 ประกอบด้วย (1) การวางแผนการดำเนินการและการประเมินร่วมกัน การวางแผน สร้างวัฒนธรรมองค์กรโดยจัดทำคู่มือรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ปัญหาเพื่อลดความ เสี่ยงและความล้มเหลวในการทำงาน (2) สร้างพลังอำนาจและการเข้าถึงทรัพยากร การจัดการทรัพยากรใน องค์กรให้เพียงพอ การประเมินผลและวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างรอบคอบ (3) การ บริक्षाผู้เชี่ยวชาญ การวางแผนการตัดสินใจในองค์กรโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ สร้างเครือข่าย ผู้เชี่ยวชาญ สร้างข้อมูลสารสนเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงาน (4) การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสร้าง วัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการร่วมมือภายในองค์กร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน แลกเปลี่ยนความ คิดเห็น สร้างสภาพแวดล้อมทำงานที่ดี (5) การทำงานตามความถนัด การวางแผนพัฒนาครูตามความถนัดและ สนใจ เสริมสนับสนุนการศึกษาต่อ จัดฝึกอบรมส่งบุคลากรครูไปศึกษาดูงาน สร้างเครือข่ายข้อมูลทางวิชาการ (6) คุณภาพและมาตรฐานตามการทำงาน การวางแผนคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สนับสนุนครูสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รักษาความประพฤติกฎและปฏิบัติตนแบบดี (7) การให้รางวัลและคำชมเชย คำชมเชยและรางวัลสนับสนุนให้ครูใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่ และสร้างความ มุ่งมั่นในการทำงานในองค์กร (8) การดูแลความเป็นอยู่และเอาใจใส่การทำงานของครู การสร้างบรรยากาศที่ดี สำหรับสุขภาพทั้งกายและจิต มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของครู (9) การเข้าถึงทรัพยากรขององค์กร การสนับสนุนสภาพแวดล้อมทางกายภาพในหน่วยงานโดยมุ่งเน้นการจัดอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็น ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและต่อเนื่อง (10) การประเมินผลการปฏิบัติงาน การวางแผนการประเมินผลการ ปฏิบัติงานของครูอย่างรอบคอบ การมีส่วนร่วมและใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของพระเฉลิม ถิรบุญโญ (ดิเลิศ) (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนามนุษย์ตามหลักสัมมนา 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ 1) แนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านสังวรปธาน เพียรระวังยับยั้งบาปที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น การทำฉันทะให้เกิดพยายาม ปราบกความเพียร ประคองจิตตั้งมั่น เพื่อไม่ให้อกุศลธรรมที่ยังไม่ เกิดไม่ให้เกิดขึ้น เป็นการสำรวมระวังเมื่อตาเห็นรูป หูได้ยินเสียง 2) แนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านปหานปธาน จะมีสติควบคุมยับยั้งความประพฤติกว้างเกี่ยวกับการประพฤติผิดในกาม โดยเห็นโทษจากการกระทำนั้น ไม่ปล่อย

จิตใจให้มีความตั้งใจ หลงใหล หมกมุ่นไม่รู้เท่าทันเห็นโทษ 3) แนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านภavanaปธานนั้น เป็นการพัฒนาสมาธิโดยตรง สมาธิย่อมมีผลโดยตรงคือ ให้มีความตั้งมั่นในการกระทำต่างๆ และเป็นความตั้งอยู่แห่งของเรามีจิตที่แน่วแน่ ไม่หวั่นไหว โลเล โอนเอียง 4) แนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านอนุรักษนาปธาน เมื่อเข้าใจเรื่องของความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นนั้นด้วยปัญญาซึ่งเกิดจากแนวทางการพัฒนามนุษย์ด้านอนุรักษนาปธานแล้วจะเห็นโทษจากการกระทำนั้น เพราะรู้สาเหตุที่จะทำให้เกิดทุกข์ เมื่อรู้แล้วก็แสวงหาทางดับทุกข์ คือ การดำริออกจากสิ่งที่เป็นทุกข์ แล้วดำริแสวงหาไปสู่ความดับทุกข์คือ มรรค ซึ่งเป็นสิ่งเดียว ทางเดียวที่จะสู่ความพ้นทุกข์ได้

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามหลักภavana 4 สรุปมาเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาสภาพการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ พบข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรวางแผนให้ครูได้ทำงานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน 2) ผู้บริหารควรให้รางวัล คำชมเชย แก่ครูที่ประสบความสำเร็จ 3) ผู้บริหารควรดูแลความเป็นอยู่และเอาใจใส่การทำงานของครู 4) ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูเข้าถึงทรัพยากรขององค์กรอย่างเสมอภาคกัน 5) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในความแตกต่างด้านปรัชญา

ความเชื่อของครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้ประสบความสำเร็จความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู โรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาการบริหารงานบุคคลโรงเรียนในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

- ประพิม นภวงศ์ ณ อยุธยา. (2563). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พระเฉลิม ธิรบุญโญ (ดีเลิศ). (2565). ศึกษาการพัฒนาคุณสมบัตินักเรียนตามหลักสูตร 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2565). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. แหล่งที่มา <http://www.kroobannok.com>. สืบค้นเมื่อ 25 ต.ค. 2565.
- ภารดี เกิดวาระ. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคล ตามหลักไตรสิกขา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2565). รายงานผลการปฏิบัติการ ประจำปี 2565. นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์.

ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา
ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1*

RELATIONSHIP BETWEEN INFORMATION TECHNOLOGY OF SCHOOL AND
SCHOOL ADMINISTRATIVE EFFECTIVENESS IN MUANGCHUMPHON 5 NETWORK
UNDER CHUMPHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE I

¹ณัฐสิทธิ์ จอภักษ์ Nuttasit Jongkrit ²พรหมพิริยะ พนาสนธิ Phrompiriya Panarson

³สมหญิง จันทฤทธิ์ Somying Chantharuthai

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Faculty of Education Bangkokthonburi University, Thailand

Corresponding Author E-mail:6533100072@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากร คือ ครูในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 156 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน สุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนตามสัดส่วนของประชากร วิธดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาปัญหาการวิจัย 2) การออกแบบการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และ 4) การเขียนรายงานการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยคือแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันระดับสูงที่ระดับนัยสำคัญ .01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, เทคโนโลยีสารสนเทศ, โรงเรียน, ประสิทธิภาพ, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research article were: 1) to study the level of information technology of education in Muangchumphon 5 of education network under Chumphon Primary Educational Service Area Office 1; 2) to study effectiveness level of school administration in Muangchumphon 5 of education network under Chumphon Primary Educational Service Area Office 1; and 3) to study relationship between information technology of education and effectiveness level of school administration in Muangchumphon 5 of education network under Chumphon Primary Educational Service Area Office 1. This research methodology was a survey. The population consisted of 466 teachers in Muangchumphon 5 of education network under Chumphon Primary Educational Service Area Office 1. The sample size was 214 teachers in Muangchumphon 5 of education network with determined by Krejcie & Morgan Table and obtained by proportional stratified random sampling technique. The research process had four stages: 1) research problem studying; 2) research designing; 3) data collection and data analysis; and 4) research reporting. The instrument used for data collection was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and hypothesis testing by Pearson's product Moment Correlation Coefficient. Major findings: 1) level of information technology of education in Muangchumphon 5 of education network under Chumphon Primary Educational Service Area Office 1 in the overall was a high level; 2) effectiveness level of school administration in Muangchumphon 5 of education network under Chumphon Primary Educational Service Area Office 1 in the overall was a high level; and 3) relationship between information technology of education and effectiveness level of school administration in Muangchumphon 5 of education network under Chumphon Primary Educational Service Area Office 1 in the overall had the highest relationship at .01 statistical significance.

Keywords: Relationship, Information Technology, School, Effectiveness, School Administration

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในขณะเดียวกันก็คำนึงถึงประโยชน์และโทษที่อาจเกิดขึ้นจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาพัฒนาและประยุกต์ใช้เพื่อผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาเป็นความรู้ในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงรู้จักคิดวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดจากการใช้ที่ไม่เหมาะสมได้ด้วย ทั้งนี้ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงและคุณธรรมนำความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและเป็นไปตามนโยบายพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งประเทศไทยหรือไอที 2010 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จึงสนับสนุนให้มีการใช้คอมพิวเตอร์และ นเทอร์เน็ตในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการอย่างกว้างขวาง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้ง

กองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิต วิจัย และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนแนวคิดในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

ประสิทธิผลของโรงเรียนส่วนหนึ่งล้วนเกิดจากผู้บริหารเป็นสำคัญ ภายใต้ข้อจำกัดของการบริหารโรงเรียน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือ การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีฐานะเป็นนักบริหาร มีหน้าที่ทำให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นผู้มีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดเป็นระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงานบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่ม และมุ่งใจคนเพื่อก่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและเสริมสร้างความก้าวหน้าของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามนโยบายที่กำหนดไว้ (วิรัตน์ มะโนวัฒนา, 2548) และเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าด้านงานวิชาการโดยให้สามารถดำเนินการไปได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จในองค์กร ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารคน ทั้งทางด้านบุคคล สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบการบริหารภายในสถานศึกษาที่ดีให้เกิดประสิทธิผลของงานและเกิดแรงจูงใจในการทำงานมากที่สุดเนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษามีความแตกต่างกันในด้านความคิด เจตคติ อุปนิสัย และคุณลักษณะส่วนตัว ผู้บริหารจึงควรสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน โดยมีความเป็นผู้นำของผู้บริหารเป็นเครื่องเกื้อหนุนอยู่เบื้องหลัง จะช่วยส่งเสริมในด้านการบริหารสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการทำงานของครูผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จได้ตามแนวนโยบายของโรงเรียน

นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือไอทีนั้นก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ระบบการบริหารประสบความสำเร็จ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถรองรับข้อมูลข่าวสาร ทำการประมวลผลและแสดงผลข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยองค์ประกอบอื่นๆ มาช่วยในการจัดการ ได้แก่ โปรแกรมปฏิบัติการ โปรแกรมชุดคำสั่งต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการเองได้เห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้ออกแผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565 เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตและพัฒนากำลังคน สำหรับรองรับระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลอย่างเร่งด่วนให้ทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป้าหมายหลักคือเพื่อผลิตกำลังคนให้มีความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตประจำวันในทุกสาขาอาชีพให้มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในระดับมาตรฐานสากลจึงจำเป็นต้องมีกลไกในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาของประเทศไทยให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารและการจัดการระบบการศึกษาของทุกหน่วยงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) เมื่อกล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยีระดับสูงอย่างหนึ่งที่น่าจะมีบทบาทอย่างยิ่ง คือ คอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในทุกวงการ โดยเฉพาะวงการการศึกษาได้นำคอมพิวเตอร์มาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ช่วยให้ครูผู้สอนไม่ต้องเสียเวลากับการงานเอกสาร นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อออกแบบและพัฒนากระบวนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความรู้ คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารความรู้ การบริหารจัดการและการจัดการศึกษา คอมพิวเตอร์

ช่วยในการจัดการเรียนการสอน การลงทะเบียน การจัดทำบัตรนักศึกษา การจัดทำผลการเรียนการสอน และการออกใบรับรองการจบหลักสูตรรวมทั้ง การพัฒนาโปรแกรมและโปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ในการเรียนการสอน

การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพทางการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และในปัจจุบันการเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีให้ทันสมัยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องเรียนรู้เทคโนโลยีต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับที่ สมจิตร ขวัญแดง (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า การบริหารโรงเรียนยังประสบกับปัญหาหลายประการต่อการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษา เช่น นักเรียนและครูในโรงเรียนไม่ได้ใช้สื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ให้เกิดการเรียนรู้มากนัก ครูและบุคลากรของโรงเรียนขาดความรู้เรื่องสารสนเทศและยังไม่เห็นความสำคัญที่จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลและระบบสารสนเทศ และสอดคล้องกับวรพงษ์ วรภู (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ผู้ใช้ขาดการอบรมให้มีทักษะเพียงพอในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อวัสดุ อุปกรณ์มีคุณภาพไม่ดีพอ บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการซ่อมบำรุงวัสดุ อุปกรณ์ และขาดการดูแลบำรุงรักษาวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษาไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนางานของผู้บริหารในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1) ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ครูจำนวน 156 คน จากสถานศึกษาทั้งหมดจำนวน 11 โรงเรียน ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 2) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ครั้งนี้ ได้แก่ ครู ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยนำหลักการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน และสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ประชากรในแต่ละโรงเรียนเป็นฐาน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรที่ 1 ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำแนกออกได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) 2) ด้านซอฟต์แวร์ (Software) 3) ด้านบุคลากร (Peopleware) และ 4) ด้านข้อมูลสารสนเทศ (Information)

2.2 ตัวแปรที่ 2 ได้แก่ ประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ Mott มีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก 3) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และ 4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือแล้ว โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์ของเรนซิส ลิเคิร์ต (Rensis Likert) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามความคิดเห็นจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) 2) ด้านซอฟต์แวร์ (Software) 3) ด้านบุคลากร (Peopleware) และ 4) ด้านข้อมูลสารสนเทศ (Information) และได้กำหนดน้ำหนักคะแนนการวัดค่าตัวแปรของบุญชม ศรีสะอาด (2553)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) โดยใช้เกณฑ์ของเรนซิส ลิเคิร์ต (Rensis Likert) มี 5 ระดับ คือ มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด มีการปฏิบัติในระดับมาก มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติในระดับน้อย และมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ซึ่งแบบสอบถามความคิดเห็นจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก 3) ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน 4) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และได้กำหนดน้ำหนักคะแนนการวัดค่าตัวแปรของบุญชม ศรีสะอาด (2553)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Preliminary Data Analysis) เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่และค่าร้อยละ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบวัดประเมินค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามค่าน้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายซึ่งเป็นช่วงคะแนนของบุญชม ศรีสะอาด (2553)

5.3 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 4 เกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบวัดประเมินค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามค่าน้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายซึ่งเป็นช่วงคะแนนของบุญชม ศรีสะอาด (2553)

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เป็นรายด้าน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's product Moment Correlation Coefficient) สำหรับเกณฑ์การแปลผลระดับความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 และแปลความหมายซึ่งเป็นช่วงคะแนนของชูศรี วงศ์รัตน์ (2553)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย (1) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) (2) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

6.2 สถิติพรรณนา ประกอบด้วย (1) ความถี่ (Frequency) (2) ร้อยละ (Percentage) (3) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และ (4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 สถิติในการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยใช้การทดสอบด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของการศึกษาในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก

ทุกด้าน โดยสามารถเรียงเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) ด้านซอฟต์แวร์ (Software) ด้านข้อมูลสารสนเทศ (Information) และด้านบุคลากร (Peopleware) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวม

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศO	ระดับการวัด		แปลผล	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware)	3.72	1.04	มาก	1
2. ด้านซอฟต์แวร์ (Software)	3.70	1.11	มาก	2
3. ด้านบุคลากร (Peopleware)	3.67	1.04	มาก	4
4. ด้านข้อมูลสารสนเทศ (Information)	3.68	1.04	มาก	3
ภาพรวม	3.69	1.03	มาก	

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนด้านความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก และ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวม

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	ระดับการวัด		แปลผล	ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	3.75	1.05	มาก	4
2. ด้านความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก	3.76	.96	มาก	3
3. ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	3.93	1.02	มาก	2
4. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	3.96	1.04	มาก	1
ภาพรวม	3.85	0.99	มาก	

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา

ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กันระดับสูง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

เทคโนโลยีสารสนเทศ	ประสิทธิผลของสถานศึกษา				
	ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y_1)	ด้านความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก (Y_2)	ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน (Y_3)	ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา (Y_4)	ประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_{tot})
1. ด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) (X_1)	0.90**	0.86**	0.93**	0.88**	0.92**
2. ด้านซอฟต์แวร์ (Software) (X_2)	0.92**	0.90**	0.94**	0.90**	0.93**
3. ด้านบุคลากร (Peopleware) (X_3)	0.89**	0.89**	0.91**	0.88**	0.91**
4. ด้านข้อมูลสารสนเทศ (Information) (X_4)	0.94**	0.93**	0.94**	0.87**	0.94**
เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_{tot})	0.94**	0.92**	0.96**	0.91**	0.96**

** ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายคู่ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศ (X_1, X_2, X_3, X_4) กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม (Y_{tot}) พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกทั้งหมด โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศด้านข้อมูลสารสนเทศ กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 2) ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศด้านซอฟต์แวร์ กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศด้านฮาร์ดแวร์ กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในภาพรวม มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษา (Y_1, Y_2, Y_3, Y_4) กับเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวม (X) พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกทั้งหมด โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากสูงไปหาต่ำ 3 ลำดับแรก คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน กับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ระดับนัยสำคัญ 0.01 2) ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ระดับนัยสำคัญ 0.01 3) ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวกกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์ในระดับสูงระดับนัยสำคัญ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) ข้อมูลสารสนเทศ (Information) และบุคลากร (Peopleware) สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) มีการใช้ซอฟต์แวร์ในการจัดการข้อมูลของโรงเรียน ซอฟต์แวร์การบริหารจัดการนักเรียน ซอฟต์แวร์การจัดการตารางเรียน หรือซอฟต์แวร์การจัดการข้อมูลบุคลากรช่วยให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัดเวลามากขึ้น สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอน โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม โรงเรียนยังมีการเผยแพร่ผลงานการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมบนเว็บไซต์ของโรงเรียน และมีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลรักษา แก้ไข ซ่อมแซมเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ชำรุดให้สามารถใช้งานได้ การพัฒนาและการสนับสนุนทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ครูและบุคลากรมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนในโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 และโรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงระบบที่ใช้ในการจัดเก็บประวัติและผลการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและไม่เพียงเท่านั้นโรงเรียนยังได้ทำการพัฒนาฐานข้อมูลที่ใช้ในการจัดเก็บประวัติและผลการเรียนของนักเรียนให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็วการพัฒนาและปรับปรุงระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจะสามารถใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้เป็นแหล่งข้อมูลที่สมบูรณ์และทันสมัยในการบริหารงานและการจัดการเรียนการสอน ในการจัดเก็บข้อมูลและประชาสัมพันธ์ โรงเรียนยังได้ทำการพัฒนาระบบ LAN ในการบริหารการจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ และยังได้จัดทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารของโรงเรียนอย่างครบวงจร ที่อยู่อิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกจัดทำขึ้นยังช่วยให้การสื่อสารและการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพวัลย์ นนทเกท (2558) ได้วิจัยเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิพิงค์ โรจนดูล (2559) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อำเภอดงเจริญ พบว่า ด้านยกระดับความสามารถของผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนานวัตกรรมใหม่ มีการใช้งานเทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยในการเรียน และมีการศึกษาคุณงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยกับหน่วยงานเอกชนและจากยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ประเด็นหลัก ระยะ 6 ปี (พ.ศ.2558-2563) ด้านการปฏิรูปการเรียนการสอน กรอบแนวคิดที่ 3 ปฏิรูปสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาได้กำหนดให้มีการส่งเสริมการผลิตจัดหาใช้สื่อและนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

2. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก และความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อาจเนื่องจากว่า โรงเรียนโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 มีผลงานด้านวิชาการ มีนโยบายในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างเชี่ยวชาญ ทำให้ครูและบุคลากรสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการสอนนักเรียนได้อย่างดี โรงเรียนยังมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถต่างๆ ให้กับนักเรียนอย่างครบวงจรยังมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการเรียนการสอนของนักเรียน ทำให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจะทำให้เด็กนักเรียนเกิดความรู้ เครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 โรงเรียนการได้ให้ความสำคัญอบรมนักเรียนในด้านความระเบียบวินัยบทบาทหน้าที่ นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขผ่านการบูรณาการหลักสูตรในทุกรายวิชา นักเรียนจึงมีสุขภาพจิตที่ดี และมีทักษะการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และกำหนดนโยบายและแผนที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารและจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครูและบุคลากร มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้อและการสอน การสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะให้กับบุคลากรทุกคน เพื่อให้พวกเขามีความสามารถในการปรับตัวและปรับปรุงการทำงานของโรงเรียนให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธนา วาโยหะ (2563) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่า ด้านความสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา รองลงมา สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้บริหารได้มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการสอนของคณะครูในสถานศึกษาตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า “สังคมต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมติดตามประเมิน ส่งเสริมให้กำลังใจและปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนร่วม”

จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 มีการบริหารจัดการศึกษาเป็นไปตามกรอบการจัดการศึกษาของไทยได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของคันสนีย์ พรหมพินิจ (2559) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา

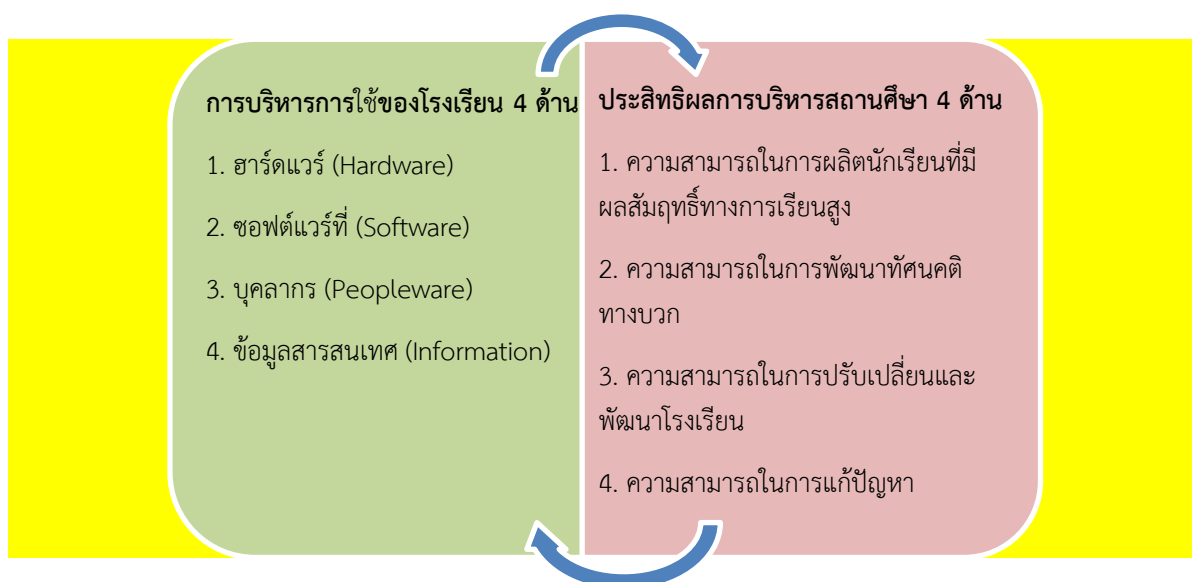

ประสิทธิผลของโรงเรียนโพธิ์ สัมพันธ์พิทยาคารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ได้นำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงและโรงเรียนมีชื่อเสียงและสามารถแข่งขันกับโรงเรียนอื่นได้

3. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชุมพร เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = 0.96$) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน และประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการและสื่อสารภายในองค์กรอย่างเต็มประสิทธิภาพช่วยให้การจัดการข้อมูล เอกสาร และสื่อสารระหว่างบุคคลทำได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาช่วยให้โรงเรียนในเครือข่ายสามารถวางแผนงานที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาของสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิศาชล บำรุงภักดี (2563) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมกับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .710 ส่วนภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศทั้ง 5 ปัจจัยและประสิทธิผลโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการสถานศึกษาและใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดีจึงส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษรา บุญตะหล้า (2563) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเท่ากับ .731 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการสนองตอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังจะเห็นได้จากหมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษา

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้วิจัยครั้งนี้เป็นประเด็นของการบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนได้ดีจะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ดีตามไปด้วย สามารถสรุปเป็นภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5

จากภาพองค์ความรู้ที่ 1 อธิบายได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษามีผลต่อกัน 2) ในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนต้องคำนึงถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนใน 4 ด้านคือ ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟต์แวร์ (Software) บุคลากร (Peopleware) และข้อมูลสารสนเทศ (Information) 3) ถ้าผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนได้ดีจะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาใน 4 ด้านดีตามไปด้วย คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนาทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหา และ 4) ถ้าประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาใน 4 ด้านดีก็จะส่งผลให้ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนดีตามไปด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยังมีบางประเด็นที่ครูในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 ให้ความคิดเห็นน้อยกว่าทุกด้าน คือ ด้านบุคลากร (Peopleware) อาจเป็นเพราะโรงเรียนยังขาด ครูและบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถในการดูแลรักษา แก๊ส และซ่อมแซมเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ชำรุด ทำให้สามารถใช้งานได้ ดังนั้นผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนา ซ่อมบำรุง ดูแลรักษา อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาของโรงเรียน ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยังมีบางประเด็นที่ครูในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 ให้ความคิดเห็นน้อยกว่าทุกด้านคือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อาจเป็นเพราะโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 ยังขาดนักเรียนที่มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อใช้ในการศึกษาเรียนรู้ ดังนั้นทางโรงเรียนควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และตัวบุคคลของนักเรียน จัดทำการสำรวจสภาพการเรียนรู้และผลการเรียนของนักเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อจำแนกและระบุปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และหาทางแก้ไขให้เหมาะสมนอกจากนี้ การพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และความสามารถในการแก้ไขปัญหาเป็นสิ่งสำคัญที่สอดคล้องกับการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โรงเรียนควรจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม หรือการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่แตกต่าง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนกับประสิทธิผลโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ซึ่งอาจทำให้เห็นภาพรวมมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนที่ส่งผลกับประสิทธิผลโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

2.3 ควรมีการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดที่แตกต่างกัน

2.4 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน ในเครือข่ายสถานศึกษาเมืองชุมพร 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงศึกษาธิการ.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2538). ก้าวไกลไปกับคอมพิวเตอร์สาระคอมพิวเตอร์ที่ข้าราชการต้องรู้. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ไทเนรมิตกิจอินเตอร์โปรแกรมสซิฟ.
- ทิพวัลย์ นนทเกท. (2558). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- นิธิพงศ์ โรจนกุล. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา กับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อำเภอธัญบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นิสาชล บำรุงภักดี (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุษรา บุญทะหล้า. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยุทธนา วาโยหะ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วรพงษ์ วรภู. (2553). ปัญหาและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วิรัตน์ มะโนวัฒนา. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- คันสนีย์ พรหมพินิจ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมจิตร ขวัญแดง. (2560). สภาพปัญหาของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing**. 5th ed. New York: Harper Collins Publishers.

Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Education and Psychokogy Measurement**. 30(3). 607-610.

Likert, Rensis. (1961). **New Pattern of Management**. New York: McGraw – Hill.

Mott, P.E. (1972). **The characteristics of effective organization**. New York, NY: Harper & Row.

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3

ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์*

THE NEEDS FOR DEVELOPING TEACHERS IN SCHOOLS UNDER NONTHABURI CONSORTIUM 3 BASED ON THE CONCEPT OF CRITICAL THINKING DISPOSITION

¹ปาจริย์ สุกิลาณรรักษ์ Pajaree Susilanurak ²พงษ์ลิขิต เพชรผล Ponglikit Petpon

^{1,2}จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: pajaree@tpn.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงบรรยาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 จำนวน 6 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 จำนวน 247 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($PNI_{Modified} = 0.322$) เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ความเป็นระบบ ($PNI_{Modified} = 0.398$) รองลงมาคือ ความมั่นใจในการคิดของตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.378$) ความเป็นนักวิเคราะห์ ($PNI_{Modified} = 0.335$) ความอยากรู้อยากเห็น ($PNI_{Modified} = 0.311$) การขอค้นหาคำจริงให้ปรากฏ ($PNI_{Modified} = 0.257$) และการเปิดใจกว้าง ($PNI_{Modified} = 0.250$) มีลำดับความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด

คำสำคัญ: ลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์, ความต้องการจำเป็น, การพัฒนาครู, โรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3

Abstract

The purpose of this research is to study the needs of the development of teachers in schools under Nonthaburi consortium 3, based on the concept of critical thinking disposition. This study was conducted using a descriptive research approach. The population was 6 secondary schools under Nonthaburi consortium 3. The survey was completed by 247 people, who were all secondary school teachers in schools under Nonthaburi consortium 3. The tools used in the research were questionnaires on the current state and desired state of teacher development in schools under Nonthaburi consortium 3, based on the concept of critical thinking disposition. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation,

*Received: May 10, 2024. Revised: December 08, 2024. Accepted: December 17, 2024.

and the modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$). The finding showed that the needs of the development of teachers in schools under Nonthaburi consortium 3, based on the concept of critical thinking disposition is at a high level ($PNI_{Modified} = 0.322$). When analyzing individual needs, it was found that systematicity were ranked the highest ($PNI_{Modified} = 0.398$), follow by critical thinking-confidence ($PNI_{Modified} = 0.378$), analyticity ($PNI_{Modified} = 0.335$), inquisitiveness ($PNI_{Modified} = 0.311$), and truth-seeking ($PNI_{Modified} = 0.257$). Meanwhile, open-mindedness had the least necessary needs index ($PNI_{Modified} = 0.250$)

Keywords: Critical Thinking Disposition, Needs, Teacher Development, Schools Under Nonthaburi Consortium 3

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการมีข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่งมากเกินไป ผู้คนสามารถรับและส่งต่อข้อมูลให้ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ซึ่งข้อมูลที่ส่งต่อในแต่ละวันบางครั้งอาจไม่ใช่ประกาศจากทางการ หรืออาจเป็นข่าวปลอม อ้างจากข้อมูลสถิติตั้งแต่ปี 2562-2564 ของศูนย์ต่อต้านข่าวปลอมพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ครูและนักเรียนเป็นกลุ่มอาชีพของผู้ส่งต่อข่าวที่เข้าข่ายเป็นข่าวปลอมมากที่สุด 2 อันดับแรก (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564) ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพราะขาดการคิดพิจารณาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและไม่ได้ผ่านกระบวนการคิดเพื่อแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่เป็นส่วนหนึ่งของการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จากแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) มีการระบุแนวทางในการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีทักษะด้านการคิด โดยควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์และจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา สอดคล้องกับรายงานของ World Economic Forum 2020 ที่ระบุว่า การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาและเพิ่มการลงทุนในทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต เป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายต้องปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนในการสอนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Schwab and Zahidi, 2020)

การคิดเชิงวิพากษ์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) หมายถึง การคิดที่มีเหตุผล โดยผ่านการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบ (สุวิทย์ มูลคำ, 2549) โดยต้องอาศัยเหตุผล ความรู้และประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาที่ปรากฏเพื่อการตัดสินใจ (สุนีย์ ผงยุติศิลป์, 2547) โดยไม่เห็นคล้อยตามข้ออ้างที่น่าเสนอ แต่ตั้งคำถามท้าทาย หรือโต้แย้งข้ออ้างนั้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555) เพื่อนำไปสู่การค้นหาความจริงและเปิดโอกาสให้แก่ความคิดใหม่ที่แตกต่างอันนำไปสู่คำตอบที่สมเหตุสมผลมากกว่าข้ออ้างเดิม เกิดผลดีแก่ชีวิตและสังคมส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2556) ในการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ให้เกิดในตัวบุคคลนั้น การสอนให้คิดหรือพัฒนาเพียงทักษะการคิดอย่างเดียวไม่พอ จำเป็นต้องมีการฝึกทำให้เป็นนิสัย ทำให้ชินจนเป็นปกติ เมื่อเกิดเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลแล้ว บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะพิจารณาปัญหา ตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมอย่างมีวิจารณญาณ แต่หากไม่ได้รับการฝึกฝนจนเคยชิน แม้บุคคลนั้นจะมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างดี

มาก แต่อาจจะไม่แสดงพฤติกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (ปัญญากรณ์ วีระพงษ์นันท์, ประพิมพ์พงศ์ วัฒนรัตน์ และอจศรา ประเสริฐสิน, 2561) โดยลักษณะนิสัยของการคิดเชิงวิพากษ์มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การเปิดใจกว้าง ความเป็นระบบ ความอยากรู้อยากเห็น ความเป็นนักวิเคราะห์ การชอบค้นหาความจริงให้ปรากฏ และความมั่นใจในการคิดของตนเอง (Facione et al., 1995)

โรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี ประกอบด้วยโรงเรียนบางบัวทอง โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี โรงเรียนไทรน้อย โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี และโรงเรียนราชบุรีนิคม มีการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์ในการพัฒนาครูให้มีศักยภาพ สมรรถนะและทักษะการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตนนทบุรี, 2565) สะท้อนให้เห็นว่า ครูผู้สอนควรมีลักษณะนิสัยของการคิดเชิงวิพากษ์ อ้างจากรายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA ระบุว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมของครูส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นอย่างมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ทั้งนี้ลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญ (Tajularipin, 2017) พฤติกรรมของครูที่เอื้ออำนวยต่อการคิดจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน กล่าวคือ การให้เวลาที่เหมาะสมเพียงพอที่ผู้เรียนจะวิเคราะห์ สังเคราะห์ความคิดของตนเอง ป้อนคำถามที่ท้าทายความคิด พยายามให้ผู้เรียนเสนอความคิดเห็นได้อย่างอิสระโต้แย้งด้วยเหตุและผล หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตั้งคำถาม มีความกระตือรือร้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด รวมถึงครูผู้สอนต้องแสดงบุคลิกภาพที่เคารพความแตกต่างทางความคิดของทุกคนโดยปราศจากอคติ (พิริยลักษณ์ ศิริสุลักษณ์, 2556)

รายงานผลการประเมินตนเองของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในการวิเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณลดลงจากปีการศึกษา 2564 อีกทั้งโรงเรียนยังได้ระบุดูจุดควรพัฒนาในการส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยออกแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูในการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะในด้านต่างๆ ให้ตนเอง เพื่อนำความรู้ ความสามารถและทักษะมาใช้ในการปฏิบัติงานทั้งด้านการสอนและการสนับสนุนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างวิจัยหรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาลักษณะนิสัยของการคิดเชิงวิพากษ์ของครูเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติหน้าที่ของครู และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยของการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาการศึกษาต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

1.1 ประชากร คือ โรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนบางบัวทอง 2) โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี 3) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี 4) โรงเรียนไทรน้อย 5) โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี และ 6) โรงเรียนราษฎร์นิยม

1.2 ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 จำนวน 247 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์การทำงานเป็นครู และวิทยฐานะ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 24 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ของ John W. Best (1981)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์และการพัฒนาครู กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ออกแบบและสร้างเครื่องมือตามผังโครงสร้างเครื่องมือและข้อคำถาม กำหนดความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเพื่อนำมาใช้ในการเก็บข้อมูล จากการสรุปผล พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.50 โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีจำนวน 20 ข้อ และข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 มีจำนวน 4 ข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นในการออกหนังสือราชการเวียนแจ้งไปยังโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ทั้ง 6 โรงเรียนในการตอบแบบสอบถามออนไลน์ผ่านระบบ Google Form โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล จำนวน 20 วัน ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 247 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบการตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามครบถ้วนสมบูรณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for

Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวมมีรายละเอียดของผลการศึกษา ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวม

การพัฒนาครูตามแนวคิด ลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	PNIModified	ลำดับที่
1. การเปิดใจกว้าง	3.709	0.678	มาก	4.634	0.567	มากที่สุด	0.250	6
2. ความเป็นระบบ	3.419	0.622	ปานกลาง	4.778	0.491	มากที่สุด	0.398	1
3. ความอยากรู้อยากเห็น	3.464	0.656	ปานกลาง	4.535	0.598	มากที่สุด	0.311	4
4. ความเป็นนักวิเคราะห์	3.540	0.626	มาก	4.724	0.561	มากที่สุด	0.335	3
5. การขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ	3.760	0.580	มาก	4.728	0.541	มากที่สุด	0.257	5
6. ความมั่นใจในการคิดของตนเอง	3.411	0.683	ปานกลาง	4.702	0.514	มากที่สุด	0.378	2
เฉลี่ยรวม	3.551	0.641	มาก	4.684	0.545	มากที่สุด	0.322	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.551$, $S.D. = 0.641$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.760$, $S.D. = 0.580$) รองลงมาคือ การเปิดใจกว้าง อยู่ในระดับมาก ($M = 3.709$, $S.D. = 0.678$) ความเป็นนักวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.540$, $S.D. = 0.626$) ความอยากรู้อยากเห็น อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.464$, $S.D. = 0.656$) และความเป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.419$, $S.D. = 0.622$) ด้านที่น้อยที่สุดคือ ความมั่นใจในการคิดของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.411$, $S.D. = 0.683$)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.684$, $S.D. = 0.545$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ความเป็นระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.778$, $S.D. = 0.491$) รองลงมาคือ การขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.728$, $S.D. = 0.541$) ความเป็นนักวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.724$, $S.D. = 0.561$) ความมั่นใจในการคิดของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.702$, $S.D. = 0.514$) และ การเปิดใจกว้าง อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.634$, $S.D. = 0.567$) และด้านที่น้อยที่สุดคือ ความอยากรู้อยากเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.535$, $S.D. = 0.598$)

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ ความเป็นระบบ ($PNIModified = 0.398$)

รองลงมาคือ ความมั่นใจในการคิดของตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.378$) ความเป็นนักวิเคราะห์ ($PNI_{Modified} = 0.335$) ความอยากรู้อยากเห็น ($PNI_{Modified} = 0.311$) การชอบค้นหาความจริงให้ปรากฏ ($PNI_{Modified} = 0.257$) และการเปิดใจกว้าง ($PNI_{Modified} = 0.250$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านการเปิดใจกว้าง

การเปิดใจกว้าง	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง	3.656	0.656	มาก	4.619	0.527	มากที่สุด	0.264	2
2. การรับฟังความคิดเห็นโดยไวต่อโอกาสที่จะเกิดความลำเอียง	3.510	0.668	มาก	4.474	0.610	มาก	0.275	1
3. การรับฟังความคิดเห็นโดยไม่ด่วนตัดสิน	3.749	0.717	มาก	4.688	0.601	มากที่สุด	0.251	3
4. การที่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของตนเองได้โดยไม่ยึดติด เมื่อมีหลักฐานและเหตุผลเพียงพอ	3.919	0.670	มาก	4.753	0.526	มากที่สุด	0.213	4

จากตารางที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านการเปิดใจกว้าง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ การรับฟังความคิดเห็นโดยไวต่อโอกาสที่จะเกิดความลำเอียง ($PNI_{Modified} = 0.275$) รองลงมา คือ การยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ($PNI_{Modified} = 0.264$) และการรับฟังความคิดเห็นโดยไม่ด่วนตัดสิน ($PNI_{Modified} = 0.251$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ การที่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของตนเองได้โดยไม่ยึดติด เมื่อมีหลักฐานและเหตุผลเพียงพอ ($PNI_{Modified} = 0.213$)

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความเป็นระบบ

ความเป็นระบบ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. ความเข้าใจในภาพรวมของงาน	3.425	0.613	ปานกลาง	4.830	0.489	มากที่สุด	0.410	2
2. การวางแผนงานเป็นลำดับขั้นตอน	3.328	0.550	ปานกลาง	4.842	0.463	มากที่สุด	0.455	1
3. การจัดองค์ประกอบที่ซับซ้อน	3.611	0.580	มาก	4.899	0.352	มากที่สุด	0.357	4
4. การจัดลำดับความสำคัญ	3.312	0.730	ปานกลาง	4.543	0.622	มากที่สุด	0.372	3

จากตารางที่ 3 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความเป็นระบบ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ การวางแผนงานเป็นลำดับขั้นตอน ($PNI_{Modified} = 0.455$) รองลงมา คือ ความเข้าใจในภาพรวมของงาน ($PNI_{Modified} = 0.410$) และการ

จัดลำดับความสำคัญ ($PNI_{Modified} = 0.372$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ การจัดองค์ประกอบที่ซับซ้อน ($PNI_{Modified} = 0.357$)

ตารางที่ 4 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความอยากรู้อยากเห็น

ความอยากรู้อยากเห็น	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. การเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	3.733	0.626	มาก	4.749	0.572	มากที่สุด	0.272	4
2. การเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลจากหลากหลายมุมมอง	3.623	0.698	มาก	4.737	0.477	มากที่สุด	0.307	3
3. ความอยากรู้อยากเข้าใจจนกระทั่งแม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน	3.372	0.611	ปานกลาง	4.518	0.597	มากที่สุด	0.340	1
4. ความอยากรู้อยากเรียนรู้แม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน	3.126	0.684	ปานกลาง	4.138	0.719	มาก	0.324	2

จากตารางที่ 4 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความอยากรู้อยากเห็น เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ ความอยากรู้อยากเข้าใจจนกระทั่งแม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน ($PNI_{Modified} = 0.340$) รองลงมา คือ ความอยากรู้อยากเรียนรู้แม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน ($PNI_{Modified} = 0.324$) และการเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลจากหลากหลายมุมมอง ($PNI_{Modified} = 0.307$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ การเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ($PNI_{Modified} = 0.272$)

ตารางที่ 5 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความเป็นนักวิเคราะห์

ความเป็นนักวิเคราะห์	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานการณ์	3.737	0.598	มาก	4.749	0.543	มากที่สุด	0.271	4
2. ความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต	3.498	0.630	ปานกลาง	4.757	0.531	มากที่สุด	0.360	2
3. ความสามารถประยุกต์ใช้เหตุผลและหลักฐานเพื่อค้นหาลู่ทางเลือกต่างๆ	3.494	0.674	ปานกลาง	4.640	0.615	มากที่สุด	0.328	3
4. ความสามารถประยุกต์ใช้เหตุผลและหลักฐานในการแก้ไขปัญหา	3.433	0.600	ปานกลาง	4.749	0.550	มากที่สุด	0.383	1

จากตารางที่ 5 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความเป็นนักวิเคราะห์ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ ความสามารถประยุกต์ใช้

เหตุผลและหลักฐานในการแก้ไขปัญหา ($PNI_{Modified} = 0.383$) รองลงมา คือ ความสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ($PNI_{Modified} = 0.360$) และความสามารถประยุกต์ใช้เหตุผลและหลักฐานเพื่อค้นหาทางเลือกต่าง ๆ ($PNI_{Modified} = 0.328$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานการณ์ ($PNI_{Modified} = 0.271$)

ตารางที่ 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านการขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ

การขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. ความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ที่ถูกต้องให้มากที่สุด	3.891	0.534	มาก	4.854	0.463	มากที่สุด	0.248	3
2. การใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือในการสืบค้น	3.644	0.640	มาก	4.538	0.575	มากที่สุด	0.246	4
3. ความเป็นกลางในการสืบค้น	3.798	0.548	มาก	4.802	0.560	มากที่สุด	0.264	2
4. การตั้งคำถามเมื่อมีข้อสงสัยอย่างสม่ำเสมอ	3.709	0.595	มาก	4.717	0.556	มากที่สุด	0.272	1

จากตารางที่ 6 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านการขอค้นหาคำความจริงให้ปรากฏ เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ การตั้งคำถามเมื่อมีข้อสงสัยอย่างสม่ำเสมอ ($PNI_{Modified} = 0.272$) รองลงมา คือ ความเป็นกลางในการสืบค้น ($PNI_{Modified} = 0.264$) และความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ที่ถูกต้องให้มากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.248$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ การใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือในการสืบค้น ($PNI_{Modified} = 0.246$)

ตารางที่ 7 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความมั่นใจในการคิดของตนเอง

ความมั่นใจในการคิดของตนเอง	สภาพปัจจุบัน (D)			สภาพที่พึงประสงค์ (I)			ความต้องการจำเป็น	
	M	S.D.	แปลผล	M	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับที่
1. ความเชื่อในการตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผลและข้อมูล	3.308	0.683	ปานกลาง	4.368	0.655	มาก	0.321	4
2. ความมั่นใจในการตัดสินใจ	3.474	0.709	ปานกลาง	4.838	0.430	มากที่สุด	0.393	2
3. ความแน่วแน่ไม่หวั่นไหว	3.462	0.702	ปานกลาง	4.794	0.453	มากที่สุด	0.385	3
4. ความกล้าเผชิญหน้ากับอคติของผู้อื่น	3.401	0.635	ปานกลาง	4.810	0.486	มากที่สุด	0.414	1

จากตารางที่ 7 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ในด้านความมั่นใจในการคิดของตนเอง เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความต้องการจำเป็นข้อที่มีความต้องการสูงที่สุด คือ ความกล้าเผชิญหน้า

กับอคติของผู้อื่น ($PNI_{Modified} = 0.414$) รองลงมา คือ ความมั่นใจในการตัดสินใจ ($PNI_{Modified} = 0.393$) และความแน่วแน่ไม่หวั่นไหว ($PNI_{Modified} = 0.385$) ทั้งนี้ข้อที่มีความต้องการต่ำที่สุด คือ ความเชื่อในการตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผลและข้อมูล ($PNI_{Modified} = 0.321$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ผลวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความเป็นระบบ สะท้อนให้เห็นว่าครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่ทำงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบ มีการวางแผน (Kokdemir, 2003) ซึ่งพฤติกรรมของผู้คิดอย่างเป็นระบบมักจะมีสมาธิในองค์กรรวม มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีการทำงานเป็นขั้นตอน มีรายละเอียดที่ชัดเจนและเรียนรู้ในการวางแผนเพื่อนำความรู้ไปใช้ได้อย่างแม่นยำ (Boonjeam, 2017) เชื่อมโยงกับบทบาทและหน้าที่ของครูในการสอนที่ระบุว่าครูมีหน้าที่วางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีระบบและลำดับขั้นอย่างชัดเจน และครูต้องปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ ซึ่งการวางแผนการจัดการเรียนรู้นั้นถือเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lithoxidou and Georgiadou (2023) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการคิดเชิงวิพากษ์ในการศึกษาครู พบว่านักศึกษาวิชาชีพครูต้องได้รับการฝึกอบรมความเป็นระบบผ่านการออกแบบแผนการสอนและกระบวนการต่างๆ ที่ใช้จัดกิจกรรมในชั้นเรียนซึ่งต้องวางแผนโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ ตลอดจนความเหมาะสมของกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความเข้าใจของผู้เรียน

นอกจากนี้ สมรรถนะประจำสายงานของครูในด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการทำวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน ยังให้ความสำคัญกับความมีระบบของครู โดยระบุว่าครูต้องมีความสามารถในการทำความเข้าใจ แยกประเด็นส่วนย่อย รวบรวม ประมวลหาข้อสรุปอย่างมีระบบและนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งสามารถวิเคราะห์องค์ประกอบหรืองานในภาพรวมและดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนางานอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรณิดา คำน่า (2562) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเอื้อต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 โดยการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบที่ค้นพบในงานวิจัยเล่มนี้ ได้แก่ บุคลากรมีความเข้าใจในงานที่ได้รับมอบหมาย มีการจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลังในการปฏิบัติงาน มีความสามารถด้านการวางแผนและการพัฒนาแผนงาน

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของความเป็นระบบรายข้อย่อย พบว่าข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการวางแผนงานเป็นลำดับขั้นตอน รองลงมาคือความเข้าใจในภาพรวมของงาน และการจัดลำดับความสำคัญ ในบริบทโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วางแผนกลยุทธ์ และทำงานอย่างเป็นระบบ ดังนั้นรูปแบบการทำงานของครูจึงต้องมีการวางแผนงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานที่ระบุว่าครูต้องมีความสามารถวิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน และกำหนดแผนการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สอดคล้องกับผลวิจัยของ Emidar and Indriyani (2023) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการวางแผนการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการสอนของครู พบว่า

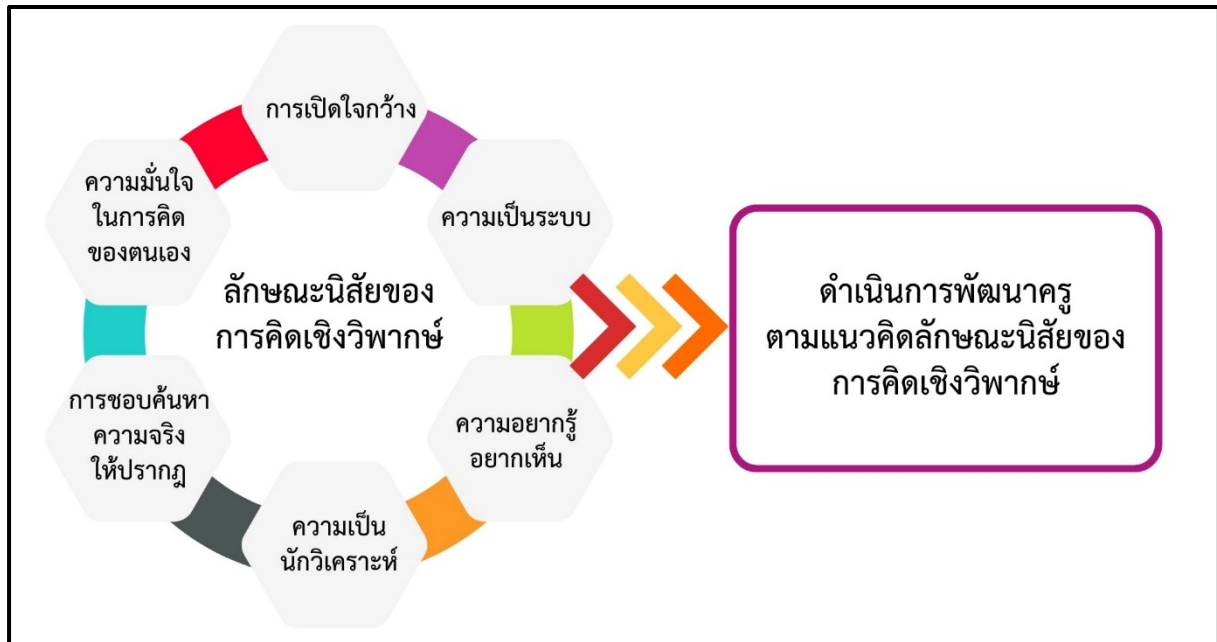

ทักษะการวางแผนการเรียนรู้มีอิทธิพลอย่างมากต่อทักษะการสอนของครู ดังนั้น ครูจึงต้องมีทักษะในการวางแผนเพื่อเลือกรูปแบบการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน นอกจากนี้ ครูยังต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษา เนื่องจากการวางแผนปฏิบัติการช่วยให้เห็นภาพรวมในการปฏิบัติงานขององค์กร ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายปลายทางที่ต้องการอันจะทำให้งานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (กรรณภรณ์ สุดหอม, 2560) ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีกระบวนการที่จะทำให้ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเห็นประโยชน์และความสำคัญของการวางแผน รวมทั้งมีการพัฒนาความรู้ทักษะด้านการวางแผนอย่างเพียงพอเพื่อร่วมมือกันวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป (รัตนา กาญจนพันธ์, 2557) สอดคล้องกับผลวิจัยของฐิตาภัทร์ รุ่งราม่า, ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์ (2565) ที่ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่คาดหวังต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครูอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรเน้นให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

นอกจากนี้ การจัดลำดับความสำคัญของงานยังเป็นทักษะที่สำคัญต่อการทำงานของครู โดยครูต้องมีการจัดการอย่างมีระบบ ต้องตัดสินใจว่างานใดที่มีความสำคัญก่อนหลัง เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในหน้าที่และเสร็จตามเวลาที่กำหนด (ดำรงค์ ชลสุข, 2563) เนื่องจากการที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นนั้น ผู้ปฏิบัติงานควรมีทักษะการจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลังของการปฏิบัติงาน (Dubrin, 1998) สำหรับบริบทของครูในโรงเรียนในสหวิทยาเขต 3 นนทบุรี ที่เน้นให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงต้องส่งเสริมและพัฒนาครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิจัยของพิชญาภา ยืนยาว และธีรฐ ธาดาตันติโชค (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า บุคคลแห่งการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 มีตัวแปรคือการจัดลำดับความสำคัญของงาน ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องสามารถบริหารจัดการงานทั้งในด้านการสอนและงานสนับสนุนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย คือ การสังเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาครูตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ที่มีทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเปิดใจกว้าง 2) ความเป็นระบบ 3) ความอยากรู้อยากเห็น 4) ความเป็นนักวิเคราะห์ 5) การขอพินิจหาความจริงให้ปรากฏ และ 6) ความมั่นใจในการคิดของตนเอง เพื่อส่งเสริมให้ครูมีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการใช้กระบวนการคิดเชิงวิพากษ์ อันเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานในโลกอนาคต 2025 ต้องการ ซึ่งการดำเนินการพัฒนาครูดังกล่าว จะช่วยให้ครูปฏิบัติงานด้านการสอนและการสนับสนุนการสอนที่มีความอยากและซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น มีทักษะการคิด วิเคราะห์และตัดสินใจที่ดี รวมถึงสามารถค้นหาแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาโดยใช้หลักการและเหตุผลตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ อธิบายได้ดังนี้

1. การเปิดใจกว้าง ครูยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ไวต่อโอกาสที่จะเกิดความลำเอียงและสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นของตนเองได้โดยไม่ยึดติดถ้ามีหลักฐานและเหตุผลเพียงพอ
2. ความเป็นระบบ ครูมีความเข้าใจในภาพรวมของงาน จัดองค์ประกอบของงานที่ซับซ้อนให้มีลักษณะเป็นลำดับขั้นตอน เป็นแบบแผน
3. ความอยากรู้อยากเห็น ครูเห็นคุณค่าของการรับข้อมูลอย่างเพียงพอ มีความอยากรู้และเข้าใจจนกระจ่าง แม้ว่าสิ่งนั้นจะยังไม่มีประโยชน์ในปัจจุบัน
4. ความเป็นนักวิเคราะห์ ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามสถานการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต ประยุกต์ใช้เหตุผลและหลักฐานเพื่อค้นหาทางเลือกต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาได้
5. การขอค้นหาความจริงให้ปรากฏ ครูมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้าหาความรู้ที่ถูกต้องให้มากที่สุดและเป็นกลางในการสืบค้น ใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ตั้งคำถามเมื่อมีข้อสงสัยอย่างสม่ำเสมอ
6. ความมั่นใจในการคิดของตนเอง ครูมีความมั่นใจในการตัดสินใจโดยอาศัยเหตุผลและข้อมูล มีความแน่วแน่ไม่หวั่นไหวและกล้าเผชิญหน้ากับอคติของครูท่านอื่น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูให้เกิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยเฉพาะด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ความเป็นระบบ โดยต้องมีการนิเทศและติดตามการวางแผนการปฏิบัติงานของครู การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ต้องมีระบบ มีการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ มีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน ส่งผลต่อการพัฒนาครูให้มีลักษณะ

นิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ผ่านกระบวนการการจัดการเรียนรู้

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ต้องเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของโรงเรียน ควรจัดการประชุมเพื่อชี้แจงภาพรวมและขอบข่ายของแผนการปฏิบัติงานประจำปี พร้อมทั้งแบ่งกระจายงานเพื่อให้ถ่ายทอดการมอบหมายงานแก่ครูผู้รับผิดชอบและติดตามผลการดำเนินงานซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ

1.3 ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนนทบุรี 3 ควรมีการวางแผนพัฒนาตนเองในด้านความเป็นระบบ โดยการปฏิบัติงานอย่างเป็นแบบแผน มีความเข้าใจในภาพรวมของงาน มีการจัดลำดับความสำคัญและกำหนดขั้นตอนของงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่และยกระดับคุณภาพผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางหรือกลยุทธ์การพัฒนาครูตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับประเทศ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาครูในระดับที่สูงขึ้น เพื่อกำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาครูให้เป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์

2.2 ควรวิจัยต่อยอดเกี่ยวกับการพัฒนาครูตามแนวคิดลักษณะนิสัยการคิดเชิงวิพากษ์ โดยการจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนาครู รูปแบบการพัฒนาครู หรือคู่มือการพัฒนาครู เพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การแก้ปัญหาและกำหนดสมรรถนะทางวิชาชีพครูได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรรณาภรณ์ สุดหอม. (2560). การมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). ดีอีเอส โชว์ตัวเลขคนไทย แชร่ข่าวปลอมมากถึง 23 ล้านคน พบสื่อมวลชนให้ความสนใจปัญหาข่าวปลอมเพิ่มขึ้น. แหล่งที่มา <https://www.mdes.go.th/news/detail/5095>. สืบค้นเมื่อ 30 ต.ค. 2566.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิพากษ์ = Critical thinking. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.
- ฐิตาภรณ์ รุ่งราม่า, ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2565). การประเมินความต้องการจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 33(3). 68-79.
- ดำรงค์ ชลสุข. (2563). 20 ทักษะที่จำเป็นสำหรับครูยุค 4.0. แหล่งที่มา https://www.matichon.co.th/education/news_1890713. สืบค้นเมื่อ 30 เม.ย. 2567.
- บุญญาภรณ์ วีระพงษ์นันท์, ประพิมพ์พงศ์ วัฒนะรัตน์ และอัครา ประเสริฐสิน. (2561). การพัฒนาแบบวัดลักษณะนิสัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสุขศึกษา. 41(1). 35-48.

- พรณิดา คำนา. (2562). **ปัจจัยเอื้อต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยศิลปากร**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชญานา ยืนยาว และธีรวัธ ธาดาดันติโชค. (2562). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น**. 16(1). 470-480.
- พิริยลักษณ์ ศิริสุภลักษณ์. (2556). ความท้าทายของครูพยาบาล: Teach Less, Learn More แห่งศตวรรษที่ 21. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 3(2). 73-81.
- รัตนา กาญจนพันธ์. (2557). **การวางแผนการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี. (2565). **รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี.
- โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี. (2565). **รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี.
- โรงเรียนไทรน้อย. (2566). **แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2566**. นนทบุรี: โรงเรียนไทรน้อย.
- โรงเรียนบางบัวทอง. (2565). **รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนบางบัวทอง ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: โรงเรียนบางบัวทอง.
- โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี. (2565). **แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2565**. นนทบุรี: โรงเรียนราชวินิต นนทบุรี.
- โรงเรียนราชภัฏวชิรญาณ. (2566). **แผนปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2566**. นนทบุรี: โรงเรียนราชภัฏวชิรญาณ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570)**. นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2556). **การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดรอบด้านเพื่อการตัดสินใจ (Critical Thinking) กิจกรรมโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สำหรับผู้บริหารระดับสูง พ.ศ. 2556**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). **รายงานการศึกษาการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O-NET และ PISA**. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุนีย์ ผจญศิลป์. (2547). **ผลการสอนแบบไตรสิกขาที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2549). **กลยุทธ์การสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- Boonjeam, W. (2017). Program Development for Primary School Teachers' Critical Thinking. **International Education Studies**. 10(2). 131-138.
- Dubrin, A. J. (1988). **Human relations: A job oriented approach**. New Jersey: Prentice Hall.

- Emidar, E. & Indriyan, V. (2023). The effect of learning planning skills and teaching material development skill on teacher teaching skills. **JPPI (Jurnal Penelitian Pendidikan Indonesia)**. 9(3). 1804-1813.
- Facione, P. A., Giancarlo, C. A., Facione, N. C. & Gainen, J. (1995). The Disposition Toward Critical Thinking. **The Journal of general education**. 44(1). 1-25.
- John w. Best. (1981). **Research in Education**. 4thed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kökdemir, D. (2003). **Decision making and problem solving under uncertainty**. Doctoral Dissertation. Ankara University.
- Lithoxoidou, A. & Georgiadou, T. (2023). Critical Thinking in Teacher Education: Course Design and Teaching Practicum. **Education Sciences**. 13(8). 1-14.
- Schwab, K. & Zahidi, S. (2020). **Global Competitiveness Index 2020 World Economic Forum**. From https://www.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2020.pdf Retrieved October 30, 2023.
- Tajularipin, S. (2017). **Relationship between critical thinking disposition and teaching efficacy among special education integration program teachers in Malaysia**. 2nd International Conference and Workshop on Mathematical Analysis 2016 (ICWOMA2016) AIP Conference Proceedings. <https://doi.org/10.1063/1.4972171>.

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ
ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6*
THE GUIDELINE FOR EDUCATIONAL INSTITUTION MANAGEMENT ACCORDING
TO BUDDHIST SCHOOL OF THE ENCOURAGE EFFICIENCY NETWORK
GROUP OF SPECIAL EDUCATIONAL AREA 6

¹กัญติยา คงเผ่าพงษ์ Kantiya Kongpaopong

²พระครูวิรุฬห์สุตคุณ Phrakhrui Wirunsuttakun ³พระสุรชัย สุรชัย Phrasurachai Surajayo

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Kongpaopong_Kan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ 2) เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักโรงเรียนวิถีพุทธ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดที่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 272 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ ตามลำดับ 2) วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย (1) ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาจัดให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมและสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะในการผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยี (2) ด้านการบริหารงานบุคคล การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งบุคลากรที่เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน (3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ นิเทศติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบของราชการ นโยบายและมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (4) ด้านการบริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อม จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีอาคารสถานที่เหมาะสมจัดให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย (1) ด้านกายภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถกิน อยู่ ดู ฟังเป็น (2) ด้านกายภาพ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาใกล้ชีวิตธรรมชาติเอื้อและอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นพิเศษ (3) ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตจัดกิจกรรมวิถีชีวิตประจำวันประจำสัปดาห์ กำหนดสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนและการเรียนรู้ที่มีความเอื้ออำนวย (4) ด้านการจัดการเรียนการสอน กำหนด

*Received: December 10, 2024. Revised: December 23, 2024. Accepted: December 25, 2024.

คุณลักษณะอันพึงประสงค์การประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของการเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส การมีเมตตา กรุณาต่อกัน มีป้ำยคุณธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดบรรยากาศในด้าน การเรียนการสอน (5) ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ส่งเสริมการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่ปฏิสัมพันธ์ใน กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษสร้างบรรยากาศจัดกิจกรรมเชิงพุทธศาสนาส่งเสริม การพัฒนาจิตใจและความสงบสุขในชีวิตประจำวัน (6) ด้านการบริหารจัดการมีความโปร่งใส สร้างระบบการ แก้ไขปัญหาและการติดตามที่ให้โอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม และสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางวิถีชีวิตและการ เรียนรู้ที่ยั่งยืนของนักเรียนและบุคลากรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของ โรงเรียนวิถียุทธ

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, การดำเนินงาน, โรงเรียนวิถียุทธ, การจัดการศึกษาพิเศษ

Abstract

This research aims to 1) study the administration conditions of the schools in the network group promoting efficiency in special education management, 2) study the development methods of school administration according to the principles of Buddhist schools, and 3) propose guidelines for school administration according to the principles of Buddhist schools. This research is a mixed-methods study. The quantitative research used a questionnaire of the entire population of 272 administrators and teachers. The data were analyzed using statistics, including mean and standard deviation, and the qualitative research used interviews with 6 key informants. The data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) The overall administration conditions of schools in the network group promoting efficiency in special education management in Educational Service Area 6 were at a high level. When considering each aspect, the opinions were at a high level in all 4 aspects: general administration and environmental administration, budget administration, personnel administration, and academic administration, respectively. 2) The administration methods of schools according to the principles of Buddhist schools consisted of (1) Academic administration: the school organized local communities to participate in activities to enhance and raise awareness among personnel in the school of the importance of self-development to have knowledge, understanding, and skills in producing and using media technology. (2) Personnel administration: Recruitment and appointment of personnel who were experts in each area. (3) Budget management, monitoring and following up on the work of personnel in the budget management group to comply with government regulations, policies and educational quality standards of the educational institution. (4) General administration and environmental management, creating an environment conducive to learning, with appropriate buildings and locations, providing the use of learning resources within the educational institution, and 3) Guidelines for the development of educational institution administration

according to the principles of Buddhist schools, consisting of (1) Physical aspect, promoting learners to be able to eat, live, watch and listen. (2) Physical aspect, developing learning management within the educational institution close to nature, supporting and facilitating appropriately with special needs. (3) Basic lifestyle activities, organizing weekly daily lifestyle activities, determining learning content, learning units that integrated learning, focusing on learners, teaching and learning that were conducive. (4) Teaching and learning management, determining desirable characteristics, applying knowledge in daily life, creating a learning atmosphere of respect, smiling, being kind and compassionate to each other, having moral signs to promote the creation of an atmosphere in teaching and learning. (5) Atmosphere and interaction, promoting coordination with all sectors that interacted in the network, promoting the efficiency of special education management, creating an atmosphere for organizing Buddhist activities, promoting mental development and peace in daily life. (6) Management aspect, having transparency, creating a problem-solving and tracking system that provided opportunities for everyone to participate and supports the development of sustainable life skills and learning in students and staff, setting clear goals that were consistent with the vision and mission of Buddhist schools.

Keywords: Educational Administration, Operations, Buddhist Schools, Special Education Management

บทนำ

หลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตอันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้การศึกษาที่สร้าง คุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่าง ปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็กปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2566)

โรงเรียนวิถีพุทธมีจุดเน้นอยู่ที่การพัฒนาตามหลักไตรสิกขาเป็นการศึกษาพัฒนา 3 ด้านอย่างบูรณาการ คือ ด้านศีลจะพัฒนาพฤติกรรมให้ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นตลอดจนสิ่งแวดล้อม ด้านสมาธิจะพัฒนาให้มีจิตใจที่เข้มแข็งและมีสุขภาพที่ดีมีความสุข ด้านปัญญาเป็นการพัฒนาความรู้ที่เข้าใจและเท่าทันโลกและชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาพัฒนาสู่การมีชีวิตที่ดีงาม มีความสุขได้ อันเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดสันติภาพในสังคม ถือเป็นการศึกษาแนวพุทธที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับสังคมไทยอย่างยิ่ง โดยมีโรงเรียนที่สนใจสมัครเข้าร่วมดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยในปีการศึกษา 2559

มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธจำนวนมากถึง 22,820 โรงเรียน (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) ดังนั้น การจัดการศึกษาแนวพุทธจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับคนไทยอย่างมาก หน่วยงานภาครัฐ คณะสงฆ์ไทย ประชาชนไทย คาดหวังว่าจะเป็นโอกาสและหนทางหลักของการพัฒนาระบบการศึกษาไทย ให้มีเครื่องมือ สำคัญที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติกำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) คณะกรรมการพัฒนา นวัตกรรมการศึกษา ได้ให้ความหมายของโรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรม พระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและการ พัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบ การพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้นักเรียนเป็นคนดีเก่งมีความสุขอย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ดังนั้นเพื่อให้ทราบแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้วิจัย จึงต้องการศึกษาการดำเนินงานตามขั้นตอนการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับ สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันและให้มีความครอบคลุมความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธของกระทรวงศึกษาธิการซึ่ง โรงเรียนวิถีพุทธใช้ประเมินตนเองอยู่ ทั้งนี้จะดำเนินการศึกษาทั้งสภาพการดำเนินงานจริงและสภาพการ ดำเนินงานที่คาดหวังของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ทราบความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานโรงเรียนวิถี พุทธ และเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นที่จะนำมาพัฒนาด้านการ บริหารสถานศึกษาจนถึงการส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพความสามารถในการพึ่งตนเองที่สามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุขรวมถึงการสอดแทรกการพัฒนาด้านศีล สมาธิ ปัญญา ของนักเรียนกลุ่มที่มีความ ต้องการจำเป็นพิเศษผ่านการปฏิบัติกิจกรรมในการดำเนินงานตามโรงเรียนวิถีพุทธ โดยเลือกศึกษาการ ดำเนินงานของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 แต่ยังคงขาดข้อมูลผล การศึกษาวิจัยที่เพียงพอเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักโรงเรียนวิถีพุทธข้างต้น

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการ ดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 และสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานในการบริหาร สถานศึกษาตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา พิเศษ เขตการศึกษา 6
2. เพื่อศึกษาวิธีพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธในกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธในกลุ่ม เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 จำนวน 6 ศูนย์ รวมทั้งสิ้น 272 คน และใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริหารศูนย์การจัดการศึกษาพิเศษทั้ง 6 แห่ง จำนวน 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้

1) ศึกษาหลักการเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ไม่ใช่มูลนิธิตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) 7) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหาร ครูและ บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การดำเนินงาน และสังกัดโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถาม สภาพการบริหาร สถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ จำแนกเป็น 2 ขั้นตอน มีข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีประเด็นคำถามแบบปลายเปิด 5 ประเด็น ซึ่งได้จากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ของการดำเนินงานตามหลักของโรงเรียนวิถีพุทธทั้ง 6 ขั้นตอน/ด้าน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นครูและบุคลากรของสถานศึกษา ได้แก่ ชื่อ - นามสกุล ตำแหน่ง สังกัด ตอนที่ 2 วิธีพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักโรงเรียนวิถีพุทธของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 มุ่งศึกษาทฤษฎีของการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จะใช้ค่าความถี่และร้อยละ 2) ข้อมูลแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมาจัดประเด็นความสำคัญของคำถามในแต่ละส่วนที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการดำเนินการการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6

	สภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1	การบริหารวิชาการ	4.01	0.31	มาก	4
2	การบริหารงานบุคคล	4.01	0.45	มาก	3
3	การบริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อม	4.03	0.47	มาก	1
4	การบริหารงานงบประมาณ	4.02	0.27	มาก	2
	ภาพรวม	4.02	0.25	มาก	

2. วิธีพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สรุปประเด็นได้ดังนี้

2.1 ด้านกายภาพ สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดสภาพส่งเสริมด้านกายภาพ เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรม เน้นการ บูรณาการ และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาชีวิตให้สามารถกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น การจัดสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ จะส่งเสริมให้เกิดลักษณะของปัญญาคุณธรรม 4 ประการ ในด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านกายภาพคือ สัมปยุตสังเสว หมายถึงการ อยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้รู้ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ครู อาจารย์ดี มีข้อมูล มีสื่อที่ดี ซึ่งแต่ละสถานศึกษาสามารถ จัดสภาพแวดล้อม รวมถึงการสร้างบรรยากาศห้องเรียน และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาศีล สมาธิ และปัญญาหรือการตกแต่งบริเวณให้เป็นธรรมชาติ หรือใกล้ชิดธรรมชาติ เอื้อและอำนวย ความสะดวกให้เหมาะสมกับความจำเป็นพิเศษให้กับนักเรียนในแต่ละประเภทความพิการได้เข้าถึงหลักพุทธธรรมโดยเน้นวิถีการบูรณาการการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรม

2.2 ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต จะช่วยให้โรงเรียนมีความเป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ และมีความเป็นเลิศในการให้บริการการศึกษาพิเศษให้นักเรียนและชุมชนในท้องถิ่นอย่างเหมาะสมและมี

ประสิทธิภาพสูงสุดที่เป็นไปได้การสร้างสภาพแวดล้อมที่รอบคอบและสนับสนุนสามารถช่วยให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสที่ดีในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางชีวิตการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตของศูนย์การศึกษาพิเศษตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ จะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและสร้างพัฒนาการที่มีประสิทธิภาพในด้านจิตวิญญาณและทักษะชีวิตสร้างการร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอกเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตเป็นประโยชน์ต่อชุมชนการจัดกิจกรรมทุกห้องเรียนมีการกำหนดข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาการบริหารด้านการเรียนการสอนสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในการเรียนการสอนหลักการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นแนวทางในการวางแผนสร้างวิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมหลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์การประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้บรรยากาศ ของการเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส การมีเมตตา กรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อครูด้วยกัน

2.4 ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ จะช่วยให้มีบรรยากาศที่ดีและเป็นกันเอง ทำให้นักเรียนและบุคลากรมีความสุขและมีประสิทธิภาพในการทำงานและการเรียนรู้พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนในการพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้เติบโตอย่างเต็มที่ในทุกด้านชีวิตการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่เป็นมิตรและเต็มไปด้วยความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจ โดยการสร้างกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และความเข้าใจระหว่างบุคคลในองค์กรการสนับสนุนและส่งเสริมการฝึกสมาธิและการทำธรรมในชีวิตประจำวันของบุคลากรและนักเรียน โดยจัดกิจกรรมเชิงพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาจิตใจและความสงบสุขในชีวิตประจำวัน

2.5 ด้านการบริหารจัดการ การบริหารสถานศึกษาในแนวโรงเรียนวิถีพุทธด้านการบริหารจัดการ มุ่งเน้นที่การบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับคุณค่าและทฤษฎีทางพุทธศาสนาการทำงานร่วมกันของทีมงานและการสนับสนุนความเป็นเลิศทั้งในด้านการสอนและการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณค่าและมีคุณภาพจัดการนี้มุ่งเน้นที่กำหนดแผนก่อนการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจเป้าหมายและวิธีการดำเนินการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนุกสนาน, มีความโปร่งใส, สร้างระบบการแก้ไขปัญหาและการติดตามที่ให้โอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 มีดังนี้

3.1 ด้านการบริหารวิชาการ การนำหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธด้านการจัดการเรียนการสอนเข้ามาบูรณาการด้านการบริหารวิชาการ สถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาวางนโยบายให้มีการจัดทำแผนการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการจัดทำแผนการสอนบูรณาการตามที่กำหนดได้แก่ การให้ทำร่วมกับเพื่อนครู การรวมกลุ่มกันทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกันการแสดงความคิดเห็นสร้างความเข้าใจให้ตรงกันบุคลากรร่วมกันการศึกษาหลักสูตรวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาแผนบูรณาการให้ครูนำแผนบูรณาการตามที่สถานศึกษากำหนดที่ตนจัดทำขึ้น ไปใช้สอนจริง นำเสนอผลการจัดกิจกรรมจนมีการพัฒนาทำวิจัยในชั้นเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เรียนรู้ในลักษณะ “สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” มีแผนการสอน/แผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการวิถีพุทธทุกกลุ่มสาระและในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดย

เน้นให้ผู้เรียนได้ความรู้หลักธรรมที่เป็นความรู้ (K) ศรัทธาเห็นคุณค่าแท้ของสิ่งที่เรียน (A) และได้ฝึกปฏิบัติจริงตาม หลักธรรม (P) สนับสนุนการ ให้สถานศึกษาจัดให้ครูและนักเรียนบริหารจัดการ เจริญปัญญาร่วมกัน ก่อนนักเรียนเข้าเรียนในกิจกรรมการเรียนการสอนในวันพระสถานศึกษาควรมีการนิมนต์พระมาสอนสาระพระพุทธศาสนาและกิจกรรมสำคัญทางศาสนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3.2 ด้านการบริหารงานบุคคล คือ พัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรตามระบบไตรสิกขาตามขอบข่ายของงานที่รับผิดชอบการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติธรรมประจำวันเพื่อพัฒนาตนให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ลด ละ เลิกอบายมุข ถือศีล 5 เป็นนิจ และเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อศิษย์การงานบริหารงานบุคคลสามารถจัดตารางชั่วโมง PLC เพื่อการศึกษาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดกิจกรรมของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการสร้างความเข้าใจของกันและกัน พุดขึ้นชมกัน พุดให้กำลังใจเชิงบวกซึ่งกันและกันกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมให้ครู นักเรียน ลด ละ เลิกอบายมุข และไม่มีสิ่งเสพติดในโรงเรียนหรือสนับสนุนให้ครูเลือกเข้าปฏิบัติธรรมโดยสะดวก และนำมาประกอบการพิจารณาความดีความชอบรวมถึงจัดให้มีขวัญและกำลังใจให้ครูยกย่อง ชมเชย ชี้นะแนวปฏิบัติ มีรางวัลสำหรับคนทำความดีในเป็นการสร้างบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนและการเรียนรู้พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนในการพัฒนาบุคลากรส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนตามหลักการดำเนินงานตามหลักของโรงเรียนวิถีพุทธคือการมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีบรรยากาศของการเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส การมีเมตตา กรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อครูด้วยกัน และสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี

3.3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ (1) จัดมีการสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมให้คณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ไปศึกษาดูงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ประสบความสำเร็จ (2) จัดหลักสูตรอบรมที่เน้นการพัฒนาทักษะเช่นการวางแผนการเงิน, การจัดการเวลา, การแก้ปัญหา, และการตัดสินใจ (3) จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องการวางแผนการทำกิจกรรมประจำวันพระจัดสรรงบประมาณจัดซื้อชุดขาวให้นักเรียนครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน (4) มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้รับทราบแนวทางการดำเนินงานพัฒนาและการจัดสรรงบประมาณในการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ร่วมกับชุมชน (5) การสนับสนุนทั้งทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่างๆ ที่ช่วยให้การดำเนินการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธเป็นไปอย่างราบรื่น (6) ใช้ความโปร่งใสสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน (7) จัดสรรงบประมาณในการจัดการอบรมการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาทักษะสนับสนุนความเป็นเลิศทั้งในด้านการสอนสั่งสอนความรู้และประสบการณ์ให้เกิดกับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 ด้านการบริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อม การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์คือ (2) จัดสภาพแวดล้อมจัดแหล่งเรียนรู้ให้การจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีพระพุทธรูปหน้าบริเวณสถานศึกษา, จัดพระพุทธรูปประจำห้องเรียนทุกห้องเรียนอย่างเด่นชัด (3) วางแผนการดำเนินกิจกรรม การประสานงาน วัด ชุมชน การนำนักเรียนเรียนรู้ผ่านโครงการคุณธรรมและจิตอาสา (4) จัดสถานที่แหล่งเรียนรู้วิถีดำเนินการจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม และตกแต่งบริเวณโรงเรียนให้เป็นธรรมชาติสะอาด สงบ ร่มรื่น ปลอดภัย (5) จัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้ชิดธรรมชาติ ปลุกต้นไม้ให้ร่มรื่นจัดที่นั่งให้นักเรียนพักผ่อน (6) จัดอาคารสถานที่และจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีสภาพพร้อมใช้ ให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่น่าอยู่ น่าดู น่าศึกษา (7) จัดทำคำสั่งบุคลากรร่วมกันดูแลรักษาความสะอาด แบ่งเขต

ความรับผิดชอบให้ครูและนักเรียนร่วมรับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณที่ได้รับมอบหมาย ร่วมกันดูแลต้นไม้ในเขตที่รับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม ฝึกภาวะผู้นำผู้ตาม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่น่าประเด็นมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะว่าผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับงานบริหารทุกด้านได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อมด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารงานงบประมาณและด้านการบริหารวิชาการ สามารถอภิปรายรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าภาระหน้าที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นหัวใจหลักในการบริหารสถานศึกษาจะต้องจัดการบริหารวิชาการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นบุคลากรของสถานศึกษาจัดให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมทางด้านวิชาการของสถานศึกษา และสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะในการผลิต และใช้สื่อเทคโนโลยี หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีรอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้การประเมินผล/วัดผล/ผู้เรียนทุกปีการศึกษาและจัดระบบงาน โดยกำหนดขอบข่ายภาระงาน ความรับผิดชอบของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรชาติ อินแปลง (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนบ้านดัวน้อยได้ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธด้านการจัดกิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาเน้นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำสัปดาห์ กิจกรรมประจำเดือน และกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

1.2 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวม ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก เพราะว่าการบริหารงานบุคคลถือได้ว่าเป็นงานด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กรเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในองค์กรนั้นๆ และเพื่อให้ได้ผลผลิตหรือบริการปริมาณและคุณภาพของงานอย่างสูงสุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลเป็นศิลปะในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโดยให้ได้บุคคลที่เหมาะสม พัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ และใช้บุคคลนั้นๆ ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาทรัพยากรนี้ไว้อย่างผู้มีคุณค่าเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตหรือบริการ ทั้งปริมาณและคุณภาพของงานอย่างสูงสุดการดำเนินการงานการแจ้งภาระงานมาตรฐานคุณภาพงาน มาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณวิชาชีพ เกณฑ์การประเมินผลงานแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาก่อนมีการมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติงานโดยมีการสำรวจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

1.3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เพราะว่าความสำคัญของงานงบประมาณเป็นการขับเคลื่อนงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรชร โพธิสุข และคณะ (2545) ที่ผลการวิจัยพบว่า งบประมาณดำเนินงาน ดังนี้ ดำเนินการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบของราชการนโยบายและมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการดำเนินการประสานงาน

เกี่ยวกับงานตรวจสอบภายในและระบบควบคุมภายในให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีดำเนินการร่วมกัน กำหนดนโยบาย วางแผนงาน จัดระบบงาน ควบคุมงาน ประสานงาน และติดตามประเมินผลงาน

1.4 ด้านการบริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อม ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพ การบริหาร สถานศึกษากลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ด้านการ บริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ การดูแลสถานที่และสภาพแวดล้อม จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ มีอาคารสถานที่เหมาะสม มีการจัดให้ครูดูแลรักษาความปลอดภัยของนักเรียน สร้างบรรยากาศใน ชั้นเรียน เน้นการบูรณาการ สอดแทรกกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน มีจัดให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมสามัญ (2532) จัดแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ บรรยากาศที่ดีหรือ บรรยากาศแบบเปิด และบรรยากาศที่ไม่ดีหรือบรรยากาศแบบปิดดังนี้ 1) บรรยากาศที่ดีหรือบรรยากาศแบบ เปิด เป็นบรรยากาศแห่งความร่วมมือร่วมใจมีการให้เกียรติแก่กันและกัน ให้ความเชื่อถือ ไว้วางใจมีความ เกรงใจ มีความพึงพอใจในการทำงาน ไม่มีการขัดขวาง ทุกคนมีความรู้สึกความเป็นเจ้าของ มีขวัญและกำลังใจ ที่ดีในการทำงาน ซึ่งจัดว่าบรรยากาศประเภทนี้เป็นบรรยากาศที่พึงประสงค์ 2) บรรยากาศที่ไม่ดี หรือ บรรยากาศแบบปิด เป็นบรรยากาศแบบตัวใครตัวมันขาดการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ขาดความเกรงใจ ขาด ความร่วมมือ แต่ละคนไม่พึงพอใจในงานและสภาพของการทำงานมีการขัดขวางขาดความรู้สึกในการเป็น เจ้าของร่วมกันขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานร่วมกัน

2. วิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ในกลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านกายภาพ สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดสภาพส่งเสริมด้านกายภาพ เพื่อสนับสนุนให้ ผู้เรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรม เน้นการ บูรณาการ และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาชีวิตให้สามารถกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น การจัดสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ จะส่งเสริมให้เกิดลักษณะของปัญญาวัตรธรรม 4 ประการ ในด้านการ บริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านกายภาพคือ สับปฐิสสังเสวะ การอยู่ใกล้ คนดี ใกล้ผู้รู้ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ครู อาจารย์ดี มีข้อมูล มีสื่อที่ดี ซึ่งแต่ละสถานศึกษาสามารถจัด สภาพแวดล้อม รวมถึงการสร้างบรรยากาศห้องเรียน และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาศีล สมาธิ และปัญญาหรือการตกแต่งบริเวณให้เป็นธรรมชาติ หรือใกล้ชิดธรรมชาติ เอื้อและอำนวยความสะดวกให้ เหมาะสม สอดคล้องกับการบริหารโดยการวางแผน การปฏิบัติงานของการบริหารวิชาการจำต้องสร้างความ ตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาดตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและพัฒนา ทักษะในการผลิต และใช้สื่อเทคโนโลยี หรือนำสื่อต่างๆที่มีรอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้รับการ ส่งเสริมสมาธิ ประเทืองปัญญา จากการที่ครูส่งเสริมแหล่งเรียนรู้พัฒนาอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวก ปรับปรุงและพัฒนาสถานที่เรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการ เรียนรู้ มีการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในด้านการ พัฒนาห้องเรียนหรือบริเวณที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงแหล่งเรียนรู้ให้มีความสะอาด ความสงบ ร่มรื่น และ พร้อมใช้งานและส่งเสริมสุขภาพทางจิต การสร้างพื้นที่เรียนการสอนใหม่ สร้างและใช้เทคโนโลยีที่เข้ากันได้ เพื่อสร้างพื้นที่เรียนการสอนที่น่าสนใจเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป หลักแล้วสถานศึกษาจำเป็นต้องไม่ละเลยการพัฒนาบุคลากรของตนเองทั้งหมดด้วย เพราะบุคลากรโดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง คือ ครูและผู้บริหารจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นยังบุคลากรได้รับการพัฒนาตามระบบไตรสิกขามากเท่าไรจะส่งผลดีต่อการช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนามากขึ้น

2.2 ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต จะช่วยให้โรงเรียนมีความเป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพและมีความเป็นเลิศในการให้บริการการศึกษาพิเศษแก่นักเรียนและชุมชนในท้องถิ่นอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดที่เป็นไปได้การสร้างสภาพแวดล้อมที่รอบคอบและสนับสนุนสามารถช่วยให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสที่ดีในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางชีวิตการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตของศูนย์การศึกษาพิเศษตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ จะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและสร้างพัฒนาการที่มีประสิทธิภาพในด้านจิตวิญญาณและทักษะชีวิตสร้างการร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอกเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตเป็นประโยชน์ต่อชุมชนการจัดกิจกรรมทุกห้องเรียนมีการกำหนดข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน โดยเข้าใจเหตุผลและวางแผนรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น กำหนดสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนและการเรียนรู้ที่มีความเอื้ออำนวย สร้างชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการแบ่งปันประสบการณ์และการเรียนรู้หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการและสภาพความพร้อมของนักเรียน โดยให้คำนึงถึงหลักการและคุณธรรมทางพุทธศาสนาในกระบวนการสอนการจัดกิจกรรมวิถีชีวิตประจำวัน ประจำสัปดาห์ กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมวันพระ และกิจกรรมนักเรียน

2.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาการบริหารด้านการเรียนการสอนสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านการเรียนการสอนหลักการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นแนวทางในการวางแผนสร้างวิธีการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมหลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์การประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้บรรยากาศ ของการเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส การมีเมตตา กรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อครูด้วยกัน การกำหนดแผนการและออกแบบป้ายนิเทศหรือป้ายคุณธรรมเพื่อส่งเสริมการจัดบรรยากาศในด้านการเรียนการสอน ของนักเรียนออกแบบแผนการสอนที่เน้นการศึกษาบริหารเนื้อหาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาพิเศษการบริหารด้านการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับพุทธศาสนาและการพัฒนาทักษะทางชีวิตเพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมและเติบโตอย่างมีคุณค่าในทุกด้านของชีวิตให้การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาบุคลิกภาพและทักษะชีวิต

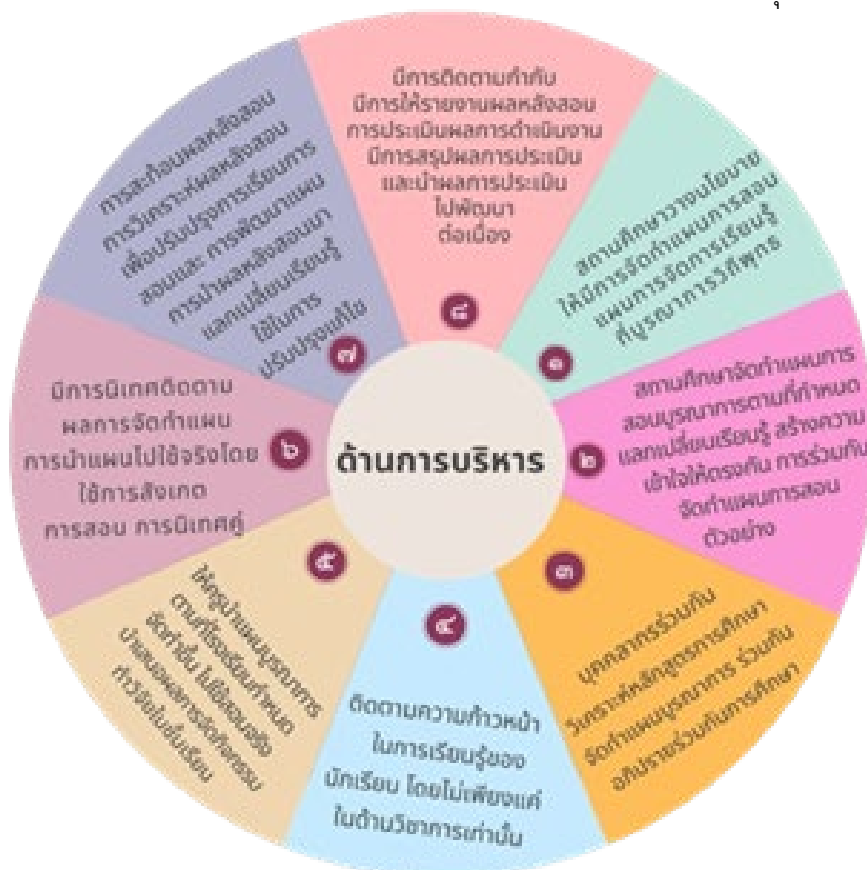
2.4 ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธในด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ จะช่วยให้มีบรรยากาศที่ดีและเป็นกันเอง ทำให้นักเรียนและบุคลากรมีความสุขและมีประสิทธิภาพในการทำงานและการเรียนรู้พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนในการพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้เติบโตอย่างเต็มที่ในทุกด้านชีวิตการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่เป็นมิตรและเต็มไปด้วยความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจ โดยการสร้างกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะทางอารมณ์และความเข้าใจระหว่างบุคคลในองค์กรการสนับสนุนและส่งเสริมการฝึกสมาธิและการทำธรรมในชีวิตประจำวันของบุคลากรและนักเรียน โดยจัดกิจกรรมเชิงพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาจิตใจและความสงบสุขในชีวิตประจำวัน

2.5 ด้านการบริหารจัดการ การบริหารสถานศึกษาในแนวโรงเรียนวิถีพุทธด้านการบริหารจัดการ มุ่งเน้นที่การบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับคุณค่าและทฤษฎีทางพุทธศาสนาการทำงานร่วมกันของทีมงานและการสนับสนุนความเป็นเลิศ ทั้งในด้านการสอนและการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณค่าและมีคุณภาพ การจัดการนี้มุ่งเน้นที่กำหนดแผนก่อนการปฏิบัติงานอย่างรอบคอบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรเข้าใจเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานการสร้างสภาพแวดล้อมที่สนุกสนาน มีความโปร่งใส สร้างระบบการแก้ไขปัญหาและการติดตามที่ให้โอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม และสนับสนุนการพัฒนาทักษะทางวิถีชีวิตและการเรียนรู้ที่ยั่งยืนของนักเรียนและบุคลากร กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนวางแผนการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับหลักการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โดยให้น้ำหนักการใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะของนักเรียน โดยการสร้างสถานที่เรียนและพื้นที่สำหรับกิจกรรมที่เหมาะสม

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยนี้ คือ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สรุปลงภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้ 1) สถานศึกษาวางนโยบายให้มีการจัดทำแผนการสอนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการวิถีพุทธ 2) สถานศึกษาจัดทำแผนการสอนบูรณาการตามที่กำหนดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้าใจร่วมกับการแสดงความตรงกันการร่วมกันจัดทำแผนการสอนตัวอย่าง 3) บุคลากรการร่วมกันหลักสูตรวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาแผนบูรณาการ ร่วมกันอภิปรายร่วมกับการศึกษา 4) ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยไม่เพียงแต่ด้านวิชาการเป็นผู้ติดตามการนิเทศเท่านั้น 5) ให้ครูนำแผนบูรณาการตามที่โรงเรียนกำหนดที่ตนจัดทำขึ้นไปใช้จริง นำเสนอผลการจัดกิจกรรม ทำวิจัยในชั้นเรียน 6) มีการนิเทศติดตามผลการจัดทำแผน การนำแผนไปใช้จริงโดยใช้การสังเกตการสอน โดยการนิเทศคู่ 7) การสะท้อนผลหลังสอน การวิเคราะห์ผลหลังสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการพัฒนาแผน การนำผลหลังสอนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้ในการปรับปรุงแก้ไข 8) มีการติดตามกำกับ มีการให้รายงานผลหลังสอน การประเมินผลการดำเนินงาน มีการสรุปผลการประเมิน และนำผลการประเมินไปพัฒนาต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบริหารวิชาการ สถานศึกษาควรจัดให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมทางด้านวิชาการของสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้บุคลากรในสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะในการผลิต และใช้สื่อเทคโนโลยี หรือนำสื่อต่างๆ ที่มีรอบตัวมาใช้ในการเรียนรู้มีการจัดการประเมินผล/วัดผล/ผู้เรียนทุกปีการศึกษา

1.2 ด้านการบริหารทั่วไปและบริหารสภาพแวดล้อม ควรนำไปใช้ในการบริหารจัดการควรนำไปพัฒนาด้านพัฒนาวิธีดำเนินการจัดการสถานศึกษา สภาพแวดล้อม จัดแหล่งเรียนรู้ให้มีสภาพพร้อมใช้และพัฒนานักเรียนโดยมีกิจกรรมและโครงการที่เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเรื่องศึกษากระบวนการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนากิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6

2.2 ควรทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบการบริหารงานด้านบริหารงานวิชาการศึกษากิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของครูในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2532). **การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เทคนิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 1 มาตรา 6 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**, กรุงเทพมหานคร: พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). **โรงเรียนวิถีพุทธ**. แหล่งที่มา <http://www.vithebuddha.com/main.php> สืบค้นเมื่อ 10 มิ.ย. 2566.
- สุรชาติ อินแถลง. (2550). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านตัวน้อย**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรชร โพธิสุข และคณะ. (2545). **เอกสารการสอนการบัญชีต้นทุนและการบัญชีเพื่อการจัดการ เรื่อง การวางแผนงานที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขทางการเงิน**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีวิชัย เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท 4*

GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION IN THE 21ST CENTURY OF
SCHOOL ADMINISTRATORS IN PHICHIT ELEMENTARY EDUCATION AREA 2
ACCORDING TO THE PRINCIPLE OF IDDHIPÀDA 4

¹กรองแก้ว บุญเผือก Krongkaew Boonpuak ²พระธรรมวชิรธีรคุณ Phradhammvajirathirakun

³พระมหาอุดร อุตตโร Phramaha Udon Uttaro

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Krongkaew_Boonpuak@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 ชุด หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นเปรียบเทียบการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการทดสอบค่า t-test และการทดสอบค่า F-test โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านแล้ว พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนเพศพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน ด้านการนิเทศการศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 มีแนวทางดังนี้ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ กำกับ ติดตามผลการพัฒนา และการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เอาใจใส่ มุ่งมั่นและร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (2) การจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัด PLC อย่างต่อเนื่องจะช่วยเสริมสร้างทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของครู สร้างแรงบันดาลใจให้กับครูในการสอนอย่างมีความสุข

และมุ่งมั่น ตั้งใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (3) การนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนเตรียมความพร้อมด้านการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วมการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกับคณะครู ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ สร้างความเชื่อมั่น เสริมขวัญและกำลังใจให้แก่ครูในการพัฒนางานต่อไป (4) สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ในเรื่องสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี คอยช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเหมาะสม สร้างความรักและความพึงพอใจ มีความเอาใจใส่ มุ่งมั่น และรับผิดชอบด้วยความขยันหมั่นเพียร คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เกิดกับผู้เรียน ครูและสถานศึกษา (5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการจัดอบรมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของครูในเรื่องที่ครูสนใจและอยากพัฒนานตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจ ความเอาใจใส่ คอยช่วยเหลือ สนับสนุนครู เมื่อครูพบปัญหาด้านการวิจัยเพื่อการศึกษา (6) การวัดผลประเมินผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดแนวทางการวัดผล และประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ส่งเสริมการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการวัดผล ประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง กำหนดแนวทางในการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาให้กับครู สร้างความพึงพอใจ เสริมสร้างความมุ่งมั่น ตั้งใจ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ง่ายต่อการนำมาใช้

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ศตวรรษที่ 21, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักอิทธิบาท 4

Abstract

This research aims to 1) study the state of academic administration in the 21st century of school administrators, 2) compare the opinions of school administrators and teachers on academic administration in the 21st century of school administrators based on personal factors, and 3) find a guideline for academic administration in the 21st century of school administrators based on the principle of the Iddipāda (Four Basis for Success). This research was a mixed-methods study, collecting quantitative data from 361 sample questionnaires, finding the frequency, percentage, mean, and standard deviation. Then, the hypothesis testing was compared using the t-test and the F-test using the One Way ANOVA. The qualitative data were collected by interviewing 9 key informants and analyzing the data using content analysis. The research results found that 1) The state of academic administration in the 21st century of school administrators was at a moderate level overall. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was educational supervision at a moderate level, followed by teaching and learning management at a moderate level, and the aspect with the lowest mean was educational media, innovation, and technology was at the moderate level, respectively. 2) The result of comparing the opinions of educational administrators and teachers on academic administration in the 21st century of educational administrators classified by gender, education level, and work experience found that educational administrators and teachers with different education levels and work experience had no different opinions significantly at the .05 statistical level. As for gender, it was found that educational administrators and teachers with different genders had different opinions on

educational supervision at the .05 statistical level. 3) The guidelines for academic administration in the 21st century of educational administrators according to the Iddipāda principle (Four Basis for Success) were as following: (1) School curriculum development; School administrators must systematically plan the development of the school curriculum, supervise, follow up on the development results, and use the evaluation results of the school curriculum for continuous development, be attentive, determined, and jointly develop the school curriculum systematically. (2) Teaching and learning management; School administrators should continuously organize PLC to help enhance teachers' skills and creativity, and inspire teachers to teach happily and with determination, and intend to develop the quality of education. (3) Educational supervision; School administrators must systematically plan and prepare for educational supervision in the school, participate in supervision within the school with teachers, provide advice, suggestions, assistance, and build confidence, encourage teachers to develop their work further. (4) Educational media, innovation and technology; Educational institution administrators must have knowledge of media, innovation and technology, aid and support with an appropriate budget, create love and satisfaction, be attentive, determined and responsible with diligence, and consider the greatest benefit to students, teachers and the educational institution. (5) Research to develop educational quality; Educational institution administrators should plan training in research to develop educational quality by surveying teachers' needs and satisfaction in areas that teachers are interested in and want to develop themselves, building morale, encouragement, and caring, and aiding and support to teachers when teachers encounter problems with educational research. (6) Measurement and evaluation of learning outcomes; Educational institution administrators should determine guidelines for measurement and evaluation of learning outcomes of the educational institution, promote the use of supervision results to continuously improve measurement and evaluation of learning outcomes, determine guidelines for development to solve teachers' problems, create satisfaction, and strengthen determination and intention by analyzing data and organizing the information system for easy use.

Keywords: Academic Administration, The 21st Century, School Administrators, The Principle of 4 Iddipāda

บทนำ

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตลอดจน การเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้รวมทั้งเป็นยุคแห่งการเรียนรู้รวมทั้งเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูงในปัจจุบัน ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทัดเทียมและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้นการเสริมสร้างองค์ความรู้ทักษะเฉพาะทางความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและสมรรถนะของการเท่าทัน จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นี้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ที่ได้เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุกๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อมที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ในลักษณะต่างๆ ให้เกิดขึ้นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (สุทัศน์ สังคะพันธ์, 2557)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะบทบาทหน้าที่ คุณธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองตอบต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลกและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชา ไปสู่การเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555)

งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานการวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากงานวิชาการ เนื่องจากว่างานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนและที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษาซึ่งอาจเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553)

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษามีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 และมีความเป็นเลิศทางวิชาการและเป็นนโยบายการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน แต่จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มุ่งส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดพัฒนาผู้เรียนในเขตบริการทุกคน ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันรวมทั้งเร่งพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ มีความรู้และทักษะด้านการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์รวมทั้งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จนปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่ประสบจากการดำเนินงานตามรายการยุทธศาสตร์และจุดเน้นในแต่ละด้านดังนี้ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าระดับประเทศ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2, 2566)

นอกจากนี้ บุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษามีการโยกย้าย ทำให้การดำเนินงานด้านวิชาการไม่ต่อเนื่อง ครูผู้สอนมีภาระงานด้านอื่นทำให้การสอนไม่มีประสิทธิภาพและด้วยบริบทของสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพปัญหาด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรตลอดจนด้านการบริหารจัดการ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพด้านงานวิชาการ ยังมีจุดที่ควรพัฒนา ด้านการจัดการเรียนรู้และมีทักษะในการเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักพุทธธรรมโดยเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธรองค์ได้ทรงสดับไว้อย่างแยบคาย อันประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา การมีใจรักในสิ่งที่ทำ ใจที่รักอันเกิดจากความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อสิ่งที่ทำจึงจะเกิดผลจริงตามควร ความมุ่งมั่นทุ่มเท เป็นความมุ่งมั่นทุ่มเททั้งกายและใจ ที่จะเรียนรู้และทำให้เข้าถึงแก่นแท้ของสิ่งนั้น ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ เมื่อมีใจที่จดจ่อแล้วก็จะเกิดความรัก การทบทวนในสิ่งที่ได้คิดได้ทำมา อันเกิดจากการมีใจรัก (ฉันทะ) แล้วทำด้วยความมุ่งมั่น (วิริยะ) อย่างใจจดใจจ่อและรับผิดชอบ (จิตตะ) โดยใช้วิจารณ์ญาณอย่างรอบรู้และรอบคอบ จึงนำไปสู่การทบทวนตัวเอง และทบทวนองค์กรหรือทบทวนขบวนการ ทบทวนในสิ่งที่ได้คิดสิ่งได้ทำผ่านมาว่าเกิดผลดีผลเสียอย่างไร เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท 4 ให้ประสบความสำเร็จนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

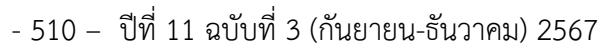
ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานวิชาการ เพราะผู้บริหารเป็นผู้ขับเคลื่อนสถานศึกษาไปในทิศทางที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นบุคคลที่มีทักษะผู้นำที่เอื้อต่อการบริหารงานวิชาการ มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีวิสัยทัศน์และต้องมีความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์ อันจะทำให้ทักษะผู้นำในการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จได้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท 4

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำผลการวิเคราะห์แบบสอบถามจากระยะที่ 1 ที่มีอันดับต่ำสุดในแต่ละด้าน มาสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 42) ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบและโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ จากแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2554) 3) ผู้วิจัยร่างข้อคำถามที่จะสัมภาษณ์ 4) ผู้วิจัยตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ด้านความเที่ยงตรงด้วยตนเองและผู้เชี่ยวชาญ และนำผลที่ได้ มาปรับปรุงแก้ไข 5) ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากประเด็นสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในภาพรวม

ที่	สภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.21	.87	ปานกลาง	4
2	การจัดการเรียนการสอน	3.40	.87	ปานกลาง	2
3	การนิเทศการศึกษา	3.45	.85	ปานกลาง	1
4	สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	3.17	.81	ปานกลาง	6
5	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.19	.82	ปานกลาง	5
6	การวัดผลประเมินผลการเรียน	3.35	.85	ปานกลาง	3
ภาพรวม		3.30	.85	ปานกลาง	

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 สรุปประเด็นได้ว่า

2.1 เพศ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการวัดผล

ประเมินผลการเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านนิเทศการศึกษา แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.2 ระดับการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุ เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุ เขต 2 ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3 ประสิทธิภาพการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุ เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุ เขต 2 ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุ เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท 4 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรและชุมชนให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร แนวทางมีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนและดำเนินงานตามแผนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จัดโครงสร้างการบริหารงานด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำกับติดตามผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ จุดมุ่งหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักหรือมีความรู้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งสร้างความตระหนักให้แก่ครูและชุมชนให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ความเอาใจใส่ มุ่งมั่นและร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

3.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัด PLC แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู แนวทางมีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัด PLC อย่างต่อเนื่อง จะช่วยเสริมสร้างทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของครู เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นที่น่าสนใจและสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูในการสอนอย่างมีความสุขและมุ่งมั่น ตั้งใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเอาใจใส่และรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอน มีใจรักและความศรัทธาในการปฏิบัติงานจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนการพัฒนาตนเองของครู 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นให้ครูมีกำลังใจในการทำงานและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.3 ด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนเตรียมความพร้อมด้านการนิเทศการศึกษา แนวทางมีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนเตรียมความพร้อมด้านการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา การกำหนดรูปแบบ วัตถุประสงค์และขอบข่ายของการนิเทศอย่างเป็นระบบ

2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเครื่องมือการนิเทศที่หลากหลาย มีการประเมินผลการนิเทศครูเป็นรายบุคคลนำผลจากการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ 3) ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกับคณะครู ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สร้างความเชื่อมั่น เสริมขวัญและกำลังใจให้แก่ครูในการพัฒนางานต่อไป

3.4 ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา แนวทางมีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ในเรื่องสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี คอยช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณในการทำสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างเหมาะสม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ สนับสนุนครูในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี พร้อมทั้งรับฟังปัญหาและให้คำปรึกษากับครูเกี่ยวกับการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนครูให้พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี จัดอบรมครู และติดตามผลการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน

3.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดอบรมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แนวทางมีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการวิจัยเพื่อการศึกษาให้กับครู มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยเพื่อการศึกษา คอยช่วยเหลือ สนับสนุนครู เมื่อครูพบปัญหาด้านการวิจัยเพื่อการศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการจัดอบรมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของครูในเรื่องที่ครูสนใจและอยากพัฒนาตนเอง ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ปัญหา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน หรือเผยแพร่กับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น

3.6 ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงเกี่ยวกับด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง แนวทางมีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลผลการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้เพื่อให้ง่ายต่อครูในการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงเกี่ยวกับด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการวัดผล และประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูเลือกวิธีการประเมิน เครื่องมือการประเมินอย่างหลากหลาย 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรอบรู้ในการนิเทศการศึกษา ดำเนินการนิเทศร่วมกับคณะครู และนำผลการนิเทศมาสะท้อนปัญหาหรือหาแนวทางการแก้ไข และนำมาปรับปรุงเพื่อหาวิธีการวัด ประเมินผลการเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศการศึกษา คือ การให้ความช่วยเหลือ แนะนำหรือปรับปรุงทางการศึกษาแก่ครู เพื่อให้สามารถดำเนินงานของตนไปได้ด้วยดี โดยผู้นิเทศต้องมีความรู้ ความเข้าใจสภาพปัญหา การจัดกระบวนการเรียนการสอนและมีเทคนิควิธีการที่หลากหลายสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับครูได้ เมื่อพิจารณาสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการนิเทศ การศึกษามีสภาพสูงที่สุดสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในการนิเทศ มีการกำหนดรูปแบบ วัตถุประสงค์และขอบข่ายของการนิเทศอย่างเป็นระบบ มีความเอาใจใส่ในงานและ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาระบบ การจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ และทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน ขุนทอง (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงาน วิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 25 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดมี 2 ด้านคือ ด้านความสามารถทางวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ ผลเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ตามตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน โดย ภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีการ ปฏิบัติแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ผู้บริหารและครูผู้สอน ควร จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ปลูกฝังค่านิยมอันพึงประสงค์ ส่งเสริมการปกครองใน ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี ต่อการวางตนในฐานะเยาวชน ของชาติ ผู้บริหารและครูผู้สอน ควรผ่านการอบรม การเป็นผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง เป็น บุคคลที่มีความรู้อย่างสม่ำเสมอ เป็นผู้นำทางด้านหลักสูตร การประเมินตนเอง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมตาม มาตรฐานวิชาชีพอบรมพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้บริหารและครูมืออาชีพ นำหลักอิทธิบาท 4 ให้ผู้เรียนใช้อย่างจริงจัง ในวิถีการดำรงชีวิต เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน การจัดกิจกรรมพร้อม ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้เรียนมีคุณภาพปฏิบัติดีตามประเพณีวัฒนธรรม อันดีงามเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมไทยและพลโลก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่อสภาพการบริหารงาน วิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า

2.1 เพศ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงาน วิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการวัดผล

ประเมินผลการเรียน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนด้านนิเทศการศึกษา แตกต่างกันในระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.2 ระดับการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

2.3 ประสิทธิภาพการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทุกด้าน ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

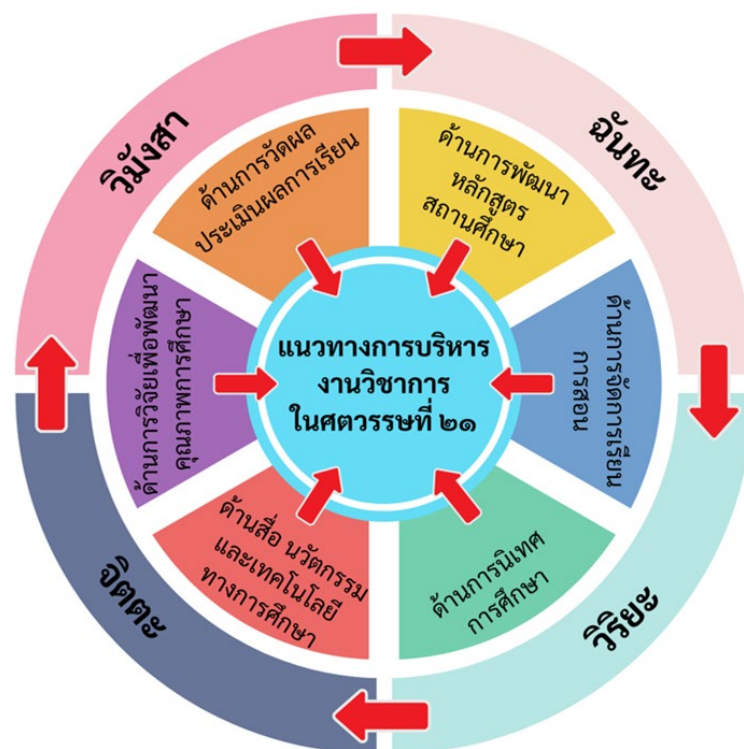
3. แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักอิทธิบาท 4 มีแนวทางดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ กำกับ ติดตามผลการพัฒนา และการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เอาใจใส่ มุ่งมั่นและร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ 2) การจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัด PLC อย่างต่อเนื่องจะช่วยเสริมสร้างทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของครู สร้างแรงบันดาลใจให้กับครูในการสอนอย่างมีความสุขและมุ่งมั่น ตั้งใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนเตรียมความพร้อมด้านการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วมการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกับคณะครูให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ สร้างความเชื่อมั่น เสริมขวัญและกำลังใจให้แก่ครูในการพัฒนางานต่อไป 4) สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ในเรื่องสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี คอยช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเหมาะสม สร้างความรักและความพึงพอใจ มีความเอาใจใส่ มุ่งมั่น และรับผิดชอบด้วยความขยันหมั่นเพียร คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่เกิดกับผู้เรียน ครูและสถานศึกษา 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการจัดอบรมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของครูในเรื่องที่ครูสนใจและอยากพัฒนาตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจ ความเอาใจใส่ คอยช่วยเหลือ สนับสนุนครู เมื่อครูพบปัญหาด้านการวิจัยเพื่อการศึกษา และ 6) การวัดผลประเมินผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดแนวทางการวัดผล และประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ส่งเสริมการนำผลการนิเทศมาปรับปรุงการวัดผลประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง กำหนดแนวทางในการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาให้กับครู สร้างความพึงพอใจ เสริมสร้างความมุ่งมั่น ตั้งใจ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ง่ายต่อการนำมาใช้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหลักอิทธิบาท 4 คือ คุณธรรม 4 ประการที่เป็นฐานนำไปสู่ความสำเร็จ ฉันทะ ความพอใจ ความพึงพอใจที่กระทำกิจใดๆ เพื่อให้ได้ผลสำเร็จตามปรารถนา การสร้างความพึงพอใจให้กับครู บุคลากรในการทำงานวิชาการซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุดในสถานศึกษา จะทำให้ครูเกิดความรักความมุ่งมั่นที่จะ

ทำงานให้ประสบผลสำเร็จ การเสริมแรงการสร้างขวัญและกำลังใจตลอดจนการมอบรางวัลให้ในโอกาสที่เหมาะสม วิริยะ ความเพียร มีความขยันหมั่นเพียร เพียรที่จะทำกิจใดๆ ที่ได้ตั้งปรารถนาไว้แล้วและได้มีความพอใจพึงใจ กระทำแล้วให้สำเร็จลุล่วงตามปรารถนา จิตตะ จิตจดจ่อ คือ มีสติ มีสมาธิ ในการที่จะกระทำกิจใดๆ ที่ได้ตั้งปรารถนาไว้ ได้ใช้ความเพียรพยายาม โดยคำนึงถึงสภาพการณ์ในยุคปัจจุบัน ในศตวรรษที่ 21

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท 4 สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด คือ แนวทางการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 2 ตามหลักอิทธิบาท

วงกลมชั้นที่ 2 คือ การบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียน

วงกลมชั้นที่ 3 คือ อิทธิบาท 4 หมายถึง คุณธรรม 4 ประการที่เป็นฐานนำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน และดำเนินการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างการบริหารด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา สร้างความตระหนักให้ครู และชุมชนเห็นถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาช่วยในการสร้างแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ครู ปฏิบัติงานด้วยความรัก ความเต็มใจที่อยากจะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนการดำเนินงานร่วมกับครู จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์และเป้าหมาย เอาใจใส่ในการทำงาน พร้อมทั้งคอยให้คำปรึกษาแก่ครู กำกับ ติดตามผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. การจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาช่วยในการสร้างแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีใจรัก พึงพอใจต่อการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นแบบอย่างให้ครูมีใจรัก เต็มใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เมื่อมีใจรัก ก็จะเกิดความขยัน มุ่งมั่น ก็จะส่งผลให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกัน เพื่อพูดคุยปัญหา สะท้อนปัญหา นำปัญหามาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางการแก้ไข และส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนานตนเองอยู่เสมอ มีการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

3. การนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนเตรียมความพร้อมด้านการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา การกำหนดรูปแบบ วัตถุประสงค์และขอบข่ายของการนิเทศอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกับคณะครู ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาช่วยในการสร้างแนวทางการนิเทศการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการนิเทศการศึกษา ด้วยความเต็มใจ ใส่ใจต่อการนิเทศ นิเทศร่วมกับคณะครูด้วยความเป็นมิตร เสริมแรงด้วยการสร้างขวัญและกำลังใจต่อครูในการปฏิบัติการสอน ส่งเสริมให้ครูพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง นำผลการนิเทศมาพัฒนาการจัดการเรียนสอนให้ดียิ่งขึ้น

4. สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกับครู ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาครู จัดอบรมเพื่อผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาประกอบการเรียนการสอน จัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ การติดตามและประเมินผลการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาช่วยในการสร้างแนวทางด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู เสริมสร้างให้ครูเกิดความรัก และใจรักในการปฏิบัติหน้าที่ ทำงานด้วยความเต็มใจ มุ่งมั่น พัฒนานตนเองอยู่เสมอ คอยให้คำปรึกษา รับฟังความคิดเห็นของครู จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดหาสื่อ ผลิตสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เมื่อมีงบประมาณที่เพียงพอ ครูจะสามารถจัดหา ผลิตสื่อออกมาได้อย่างมีคุณภาพ และสามารถใช้งานได้จริง นิเทศ ติดตาม ให้กำลังใจครูในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนานตนเองให้ดียิ่งขึ้น

5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูวางแผนดำเนินการวิจัยให้ครูเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดให้มีการแสวงหาวิธีการแนวทางหรือนวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาช่วยในการสร้างแนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการวิจัยเพื่อการศึกษาให้กับครู มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยเพื่อการศึกษา คอยช่วยเหลือ สนับสนุนครู เมื่อครูพบปัญหาด้านการวิจัยเพื่อการศึกษา จัดอบรมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของครูในเรื่องที่ครูสนใจและอยากพัฒนาตนเอง ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ปัญหา

6. การวัดผลประเมินผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการวัดผล และประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูเลือกวิธีการประเมิน เครื่องมือการประเมินอย่างหลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง ให้ครูเข้ารับการอบรม พัฒนาการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล ส่งเสริมให้มีการจัดระบบสารสนเทศ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาช่วยในการสร้างแนวทางการวัดผลประเมินผลการเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมชี้แจงแนวทางการวัด ประเมินผลการเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจ และกำหนดให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยสนับสนุนให้ครูใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการวัด ประเมินผลตามความถนัดของครู เพื่อให้ครูได้เกิดความพึงพอใจ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาหาเครื่องมือในการวัด ประเมินผล นำเครื่องมือมาวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดด้อยของเครื่อง เพื่อเลือกเครื่องมือในการวัด ประเมินผลให้เหมาะสมกับรายวิชาของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามผลการใช้เครื่องมือในการวัด ประเมินผลอย่างต่อเนื่องและให้กำลังใจครูอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้ครูย่อท้อต่อการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กำหนดรูปแบบการพัฒนาบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

1.2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรในการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการหลักพุทธธรรมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

1.3 จัดทำโครงการ อบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูในการนำหลักการพัฒนาบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 มาปรับใช้ในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ตามหลักพุทธธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้หลักธรรมอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ยุพิน ชุนทอง. (2557). การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปิจิตร เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565. แหล่งที่มา: <https://www.phichit2.go.th/?p=16697> สืบค้นเมื่อ 24 เม.ย. 2566.
- สุทัศน์ สังคะพันธ์. (2557). ทำไมต้องทักษะในศตวรรษที่ 21 ในบทความทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

SCHOOL PLANT MANAGEMENT GUIDELINES ON LANDSCAPE DESIGN FOR PRIMARY SCHOOL AT XUCHANG EXPERIMENTAL PRIMARY SCHOOL, CHINA*

¹Wang Yuqing ²Aree Ussavanuphap

^{1,2}Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: areeup99@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were: 1) to investigate problems and needs of school plant management on landscape design for a primary school. 2) to develop school plant management guidelines on landscape design for a primary school. The respondents in this research were 255 students, 134 teachers and 37 administrators, obtained through stratified random sampling at Xuchang Experimental Primary School. The research instruments employed in this study were questionnaires and a set of questions for semi-structured interviews. The information and data collected were analyzed through the quantitative and qualitative research methods, and presented in terms of percentage, mean value, and standard deviation. The findings indicated that problems and needs of school plant management on landscape design for a primary school were at a high level. School plant management guidelines on landscape design for a primary school included 1) Enhancing school plant management, 2) Focus and management of school landscape, 3) Education and landscape design integration, 4) Meeting student growth and learning needs, and 5) Creating harmonious school environment. All five units were evaluated and possessed the IOC values of 0.67-1.00. The refore the school plant management guidelines on landscape design could be used in a primary school.

Keywords: School Plant Management, Landscape Design, Guidelines, Primary School

*Received: June 04, 2024. Revised: December 02, 2024. Accepted: December 15, 2024.

Introduction

With the continuous updating of educational concepts and the transformation of the teaching mode, the current society attaches great importance to the educational environment and the growth conditions of students, and the requirements for the management and construction of schools are also increasing. School administrators should not only pay attention to such explicit content as student performance but also pay attention to do a good job in landscape design of these implicit works. Take students' behavioral characteristics and behavioral demands as the starting point of campus outdoor space landscape design, in order to truly meet the needs of students (Jiang, 2020).

School landscape design and school plant management are developing in the direction of deeper integration with education. School plant management involves a number of on-going and related activities-determining the need for school plants, educational programmer planning, school facility or building design, building construction, furnishing and equipping the school, school plant operation, utilization and maintenance, and school plant modernization. Utilization and maintenance, and school plant modernization or renovation if and when the need arises (Chidubem, A, 2014). School campus is a specialized place of education, based on the special nature of its function its landscape is a special landscape, based on this feature, the landscape itself contains rich educational significance and educational value. If the space represented by ordinary classrooms and laboratories is the important formal learning space of the school, then the school landscape is the important informal learning space of the school (Shao et al., 2023). Landscape design not only focuses on beautifying the environment but also devotes itself to providing rich educational resources, combining educational concepts and needs to create campus environments that can promote students' learning, and physical and mental development. In summary, through school landscape design and school plant management can realize the integrated management of school infrastructure and the careful design of campus landscape. This integrated management and design can create an ideal environment that promotes student learning and growth, and enhances the diversity, functionality and sustainability of the campus. At the same time, in conjunction with educational concepts and needs, landscape design can become a teaching resource that enriches students' learning experience and promotes their holistic development.

Objectives of this Research

1. To investigate problems and needs of school plant management on landscape design for primary school.
2. To develop school plant management guidelines on landscape design for primary school.

Research Methodology

1. Population and Sample groups

1.1. Population: This study was conducted at Xuchang Experimental Primary School in Xuchang City, Henan Province, China. The research population for this research project was 700 students in the sixth grade, 200 teachers and 40 administrators.

1.2. Sample groups: The samples in this study were obtained through stratified random sampling technique and then were divided into 3 groups; namely, 1) 255 students in the sixth grade), 2) 134 teachers, and 3) 37 administrators (Yamane, T. 1973).

2. Research Instruments

2.1. Questionnaires: In this research project, a questionnaire was employed for the data collection. The questionnaire was divided into 3 parts; namely, 1) general information, 2) problems of school plant management on landscape design for primary school, and 3) needs of school plant management on landscape design for primary school. The questionnaires were written in both English and Chinese, as the majority of the sample group was Chinese, and were evaluated for validity through IOC (index of item-objective congruence) by the three specialists. Each question in the questionnaire was in the range of IOC 0.67 to 1.00. The reliability of the questionnaire was evaluated in terms of the Cronbach Alpha Coefficient at 0.80, The Cronbach coefficient values were analyzed by George & Mallery (2020) as ≥ 0.9 =excellent, ≥ 0.8 =good, and ≥ 0.7 =acceptable. (Cronbach, L. J. 1951).

2.2. A set of questions for semi-structure interviews: The three specialists in the field of landscape design were invited to share their thoughts and provide their comments and suggestions. The guidelines were evaluated by the three specialists, Moreover, the specialists also gave comments concerning the correctness and suitability of the guidelines, the results then were presented in terms of IOC (index of item-objective congruence).

3. Data Collection

3.1. Data and information were collected online through a software of Sojump.

3.2 The questionnaires were sent to 255 students in the sixth grade, 134 teachers, and 37 administrators of Xuchang Experimental Primary School on the issues related to the school plant management guidelines on landscape design for primary school. The respondents were informed the purpose and benefits of the survey.

4. Data Analysis

4.1. The data and information collected were analyzed, interpreted and then presented in terms of frequency count, percentage, mean ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.). The five point Likert rating scale was used to evaluate the respondents' problems and needs of school plant management on landscape design for primary school.

4.2. The criteria and define at the range of the mean scores as the following:

4.51 – 5.00 = the highest level of problems and needs

3.51 – 4.50 = the high level of problems and needs

2.51 – 3.50 = the moderate level of problems and needs

1.51 – 2.50 = the low level of problems and need

1.00 – 1.50 = the lowest level of problems and needs

4.3 The ideas and comments from the 3 specialists obtained from the focus group discussion meeting were analyzed by using quantitative research method and then used to correct and improve the contents of the management guidelines.

Research Results

1. Research Results from Research Objective 1 found that;

Table 1 problems of school plant management on landscape design for primary school

Items	n=225		n=134		n=37		Level of problems
	(students)		(teachers)		(administrators)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
Planning							
1. The school lacks a plan to link landscape design to education.	4.86	0.47	4.79	0.52	4.78	0.53	Highest
2. The school lacks a plan to enrich the diversity of the landscape design.	4.76	0.58	4.14	1.04	4.54	0.77	High
3. The school lacks a plan for additional outdoor teaching space.	4.71	0.62	4.66	0.64	4.62	0.76	Highest
4. The school lacks a plan to improve the functionality of the landscape design.	4.71	0.57	4.39	0.93	4.62	0.59	Highest
5. The school lacks a plan for landscape design to reflect the school culture character.	4.62	0.75	4.60	0.77	4.27	0.87	High

Implementation

6. You are not satisfied with the current situation of school plant management in your school.	4.73 0.62	4.60 0.77	4.43 0.84	Highest
7. The school does not emphasize on landscape design management.	4.62 0.70	4.81 0.49	4.68 0.63	Highest
8. The school's spatial layout doesn't make sense.	3.27 1.03	4.34 0.90	3.19 0.97	High
9. The maintenance of school facilities is not updated in time.	4.36 0.84	3.22 1.00	3.16 0.93	High
10. The management of school elements such as green areas, roads, squares, etc. is messy.	3.23 0.98	4.25 0.92	3.68 0.85	High

Evaluation

11. The school landscape design does not help students' education and growth.	4.60 0.79	4.40 0.86	4.62 0.72	Highest
12. The school landscape design has not been improved with feedback from students and teachers.	4.03 0.92	3.99 0.87	4.24 0.76	High
13. The school landscape design does not meet the standards of education policy.	3.90 1.04	3.39 1.61	3.97 0.96	High
14. The administrators have not monitored the school plant and landscape design.	4.30 0.97	3.99 0.95	4.41 0.98	High
15. The school does not provide various channels for students and teachers to send their feedback on school plant and landscape design.	4.19 1.15	3.97 0.93	4.39 1.01	High

Total

4.33 0.67

4.24 0.88

4.24 0.81

High

According to table 1, it can be indicated that most of the students, teachers, and administrators rated the problems of school plant management on landscape design for primary school at a high level ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.67, $\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.88 and, $\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.81, respectively). Most respondents agreed that the school lacks a plan to link landscape design to education at the highest level.

2. Research Results from Research Objective 2 found that;

Table 2 needs of school plant management on landscape design for primary school

Items	n=225		n=134		n=37		Level of needs
	(students)		(teachers)		(administrators)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
Planning							
1. The school needs to plan to link landscape design to education.	4.82	.057	4.78	0.57	4.84	0.44	Highest
2. The school needs to plan to enrich the diversity of landscape design.	4.69	0.61	4.39	1.01	4.65	0.63	Highest
3. The school needs to plan for additional outdoor teaching spaces.	4.82	0.52	4.75	0.70	4.70	0.52	Highest
4. The school needs to plan to improve the functionality of the landscape design.	4.78	0.57	4.67	0.69	4.68	0.75	Highest
5. The school needs to plan for the landscape design to reflect the school culture character.	.478	0.55	.458	0.89	4.30	0.97	Highest
Implementation							
6. The schools need regular school plant management.	4.77	0.62	4.74	0.57	4.81	0.52	Highest
7. The school needs to emphasize landscape design management.	4.83	0.49	4.83	0.45	4.19	1.15	Highest
8. The school space needs to be rationally planned and organized.	3.34	1.06	3.99	0.95	3.46	0.77	High
9. The maintenance of school facilities needs to be updated in	4.61	0.78	4.61	0.78	3.41	0.80	High

time.

10. The school elements such as green space, roads, plazas, etc. need to be enhanced and managed.	3.69	1.09	3.46	1.18	3.97	0.99	High

Evaluation

11. The school landscape design needs to help with the education and growth of students.	4.79	0.55	4.68	0.63	4.60	0.64	Highest

12. The school landscape design needs to be improved based on feedback from students and teachers.	4.69	0.61	4.31	1.07	4.62	0.72	High

13. The school landscape design needs to meet the standards of education policy.	3.66	0.95	3.79	1.00	4.16	1.04	High

14. The administrators need to monitor the school plant and landscape design.	3.60	0.87	3.69	1.09	3.85	1.07	High

15. The school provides various channels for students and teachers to send their feedbacks on school plant and landscape design.	4.62	0.83	4.06	0.93	4.11	1.16	High

Total

	4.43	0.59	4.35	0.83	4.29	0.81	High

According to table 2, it can be indicated that most of the students, teachers, and administrators rated the needs of school plant management on landscape design for primary school at a high level ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.59, $\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.83, and $\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.81, respectively). Most respondents agreed that the school needs a plan to link landscape design to education, and needs to plan for additional outdoor teaching spaces at the highest level.

Research Discussion

1. The problems of school plant management on landscape design for primary school perceived by students, teachers and administrators at Xuchang Experimental Primary School were at a high level. It is correspondent with He Wenbin's findings (2022). He

mentioned that the landscape design for a primary school exists as follows: There are problems such as chaotic spatial layout and lack of planning and management, which affect the quality of the school environment. Besides, most respondents agreed that the school lacks a plan to link landscape design to education. Whereas, Liu Jingge, Li Shulin, and Li Fangying's findings (2022) mentioned that the school landscape design should combine with the concept of natural education, optimize the landscape space and the needs of teachers and students, and consider the principles of school landscape design under the concept of natural education in the preliminary plan and design positioning. At the same time, the design scheme is refined, more reasonable to follow and extends the building space, enriches the teachers' and students' outdoor teaching and communication and other activities and forms of education, to create an outdoor classroom where they can fully explore the nature and feel the nature. This research has put forward corresponding solutions and suggestions for the existing problems and provides guidelines for school plant management guidelines on landscape design for primary school at Xuchang Experimental Primary School.

2. The needs of school plant management on landscape design for primary school perceived by students, teachers and administrators at Xuchang Experimental Primary School were at a high level, indicating their interest in and emphasis on school plant management on landscape design. It is correspondent with Hu Jing's findings (2020). She mentioned that the landscape design for primary school needs to allow the school to strengthen the campus management so that the landscape is integrated with education, provides a complement to education, stimulates students' innovation and curiosity, and promotes the practical application of knowledge. This study has proposed appropriate solutions and recommendations to address the needs that exist and provide a guide to school plant management for the landscape design of primary schools in Xuchang Experimental Primary School.

3. School plant management guidelines on landscape design for a primary school for the students, teachers and administrators at Xuchang Experimental Primary School

School plant management guidelines on landscape design for a primary school comprised five units; namely, 1) Enhancing school plant management, 2) Focus and management of school landscape, 3) Education and Landscape Design Integration, 4) Meeting student growth and learning needs, and 5) Creating harmonious School environment. The design concepts and educational methods in the school plant management guidelines on landscape design are based on a comprehensive analysis of landscape design concepts, school management methods and landscape education experiences. The methods in these guides have been carefully selected to help administrators understand and flexibly apply the contents of the guides to successfully complete the school landscape design and school plant

management, they help administrators achieve scientific planning and effective management of school landscapes, and provide teachers and students with a comfortable and safe learning and living space. It is correspondent with Qi Wenhua's findings (2024). He mentioned that with the progress of the times and the continuous updating of the concept of education, the construction of new school campuses in China is developing rapidly. The construction of the new school environment is no longer limited to the construction of basic facilities, but begins to pay more attention to the relationship between overall planning and landscape environment, and is committed to realizing the sustainable development of the school ecological environment.

Research Body of Knowledge

The research utilized the three phases of the PIE management model: planning, implementation, and evaluation. The researchers investigated the problems and needs of students, teachers, and administrators, then analyzed and identified the challenges and requirements of school plant management on landscape design. This research was intended to integrate landscape design with education to enhance the quality of the school environment and educational experience, promote student growth and learning, and create a harmonious school environment.

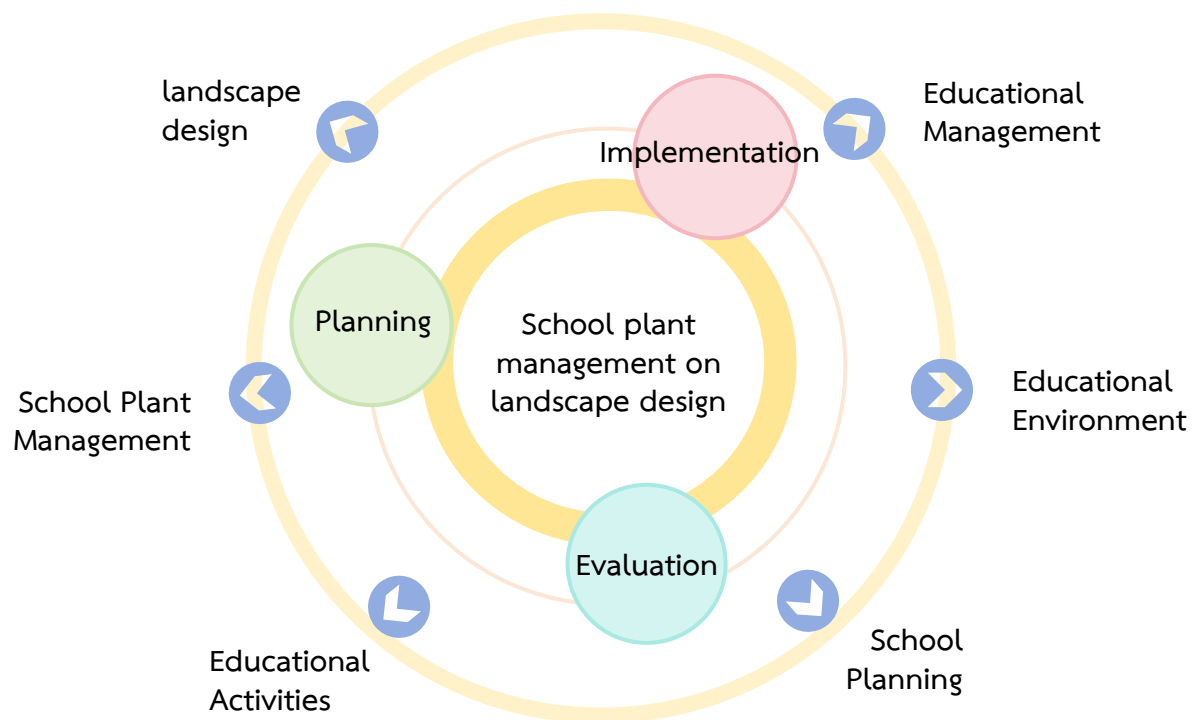

Figure 1 Research Body of Knowledge

Research Suggestion

1. Suggestions in practice

1.1. Strengthening management and maintenance: It is recommended that schools should strengthen management and maintenance by formulating appropriate management systems and division of responsibilities to ensure the normal operation and long-term maintenance of school plant facilities. Students, teachers and parents can be organized to participate in management to cultivate their sense of responsibility and teamwork.

1.2. Focus on educational functions and provide diversified school environments: landscape design should focus on educational functions and provide students with educational resources in nature, ecology and culture through the selection and layout of landscape elements. School plant should create diverse environments, including gardens, green belts, outdoor classrooms, etc., to enrich students' learning experience.

1.3. Developing school plant management guidelines on landscape design plan: School administrators should work with relevant education specialists and landscape architects to develop school plant management on landscape design plan that is appropriate for the school. This plan should take into account factors such as the characteristics of the school, the needs of the students, and feasibility, and ensure that the school plant management on landscape design promotes students' learning, health and creative development.

1.4 The training should be provided to those who use the " School Plant Management Guidelines on Landscape Design for Primary School at Xuchang Experimental Primary School, China " to ensure that they understand and can use the guidelines correctly and effectively, and to ensure that the guidelines are implemented effectively.

2. Suggestions for research

2.1 Further research on evaluating the effectiveness of the "School Plant Management Guidelines on Landscape Design for Primary School at Xuchang Experimental Primary School, China" is recommended to assess their implementation and effectiveness.

2.2 Further research on the factors affecting the effectiveness of the implementation of the "School Plant Management Guidelines on Landscape Design for Primary School at Xuchang Experimental Primary School, China " is recommended to optimize the contents and methods of the guidelines in order to better guide practical work.

References

- Chidubem, A. (2014). School Plant Management. **Educational Management: A Skill Building Approach**. 8. 313-338.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. **Psychometrika**. 16. 297-334.
- He, W. (2022). Exploring the landscape design of primary school campus based on environmental education--Taking Xie Xitou Primary School Landscape design practice as an example. **Jiangxi Building Materials**. 12. 159-161.
- Hu, J. (2020). Contemporary Campus Landscape Design and Education for Fun--Taking the Outdoor Expansion Base of Qingquan Primary School in Nanchong City as an Example. **Art Dazhan**. 24. 44-45.
- Jiang, W. (2020). Optimization Design of Outdoor Space Landscape in Primary School Campuses Based on Student Behavior. **Heilongjiang Science**. 11(15). 112-113.
- Liu, J., Li, S. & Li, F. (2022). Research on the optimization strategy of campus landscape design under the concept of nature education—Taking the landscape renovation of the second primary school in Jinshan, Longyan City as an example. **Fashion Design and Engineering**. 2. 32-36.
- Qi, W. (2024). Discussion on the strategy and practice of school landscape design based on the concept of environment and human education. **Modern Horticulture**. 47(4). 129-131.
- Shao, X. & Lu, J. (2023). Educational Implications, Construction Principles and Realization Methods of Campus Landscape. **Fujian Education**. 35. 22-24.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd Edition. New York: Harper and Row.

การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยาเขต 1^{*}

DEVELOPING SPELLING SKILLS BY ORGANIZING COOPERATIVE LEARNING, LT
TECHNIQUES, TOGETHER WITH SKILL EXERCISES FOR PRATHOM SUKSA 3
STUDENTS IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹กานต์กมล จ्ञานงบุญ Karnkamon Jamnongboon

²วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง Watcharapat Techawattanasiridamrong

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: ikarnwuhoo44@icloud.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ศึกษาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลองแบบ แบบ One-Group Pretest-posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) แบบฝึกทักษะ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้การสุ่มแบบกลุ่ม ซึ่งได้เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดหันตรา (เวช สมาน ราษฎร์นุกูล) รวม 28 คน การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบที่ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการศึกษาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะคิดเป็นร้อยละ 27.04 สูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึก พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะซึ่งในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะการเขียนสะกดคำ, เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, เทคนิคแอลที่

Abstract

The purposes of this research article are to 1) compare academic achievement 2) study spelling skills by organizing cooperative learning, LT techniques together with exercises during after class with the specified criteria of 70 percent 3) study the Student satisfaction Using an experimental research format: One-Group Pretest-posttest Design. The tools used in the research include 1) an academic achievement test, 2) a skills training test, and 3) a satisfaction assessment test. The sample group used in the research is: The researcher used group random sampling. There were 28 students in Prathom 3 at Wat Hantra School (Wech Saman Rathanukul). Data analysis and statistics used included mean, standard deviation, and t-test. The results of the research found that; 1) The results of the study of academic achievement before school and after school by organizing cooperative learning, LT techniques, together with skill training exercises of 3rd grade students under the Primary Educational Service Area Office. Study of Phra Nakhon Si Ayutthaya District 1 found that academic achievement scores after studying higher than before studying Statistically significant at the .05 level. 2) The results of the study of spelling skills by organizing cooperative learning, LT techniques, together with skill training of 3rd grade students during the post-study criteria. set to be 70 percent, it was found that students had spelling skills through cooperative learning, LT techniques combined with skill training, accounting for 27.04 percent, higher than 70 percent, with statistical significance at the .05 level and 3) Results of the study of student satisfaction with learning activities in the Thai language subject using cooperative learning, LT techniques combined with exercises. It was found that students were satisfied with the learning activities in the Thai language subject. By organizing cooperative learning, LT techniques combined with skill training, which overall has the highest average level.

Keywords: Writing and Spelling Skills, Collaborative Learning Management Techniques, LT Techniques

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 มีความเปลี่ยนแปลงที่ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากปัจจัยในด้านเทคโนโลยีจึงส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ตลอดจนส่งผลกระทบถึงการศึกษาของนักเรียนในประเทศไทยเช่นเดียวกันและสิ่งที่ได้รับผลกระทบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษา คือ สภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับณัฐพงศ์ เชื้อเพชร (2560) กล่าวถึงการประเมินสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย ในระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุมาจากทักษะการอ่าน

และการเขียน ปัญหาคือการออกเสียงพยัญชนะ สระ คำควบกล้ำไม่ชัดเจน การแจกลูกสะกดคำ การใช้หลักภาษาไทยถูกต้อง การแจกลูกสะกดคำจึงเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา หากนักเรียนมีปัญหาด้านการสะกดคำ จะทำให้เกิดปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เขียนหนังสือผิด และปัญหาเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆด้วย เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

จากความรู้สำคัญด้านการเขียนสะกดคำ เป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ท 2.1 การเขียน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้หนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการอ่านและการเขียนที่สมบูรณ์ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้เห็นถึงความสำคัญของทักษะการเขียน และได้กำหนดนโยบายสำคัญให้นักเรียนทุกระดับชั้นอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องและสื่อสารได้ เพื่อเป็นการวางรากฐานสำคัญในการเรียนระดับสูงต่อไป โดยส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาสื่อการจัดการเรียนรู้ กำกับติดตามวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านภาษาไทยให้เขียนคำ ประโยค และข้อความได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษาได้ตามระดับชั้นของผู้เรียน

ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568 และนโยบายเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2576 ที่ได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ด้วยการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และส่งเสริมการอ่านเพื่อเป็นวิถีในการค้นหาความรู้และต่อยอดองค์ความรู้ที่สูงขึ้น ส่งเสริมกิจกรรมการอ่านการเขียนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสอดคล้องกับปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้ศึกษาผลการพัฒนาในด้านการศึกษาพบว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก ดังนั้นจึงกำหนดจุดมุ่งหมายทางการจัดการศึกษาโดยให้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) มุ่งให้นักเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ และมีทักษะในการคิดเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2566) ได้กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับทิศทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประเทศไทยจะได้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนและเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับนำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงาน ดังที่ ประหยัด พิมพา (2561) กล่าวถึงแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนในอนาคตนั้นมีความก้าวไกลและทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพราะมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 จึงต้องอาศัยเทคโนโลยีมากขึ้น บทบาทหน้าที่ของครูจึงเป็นผู้ให้คำปรึกษามากกว่าเป็นผู้สอนดังเช่นในอดีตที่ผ่านมาและในการจัดการเรียนรู้จะเน้นการเรียนรู้จากสภาพจริงของสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง โดยการใช้โครงงานหรือใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อส่งเสริมผู้เรียนใช้รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ ควบคุม

กับมีคุณธรรมและจริยธรรม รู้เท่าทันสังคมโลกเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันส่งผลต่อการพัฒนาทางการศึกษาอย่างเห็นได้ชัด การพัฒนาการศึกษาให้กับมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องด้วยการศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่พัฒนาให้มนุษย์มีความรู้ ความสามารถ และเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ในการจัดการศึกษาควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และพัฒนาความรู้ตามความถนัดและความเชี่ยวชาญของผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างเท่าทันเทคโนโลยีและสังคมโลกในยุคศตวรรษที่ 21

ปัญหาการเขียนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน จากรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) ปีการศึกษา 2565 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาความสามารถทางภาษาไทย ในภาพรวมระดับประเทศพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลการอ่าน การเขียนต่ำกว่าเกณฑ์ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่าผลการประเมินความสามารถด้านภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผล - 2.50 และในระดับประเทศมีผล - 2.20 สามารถแปลผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ อันเนื่องมาจากนักเรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียนสะกดคำ รู้จักความหมายของคำ และมีการเขียนคำที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวสะกดผิดเป็นจำนวนมาก และใช้คำที่ไม่ตรงตามความหมาย ทั้งนี้ในการสื่อสารด้วยภาษาไทยในชีวิตประจำวันมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต การใช้ภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องหรือผิดหลักไวยากรณ์ตามหลักการใช้ภาษาไทย ทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างไม่มีประสิทธิภาพ จากปัญหาดังกล่าวทำให้นักเรียนโรงเรียนวัดหันตรา (เวช สมาน ราษฎร์นุกูล) อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 มีผลประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เท่ากับ 55.86 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาด้านการเขียนสะกดคำโดยใช้แนวทางที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับอภิวัตน์เพชรแสนคำ (2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคแอลที สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมดังกล่าว พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับทักษิณ คุณพิภาค (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านและการเขียนความพึงพอใจต่อการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดหลังเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคแอลที และการใช้แบบฝึกทักษะในการจัดการเรียนรู้ และมีความเหมาะสมที่จะนำบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ เพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในการอ่านการเขียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการประมวลสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของทักษะการเขียน สามารถกล่าวได้ว่าการเขียนเป็นเครื่องมือการสื่อสารที่สำคัญ เนื่องจากมนุษย์ต้องใช้ภาษาในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน หากการผู้เรียนขาดความรู้ ทักษะการเขียนสะกดคำจะทำให้การสื่อสารขาดประสิทธิภาพ และในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นสามารถตอบสนองความต้องการและดึงดูดความสนใจ

ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคแอลที มาใช้ในการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนเพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สามารถใช้ภาษาไทยในสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถประยุกต์ใช้กับการเรียนในรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาไทย รวมทั้งนำความรู้ไปปรับใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ควบคู่กับการมีทักษะการใช้ชีวิตทางสังคมสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ว่าการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานความรู้ ทักษะการดำรงชีวิต และพัฒนาคุณลักษณะของพลเมืองโลกอย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิคแอลที ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One-Group Pretest-posttest Design โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ทั้งหมด 176 โรงเรียน จำนวน 3,660 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้การสุ่มแบบกลุ่ม จากโรงเรียนทั้งหมดในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดหันตรา (เวช สมาน ราษฎร์นุกูล) จำนวน 28 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที ร่วมกับแบบฝึกทักษะ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง มาตราตัวสะกด โดยใช้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที ร่วมกับแบบฝึกทักษะ จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที ร่วมกับแบบฝึกทักษะด้วยการสร้างเครื่องมือดังนี้
 - 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องมาตราตัวสะกดโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รวบรวมคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองทั้งหมด มาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยค่าสถิติ t-test

3.2 เปรียบเทียบทักษะการสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะระหว่างการทดสอบหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบค่า (t-test dependent sample)

3.3 ศึกษาความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ใช้ในการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ 1) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) หาความยากง่าย (Difficulty) 3) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) 4) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยจากสูตร KR-20 ของ Richardson

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ เปรียบเทียบทักษะการสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะระหว่างการทดสอบหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การทดสอบที (t-test dependent sample)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า

ผลการเปรียบเทียบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน-หลังเรียน ของนักเรียนกลุ่มทดลองการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 16.29 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 27.04 โดยค่า t มีค่าเท่ากับ 14.74 และมีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน - หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	28	30	16.29	3.47	14.74	0.000
หลังเรียน	28	30	27.04	2.47		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่า

ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะพบว่านักเรียนมีทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะคิดเป็นร้อยละ 27.04 สูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ทำให้ผู้เรียนมีทักษะสูงขึ้นจริง ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
หลังเรียน	28	30	27.04	2.47	14.74	0.000

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ พบว่า

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ยเหมาะสม	แปลผล
1. การจัดการเรียนรู้	4.54	มากที่สุด
2. บริบทบรรยากาศในชั้นเรียน	4.68	มากที่สุด
3. ครูผู้สอน	4.75	มากที่สุด
4. เอกสารประกอบการสอน	4.79	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.61	มากที่สุด
ผลรวมความเหมาะสมทั้งหมด	4.67	มากที่สุด

การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เป็นการบูรณาการระหว่างเทคนิคการสอนแบบร่วมมือเทคนิคแอลมีกับแบบฝึกทักษะ ที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำของผู้เรียนได้สูงขึ้น อาจเนื่องด้วยเทคนิคการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสะกดคำด้วยตนเองจากการทำแบบฝึกทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ดำเนินกิจกรรมกลุ่มที่มีการฝึกทักษะการสะกดคำเพื่อฝึกทักษะการแก้ไขปัญหา เพิ่มประสบการณ์ของตนเองด้วยการทำงานเป็นกลุ่มแบบเพื่อนช่วยเพื่อน แบบคณะความสามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถเขียนสะกดคำได้ดีมากยิ่งขึ้น สามารถจดจำข้อมูลในภาพรวม และพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำได้เต็มศักยภาพ เพราะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มที่ผู้เรียนที่อยู่ในกลุ่มอ่อนได้เรียนรู้ทักษะจากผู้เรียนที่เก่งกว่า และผู้เรียนที่เก่งกว่าสามารถทบทวนตนเองโดยการสอนผู้เรียนที่อ่อนกว่า วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการเขียนสะกดคำมากยิ่งขึ้นและสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจเนื้อหาและมีปฏิภาณไหวพริบในการเขียนสะกดคำอย่างถูกต้องจากประสบการณ์ที่ได้ทำแบบฝึกทักษะ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการเขียนสะกดคำที่สูงขึ้น เพราะผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและฝึกฝนตนเอง มีความกล้าแสดงออก กล้าคิดกล้าตัดสินใจโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำเท่านั้น นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถนำทักษะการเขียนสะกดคำไปปรับใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อต่อยอดพัฒนาทักษะในการสะกดคำให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ 3 ข้อ โดยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะทำให้ผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของอภิวัฒน์

เพชรแสนค่า (2562) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมดังกล่าว พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ระหว่างเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 70 พบว่า นักเรียนมีทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ คิดเป็นร้อยละ 27.04 สูงกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุภาพร วาดวงศรี (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถและความพึงพอใจในการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว โดยการใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงในภาษาไทยร่วมกับเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนมีทักษะการอ่านออกเสียงในภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของกอบกาญจน์ วิเศษรัมย์ (2562) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนสะกดคำควบกล้ำหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทยโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ซึ่งอยู่ในภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เป็นกิจกรรมที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง และได้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนสนุกสนานการจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย และได้รับรางวัลเมื่อปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จ ดังนั้นนักเรียนจึงเกิดความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยของละมุล จันทรแป้น (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนแจกลูกสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนแจกลูกสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของรินดา รังดิษฐ์ (2566) ที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความน่าสนใจ สวยงาม มีกิจกรรมหลากหลาย ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจและชื่นชอบในการทำแบบฝึกทักษะซ้ำๆ ซึ่งนักเรียนได้ฝึกแล้วได้รับความรู้และสามารถจดจำคำศัพท์ ประโยค และเข้าใจความหมายของเนื้อหาจนทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้คือการบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที่ร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

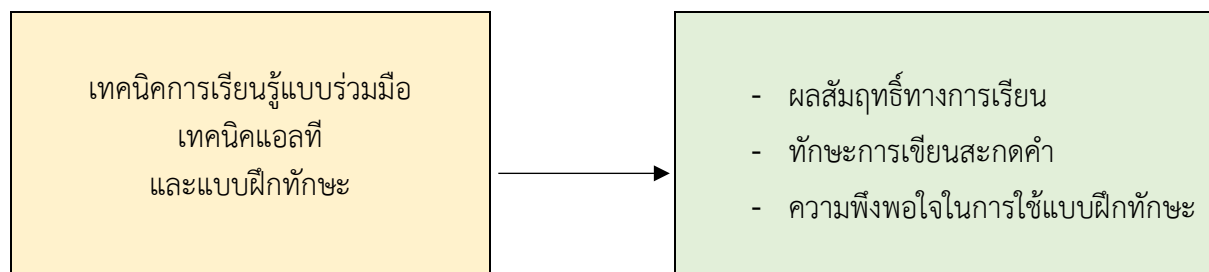

ขั้นที่ 1 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้เรียนโดยการละความสามารถทั้ง เก่ง ปานกลาง อ่อนอยู่ด้วยกัน โดยมีครูเป็นผู้แนะนำในการจัดกลุ่มให้กับนักเรียน และเตรียมความพร้อมนำเข้าสู่บทเรียน รวมทั้งอธิบายจุดประสงค์ในการเรียน แนะนำการใช้แบบฝึกทักษะอย่างคร่าวๆ

ขั้นที่ 2 จัดกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 คน หมายถึง การจัดกลุ่มผู้เรียนโดยละความสามารถจากเก่ง ปานกลาง อ่อน และนักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้และทำแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ

ขั้นที่ 3 กลุ่มสรุปคำตอบร่วมกัน หมายถึง ผู้เรียนแต่ละกลุ่มในห้อง ฝึกเขียนสะกด และสรุปคำตอบจากการศึกษาความรู้ด้วยตนเอง และการทำแบบฝึกทักษะโดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยแนะนำการดำเนินกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ประเมินผลงานกลุ่ม หมายถึง นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปคะแนนที่ได้รับจากการทำแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ และสรุปความรู้ที่ได้รับในการกิจกรรมสะท้อนความคิดที่ได้จากการเรียนในแต่ละครั้ง ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลทีร่วมกับแบบฝึกทักษะที่พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้นครูที่สอนภาษาไทยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองได้

1.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลทีร่วมกับแบบฝึกทักษะมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน โดยในแต่ละขั้นตอนใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลที ดังนั้นครูที่นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ควรศึกษาขั้นตอนในการจัดกิจกรรมอย่างละเอียด โดยการแบ่งกลุ่มนักเรียนจะต้องละความสามารถของผู้เรียน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ

1.3 ครูผู้สอนที่นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการเขียนสะกดคำด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลทีร่วมกับแบบฝึกทักษะไปใช้ ควรเน้นขั้นตอนในการเขียนสะกดคำ และกระบวนการในการหาคำตอบร่วมกัน เพราะในขั้นนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนสะกดคำได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทักษะการเขียนสะกดคำ และติดความความคงทนในการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคแอลทีร่วมกับแบบฝึกทักษะ

2.2 ควรศึกษาและเลือกใช้คำในการเขียนสะกดคำที่หลากหลาย ทันเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และความสนใจมากยิ่งขึ้น

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ ควรจัดทำแบบฝึกทักษะที่มีความหลากหลายและน่าสนใจเพื่อกระตุ้นนักเรียน และเสริมแรงให้นักเรียนเกิดความต้องการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570). กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์. (2562). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. 9(1). 33 – 44.

ณัฐพงศ์ เชื้อเพชร. (2560). สภาพและแนวทางแก้ไขปัญหาการอ่านสะกดคำและเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทักษิณ คุณพิภาค. (2561). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิดที่ส่งผลต่อทักษะการอ่านและการเขียนความพึงพอใจต่อการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ประหยัด พิมพา. (2561). การศึกษาไทยในปัจจุบัน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด. 7(1). 242-249.

รินดา รังดิษฐ์. (2566). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ละมุล จันทรแป้น. (2555). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนแจกลูกสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 6(1). 105 – 117.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2679. กรุงเทพมหานคร: พรินทวนกราฟฟิค.

สุภาพร วาดวงศรี. (2566). การพัฒนาความสามารถและความพึงพอใจในการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านออกเสียง คำควบกล้ำ ร ล ว โดยการใช้ชุดฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงในภาษาไทยร่วมกับเทคนิค LT ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 10(1). 518 – 523.

อภิวัฒน์ เพชรแสนคำ. (2562). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค LT สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

**แนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี***
**GUIDELINES FOR ACADEMIC AFFAIRS MANAGEMENT OF SPECIAL CLASSROOM
BASED-ON THE TUTHIYAPAPHANIKHA SUTTA OF SECONDARY SCHOOL
IN SARABURI PROVINCE**

¹อดิศักดิ์ คชรินทร์ Adisak Khodcharin ²พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ PhrakruSrisudhammanivit
³พระมหาอุดร อุดตโร Phramaha Udorn Uttaro
^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author E-mail: brightadisak16@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพบริหารวิชาการของห้องเรียนพิเศษ โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม และ 2) เพื่อสร้างแนวทางการบริหารจัดการวิชาการของห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรมสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านแผนการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรมต่ำที่สุด คือ ด้านด้านการรับนักเรียน และ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรม โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย (1) ด้านบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนบริหารจัดการบุคลากรโดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะเหมาะสมกับหลักสูตรห้องเรียนพิเศษ มีความรู้ มีทักษะ ผู้บริหารวางแผนกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของบุคลากรเพื่อคัดเลือกบุคลากรที่มีความเหมาะสม มีความสามารถ มีศักยภาพ มีความเชี่ยวชาญ (2) ด้านการรับนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาห้องเรียนพิเศษให้ตรงกับความต้องการ ความถนัดของนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบสำรวจเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการห้องเรียนพิเศษ มีการวางแผนการรับนักเรียนที่ชัดเจนในการรับนักเรียนเข้ามาเรียน (3) ด้านแผนการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรที่มีความเฉพาะด้าน สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้ครูใช้สื่อที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอน (4) ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนการ

บริหารจัดการที่ชัดเจน วางแผนจัดโครงสร้างการบริหารจัดการให้เป็นระบบ ถูกต้อง เป็นขั้นตอน มีการวางแผนร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงานหรือโครงการ ควรมีการกำหนดกลยุทธ์โดยให้บุคคล สถานที่ งบประมาณ ให้สอดคล้องกับนักเรียนห้องเรียนพิเศษ

คำสำคัญ: งานวิชาการ, ห้องเรียนพิเศษ, หลักสูตรยพานิคมธรรม, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research aims 1) to study the academic administration of special classrooms in secondary schools in Saraburi Province based on the principle of Dutiyapāpanikadhamma and 2) to create a guideline for academic administration of special classrooms in secondary schools in Saraburi Province based on the principle of Dutiyapāpanikadhamma. A mixed-method research method was used. The quantitative research method was used to collect data from a sample of 291 people. The research instrument was a questionnaire with a reliability of .93. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research used a semi-structured interview method by collecting data from 9 key informants and analyzing the data by content analysis. The results of the research found that 1) The academic administration of special classrooms based on the principle of Dutiyapāpanikadhamma in secondary schools in Saraburi Province, according to the opinions of the questionnaire respondents, was at a high level overall. When considering each aspect, the aspect with the highest academic administration of special classrooms based on the principle of Dutiyapāpanikadhamma was personnel, followed by management and teaching plans. And the aspect with the lowest academic administration of special classrooms according to the principle of Dutiyapāpanikadhamma was student admission. 2) Guidelines for academic administration of special classrooms according to the principle of Dutiyapāpanikadhamma, secondary schools in Saraburi province consisted of (1) Personnel aspect; Educational institution administrators should plan personnel administration by selecting personnel with specific abilities suitable for the special classroom curriculum, knowledge, and skills. Administrators planned to determine the qualifications and characteristics of personnel to select personnel who were suitable, capable, potential, and specialized. (2) Student admission; Educational institution administrators should determine guidelines for selecting students to study in special classrooms that match the needs and aptitudes of students, promoted the creation of surveys to publicize the special classroom project, had a clear plan for recruiting students to study. (3) Teaching plan aspect; Administrators should give importance to creating a curriculum that is specific, consistent with the needs and aptitudes of students, and up-to-date with changes in events. Administrators supported and encouraged teachers to use media that was consistent with the teaching plan. (4) Management aspect; Administrators should have a clear vision, goals, and management plan, planned and organized a management structure

that was systematic, correct, and step-by-step. There should be a joint plan to create an action plan or project. There should be a strategy that assigns people, places, and budgets that were consistent with students in special classrooms.

Keywords: Academic Administration, Special Classrooms, Dutiyapāpaniktham, Secondary School

บทนำ

การจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นโครงการหนึ่งที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพซึ่งจาก การศึกษาเอกสารต่างๆ และการวิเคราะห์สังเคราะห์เชิงความคิด พบว่า การจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษ (SME) จะมีคุณภาพเพียงใดประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่นั้นสามารถวัดและประเมินผลได้จาก ผลผลิตของการจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษ นั่นคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียน ทักษะการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ นอกจากนี้จากการศึกษา ยังพบอีกว่า การจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษ จะสำเร็จได้ต้องขึ้นกับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา 3 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ด้านปัจจัย นำเข้า ประกอบด้วย หลักสูตรการศึกษาสื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คุณภาพของนักเรียนและ ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การจัดโครงสร้างการบริหารของ สถานศึกษา การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ การสร้างเครือข่ายทางการศึกษาการวิจัยและ การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนทั้งนี้ข้อค้นพบที่ได้เอานำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัด การศึกษาห้องเรียนพิเศษ ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพต่อไป (เกวลิณ ไชยสวัสดิ์, 2557)

งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหลาย รวมถึงการจัดทำหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของ ผู้เรียน งานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับทุกกิจกรรมในโรงเรียน โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จรวมถึงความสามารถของผู้บริหารซึ่งหาก ขาดกระบวนการบริหารจัดการที่เหมาะสม ในงานวิชาการ ขาดการเชื่อมโยง ขาดการนำทรัพยากรทางการ ศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง อาจส่งผลกระทบให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนลดลงและจะส่งผล ต่อศักยภาพการคิด และการพัฒนาปัญญาของผู้เรียนอย่างเลื่องไม่ได้จะเห็นได้ว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการ นั้นสำคัญยิ่ง หากสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรหลักในการดูแลคุณภาพผู้เรียนแต่ไม่ให้ความสำคัญในงานวิชาการ แล้วนั้น จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนักเรียน ส่วนงานอื่นถือว่าเป็นงานสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำจุดมุ่งหมายของการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ และเป็นผู้พัฒนาการศึกษาให้มี คุณภาพและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ส่วนครูเป็นผู้รับนโยบายจากผู้บริหารโรงเรียนมา ปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ

หลักธรรมของพระพุทธศาสนาจึงน่าสนใจและยังสามารถนำมาเป็นหลักเพื่อการบริหารในปัจจุบัน ได้เป็นอย่างดี ประกอบกับในบริบทของประเทศไทยเรามีพระพุทธศาสนาเป็นระบบบรรทัดฐานความเชื่อถือ และค่านิยมของสังคมไทย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2554) ทศิยาปาณิกธรรมเป็นพระธรรมที่

ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาคือพระไตรปิฎก ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีไว้ว่า ข้อที่ 1 ต้องมีจักขุมา ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Conceptual Skill หมายถึง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ข้อที่ 2 วิรุโธ ตรงกับคำว่า Technical Skill หมายถึง มีการจัดการที่ดี และข้อที่ 3 นิสสยสัมปนโน ตรงกับคำว่า Human Relation Skill หมายถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยหลักการทศุติยาปาปณิกธรรมทั้งสามเป็นสิ่งสำคัญต่อผู้บริหารมาก โดยเฉพาะการมีวิสัยทัศน์หรือจักขุมา ถือว่าเป็นหลักการของนักบริหารที่ทันสมัยที่สุด เพราะการมองการณ์ไกล มีสายตาวินิจฉัยในการวิเคราะห์อนาคตทำให้นักบริหารนั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จสามารถแข่งขันอยู่รอดในธุรกิจได้ ขณะที่ วิรุโธ หรือการจัดการธุระโดยมีความชำนาญเฉพาะด้านเปรียบเทียบกับหลัก Competency ความสามารถที่จะเข้ามาสร้างความเป็นผู้บริหารที่เป็นผู้นำชั้นยอดได้ ส่วนหลักนิสสยสัมปนโน เป็นความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ที่จะสร้างความเข้าใจที่ดีร่วมกันระหว่างสมาชิกในองค์กรซึ่งจะส่งผลต่อรูปงานที่มีประสิทธิภาพคุณลักษณะของผู้บริหารทั้ง 3 ลักษณะนี้ จะมีความสำคัญมากน้อยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ "ระดับของนักบริหาร" ถ้าหากเป็น "นักบริหารระดับสูง" ที่ต้องรับผิดชอบในการวางแผนและควบคุมคนจำนวนมาก คุณสมบัติข้อที่ 1 และคุณสมบัติข้อที่ 3 ถือว่าสำคัญมาก ส่วนคุณสมบัติข้อที่ 2 มีความสำคัญน้อย เพราะเขาสามารถใช้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีความสามารถเฉพาะด้านได้ สำหรับ "นักบริหารระดับกลาง" คุณลักษณะ ทั้ง 3 ข้อ นี้มีความสำคัญมากพอๆกัน นั่นคือ เขาต้องมีความชำนาญเฉพาะด้านและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ในขณะเดียวกันต้องมีปัญญาที่มองภาพกว้างและไกล เพื่อเตรียมตัวสำหรับเป็นนักบริหารระดับสูง นอกจากนั้นต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ประสานงานในการถ่ายทอดนโยบายและยุทธศาสตร์จากผู้บริหารระดับสูงมาสู่การปฏิบัติในผู้บริหารและพนักงานระดับล่าง และนำผลการดำเนินงานที่ได้จากการปฏิบัติงานมาสรุปและนำเสนอต่อ สำหรับ "นักบริหารระดับต้น" หมายถึง ระดับหัวหน้างาน คุณลักษณะสำคัญต้องมีข้อ 2 และข้อ 3 คือ ความชำนาญเฉพาะด้าน และมนุษยสัมพันธ์สำคัญมาก อีกทั้งยังต้องลงมือปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามเขายังคงต้องพัฒนาคุณลักษณะข้อที่ 1 ทักษะด้านความคิดหรือวิสัยทัศน์ เพื่อเตรียมตัวเลื่อนสู่ระดับกลางต่อไป โดยหลัก 3 ข้อควรมียู่ภายในของนักบริหาร และหากหลอมรวมกันก็จะเป็นภูมิคุ้มกันที่มีประสิทธิภาพในการบริหารธุรกิจให้กิจการประสบความสำเร็จหรือผ่านพ้นวิกฤติต่างๆไปได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทศุติยาปาปณิกธรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทศุติยาปาปณิกธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทศุติยาปาปณิกธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ซึ่งแต่ละตอนมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ทั้ง 10 โรงเรียน จำนวน 1,112 คนกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มทั้งหมดโดยกำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) โดยมีระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี มี 4 ด้าน มีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและการสังเคราะห์องค์ประกอบมาเป็นประเด็นคำถามจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถามความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 2) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว พร้อมทั้งกรอบแนวคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม รวมอีกทั้งความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี คือ IOC (Item Objective Congruence) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC สูงกว่า หรือเท่ากับ 0.50 และค่า IOC ที่ได้ในครั้งนี้ มีค่าตั้งแต่ 0.80 - 1 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรง (Valdity) และปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครู กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 ชุด เพื่อค่า Cronbach's Alpha ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.796

3. การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และแปลผลโดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน เลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนคือตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึง รายละเอียด

ต่างๆเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ 3) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 4) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและได้นำผลการวิจัยในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์และสร้างข้อคำถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนำมาวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรมสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ และด้านที่มีการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรมต่ำที่สุด คือ ด้านการรับนักเรียน ตามลำดับ มีรายละเอียดดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ในภาพรวม

ที่	การบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลัก ทุติยปาปนิกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี	ระดับความคิดเห็น			อันดับที่
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	
1	ด้านบุคลากร	3.78	0.65	มาก	1
2	ด้านการรับนักเรียน	3.60	0.59	มาก	4
3	ด้านแผนการจัดการเรียนการสอน	3.67	0.46	มาก	3
4	ด้านการบริหารจัดการ	3.76	0.44	มาก	2
ภาพรวม		3.70	0.33	มาก	

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทุติยปาปนิกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนบริหารจัดการบุคลากรโดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะเหมาะสมกับหลักสูตรห้องเรียนพิเศษ มีความรู้ มีทักษะ ผู้บริหารวางแผนกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของบุคลากรเพื่อคัดเลือกบุคลากรที่มีความเหมาะสม มีความสามารถ มีศักยภาพ มีความเชี่ยวชาญ โดยผู้บริหารต้องให้การมองเห็นให้ไกลมองคนให้ขาด ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบในงานแต่ละด้าน ผู้บริหารให้ความสำคัญกับตนเองต่อบุคลากรเพื่อให้บุคลากรทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเต็มเวลา เป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดีมีความเป็นกันเองไม่ใช้สร้างกำแพงกีดกันในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์แก่ลูกน้อง

2.2 ด้านการรับนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาห้องเรียนพิเศษให้ตรงกับความต้องการ ความถนัดของนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบสำรวจเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการห้องเรียนพิเศษ มีการวางแผนการรับนักเรียนที่ชัดเจนในการรับนักเรียนเข้ามาเรียน คาดคะเนถึงปัญหาที่จะเกิดเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหา ควรจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ

ดำเนินงานในส่วนของการรับนักเรียนและเก็บสถิติข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานครั้งต่อไป ผู้บริหารจัดเปิดโอกาสให้ครู ปกครอง และนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักเรียน ควรสร้างเครือข่ายจัดประชาสัมพันธ์โครงการการรับนักเรียนในปีการศึกษาต่อไปและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโครงการห้องเรียนพิเศษ

2.3 ด้านแผนการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรที่มีความเฉพาะด้าน สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้ครูใช้สื่อที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอนและเป็นสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ควรจัดตั้งให้มีสมาคมผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษเพื่อใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

2.4 ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนการบริหารจัดการที่ชัดเจน วางแผนจัดโครงสร้างการบริหารจัดการให้เป็นระบบ ถูกต้อง เป็นขั้นตอน มีการวางแผนร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงานหรือโครงการ ควรมีการกำหนดกลยุทธ์โดยจัดทำกลยุทธ์จากการบริหารห้องเรียนปกติ ผู้บริหารควรวางแผนบริหารจัดการงานวิชาการที่สอดคล้องกับบุคคล สถานที่ งบประมาณ ให้สอดคล้องกับนักเรียนห้องเรียนพิเศษ ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ใช้เทคนิคมีการแก้ปัญหาอย่างใจเย็น ไม่ตื่นกลัวเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ผู้บริหารควรสนับสนุนและร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม พบว่า มีผลค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านแผนการจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษต่ำที่สุด คือ ด้านการรับนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี มีการวางแผนบริหารจัดการบุคลากร มีการกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของบุคลากรเพื่อคัดเลือกบุคลากรที่มีความเหมาะสม มีความสามารถ มีศักยภาพ มีความเชี่ยวชาญ โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนการบริหารจัดการที่ชัดเจน วางแผนจัดโครงสร้างการบริหารจัดการให้เป็นระบบ ถูกต้อง เป็นขั้นตอน ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรที่มีความเฉพาะด้าน สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน อีกทั้งยังสนับสนุนส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดแนวทางการปฏิบัติการคัดเลือกรับนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาห้องเรียนพิเศษให้ตรงกับความต้องการ ความถนัดของนักเรียน มีสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของพรพรรณ ธรรมธาดา, ปองสิน วิเศษศิริ และพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นเข็มทิศในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษา มีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรที่แตกต่างจากหลักสูตรปกติ เพื่อเป็นทางเลือกที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้หลักสูตรตามแนวทางของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีนักวิจัยที่เลี้ยง โครงการงานฝึกงานกับนักวิจัยในมหาวิทยาลัย มีกิจกรรมเสริมศักยภาพทาง

วิชาการ รายวิชา AP Program การเชื่อมโยงความรู้ที่เป็นสากลเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการวิจัยและพัฒนา มีความร่วมมือภายในเครือข่าย และการแข่งขันของนักเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษ

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักทฤษฎีปาปนิกรรมโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี มีผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนบริหารจัดการบุคลากรโดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะเหมาะสมกับหลักสูตรห้องเรียนพิเศษ มีความรู้ มีทักษะ ผู้บริหารวางแผนกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของบุคลากรเพื่อคัดเลือกบุคลากรที่มีความเหมาะสม มีความสามารถ มีศักยภาพ มีความเชี่ยวชาญ โดยผู้บริหารต้องให้การมองการณ์ให้ไกลมองคนให้ขาด ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบในงานแต่ละด้าน ผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นกันเองต่อบุคลากรเพื่อให้บุคลากรทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเต็มเวลา เป็นผู้มีอัธยาศัยดีมีความเป็นกันเองไม่ใช้สร้างความกดดันในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์แก่ลูกน้อง สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของอนุรัตน์ ขำจันทร์ และสธิพร เชาวันชัย (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย คือ การสรรหาครูผู้สอนห้องเรียนพิเศษ สถานศึกษากำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนการจัดการเรียนการสอนครูต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญตรงสาขา มีวิทยฐานะที่เหมาะสม

2.2 ด้านการรับนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการปฏิบัติการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาห้องเรียนพิเศษให้ตรงกับความต้องการ ความถนัดของนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบสำรวจเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการห้องเรียนพิเศษ มีการวางแผนการรับนักเรียนที่ชัดเจนในการรับนักเรียนเข้ามาเรียน คาดคะเนถึงปัญหาที่จะเกิดเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาควจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนของการรับนักเรียนและเก็บสถิติข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานครั้งต่อไป ผู้บริหารจัดเปิดโอกาสให้ครู ปกครอง และนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เพื่อรับนักเรียน ควรสร้างเครือข่ายจัดประชาสัมพันธ์โครงการการรับนักเรียนในปีการศึกษาต่อไปและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโครงการห้องเรียนพิเศษ สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของณฐกรณ์ คำชะอม (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม คือ การนำข้อมูลพื้นฐานนักเรียน มาวิเคราะห์สรุปผล และวินิจฉัยตัดสินร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์แต่ละสาขา ควรกำหนดให้มีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขามีส่วนร่วมในการกำหนดคุณสมบัติ และความสามารถเฉพาะทางของผู้สมัคร โดยกำหนดเกณฑ์และค่าน้ำหนักของเครื่องมือต่างๆ มีกระบวนการพิจารณาที่ชัดเจน โดยมีการประชุมเป็นทีมเพื่อการตัดสินใจร่วมกัน

2.3 ด้านแผนการจัดการเรียนการสอน โดยผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรที่มีความเฉพาะด้าน สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้ครูใช้สื่อที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนการสอนและเป็นสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ควรจัดตั้งให้มีสมาคมผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษเพื่อใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของทิพวรรณ พวงมาลัย (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของ

ผู้เรียน ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียนและการปฏิบัติจริงและควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูผู้สอนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2.4 ด้านการบริหารจัดการ โดยผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนการบริหารจัดการที่ชัดเจน วางแผนจัดโครงสร้างการบริหารจัดการให้เป็นระบบ ถูกต้อง เป็นขั้นตอน มีการวางแผนร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงานหรือโครงการ ควรมีการกำหนดกลยุทธ์โดยจัดทำกลยุทธ์จากการบริหารห้องเรียนปกติ ผู้บริหารควรวางแผนบริหารจัดการงานวิชาการที่สอดคล้องกับบุคคล สถานที่ งบประมาณ ให้สอดคล้องกับนักเรียนห้องเรียนพิเศษ ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ใช้เทคนิคการแก้ปัญหาอย่างใจเย็น ไม่ตื่นกลัวเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ผู้บริหารควรสนับสนุนและร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง สอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของอาทิตย์ อาจฉาย (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารงานวิชาการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานให้ชัดเจน จัดระบบนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน โดยกำหนดเป็นแผนการนิเทศให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและทั่วถึง โดยจัดโครงการพัฒนาบุคลากร จัดอบรม สัมมนาให้ความรู้แก่ครู และสิ่งที่สำคัญคือการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาท โดยผ่านผู้นำชุมชนหรือ คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมกันสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยคือแนวทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษตามหลักปาปนิกรรม โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยสรุปองค์ความรู้จากการวิจัย PAPM อธิบายได้ดังนี้

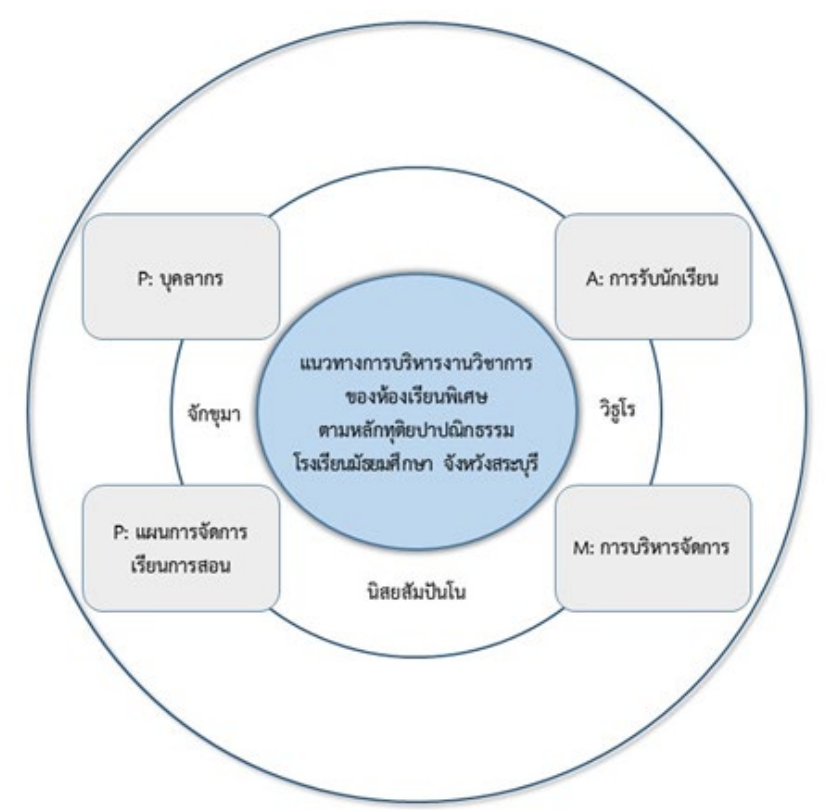
P: Personnel บุคลากร การวางแผนบริหารจัดการบุคลากรโดยคัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะเหมาะสมกับหลักสูตรห้องเรียนพิเศษ กำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของบุคลากรเพื่อคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ มีทักษะ มีความสามารถ มีศักยภาพ มีความเชี่ยวชาญ มีความเหมาะสม โดยผู้บริหารต้องให้การมองการณ์ให้ไกลมองคนให้ขาด ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบในงานแต่ละด้าน

A: Accepting Students การรับนักเรียน การกำหนดแนวทางการปฏิบัติการคัดเลือกรับนักเรียนเพื่อเข้าศึกษาห้องเรียนพิเศษให้ตรงกับความต้องการ ความถนัดของนักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดทำแบบสำรวจเพื่อประชาสัมพันธ์โครงการห้องเรียนพิเศษ มีการวางแผนการรับนักเรียนที่ชัดเจนในการรับนักเรียนเข้ามาเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนของการรับนักเรียนและเก็บสถิติข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานครั้งต่อไป สร้างเครือข่ายจัดประชาสัมพันธ์โครงการและการดำเนินงานของโครงการห้องเรียนพิเศษ

P: Plans แผนการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตรที่มีความเฉพาะด้าน สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ การจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จริง สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด วิเคราะห์ ทักษะการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง จัดตั้งให้มีสมาคมผู้ปกครองของนักเรียนในโครงการห้องเรียนพิเศษ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

M: Management การบริหารจัดการ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และแผนการบริหารจัดการที่ชัดเจน วางแผนจัดโครงสร้างการบริหารจัดการให้เป็นระบบ ถูกต้อง เป็นขั้นตอน วางแผนร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงานหรือโครงการ กำหนดกลยุทธ์โดยจัดทำจากการบริหารห้องเรียนปกติ ควรวางแผนบริหาร

จัดการงานวิชาการที่สอดคล้องกับนักเรียนห้องเรียนพิเศษ ควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ใช้เทคนิคการแก้ปัญหาอย่างใจเย็น ไม่ตื่นกลัวเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา ผู้บริหารควรสนับสนุนและร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย PAPM

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาศาภาพทางการบริหารงานวิชาการของห้องเรียนพิเศษโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารควรวางแผนกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของบุคลากรเพื่อคัดเลือกบุคลากรที่มีความเหมาะสมความสามารถศักยภาพ และความเชี่ยวชาญ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการรับนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารควรดำเนินการรับนักเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 แนวทางปัญหาการรับนักเรียนของห้องเรียนพิเศษ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

2.2 แนวทางการวางแผนการรับนักเรียนที่มีการสำรวจความต้องการและประชาสัมพันธ์โครงการห้องเรียนพิเศษ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย อางหาญ. (2565). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เกวลิน ไชยสวัสดิ์. (2557). การจัดการศึกษาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ (SME). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ณัฐกรณ์ คำชะอม. (2560). การบริหารจัดการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. คุุณิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพวรรณ พวงมาลัย. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพบริหารโครงการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 14(27). 57 – 65.
- พรพรรณ ธรรมธาดา, ปองสิน วิเศษศิริ และพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2561). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดการเสริมสร้างคุณภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 46(2). 79 – 100.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2554). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.
- อนรรตน์ ขำจันทร์ และสธิพร เขาวนชัย. (2565). องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุโขทัย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ปทุมธานี. 7(6). 262 – 272.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์
ตามหลักไตรสิกขา*

AN EVALUATION OF COMMUNITY VOCATIONAL TRAINING PROJECT OF
NAKHON SAWAN LEARNING ENCOURAGEMENT CENTER ACCORDING
TO THE THREEFOLD TRAINING

¹จุฬพร บุญศักดิ์ดาพร Julaporn Boonyasakdaporn

²ธานี เกสทอง Thanee Gesthong ³สุวัฒน์ แฉ่งจิต Suwat Chaengjit

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Julaporn_Boonyasakdaporn@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา และ 2) เพื่อประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมิน (CIPP Model) เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนและประมาณค่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) เครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา ด้านการประเมินบริบท ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ด้านการประเมินกระบวนการและด้านการประเมินผลผลิต โดยยึดหลักของไตรสิกขา (1) ศีล การปฏิบัติตามกฎระเบียบ แนวปฏิบัติ ประกาศ คำสั่ง กฎหมาย (2) สมาธิ การปฏิบัติและฝึกจิตเพื่อให้เกิดคุณธรรม ความมุ่งมั่นและความตั้งใจ (3) ปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ความรู้ ความสามารถและการคิดวิเคราะห์ การประเมิน ด้านละ 10 ข้อ จำนวน 40 ข้อ และ 2) ผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประเมินบริบท รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินกระบวนการ ด้านการประเมินผลผลิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ตามลำดับ

คำสำคัญ: การประเมิน, โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน, ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้, หลักไตรสิกขา

Abstract

This research aims 1) to create an evaluation tool for the development project of the community vocational training center and learning promotion center in Nakhon Sawan province based on the Tri-sikkhā principle (Threefold learning) and 2) to evaluate the project of the community vocational training center and learning promotion center in Nakhon Sawan province using the evaluation model (CIPP Model) as a mixed-method research. The qualitative research used interviews with 9 key informants. Data were analyzed by content analysis. The quantitative research used a questionnaire with a sample of 285 project participants. The research instrument was a scale and rating evaluation form with a reliability coefficient of 0.96 for the entire document. Data were analyzed by using research statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research results found that 1) the evaluation tools for the development project of the community vocational training center and learning promotion center in Nakhon Sawan province based on the Tri-sikkhā principle included context evaluation, primary factor evaluation, process evaluation, and output evaluation based on the principles of Tri-sikkhā. (1) Precepts: Compliance with rules, regulations, practices, announcements, orders, and laws; and (2) Concentration: Practice and training the mind to create virtue, determination and intention (3) Intelligence: Intelligence training, knowledge, ability and analytical thinking, evaluation of 10 items per aspect, totaling 40 items, and 2) the results of the evaluation of the Community Vocational Training Center Project, Learning Promotion Center, Nakhon Sawan Province, overall was at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average value was the contextual evaluation aspect, followed by the process evaluation aspect, the product evaluation aspect, and the aspect with the lowest average value was the preliminary factor evaluation aspect, respectively.

Keywords: Evaluation, Community Vocational Training Project, Learning Encouragement Center, Tri-sikkhā Principle

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ พัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศชาติตามแนวทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ได้ระบุว่าต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ พัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณภาพสูง ส่งเสริมแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดงาน โดยให้สถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรระยะสั้นพัฒนาทักษะพื้นฐานและทักษะที่จำเป็นสำหรับแรงงานกลุ่มนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงาน สกร. ได้ขานรับและขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว

โดยกำหนดภารกิจในการเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม ยกย่องคุณภาพการศึกษา โดยปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพผู้เรียน ในการเข้าสู่การแข่งขัน ของประเทศ โดยเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางให้มีคุณภาพสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งหวังว่าการจัดการศึกษาตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของ สำนักงาน สกร. จะเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพให้ประชาชนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ทั้งในการพัฒนาอาชีพเดิม การสร้างอาชีพเสริมและอาชีพใหม่ การเตรียมความพร้อมให้กับแรงงาน เพื่อเข้าสู่ระบบการผลิตอุตสาหกรรม รวมทั้งการพัฒนาเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของประชาชน การจัดการศึกษาต่อเนื่องในการส่งเสริมและสนับสนุน การฝึกอบรมอาชีพ 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม กลุ่มอาชีพด้านอุตสาหกรรมหรือ หัตถกรรม กลุ่มอาชีพด้านพาณิชยกรรมและบริการ กลุ่มอาชีพสร้างสรรค์ และกลุ่มอาชีพเฉพาะทาง หรืออาชีพขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นอาชีพเฉพาะทางที่ต้องอาศัยทักษะความสามารถเฉพาะอาชีพ โดยเชื่อมั่นว่าโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จะสามารถช่วยให้ประชาชนระดับฐานรากที่ยังว่างงาน มีรายได้น้อย หรือขาดโอกาสได้รับโอกาสฝึกอบรม อาชีพ ได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ และเป็นผู้มีความรู้สามารถประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้ อันจะเป็นแรงส่งผลให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศไทยมีความเข้มแข็งมากขึ้น การพัฒนาอาชีพเพื่อก้าว เข้าสู่งานอาชีพหรือการสร้างอาชีพ เป็นการสร้างรายได้ที่สอดคล้องกับสภาพความจำเป็น ทางเศรษฐกิจและสังคม ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข เป็นประชากรที่ทำงานเชิงเศรษฐกิจ (Economically Active Population) ที่สามารถเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการแข่งขันในเวทีโลกและนำพาประเทศไปสู่ การ พัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ทั้งนี้ การประเมินการดำเนินงานโครงการเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้โครงการดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่คาดหวังไว้ในการดำเนินการตามโครงการจำเป็นอย่างยิ่งที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ ต้องการ ทราบว่า สิ่งที่ได้ดำเนินการไปมีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคต่อการดเนินงาน อย่างไร ประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ ตอบสนองความต้องการเพียงใด และผลที่ได้จากการประเมินจะถูก นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข การขยายขอบเขต หรือยุติโครงการ ซึ่งเท่ากับเป็นการตัดสินใจ คุณค่าของสิ่งที่ กำลังดำเนินการหรือดำเนินการแล้ว นอกจากการประเมินจะมีผลทางตรงต่อความสำเร็จของโครงการ ยังส่งผล ทางอ้อม หากการประเมินมีคุณภาพก็จะทำให้การบริหารงานตามแผนที่กำหนดมีคุณภาพไปด้วย โดยที่การ ประเมินต้องเป็นไปอย่างมีระบบชัดเจน มีหลักการที่แน่นอนในการดำเนินงาน การประเมินโครงการจึงควรเป็น กระบวนการที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเพื่อให้ได้สารสนเทศที่สามารถใช้ในการพิจารณาการ ดำเนินงานซึ่งจะทำให้การดำเนินงานได้รับการแก้ไขอย่าง ทันทีทันที่เพราะผลที่ได้จากการประเมินจะเป็น สารสนเทศที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงโครงการหรือการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การประเมินเพียงผลสุดท้ายของโครงการทำให้ผู้ประเมินไม่ทราบว่าเกิดอะไรขึ้นในระหว่างการทำงานจึงทำ ให้โครงการไม่ประสบความสำเร็จ และไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าอะไรคือสาเหตุที่สำคัญ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่ เป็นผลดีต่อการดำเนินงานในปีถัดไป

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการจัดการศึกษาตามนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สกร. มุ่งเน้นจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อฟื้นฟูจิตใจและเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพให้ประชาชน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที ทั้งในการพัฒนาอาชีพเดิม การสร้างอาชีพเสริมและอาชีพใหม่ โดยเน้นการ จัดการศึกษาที่ยึดพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ศักยภาพ 5 ด้าน คือศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ศักยภาพด้านภูมิอากาศ ศักยภาพด้านภูมิประเทศ ศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี และศักยภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ และวิเคราะห์ข้อมูลวิถีการดำเนินชีวิต ความต้องการของประชาชนในภูมิภาคต่างๆ การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดนโยบายด้านการจัดโครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นโครงการที่ให้สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมจากการเรียนปกติให้กับนักศึกษา สกร. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีศักยภาพในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ มีทักษะ และเจตคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนึ่งในการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่สถานศึกษาดำเนินการให้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนทั่วไป โดยมีรูปแบบการจัดฝึกอบรมประชาชน ซึ่งดำเนินการได้ 2 ภารกิจ คือ ดำเนินการตามแผนงาน / โครงการของสถานศึกษา และดำเนินการตามนโยบายหรือภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นเรื่องเร่งด่วน โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนจึงเป็นโครงการที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ซึ่งหลังจากดำเนินงานตามโครงการแล้ว สถานศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินตนเอง ตามหลักการจัดการศึกษาต่อเนื่องทุกครั้งหลังเสร็จสิ้นเพื่อรายงานผลการดำเนินงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทราบ และรายงานผลต่อต้นสังกัดทุกปี โดยจากการรายงานผลต่อต้นสังกัดได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินโครงการโดยภาพรวมเพื่อนำเสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและรายงานผลต่อต้นสังกัดทุกปี โดยจากการรายงานผลต่อต้นสังกัดได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินโครงการโดยภาพรวมเพื่อนำเสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ดังนั้นการประเมินโครงการถือเป็นบทบาทสำคัญในการตัดสินใจดำเนินงานและพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการประเมินโครงการมีหลากหลายรูปแบบที่ได้รับความนิยม เช่น รูปแบบการประเมินของ Tyler, Cronbach, Kirkpatrick, Stake, Scriven, Provan, Welch, Stufflebeam และ Alkin ที่นิยมใช้ประเมินในทุกหน่วยระบบของโครงการตามแนวคิดของสมคิด พรหมจรรย์ (2552) และเยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556) ซึ่งการเลือกใช้รูปแบบและวิธีการใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์รวมทั้งบริบทของโครงการการเลือกรูปแบบการประเมินโครงการที่เหมาะสมจะสามารถสะท้อนสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจจัดทำโครงการและปรับปรุงโครงการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวกส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา
2. เพื่อประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการประเมิน (CIPP Model)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครู สกร. เจ้าหน้าที่บริหารโครงการ ผู้เข้าร่วมโครงการ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 1,100 คน กำหนดขนาดตัวอย่าง จำนวน 285 คน จากตารางของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) และตามสัดส่วนของครูในแต่ละสถานศึกษา ด้วยวิธีการเทียบสัดส่วนแบบสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เป็นแบบประเมิน (Evaluation form) ชนิดแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งแบบประเมินออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert 5 ระดับ ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย 4 ด้าน โดยกำหนดค่าคะแนนลักษณะของแบบประเมิน เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์เพื่อกำหนดเป็นกรอบและตัวแปร 3) ศึกษาหลักธรรมตามหลักไตรสิกขาจากเอกสารและตำราเพื่อเป็นฐานในการสร้างแบบสอบถาม 4) สร้างแบบสอบถาม 5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและขอความเห็นชอบผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาหลักไตรสิกขา โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอาสาสมัคร และครู ศร.ตำบล ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด เพื่อหาความเชื่อมั่น 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.96 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

3.2 แบบสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์โครงสร้าง เพื่อพัฒนาการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินด้วยวิธีการแจกแจงค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับเกี่ยวกับระดับผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพ

ชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยวิธีการ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลตามเกณฑ์

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการวิเคราะห์ทำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งนำเนื้อหาที่จัดบันทึกไว้ในแบบสัมภาษณ์มาสรุปและวิเคราะห์ แล้วจึงสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากความสอดคล้องและตรวจสอบข้อมูลจากการให้ข้อมูลจากบุคคลหลายคนในประเด็นเดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพเครื่องมือการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักไตรสิกขา ในภาพรวม

สภาพเครื่องมือการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลัก ไตรสิกขา	สภาพการบริหาร (n=285)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านบริบท	4.45	0.45	มาก	1
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.26	0.45	มาก	4
3. ด้านกระบวนการ	4.34	0.48	มาก	2
4. ด้านผลผลิต	4.28	0.49	มาก	3
ภาพรวม	4.33	0.41	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพเครื่องมือการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการประเมินบริบท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการประเมินกระบวนการ อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลผลิต อยู่ในระดับมาก และด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมาก และมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการประเมินบริบท (Context Evaluation : C) 1) สถานศึกษามีความจำเป็นและความต้องการในการจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน 2) สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้อย่างชัดเจน 3) โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา 4) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน 5) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน สกร. นครสวรรค์ 6) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง 7) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 8) วัตถุประสงค์หลักการและเหตุผลมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงาน 9) สภาวะแวดล้อมของชุมชนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ 10) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และดำเนินโครงการ

ด้านที่ 2 ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) 1) แผนมีการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน 2) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ 3) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ 4) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ 5) บุคลากรในการดำเนินโครงการมีจำนวนเพียงพอ 6) งบประมาณในการดำเนินโครงการเพียงพอ 7) มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือใช้ในโครงการอย่างเพียงพอ 8) สถานศึกษามีคู่มือ เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ 9) สถานศึกษามีหลักสูตรสื่อการสอนที่มีคุณภาพและทันสมัย 10) อาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ

ด้านที่ 3 ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) 1) ประชุมครู บุคลากร และวิทยากรในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง 2) การวางแผนในการดำเนินงานของโครงการสู่การปฏิบัติ 3) สถานศึกษาจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการแบบมีส่วนร่วม 4) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากร วิทยากร และผู้เกี่ยวข้อง 5) การกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการ มีความชัดเจนและเหมาะสม 6) ดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ 7) สถานศึกษาจัดให้มีการจัดกิจกรรมมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร 8) การให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ 9) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการอย่างสม่ำเสมอ 10) มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ

ด้านที่ 4 ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) 1) แผนดำเนินงานโครงการที่มีความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้ 2) ภาควิชาช่วยและชุมชนให้การสนับสนุน 3) วิทยากรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียนการสอนของวิทยากรมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร 5) วิทยากรแนะนำแนวทางให้ผู้เรียนบันทึกผลอย่างเป็นระบบ 6) ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตร 7) ผู้เรียนนำความรู้ไปสร้างอาชีพและมีรายได้ 8) สถานศึกษามีผลการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม 9) มีการนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลโครงการไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพิจารณาในการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไป 10) มีการนำผลการดำเนินโครงการมาใช้ในการพัฒนาการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไป

2. ผลการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครสวรรค์ ได้ดังนี้

2.1 ด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายข้อพบว่า โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน สกร. นครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก และวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่แผนมีการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก และงบประมาณในการดำเนินโครงการเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษาจัดให้มีการจัดกิจกรรมมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ อยู่ในระดับมาก และการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วิทยากรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ มีการนำผลการดำเนินโครงการมาใช้ในการพัฒนาการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไปอยู่ในระดับมาก และภาคีเครือข่ายและชุมชนให้การสนับสนุน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา สามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านการประเมินบริบท (Context Evaluation : C) ประกอบด้วย 1) สถานศึกษามีความจำเป็นและความต้องการในการจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน 2) สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้อย่างชัดเจน 3) โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา 4) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชน 5) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของสำนักงาน สกร. นครสวรรค์ 6) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง 7) วัตถุประสงค์โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน 8) วัตถุประสงค์หลักการและเหตุผลมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีการดำเนินงาน 9) สภาพแวดล้อมของชุมชนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ 10) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และดำเนินโครงการ ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินด้านบริบทจะต้องประเมินเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และเงื่อนไขต่างๆ ที่รายล้อมเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยเราต้องคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการในการจัดทำโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การกำหนดนโยบาย ทิศทางและสภาพปัญหาของชุมชน โดยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรคให้สอดคล้องกับสภาพจริง มีหลักการและเหตุผลและเอื้อต่อการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน รอดประพันธ์ (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างชัดเจน โครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้ปกครองและชุมชนและวัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประวดี สุทธิประภา (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสารวิทยา เป้าหมายและแนวการดำเนินงานของโครงการ สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การออกแบบกิจกรรมในโครงการมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งด้านการ

บริหาร การจัดการเรียนการสอน และคุณภาพนักเรียนและโรงเรียนออกแบบกิจกรรมเหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพตามเป้าหมายความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล

ด้านที่ 2 ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation: I) เครื่องมือประกอบด้วย 1) แผนมีการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน 2) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ 3) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ 4) ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ 5) บุคลากรในการดำเนินโครงการมีจำนวนเพียงพอ 6) งบประมาณในการดำเนินโครงการเพียงพอ 7) มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการอย่างเพียงพอ 8) สถานศึกษามีคู่มือ เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ 9) สถานศึกษามีหลักสูตรสื่อการสอนที่มีคุณภาพและทันสมัย 10) อาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ ทั้งนี้เพราะการประเมินปัจจัยเบื้องต้นต้องมีการวางแผนการดำเนินโครงการไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการมีความพร้อม มีบุคลากร งบประมาณ สนับสนุน ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ที่เพียงพอและทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวดี สุทธิประภา (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมด้านปัจจัยนำเข้าของโครงคุณภาพการศึกษาทั้งระบบตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสารวิทยา โรงเรียนมีศักยภาพในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมในโครงการ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความพร้อมในการดำเนินโครงการตามกิจกรรมที่วางแผนไว้ และโรงเรียนมีเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่ายที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพต่อการดำเนินโครงการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิลาชัย ถาวร(2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเหมาะสม และเพียงพอ สื่อประกอบการสอนมีความเหมาะสมบุคลากรในการดำเนินโครงการมีความเพียงพอและเหมาะสมมีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการอย่างเพียงพอและเหมาะสมและงบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอและเหมาะสม

ด้านที่ 3 ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เครื่องมือประกอบด้วย 1) ประชุมครู บุคลากร และวิทยากรในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง 2) การวางแผนในการดำเนินงานของโครงการสู่การปฏิบัติ 3) สถานศึกษาจัดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการแบบมีส่วนร่วม 4) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากร วิทยากร และผู้เกี่ยวข้อง 5) การกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินการ มีความชัดเจนและเหมาะสม 6) ดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ 7) สถานศึกษาจัดให้มีการจัดกิจกรรมมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร 8) การให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบ และผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ 9) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการอย่างสม่ำเสมอ 10) มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินโครงการ ทั้งนี้เพราะการประเมินกระบวนการต้องมีการวางแผนและดำเนินการ ตามขั้นตอนและแผนที่วาง การกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินการ ต้องความชัดเจนและเหมาะสม ให้ความรู้แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลของโครงการอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน รอดประพันธ์ (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงานของโครงการขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการ ดำเนินโครงการเมื่อพบว่าบกพร่อง มีการวางแผนการดำเนินโครงการสู่การปฏิบัติและมีการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสาร

ประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจขั้นตอนและวิธีดำเนินการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิลาชัยถาวร (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการประเมินโครงการ หลังเสร็จสิ้นโครงการ โรงเรียนมีการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนมีการกำกับ นิเทศ ติดตามการดำเนินงานของโครงการ โรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรม และ ปฏิบัติตามแผนโครงการครบทุกกิจกรรม และโรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุง การดำเนินการในโครงการ

ด้านที่ 4 ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เครื่องมือประกอบด้วย 1) แผนดำเนินงานโครงการที่มีความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้ 2) ภาควิชาและชุมชนให้การสนับสนุน 3) วิทยากรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 4) การจัดการเรียนการสอนของวิทยากรมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามมาตรฐานของหลักสูตร 5) วิทยากรแนะนำแนวทางให้ผู้เรียนบันทึกผลอย่างเป็นระบบ 6) ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตร 7) ผู้เรียนนำความรู้ไปสร้างอาชีพและมีรายได้ 8) สถานศึกษามีผลการดำเนินโครงการอย่างเป็นรูปธรรม 9) มีการนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลโครงการไปใช้ในการกำหนดแนวทางการพิจารณาในการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไป 10) มีการนำผลการดำเนินโครงการมาใช้ในการพัฒนาการจัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในครั้งต่อไป ทั้งนี้เป็นเพราะการประเมินผลผลิตต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่เกิดขึ้นกับ ตัวผู้เรียน ครูและบุคลากร ตลอดจนศูนย์การเรียนรู้ ความพึงพอใจในการดำเนินการตามโครงการ ผลลัพธ์ทั้งสะท้อน ผลผลิต (output) ผลลัพธ์ (outcome) ผลกระทบ (impact) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน รอดประพันธ์ (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลผลิตจากการดำเนินโครงการ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ใน การปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและสามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ นำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญา ลิ้มสถาพร (2567) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนปฐมวัย ต่อโครงการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายอนุบาลโดดเด่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความคิดเห็นโดยรวมด้านผลผลิตของการประเมิน กิจกรรมหลัก 5 กิจกรรมสรุปได้ดังนี้ 1) กิจกรรมการปรับกระบวนการบริหารจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยด้วย UPSIDE Model สู่การปฏิบัติ 2) กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเพื่อบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่น 3) กิจกรรมพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะสมองเด็กปฐมวัยของโครงการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย 4) กิจกรรมส่งเสริมการผลิตสื่อการสอนและการใช้สื่อการสอนระดับ ปฐมวัยสู่ห้องเรียน และ 5) กิจกรรมค่านักวิทยาศาสตร์น้อยเพื่อ พัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

2. ผลการประเมินโครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผลการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ มีการบริหารจัดการและการดำเนินงานโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวิเคราะห์บริบท จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรคและโอกาส ก่อนมีการดำเนินงานตามโครงการ จึงมีแนวทางในการทำงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน เกิดบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ด้านปัจจัยนำเข้า มีการส่งเสริมสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ แรงงาน เงินทุน ทรัพยากรต่างๆ ยกระดับศูนย์ฝึกให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีกระบวนการ เทคนิควิธี ขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากกิจกรรมที่ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้

ดำเนินการเกิดผลลัพธ์ที่ดี สร้างความพึงพอใจ ต่อผู้เรียน ครูและบุคลากรตลอดจนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัฒน์ ตุ่นบุตรเสลา (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นด้านบริบท ความพึงพอใจด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตอยู่ในระดับสูงทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของกรีน ผุยบุโรย (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท มีการดำเนินงานวางแผน เพื่อกำหนดหลักการ และวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกันกับแผนงานและโครงการสอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาพของทุกคนมีการกำหนดรูปแบบของการจัดทำโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีการกำหนดนโยบายและวางแผนกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมมีการตั้งคณะกรรมการก่อนการดำเนินงานมีการวางแผนเพื่อประสานงานกับหน่วยงาน 3) ด้านกระบวนการ มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการเป็นปัจจุบันแต่งตั้งคณะกรรมการประชุมวางแผนก่อนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน 4) ด้านผลผลิต ดำเนินกิจกรรมที่ปรากฏในแผน/โครงการอย่างมีความก้าวหน้าตามแผนที่วางไว้ซึ่งแผนงาน/โครงการที่ดำเนินขึ้นมีประโยชน์ต่อนักเรียนและครอบครัว และชุมชนอย่างยิ่ง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีร์ อัครธิมากร (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท (context) สามารถลดขยะ มูลฝอยที่มีในชุมชนของเขตบางเขนได้เป็นจำนวนมาก ทำให้เขตบางเขนสะอาด ถูกสุขอนามัย สวยงาม น่าอยู่ขึ้นกว่าเดิม ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) พบว่า บุคลากรที่ได้เข้าอบรมสามารถนำองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนไปประยุกต์ใช้กับประชาชนในพื้นที่เขตบางเขนได้เป็นอย่างดี ด้านกระบวนการ (Process) พบว่า กระบวนการจัดทำโครงการในครั้งนี้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนร่วมกันรับฟังสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนตั้งเป้าหมายในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างชัดเจน ด้านผลลัพธ์ (Output) ทั้ง 4 ด้าน ผลรวมของการประเมินทุกด้าน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา มีความสัมพันธ์ดังนี้

วงกลมชั้นที่ 1 ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมาย คือ การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา

วงกลมชั้นที่ 2 ได้แก่ การประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต ที่บูรณาการหลักไตรสิกขา

วงกลมชั้นที่ 3 ได้แก่ หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักไตรสิกขา

กระบวนการที่ 1 อธิบายผลของการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ และ 4) ด้านผลผลิต เพื่อสร้างการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

กระบวนการที่ 2 เป็นการใช้หลักธรรมไตรสิกขา เป็นตัวกำกับในการสร้างเครื่องมือการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในการสร้างการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท การนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการประเมินบริบทของโครงการเป็นการทำให้เราสามารถทบทวนและวิเคราะห์โครงการในมิติที่หลากหลายได้อย่างครอบคลุม ซึ่งศีลเป็นหลักการที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณและคุณค่าที่มีต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโครงการ สมาธิเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนและดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และปัญญาเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างชาญฉลาด เมื่อนำทั้งสามหลักการนี้มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ จะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์และเข้าใจโครงการได้อย่างครบถ้วน และเห็นภาพรวมของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในระยะยาวอย่างชัดเจน การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในการประเมินโครงการจึงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างแผนการดำเนินงานที่มีความยั่งยืนและเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เรามุ่งเน้นให้บริการด้วย ดังนั้น การใช้หลักไตรสิกขามาประยุกต์ในการประเมินโครงการ ด้านบริบทเป็นการแสดงถึงความเข้าใจและการใช้ความรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาโครงการให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดในระยะยาวและสามารถให้ประโยชน์ทั้งในด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านปัจจัยนำเข้า การนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า ช่วยให้เราสามารถตระหนักถึงด้านบวกและด้านลบของโครงการอย่างครอบคลุม โดยศีลช่วยในการประเมินความเหมาะสมและความเที่ยงตรงของโครงการตามหลักจรรยาบรรณ สมาธิช่วยในการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการและวางแผนการดำเนินโครงการให้อยู่ในกรอบที่สมเหตุสมผล และปัญญาช่วยในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ หลักไตรสิกขาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้โครงการมีเสถียรภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3. ด้านกระบวนการ การนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ ด้านกระบวนการ ช่วยให้โครงการมีการดำเนินงานที่มีความเป็นระบบ ศีลเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีและถูกต้อง ซึ่งเป็นกรอบที่ช่วยให้ทุกคนในทีมหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณและมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ อีกทั้งยังช่วยเสริมความน่าเชื่อถือในการดำเนินโครงการด้วย สมาธิช่วยในการวางแผนและจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพโดยการจัดการเวลาและทรัพยากรให้เหมาะสมเพื่อให้โครงการดำเนินไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และปัญญาช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันถ่วงที ดังนั้น การนำหลักไตรสิกขามาใช้ในกระบวนการดำเนินของโครงการเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้โครงการมีความสำเร็จและมีผลลัพธ์ที่ดีตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. ด้านผลผลิต การนำหลักไตรสิกขา ซึ่งประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ ด้านผลผลิต ช่วยให้เราสามารถมองผลสำเร็จโดยภาพรวมขององค์กรได้ ศีลช่วยการมองผลสำเร็จของโครงการในด้านการปฏิบัติงานว่ามีความถูกต้อง เที่ยงธรรม ดำเนินการไปตามกรอบของกฎหมายหรือไม่ มีผลกระทบต่อคนในสังคม หรือ ชุมชน อย่างไรบ้าง สมาธิช่วยประเมินผลสำเร็จของโครงการว่ามีการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ การจัดสรรเวลาและทรัพยากรในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และด้านปัญญาช่วยติดตามผลการปฏิบัติงานว่าตลอดการดำเนินโครงการทีมงานได้พบกับปัญหาใดบ้าง มีวิธีการแก้ปัญหานั้นอย่างไร และมีวิธีป้องกันไม่ให้เกิดปัญหานั้นซ้ำอีกอย่างไร จะเห็นได้ว่าเมื่อนำหลักไตรสิกขามาช่วยในการประเมินผลลัพธ์ของการดำเนินโครงการจะช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องมีประสิทธิภาพต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 กำหนดรูปแบบโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม
 - 1.2 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ โดยบูรณาการหลักพุทธธรรมอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง
 - 1.3 จัดทำโครงการ อบรมพัฒนา เพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการพัฒนาส่งเสริมอาชีพและการถ่ายทอดความรู้ ให้กับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาควรพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์
 - 2.2 ควรทำการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักพุทธธรรม
 - 2.3 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบการประเมินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3-5 ปี เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพัฒนาการทางด้านงานวิชาการที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรีน พุยบุโรย. (2557). การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนโนนสีดาวิทยา อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เจนจิรา วงศ์ทอง. (2566). การประเมินโครงการส่งเสริมโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยใช้ CIPP Model ของโรงเรียนเกาะพะงันศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุราษฎร์ธานี ชุมพร. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (9)3. 65-76.
- ธัญวาล ลิ้มสถาพร. (2567). การประเมินโครงการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายอนุบาลโดดเด่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model. แหล่งที่มา <http://pbn3.thaismartoffice.com>. สืบค้นเมื่อ 20 เม.ย. 2567.
- นิวัฒน์ ตุ่นบุตรเสลา. (2556). การประเมินผลการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ตรวจประเมินการจัดการพลังงานภายในองค์กร. วารสารวิทยบริการ. (24)2. 31-42.
- ประทีป ไชยเมือง. (2561). การประเมินโครงการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนอย่างสมดุลของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 4. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนบดินทรเดชา.
- ประวดี สุทธิประภา. (2567). การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ระบบตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสารวิทยา. แหล่งที่มา http://www.ska2go.th/reis/data/research/25640617_155221_0130.pdf สืบค้นเมื่อ 20 เม.ย. 2567.
- ปวีร์ อัคราธิมากร. (2558). การประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชนของสำนักงานเขตบางเขนในกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการระดับชาติ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ปิยะภา ใจชื่อสมบูรณ์. (2563). การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง). การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุพิน รอดประพันธ์. (2567). การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซีบี (CIPP Model) โรงเรียนวัดห้วยธารทหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. แหล่งที่มา http://www.ska2go.th/reis/data/research/25640617_155221_0130.pdf สืบค้นเมื่อ 20 เม.ย. 2567.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิลาชัย ถาวร. (2565). การประเมินโครงการพัฒนาโครงการคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบวรนิเวศ ศาสนาในพระสังฆราชูปถัมภ์. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เสาวลักษณ์ สร้อยสวน. (2563). การประเมินโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ประจำปีงบประมาณ 2563. รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร*

RELATIONSHIP BETWEEN COMPETENCY OF EDUCATIONAL INSTITUTION
ADMINISTRATORS AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS
UNDER LAKSI DISTRICT OFFICE, BANGKOK

¹อาทิตรณ สเนสาร Artitapron Sensarn ²วลีภา รุมาคม Vassiga Rumakhom

^{1,2}มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น Saint John's University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Kru.Artitapon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงบรรยาย กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู จำนวน 144 คน ในปีการศึกษา 2566 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลและใช้สถิติเบื้องต้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่กรุงเทพมหานครมีสมรรถนะในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในทางเดียวกันการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่กรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานครกับการบริหารวิชาการมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก

คำสำคัญ: สมรรถนะ, การบริหารวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to: 1) study the competency of school administrators under the jurisdiction of the Office of the Fourth Educational Area, Bangkok, 2) examine the academic management of schools under the jurisdiction of the Office of the Fourth Educational Area, Bangkok, and 3) investigate the relationship between the competency of school administrators and the academic management of schools under the jurisdiction of the Office of the Fourth Educational Area, Bangkok. The research utilized a descriptive research method with a sample group of 144 teachers in the academic year 2023. The research tools included questionnaires for data collection and basic statistical analysis methods such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation coefficient. The research findings indicate that

*Received: April 20, 2024. Revised: December 04, 2024. Accepted: December 17, 2024.

school administrators of schools under the jurisdiction of the Office of the Fourth Educational Area, Bangkok, have the highest overall competency level. Similarly, the academic management of schools under this jurisdiction is also at the highest level. Furthermore, there is a significantly high positive correlation between the competency of school administrators and academic management in schools under the Office of the Fourth Educational Area, Bangkok.

Keywords: Competency, Academic Management, School Administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของบุคคลและสังคมตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารวิชาการเป็นงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษา การบริหารงานวิชาการจำเป็นต่อการพัฒนานักเรียนและคุณภาพของโรงเรียน (กัญญาภิญญ์ สิริตันเจริญ และสุนันท์ ช่วยชู, 2566)

ดังนั้น การบริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมที่สมดุลและมีคุณภาพ การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนและเยาวชน โดยการเน้นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศ อย่างไรก็ตาม พบว่า โรงเรียนสังกัดยังมีปัญหาในการบริหารการศึกษา เช่น ประสิทธิภาพการเรียนการสอนไม่ตรงตามเป้าหมาย การทดสอบ O-NET ไม่ถึงเป้าหมาย และขาดระบบฐานข้อมูลที่เหมาะสม การปรับปรุงควรให้ครูพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยี เสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำผลจากการแลกเปลี่ยนมาปรับปรุงการเรียนการสอน และจัดทำสารสนเทศเป็นระบบ เพื่อการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (ปริยานุช ธนะฉันทน์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศ์กุล, 2566) โดยการบริหารจัดการสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก และมีอิทธิพลต่อการจัดการการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งการบริหารการศึกษามีความสำคัญเพราะการศึกษาของเยาวชน การที่จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่นๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการบริหารการศึกษานั้นเอง (สร้อยสุดา ศุภมาตย์ และทับทิมทอง กอบัวแก้ว, 2566)

ความสำคัญของการบริหารวิชาการในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีผลสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา สมรรถนะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งของการบริหารวิชาการ การวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์บวกทางสถิติที่สำคัญระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร อันจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารและการบริหารวิชาการ เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ครู และโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ประชากรข้าราชการครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2566 มีจำนวนทั้งสิ้น 227 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างของข้าราชการครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2566 มีจำนวน 144 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตาราง Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยผู้วิจัยทำการเทียบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง 144 คน กับประชากรทั้งหมดเพื่อกำหนดจำนวนข้าราชการครูที่จะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละโรงเรียน จากนั้นผู้วิจัยจะคัดเลือกข้าราชการครูที่จะตอบแบบสอบถามโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม 1 ชุดที่มี 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีข้อความเกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ที่มีทั้งหมด 31 ข้อ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ที่มีทั้งหมด 41 ข้อ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการหาคุณภาพของแบบสอบถามใช้สถิติ ดังนี้ 1) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) 2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีครอนบาค 3) สำหรับสถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร มีสมรรถนะทั่วไปอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการพิจารณาสมรรถนะตามด้านต่างๆ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สมรรถนะด้านแรงจูงใจ ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการกระตุ้นและสร้างกำลังใจให้กับคณะงานอย่าง

มีประสิทธิภาพ ตามมาด้วยสมรรถนะด้านคุณลักษณะ และสมรรถนะด้านเจตคติ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงเช่นกัน ส่วนสมรรถนะด้านความรู้ และสมรรถนะด้านทักษะ อยู่ในระดับที่สูงมากเช่นกัน ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. สมรรถนะด้านความรู้	4.68	0.52	มากที่สุด	4
2. สมรรถนะด้านทักษะ	4.67	0.57	มากที่สุด	5
3. สมรรถนะด้านคุณลักษณะ	4.71	0.52	มากที่สุด	2
4. สมรรถนะด้านแรงจูงใจ	4.73	0.48	มากที่สุด	1
5. สมรรถนะด้านเจตคติ	4.70	0.53	มากที่สุด	3
ภาพรวม	4.69	0.51	มากที่สุด	

2. ผลการศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

การบริหารวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การวางแผนงานวิชาการ	4.68	0.52	มากที่สุด	9
2. การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา	4.70	0.51	มากที่สุด	6
3. การบริหารการจัดการเรียนรู้	4.70	0.52	มากที่สุด	7
4. การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.71	0.50	มากที่สุด	4
5. การวัดผลประเมินผลการเรียน	4.70	0.52	มากที่สุด	7
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้	4.72	0.50	มากที่สุด	2
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.71	0.50	มากที่สุด	4
8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.73	0.52	มากที่สุด	1
9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ	4.72	0.51	มากที่สุด	3
ภาพรวม	4.71	0.49	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการพิจารณาสมรรถนะตามด้านต่างๆ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ซึ่งเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับทักษะและความรู้ของนักเรียนโดยการร่วมมือกับชุมชน ตามมาด้วย การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบที่น่าสนใจและทันสมัย และการประกันคุณภาพการศึกษา กับงานวิชาการ ซึ่งเน้นการให้ความสำคัญกับคุณภาพของการศึกษาและงานวิชาการ

การบริหารวิชาการด้านการวางแผนงานวิชาการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ระดับ 4.68 โดยมีความแปรปรวนระดับ 0.52 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมุ่งมั่นในการจัดทำแผนงานวิชาการให้ครบถ้วนตามความต้องการและความจำเป็นในการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศงานวิชาการได้ครบถ้วนตามความต้องการและความจำเป็นในการใช้งานมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ระดับ

4.71 โดยมีความแปรปรวนระดับ 0.55 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับคุณภาพการบริหารวิชาการด้านการวางแผนงานวิชาการในภาพรวมถือว่าดีเยี่ยมและมีการจัดการในแต่ละด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารวิชาการด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ระดับ 4.73 และมีความแปรปรวนระดับ 0.52 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมุ่งมั่นในการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียนด้วยการประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารยังส่งเสริมให้ชุมชนเข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียน และรวบรวมความคิดเห็นที่หลากหลายจากชุมชนมาใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียนโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ระดับ 4.72 และมีความแปรปรวนระดับ 0.55 อยู่ในระดับมากที่สุด คุณภาพการบริหารวิชาการด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียนถือว่าดีเยี่ยมและมีการจัดการในแต่ละด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y ₉	Y _{total}
X ₁	0.860**	0.859**	0.929**	0.868**	0.888**	0.894**	0.893**	0.856**	0.907**	0.918**
X ₂	0.839**	0.845**	0.926**	0.861**	0.897**	0.872**	0.909**	0.810**	0.876**	0.905**
X ₃	0.878**	0.909**	0.951**	0.899**	0.921**	0.911**	0.921**	0.882**	0.918**	0.948**
X ₄	0.903**	0.883**	0.874**	0.826**	0.812**	0.812**	0.822**	0.852**	0.815**	0.890**
X ₅	0.908**	0.916**	0.941**	0.892**	0.902**	0.903**	0.906**	0.892**	0.901**	0.947**
X _{total}	0.906**	0.914**	0.967**	0.908**	0.928**	0.920**	0.935**	0.889**	0.926**	0.960**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการวิเคราะห์ตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานครในระดับสูงมาก โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกที่สูงกับด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.967 และมีความสัมพันธ์ต่ำสุดกับด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.889 การปรับปรุงสมรรถนะและทักษะของผู้บริหารสามารถช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นจุดเด่นที่มีผลกระทบต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการมากที่สุด ส่วนการส่งเสริมให้ชุมชนเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียน และการสรุปรวมความคิดเห็นที่หลากหลายจากชุมชนมาใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียน มีผลกระทบที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น การส่งเสริมคุณภาพและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งทางวิชาการอย่างยั่งยืน

สมรรถนะด้านทักษะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญในระดับสูงมาก ($r = 0.905$) โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ทุกด้าน ในระดับสูงมาก โดยมีลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยดังนี้ การบริหารจัดการการเรียนรู้ (Y3) ในระดับสูงมาก ($r = 0.926$) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y7) ในระดับสูงมาก ($r = 0.909$) การวัดผลประเมินผลการเรียน (Y5) ในระดับสูงมาก ($r = 0.897$) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ (Y9) ในระดับสูงมาก ($r = 0.876$) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ (Y6) ในระดับสูงมาก ($r = 0.872$) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (Y4) ในระดับสูงมาก ($r = 0.861$) การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา (Y2) ในระดับสูงมาก ($r = 0.845$) การวางแผนงานวิชาการ (Y1) ในระดับสูงมาก ($r = 0.839$) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ (Y8) ในระดับสูงมาก ($r = 0.810$) สมรรถนะด้านคุณลักษณะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญในระดับสูงมาก ($r = 0.948$) โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ทุกด้าน ในระดับสูงมาก โดยมีลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อยดังนี้ การบริหารจัดการการเรียนรู้ (Y3) ในระดับสูงมาก ($r = 0.951$) การวัดผลประเมินผลการเรียน (Y5) ในระดับสูงมาก ($r = 0.921$) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Y7) ในระดับสูงมาก ($r = 0.921$) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ (Y9) ในระดับสูงมาก ($r = 0.918$) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ (Y6) ในระดับสูงมาก ($r = 0.911$) การบริหารจัดการหลักสูตรระดับสถานศึกษา (Y2) ในระดับสูงมาก ($r = 0.909$) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน (Y4) ในระดับสูงมาก ($r = 0.899$) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ (Y8) ในระดับสูงมาก ($r = 0.892$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

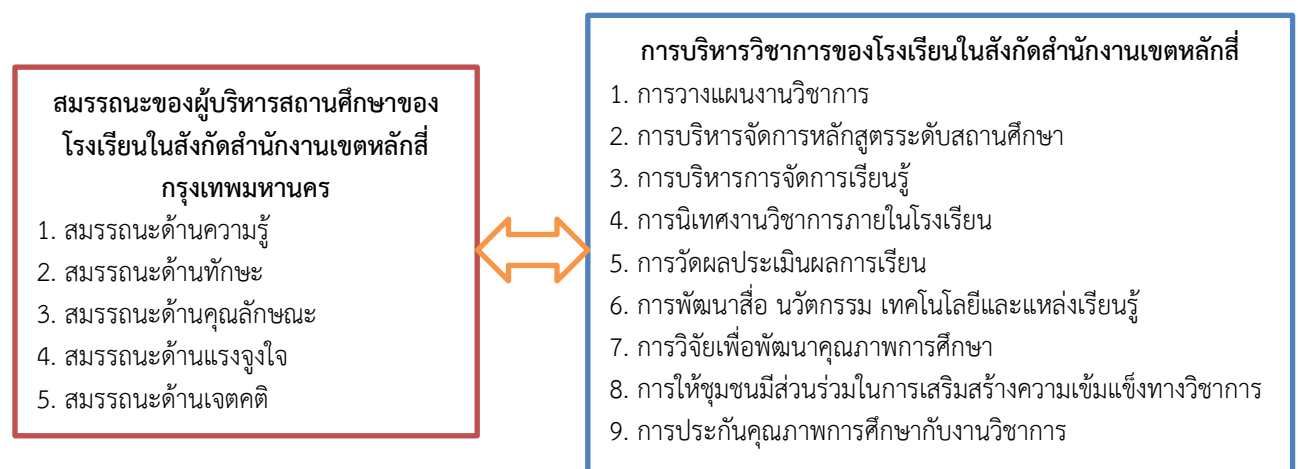
จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่มีสมรรถนะในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือสมรรถนะด้านแรงจูงใจ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังใจเพื่อสร้างแรงกระตุ้นในการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากร เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และบรรลุตามเป้าหมาย โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างแรงจูงใจของครูกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ในการวิจัยนี้มีความสำคัญที่จะส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การศึกษาได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรพรณ์ภูฏ์ ภูมิรินทร์ และสายสุตา เตียเจริญ (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าสูงที่สุดทั้งในสมรรถนะหลักและประจำสายงาน การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ก็ได้รับการประเมินว่ามีประสิทธิภาพมาก นอกจากนี้พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์สินี โภชนกุล (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของ

ผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้านต่างๆ การเปรียบเทียบและการใช้สมรรถนะในการขับเคลื่อนความสำเร็จของรางวัล OBECQA ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนและหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กร ผู้บริหารยังต้องพัฒนาตนเองและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีความยืดหยุ่น นอกจากนี้ การวางแผนกลยุทธ์ที่มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายชัดเจนเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานและการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางเดียวกันยังสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญชนก แซ่โค้ว (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราอีกด้วย

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ การพัฒนาสมรรถนะและทักษะของผู้บริหารสามารถช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นจุดเด่นที่มีผลกระทบต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการมากที่สุด นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ชุมชนเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียน และการสรุปรวมความคิดที่หลากหลายจากชุมชนมาใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียนมีผลกระทบที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้น การส่งเสริมคุณภาพและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีผลทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งทางวิชาการอย่างยั่งยืน โดยมีการอ้างอิงจากข้อมูลการวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในระดับสูงมาก ซึ่งแสดงถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ที่มีอยู่ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารและคุณลักษณะต่างๆ กับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาเน้นไปที่การตรวจสอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์นี้เพื่อให้มีการสรุปและแสดงถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและยั่งยืน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนาผู้บริหาร ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารและการบริหารวิชาการของโรงเรียนสามารถช่วยในการพัฒนาทักษะและความรู้ของผู้บริหารในด้านการบริหารวิชาการ เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

1.2 การวางแผนและประเมินผล ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์นี้สามารถนำมาใช้ในการวางแผนและประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น การกำหนดเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษา โดยใช้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารและการบริหารวิชาการ

1.3 การสร้างนโยบาย ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์นี้ช่วยในการสร้างนโยบายที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน โดยการให้ความสำคัญและการสนับสนุนให้ผู้บริหารมีสมรรถนะที่เพียงพอเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม อาทิ เพศ อายุ ขนาดโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงาน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม อาทิ เพศ อายุ ขนาดโรงเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงาน

2.3 ควรศึกษาและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

2.4 ควรศึกษาและจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาภิญญ์ สิริรัตน์เจริญ และสุนันท์ ช่วยชู. (2566). แนวทางการพัฒนาการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทย. *วารสารมณีเชษฐารามวัดจอมมณี*. 6(1). 32-49.
- ขวัญชนก แช้วแก้ว. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรพรณัฐ ภูมิรินทร์ และสายสุตา เตียเจริญ. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 11(1). 215-216

- ปริญญ์ ณะฉันทน์, นิพนธ์ วรรณเวช และสาโรจน์ เผ่าวงศากุล. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. **วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย**. 5(1). 1-12.
- พิชญ์สินี โกชนุกุล. (2564). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 15(3). 109-130.
- สร้อยสุดา ศุภมาตย์ และทับทิมทอง กอบัวแก้ว. (2566). การบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21. แหล่งที่มา <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/miniconference/article/view/4305> สืบค้นเมื่อ 5 ม.ค. 2567.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักปาปนิกรรม*

THE GUIDELINES FOR STRENGTHENING VISIONARY LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN THE NAKHON SAWAN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA 1 ACCORDING TO PĀPAṆIKA-DHAMMA

¹อ้นชूरีย อำพาศ Aunchuree Ampas ²ธานี เกสทอง Thanee Gesthong

³วรกฤต เดือนช้าง Worrakrit Thuenchang

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Aunchuree_Ampas@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักปาปนิกรรม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 292 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์เขต 1 ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ตามลำดับ และ 2) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักปาปนิกรรม ประกอบด้วย (1) การสร้างวิสัยทัศน์ การสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย (2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การกำหนดแผนงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน และเผยแพร่วิสัยทัศน์ เทคนิควิธีการเรียนรู้ด้วยช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย (3) การปฏิบัติวิสัยทัศน์ การส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ ในการกำกับ ประเมิน ติดตาม และรายงานผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (4) การเป็นแบบอย่าง การส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมิน การพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม คุณธรรม จริยธรรม และประกาศเกียรติคุณผู้บริหารที่ดี

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, ผู้บริหารสถานศึกษา, หลักปาปนิกรรม

Abstract

This research aims to 1) study the visionary leadership of school administrators and 2) find ways to enhance visionary leadership of school administrators according to the Pāṇḍika-dhamma principle (Qualities of a successful businessman). It is a mixed-method research. The quantitative research used a questionnaire with a sample of 292 people. The data were analyzed using research statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research used interviews with 9 key informants. The results of the research found that 1) the visionary leadership of school administrators in the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 1 overall had the highest opinions. When considering each aspect, the opinions were at the highest levels in all 4 aspects: being a good role model, disseminating vision, practicing vision, and creating vision, respectively. 2) The guidelines for enhancing visionary leadership of school administrators according to the Pāṇḍika-dhamma principle consisted of (1) Creating vision, supporting school administrators in systematically compiling information to be used to determine the vision so that administrators had the knowledge and ability to manage and use modern digital technology devices. (2) Disseminating vision, setting a plan for school administrators to hold meetings with parents of students to exchange opinions with teachers and parents of students and disseminate the vision, learning techniques through various communication channels. (3) Vision practice, promoting educational institution administrators to have a process for planning operations according to the vision, in supervising, evaluating, following up and reporting the results of operations according to the vision using digital technology. (4) Being a role model, promoting educational institution administrators to create networks for developing morality and ethics, promoting administrators to use digital technology in evaluating, developing morality, ethics, morality, ethics and announcing the honors of good administrators.

Keywords: Visionary Leadership, School Administrators, Pāṇḍika-Dhamma Principle

บทนำ

สถานศึกษาเป็นองค์การทางสังคมมีหน้าที่ให้บริการด้านการศึกษามีความจำเป็นอย่างต้องบริหารให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการคุณภาพ เพื่อประสิทธิภาพการทำงานสูงสุดขององค์การ ทั้งนี้ เนื่องจากวิสัยทัศน์เป็นภาพอนาคตที่พึงประสงค์ ซึ่งบุคคลหรือองค์การต้องการให้เป็นเป้าหมายในการพัฒนา ประจักษ์จะไปถึงวิสัยทัศน์จึงมีความสำคัญต่อผู้นำการศึกษาและสถานศึกษา โดยช่วยให้ผู้นำการศึกษาสร้างพลังและชี้ทางการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง ที่เหมาะสมปรับภาพการมองทิศทางการในระยะยาวของผู้นำให้กระจ่างชัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการทำงานของสถานศึกษาในฐานะที่เป็นองค์การ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การสร้างทิศทาง โดยการพัฒनावิสัยทัศน์ของอนาคตระยะไกลและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นสำหรับการบรรลุความสำเร็จของวิสัยทัศน์ 2) การวางแผนที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับคน มีการสื่อสารทุกรูปแบบกับกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและประสานงานรวมถึงการสร้างอิทธิพลที่ทำให้เกิดทีมงานและแนวร่วมให้เข้าใจ ยอมรับในวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ดังกล่าว 3) สร้างแรงจูงใจ แร้งบันดาลใจให้สามารถเอาชนะอุปสรรคด้านการเมือง ด้านรูปแบบการทำงานแบบเดิม และทรัพยากรที่ขวางกั้นการเปลี่ยนแปลง 4) การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงระดับสำคัญและมีศักยภาพทำให้การเปลี่ยนแปลงนั้นมีประโยชน์ต่อการในอนาคต

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบผลสำเร็จภายใต้แรงผลักดันของกระแสโลกาภิวัตน์ ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือของคนในองค์กร การมอบอำนาจให้บุคคลที่ทำหน้าที่รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมเชิงบวกที่สะท้อนทัศนคติของบุคลากรในองค์กร องค์การยุคใหม่จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผู้นำที่มีวิสัยทัศน์พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงประกอบกับต้องมีความยืดหยุ่นที่ เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้นำยุคใหม่จะต้องมีภาวะผู้นำ 3 ประการ คือ ภาวะผู้นำที่เปรียบเสมือนความสามารถที่สำคัญขององค์กร ภาวะผู้นำที่มีศักยภาพเป็นเลิศ และภาวะผู้นำที่เกิดจากการปฏิบัติงานภายใต้สภาพเสมือนจริงจึงจะสามารถจัดการองค์กรสามารถบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อจัดการและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม แต่เนื่องจากปัจจุบันผู้นำองค์กรยุคใหม่ต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลายภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายขององค์กรภายใต้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาผู้นำต้องมุ่งเน้นการปรับภาวะผู้นำให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่เกิดขึ้นจากผู้ใต้บังคับบัญชาและเปิดโอกาสให้มีอิสระในการทำงานมากขึ้น ซึ่งจิตวิญญาณที่ผู้นำยุคใหม่ต้องมีคือการมีวิสัยทัศน์ (Visionary)

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary leadership) เป็นแนวทางของภาวะผู้นำในปัจจุบันและสมัยใหม่ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นกุญแจสำคัญในการนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นภาวะผู้นำแนวใหม่ ซึ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร โดยการสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พฤติกรรมผู้นำเชิงวิสัยทัศน์นั้นต้องสร้างวิสัยทัศน์ที่เกิดจากการมองอนาคตมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ได้ว่าสิ่งที่องค์กรต้องการในอนาคตนั้น มีความเป็นไปได้จากนั้นต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์สื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจนและปฏิบัติตามวิสัยทัศน์เพื่อให้วิสัยทัศน์นั้นเกิดขึ้นจริง โดยการสร้างแรงกระตุ้นจูงใจให้สมาชิกมีส่วนร่วมมีการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่สมาชิก สนับสนุนวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือต้องสร้างความไว้วางใจแก่สมาชิกและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดอยู่ ทั้งหมดจำนวน 156 โรงเรียน จากผลการประเมิน การประกันคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. รอบ 4 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ผ่านการประเมิน จำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 โรงเรียนขนาดกลาง ผ่านการประเมิน จำนวน 23 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.5 และโรงเรียนขนาดเล็ก ผ่านการประเมินจำนวน 43 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 36.75 ข้อมูลดังกล่าวคิดเป็น

ร้อยละ 43.59 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน ยังขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ผ่านการประเมินการประกันคุณภาพนอก ซึ่งเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกทุก 5 ปี และดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี ในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้น เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาอย่างครอบคลุมทุกด้าน คือ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอนมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการและมาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

จากเหตุผลข้างต้นเป็นประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ตามหลักปาปนิกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณสมบัติหลายประการ คือ มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ มีคุณธรรม ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้คือสมรรถภาพของผู้บริหารนั่นเอง ซึ่งในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผู้บริหารควรมีในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ อันประกอบด้วยหลักปาปนิกรรม จึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการใช้ในการบริหารโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ ผู้บริหารการศึกษาควรยึดหลักปาปนิกรรม ในการทำงานอีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนได้อีกด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2563)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อประสิทธิผลของการบริหารองค์การ และมีความสำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ตามหลักปาปนิกรรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ตามหลักปาปนิกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบแบบผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 จำนวน 1,213 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 292 คน จากการเปิดตารางของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) และทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามคือปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) การสร้างวิสัยทัศน์ (2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (4) การเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษา จากเอกสาร บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้งได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) 7) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่และร้อยละ 2) แผลผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 หาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ตามหลักป้าปณิกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ให้การสัมภาษณ์ จำนวน 9 รูป/คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 ตามหลักป้าปณิกรรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบกับบริบทและนำมาสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ในภาพรวม

สภาพภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 ในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. การสร้างวิสัยทัศน์	4.55	0.50	มากที่สุด	4
2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.62	0.57	มากที่สุด	2
3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	4.61	0.49	มากที่สุด	3
4. การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.67	0.50	มากที่สุด	1
ภาพรวม	4.61	0.47	มากที่สุด	

2. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 1 ตามหลักป้าปณิกรรม สรุปประเด็นได้ว่า

2.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีควมนโยบายเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและเป็นสารสนเทศปัจจุบัน (จักขุมา) 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควมมีนโยบายให้สถานศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถของผู้บริหาร (จักขุมา) 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ ด้านวิชาการที่ทันสมัย และด้านสมรรถนะผู้บริหาร (จักขุมา) 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย เช่น zoom เป็นช่องทางในการเสริมสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (วิจิโร) 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความคิดการใฝ่รู้ในการสร้างวิสัยทัศน์ (วิจิโร) 6) ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประเมินการปฏิบัติงานตามที่กำหนดวิสัยทัศน์ และนำผลการประเมินมาวางแผนในการกำหนดวิสัยทัศน์ต่อไป (วิจิโร) 7) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีการพูดคุยร่วมกัน และมีการปฏิบัติช่วยเหลือสนับสนุนผู้อื่นให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถและทุ่มเทความพยายามให้กับงานอย่างเต็มที่ (นิสสัยสัมพันธ์)

2.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ได้แก่ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดแผนงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน และเผยแพร่วิสัยทัศน์ เสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้และการเผยแพร่วิสัยทัศน์ เช่น Google Classroom (จักขุมา) 2) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน เสนอแนะผู้บริหารได้มีความรู้เพื่อหาวิธีการและการแสวงหา และเผยแพร่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาผ่านช่องทางสื่อสาร รวมทั้งให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา (จักขุมา) 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำคู่มือในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ (วิจิโร) 4) ผู้บริหารได้มีการแสวงหาความรู้เพื่อหาวิธีการใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้และการเผยแพร่วิสัยทัศน์ เช่น Google Classroom Google Sites จัดทีมสาธิตให้ครูได้เห็นจริงในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิสัยทัศน์ (วิจิโร) 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดแผนงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน และเผยแพร่วิสัยทัศน์ เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิสัยทัศน์ (นิสสัยสัมพันธ์)

2.3 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ได้แก่ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดแผนงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน และเผยแพร่วิสัยทัศน์ (จักขุมา) 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้และการเผยแพร่วิสัยทัศน์ เช่น Google Classroom (จักขุมา) 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน เสนอแนะผู้บริหารได้มีความรู้เพื่อหาวิธีการและการแสวงหาและเผยแพร่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาผ่านช่องทางสื่อสารรวมทั้งให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา (จักขุมา) 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำคู่มือในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ (วิจิโร) 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสวงหาความรู้เพื่อหาวิธีการใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้และการเผยแพร่วิสัยทัศน์ เช่น Google Classroom Google Sites 6) ผู้บริหารสถานศึกษา จัดทีมสาธิตให้ครูได้เห็นจริงในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ (วิจิโร) 7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดแผนงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน และเผยแพร่วิสัยทัศน์เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิสัยทัศน์ (นิสสัยสัมพันธ์)

2.4 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ได้แก่ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม (จักขุมา) 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการนำ Google Sites มาใช้ในการประเมินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำคู่มือเว็บไซต์ ในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ (จักขุมา) 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมิน การพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมคุณธรรม จริยธรรมและประกาศเกียรติคุณผู้บริหารที่ดี (วิจิโร) 4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการสร้างและประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์องค์การ สามารถโน้มน้าวผู้ร่วมงาน ให้อยอมรับและมุ่งสู่วิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยเป็นผู้คิดริเริ่มความคิดใหม่ และนวัตกรรมใหม่ๆ สร้างความท้าทายให้เกิดกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงในทางบวก สามารถสนับสนุนให้มีกระบวนการ ทำงานเป็นทีมและสร้างขวัญกำลังใจ (นิสสัยสัมพันธ์)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักปาปนิกรธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างบรรยากาศสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจะขออภิปรายการสร้างบรรยากาศสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ที่มีระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้คำแนะนำจัดอบรมด้านความรู้ด้านวิชาการที่ทันสมัยและด้านสมรรถนะผู้บริหารแก่ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย เช่น zoom เป็นช่องทางในการเสริมสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความคิดการใฝ่

รู้ในการสร้างวิสัยทัศน์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการสร้างบรรยากาศสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการระดมความคิดที่ช่วยในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย เทพแสง (2552) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำในการเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างการยอมรับความไว้วางใจให้กับบุคลากรกระตือรือร้นในการทำงานมีความเพียรพยายามในการทำงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จมีจิตใจบริการ มีความซื่อสัตย์ให้ความไว้วางใจในการทำงานสร้างบรรยากาศที่ดีกับบุคลากรในการทำงาน

1.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการตระหนักและพร้อมอุทิศตนร่วมทำงานให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเผยแพร่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจะขออภิปรายการตระหนักและพร้อมอุทิศตนร่วมทำงานให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อเผยแพร่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่มีระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการแสวงหาความรู้เพื่อหาวิธีการใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จและเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในองค์กรการสนับสนุนทางด้านวิชาชีพขั้นสูง นโยบายเป้าหมาย จุดประสงค์ในการทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อื่นและองค์กรให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบว่า ความสามารถของผู้นำในการสร้างและสื่อสารถึงภารกิจหลักขององค์กรที่มาจากแรงบันดาลใจ วิสัยทัศน์ระบบค่านิยม ได้ว่าแผนกลยุทธ์และการปฏิบัติงานในองค์กรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของทองคำ พิมพ์า (2556) ที่ผลการวิจัยว่า ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการมองเห็นภาพ กำหนดเป้าหมาย แนวนโยบายในการวางแผนพัฒนาองค์กรให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพโดยภาพมีความเป็นไปได้และมีเป้าหมาย

1.3 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปรับแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคลและกลุ่มงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้น ผู้วิจัยจะขออภิปรายปรับแผนพัฒนาบุคลากรรายบุคคลและกลุ่มงานให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา มีระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายจัดทำแผนพัฒนาประจำปีผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาบุคลากรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปกำหนดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถของผู้บริหาร ให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ และวิชาการและการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความคิด การใฝ่รู้ในการสร้างวิสัยทัศน์ส่งเสริมและจัดหาเทคโนโลยีมาใช้ในการประเมินวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษารายงานผลการประเมินบันทึกปฏิบัติและเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบและปัจจุบันสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ไว้ ดังนี้ (1) การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สภาพปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดในอนาคต (2) การกำหนดค่านิยมของโรงเรียนที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร (3) สนับสนุนบุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถโดยเน้นการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม (4) สร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ กระตุ้นการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพในการทำงานและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (5)

สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการปรับปรุงผลการดำเนินงาน การบรรลุพันธกิจวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและจริยธรรมองค์กร

1.4 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่องานพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้วิจัยจะขออภิปรายการเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน มีระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการวางแผนการอบรม และเสริมสร้างภาวะผู้นำในการบริหารงาน 4 ฝ่าย เพิ่มศักยภาพในการทำงานให้เกิดทักษะประสบการณ์ในการบริหารงานในสถานศึกษาและมีกลยุทธ์และวิธีการในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมการจัดโครงการภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติแก่ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และสนับสนุนให้รักการทำงานโดยคัดเลือกผู้บริหารที่เป็นตัวอย่างที่ดีประกาศเกียรติคุณมอบรางวัลเป็นขวัญและกำลังใจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายในการกำกับติดตามประเมินและรายงานผลการปฏิบัติสอดคล้องกับแนวคิดของสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2545) ที่กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำต่อองค์กร 1) ช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงานหรือองค์การจะประกอบด้วยบุคคล จำนวนหนึ่งมารวมกัน จะมากหรือน้อยแล้วแต่ขนาดของหน่วยงานหรือองค์การ 2) ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร องค์กรจะต้อง มีปัจจัยเอื้ออำนวยหลายอย่างที่จะทำให้สมาชิกตั้งใจและทุ่มเทในการทำงาน 3) การจัดบุคคลทำงาน ตรงตามความถนัดและความสามารถ ผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็น การประเมินการปฏิบัติงานก็ต้องมีความยุติธรรม 4) เป็นหลักยึดให้แก่บุคลากรเมื่อหน่วยงานหรือองค์การเผชิญสภาวะคับขันหรือสภาวะที่อาจกระทบถึงความอยู่รอด ภาวะผู้นำของผู้บริหารจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น

องค์ความรู้การวิจัย

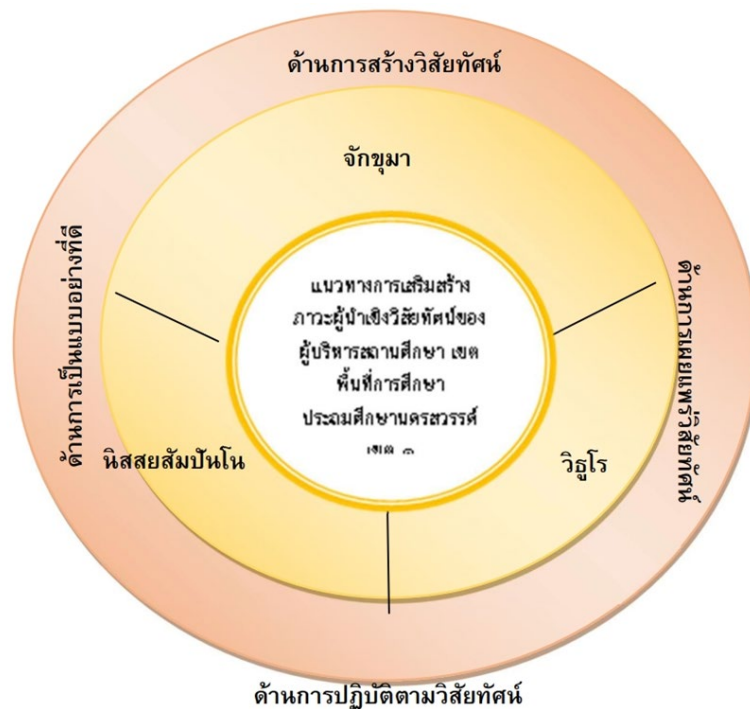
องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักปาปนิกรรม 4 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลักปาปนิกรรม ได้แก่ จักขุมา วิรุโร นิสสยสัมปันโน ด้วยการสังเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์และผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสรุปองค์ความรู้การวิจัย ดังนี้

1. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 สนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไป กำหนดวิสัยทัศน์ให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย

2. ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 กำหนดแผนงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและผู้บริหารสถานศึกษา และเผยแพร่วิสัยทัศน์ เทคนิควิธีการเรียนรู้ด้วยช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

3. ด้านการปฏิบัติวิสัยทัศน์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ในการกำกับประเมินติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

4. ด้านการเป็นแบบอย่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมคุณธรรมจริยธรรมและประกาศเกียรติคุณผู้บริหารที่ดีสรุปเป็นองค์ความรู้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักปาปนิกรรม ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ควรสนับสนุนผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไป กำหนดวิสัยทัศน์ ให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัย

1.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ควรกำหนดแผนงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับครูและผู้ปกครองนักเรียน และเผยแพร่วิสัยทัศน์ เทคนิควิธีการเรียนรู้ด้วยช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

1.3 ด้านการปฏิบัติวิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ ในการกำกับ ประเมิน ติดตาม และรายงานผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

1.4 ด้านการเป็นแบบอย่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมิน การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และประกาศเกียรติคุณผู้บริหารที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการสร้างวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ทั้ง 4 ด้านในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. (2545). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทองคำ พิมพ์า. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมชาย เทพแสง. (2552). ภาวะผู้นำวิสัยทัศน์: รูปแบบใหม่ของผู้บริหารโรงเรียนในทศวรรษหน้า. วารสารบริหารการศึกษา. 3(12). 5-8.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. นครสวรรค์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2545). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ. เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย.

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขา
ของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา *

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF EXECUTIVE CHARACTERISTICS IN THE
21ST CENTURY ACCORDING TO THE THREEFOLD LERANING PRINCIPLE OF THE
SAMAKKHITHAM SCHOOL GROUP PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

¹วินัย ลุนพงษ์ Winai Lunpong ²พระครูกิตติญาณวิสิฐ PhrakhruKittiyanawisit

³พระครูภาวนาวุฒิบัณฑิต PhrakruPhawanawutbundit

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Winai_Lunpong@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขา และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดในการวิจัย จำนวน 113 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ 2) วิธีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย (1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรแต่งกายให้เหมาะสม สุภาพ เรียบร้อย ถูกกาลเทศะ มีบุคลิกที่เหมาะสม (ศีล) มีความสุภาพ อ่อนโยน สุขุม รอบคอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง (สมาธิ) มีวุฒิภาวะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา (ปัญญา) (2) ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารสามารถสร้างความเป็นทีมได้ ต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ ภายใต้หลักการที่ถูกต้อง (ศีล) สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นได้ มีความกระตือรือร้นที่จะลงมือให้สำเร็จ (สมาธิ) กล้าที่จะเชื่อมั่นผู้อื่น มองผู้อื่นอย่างเท่าเทียม มองเห็นจุดดีจุดเด่นของผู้อื่น (ปัญญา) (3) ด้านวิชาการ ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพมีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายงานบริหารวิชาการ (ศีล) สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้จัดสื่อและผลิตสื่อ (สมาธิ) มีความรู้ในหลักการ บริหาร เทคนิคการบริหาร นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร (ปัญญา) (4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารมีความประพฤติปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพด้วยความสุจริต ยึดมั่นในกฎระเบียบ คุณธรรมจริยธรรม (ศีล) มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (สมาธิ) มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงาน มีความยุติธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน (ปัญญา) และ 3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย (1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรแต่งกายให้เหมาะสม ใช้คำพูดสุภาพ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาให้ความเป็นธรรม มีปฏิภาณไหวพริบมี

ความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยี (2) ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารมีความคิดไตร่ตรอง สุขุมรอบคอบในการปฏิบัติงาน สามารถสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในโรงเรียน มีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา (3) ด้านวิชาการ ผู้บริหารกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และกลยุทธ์ด้านวิชาการ วางแผนพัฒนางานด้านวิชาการ บริหารจัดการทรัพยากรบุคคล บริหารงบประมาณ มีความสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพทางวิชาการ การสอน การวิจัย ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร (4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีล 5 ที่เป็นพื้นฐานชีวิต มีความเมตตากรุณาต่อผู้ร่วมงาน หมั่นฝึกตนให้เป็นผู้ที่ประพฤติน่าเคารพนับถือ มีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงาน สร้างค่านิยมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหาร, ศตวรรษที่ 21, หลักไตรสิกขา, โรงเรียน

Abstract

This research aims to 1) study the characteristics of executives in the 21st century, 2) study the methods for developing the characteristics of executives in the 21st century according to the Tri-sikkha principle, and 3) propose guidelines for developing the characteristics of executives in the 21st century according to the Tri-sikkhā principle (Threefold learning). This research is a mixed-method research using a questionnaire of the entire population in the research, consisting of 113 people. Data were analyzed using research statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and interviewing with 6 key informants. Data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) Overall, the characteristics of executives in the 21st century were practiced at a high level. When classified by aspect, all 4 aspects were practiced at a high level, namely, leadership, personality, academics, and ethics, respectively. 2) Methods for developing the characteristics of executives in the 21st century according to the Tri-sikkhā principle consisting of (1) Personality aspect: Executives should dress appropriately, politely, neatly, and appropriately, having a suitable personality (Morality), being polite, gentle, calm, and careful, having self-confidence (Concentration), being mature and able to control their emotions, and behaving as a good example to subordinates (Wisdom). (2) Leadership aspect: Executives could build a team, must dare to think, dare to make decisions based on the correct principles (Morality), being able to motivate others and eager to achieve results (Concentration), dare to trust others, seeing others as equal and their strengths (Wisdom). (3) Academics: Executives were academic and professional leaders, having knowledge and understanding of the scope of academic administration (Morality), could create an environment conducive to learning, supporting the organization and production of media (Concentration), having knowledge of management principles, management techniques and applying innovation and technology in administration (Wisdom). (4) Ethics: Executives behave in accordance with the framework of professional ethics with honesty, adhering to rules and regulations, ethics (Morality), selfless,

considering the public interest more than personal interest (Concentration), having compassion for colleagues, and being fair to colleagues (Wisdom). And 3) Guidelines for developing characteristics of executives in the 21st century according to the Trisikkhā principle, consisting of (1) Personality: Executives should dress appropriately, using polite words, knowing how to use reason to solve problems, being fair, having quick wit, knowledge and skills in technology. (2) Leadership: Executives should be thoughtful, prudent in their work, and could motivate school members, having the intelligence to solve problems. (3) Academically, administrators should set academic policies, goals and strategies, planning academic development, managing human resources and budgets, having the ability to create an environment conducive to learning, experience in academics, teaching, research, promoting and supporting all parties to participate in curriculum development. (4) Moral ethics, administrators should behave according to the 5 precepts that were the foundation of life, having compassion for coworkers, diligently training themselves to be respectable, being fair to coworkers, creating values and instilling good consciousness in work.

Keywords: Executive Characteristics, The 21st Century, The Principle of Tri-sikkhā, School

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) หรือโลกไร้พรมแดน กระแสโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมีความซับซ้อนและเกี่ยวโยง เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในสาขาต่างๆ เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วัสดุศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร และโทรคมนาคม นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ ใช้อุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ขั้นพื้นฐานเป็นการดำเนินชีวิตในโลกของการสารสนเทศ (Cyberspace) และความจริงเสมือน (Virtual Reality) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E- Commerce) อีกทั้งความก้าวหน้าในสังคม ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ในหลายด้านทำให้ทุกคนต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนได้รับผลกระทบ ดังนั้นบางสิ่งบางอย่างต้องเปลี่ยนแปลง เพื่อความอยู่รอดและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ผู้บริหารในฐานะผู้นำขององค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองและเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ชัยยนต์ เพาพาน, 2558)

คุณลักษณะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่ชี้ชัดให้เห็นถึงความดีของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกและตัวแปรที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพในผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารที่จะประสบความสำเร็จ สามารถสนองตอบการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่นและเหมาะสม มีความรู้ในหลักการเชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรม จริยธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่เพื่อนำพ้ององค์กรประสบความสำเร็จ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2560) สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทวิชา ถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ผูกพันทักษะอาชีพ เสริมสร้าง

คุณธรรมอันพึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และฝึกทักษะชีวิตอันจำเป็นในการดำรงชีวิตให้กับนักเรียนโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารจัดการคอยกำกับ ติดตาม และดูแลการดำเนินการของโรงเรียน อีกทั้งพยายามทุกวิถีทางที่จะดำเนินการทุกอย่างที่เกี่ยวกับการศึกษาให้มีผลผลิตคือนักเรียนที่มีคุณภาพที่สุด และเพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ

ในสภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความเจริญก้าวหน้าในด้านการจัดการศึกษาและมีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจกล่าวคือ เกิดอำนาจนิยมวัตถุนิยม มีผลกระทบถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งอันที่จริงน่าจะเกิดผลดีต่อการบริหารในโรงเรียนเพราะมีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแต่กลับทำให้การบริหารงานไม่ราบรื่นและไม่ดีเท่าที่ควร การบริหารจัดการระหว่างผู้บริหารระดับสูงและผู้ใต้บังคับบัญชาก็ไม่ราบรื่นเช่นกัน นอกจากนี้ ความพยายามด้านคุณภาพการศึกษาในสถาบันการศึกษายังไม่สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาด้านการจัดการ เช่น ความซับซ้อนของงาน การล่าช้าในการทำงาน การใช้อำนาจในทางที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเกี่ยวข้องกับการชนะทั้งงานและจิตใจของเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องสร้างภาพลักษณ์ให้แข็งแกร่งเพื่อให้ได้รับความไว้วางใจจากผู้คน เป็นการปฏิบัติแห่งความรัก ความเมตตา และความสุภาพ ความมีน้ำใจและความเป็นกลางไม่แสดงอคติต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ผู้บริหารที่ดีควรใช้พระคุณมากกว่าพระเดช หรือใช้อำนาจบาตรมีมากกว่าอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2550) ดังนั้นถือว่าเป็นเรื่องที่จะต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะที่ตัวผู้บริหารให้มีหลักพุทธธรรมประจำตัวผู้บริหาร เพื่อให้เกิดคุณธรรม จริยธรรมที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่าการนำหลักการบริหารเชิงพุทธโดยเฉพาะหลักไตรสิกขา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะงานด้านบริหารวิชาการและบริหารบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนกลุ่มสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการกำหนดและพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารรวมกับการประยุกต์ใช้กับหลักไตรสิกขา ในการบริหารงานอย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์โดยใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารงานวิชาการและงานบุคคล สามารถบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะหลักไตรสิกขา ให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขาของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขาของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 113 คน และใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้บริหารในกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 6 คน กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) 7) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็น มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert)

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขาของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ และร้อยละ 2) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขาของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

ที่	สภาพคุณลักษณะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21	ระดับการปฏิบัติ			
		μ	σ	แปลผล	อันดับที่
1	ด้านบุคลิกภาพ	4.31	0.44	มาก	2
2	ด้านภาวะผู้นำ	4.33	0.45	มาก	1
3	ด้านวิชาการ	4.29	0.47	มาก	3
4	ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.25	0.48	มาก	4
	ภาพรวม	4.30	0.46	มาก	

2. วิธีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขาของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสรุปประเด็นได้ว่า

2.1 ด้านบุคลิกภาพ 1) ศील คือ ผู้บริหารควรแต่งกายให้เหมาะสม สุภาพ เรียบร้อย ถูกกาลเทศะ มีบุคลิกที่เหมาะสม 2) สมานี คือ ผู้บริหารมีความสุขภาพ อ่อนโยน สุขุม รอบคอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง พุดจาไพเราะกับผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ปัญญา คือ ผู้บริหารมีวุฒิภาวะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

2.2 ด้านภาวะผู้นำ 1) ศील คือ ผู้บริหารสามารถสร้างความเป็นทีมได้ ต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ ภายใต้อำนาจหน้าที่ถูกต้อง เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี 2) สมานี คือ ผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นได้ ต้องมีความกระตือรือร้นที่จะลงมือทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ หรือพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิม 3) ปัญญา คือ ผู้บริหารกล้าที่จะเชื่อมั่นผู้อื่น มองผู้อื่นอย่างเท่าเทียม มองเห็นจุดดี จุดเด่น จุดแข็งของผู้อื่น และให้โอกาสผู้อื่นได้ลงมือทำ ได้เปลี่ยนแปลง ได้พัฒนา

2.3 ด้านวิชาการ 1) ศील คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพมีความรู้ ความเข้าใจ ขอบข่ายงานบริหารวิชาการมีความรู้ ความสามารถด้านนิเทศภายใน 2) สมานี คือ ผู้บริหารสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้จัดซื้อและผลิตสื่อ 3) ปัญญา คือ ผู้บริหารมีความรู้ในหลักการ บริหาร เทคนิคการบริหาร และการวางแผนกลยุทธ์ รวมทั้งต้องรู้จักนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์กรอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรม 1) ศील คือ ผู้บริหารมีความประพฤติปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพด้วยความสุจริต ยึดมั่นในกฎระเบียบ คุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง 2) สมานี คือ ผู้บริหารมีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ปัญญา คือ ผู้บริหารมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงาน มีความยุติธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน ไม่ใช้อำนาจในการปกครองบุคลากร

3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขาของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

3.1 ด้านบุคลิกภาพ ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย 1) ศีล ผู้บริหารควรแต่งกายให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่ เช่น การแต่งกายไปทำงานควรแต่งกายในชุดสุภาพเรียบร้อย 2) สมาธิ ผู้บริหารควรใช้คำพูดสุภาพ เคารพผู้ฟังทุกระดับ พุดจาชัดเจน ผู้บริหารควรพุดจาให้เข้าใจง่าย 3) ปัญญา ผู้บริหารรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาโดยให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยี มีปฏิภาณไหวพริบดี

3.2 ด้านภาวะผู้นำ ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย 1) ศีล ผู้บริหารมีความคิดไตร่ตรอง สุขุมรอบคอบในการปฏิบัติงาน มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนสำหรับอนาคตขององค์กร 2) สมาธิ ผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในองค์กรทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี ให้การยอมรับและชมเชยสมาชิกในองค์กร 3) ปัญญา ผู้บริหารมีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่ มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนา

3.3 ด้านวิชาการ ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย 1) ศีล ผู้บริหารกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และกลยุทธ์ด้านวิชาการ วางแผน พัฒนา และติดตามผลงานด้านวิชาการ บริหารจัดการทรัพยากรบุคคลงบประมาณ 2) สมาธิ ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจขอบข่ายงานบริหารวิชาการ มีความสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีประสบการณ์ทางวิชาการ การสอน การวิจัย 3) ปัญญา ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน

3.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย 1) ศีล ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีล 5 ที่เป็นพื้นฐานชีวิต มีความเมตตากรุณาต่อผู้ร่วมงาน หมั่นฝึกตนให้เป็นผู้ที่ประพฤติดี เคารพนับถือและน่ายกย่อง 2) สมาธิ ผู้บริหารมีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงาน ให้กำลังใจและเสริมแรงให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้จะต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ปัญญา ผู้บริหารสร้างค่านิยมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุเป้าหมาย มีการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับ วรณัฐ สุขแก่น (2557) ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านวิชาการ ชยาภรณ์ จันท (2560) ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดพังงาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความรู้ความสามารถทางการบริหาร รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านภาวะผู้นำและความเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่วนด้านที่ต่ำที่สุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์

และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ ชิวสารณ์ กิ่งแก้ว (2566) ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาวិธีการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย (1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรแต่งกายให้เหมาะสม สุภาพ เรียบร้อย ถูกกาลเทศะ มีบุคลิกที่เหมาะสม (ศีล) มีความสุภาพ อ่อนโยน สุขุม รอบคอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง (สมาธิ) มีวุฒิภาวะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา (ปัญญา) (2) ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารสามารถสร้างความเป็นทีมได้ ต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ ภายใต้อำนาจหน้าที่ถูกต้อง (ศีล) สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นได้ มีความกระตือรือร้นที่จะลงมือให้สำเร็จ (สมาธิ) กล้าที่จะเชื่อมั่นผู้อื่น มองผู้อื่นอย่างเท่าเทียม มองเห็นจุดดีจุดเด่นของผู้อื่น (ปัญญา) (3) ด้านวิชาการ ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพมีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายงานบริหารวิชาการ (ศีล) สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สนับสนุนให้จัดสื่อและผลิตสื่อ (สมาธิ) มีความรู้ในหลักการบริหาร เทคนิคการบริหาร นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร (ปัญญา) (4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารมีความประพฤติปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพด้วยความสุจริต ยึดมั่นในกฎระเบียบ คุณธรรมจริยธรรม (ศีล) มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน (สมาธิ) มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงาน มีความยุติธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน (ปัญญา) ซึ่งผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูโสภาสนนทกิตติ (ศักดิ์ โสภาโส) (2557) ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์หลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำ ด้านการครองตน ครองคน และครองงาน โดยภาพรวม พบว่า หลักการครองตน สอดคล้องกับหลักธรรม ได้แก่ หลักธรรมาสนะ 4 และภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการครองตน (dominate their) สอดคล้องกับหลักธรรมาสนะ 4 (Gharāvāsa-dhamma) และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ Aydin, B. (2012) ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน มีทัศนคติที่จะส่งผลให้โรงเรียนเดินไปข้างหน้า มีลักษณะที่สำคัญ ซึ่งมีอิทธิพลต่ออุดมคติหมายถึงพฤติกรรมของผู้นำและผู้ตามที่อาจเกิดผลเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ แรงจูงใจที่สร้างแรงบันดาลใจหมายถึงวิธีการที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจคนรอบข้างพวกเขา

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย (1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรแต่งกายให้เหมาะสม ใช้คำพูดสุภาพ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาให้ความเป็นธรรม มีปฏิภาณไหวพริบ มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยี (2) ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารมีความคิดไตร่ตรอง สุขุมรอบคอบในการปฏิบัติงาน สามารถสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในโรงเรียน มีสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา (3) ด้านวิชาการ ผู้บริหารกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และกลยุทธ์ด้านวิชาการวางแผนพัฒนางานด้านวิชาการ บริหารจัดการทรัพยากรบุคคล บริหารงบประมาณ มีความสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีประสบการณ์ทางวิชาการ การสอน การวิจัย ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร (4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติอยู่ในศีล 5 ที่เป็นพื้นฐานชีวิต มีความเมตตากรุณาต่อผู้ร่วมงาน หมั่นฝึกตนให้เป็นผู้ที่ประพฤติน่าเคารพนับถือ มีความยุติธรรมต่อผู้ร่วมงาน สร้างค่านิยมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งผลการวิจัยบางประการมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ สุขเอียด (2562) ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ตามทัศนะของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านผู้นำ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามลำดับ และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของพระสมุห์ยุทธนา อนุทโย (กรใหม่) (2565) ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ทั้ง 4 ด้านโดยภาพรวม สภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านคุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณลักษณะบุคลิกภาพ ด้านคุณลักษณะวิชาการ และด้านคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ในส่วนของปัญหาผู้บริหารบางท่าน ไม่กล้าตัดสินใจ ขาดภาวะผู้นำ บริหารงานไม่เด็ดขาด มีบุคลิกไม่มั่นใจ ใช้ตำแหน่งบังคับให้คนอื่นทำตามใจตัวเองหรือใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว เลือกรักมากกว่าชัง ลำเอียง ขาดวิสัยทัศน์ ขาดความรู้ในการทำงานและมุมมองการใช้ชีวิต และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของ พระปลัดมงคล วราสโย (เรืองอาคม) (2562) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านคุณลักษณะด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณลักษณะบุคลิกภาพ ด้านคุณลักษณะวิชาการ และด้านคุณลักษณะความเป็นผู้นำ ตามลำดับ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามหลักไตรสิกขาของกลุ่มโรงเรียนสามัคคีธรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปผลดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

P = PERSONALITY ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรแต่งกายให้เหมาะสม สุภาพ เรียบร้อย ถูกกาลเทศะ มีบุคลิกที่เหมาะสม มีความสุภาพอ่อนโยน สุขุม รอบคอบ พุดจาไพเราะกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีวุฒิภาวะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

L = LEADERSHIP ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารสามารถสร้างความเป็นทีมได้ ต้องกล้าคิด กล้าตัดสินใจ ภายใต้อำนาจหน้าที่ถูกต้อง เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้อื่นได้ ต้องมีความกระตือรือร้นที่จะลงมือทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ หรือพัฒนาสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิม กล้าที่จะเชื่อมั่นผู้อื่น มองผู้อื่นอย่างเท่าเทียม มองเห็นจุดดี จุดเด่น จุดแข็งของผู้อื่น และให้โอกาสผู้อื่นได้ลงมือทำ

A = ACADEMIC ด้านวิชาการ ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพมีความรู้ ความเข้าใจ ขอบข่ายงานบริหารวิชาการมีความรู้ ความสามารถด้านนิเทศภายใน สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีความรู้ในหลักการบริหาร และการวางแผนกลยุทธ์ รู้จักนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารองค์กรอย่างต่อเนื่อง

M = MORALITY ETHICS ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารมีความประพฤติปฏิบัติตามกรอบจรรยาบรรณวิชาชีพด้วยความสุจริต ยึดมั่นในกฎระเบียบ คุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงาน มีความยุติธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน ไม่ใช้อำนาจในการปกครองบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าคิด และกล้าทำ เหตุนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาผู้บริหารให้มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าคิด และกล้าทำมากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารกล้าตัดสินใจสร้างสรรค์ผลงานใหม่ในสถานะที่มีความเสี่ยงสูง เหตุนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาผู้บริหารให้มีความกล้าที่จะตัดสินใจสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ ในสถานะที่มีความเสี่ยงสูงมากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านวิชาการ พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถประยุกต์เทคโนโลยีพัฒนาเครื่องมือ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ เหตุนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาผู้บริหารให้มีความสามารถในการประยุกต์เทคโนโลยีและพัฒนาเครื่องมือ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า ข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาร่วมกับทางชุมชน เหตุนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาร่วมกับชุมชนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาจากโรงเรียนในกลุ่มอื่นๆ ว่ามีการใช้หลักไตรสิกขาที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารในการประยุกต์กับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่นๆ เช่น สังคหวัตถุ 4 พรหมวิหาร 4 เป็นต้น

2.3 ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ในโรงเรียน หรือหน่วยงานต่อไป เพื่อจะได้พิจารณาผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชยาภรณ์ จันโท. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 13(1).304.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2558). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน: ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2560). ภาวะผู้นำทางการศึกษาและนวัตกรรมทางการบริหาร: กระบวนทัศน์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ชีวสารณ์ กิ่งแก้ว. (2566). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. แหล่งที่มา <http://thesis.rru.ac.th/frontend/view/678#> สืบค้นเมื่อ 6 มิ.ย. 2566.
- พรทิพย์ สุขเอียด. (2562). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พระครูโอภาสณนทกิตติ์ (ศักดิ์ดา โอภาโส). (2557). การวิเคราะห์ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพุทธธรรมโรงเรียนวิสุทธิพุทธระดับประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระปลัดมงคล วราสโย (เรืองอาคม). (2562). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุห์ยุทธนา อนุกโตโย (กรใหม่). (2565). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักกัลยาณมิตรสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2550). วิชาการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Aydin, B. (2012). Transformational Leadership Behaviors of School Principals: A Qualitative Research Based on Teachers Perceptions. *International Online Journal of Educational Sciences*. 4(3). 12.

แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง*

GUIDELINE OF THE ADMINISTRATION OF STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES
FOR THE POTENTIAL OF STUDENTS IN 21ST CENTURY OF SMALL-SIZED
SCHOOL UNDER ANGTHONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

¹ภัทร เยี่ยมสอาด Patara Eamsa-ard ²อัจฉรา นิยมภา Achara Niyamabha
^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Phra Nakhon Sri Ayutthaya Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 76577018@aru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง วิจัยดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่างได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan จำนวน 226 คน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา 40 คน และครู 186 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.978 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ และนักวิชาการ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรก ได้แก่ การประสานงาน การวางแผน และการจัดองค์กร 2) แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก นำเสนอแนวทางตามลำดับของลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ได้แก่ (1) การประสานงาน ประกอบด้วย การประสานงานภายในสถานศึกษา การประสานงานหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน และการประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาขนาดเล็ก (2) การวางแผน ประกอบด้วย การศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา สอบถามความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครอง และจัดทำแผนปฏิบัติการและ

โครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (3) การจัดองค์กร ประกอบด้วย การกำหนดหลักสูตรของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดบุคลากรแต่ละกิจกรรมในสถานศึกษา และการจัดทำคำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหาร, กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน, ศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current conditions, desired conditions and necessary needs of the administration of student development activities to the potential of student in the 21st century of small-sized school under the Angthong Primary Educational Service Area Office; and 2) To study the guidelines for the administration of student development activities to the potential of students in the 21st century of small-sized school under the Angthong Primary Educational Service Area Office. The research methodology comprised 2 steps. The first step: study the current conditions, desired conditions and necessary needs of the administration of student development activities to the potential of student in the 21st century of small-sized school. The sample was obtained by determining the sample size according to Krejcie and Morgan's was 226 people. The informants were 40 school administrators and 186 teachers using a simple sampling method. The tool used in the step 1 was a questionnaire with a confidence value was 0.978. Data were analyzed using the mean, standard deviation and modified priority index. And the second step: to study the guidelines for the administration of student development activities to the potential of students in the 21st century of small-sized. The informants are experts, totaling 7 people, were obtained through specific selection methods according to qualifications. The tool used in the step 2 was a semi-structured interview. And the data was analyzed using content analysis. The results of the research were as the follows: 1) The current condition of the administration of student development activities to the potential of student in the 21st century of small-sized school; overall, every element is at a high level. The desired condition; overall, every element is at the highest level. and the three essential needs are coordination, planning, and organization. 2) The guidelines of the administration of student development activities to the potential of students in the 21st century of small-sized school. Presenting according to the necessary needs as follows: (1) Coordination consist of coordinating within the school, coordinating with external agency or community and coordinating with a network of small-sized school. (2) Planning consist of studying the results of student development activities in the past academic year, questioning interests of students and parents and making the action plans and student development activity projects. (3) Organization consist of determining the curriculum of student development activities, assigning personnel to each activity and making the orders to assign of work in the school.

Keywords: Administration, Student Development Activities, The Potential of Students in 21st century

บทนำ

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ การศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียน ซึ่ง วิธิดา จรุงเกียรติกุล (2561) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดศึกษาและการเรียนรู้ควรมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในฐานะพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุลมีทักษะจำเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ๆ การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม และการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ มุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพพึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้ หลักสูตรและวิธีการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจดจำเนื้อหาวิชา เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริงและลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องสามารถสร้างและออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเกื้อหนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย การเชื่อมโยงความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนและสังคมโดยรวม จัดการเรียนรู้ผ่านบริบทความเป็นจริง และการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้ผู้เรียนจะต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะพื้นฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะพัฒนาความรู้โดยการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และทักษะต่างๆ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพที่สอดคล้องกับการพัฒนาชาติต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพของตนเอง และพัฒนาทุกด้านเพื่อความเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน ส่งเสริมให้เป็นผู้มีจริยธรรม ศีลธรรม และสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการคิด ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกิดทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่พัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักตนเอง แก้ปัญหา สามารถตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายและวางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูได้เข้าใจและรู้จักนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษากับผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน 2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความมีระเบียบวินัย การทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบ การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ การช่วยเหลือแบ่งปัน มีความสมานฉันท์ และมีความมีเหตุผล โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถหรือความ

สนใจของผู้เรียน ให้ปฏิบัติได้ด้วยตนเองในทุกขั้นตอน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งมีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของผู้เรียน รวมถึงบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมตามความสนใจในลักษณะของการ อาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความเสียสละต่อสังคม ความดีงาม และการมีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนซึ่ง สถานศึกษาหรือโรงเรียนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กับนักเรียน

สถานศึกษาในประเทศไทยส่วนมากแล้วเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จากข้อมูลของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี 2566 มีโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 14,996 โรงเรียน หรือคิดเป็นร้อยละ 51.16 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งสภาพปัญหาเกี่ยวกับ สถานศึกษาขนาดเล็ก คือ การที่โรงเรียนขนาดเล็กที่มีอยู่จำนวนมากแต่ไม่สามารถสะท้อนถึงคุณภาพและ ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาได้ ดังที่ สุริยา ฮ่องเสนะ (2558) ได้รวบรวมแล้วนำมาสรุปถึงปัญหาของ โรงเรียนขนาดเล็กไว้ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวที่สูงกว่าโรงเรียน ขนาดใหญ่ เนื่องจากภาวะประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหานักเรียนออกกลางคัน และการเลือก ทำงานหลังจบการศึกษาภาคบังคับ ส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมาก ขึ้น ค่าใช้จ่ายนักเรียนต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนที่มากกว่าหรือ จ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรร งบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาลโดยคิดเป็นเป็นรายหัวนักเรียน ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนขนาด เล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ กล่าวคือ ได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง และ 3) ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และ จำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะศึกษาแนวทางการ บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยจำแนกได้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 93 คน และครู 438 คน รวมทั้งหมด 531 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน ครู 186 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยการเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Index: $PNI_{Modified}$

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. ผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ รวมจำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยผู้วิจัยศึกษาจากผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในขั้นตอนที่ 1

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นสาระสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผลการวิจัยดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNI Modified	ลำดับความสำคัญ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผน	3.99	0.72	4.51	0.63	0.130	2
2. การจัดองค์กร	4.03	0.70	4.53	0.62	0.124	3
3. การประสานงาน	4.02	0.72	4.55	0.59	0.132	1
4. การควบคุม	4.13	0.65	4.57	0.58	0.107	5
5. การนำ	4.13	0.68	4.60	0.57	0.114	4
ภาพรวม	4.06	0.69	4.55	0.60		

จากตารางที่ 1 พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้ง 5 องค์ประกอบ มีดังนี้

1. การวางแผน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ จัดหาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

2. การจัดองค์กร พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กำหนดตำแหน่งของบุคลากรในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ กำหนดความรับผิดชอบของบุคลากรในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนกำหนดภารกิจของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

3. การประสานงาน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ติดต่อสื่อสารภายในสถานศึกษาที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ จัดทำโครงสร้างการปฏิบัติงานของบุคลากรในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรภายนอกเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

4. การควบคุม พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายงานผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ กำหนดเกณฑ์การประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจนและครอบคลุม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนรายงานผลการดำเนินงานในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจัดทำข้อเสนอแนะ ปรับปรุงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

5. การนำ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แก้ไขปัญหาในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ศึกษาข้อมูลและรายละเอียดเพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสื่อสารชัดเจน ตรงประเด็น และสามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ นำหลักการมาใช้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนจัดสรรงานในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถของบุคคล เป็นอันดับต่ำสุด

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้ง 5 องค์ประกอบ มีดังนี้

1. การวางแผน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พัฒนาวิธีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ กำหนดระยะเวลาในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 เป็นอันดับต่ำสุด

2. การจัดองค์กร พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานของบุคลากรในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ แต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และกำหนดตำแหน่งของบุคลากรในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนกำหนดภารกิจของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

3. การประสานงาน พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เปิดโอกาสให้ชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ จัดระเบียบแนวปฏิบัติงานของบุคลากรในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความชัดเจนและสอดคล้องต่อการปฏิบัติงาน ส่วนจัดระเบียบงานในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าใจได้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

4. การควบคุม พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายงานผลการดำเนินงานในขณะการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ตรวจสอบผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รายงานผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเมื่อสิ้นสุดการดำเนินกิจกรรม ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 เปรียบเทียบผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และจัดทำข้อเสนอแนะ ปรับปรุงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 ส่วนติดตามการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และกำหนดเกณฑ์การประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจนและครอบคลุม เป็นอันดับต่ำสุด

5. การนำ พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า แก้ไขปัญหาในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ ชื่นชมและมอบรางวัลให้กับบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ส่วนจัดสรรงานในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บุคลากรได้ตรงตามความสามารถของบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับต่ำสุด

1.3 ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ อันดับที่ 1 การประสานงาน อันดับที่ 2 การวางแผน อันดับที่ 3 การจัดองค์กร อันดับที่ 4 การนำ และอันดับที่ 5 การควบคุม แล้วนำลำดับความต้องการจำเป็นสามลำดับแรกไปเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จากการนำผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นสามลำดับแรกไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการสัมภาษณ์สรุปเป็นแนวทาง ได้ดังนี้

2.1 การประสานงานในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก มีแนวทางในการดำเนินการ 3 ประการ ดังนี้ 1) ประสานงานภายในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องประสานกับบุคลากรตั้งแต่หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจนถึงผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้สามารถร่วมกันวางแผนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกิดความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และมีการส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพื่อนำมาจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีศักยภาพที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 2) ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการ

ประสานงานหน่วยงานภายนอกหรือบุคคลในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียน หรือเข้าร่วมในการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพได้อย่างหลากหลาย

3) ประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กจะต้องมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษาขนาดเล็กขึ้น แล้วมีการประสานกันในการร่วมกันจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กับนักเรียนในกลุ่มเครือข่าย เพื่อให้ นักเรียนได้รู้จักและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในสถานศึกษาอื่น ทำให้นักเรียนเกิดทักษะ ความรู้ ความสามัคคี กระบวนการกลุ่ม และเป็นการเรียนรู้นอกสถานศึกษา

2.2 การวางแผนในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก มีแนวทางในการดำเนินการ 3 ประการ ดังนี้ 1) ศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา แล้วนำมาวิเคราะห์ผลการจัดกิจกรรม โดยการวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อย ข้อควรปรับปรุง ของแต่ละกิจกรรมอย่างรอบคอบ และนำผลของการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรมมาทำการประเมินความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กับนักเรียนในปีการศึกษาต่อไป 2) สอบถามความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครอง โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการสำรวจและสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนมีความสนใจ กิจกรรมที่นักเรียนอยากให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา และมีการสอบถามความประสงค์ของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมที่อยากให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเป็นประโยชน์กับนักเรียนอย่างสูงสุด 3) การจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาจะต้องร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขึ้น โดยการนำผลการวิเคราะห์และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาพร้อมกับผลการสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนและผู้ปกครองให้ความสนใจ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องมีการกำหนดกิจกรรม วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และการประเมินผล ให้ครอบคลุมทุกกิจกรรม

2.3 การจัดองค์กรในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็ก มีแนวทางในการดำเนินการ 3 ประการ ดังนี้ 1) กำหนดหลักสูตรของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยการกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัด ภารกิจ ขอบข่าย โครงสร้างของแต่ละกิจกรรมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ความเหมาะสมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมที่ได้จัดทำขึ้นจะต้องสามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้ 2) จัดบุคลากรแต่ละกิจกรรมในสถานศึกษา โดยการจัดบุคลากรในแต่ละกิจกรรมจะต้องมีความเหมาะสม มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคน ซึ่งต้องคำนึงถึงความสามารถและศักยภาพของบุคลากรแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน และมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และศักยภาพเพื่อนำมาจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน 3) จัดทำคำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยผู้บริหารจะต้องจัดทำคำสั่งมอบหมายงานให้กับบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคนได้รับทราบ เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจน และสามารถจัดกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทองสามลำดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 การประสานงาน อันดับที่ 2 การวางแผน และอันดับที่ 3 การจัดองค์กร ผู้วิจัยจึงเสนอการอภิปรายผลการศึกษานี้

1. แนวทางการประสานงาน จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องมีการประสานงานภายในสถานศึกษา การประสานงานหน่วยงานภายนอกหรือชุมชน และการประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาขนาดเล็ก อาจเพราะเป็นว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีข้อจำกัดในด้านต่างๆ จึงทำให้การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาจจะไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้จึงจำเป็นต้องมีการประสานงานกับบุคคล หน่วยงาน ชุมชน หรือ กลุ่มเครือข่ายเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมและสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ดังที่ American Association of School Administrators (1955) ได้กล่าวว่า การประสานงานเกี่ยวกับงาน กิจกรรมของโรงเรียน มีการกำหนดขอบข่าย วิธีการประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ตลอดจน ประสานการดำเนินงานตามภารกิจและประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน รวมทั้งการประชุมที่เกี่ยวกับการ ดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา อุปพงษ์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบ การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม ดำเนินการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เผยแพร่ผลงานที่ประสบ ความสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2. แนวทางการวางแผน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องศึกษาผลการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อย และข้อควรปรับปรุงของแต่ละกิจกรรม และมีการ สอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักเรียนและผู้ปกครองมีความสนใจ และนำมาจัดทำแผนปฏิบัติการและ โครงสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทำให้ผู้บริหารได้รับ ทราบข้อดีและข้อด้อยของการจัดกิจกรรม เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข หรือพัฒนาต่อยอดได้ และการสอบถาม นักเรียนกับผู้ปกครองทำให้ได้ทราบความสนใจจากตัวของนักเรียนเอง ซึ่งจะนำมาเป็นส่วนในการพิจารณาใน การจัดทำโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 ได้ ดังที่ Henri Fayol (1916) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้น จนสิ้นสุดการปฏิบัติงานโดยให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ เป็นแนวทางที่วางไว้สำหรับการทำงานในอนาคต ซึ่ง การวางแผนนี้จะเกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์รวมกับจินตนาการในการบริหารจัดการที่คาดการณ์ล่วงหน้า ซึ่งจะ ถ่ายทอดออกมาเป็นแผนปฏิบัติการการทำงานและเป้าหมายที่จะต้องบรรลุสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของคมสัน พรหมเสน (2562) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดท่าพูด (นคร ผลประชาอนุกุล) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควร วางแผนประชุมชี้แจงนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในขณะเดียวกันให้ ร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทและผู้เรียน

3. แนวทางการจัดองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องกำหนดหลักสูตรและโครงสร้างของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับนโยบาย ความสนใจของนักเรียน และความเหมาะสมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีการกำหนดบุคลากรและหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคน ซึ่งต้องคำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างกัน และมีการจัดทำคำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงานให้บุคลากรทุกคนอย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะว่าการกำหนดหลักสูตรและโครงสร้างกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดทิศทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ และการกำหนดบุคลากรรวมทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบจะทำให้บุคลากรมีหน้าที่ที่ชัดเจนและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 ได้ โดยต้องจัดทำเป็นคำสั่งมอบหมายงานเพื่อให้ทุกคนรับทราบหน้าที่ของตนเอง ดังที่ Allen, Louis (1958) ได้กล่าวว่า การจัดการองค์กรเป็นการกำหนดโครงสร้างตำแหน่ง กำหนดบทบาท หน้าที่ ตลอดจนการทำงานของทุกภาคส่วนให้สอดคล้อง ราบรื่น และไม่ทับซ้อนกัน การจัดการองค์กรยังรวมถึงการจัดระเบียบในการทำงานที่จะทำให้การทำงานไม่สะดุด จัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน จัดการงานให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมรกต ใจดี (2560) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สหวิทยาเขตสุตถินไทย พบว่า การบังคับบัญชา ผู้บริหารเป็นผู้ริเริ่ม นำปฏิบัติ สนับสนุน ให้บริการ คำแนะนำ กำหนดเป้าหมาย วางแผน และชี้แจง เพื่อผู้ที่ดำเนินงานได้ปฏิบัติตามผู้บังคับบัญชา อำนาจความสะดวกการจัดกิจกรรมและแนวของสถานศึกษา มีการออกหนังสือแต่งตั้งผู้ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานและชี้แนะแนวทางในการทำงาน โดยการมอบคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน

องค์ความรู้การวิจัย

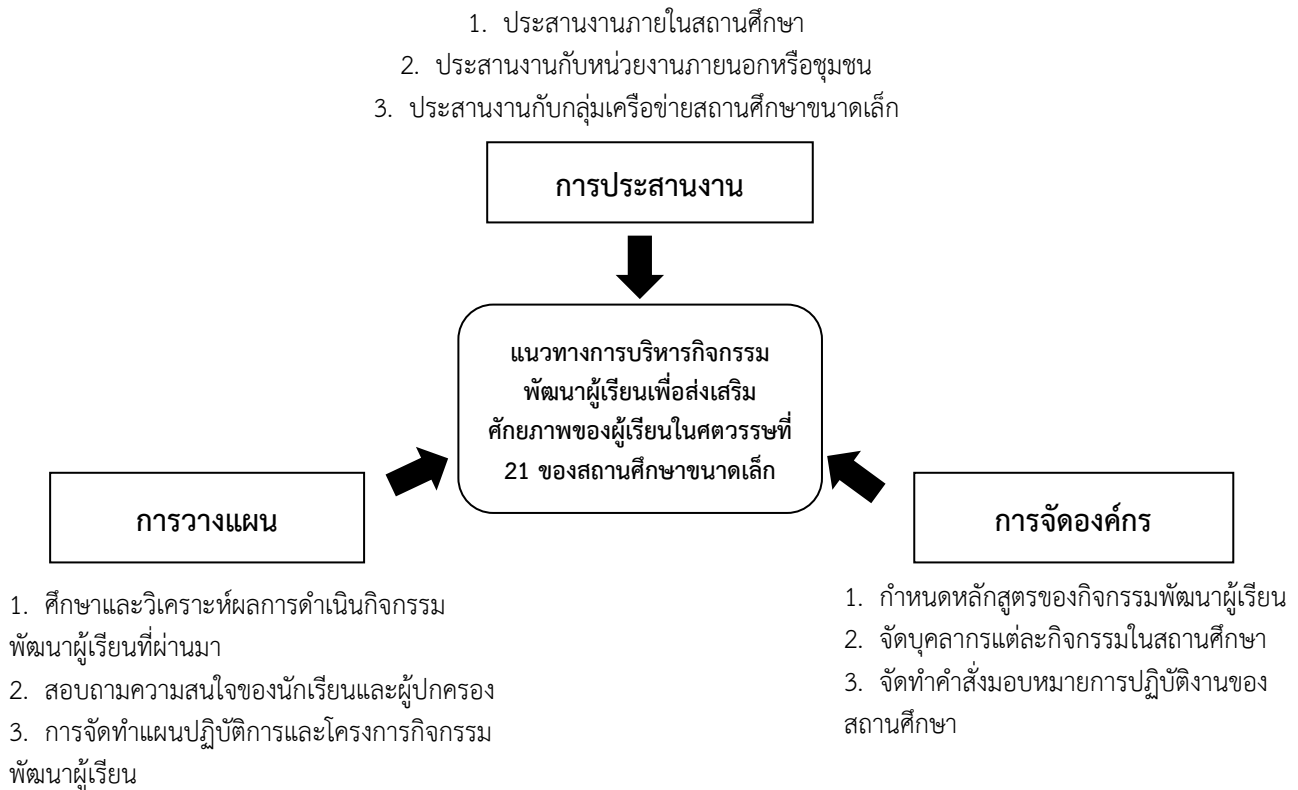
องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยมีการประสานงาน การวางแผน และการจัดองค์กร มีดังนี้

1. การประสานงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการประสานงานภายในสถานศึกษากับบุคลากร มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกหรือชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีการประสานงานกับกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนร่วมกัน

2. การวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านมาเพื่อวิเคราะห์ข้อดี ข้อด้อยของแต่ละกิจกรรม มีการสอบถามความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครอง และมีการจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้บุคลากรสามารถดำเนินงานได้อย่างมีแบบแผนและสามารถบรรลุตามเป้าหมายของการจัดกิจกรรมได้

3. การจัดองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการกำหนดหลักสูตรของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ครอบคลุมและชัดเจนทุกกิจกรรม มีการจัดบุคลากรแต่ละกิจกรรมให้มีความเหมาะสม และมีการจัดทำคำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้

สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย นำเสนอตามลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้
 - 1.1 ผลการวิจัยด้านการประสานงาน พบว่า การแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรภายนอก เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้ มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรแสวงหาความร่วมมือกับองค์กร หน่วยงาน ชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนในสิ่งที่สถานศึกษาไม่สามารถจัดหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถบรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาได้
 - 1.2 ผลการวิจัยด้านการวางแผน พบว่า จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรจัดสรรงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละกิจกรรมอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่สามารถนำมาพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ รวมถึงความสามารถของบุคลากรภายในสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 1.3 ผลการวิจัยด้านการจัดองค์กร พบว่า แต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร

สถานศึกษาจึงควรแต่งตั้งบุคลากรในแต่ละกิจกรรมให้มีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงศักยภาพของบุคลากรในการจัดกิจกรรม และต้องมีการชี้แจงหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละกิจกรรม เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน

1.4 ผลการวิจัยด้านการนำ พบว่า ตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเหมาะสม ลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสามารถในการตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ถูกต้อง โดยจะต้องมีการศึกษาข้อมูลมาเป็นอย่างดี เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

1.5 ผลการวิจัยด้านการควบคุม พบว่า รายงานผลการดำเนินงานในขณะการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีการกำหนดช่วงในการรายงานให้ครูผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมได้รับทราบก่อนเริ่มการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยต้องมีปฏิทินที่ชัดเจน เพื่อให้ผู้บริหารรับทราบการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะๆ ถ้าเกิดปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ทันที

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากผลการวิจัยด้านการประสานงานมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และยังพบว่าแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรภายนอกเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามที่ได้กำหนดไว้มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่องแนวทางการประสานความร่วมมือจากองค์กรภายนอก เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.2 เนื่องจากผลการวิจัยด้านการวางแผนมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และยังพบว่าจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่องแนวทางการวางแผนจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.3 เนื่องจากผลการวิจัยด้านการจัดองค์กรมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด และยังพบว่าแต่งตั้งบุคลากรที่รับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพในศตวรรษที่ 21 มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นจึงควรวิจัยเรื่องแนวทางการจัดสรรบุคลากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คมสัน พรหมเสน. (2562). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดท่าพูด (นครผลประชานุกล) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มรกต ใจดี. (2560). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สหวิทยาเขตสุพรรณบุรี. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วัฒนา อุปพงษ์. (2558). **การพัฒนารูปแบบการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการ ส่งเสริมพหุปัญญาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุริยา ฮ่องเสนาะ. (2558). **ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก. แหล่งที่มา** <https://www.parliament.go.th> สืบค้นเมื่อ 25 พ.ย. 2566.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). **ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Twenty-First Century Skills)**. แหล่งที่มา <https://www.truelookpanya.com> สืบค้นเมื่อ 24 ธ.ค. 2566.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Allen, Louis A. (1958). **Organization and Management**. New York: McGraw-Hill.
- American Association of School Administrators. (1955). **Staff Relations in School Administration**. 3rd ed. Arlington. Wa: The Association.
- Henri Fayol. (1916). **General and industrial management**. London: Sir Isaac Pitman and Son.
- Krejcie, R. V. & Morgan. D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ
ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภavana 4*

THE GUIDELINES FOR DEVELOPMENT OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE
LEADING BUDDHIST-WAY SCHOOL IN THE NAKHON SAWAN EDUCATIONAL
AREA ACCORDING TO BHAVANA 4

¹ศจี นาคชัยยะ Sagee Narkchaiya ²วรกฤต เกื่อนช้าง Worakrit Theunchang

³ทนง ทศไกร Thanong Thossakrai

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Narkchaiya_Sagee@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ตามหลักภavana 4 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดในการวิจัย จำนวน 141 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น .97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเก็บข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ และมีรายด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ตามหลักภavana 4 เป็นการนำการบริหารงานวิชาการ 5 ด้านบูรณาการกับตามหลักภavana 5 คือ กายภavana สีสภavana จิตตภavana ปัญญาภavana ประกอบด้วย (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตัวบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม การจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรับผิดชอบ สร้างวัฒนธรรม การสร้างนโยบายที่เป็นธรรม การเปิดโอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาเข้าสู่กระบวนการบริหารจะช่วยสร้างสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้และการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาที่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง (4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำ

*Received: December 11, 2024. Revised: December 22, 2024. Accepted: December 24, 2024.

ผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนทั้งร่างกายและจิตใจ (5) ด้านการนิเทศการสอน สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์และส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตใจและความสุขในการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ, หลักทฤษฎี 4

Abstract

This research aims 1) to study the academic administration of leading Buddhist schools and 2) to propose guidelines for the development of academic administration of leading Buddhist schools according to the principles of the Four Bhāvanā (Development). This research is a mixed-methods research. The quantitative research used a questionnaire with a total population of 141 people. The research instrument was a questionnaire with a reliability of .97. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research used a semi-structured interview method by collecting important data from 9 people and analyzing the data by content analysis. The research results found that 1) the academic administration of leading Buddhist schools in the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area had a high level of opinion overall. When considering each aspect, there were 4 aspects that had a high level of opinion: development of the school's curriculum, development of the learning process, measurement, evaluation, and transfer of learning results. In terms of educational supervision, respectively, and each aspect with a moderate level of opinions was research to develop the quality of education in educational institutions, and 2) the development guidelines for academic administration of leading Buddhist schools according to the principles of the Four Bhāvanā, which was the integration of the five aspects of academic administration with the principles of the Four Bhāvanā, namely, Kāya-bhāvanā, (Physical development), Sīla-bhāvanā (Moral development), Citta-bhāvanā (Emotional development), and Paññā-bhāvanā (wisdom development), consisting of (1) In terms of curriculum development of the educational institution, the educational institution should create an environment that promoted learning and the development of personnel with virtue and ethics, organizing training to enhance skills and responsibility, creating a culture, fair policies, and providing opportunities for everyone to participate in decision-making. (2) In terms of learning process development, the educational institution's inclusion in the administration process would help creating an educational institution with efficient operations, promoting research and development of teaching and learning in all subject groups, support learning that emphasized analytical thinking and problem solving. (3) In terms of measurement, evaluation, and transfer of learning outcomes, the educational institution had created and developed

measurement and evaluation tools to meet standards that were consistent with learners, emphasizing on creating appropriate learning spaces for students' learning, and inspires students to learn and develop themselves. (4) In terms of research to develop the quality of education, the educational institution supporting teachers to use research results to develop learning and the quality of education, creating an environment that was appropriate for learning and developing students both physically and mentally. (5) In terms of teaching supervision, educational institutions supporting and encouraging educational institutions to create a creative atmosphere and consistently promoting activities related to students and activities that enhancing the mind and happiness in learning, and creating an environment that would develop creativity.

Keywords: Academic Administration, The Leading Buddhist-Way School, Four Bhāvanā

บทนำ

ระบบการศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตรต่างๆ เพื่อสร้างคนไทยและประเทศให้เข้มแข็ง มั่นคง มั่นคั่ง ยั่งยืน เพื่อให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและสถาบันชาตินอกจากนั้นต้องให้การศึกษาที่เข้มแข็งให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย ให้มีความใฝ่หาความรู้ตลอดเวลา มีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สร้างแบบแผนระเบียบวินัย ความมั่นคงทางด้านร่างกายและจิตใจ บ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรม มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป มีความซื่อสัตย์ เสียสละอดทน ไม่ยอมแพ้ต่อกิเลส มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ปฏิบัติ มีจิตสำนึก รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม โดยจุดเน้นสำคัญอยู่ที่ “การใช้คุณธรรมและความรู้ การมีสติปัญญา ความเพียรจะนำไปสู่ความสุข ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง ถือเป็นงานหลักหรือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปเลี้ยงหัวใจ ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำวิชาการ โดยปฏิบัติงานร่วมกันกับคณะครู ให้ครูมีการพัฒนาตนเองประสานงานให้คำแนะนำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สันติ บุญภิรมย์, 2552)

จังหวัดนครสวรรค์ ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้นำระบบคุณธรรมจริยธรรมสู่โรงเรียนในสังกัดโรงเรียนวิสุทธิพุทธในจังหวัดนครสวรรค์ พร้อมดำเนินการโรงเรียนวิสุทธิพุทธ เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนทั้งหมดได้นำหลักธรรมของศาสนาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีความรู้คู่คุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข สภาพของการดำเนินงานโรงเรียนวิสุทธิพุทธโดยเน้นการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ การบริหารจัดการโรงเรียนวิสุทธิพุทธ ด้านจัดวิสุทธิพุทธสู่การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ด้านพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากร และด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิสุทธิพุทธและชุมชน นอกจากนี้สภาพของโรงเรียนวิสุทธิพุทธยังมีปัญหาเกี่ยวกับทางปฏิบัติอยู่มากและที่เห็นได้ชัดปัญหาในการบริหารงานวิชาการ พบว่ามีปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เช่น ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า

หลักสูตรสถานศึกษาบางโรงเรียน มีโครงสร้างเวลาเรียนที่อาจไม่เอื้อต่อการส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงไม่สามารถค้นพบความถนัดและความสามารถของผู้เรียน รวมถึงขาดการส่งเสริมพัฒนาที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทำให้ส่งผลถึงควมมีประสิทธิภาพน้อย การเรียนการสอนของครูในการใช้หลักสูตรขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล ซึ่งส่งผลโดยตรงถึงคุณภาพด้านการเรียนของนักเรียนโดยผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ อันเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนวิถิพุทธบางโรงเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งอาจส่งผลมาจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เป็นโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ จำนวน 10 โรงเรียน (โครงการสถานศึกษาวิถิพุทธ, 2566) ซึ่งโรงเรียนก็พยายามปรับกระบวนการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับการดำเนินการของโรงเรียนวิถิพุทธ และเกิดผลที่ดีกับผู้เรียน สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้ ให้เอื้อต่อการพัฒนาของผู้เรียนตามการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตามหลักการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำดังกล่าว จึงจะต้องมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาทำให้เกิดผลดี หรือทำให้ดีขึ้น มีความสอดคล้องกับหลักภาวะนา 4 ซึ่งมีปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ การทำให้เจริญ การทำให้มีขึ้น การฝึกอบรม หรือการพัฒนา ประกอบด้วย 1) กายภาวะนา คือ การเจริญกาย พัฒนากาย ให้ปฏิบัติในทางที่เป็นคุณมิให้เกิดโทษหรือเสื่อมเสีย 2) สีสภาวะนา หมายถึง การเจริญศีล พัฒนาความประพฤติการฝึกอบรมศีล ไม่เบียดเบียน หรือก่อให้เกิดความเสียหายอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน 3) จิตภาวะนา การพัฒนาจิต การฝึกอบรมจิต ให้เข้มแข็งมั่นคงเจริญองกมด้วยคุณธรรม 4) ปัญญาภาวะนา หมายถึง การเจริญปัญญา พัฒนาปัญญา การฝึกอบรมปัญญา ให้รู้เข้าใจหรือพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ จนสามารถคิดหาทางแก้ไขได้ด้วยปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2549)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าหากได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำ ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวะนา 4 ดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักภาวะนา 4 ในโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวะนา 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 128 คน จากโรงเรียนวิสุทธิพรตต์ชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ ทั้งหมด 10 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 141 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) มี 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิสุทธิพรตต์ชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษา หลักการ ทฤษฎีจากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้ เพื่อกำหนดเป็นขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือ 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 รวม 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อเป็นการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 7) แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิสุทธิพรตต์ชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิสุทธิพรตต์ชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักทฤษฎี 4

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงจำนวน 9 รูป/คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิสุทธิพรตต์ชั้นนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตามหลักทฤษฎี 4

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ และมีรายด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวม

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำใน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์		ระดับความคิดเห็น			ลำดับ
		μ	σ	ระดับ	
1	การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	3.77	0.78	มาก	1
2	พัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.66	0.62	มาก	2
3	การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน	3.58	0.75	มาก	3
4	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.42	0.76	ปานกลาง	5
5	การนิเทศการศึกษา	3.57	0.66	มาก	4
ภาพรวม		3.60	0.50	มาก	

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตัวบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม เช่นการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและ ความรับผิดชอบ สร้างวัฒนธรรมองค์กรระเบียบและความเป็นธรรมในการดำเนินงาน เช่นการสร้างนโยบายที่เป็น ธรรมและเปิดโอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิด สร้างสรรค์ของบุคลากรและนักเรียน เช่นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่นการสนับสนุนการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องของบุคลากรและนักเรียน

2.2 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ สถานศึกษาเข้าสู่กระบวนการบริหารจะช่วย สร้างสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียน การสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายหลักที่โรงเรียนวิถิพุทธชั้นนำต้องการบรรลุ โดยการใช้ที่ เหมาะสมในการบริหารงาน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและจิตใจของนักเรียน การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้น ความรับผิดชอบและความร่วมมือ ดังนั้น การนำหลักภูวนาเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการวิจัย

และพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำจะช่วยให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศในด้านการศึกษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ได้แก่ สถานศึกษาที่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สะดวกสบายและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดทำแผนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและเน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ การสร้างวินัยและความเสถียรภาพในสถานศึกษา การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี การสนับสนุนและสร้างความรู้ให้กับครูในการดูแลและสนับสนุนสุขภาพจิตของนักเรียน เน้นการสร้างและพัฒนาทักษะทางปัญญาให้กับนักเรียน การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมกำหนดเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจ ด้วยการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับคุณธรรมอันดีของบุคลากรและนักเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาจิตใจของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมาธิและการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างนักเรียนที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมและอาชีพ

2.5 ด้านการนิเทศการสอน ได้แก่ สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศที่สร้างสรรค์และส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและจิตใจของนักเรียน สถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมที่เชื่อมั่นและเสริมสร้างคุณธรรมทางสังคมให้กับนักเรียน สถานศึกษาควรสร้างพื้นที่ให้นักเรียนได้พักผ่อนอย่างเหมาะสม และส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตใจและความสุขในการเรียนรู้ และควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยการสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลายและนำเสนอความรู้ใหม่ๆ สถานศึกษาวางแผน ในการกำหนดตารางนิเทศอย่างชัดเจน สม่ำเสมอ ผู้บริหารมีการวางแผนในการนิเทศติดตามการเรียนการสอนของครู ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นกลาง และนำผลมาปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมและบริบทของแต่ละแห่งซึ่งมีความพร้อมไม่เท่ากันแต่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเหมือนกันความพร้อมของบริบทซึ่งมีผลต่อระดับปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวัฒน์

จันทร์สม (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคามโดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ สุธัมมา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาสูงสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและจัดเวทีให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียน

2. การเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวนา 4 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตัวบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม เช่น การจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรับผิดชอบ สร้างวัฒนธรรมองค์กรเปี่ยมและความเป็นธรรมในการดำเนินงาน เช่น การสร้างนโยบายที่เป็นธรรมและเปิดโอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรและนักเรียน เช่น การสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่น การสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของบุคลากรและนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวัฒน์ จันทร์สม ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันวางแผนโดยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ สุธัมมา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ความรู้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาเข้าสู่กระบวนการบริหารจะช่วยสร้างสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายหลักที่โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำต้องการบรรลุโดยใช้ที่เหมาะสมในการบริหารงาน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาและจิตใจของนักเรียน การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นความรับผิดชอบและความร่วมมือ ดังนั้น การนำหลักภาวนาเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำจะช่วยให้โรงเรียนมีความเป็นเลิศในด้านการศึกษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kate (2022) ที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชอบการจัด

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีสภาพคล้ายบ้าน นักเรียน มีความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ปัญหาด้านวินัย เพราะสนองตอบความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียนดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐยานันท์ (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์จริงและการปฏิบัติจริง

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการสถานศึกษาที่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สะดวกสบายและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดทำแผนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและเน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ การสร้างวินัยและความเสถียรภาพในสถานศึกษา การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี การสนับสนุนและสร้างความรู้ให้กับครูในการดูแลและสนับสนุนสุขภาพจิตของนักเรียน เน้นการสร้างและพัฒนาทักษะทางปัญญาให้กับนักเรียน การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมกำหนดเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวรรณ รินทรา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษา ในอำเภอสามง่าม ด้านการวัดผลประเมินผล และการโอนผลการเรียน รองลงมาคือ ด้านการนิเทศภายใน แนวทางการบริหารวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษา คือ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการวัดผล ประเมินผลและการโอนผลการเรียนในสถานศึกษามากขึ้น ซึ่งเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในกำหนดปฏิทินการนิเทศให้ชัดเจน สร้างเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม การนิเทศภายในสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนการมีส่วนร่วม ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ เพื่อวางแผนการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนทั้งร่างกายและจิตใจ ด้วยการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับคุณธรรมอันดีของบุคลากรและนักเรียน สร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาจิตใจของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมาธิและการคิดอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างนักเรียนที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมและอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวรรณ สุธัมมา (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนและจัดเวทีให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยในชั้นเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม (2560) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 มีการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยและ

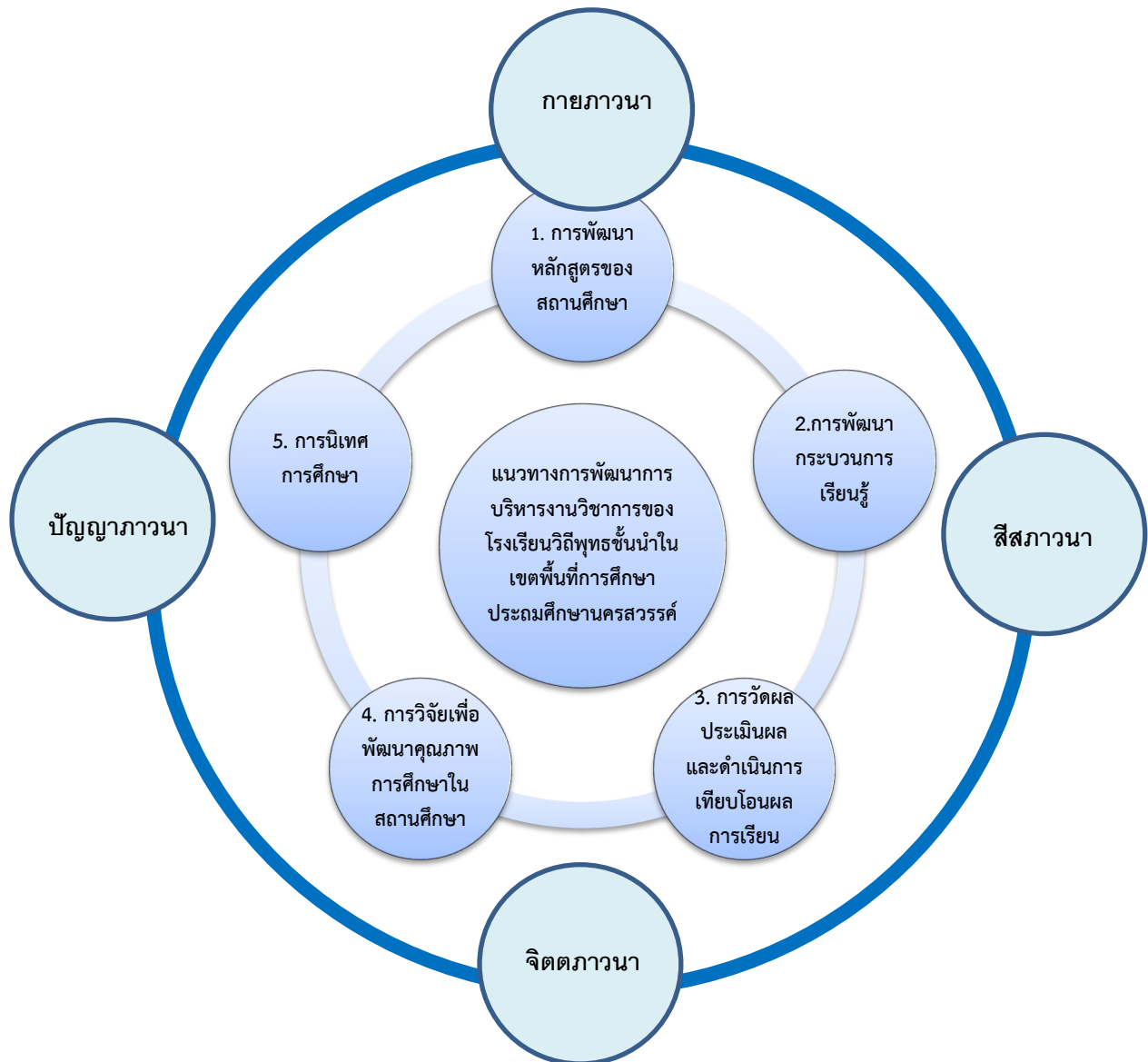

ผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาโดยจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยตามความต้องการของผู้เรียน เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องอาเซียนศึกษาและห้องกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระ

2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะครู ครอบครัวยุคใหม่ที่สร้างสรรค์และส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและจิตใจของนักเรียน ครอบครัวยุคใหม่ที่เชื่อมั่นและเสริมสร้างคุณธรรมทางสังคมให้กับนักเรียน โดยการสร้างพฤติกรรมที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม ครอบครัวยุคใหม่ที่ให้นักเรียนได้พักผ่อนอย่างเหมาะสม และส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตใจและความสุขในการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โดยการสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลายและนำเสนอความรู้ใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith (2006) ที่ผลการวิจัยพบว่า การจะทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพสูงต้องส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลายๆ วิธีให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดวางแผนการอบรม จัดโครงการให้ครูได้สลับเปลี่ยนกันเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการณ์สอน การประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน การสาธิตการสอน การนิเทศครูใหม่ วิจารณ์การปฏิบัติงานครูโดยไม่เสียกำลังใจ ให้ครูมีเวลาสอนมากขึ้น ให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกสื่อทศนุปรกรณ์ จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาแก่ครูตลอดจนค่าที่พักและครูที่ไปอบรมทางวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราวรรณ รินทรา (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษาในอำเภอสามง่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ควรชี้แจงความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในกำหนดปฏิทินการนิเทศให้ชัดเจน สร้างเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม การนิเทศภายในสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สนับสนุนการมีส่วนร่วม ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สนองต่อความต้องการของทุกฝ่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษณิศ วรสายัณห์, พระครูภัทรธรรมคุณ และพระมหาญาณวัฒน์ จิตตพัฒโน (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ประกอบด้วย (1) ภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น ทำให้ดู อยู่ให้เห็นเป็นตัวอย่าง (2) ภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงเป็นคนกล้าและเปิดเผย กล้าเผชิญกับความจริง บุกเบิกกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมในโรงเรียน (3) ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (4) ภาวะผู้นำด้านแรงบันดาลใจเป็นแบบอย่างที่ดีในการครองตน ครองคน และครองงาน (5) ภาวะผู้นำด้านสนับสนุนเป็นผู้กระตุ้นจิตวิญญาณของทีมงานให้มีชีวิตชีวาในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิสุทธิคุณชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวนา 4 ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมาย คือแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิสุทธิพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวนา 4

วงกลมชั้นที่ 2 ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านที่ 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านที่ 3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านที่ 4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และด้าน 5 ด้านการนิเทศการศึกษา ที่บูรณาการหลักภาวนา 4

วงกลมชั้นที่ 3 ได้แก่ หลักธรรมภาวนา 4 ได้แก่ 1) กายภาวนา 2) สีสภาวนา 3) จิตตภาวนา 4) ปัญญาภาวนา

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภานา 4

กระบวนการที่ 1 อธิบายสภาพของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ 5 ด้าน เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ

กระบวนการที่ 2 เป็นการใช้หลักธรรมภานา 4 เป็นตัวกำกับในการสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ทั้ง 5 ด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภานา 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา คือ 1) ด้านกายภานา ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตัวบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม เช่นการจัดอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและความรับผิดชอบ 2) ด้านสัทภานา ควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบและความเป็นธรรมในการดำเนินงาน เช่นการสร้างนโยบายที่เป็นธรรมและเปิดโอกาสทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) จิตตภานา ควรสร้างวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรและนักเรียน เช่นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านปัญญภานา ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่นการสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของบุคลากรและนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภานา 4 ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ คือ 1) กายภานา เข้าสู่กระบวนการบริหารจะช่วยสร้างสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) สัทภานา ผู้บริหารมีการส่งเสริมการวิจัยและการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายหลักที่โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำต้องการบรรลุ โดยการใช้หลักภานาที่เหมาะสมในการบริหารงาน 3) จิตตภานา การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาทางสติปัญญาและจิตใจของนักเรียน 4) ปัญญภานา การสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นความรับผิดชอบและความร่วมมือ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภานา 4 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน คือ 1) กายภานา โดยสถานศึกษามีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน ตามหลักภานา 4 สถานศึกษาที่มีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานสอดคล้องกับผู้เรียน 2) สัทภานา เน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ที่สะดวกสบายและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดทำแผนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและเน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาการ 3) จิตตภานา การสร้างวินัยและความเสถียรภาพในสถานศึกษา การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียน เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี 4) ปัญญภานา การสนับสนุนและสร้างความรู้ให้กับครูในการดูแลและสนับสนุนสุขภาพจิตของนักเรียน เน้นการสร้างและพัฒนาทักษะทางปัญญาให้กับนักเรียน การสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้และ

พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมกำหนดเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวะ 4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน โดยสถานศึกษามี การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตาม หลักภาวะ 4 คือ กายภาวนา, สีสภาวนา, จิตตภาวนา, และ ปัญญาภาวนา เพื่อให้สถานศึกษามีการสนับสนุน ให้ครูนำผลการวิจัยมาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษา ดังนี้ 1) ด้านกายภาวนา ควรสร้าง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจ ด้วยการจัดกิจกรรมที่ สร้างสรรค์และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นอิสระ 2) ด้านสีสภาวนา ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้น คุณธรรมและจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับคุณธรรมอันดีของบุคลากรและนักเรียน 3) ด้านจิตตภาวนา ควร สร้างสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการพัฒนาจิตใจของนักเรียน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา สมาธิและการคิดอย่างเป็นระบบ 4) ด้านปัญญาภาวนา ควรสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อสร้างนักเรียนที่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต

5. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ ตามหลักภาวะ 4 ด้านการนิเทศการศึกษา 1) ด้านกายภาวนา สถานศึกษาควรสร้าง บรรยากาศที่สร้างสรรค์และส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและจิตใจของ นักเรียน 2) ด้านสีสภาวนา สถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมที่เชื่อมั่นและเสริมสร้างคุณธรรมทางสังคมให้กับ นักเรียน โดยการสร้างพฤติกรรมที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม 3) ด้านจิตตภาวนา สถานศึกษาควรสร้าง พื้นที่ให้นักเรียนได้พักผ่อนอย่างเหมาะสม และส่งเสริมกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตใจและความสุขในการเรียนรู้ 4) ด้านปัญญาภาวนา สถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียน โดยการสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลายและนำเสนอความรู้ใหม่ๆ สถานศึกษาวางแผน ในการกำหนดตารางนิเทศอย่างชัดเจน สม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้วางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำให้มีประสิทธิภาพ
 - 1.2 ผู้บริหารควรมีส่วนช่วยในการวางแผน และสนับสนุนการมีส่วนร่วม ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ เพื่อวางแผนการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการบริหารวิชาการ
 - 2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาต่อไป
 - 2.3 ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน เช่น อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- โครงการสถานศึกษาวิถีพุทธ.(2566). **โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ**. แหล่งที่มา <https://www.vitheebuddha.com/main.php?url=schoolt> สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2566.
- จิราวรรณ รินทรา. (2562). **แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษาในอำเภอสามง่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**
- ณัฐยานี จะนต. (2562). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2560). **พุทธธรรมกับการพัฒนาชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- เพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม. (2560). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- ภูษณิศ วรสายัณห์, พระครูภัทรธรรมคุณ และพระมหาญาณวัฒน์ ฐิตวฑฺฒโน. (2565). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลตามหลักภาวนา 4 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 9(2). 335-345.**
- ศุภวรรณ สุธัมมา. (2563). **แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.**
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตของประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- อภิวัฒน์ จันทรสม. (2563). **แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- Kate, M. (2022). **Social and academic benefits of looping primary grade students**. From <http://www.sciencedirect.com/science?ob=ArticleUR&> Retrieved 14 October 2023.
- Smith, J. (2006). **Technology-assisted Instruction and Student Advancement**. Dissertation Abstract International.

การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6^{*} COMPLIANCE WITH THE 5 PRECEPTS ACCORDING TO THE CONCEPT OF PSYCHOEDUCATION FOR STUDENTS IN GRADE 6

¹วีระธนา อยู่กลิ่นเถื่อน Weeratana Yooklunthuan

²พระปลัดสรวิชัย อภิปัญญา Phrapalad Soravit Apipanyo

³พระสมุห์โชคดี วชิรปัญญา PhrasamuChokdee Vachirapanyo

⁴สายหยุด มีฤทธิ์ Sayyud Mererk

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Sayyud.mrk@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้าระดับสายชั้น ครูผู้สอน ครูพระสอนศีลธรรมครูแนะแนว และนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน คือ F-test, t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อยู่ในระดับมาก และระดับอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียนต่อหลักศีล 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างกับระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาของครอบครัวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีที่พักอาศัยต่างกัน มีสถานภาพของครอบครัวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษา ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตศึกษาและโครงการในการปลูกฝังในเรื่องศีล 5 ส่งเสริมให้ความรู้กับผู้เรียนด้านปฏิบัติการรักษาศีล 5 สอดแทรกสอนในชั่วโมงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การสอดแทรกคำสอนที่ทำให้นักเรียนรู้จักรักนวลสงวนตัว การจัดกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม การปลูกฝังให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการมีสัมมาวาจา การจัดให้มีครูพระในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: หลักศีล 5, แนวคิดจิตศึกษา, พระพุทธศาสนา, นักเรียน

Abstract

This research aims 1) to study the level of compliance with the Five Precepts according to the concept of psychoeducation, 2) to compare the compliance with the Five Precepts according to the concept of psychoeducation, and 3) to suggest guidelines for promoting compliance with the Five Precepts according to the concept of psychoeducation. This research is a mixed-method research between qualitative and quantitative research. The samples used in the research were directors, heads of grade levels, teachers, monks who teach morality, guidance teachers, and students. Data were collected by questionnaires and interviews. Data were analyzed using research statistics, including percentages, means, standard deviations, and inferential statistics, namely F-test and t-test. The results of the research found that 1) The level of compliance with the Five Precepts according to the concept of psychoeducation of primary 6 students in general had the highest mean, the level of knowledge and understanding of the Five Precepts was at a high level, and the level of students' emotions toward the Five Precepts was at a high level, respectively. 2) The results of the comparison between the personal factors of the sample group and the level of compliance with the Five Precepts according to the concept of psychoeducation found that the sample groups with different genders had different levels of support for religious activities in the family. There were different levels of opinions on the practice of the Five Precepts according to the concept of psychoeducation of the 6th grade primary school students. The sample groups with different residences and family statuses did not have different levels of opinions on the practice of the Five Precepts according to the concept of psychoeducation of the 6th grade primary school students. 3) The guidelines for promoting the practice of the Five Precepts according to the concept of psychoeducation consisted of organizing activities based on psychoeducation and projects to instill the Five Precepts, promoting knowledge to students on the practice of observing the Five Precepts, integrating teachings in class, organizing learning activities integrated with the philosophy of the Sufficiency Economy for students to apply in their daily lives, integrating teachings that teach students to be modest, organizing morality and ethics camp activities, instilling in students the benefits of having right speech, and providing monk teachers to teach Buddhism comprehensively.

Keywords: 5 Precepts, Concept of Psychoeducation, Buddhism, Students

บทนำ

สังคมไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ โดยเป็นสถาบันหลักและเอกลักษณ์ของชนชาติไทย เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยมาเป็นเวลาอันช้านาน ซึ่งหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา นั้นมุ่งส่งเสริมให้มีการคิดอย่างมีเหตุผลและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552)

ดังนั้น ความสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านร่างกายจิตใจและสังคมจึงมีหลักการที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ใดมีสุขภาพสมบูรณ์ สามารถควบคุมร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดีจึงจะทำให้หน้าที่ควบคุมและสั่งการทำงานทุกอย่างของร่างกายให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (รังสรรค์ แสงสุข และคณะ, 2544) การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พระพุทธศาสนามีหลักศีล 5 หรือเบญจศีล การดำเนินชีวิตของคนไทยจึงได้รับอิทธิพลจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ได้นำมาถือปฏิบัติจนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมประจำชาติ และประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ได้รับอิทธิพลจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของคนไทยเป็นเวลานาน เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นด้านต่างๆ เช่น วิถีชีวิต ทัศนคติ พฤติกรรมนิสัยชาวไทยที่มีความโอบอ้อมอารี เอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นนิจ

จากลักษณะดังกล่าวเป็นผลมาจากการยอมรับหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาหลักคำสอนที่พุทธศาสนิกชนได้สัมผัสผ่านพิธีกรรมคือหลักศีล 5 ในคัมภีร์อังคุตตรนิกายปัญจกนิบาต กล่าวไว้ว่าธรรมเป็นเหตุให้ถูกเชิญไปอยู่ในสวรรค์ ความว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ ย่อมเป็นเหมือนถูกเชิญไปอยู่ในสวรรค์ คือ บุคคลเป็นผู้งดเว้นจากปาณาติบาต 1 เป็นผู้งดเว้นจากอกุศลนาทาน 1 เป็นผู้งดเว้นจากกาเมสุมิฉฉาจาร 1 เป็นผู้งดเว้นจากมุสาวาท 1 เป็นผู้งดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยเป็น ที่ตั้งแห่งความประมาท 1 (อง.ปญจก. (ไทย) 22/145/141-142) การปฏิบัติตนตามหลักคำสอนพื้นฐานคือศีล นั้นเอง เพราะศีลเป็นระเบียบความประพฤติคือระเบียบความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกาย วาจา ตลอดจนการทำความเข้าใจที่เอื้ออำนวยแก่การปฏิบัติกิจต่างๆ อันเป็นไปเพื่อเข้าถึงจุดหมายอันดีงามเป็นอุดมคติของคนในสังคม ชุมชน สถาบันนั้นๆ โดยทั่วไประเบียบความประพฤตินี้จะมีลักษณะเป็นการปิดกั้นโอกาสที่จะทำความชั่วและส่งเสริมโอกาสสำหรับทำความดี โดยฝึกคนให้รู้จักสร้างความสัมพันธ์ด้านกายวาจาที่ดีงามกับสภาพแวดล้อมอันจะเป็นผลเอื้ออำนวยแก่การดำรงอยู่ทั้งตนเองและชุมชนหรือสังคม ดังนั้น การปฏิบัติตนตามแนวทางของศีลธรรมได้ชื่อว่าเป็นรากฐานของความดีงาม ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสันติสุขของสังคมเพราะงดเว้นในสิ่งที่เป็นผลกระทบต่องานและทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตามส่วนแต่เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความไม่สงบสุขของสังคมพระพุทธศาสนาจึงมีศีลต่างๆ ไว้เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ประพฤติตนตามโอกาสและศรัทธา ผู้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาต้องรู้จักรากฐานแห่งความดีอันทำให้คนเป็นคน คือ ศีล ดังกล่าวนี้อัน ดังนั้น ศีลเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมสงบอยู่เย็นเป็นสุขเกื้อกูลต่อกัน (สมเด็จพระญาณวโรดม, 2550)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน การขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลใช้ในด้านระบบบริหารจัดการตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมาย

การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาถิ่นมีนิสัยรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผู้การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูงเป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการเกษตรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) สภาพปัญหาสังคมนี้ส่งไปถึงเยาวชนไทยทำให้ขาดระเบียบวินัย ขาดความเข้มแข็งและความมั่นคงทางกายและใจ ขาดการคิดอย่างเป็นระบบมีเหตุผล มีความเห็นแก่ตัว แยกความสามัคคี ไม่เสียสละไม่นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม ถูกชักจูงให้ลุ่มหลงมัวเมาสิ่งต่างๆ ได้ง่าย ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดปัญหาพฤติกรรมและสร้างปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อทุกวัย ขาดสังคมในทุกมิติจนสังคมเสื่อมโทรม เช่น ปัญหาพฤติกรรมเด็กแว้น เด็กเถร เด็กติ๊กน็อก เด็กติดยาเสพติด มั่วแหล่อบายมุข การพนัน และอื่นๆ ใช้ชีวิตแบบไร้ค่า ไม่มีประโยชน์ และเกิดปัญหาทางสังคมตามมา ปัญหาเหล่านี้มีเกิดจากหลากหลายสาเหตุ โดยรวมก็คือเกิดจากสื่ออัยยุ เกิดจากครอบครัว และเกิดจากระบบการศึกษาที่ไม่ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เพียงพอ

จิตศึกษา คือการพัฒนาปัญญาภายในหรือความฉลาดด้านในหมายถึงความฉลาดทางด้านจิตวิญญาณ (Spiritual Quotient : SQ) และความฉลาดทางด้านอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) ซึ่งได้แก่ การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเอง (รู้ตัว) และผู้อื่น การเห็นคุณค่าในตัวเอง คนอื่น และสิ่งต่างๆ เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายและความหมาย การอยู่ด้วยกันอย่างเกื้อกูลภาพ ยอมรับในความแตกต่างเคารพและให้เกียรติกัน การมีวินัย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมอยู่อย่างพอดีและพอใจได้ง่าย การมีสติอยู่เสมอ รู้เท่าทันอารมณ์เพื่อให้รู้ว่าต้องหยุด หรือไปต่อกับสิ่งที่กำลังเป็นอยู่ มีความคิดสามารถจัดการอารมณ์ตนเองได้ การเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสิ่งต่างๆ นอบน้อมต่อสรรพสิ่งที่เกื้อกูลกันอยู่ และการมีจิตใจมีความรักความเมตตาตามหาศาล (วิเชียร ไชยบัง, 2554) สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2551) กรรมการที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิของศูนย์จิตตปัญญาศึกษาได้ให้แนวคิดเรื่องจิตตปัญญาศึกษาไว้ว่า “จิตตปัญญาศึกษาคือการศึกษที่ทำให้เข้าใจด้านในของตนเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริงทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น เกิดความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญา และความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง เกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยเน้นการศึกษาจากการปฏิบัติ เช่น การทำงานศิลปะ โยคะ ความเป็นชุมชนการเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมสุนทรียสนทนาการเรียนรู้จากธรรมชาติและจิตตภาวนา เป็นต้น

โรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการนำกระบวนการจิตศึกษามาพัฒนาขึ้นเพื่อมุ่งที่จะพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เต็มตามศักยภาพ และให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน โดยไม่ปล่อยให้ผู้เรียนล้มเหลวแม้แต่คนเดียว ดังที่ โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล ได้น้อมรับกระแสพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต และการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบก่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาทั้งครูและเด็กให้เกิดการเรียนรู้และออกกำลังกายด้านความฉลาดทางด้านอารมณ์และความฉลาดด้านจิตวิญญาณมีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมเด็กให้สงบ ผ่อนคลายและให้กลับมาเรียนรู้ตัวก่อนเข้าเรียนในทุกวัน ในขณะเดียวกันนั้น ครูก็ได้ขัดเกลาความฉลาดด้านในของ

ตัวเองไปด้วย “จิตศึกษา” จึงกลายเป็นส่วนสำคัญของโรงเรียนในการพัฒนาครู เพื่อยกระดับจิตวิญญาณของครูให้มี “หัวใจของความเป็นครู” อย่างแท้จริง ส่วนในตัวเด็กกระบวนการจิตศึกษาได้ยกระดับความฉลาดด้านจิตวิญญาณ และความฉลาดด้านอารมณ์ ให้เห็นคุณค่าของสรรพสิ่ง การน้อมนำสิ่งที่ตั้งถามเข้าไปสู่จิตใต้สำนึก ทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนให้อยู่ในภาวะคลื่อนสมองต่ำเพื่อให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ (วิเชียรไชยบัง, 2555)

การศึกษากระบวนการที่ใช้เทคนิคจากการฝึกจิตและสมาธิเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนา นักเรียนโดยเน้นการทำให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ปัญญา และการกระทำของตนเองในปัจจุบัน เพื่อเสริมสร้างความสงบ ความเข้าใจ และความสุขในการดำรงชีวิตในโรงเรียนในครอบครัว และสังคม ด้วยปัจจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักจิตศึกษาและหลักศีล 5 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างกับระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 140 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 103 คน โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan (1970, อ้างใน อึ้งวุฒิ เอกะกุล, 2543) 3) คนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับ ประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษา ซึ่งมีลักษณะการถามแบบปลายปิด มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยมีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามความคิดเห็น ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อรวบรวมข้อมูลและหารายละเอียดต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ 2) นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม 3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความตรงเชิง

เนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามในแต่ละด้านเป็นรายข้อ 4) นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาไปปรับปรุงตามที่ยกผู้เชี่ยวชาญเสนอ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try – out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน 5) จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach (1974) 6) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงอีกครั้ง แล้วจัดพิมพ์นำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล กรุงเทพมหานคร แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้วิธีการสรุปรวบรวมความคิดเห็น แล้วนำเสนอตามประเด็นข้อคำถาม

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และระดับอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียนต่อหลักศีล 5 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

ข้อ ที่	ข้อคำถาม	ความคิดเห็น		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	หลักการปฏิบัติตามแนวจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	4.49	0.61	มาก
2	ระดับอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียนต่อหลักศีล 5	4.50	0.69	มากที่สุด
ภาพรวม		4.50	0.65	มากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างกับระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีที่พำอาศัยต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่สถานภาพของครอบครัวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่มีด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาของครอบครัวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกัน

3. แนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 เป็นการจรรีเยียบพฤติกรรมอันประกอบด้วยกาย วาจา ใจให้มีความเรียบร้อย ไม่ประพฤติตนให้เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้มีความเดือดร้อน อันได้แก่ การให้ฆ่าสัตว์ ทรมานสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ น้อยโกง ส่งเสริมให้มีการขโมย ไม่ประณีตประเวณี ล่วงละเมิดสิทธิ์ทางกายผู้อื่น ไม่กล่าวคำเท็จ คำหยาบ คำไม่มีสาระ ไม่เสพสิ่งเสพติด ให้โทษ อันจะนำไปสู่ความประมาท

การประยุกต์ใช้ศีล 5 กับจิตศึกษา การปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 เป็นการพัฒนาพฤติกรรมทางกาย วาจา ส่งผลต่อการพัฒนาอารมณ์ มีความเข้าใจและรับรู้ถึงความรู้สึกของตน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่ปล่อยให้อารมณ์มาควบคุมพฤติกรรม มีความฉลาดทางอารมณ์จะทำได้เป็นคนมีแรงจูงใจให้กับตนเอง มุ่งมั่น ตั้งใจ มีเป้าหมาย และพยายามอย่างอดทนเพื่อบรรลุเป้าหมาย รวมถึงการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น ทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์อันดี นักเรียนได้รับการปลูกฝังหลักศีล 5 จากครอบครัว โดยการเข้าร่วมพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมตามแนวจิตศึกษาและโครงการในการปลูกฝังในเรื่องศีล ๕ ส่งเสริมให้ความรู้กับผู้เรียนด้านปฏิบัติการรักษาศีล 5 และสอดแทรกการสอนในชั่วโมงเรียน

2. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้และปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

3. ควรสอดแทรกคำสอนที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักรักนวลสงวนตัว และให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดในทุกรายวิชาเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์

4. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนตระหนักเห็นความสำคัญในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

5. ปลูกฝังให้ผู้เรียนในโรงเรียน เห็นประโยชน์ของการมีสัมมาวาจา

6. จัดให้มีครูพระในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา อย่างทั่วถึง เพื่อให้พระอาจารย์จะให้ความรู้ผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องของ การรักษาศีล 5 พร้อมเน้นการปฏิบัติจริง

7. โรงเรียนควรจัดตั้งหรือจัดให้มีทีมคณะกรรมการนักเรียนเพื่อช่วยสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนภายในโรงเรียน เป็นการดูแลและป้องปรามการประพฤติอันไม่ควรของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถนำผลมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อยู่ในระดับมาก และระดับอารมณ์ความรู้สึกของนักเรียนต่อหลักศีล 5 อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นถึงภาพที่น่าพึงพอใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งบ่งชี้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล มีความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลที่น่าสนใจและมีประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านจิตใจและคุณธรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของเสกสรรค์ ศิริวรรณ (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนวัยรุ่นมีความศรัทธาในศีล 5 โดยรวมอยู่ในระดับชัดเจน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับชัดเจน แต่ด้านพูดปด หลอกลวงไม่มีความจริงใจต่อกันมีค่าเฉลี่ยของความศรัทธาในศีล 5 สูงกว่าข้ออื่นๆ และด้านการฆ่าสัตว์และเบียดเบียนสัตว์กับด้านการดื่มสุราและสิ่งเสพติดอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของนักเรียนต่อหลักศีล 5 สูงกว่าระดับอารมณ์และความรู้สึกของนักเรียนต่อหลักศีล 5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ต่อหลักศีล 5 ของนักเรียนมีมาตั้งแต่เด็ก จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ต่อหลักศีล 5 แต่ด้านอารมณ์และความรู้สึกยังไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิจัยของเสารีย์ ตะโพนทอง และคณะ (2562) ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนิสิตนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพฯ พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องของศีล 5 และสอดคล้องกับการวิจัยของพระสมุห์ชัยรัตน์ สีลวฑฒโน (ภูมาลี) (2565) ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสวนหลวง (รัตนวิจิตรพิทยาคาร) จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ระดับการรักษาศีล 5 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสวนหลวง (รัตนวิจิตรพิทยาคาร) จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างกับระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนาของครอบครัวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีที่พักอาศัยต่างกัน มีสถานภาพของครอบครัวต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของพระสุข สุขสำราญ (2555) ที่ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกัน มีเจตคติด้านหลักศีล 5 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวแตกต่างกันมีเจตคติด้านหลักศีล 5 ด้านอารมณ์ความรู้สึกต่อหลักศีล 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

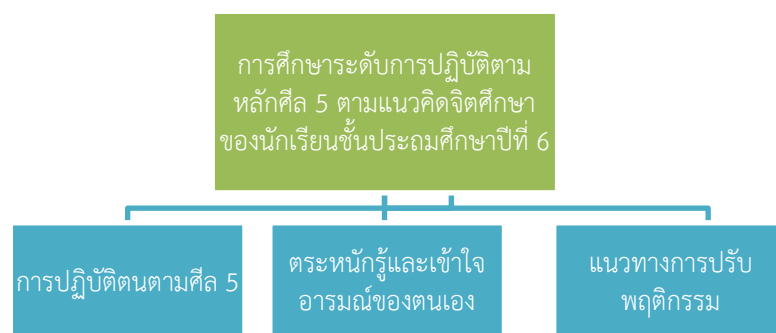
3. ผลการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

ประกอบด้วยการจัดกิจกรรมตามแนวคิดศึกษาและโครงการในการปลูกฝังในเรื่องศีล 5 ส่งเสริมให้ความรู้กับผู้เรียนด้านปฏิบัติการรักษาศีล 5 สอดแทรกสอนในชั่วโมงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การสอดแทรกคำสอนที่ทำให้นักเรียนรู้จักรักษาวินสวณตัว การจัดกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม การปลูกฝังให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการมีสัมมาวาจา การจัดให้มีครูพระในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของพระประพันธ์ศักดิ์ ธีรธมโม (2564) ที่กล่าวว่า โรงเรียนควรมีพระภิกษุสอนวิชาพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และการจัดการเรียนการสอนด้านการปฏิบัติตนของนักเรียนนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องศีล 5 และการปฏิบัติตนเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจในศีลอย่างถ่องแท้และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องในการใช้ชีวิตประจำวัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปสู่ภาคการปฏิบัติในสังคมได้ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย อธิบายว่า

1. การปฏิบัติตนตามศีล 5 เป็นการดำรงชีวิตที่เต็มไปด้วยสติ ความเมตตา และความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นรากฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข
2. ตระหนักรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง สามารถจัดการอารมณ์และความรู้สึกในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม ส่งผลให้มีแรงจูงใจ มุ่งมั่นตั้งใจ และมีเป้าหมายในชีวิต อีกทั้งยังทำให้เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. แนวทางการปรับพฤติกรรม การส่งเสริมความดีงามและมีระเบียบวินัยในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมทางกาย วาจา และอารมณ์ ศีล 5 ช่วยจัดระเบียบการกระทำและการสื่อสารให้เรียบร้อย ส่งผลต่ออารมณ์ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรม ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความอดทนและสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ไม่ปล่อยให้อารมณ์ควบคุมพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ผลิตสื่อสะท้อน ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการไม่รักษาศีล 5 และให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับนักเรียนในส่วนของการพัฒนาผู้เรียน
 - 1.2 ควรจัดทำโครงการและดำเนินการพัฒนาและเสริมสร้างลักษณะนิสัยของผู้เรียนโดยมีการมุ่งเน้นใน การพัฒนาจิตใจ และพัฒนาทางความคิดของผู้เรียนต่อการปฏิบัติศีล 5
 - 1.3 ควรฝึกสร้างลักษณะนิสัยให้กับนักเรียน และเสริมด้วยศีล 5 ทั้งในระดับและกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดลักษณะนิสัยและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาในลักษณะกลุ่มตัวแปรตามเดียวกัน โดยขยายขอบข่ายของพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างออกไปอีก เพื่อให้ได้หลายมุมมองที่หลากหลายของการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียน
 - 2.2 ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายๆ ฝ่าย อาทิ ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่ม-ลึกหลากหลายมุมมองมากขึ้น
 - 2.3 ควรมีการขยายขอบข่ายกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา โดยเพิ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้อง หรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในตามแนวทางการศึกษาและพัฒนาศักยภาพระดับการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ตามแนวคิดจิตศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกับนักเรียนตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580 ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2552). พระไตรปิฎกศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์รายวัน.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประเวศ วะสี. (2551). หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษา การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พระประพันธ์ศักดิ์ ธีรธมโม. (2564). การพัฒนาศีลธรรมในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมะศึกษา.
- พระสมุห์ชัยรัตน์ สีสวฑฒโน (ภู่มาลี). (2565). แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักพุทธศาสนาในบริบทการศึกษาไทย. วารสารพุทธศาสนศึกษา. 22(2). 89.
- พระสุข สุขสำราญ. (2555). การศึกษาเจตคติด้านหลักศีล 5 ในชีวิตประจำวันของนักเรียนวัยรุ่น. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2553). **วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รังสรรค์ แสงสุข และคณะ. (2544). **ความรู้คู่คุณธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิเชียร ไชยบัง. (2555). **จิตศึกษากับการบ่มเพาะปัญญาภายใน**. บุรีรัมย์: โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา.
- สมเด็จพระญาณวโรดม. (2550). **แผนชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เสกสรรค์ ศิริวรรณ. (2553). การวิเคราะห์การเรียนการสอนแบบผสมผสานของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **วารสารการศึกษาปริทรรศน์**. 3(2). 47-48.
- เสาร์ีย์ ตะโพนทอง และคณะ. (2562). แนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสถาบันอุดมศึกษา. **วารสารการศึกษา**. 15(1). 65.
- Cronbach L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. 3 rd ed. New York: Harper and Row.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักที่มีต่อความเป็น
ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 *

EFFECTS OF LEARNING ACTIVITIES APPLIED BY USING LOVE MODEL ON
RESPONSIBLE CITIZEN OF NINETH GRADE STUDENTS

¹ญาณิกา ครูอัน Yanika Kruon

²มนัสนันท์ น้าสมบุญ Manasanan Namsomboon

^{1,2}มหาวิทยาลัยศิลปากร Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail: jkruon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักและตัวอย่างการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนวัดวังน้ำเขียว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และแบบวัดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้, ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ, การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก

Abstract

This research article aims to 1) study the responsible citizenship of Ninth Grade Students which after from Effect of Learning Activities Applied by Using LOVE Model on Responsible Citizen of Grade 9 Students. The sample was 20 students in Ninth Grade Students room 3/1 at Wang Nam Khiew School, second semester, academic year 2023 which was retrieved from the cluster sampling method. The research instrument was the study plan of citizenship that contained three learning units; Good Citizenship in a Democratic Form of Government with the King as Head of State, Living Together in a Multicultural Society, and Managing Conflict through Peaceful Way and Responsible Citizen Measurement which analyzed data by means and standard deviation and content analysis. The research findings

were summarized as follows: The responsible citizenship level of students in Ninth Grade Students after learning through the LOVE Model was a great level.

Keywords: Learning Activities, Love Model, Responsible Citizenship

บทนำ

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัตอยู่ตลอดเวลาตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี แต่ก็มีมีการเปลี่ยนแปลงที่เสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ส่งผลให้การดำรงชีวิตเปลี่ยนไปด้วยสังคมมีการแข่งขันกันสูง มุ่งหาผลประโยชน์เพื่อตนเองเกิดการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น นำมาซึ่งปัญหาต่างๆ ตลอดจนปัญหาของเด็กและเยาวชนในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรักผิดชอบต่อสังคม เช่น เสพสารเสพติด อารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง คิดถึงแต่เรื่องส่วนตน ไม่ยึดหลักธรรมของศาสนา ลอกงาน เล่นการพนัน ไม่สำนึกรู้ และทำงานหนักไม่เป็น (ภัทรพร เกษสังข์, 2558) จากสาเหตุดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับความรักผิดชอบของเยาวชนเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องแก้ไข หรือหาแนวทางปลูกฝัง เพื่อช่วยให้สังคมเข้มแข็งและคนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ซึ่งการที่บุคคลแสดงความรักผิดชอบต่อสังคมถือว่าเป็นการกระทำหน้าที่พลเมืองที่ดีในสังคม การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจึงมีความสำคัญในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกลไกหรือตัวการที่สำคัญที่จะทำให้เกิดความเป็นพลเมืองและนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่มีความรักผิดชอบ (พิชญ์อนงค์ ผดุงศิลป์ไพโรจน์, 2559)

จากประเด็นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองและนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่มีความรักผิดชอบในประเทศไทยพบว่าการปลูกฝังเรื่องดังกล่าวนี้มีค่อนข้างน้อย และเมื่อพิจารณาจากหลักสูตรการศึกษาไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นแม่แบบในการหล่อหลอมความเป็นพลเมืองที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีวิชาหน้าที่พลเมืองสำหรับการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2521 หลังจากนั้นได้ยุบรวมวิชาหน้าที่พลเมืองให้ไปรวมอยู่กับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับหลักสูตรประถมศึกษา สำหรับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาให้ยุบไปรวมกับกลุ่มสังคมศึกษา ดังนั้น วิชาหน้าที่พลเมืองจึงไม่ปรากฏชัดเจนในหลักสูตรการศึกษา (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) นอกจากนี้ Fraillon, Schulz and Ainley (2012) ได้ศึกษาโดยนำข้อมูลทฤษฎีจากการประเมินของโครงการ International Civic and Citizenship Education Study 2009 (ICCS 2009) ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดำเนินการโดยสมาคมระหว่างประเทศเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองเฉพาะประเทศในภูมิภาคเอเชียที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบผลการประเมิน จำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ เกาหลีใต้ ฮ่องกง ไทย อินโดนีเซีย และชิลี โดยผลการประเมินพบว่า เยาวชนไทยมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับความรู้ด้านความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้ง 5 ประเทศในเอเชีย และต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 38 ประเทศทั่วโลก จากปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรักผิดชอบให้เกิดขึ้นกับนักเรียนไทยเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เนื่องจากเยาวชนนั้นถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองเพื่อให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ (จิตตรี พละกุล และเมษา นวลศรี, 2561)

อนึ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) ต่างมุ่งหวังให้

เยาวชนของประเทศเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคตและเพื่อให้ประเทศไทยก้าวสู่ความเป็นสังคมพลเมืองที่สมาชิกในสังคมตระหนักในพลังของตนเอง ร่วมกันสร้างสังคมที่เข้มแข็งในมิติต่างๆ เพื่อให้ประเทศมีความมั่นคง ประชาชนแต่ละกลุ่มความคิดความเชื่อสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและปราศจากความรุนแรงและเพื่อเตรียมความพร้อมทรัพยากรบุคคลของประเทศในการก้าวสู่การเป็นประชาคมโลกอย่างสมศักดิ์ศรี รวมถึงเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมแก้ปัญหาของโลกและมนุษยชาติ ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (สุวรรณ จุลมั่ง, 2565) อีกทั้ง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการได้กำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education , DOE Thailand) โดยมีค่านิยมร่วม ได้แก่ ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค มีคุณธรรมที่เป็นลักษณะนิสัยและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม และ 3 คุณลักษณะที่คาดหวังหลังสำเร็จการศึกษาแต่ละระดับ ได้แก่ 1) ผู้เรียนรู้ เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้อย่างรอบรู้ด้านต่างๆ มีสุนทรียะ รักและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม 2) ผู้ร่วม สร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยี หรือสังคมเพิ่มโอกาส และมูลค่าให้กับตนเองและสังคม 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง เป็นผู้มีความรักชาติรักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม และความเสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) โดยเป้าประสงค์ความเป็นพลเมืองนั้นให้นักเรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 รวมถึงการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

การเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของบุคคลคือการที่บุคคลเป็นหนึ่งในสมาชิกในชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง และรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (Hoskins, 2006) โดยคุณลักษณะของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยนั้น ต้องประกอบด้วยการเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา มีความสามารถที่จะเข้าใจสังคมของตนและสังคมโลกได้ ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นหลัก มีความสามารถที่จะคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล มีความรู้ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและทางการเมืองและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกๆระดับ ยึดมั่นในหลักสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง มีความรักในเสรีภาพและมีความรับผิดชอบต่อตนเอง พึ่งตนเองได้และต่อสังคม ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมคือการที่บุคคลมีความรู้และประพฤติปฏิบัติในสิ่งต่างๆ ได้แก่ ความสำนึกในรับผิดชอบต่อครอบครัว ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อเพื่อน เศรษฐกิจผู้อื่น เศรษฐกิจในสังคม ความยุติธรรม มีความเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชน และยอมรับ

ความแตกต่างในความเป็นปหุสัศคค คารพกฏหมาย และยิดลัทธินิติรัฐ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555; อัศหะ หะยิโยชะ, 2565)

นอกจากนี้ ความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) นั้น ถือว่าการอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนในสังคม พลเมืองจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ โดยจะต้องมีหน้าที่ในการปฏิบัติต่อชุมชน เช่น การบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะในชุมชน การบริจาคโลหิต การปฏิบัติตามกฎหมาย การชำระภาษี การเป็นอาสาสมัครในยามจำเป็น การสนับสนุนอาหาร และเสื้อผ้าแก่คนยากไร้ เป็นต้น ซึ่งคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบจึงต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัยในตนเอง และเป็นผู้ลงมือตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง (Westheimer & Kahne, 2004) โดย อัจฉรา อยุทศศิริกุล (2561) ได้แบ่งประเภทของความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ ความรับผิดชอบของการกระทำตนเองต่อครอบครัว ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อชุมชน และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์และจุดมุ่งหมายตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีสาระสำคัญคือมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกและมุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นที่ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น มีความรักความเมตตาต่อบุคคลและสรรพสิ่งรอบข้าง เรียนรู้ที่จะยอมรับความจริงในชีวิต ธรรมชาติของชีวิต และความจริงที่พึงปฏิบัติ ตลอดจนเรียนรู้ในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและปัญญา รวมทั้งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่หมายถึงการเสริมสร้างความคิด ความจริง ความรู้ และความสุข โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักนี้ได้พัฒนามาจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักความดี ความงาม ความเข้าใจธรรมชาติ ความมีสติความรอบคอบ รู้จักใคร่ครวญ เพื่อการพัฒนาจิตใจและปัญญา ร่วมกับแนวคิดหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดที่มุ่งสอนให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้ผ่องใสบริสุทธิ์ โดยการรักษาศีล การทำสมาธิ เพื่อให้เกิดปัญญา หรือหลักไตรสิกขา และแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสภาวะของบุคคลที่มีความเข้าใจในตนเอง มีสติปัญญาในการใคร่ครวญสรรพสิ่งทั้งหลาย และมีความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิต การมีความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ เพื่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข (เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์, 2556)

อีกทั้งการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักได้รับการเผยแพร่ขยายต่อยอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปยังกลุ่มนักเรียนหลากหลายระดับและเนื้อหาสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น จากการวิจัยของรุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2558) ที่ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา โดยได้นำนำโมเดลเลิฟไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาเพชรบุรีศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี และจากการวิจัยของนวรรณ์ ธัญญศิริ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต สุขทรียภาพ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โมเดลเลิฟนั้นจะเน้นนักเรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนรู้จักคิด เน้นกิจกรรมหรือกระบวนการมากกว่าเนื้อหา กิจกรรมไม่ยุ่งยากหรือสลับซับซ้อน ง่ายต่อการนำไปใช้ สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสม และนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน (เอมอัชฌา วัฒนบุรณนัท, 2563)

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักที่มีต่อความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะสามารถยกระดับนักเรียนไปสู่การมีส่วนร่วมในการเป็นคนรุ่นใหม่ที่ได้รับผิดชอบต่อครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชน และสังคม เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ของตนเองและผู้อื่นร่วมกัน รวมทั้งเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาเพื่อเป็นพื้นฐานในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ผ่านการตั้งคำถาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการอภิปราย ขั้นที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness) เป็นแนวคิดที่สืบเนื่องจากขั้นเรียนรู้ เมื่อนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พื้นฐานมวลความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ร่วมกันแล้ว นักเรียนจะมีการระบายความรู้สึก การเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การจัดสุนทรียสนทนา เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 3 ขั้นเห็นคุณค่า (Value) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าที่ตนเองและผู้อื่นได้ร่วมแรงร่วมใจทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ผ่านการเขียนบันทึก (Journal Writing) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) กิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Helping Each Other) การแสดงความรู้สึก (Feeling Expression) และขั้นที่ 4 ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณงามความดี ความจริง ความรู้ และความสุขของสิ่งที่ตนเองและผู้อื่นได้ร่วมแรงร่วมใจทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ผ่านการแสดงความรู้สึก การแสดงความรัก (เอมอัชฌา วัฒนบุรณนัท, 2566) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชน และสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณและศึกษาพัฒนาการความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มทดลอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 40 คน กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

3/1 จำนวน 20 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก (LOVE Model) ที่มีต่อความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และแบบวัดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ครอบคลุมความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว 11 ข้อ 2) ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน 11 ข้อ 3) ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน 12 ข้อ 4) ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน 10 ข้อ 5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 10 ข้อ รวมเป็น 54 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง มีความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในระดับน้อย

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สร้างผังโครงสร้างเครื่องมือวิจัยและสร้างข้อคำถามให้ชัดเจนตามผังโครงสร้าง โดยกำหนดแบบวัดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ออกแบบและสร้างตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงเชิงเนื้อหา และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดพฤติกรรม กำหนดความตรงเชิงเนื้อหา ระหว่างข้อในแบบวัดกับนิยามศัพท์ได้ทั้งหมด 54 ข้อ นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาใช้ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ขึ้นไป จากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยจากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังน้ำเขียว ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวมทั้งผู้วิจัยได้ติดตามการตอบแบบวัดพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบด้วยตนเองและได้รับการตอบกลับอย่างครบถ้วนทุกประเด็นอย่างสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยจัดลำดับผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักที่มีต่อความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวังน้ำเขียว โดยเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก พบว่า

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักที่มีต่อความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวม มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักที่มีต่อความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวม

ความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว	2.63	0.48	มาก	3
2. ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน	2.57	0.50	มาก	4
3. ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน	2.83	0.49	มาก	1
4. ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน	2.54	0.50	มาก	5
5. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	2.64	0.49	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม	2.60	0.49	มาก	

จากตารางที่ 1 ความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 2.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.83 รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเฉลี่ย 2.64 ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 2.63 ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อน มีค่าเฉลี่ย 2.57 และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.54 ตามลำดับ

สามารถสรุปได้ว่า ความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ 1 โดยมีความเอาใจใส่ต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ 2 โดยมีการใช้บริการรถสาธารณะแทนรถยนต์ส่วนบุคคล เพื่อช่วยลดปัญหาการจราจรอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัวอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ 3 โดยเมื่อสมาชิกในครอบครัวมีอาการเจ็บป่วย จะช่วยดูแลด้วยความเต็มใจอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนอยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่ 4 โดยมีการขออนุญาตก่อนที่จะนำสิ่งของเครื่องใช้ของเพื่อนมาใช้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นผลเมืองที่มีความรับผิดชอบด้านความรับผิดชอบต่อชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีการไม่ทำลายหรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสาธารณสมบัติของชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักที่มีต่อความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวิจัยในครั้งนี้ปรับใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้รูปแบบความรัก (LOVE Model) ของเอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2556) ซึ่งมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หน่วยการเรียนรู้เรื่อง การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม และหน่วยการเรียนรู้เรื่อง การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้รูปแบบความรักที่มีต่อความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถยกระดับนักเรียนไปสู่การมีส่วนร่วมในการเป็นคนรุ่นใหม่ที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชน และสังคม อันเป็นการพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ซึ่งรูปแบบความรักที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนนั้น ขั้นที่ 1 เป็นการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆของตนเองและผู้อื่นร่วมกัน รวมทั้งเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ผ่านการตอบคำถาม การอภิปราย ขั้นที่ 2 เมื่อผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พื้นฐานมวลความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆร่วมกันแล้ว ผู้เรียนจะมีการแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกผ่านการแสดงบทบาทสมมติ การแสดงความรู้สึกเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 3 เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของชีวิต ความจริง ความรู้และความสุขของสิ่งที่ตนเองและผู้อื่นได้ร่วมแรงร่วมใจทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ผ่านการทำจิตอาสาการเขียนบันทึก และท้ายที่สุดในขั้นที่ 4 เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของชีวิต ความจริง ความรู้ และความสุขของสิ่งที่ตนเองและผู้อื่นได้ร่วมแรงร่วมใจทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ผ่านการทำจิตอาสา และการเขียนบันทึก (เอมอัชฌา วัฒนบุรานนท์, 2556) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้รูปแบบความรักนี้ได้ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติในด้านคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อไป และสอดคล้องเป็นไปตามลำดับขั้นพัฒนาการของ Havighurst (1972) ที่กล่าวว่า วัยรุ่นในช่วงอายุ 13 - 19 ปี จะมีพัฒนาการทักษะทางเขาวนปัญญาและความคิดรวบยอดต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกของชุมชนที่มีสมรรถภาพ และมีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม คำนึงถึงคุณค่าของสังคม โดยสามารถอภิปรายความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับด้านที่ได้คะแนนมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ดังนี้

1. ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน พบว่า มีผลการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นรับรู้ปัญหา เข้าใจสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและพร้อมที่จะสามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดใช้กับปัญหาต่างๆ และปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนำไปสู่ความรู้สึกภาคภูมิใจ ตื่นตัว และตั้งใจที่จะบรรเทาปัญหา การแสดงความรู้สึกที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นกิจกรรมการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การสวมบทบาทแสดงบทบาทสมมติ การเขียนบันทึกช่วยให้นักเรียนนักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับ

เพื่อที่จะสามารถต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการวางแผนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบความรักยังให้นักเรียนเชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ทั้งหมดมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนให้เปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ปฏิบัติตนและรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในฐานะที่เป็นนักเรียนในโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของอัจฉรา อยุทศิริกุล (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน คือ การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับของโรงเรียนให้ความเคารพ เชื่อฟังครู ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลืองานโรงเรียน ช่วยกันรักษาความสะอาด และดูแลทรัพย์สินของโรงเรียนไม่ให้เสียหาย

2. ความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า มีผลการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการอภิปรายโดยใช้ประสบการณ์ของตนเองที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ผู้คนที่อยู่ร่วมกันในสังคม รวมไปถึงปัญหาของการอยู่ร่วมกันของผู้คนในสังคมที่เคยประสบ นอกจากนี้ยังต้องมีการเล่าประสบการณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมหรือช่วยเหลือสังคม รวมไปถึงการการรับฟัง แสดงความคิดเห็น และศึกษาอภิปรายร่วมกันจนสามารถรับรู้และเข้าใจประเด็นปัญหาได้อย่างครบถ้วนแล้วจะต้องคัดเลือกประเด็นปัญหาที่สนใจเพื่อที่จะนำประเด็นเหล่านั้นมาศึกษาและหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นไปได้และสร้างสรรค์ ทั้งนี้นักเรียนแต่ละคนจะต้องใช้ประสบการณ์เดิมของตนเองในการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในสังคมให้กับกลุ่มของตน ครูทำหน้าที่คอยชี้แนะให้นักเรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ในรายวิชา ในระยะแรกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุมมองของนักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าตนเองเป็นส่วนเล็กๆ ที่ไม่มีผลและไม่สามารถมีส่วนร่วมใดๆ ในสังคม หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นแล้วนักเรียนมีมุมมองต่อปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เริ่มใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาที่มีมุมมองที่หลากหลาย ยอมรับและเคารพในสิทธิและความแตกต่าง ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมมากขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของอัจฉรา อยุทศิริกุล (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของสังคม เคารพและคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมและร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่ละเลยสิทธิและหน้าที่ของตน เอาใจใส่ในประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

3. ความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว พบว่า มีผลการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์หาเหตุผลเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในอดีตกับประสบการณ์ใหม่ส่งผลกระทบต่อตนเองจนทำให้ความเชื่อ ความรู้สึก และความคิดเห็นของตนต่อครอบครัวมีความเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น สามารถรับรู้และตระหนักในบทบาทหน้าที่รวมถึงเข้าใจในปัญหาและตระหนักว่าตนเองเป็นหนึ่งในสมาชิกที่สามารถมีส่วนช่วยแก้ปัญหาในครอบครัวได้ จากมุมมองเดิมที่รู้สึกว่าคุณเองเป็นเพียงส่วนเล็กๆ ของครอบครัว เรียนรู้ที่จะจัดการกับอคติและความรู้สึกเชิงลบ ทำให้สามารถปรับตัวและเข้ากับครอบครัวได้ดีขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของอัจฉรา อยุทศิริกุล (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของการกระทำตนเองต่อครอบครัว คือ การปฏิบัติตนที่แสดงถึงการรู้จักปฏิบัติตนต่อสมาชิกในครอบครัวด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ปกครอง ทำงานที่ได้รับ

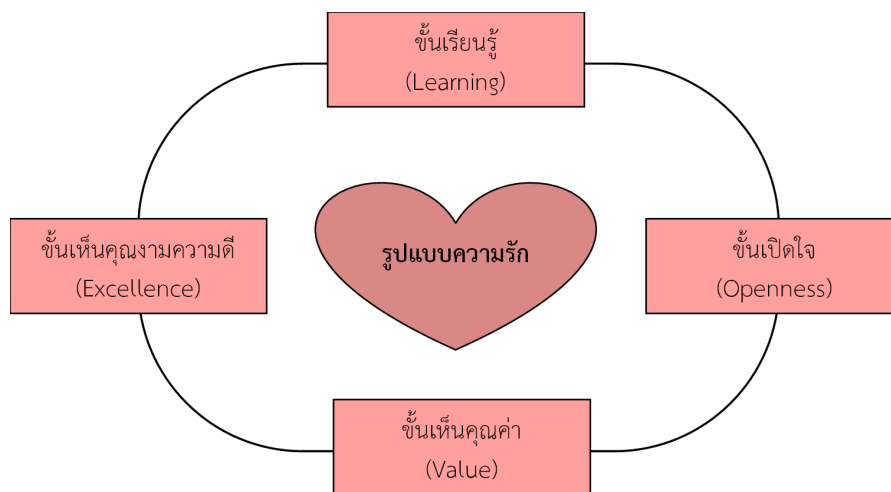
มอบหมายให้ความช่วยเหลืองานตามสมควร ดูแลสมาชิกในครอบครัวตามกำลังความสามารถไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว นอกจากนี้ยังสามารถนำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมต่อครอบครัวและแนวทางการใช้ชีวิต เมื่อนักเรียนประสบกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการระบายความรู้สึกเกี่ยวกับครอบครัวที่มากขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียนจะปฏิบัติตนในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัวและให้ความสนใจต่อความรู้สึกของคนในครอบครัวมากขึ้นเช่นเดียวกัน

4. ความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อเพื่อน พบว่า มีผลการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนได้ใช้ประสบการณ์ของตนเองที่เกิดการเรียนรู้จากการเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย ออกมาเป็นการจัดกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาความสัมพันธ์ ความเข้าใจ การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน กิจกรรมต่างๆ ตามขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบความรักมุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วม การสนทนา การแสดงความรู้สึก การแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์และแนวคิดระหว่างกัน เมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมจะเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และมองว่าตนเองตั้งใจที่จะทำงานร่วมกับเพื่อนและช่วยเหลือเพื่อนเพื่อร่วมสร้างสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนด้วยการกระทำร่วมกันจนนำไปสู่การสร้างสรรค์กิจกรรมแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการสวมบทบาทแสดงบทบาทสมมติ การเป็นจิตอาสาทำกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเสนอความคิดเห็นร่วมกันจนกลายเป็นแนวทางแก้ปัญหาในการอยู่ร่วมกันในความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนต่อเพื่อนด้วยการคำนึงถึงสิทธิของเพื่อน ให้ความช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนในทางที่เป็นประโยชน์ และรู้จักให้อภัยเมื่อเพื่อนกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้แผนงานหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นราบรื่นและประสบความสำเร็จได้

5. ความรับผิดชอบต่อชุมชน พบว่า มีผลการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ปัญหาในชุมชนที่นักเรียนประสบอย่างมีอิสระในการกำหนดรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้สามารถใช้วิธีการต่างๆ ในการเสนอแนะเหตุผลความจำเป็นและความเป็นไปได้ของแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้ตนเองและเพื่อนซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกของชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาจนก่อให้เกิดการแสดงออกและตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของแนวทางการแก้ปัญหาที่นักเรียนนำเสนอ จากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ลองสวมบทบาทแสดงบทบาทสมมติแล้วให้กลุ่มอื่นๆ แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะและหาข้อสรุปถึงประโยชน์ ข้อดีข้อเสีย เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในชุมชน และปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด ในอนาคตนักเรียนก็จะเข้าไปมีบทบาทการเป็นกระบอกเสียงในการเสนอแนะและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เมื่อนักเรียนเปิดใจรับฟังความคิดเห็นระหว่างกันนักเรียนก็จะสามารถคำนึงถึงประโยชน์และความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของอัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบต่อชุมชน คือ การปฏิบัติตนตามระเบียบ ข้อบังคับของสังคม ช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม เอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม ดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ช่วยคิดและแก้ปัญหาของชุมชน รู้จัก แบ่งปันสิ่งของ ให้บริการ และเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทน ตลอดจนให้ความร่วมมือแก้ไขสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชุมชนตามความสามารถ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ การพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) แนวคิดหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และแนวคิดด้านความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ให้กับนักเรียนในความคิด ความจริง และความรู้ในบุคคล ทั้งนี้ความดีหมายถึง การรักษาศีล การมีความรัก ความเมตตา ส่วนความจริง คือ ความจริงของชีวิต ความจริงที่พึงปฏิบัติได้ การยอมรับความจริง การรู้จักตนเองและผู้อื่น สำหรับความรู้ นั้นเป็นความรู้เพื่อให้เกิดปัญญาในเนื้อหาสาระของศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก (LOVE Model)

จากภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบความรัก แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเรียนรู้ (Learning: L) เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆของตนเองและผู้อื่นร่วมกัน กระบวนการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้จะให้นักเรียนเรียนรู้โดยการตั้งคำถาม การอภิปราย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดเห็น กระตุ้นการระบายความรู้สึก นำไปสู่การรู้จักตนเองและผู้อื่น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเปิดใจ (Openness: O) เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนระบายความรู้สึกเล่าประสบการณ์ แสดงความคิดเห็น และจัดสุนทรีสนทนา จากมวลความรู้ ความคิด และประสบการณ์ในขั้นตอนที่ 1 เพื่อนำเสนอว่านักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักผู้อื่นมากยิ่งขึ้นอย่างไร กระบวนการจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้จะส่งเสริมให้นักเรียนคิดถึงคนอื่นและส่วนรวมมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3) ขั้นเห็นคุณค่า (Value: V) เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนได้ร่วมแรงร่วมใจทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ผ่านการเขียนบันทึก (Journal Writing) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) ทำกิจกรรมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Helping Each Other) การแสดงความรู้สึก (Feeling Expression) เพื่อเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น คุณค่าของเนื้อหาวิชาความรู้ นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาไปพัฒนาให้เกิดคุณค่าในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ขั้นตอนที่ 4) ขั้นเห็นคุณงามความดี (Excellence: E) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้นำองค์ความรู้ ประสบการณ์ และผลจากการลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมจากขั้นตอนทั้งหมด มาไตร่ตรองและตระหนักเห็นถึงคุณงามความดี ความจริง ความรู้ และความสุขของสิ่งที่ตนเองและผู้อื่นได้ร่วมแรงร่วมใจทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยการแสดงความรู้สึก การแสดงความรัก สามารถนำความคิดรวบยอดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักนั้นให้ครูเน้นความเป็นความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบที่เกิดจากการปฏิบัติเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริงมากกว่าผลผลิตหรือผลสัมฤทธิ์ ครูต้องระลึกอยู่เสมอว่าผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์ที่นักเรียนได้ เน้นการคิดไตร่ตรองจนเกิดความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงไปมีคุณค่าและใช้ประโยชน์ได้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องเน้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับของความรู้สึกตระหนัก ต้องการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมจากความคิดและจิตใจ นอกจากนี้ต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและอาจมีความขัดแย้งหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ที่จะถูกนำมาใช้ในการศึกษาประเด็นต่างๆ หากแนวคิดหรือสิ่งที่นักเรียนนำเสนอค่อนข้างเป็นแนวคิดที่มีทิศทางเดียวกันครูต้องพยายามเพิ่มเติมประเด็นที่มีความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์จากประเด็นที่นักเรียนนำเสนอ เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย เกิดการเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย คุณและโทษ และมุมมองใหม่ๆ ที่นักเรียนอาจจะไม่เคยประสบทำให้นักเรียนรับรู้และเข้าใจสถานการณ์ บริบทต่างๆ และแนวทางการปฏิบัติหรือแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นเห็นคุณงามความดี เปรียบดั่งบทสรุปจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบความรักเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีนักเรียนส่วนน้อยที่ยังไม่สามารถสรุปได้ถึงใจความสำคัญของขั้นนี้ ครูอาจจะต้องมีการส่งเสริมหรือชี้แนะแนวทาง เช่น ยกตัวอย่าง มีกรณีศึกษา และเพิ่มกิจกรรมในขั้นการเห็นคุณค่า เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจในความดี ความจริง ความรู้ และความสุกก่อนจะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นสุดท้ายนี้

1.4 การนำเสนอผลงานของนักเรียน ครูอาจจะเพิ่มเงื่อนไขในการกำหนดกรอบในการนำเสนอผลงานของนักเรียนเพื่อให้เกิดความหลากหลายของรูปแบบในการนำเสนอ รวมไปถึงควรสนับสนุนให้นักเรียนได้ประเมินตนเองในทุกกระบวนการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเห็นพัฒนาการและข้อบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.5 เนื่องจากผลจากการวิจัยด้านความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด โดยจากการสังเกตพฤติกรรมและการตอบคำถามระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนใช้เวลาช่วงกลางวันส่วนใหญ่ที่โรงเรียน ได้รับวิชาความรู้ ประสบการณ์ ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียน และร้อยละ 90 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นนักเรียนที่เรียนโรงเรียนวัดวังน้ำเขียวมาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ดังนั้น ด้วยระยะเวลามากกว่า 10 ปี ที่นักเรียนได้ศึกษา ณ สถาบันนี้ จึงทำให้นักเรียนมีความรู้สึกรัก ห่วงแหน ภาคภูมิใจ และต้องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำประโยชน์เพื่อโรงเรียนของพวกเขา ดังนั้น ครูจึงควรนำประสบการณ์เดิมของนักเรียนมาพัฒนาต่อยอด การปลูกฝังให้เกิด

จิตสำนึกที่ดีเพื่อนำความรู้ ความสามารถ และการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป

1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและลงพื้นที่รับฟังปัญหาจากพื้นที่จริงรวมไปถึงยังต้องสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนทนา การได้รับประสบการณ์ร่วมกับสังคมให้มากที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร ทั้งนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าใจ เปลี่ยนแปลงไปในระดับของความรู้สึก ความคิด จิตใจ และรับรู้ความต้องการของผู้อื่นของสังคมส่วนรวม ช่วยพัฒนาครอบครัว เพื่อน โรงเรียน ชุมชน และสังคมได้ดีขึ้น เนื่องจากผลการศึกษาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบทั้ง 5 ด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม เนื่องจากข้อสังเกตจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนยังรู้สึกว่าเป็นเพียงส่วนเล็กๆ ของชุมชนและสังคม

2.2 ควรมีการนำแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบความรักไปปรับใช้ในการส่งเสริมความสามารถ ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมศึกษาที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนในรายวิชาเพิ่มเติมหน้าที่พลเมือง โดยอาจจะเป็นประเด็นการส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองโลก การพัฒนาความเป็นพลเมืองด้านอื่นๆ นอกเหนือจากด้านความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามกลุ่มทดลองในครั้งนี้อยู่ใน Gen Alpha ซึ่งมีความถนัดด้านการใช้เทคโนโลยีในการเรียน ดังนั้น ควรส่งเสริมนักเรียนในการหาข้อมูลการติดตามข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตามความสนใจทำให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคมได้รวดเร็ว ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน โรงเรียน สังคมจะแตกต่างกันไป รวมถึงการมีสังคมในสื่อออนไลน์ตามกลุ่มที่ตนเองสนใจ อนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ อาจขยายจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้นโดยการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในชั้นปีอื่นๆ และในหลายโรงเรียนรวมกัน และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกอาจทำการสัมภาษณ์ครูเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จิตตรี พละกุล และเมษา นวลศรี. (2561). การวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: กรณีศึกษา เขตพื้นที่ภาคกลาง.

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 14(1). 1-22.

นวรรตน์ ธัญญศิริ. (2561). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาโดยใช้โมเดลเลิฟเพื่อสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 19(1). 67-81.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

พิชญ์อนงค์ ผดุงศิลป์ไพโรจน์. (2559). การสอนความเป็นพลเมืองด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงแสน. 1(2). 72-85.

ภัทรพร เกษสังข์. (2558). รูปแบบเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. วารสารวิทยาการวิจัย. 28(3). 341-363.

- รุ่งอรุณ ปิยะฤทธิ์ และวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดย
ประยุกต์ใช้โมเดลเลิฟที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเจตคติต่อชุมชน
ท้องถิ่น: กรณีศึกษาวิชาเพชรบุรีศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED)*. 10(1).
161-174.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช
2551*. แหล่งที่มา http://academic.obec.go.th/images/document/1559878925_d_1.pdf
สืบค้นเมื่อ 30 มี.ค. 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570)
ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวรรณ จุลมั่ง. (2565). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในพื้นที่
สำนักงานศึกษาธิการภาค 17. พิษณุโลก: สำนักงานศึกษาธิการภาค 17 กระทรวงศึกษาธิการ.
- อัจฉรา อยู่ทศศิริกุล. (2561). การศึกษาคูณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียน
มัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัสหะมะ ทะยิโยโซะ. (2565). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริม
สมรรถนะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เอมอัชฌา วัฒนบุรณนธ์. (2556). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ “ความรัก” หรือโมเดลเลิฟ
(LOVEMODEL) เพื่อสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สำหรับการสอนสุขศึกษา : การศึกษา
เปรียบเทียบระหว่างวิชาเพศศึกษาและวิชาสวัสดิศึกษา. รายงานการวิจัย. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เอมอัชฌา วัฒนบุรณนธ์. (2563). โมเดลเลิฟกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สุขศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้*. 8(1). 233-245.
- Fraillon, J., Schulz, W. & Ainley, J. (2012). *ICCS 2009 Asian Report: Civic Knowledge and
Attitudes among Lower-Secondary Students in Five Asian Countries*. From
https://www.iea.nl/sites/default/files/2019-05/ICCS_2009_Asian_Report.pdf
Retrieved March 30, 2023.
- Havighurst, R. J. (1972). *Developmental tasks and education*. New York: David McKay.
- Hoskins, B. (2006). *Draft framework on indicators for active citizenship*. Ispra: CRELL.
- Westheimer, J. & Kahne, J. (2004). What Kind of Citizen? The Politics of Educating for
Democracy. *American Educational Research Journal*. 41(2). 237-269.

แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา*

GUILDLINES FOR DEVELOPMENT OF LEARNING SKILLS IN THE 21ST CENTURY OF
STUDENTS AT NAKHON SAWAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
3 ACCORDING TO THE THREEFOLD LEARNING

¹อรรณพ พุ่มเกิด Orawan Phumkerd ²วรกฤต เกื่อนช้าง Worakrit Theunchang

³ทนง ทศไกร Thanong Thossakrai

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Orawan_Phumkerd@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ตามหลักไตรสิกขา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา จำนวน 389 คน ทำวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ในภาพรวมมีระดับการพัฒนายู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีระดับการพัฒนายู่ในระดับมากทั้งหมด และ 2) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา ประกอบด้วย ด้านที่ 1 3R Reading ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านตามแผนการดำเนินงาน โดยใช้หลักไตรสิกขา ด้านที่ 2 3R (W) Riting ผู้บริหารกระตุ้นทักษะการเขียนในผู้เรียน โดยมุ่งเน้นที่การสร้างศีลธรรมที่ดี และการจัดกิจกรรมการประกวดเพื่อสร้างเสริมแรงผู้เรียนในการพัฒนาทักษะการเขียนของตนเอง ด้านที่ 3 3R (A) Rithmatic ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการพัฒนาทักษะด้านการคำนวณของผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามหลักไตรสิกขา และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการแข่งขันและฝึกฝนทักษะการคำนวณอย่างหลากหลาย ด้านที่ 4 8C Critical Thinking and Problem Solving ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งสร้างแผนการสอนและกิจกรรม โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้โอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกัน และใช้สมองในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ด้านที่ 5 8C Creativity and Innovation ผู้บริหารมีการจัดโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแก้ไขปัญหา โดยใช้เครื่องมือเทคโนโลยีใหม่ ด้านที่ 6 8C Collaboration Teamwork and Leadership ผู้บริหารสร้างแผนงานหรือโครงการที่สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกลุ่มเพื่อให้เกิดการฝึกฝนในการจัดการกับอารมณ์และการร่วมมือกัน ด้านที่ 7 8C Communication Information and Media Literacy ผู้บริหารสร้างกิจกรรมและการสอนที่เน้นการพัฒนาศีลธรรม สมาธิ และส่งเสริมความสามารถที่ดีในการสื่อสารและรับสาร ด้านที่ 8 8C Cross-cultural Understanding ผู้บริหารสร้างความ

*Received: December 10, 2024. Revised: December 23, 2024. Accepted: December 25, 2024.

เข้าใจและการเคารพวัฒนธรรมที่แตกต่าง และการสอนการคิดอย่างมีเหตุผล ด้านที่ 9 8C Computing and ICT Literacy ผู้บริหารเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและศีลธรรม และส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และความสามารถในการแก้ปัญหา ผ่านโครงการและกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยี ด้านที่ 10 8C Career and Learning Skills ผู้บริหารส่งเสริมทักษะและการเรียนรู้เพื่อสร้างอาชีพในอนาคตให้กับผู้เรียน โดยเน้นการจัดประสบการณ์จริง นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อเตรียมพร้อมในการเรียนหรือทำงานในอนาคต ด้านที่ 11 8C Compassion ผู้บริหารสร้างแผนงานและโครงการที่เน้นพัฒนาด้านคุณธรรม ความกตัญญู และความซื่อสัตย์ให้แก่ผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา

คำสำคัญ: ทักษะการเรียนรู้, ศตวรรษที่ 21, ผู้เรียน, หลักไตรสิกขา

Abstract

This research article aims 1) to study the status of the development of learning skills in the 21st century of learners and 2) to present the guidelines for the development of learning skills in the 21st century of learners according to the Tri-sikkhā principle (Threefold Learning). It is a mixed-method research using quantitative research with a sample group of 389 school administrators and teachers in the school. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research used the method of interviewing 9 key informants. Data were analyzed by content analysis. The research results found that 1) The development of 21st century learning skills of learners as a whole was at a high level. When considering each aspect, the development level was at a high level in all aspects. 2) The development guidelines for 21st century learning skills of learners in the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 3 according to the Tri-sikkhā principle consisted of the following: Aspects 1; 3 R Reading, school administrators could organize activities to support learners in developing reading skills according to the operation plan by using the Tri-Sikkhā principle. Aspect 2; 3R (W) Riting, administrators stimulated writing skills in students, focusing on building good morality, and organizing competition activities to strengthen students in developing their own writing skills. Aspect 3 ; 3 R (A) Rithmatic, educational institution administrators had a method to develop students' computation skills by organizing a variety of activities based on the Tri-Sikkhā principle and encouraging students to compete and practice a variety of computation skills. Aspect 4; 8C Critical Thinking and Problem Solving, educational institution administrators focused on creating lesson and activity plans by organizing learning activities that gave students opportunities to work together and use their brains to analyze and solve problems. Aspect 5; 8C Creativity and Innovation, administrators organized projects and activities that promoted creativity and problem solving, using new technological tools. Aspect 6 ; 8 C Collaboration, Teamwork and Leadership, administrators created plans or projects that supported and promoted learning through groups in order to practice managing emotions and cooperation. Aspect 7; 8C Communication,

Information and Media Literacy, administrators created activities and teaching that focused on developing morality, concentration, and promoting good communication and receiving abilities. Aspect 8; 8C Cross-cultural Understanding, administrators created understanding and respect for different cultures, and teaching critical thinking. Aspect 9; 8C Computing and ICT Literacy, administrators enhanced knowledge of technology and morality, and promoting critical thinking skills and problem-solving abilities through technology-based projects and activities. Aspect 10; 8C Career and Learning Skills, administrators promoted skills and learning to build future careers for learners, with emphasis on providing real-world experiences. In addition, activities promoted analytical thinking and systematic problem solving, in preparation for future study or work. Area 11; 8C Compassion, administrators created plans and projects that focused on developing morality, gratitude, and honesty in learners, using the Trisikkhā principle.

Keywords: Learning Skills, 21st Century, Learners, Trisikkhā Principle

บทนำ

ทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยในฐานะการเป็นพลเมืองของโลก ที่มีการดำรงชีวิตท่ามกลางเทคโนโลยีมาประกอบเศรษฐกิจและการค้า จึงต้องค้นหายุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนาระบบการศึกษา การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ จากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นเรียนโดยการลงมือทำ หรือการฝึกฝนนั่นเอง และคนเราต้องฝึกฝนทักษะต่างๆ ที่จำเป็นตลอดชีวิต เครื่องมือเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับการเรียนรู้ร่วมกันของทั้งผู้บริหารการศึกษาครูและผู้เรียนบนฐานคิดกระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้ และกระบวนการหาคำตอบสำคัญกว่าคำตอบโดยใช้ฐานคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century skills) เพื่อรองรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและส่งเสริมการผลิตกำลังคนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 21 โดยอยู่บนพื้นฐานความเป็นไทยและฐานคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เข้าใจตัวตนความเป็นไทยอย่างเข้มแข็งก่อนเข้าสู่เวทีประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน (ชลณา ม่วงหวาน, 2566)

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่เชื่อมโยงระหว่างหลักธรรมในทางพุทธศาสนากับหลักการบริหารมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของหลักพุทธธรรมกับหลักการบริหารการศึกษาที่ครอบคลุมพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติ หรือเป็นศาสนาแห่งความเพียรพยายาม หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าจึงเน้นมุ่งที่การปฏิบัติเป็นสำคัญ หลักคุณธรรมและศีลธรรมของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อสังคมไทยคือ สามารถเข้ามาพิสูจน์ได้ด้วยตนเองว่าอะไรจริง อะไรไม่จริง พระพุทธศาสนาให้ทุกคนมาพิสูจน์ได้ด้วยการปฏิบัติด้วยตนเองว่าได้ผลจริงหรือไม่ การเลือก หลักธรรมมาปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจะเป็นนักบริหารที่เก่งและดี ควรประพฤติ ปฏิบัติ ธรรม ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับการศึกษา คือ สิกขา 3 หรือไตรสิกขา นำเอา ศีล สมาธิ และปัญญา มีขอบเขตครอบคลุมมรรคทั้งหมด และเป็นการนำเอาเนื้อหาของ

มรรคไปใช้อย่างหมดสิ้นจบบริบูรณ์ โดยแสดงหลักการปฏิบัติธรรมและบรรยายวิธีปฏิบัติธรรม คำว่า ไตรสิกขา หรือ สิกขา 3 ผูกหัดอบรมกาย วาจา จิตใจและปัญญาให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุด คือ พระนิพพาน และมีความหมายคล้ายคำว่า “ภาวนา” ซึ่งแปลว่า การทำให้เกิดการทำให้มี ให้เป็น การทำให้เจริญ การเพิ่มพูนการอบรม หรือฝึกอบรม ซึ่งหากนำหลักไตรสิกขาเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อใช้พัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ถือว่าเป็น กระบวนการที่เกิดจากการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและให้มากขึ้นในตัวมนุษย์เองด้วยการลงมือปฏิบัติ จนให้เห็นคุณค่าและความสำคัญและมีความเลื่อมใสศรัทธาในการที่จะประพฤติตามคำสอนนั้น เป็น แนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้จนเกิดปัญญาเช่นนี้ผู้เรียนหรือผู้รับการฝึกฝนอบรมย่อมเกิดประโยชน์ได้อย่าง แท้จริง (พระอธิการสกายแลบ ธมฺมธโร (นามโท), 2561)

สภาพปัญหาจากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ด้านการบริหาร พบว่า หนึ่งในปัญหาที่ต้องพัฒนาและเป็น ปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการพัฒนาครูและผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดส่วนใหญ่ พบว่า เป็นสถานศึกษา ขนาดเล็ก สถานศึกษาบางส่วนไม่มีผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารจัดการยังขาดประสิทธิภาพ ปัญหาขาดแคลนครู ครูสอนไม่ตรงตามวิชาที่ถนัด ทำให้ครูบางส่วนไม่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่าง ครบถ้วนตรงตามวิชาเอกที่จบมา ส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนขาดทักษะที่จำเป็นต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร การ ใช้เทคโนโลยี เป็นต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3 เป็นหน่วยงานภายใต้การ กำกับของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญของครูผู้สอนและผู้เรียนให้เกิด การพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกๆ ด้าน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง จึงมุ่งเน้นการพัฒนาครูและผู้เรียนให้สามารถจัดการศึกษาและเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0 ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมและ จริยธรรม และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความสามารถจัดการเรียนรู้ใน โรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาพัฒนาตนเอง ผ่านระบบออนไลน์และแบบเผชิญหน้า นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการครูและ บุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ (กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3, 2566) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่จะขับเคลื่อนการศึกษาให้สามารถส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะตาม ศตวรรษที่ 21 ได้นั้นยังคงเป็นอุปสรรค เนื่องจากปัญหาความขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการ เรียนรู้ด้านต่างๆ และปัญหาการบริหารจัดการที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพทันโลกปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรที่จะมีความพร้อมสำหรับการเป็นผู้บริหารในศตวรรษที่ 21

จากปัญหาในการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และส่งผล ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3 ด้วยเหตุและปัญหาดังกล่าว ทำให้ ผู้วิจัยเห็นว่าหากได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา ดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน และผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Qualitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 116 คน และครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3 จำนวน 1,253 คน รวมทั้งสิ้น 1,369 คน กำหนดขนาดตัวอย่างได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 389 คน จากตาราง Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) และการจัดกลุ่มแบบสัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่ง แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3 มีองค์ประกอบ 11 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษา หลักการ ทฤษฎีจากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้ เพื่อกำหนดเป็นขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือ 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด เพื่อเป็นการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 7) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ใน

ศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 รูป/คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวม ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวม

ที่	สภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน	ระดับการพัฒนา			ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
3R					
1	Reading มีทักษะด้านการอ่านอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย	3.81	0.65	มาก	2
2	(W) Riting มีทักษะด้านการเขียนอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย	3.86	0.62	มาก	1
3	(A)Rithmatic มีทักษะด้านการคำนวณอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย	3.77	0.50	มาก	3
8C					
4	Critical Thinking and Problem Solving มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และแก้ไข ปัญหาได้	3.41	0.65	มาก	11
5	Creativity and Innovation คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม	3.51	0.90	มาก	8
6	Collaboration Teamwork and Leadership ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ	3.43	0.82	มาก	10
7	Communication Information and Media Literacy ทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ	3.47	0.70	มาก	9
8	Cross-cultural Understanding ความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม กระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม	3.60	0.59	มาก	5
9	Computing and ICT Literacyทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี	3.64	0.44	มาก	4
10	Career and Learning Skills ทักษะทางอาชีพ และการเรียนรู้	3.57	0.38	มาก	7
11	Compassion มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย	3.58	0.41	มาก	6
ภาพรวม		3.53	0.34	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า ด้าน(W) Riting มีทักษะด้านการเขียนอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย มีสภาพการพัฒนาทักษะของผู้เรียนสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 ได้แก่ ด้าน Reading มีทักษะด้านการอ่านอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 ได้แก่ ด้าน (A) Rithmatic มีทักษะด้านการคำนวณอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย ซึ่งอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 4 ได้แก่ ด้าน Computing and ICT Literacy ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 5 ได้แก่ ด้าน Computing and ICT Literacy ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี ซึ่งอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 6 ได้แก่ ด้าน Compassion มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ซึ่งอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 7 ได้แก่ ด้าน Career and Learning Skills ทักษะทางอาชีพ และการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 8 ได้แก่ ด้าน Creativity and Innovation คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม ซึ่งอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 9 ได้แก่ ด้าน Communication Information and Media Literacy ทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 10 ได้แก่ ด้าน Collaboration Teamwork and Leadership ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านการพัฒนาทักษะของผู้เรียนต่ำสุด ได้แก่ ด้าน Critical Thinking and Problem Solving มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไขปัญหาได้ ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา สามารถสรุปข้อมูลได้ดังนี้

1. ด้านที่ 1) 3R 1. Reading (มีทักษะด้านการอ่านอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการอ่านอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการอ่านอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) การสร้างศีลที่ดีให้กับนักเรียนจะช่วยสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการเรียนรู้ โดยเน้นให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สมานธิ (มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การพัฒนาสมาธิให้กับนักเรียนจะช่วยเพิ่มความทักษะ สร้างสมาธิในการทำกิจกรรม และเพิ่มความจำในการเรียนรู้ และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งเร้าภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสังขธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) การส่งเสริมปัญญาให้กับนักเรียนจะช่วยเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา และสร้างความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการอ่านอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย โดยการใช้หลักไตรสิกขาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนให้เติบโตและพร้อมรับอุปสรรคในอนาคต โดยมีการจัดทำแผน/

โครงการต่างๆ ที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ฝึกทักษะการอ่าน และซ่อมเสริมเกี่ยวกับทักษะด้านการอ่าน เช่น กิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมการอ่านทำนองเสนาะ การอ่านคำพื้นฐาน เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะด้านการอ่านให้เหมาะสมกับช่วงวัย และก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการอ่าน

2. ด้านที่ 2) 3R 2. (W) Riting (มีทักษะด้านการเขียนอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการเขียนอยู่เสมอ

แนวทางการจัดกิจกรรมที่เป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการเขียนอยู่เสมอ ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) การส่งเสริม สนับสนุน และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะด้านการเขียนอย่างเหมาะสมตามความพร้อม และช่วงวัย ควบคู่ไปกับการเขียนอย่างมีคุณธรรม มีจิตสำนึก จรรยาบรรณของนักเขียน สมาธิ (มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) ให้กำลังใจในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้การให้กำลังใจและการสนับสนุนจากครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งร้ายภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสัจธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) การรู้จักคิดและเขียนด้วยเหตุผล การใช้ภาษาสื่อความหมาย และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทั้งนี้ควรมีการจัดกิจกรรมการประกวด ให้รางวัล เพื่อเป็นการเสริมแรง สร้างขวัญกำลังใจในการพัฒนาทักษะด้านการเขียนของผู้เรียน

3. ด้านที่ 3) 3R 3. (A) Rithmatic (มีทักษะด้านการคำนวณอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการดำเนินงานการพัฒนาทักษะด้านการคำนวณของผู้เรียนอย่างหลากหลาย

แนวทางการจัดกิจกรรมที่เป็นวิธีการดำเนินงานการพัฒนาทักษะด้านการคำนวณของผู้เรียนอย่างหลากหลาย ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) คือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยศีลธรรม และคุณค่าทางสังคมจะช่วยสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความสงบ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เป็นประจำ ฝึกคิดเลขเร็วจากแบบฝึกทักษะ ฝึกแก้ไขโจทย์ปัญหาตามความเหมาะสมของแต่ละช่วงชั้น สมาธิ (มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การสอนสมาธิให้ผู้เรียนรู้จักสงบสติตัวเองก่อนการเรียนรู้ จะช่วยเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ กิจกรรมฝึกคิดคำนวณ การวางแผนจากชิ้นงาน ทั้งแบบบุคคล และการทำงานเป็นกลุ่ม และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งร้ายภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้

สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสัจธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) สนับสนุนผู้เรียนที่มีความสามารถโดดเด่นด้านการคิดคำนวณ มีการแข่งขันคิดเลขเร็ว แข่งขันเอแมท และชอมเสริมให้กับผู้เรียนที่ยังไม่เชี่ยวชาญเกี่ยวกับพื้นฐานการคิดคำนวณ และการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เป็นการสนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านการคำนวณของผู้เรียน

4. ด้านที่ 4) 8C 1. Critical Thinking and Problem Solving (มีความสามารถด้านการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล วิเคราะห์ แยกแยะ ข้อเท็จจริงเพื่อตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถในการตั้งประเด็นคำถามจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุมเพื่อนำไปสู่การเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหา และการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล) ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/โครงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ได้อย่างมีเหตุผล

แนวทางการสร้างแผนงาน/โครงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ได้อย่างมีเหตุผล ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) คือ การสอนและสร้างศีลให้กับผู้เรียน เป็นพื้นฐานที่สำคัญ เนื่องจากศีลช่วยสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของผู้เรียน สมาธิ (มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การพัฒนาสมาธิให้กับผู้เรียน เป็นการช่วยเสริมสร้างความจำและความใส่ใจในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำโครงการการ/กิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้เวลาในการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานร่วมกันทั้งกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ต่างชั้นเรียน รวมทั้งการทำกิจกรรมนอกสถานที่ร่วมกิจกรรมกับผู้เรียนต่างสถานศึกษา และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งเร้าภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสัจธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) การส่งเสริมปัญญาให้กับผู้เรียน ช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผน และปฏิบัติงานอย่างเป็นขั้นตอน และสร้างชิ้นงานด้วยตนเอง และฝึกการนำเสนอผลงานทั้งแบบเป็นกลุ่ม และแบบรายบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสมกับวัยของตนเอง ฝึกให้นักเรียนรู้จักการแก้ไขปัญหา โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาชี้แนะ

5. ด้านที่ 5) 8C 2. Creativity and Innovation (มีความสามารถในการริเริ่ม คิดสร้างสรรค์ ผลงานที่แตกต่างจากผู้อื่น มีจินตนาการ ช่างฝัน มีความกระตือรือร้นต่อการทำงานทุกชิ้นที่ได้รับมอบหมาย คิดค้น แก้ไข ปรับปรุง พัฒนาชิ้นงานต่างๆ) ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงานในการส่งเสริมผู้เรียนเกี่ยวกับการคิดค้นนวัตกรรม เทคโนโลยีอย่างหลากหลาย

แนวทางการสร้างแผนงานในการส่งเสริมผู้เรียนเกี่ยวกับการคิดค้นนวัตกรรม เทคโนโลยีอย่างหลากหลาย ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) คือ การปลูกฝังค่านิยมทางศีลธรรมให้กับนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาโดยรวมของพวกเขา ด้วยการ

เน้นจริยธรรม ความซื่อสัตย์ หลังจากนั้นผลงานที่ นวัตกรรมที่ผลิตออกมาจะไม่เป็นพิษภัยทำลายบุคคลและสังคม สมาชิก (มีความมุ่งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การปลูกฝังสติผ่านการปฏิบัติ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์การแก้ปัญหาและนวัตกรรม มีโครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถานศึกษาอื่น เพื่อจุดประกายหรือสร้างแรงบันดาลใจในการคิดริเริ่ม ต่อยอด พัฒนาสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมใหม่ๆ และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งร้ายภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสังขารธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) มีการตั้งชมรมที่มีการเชิญชวนให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือวิทยากรต่างสถานที่หรือหน่วยงานภายนอก มาทำการแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือสมัยใหม่ในการทำงานที่เอื้ออำนวยความสะดวกสบาย ในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ครูผู้สอนนำสื่อเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน เปิดโอกาสสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้งานอินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ ในการสืบค้นข้อมูลในการเรียน และสืบค้นข้อมูลที่นักเรียนสนใจ และเป็นประโยชน์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้โซเชียลในการเข้าถึงและรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ สร้างสรรค์ และตระหนักรู้ถึงภัยต่างๆ จนเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำมาสร้างเป็นชิ้นงาน

6. ด้านที่ 6) 8C 3. Collaboration Teamwork and Leadership (มีความสามารถในการร่วมมือ รับผิดชอบในหน้าที่ของตน สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ ยอมรับเข้าใจข้อผิดพลาดของผู้อื่น ความเป็นผู้นำที่ดี ยอมรับในเสียงส่วนมาก) ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์และสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม

แนวทางการสร้างแผนงาน/ โครงการที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์และสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การฝึกรับมือ เมื่อเกิดสภาวะอารมณ์ต่างๆ และนำมาสรุปถึงที่มา ที่ไป และการดับของอารมณ์นั้น ให้เป็นรูปธรรม สมาชิก (มีความมุ่งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การส่งเสริมการฝึกสติ สามารถช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงสมาธิ และการควบคุมอารมณ์ได้ ด้วยการสอนเทคนิคต่างๆ เช่น การทำสมาธิและการหายใจลึกๆ จะสามารถช่วยให้พวกเขาพัฒนาความตระหนักรู้เกี่ยวกับความคิดและอารมณ์ของตนได้มากขึ้น การตระหนักรู้ในตนเองนี้สามารถช่วยให้ผู้เรียนตอบสนองต่อความท้าทายด้วยความชัดเจนและความสงบ จัดให้มีโครงการเพศศึกษา จัดกิจกรรมชั่วโมงโฮมรูม เพื่อให้ครูประจำชั้นได้ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน ในด้านการเรียน และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งร้ายภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสังขารธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิ

ภาวะของตน) การส่งเสริมการเติบโตทางปัญญา เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเตรียมผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 ด้วยการจัดโปรแกรมการศึกษาที่มีส่วนร่วม และท้าทายผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้เรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การกระตุ้นทางปัญญานี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อน คิดอย่างสร้างสรรค์ และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ด้านที่ 7) 8C 4. Communication Information and Media Literacy (มีความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน รับฟังผู้อื่นด้วยความตั้งใจ และเลือกรับและไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยเหตุผล และถูกต้อง) ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกเป็นทั้งผู้สื่อสาร และผู้รับสารอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย

แนวทางการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกเป็นทั้งผู้สื่อสาร และผู้รับสารอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) แนวทางการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกเป็นทั้งผู้สื่อสาร และผู้รับสารอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย ตามหลัก เน้นการสอนและสร้างศีลธรรมที่ดีให้กับผู้เรียน เพื่อสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการเรียนรู้ การสอนและเรียนรู้ควรเน้นการพัฒนาปัญญาของผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจ และการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนเป็นผู้สื่อสารและผู้รับสารได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย สมาธิ (มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญอดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมาธิของผู้เรียน โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และการทดลอง เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา โดยจัดโครงการเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม โดยใช้สิ่งของในชุมชนมานำริเริ่ม พัฒนา และนำเสนอต่อเพื่อนร่วมสถานศึกษา หรือต่างสถานศึกษา จัดโครงการวิชาการ จัดกิจกรรมนำเสนอภาษาไทยวันละคำ ภาษาอังกฤษวันละคำ และพุทธศาสนิกวันละคำ เพื่อให้เป็นเรียนได้ฝึกเป็นผู้สื่อสาร รับสารจากเพื่อนร่วมสถานศึกษา และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งเร้าภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสังขารธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) การสอนและเรียนรู้ควรเน้นการพัฒนาปัญญาของผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจ และการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนเป็นผู้สื่อสารและผู้รับสารได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย โดยจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมชุมนุมตามความสนใจ เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถ ความรู้ของผู้เรียน โดยชุมนุมกีฬา ศิลปะ นาฏศิลป์ งานอาชีพ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมทั้งด้านอาชีพและวิชาการ ชุมนุมนักขานน้อย เพื่อฝึกทักษะการเป็นนักสื่อสาร รวมทั้งเป็นการฝึกเรื่องคุณธรรม จรรยาบรรณของการเป็นผู้สื่อสารที่ไม่ทำให้ตัวเองและผู้อื่นเสื่อมเสีย จัดชุมนุมประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการฝึกทักษะการพูดสื่อสาร และได้ฝึกเป็นผู้รับสาร

8. ด้านที่ 8) 8C 5. Cross-cultural Understanding (มีความสามารถในการพูดและฟังอย่างมีกาลเทศะ ปฏิบัติตนโดยมีสัมมาคารวะ ให้ความเคารพกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีการตอบสนองอย่างเปิดเผยต่อความคิดเห็นที่ต่างกัน มีความคิดใหม่และเข้าใจความแตกต่างทางสังคม และวัฒนธรรม) ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง

แนวทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผ่านหลักไตรสิกขา ศีล เป็นพื้นฐานที่สำคัญ เพื่อสร้างจริยธรรมและคุณค่าที่ดีในชุมชน การสอนและส่งเสริมคุณธรรมอันดีให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้พวกเขาเข้าใจ และยอมรับว่าความเป็นอยู่ของผู้อื่นมีความสำคัญเช่นกัน สมาน (มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) สมานเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนมีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการเรียนรู้ การสร้างสภาวะการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานและท้าทายจะช่วยกระตุ้นสมานของนักเรียนให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งเร้าภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสัจธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) ปัญญาเป็นทักษะที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและคิดอย่างมีเหตุผล การสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาและคิดอย่างวิเคราะห์ จะช่วยเสริมสร้างปัญญาให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้และแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และมีการทำงานเป็นกลุ่มยอมรับข้อตกลงร่วมกัน มีการนำเสนอผลงานและแก้ไขพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมชุมนุม การเข้าค่ายลูกเสือ กิจกรรมสาธารณประโยชน์ ทักษะศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา นักเรียนจะได้รับการเรียนรู้ ได้รับข้อมูล ประสบการณ์ที่ดีในการเข้าสังคมและมีน้ำใจช่วยเหลือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

9. ด้านที่ 9) 8C 6. Computing and ICT Literacy (มีความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนาตนเอง และมีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี) ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

แนวทางการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) การปลูกฝังค่านิยมทางศีลธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความเคารพและความรับผิดชอบจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม และมีส่วนร่วมในเชิงบวกต่อสังคม การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการทำความเข้าใจและสนับสนุน จัดให้มีโครงการพัฒนาผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษา เกี่ยวกับการเทคโนโลยี และเป็นการรับข่าวสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ สมาน (มีความตั้ง

มัน เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อุดม ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การปลูกฝังสติผ่านการฝึกสมาธิ และการไตร่ตรองตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงสมาธิ ลดความเครียด และเพิ่มความฉลาดทางอารมณ์ การตระหนักถึงความคิดและอารมณ์ของพวกเขาเพิ่มขึ้น ผู้เรียนสามารถจัดการความรู้สึกและความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีขึ้น และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งเร้าภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญหาเข้าใจในสังขารธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) การพัฒนาความสามารถทางปัญญาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนในการปรับตัว ให้เข้ากับความต้องการของศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการทำความเข้าใจ และจัดให้มีโครงการ หรือกิจกรรมการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา โดยใช้เทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการบริหารและการดำเนินงาน

10. ด้านที่ 10) 8C 7. Career and Learning Skills (มีความสามารถในการรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้มาสร้างสรรค์เป็นอาชีพ เพื่อเป็นแนวทางหรือเป็นการประกอบเป็นอาชีพในอนาคต และมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เหมาะสมตามวัย) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ด้านการประกอบอาชีพตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

แนวทางการส่งเสริมการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ด้านการประกอบอาชีพตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) การสร้างศีลที่ดีให้กับผู้เรียนเริ่มต้นจากการสอนให้เข้าใจคุณค่าและจริยธรรม จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความจำในระยะยาว สมาธิ (มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อุดม ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การสอนให้ผู้เรียนมีสมาธิ จะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความจำในระยะยาว รวมถึงการจัดให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว ชุมชน โดยสถานศึกษาคัดเลือกกิจกรรมจากความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้มีการลงมือปฏิบัติจริง ได้ความรู้และการสาธิตงานอาชีพจากวิทยากรชุมชน ผู้เรียนสามารถนำวัสดุหรือวัตถุดิบในท้องถิ่นมาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ ที่เป็นพื้นฐานในการสร้างงาน สร้างอาชีพได้ และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งเร้าภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญหาเข้าใจในสังขารธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมปัญญาจะช่วยให้นักเรียนพัฒนาการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทดลองฝึกการคิดค้นทุน กำไร การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผู้เรียนจัดทำ

ขึ้นภายในสถานศึกษา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนระดับชั้นสูงสุดของสถานศึกษาได้รับการแนะแนว เกี่ยวกับการศึกษาต่อจากสถานศึกษาที่สูงขึ้นประจำตำบล จัดกิจกรรมที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการศึกษาต่อ

11. ด้านที่ 11) 8C 8. Compassion (มีคุณธรรม มีความกตัญญูรู้คุณ ละอายชั่ว กลัวบาป ซื่อสัตย์ เกิดจิตที่เป็นกุศลอย่างสม่ำเสมอ มีจิตใจเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี มีน้ำใจ มีระเบียบวินัย เคารพผู้อื่น มีความสำนึกในการเป็นพลเมือง) ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการที่ส่งเสริมด้านคุณธรรม มีความกตัญญู และซื่อสัตย์แก่ผู้เรียน

แนวทางการส่งเสริมการจัดแผนงาน/ โครงการที่ส่งเสริมด้านคุณธรรม มีความกตัญญู และซื่อสัตย์แก่ผู้เรียน ตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล (การรักษาระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หน้าที่และมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสัมพันธ์กับสังคมในทางเกื้อกูลประโยชน์ เพื่อให้สามารถดำรงตนด้วยดีในสังคม) การสร้างแผนงานหรือโครงการที่เน้นศีลจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าและจริยธรรมอย่างเชื่อถือได้ โดยให้ความสำคัญกับการสอนและกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักการของไตรสิกขา และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะเหล่านี้ในทุกๆ วัน เพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม กตัญญู และซื่อสัตย์อย่างแท้จริงในอนาคต สมาน (มีความตั้งมั่น เข้มแข็ง มุ่งมั่น ทำดี ด้วยจิตใจกล้าหาญ อดทน ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเองได้ มองโลกในแง่ดี เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ สามารถคิดพิจารณาแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกิจกรรม และทำกิจกรรมทั้งหลายในทางที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ได้) การเรียนรู้เรื่องสมานจะช่วยพัฒนาการควบคุมอารมณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์ โดยมีการกล่าวชื่นชมผู้เรียนที่มีความประพฤติดี เช่น การเก็บเงินหรือสิ่งของที่พบ มาส่งครู เพื่อประกาศหาเจ้าของ และจะได้รับการบันทึกลงในสมุดความดี เพื่อเป็นการชื่นชมและเป็นแรงบันดาลใจในการทำความดีให้แก่ผู้เรียนคนอื่น และปัญญา (ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่แสดงถึงการมีทักษะและอุปนิสัยในการเรียนรู้ที่ดี จูงใจ ใฝ่รู้ รู้จักการค้นคว้า การจดบันทึกให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การคิดวิเคราะห์ ประมวลผล สามารถนำเสนอถ่ายทอดได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล มีทักษะชีวิตเท่าทันต่อสิ่งร้ายภายนอกและกิเลสภายในตน สามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้ สามารถนำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้ เกิดปัญญาเข้าใจในสังขารธรรมในชีวิตได้ตามวุฒิภาวะของตน) การจัดกิจกรรมที่เน้นด้านปัญญาจะช่วยสร้างการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยมีโครงการ/ กิจกรรมโครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีการใส่บาตรทุกวันศุกร์ กิจกรรมพระสอนศีล กิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร เพื่อเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้ใกล้ชิด ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน (W) Riting มีทักษะด้านการเขียนอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย มีสภาพการพัฒนาทักษะของผู้เรียนสูงสุด ลำดับที่ 2 ได้แก่ ด้าน Reading มีทักษะด้านการอ่านอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย ลำดับที่ 3 ได้แก่ ด้าน (A) Rithmetic มีทักษะด้านการคำนวณอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย ลำดับที่ 4 ได้แก่ ด้าน Computing and ICT Literacy ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี ลำดับที่ 5 ได้แก่ ด้าน Computing and ICT Literacy ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี ลำดับที่ 6 ได้แก่ ด้าน Compassion มีคุณธรรม มี

เมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย ลำดับที่ 7 ได้แก่ ด้าน Career and Learning Skills ทักษะทางอาชีพ และการเรียนรู้ ลำดับที่ 8 ได้แก่ ด้าน Creativity and Innovation คิดอย่างสร้างสรรค์ คิดเชิงนวัตกรรม ลำดับที่ 9 ได้แก่ ด้าน Communication Information and Media Literacy ทักษะในการสื่อสาร และการรู้เท่าทันสื่อ ลำดับที่ 10 ได้แก่ ด้าน Collaboration Teamwork and Leadership ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ และด้านที่มีสภาพการพัฒนาทักษะของผู้เรียนต่ำสุด ได้แก่ ด้าน Critical Thinking and Problem Solving มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ไข ปัญหาได้ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมและบริบทของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งมีความพร้อมไม่เหมือนกัน แต่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเหมือนกัน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรภัทร วรบำรุงกุล, เรืองวิญญู นิลโคตร, พรสวรรค์ ศิริศาสนันท์ และสมปอง มุลมณี (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเป้าหมายตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางและมีการแทรกการพัฒนาทักษะของผู้เรียนตามเนื้อหา แต่ละเนื้อหามีกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมเป็นส่วนๆ รวมถึงการจัดการเรียนรู้มีปัจจัยเกื้อหนุนอย่างน้อย 3 ประการ คือ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการจัดการเรียนรู้ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทำให้ได้ผลลัพธ์ที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของระพีพัฒน์ หาญโสภณ (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ใหม่ และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น คือ เปลี่ยนจากเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เป็นเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนการสอน เป็นการจัดการเรียนรู้ เปลี่ยนจากเน้นเนื้อหา เป็นเน้นกระบวนการเรียนรู้ เปลี่ยนจากเน้นบอกความรู้เป็นเน้นฝึกทักษะ เปลี่ยนบทบาทครูที่มีหน้าที่สอน เป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศ การเลือกใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี สำหรับผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา การปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ กลวิธีในการสอน หรือการจัดการเรียนรู้ ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม เนื้อหาวิชา เวลา และ กลุ่มเป้าหมาย (ผู้เรียน)

2. แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับการอ่าน เขียน คำนวณ และทักษะการแก้ปัญหา รวมถึงการส่งเสริมทักษะทางการมีส่วนร่วม การสื่อสาร และความเข้าใจทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนพร้อมที่จะเข้าสู่อนาคตอย่างเต็มที่และมีความสามารถในการปรับตัวกับสังคมและสภาพแวดล้อมต่างๆ อย่างเหมาะสม ซึ่งอาจเป็นเพราะทักษะที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 นั้นแตกต่างจากอดีตอย่างมาก โลกเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เต็มไปด้วยเทคโนโลยีใหม่ๆ ข้อมูลข่าวสารมหาศาล และความท้าทายที่หลากหลาย นักเรียนจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมสำหรับโอกาสและความ

ท้าทายในอนาคต ทักษะเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเรียนต่อในระดับสูง ทำงานทำ ประสบความสำเร็จในชีวิต และสร้างผลงานเชิงบวกต่อสังคม ทุกคนมีศักยภาพที่จะประสบความสำเร็จ การพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ช่วยให้นักเรียนทุกคนมีศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และบรรลุเป้าหมายในชีวิต แนวทางนี้มุ่งเน้นไปที่ความต้องการและความสนใจของนักเรียนแต่ละคน กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ช่วยให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะในแบบของตัวเอง หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน การผสมผสานหลักไตรสิกขาเข้ากับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ช่วยให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม แนวทางนี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้เรียนอย่างองค์รวม ไม่ได้มุ่งเน้นแค่ผลการเรียนเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะทางสังคม และทักษะการคิดวิเคราะห์ แนวทางนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา บุคลากรเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการนำแนวทางนี้ไปใช้จริงในสถานศึกษา แนวทางนี้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางการศึกษาของประเทศไทย มุ่งเน้นไปที่การพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา เป็นแนวทางที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กไทย แนวทางนี้ มุ่งเน้นไปที่การพัฒนานักเรียนอย่างองค์รวม เตรียมพร้อมสำหรับอนาคต และสอดคล้องกับหลักไตรสิกขา คือ หลักการศึกษาที่พัฒนามนุษย์ทั้งกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา มุ่งเน้นการฝึกฝนอบรม ตนเองตามหลักศีล สมาธิ และปัญญา หลักการนี้สอดคล้องกับระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ผลักดันให้เกิด การดำเนินชีวิตที่ดีงาม (สุนทร อมรวิวัฒน์, 2558) การนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา จะช่วยพัฒนาสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาที่สมบูรณ์แบบ นำไปสู่ผลลัพธ์ การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ หลักสูตร นโยบาย เป้าหมาย และกลยุทธ์

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา สรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

วงกลมชั้นในสุด ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมาย คือ แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา

วงกลมชั้นที่ 2 ได้แก่ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ทั้ง 11 ด้าน

วงกลมชั้นที่ 3 ได้แก่ หลักธรรมไตรสิกขา ได้แก่ 1) ศีล 2) สมาธิ 3) ปัญญา องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักไตรสิกขา

กระบวนการที่ 1 อธิบายสภาพของทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 ทั้ง 11 ด้าน เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

กระบวนการที่ 2 เป็นการใช้หลักธรรมไตรสิกขา เป็นตัวกำกับในการสร้างแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ทั้ง 11 ด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสร้างแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ทั้ง 11 ด้าน ดังภาพที่ 1

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 การใช้วิธีการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเพียงการแสดงออกความคิดเป็นทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการทำงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การทดลอง การเล่นเกม หรือการศึกษานอกห้องเรียน เพื่อสร้างประสบการณ์ที่เข้าถึงและเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น
 - 1.2 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนและเรียนรู้ เช่น การใช้แอปพลิเคชันที่มีเนื้อหาการเรียนรู้ที่น่าสนใจ การใช้แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ หรือการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์
 - 1.3 การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยให้โอกาสในการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา การถามคำถามและการตอบคำถามที่ซับซ้อน
 - 1.4 การเชื่อมโยงกับชุมชนและโลกภายนอกโรงเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
 - 1.5 การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยให้โอกาสในการเรียนรู้จากการทดลอง การผิดพลาด และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิธีการนำเทคโนโลยีสื่อสารและเทคโนโลยีการศึกษาเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์หรือแอปพลิเคชันการศึกษาที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาและการทำงานเป็นทีม

2.3 ควรศึกษาวิธีการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาทักษะและความรู้ของสังคมในศตวรรษที่ 21 เช่น การสนับสนุนการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านกิจกรรมนอกห้องเรียน หรือการพัฒนาการอ่านหนังสือ เขียนและคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

2.4 ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการปรับเปลี่ยนระบบการประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาทักษะและความรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการใช้วิธีการประเมินที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางการคิด เช่น การใช้การประเมินแบบฝึกปฏิบัติหรือโปรเจกต์ที่สะท้อนความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3. (2566). รายงานผลการดำเนินงาน. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/39DCP> สืบค้นเมื่อ 12 ก.ย. 2566.
- ชลณา ม่วงหวาน. (2566). รายงานผลการดำเนินงานส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. แหล่งที่มา <https://shorturl.asia/Ehlbj> สืบค้นเมื่อ 4 มี.ค. 2566.
- ทวีศักดิ์ ทองทิพย์. (2555). การบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขาเชิงบูรณาการ. สารนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีรังกูร วรบำรุงกุล, เรืองวิทย์ นิลโคตร, พรสวรรค์ ศิริศานันท์ และสมปอง มูลมณี. (2562). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของโรงเรียนในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระอธิการสกายแลบ ธรรมธโร (นามโท). (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิรวัส อินทวิ. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนวิสุทธิพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสุรินทร์ เขต 1 และ 3. รมยสาร. 16.(ฉบับพิเศษ). 10-18.
- ระพีพัฒน์ หาญโสภณ. (2563). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับโรงเรียนร่มโพธิ์ทองธรรมวิทย์. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2558). พุทธวิธีสอน ในการสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไตรธรรมสาร.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง
จังหวัดเพชรบุรี*

GUIDELINES FOR MANAGING EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING TO THE
PRINCIPLES OF SUFFICIENCY ECONOMY NA YANG SUBDISTRICT NETWORK
GROUP PHETCHABURI PROVINCE

¹พจมาศ ไชยวิเศษ Potchamat Chaivisat

²พระสุรชัย สุรชัย Phrasurachai Surachayo ³บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Potchamat_chai@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามประชากรทั้งหมดในการวิจัย จำนวน 106 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ 2) วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง ประกอบด้วย (1) การบริหารสถานศึกษา จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่บุคลากรเพื่อสร้างค่านิยมเห็นคุณค่าความพอเพียง (2) หลักสูตรการสอน จัดการบูรณาการในหลักสูตรการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระและเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบของความพอเพียง (3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างภูมิคุ้มกันนักเรียนกันที่ภายใต้เงื่อนไขความรู้ (4) พัฒนาบุคลากร จัดโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่ออบรมพัฒนาให้ความรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาด้านคุณธรรมคือความซื่อสัตย์สุจริตและดำเนินชีวิตอย่างใช้สติสัมปชัญญะ และ 3) แนวทางปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้ (1) ความพอประมาณความพอดี ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องนำไปปฏิบัติและพัฒนาผู้เรียนให้ได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (2) ความมีเหตุผล การตัดสินใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับระดับความพอเพียงต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลพิจารณาจากเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารและการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (3) ภูมิคุ้มกัน การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในการบริหารอย่างมีความรอบคอบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นยุคการเปลี่ยนของยุคดิจิทัล (4) เงื่อนไขความรู้ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้มีความคิดริเริ่มพัฒนาตนเอง

เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (5) เงื่อนไขคุณธรรม ผู้บริหารให้แนวทางปฏิบัติตนแก่บุคลากรนำไปปฏิบัติตนเพื่อละสิ่งชั่วและพัฒนาจิตใจให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อ ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: การบริหาร, สถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to 1) study the administration of educational institutions in the Na Yang Sub-district Network Group, 2) study the administration methods of educational institutions according to the philosophy of sufficiency economy, and 3) propose guidelines for administration of educational institutions according to the philosophy of sufficiency economy. This research is a mixed-methods study. In terms of a quantitative research, using a questionnaire of the entire population in the research, 106 people. Data were analyzed using statistics, including mean and standard deviation, and qualitative research by interviewing 5 key informants. Data were analyzed using content analysis. The research results found that 1) The overall administration conditions of educational institutions in the Na Yang Sub-district Network Group, Phetchaburi Province, were at a high level. When considering each aspect, opinions were at a high level in all 4 aspects, namely, personnel development, educational institution administration, teaching curriculum, and student development activities, respectively. 2) The administration methods of educational institutions according to the philosophy of sufficiency economy in the Na Yang Sub-district Network Group consisted of (1) Educational institution administration, organizing meetings to explain and providing understanding to personnel to create and see the value of sufficiency. (2) Teaching curriculum, integrating all learning curricula in all subject groups and learning from role models of sufficiency. (3) Student development activities, organizing the learning activities on the principles of sufficiency economy to build immunity for students under the conditions of knowledge (4) Personnel development, organizing a personnel development project to train and develop knowledge on the principles of sufficiency economy for personnel to build immunity and develop morality, namely honesty and integrity, and living life with mindfulness. 3) Guidelines for implementing the principles of sufficiency economy were as following: (1) Moderation and appropriateness; Administrators and educational personnel must practice and develop learners to obtain the desired characteristics according to the curriculum. (2) Reasoning; Administrators and teachers' decisions on the level of sufficiency must be rational, considering the causes and factors related to the administration and development of personnel of the educational institution. (3) Immunity; Preparing to be ready for the impacts and changes in administration carefully that were expected to occur in the era of digital transformation. (4) Knowledge condition; Administrators and educational personnel must be eager to learn, having the initiative to develop themselves to build immunity. (5) Morality

condition; Administrators provided guidelines for personnel to practice in order to abandon evil and develop the mind to be kind, honest, and using wisdom in life.

Keywords: Administration, Educational Institutions, The Principles of Sufficiency Economy

บทนำ

สถานศึกษาจัดการศึกษามุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้มีความรู้ ความเข้าใจในสาระของปรัชญานั้นตระหนักในความสำคัญและทักษะพื้นฐานในการปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในตามแนว ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนการจัดการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา และการจัดระบบบริหารจัดการโดยให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา อยู่เสมอ ขั้นตอนในการดำเนินการคือกำหนด นโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา พัฒนาศักยภาพทั้ง ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาให้เกิด ความรู้ความเข้าใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ความรู้ความ เข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง จัดทำหรือเพิ่มเติมโครงการกิจกรรมและปรับแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา เสริมสร้าง บรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้จัดระบบนิเทศติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการ ดำเนินการ โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

การดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อน โดยเฉพาะระดับโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด เพราะผลการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของโรงเรียน ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีคุณภาพที่ พึงประสงค์ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การที่จะพัฒนา คุณภาพการศึกษาเพื่อมุ่งสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่พึงประสงค์ต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ ประกอบด้วย กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษาซึ่งทั้ง 3 กระบวนการมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ ปี 2550 เป็นต้นมา โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติยังคงประสบปัญหาใน การ บริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ แม้จะมีการประชุมชี้แจงแนวปฏิบัติการให้ความรู้ด้านปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และการนิเทศการศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนแล้วก็ตาม การบูรณาการ การเรียน การสอนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงถือเป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนที่ต้องทำความเข้าใจและ ดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพและบรรลุผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

จากปัญหาที่กล่าวมานั้นมีความต้องการที่จะนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สู่กิจกรรมการเรียนและนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนานักเรียนเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และจริยธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขเพื่อบรรลุถึงความสงบสุขของชีวิตและการงาน ดังนั้น การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเป็นแนวทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพต่อบุคลากรและสถานศึกษาสามารถแก้ปัญหา อุปสรรค และมีข้อเสนอแนะในการบริหารงานตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นอย่างไร จะได้นำมาปรับปรุงพัฒนาส่งเสริมสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพใน การบริหารองค์กรมากยิ่งขึ้น

การบริหารงานของกลุ่มคุณภาพการศึกษา กลุ่มเครือข่ายตำบลนาอาจ มีการบริหารงานที่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ของกลุ่มคุณภาพการศึกษา กลุ่มเครือข่ายตำบลนาอาจ จังหวัดเพชรบุรี เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง มีคุณภาพในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ การบริหารงานจึงเป็นไปตามข้อจำกัดของแต่ละสถานศึกษา ผลมาจากคุณภาพในการบริหารจัดการภายใน สถานศึกษาหรือคุณภาพและทักษะในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ความแตกต่างตามประสบการณ์ทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา

ดังนั้น การทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครือข่ายตำบลนาอาจ จังหวัดเพชรบุรี ว่าผู้บริหารโรงเรียนได้นำเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการบริหารการศึกษามากน้อยเพียงใดและมีแนวทางที่จะนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการบริหาร การศึกษาให้บังเกิดผลได้อย่างไร เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุง พัฒนาการบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายตำบลนาอาจ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครือข่าย ตำบลนาอาจ จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครือข่ายตำบลนาอาจ จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลนาอาจ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 9 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 106 คน และใช้ประชากรทั้งหมดในการวิจัย

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้บริหารและครูที่มีความรู้ความสามารถกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้วิจัยเชิงปริมาณเป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ 3) สร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 4) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ 5) นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เชิงเนื้อหา (Content validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามตามวัตถุประสงค์ (Index of Items Objective Congruence : IOC) ซึ่งจะต้องได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 ทุกข้อ 6) นำเครื่องมือที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กลุ่มตัวอย่างทดลอง 30 คน เพื่อหาค่า Cronbach's Alpha ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย และได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 827 7) ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเกี่ยวกับวิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ในประเด็น 4 ด้านโดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามเกณฑ์การแปลผลของคะแนนค่าเฉลี่ยระดับคะแนนวัดระดับค่า 5 ระดับ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาและการอ้างอิงคำพูดบุคคล

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม

สภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย ตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม	N=106 คน			
	ระดับความคิดเห็น			
	μ	σ	แปลผล	ลำดับ
1. การบริหารการสถานศึกษา	3.76	0.23	มาก	2
2. หลักสูตรการเรียนการสอน	3.91	0.20	มาก	3
3. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3.71	0.16	มาก	4
4. การพัฒนาบุคลากร	3.93	0.28	มาก	1
ภาพรวม	3.83	0.21	มาก	

2. วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครือข่าย ตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่

2.1 ความพอประมาณ ความพอดี ที่ไม่น้อยและไม่มากเกินไป หมายถึง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องนำไปปฏิบัติในการบริหารการสถานศึกษาและนำไปบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิตปัจจุบัน

2.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจของผู้บริหารหรือครูเกี่ยวกับระดับความพอเพียงต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการสถานศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาต้องคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

2.3 ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในการบริหารการสถานศึกษา ด้านต่างๆ อย่างมีความรอบคอบ รอบรู้ มีเหตุผลในการพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นยุคการเปลี่ยนของยุคเทคโนโลยีดิจิทัล

2.4 เงื่อนไขที่ 1 เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และสนใจศึกษาเรียนรู้มีความคิดริเริ่มพัฒนาตนเองในเรื่องการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับชีวิตและครอบครัวเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน

2.5 เงื่อนไขที่ 2 เงื่อนไขคุณธรรม คุณธรรมที่ดั่งาม หมายถึง แนวทางปฏิบัติตนของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นำไปปฏิบัติตนเพื่อลดละสิ่งชั่วและพัฒนาจิตใจให้มีจิตเอื้อเฟื้อ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารควรชี้แจงทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้บุคลากรเกี่ยวกับเรื่องความพอประมาณในการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลของผลการดำเนินงานตามแผนงานสถานศึกษาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ทีปราศจากการไตร่ตรอง

และการเรียนรู้ที่ไม่มีการวัดระวางหรือแผนการพัฒนา ภายใต้เงื่อนไขของการตัดสินใจที่ไม่มีคุณธรรมในการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการนำไปบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลงต่างๆในอนาคต

3.2 ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษานำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จัดหาแหล่งการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาและเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบของความพอเพียงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสร้างความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ มีความอดทน ความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรพิจารณาร่วมกันเพื่อหาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้หลักปรัชญาตามเงื่อนไขความรู้ การบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรมและแผนการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาตรฐานการเรียนรู้ แนวทางปฏิบัติในการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา ชุมชนที่หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

3.4 ด้านการพัฒนาศักยภาพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของหลักเศรษฐกิจพอเพียงและจัดอบรมพัฒนาให้ความรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง/ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างภูมิคุ้มกัน และศึกษาจากบุคคลต้นแบบความพอเพียงมีคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริตอย่างอดทนมีความเพียรโดยใช้สติสัมปชัญญะในการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายตำบลนาอาจ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าผู้บริหารและครูมีความเห็นต่อสภาพการบริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายตำบลนาอาจ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวม และทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เพราะว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นต่อสภาพการบริหารยังไม่ความชัดเจนเท่าที่ควร ได้แก่ ด้านพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูต้องมีการดำเนินการจัดกิจกรรมการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรียานุช พิบูลสรารุช (2550) ที่กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์เน้นการปฏิบัติจริงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการ เช่น 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิดวิเคราะห์ การจัดการเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหาที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและสังคมโลก 2) จัดกระบวนการเรียนการสอนที่มีกิจกรรมเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงการงานและอื่นๆ

ทั้งการศึกษารายบุคคลและเป็นกลุ่ม และ 3) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่ามีผู้บริหารสถานศึกษาและครูเห็นว่าการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหาร ต้องมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การติดตามผลการดำเนินงาน แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดการแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพราะได้มีการวางแผนการบริหารจัดการไม่ค่อยชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ มาพร (2550) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีความพร้อมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและผลการวิจัยรายด้านพบว่า มีความพร้อมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านการให้บุคลากร ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและด้านการจัดการเรียนการสอน

1.2 ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่ง มีปัญญามีศักยภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาต้องมีการจัดการเรียนรู้ด้วย วิธีการ รูปแบบที่ หลากหลาย และเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสื่อการเรียนรู้ เพื่อบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มีการวิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและมีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ โสภา (2564) ที่ผลการวิจัยพบว่า การดำรงชีวิตวิถีใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเจตคติต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และผลกระทบจากวิกฤติโควิด 19

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าการพัฒนาผู้เรียนเพื่อตัดสินใจเลื่อนชั้นและจบระดับการศึกษาเป็นการประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค เพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายเพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษาต้องมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/หลักคำสอนทางศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้และการนำผลการติดตามมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับการวิจัยของพระมหาไชยธมม ชยธมฺโม (หาระสาย) (2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมศีลธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ และแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมศีลธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจ โรงเรียน

ควรมีการส่งเสริมความรู้เรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกวินัยในการใช้จ่ายของนักเรียนเก็บออมทรัพย์ในวิถีชีวิต 2) ด้านจิตใจ โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความยินดี พอใจและภาคภูมิใจในชีวิตของตนเอง โดยเน้นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนเน้นส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนที่ปกป้อง รักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 5) ด้านเทคโนโลยี ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินชีวิต

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะว่าผู้บริหารและครูมองเห็นสภาพการบริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรค่อนข้างน้อยในการให้การอบรมพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีความรับผิดชอบมีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ปัญหา มีเหตุผล มีการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์สถานศึกษาต้องมีการจัดอบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตามแผนโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้การดำเนินชีวิตและปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับการวิจัยของกุศวัต บัญญา (2565) ที่ผลการวิจัยพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพแหล่งการเรียนรู้ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาวិธีพัฒนาการแหล่งการเรียนรู้ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้ 1) ความพอประมาณ การสอนแบบสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กันชีวิตจริงกับยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ 2) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน มีเหตุผลตามหลักศีลธรรมและปัจจัยที่ความสัมพันธ์กันนวัตกรรมเทคโนโลยี 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ครูควรลดความแออัดในการอยู่ร่วมกันของคนหมู่มากและ 4) การเรียนรู้การดำเนินชีวิต ครูควรมีแนวปฏิบัติให้ผู้เรียนตั้งบนพื้นฐานคุณธรรมภายใต้เงื่อนไขการเรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ และแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การเรียนรู้การดำเนินชีวิต ประกอบด้วย 1) การเตรียมความพร้อมครูและบุคลากรของโรงเรียน 2) การเตรียมแผนการสอนแต่ละรายวิชาที่ต้องนำมาบูรณาการ 3) แผนปฏิบัติงาน 4) การนำเสนอผลงาน 5) สรุปและรายงานผล เพื่อนำมาการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อนำเอากระบวนการของนวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษามาพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้แบบบูรณาการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

2. วิธีการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มเครือข่าย ตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี มีผลดังนี้

2.1 ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารควรชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่า ความพอประมาณ และร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความมีเหตุผล ความสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแผนงานโครงการในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนและระบบดูแล

ช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตแก้ปัญหาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการพัฒนาและป้องกันตนเองได้ที สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมผู้เรียนให้อยู่อย่างพอเพียงเช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม ชมรม ให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาและมีส่วนร่วมใน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาหรือพัฒนาสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุรยุทธ์ จุลานนท์ (2566) ได้อธิบายถึง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปฏิบัติโดยนำมาใช้เป็นหลักการพื้นฐานของ นโยบายการพัฒนา

2.2 ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านหลักสูตรและการจัด กิจกรรมการเรียนรู้อุทิศสถานศึกษามีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในหลักสูตรและกิจกรรมการ เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และมีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้หลักของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีการจัดหาแหล่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียน ศึกษาค้นคว้าทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา การเรียนความพอประมาณนั้น ครูหรือแบบบุคลากรต้อง เป็นต้นแบบของความพอเพียงที่ดีที่สุดให้นักเรียนเห็นวิธีการสร้างภูมิคุ้มกันคือการเตรียมความพร้อมให้กับ นักเรียนหรือครูเองไว้รับรองผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และ ไกลหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามเงื่อนไขความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน อย่างรอบคอบ และมีเหตุผลเพื่อวางแผน และระมัดระวังในขั้นตอนปฏิบัติมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทนมีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกษม วัฒนชัย (2566) ได้อธิบายถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จะต้องมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้อย่างรู้เท่าทัน และอย่างฉลาดใช้ หากประชาชนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ก็จะอยู่ได้อย่างมีความสุขและวันนี้อย่า หายคนยังมีความเข้าใจผิดเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นแนวคิดที่ต่อต้านโลกาภิวัตน์ แต่ในความเป็นจริง แล้วปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัวไปจนถึงประเทศเพื่อรองรับการ เปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักสายกลางประหยัด อดออม ซึ่งทุกประเทศสามารถนำไปใช้ได้

2.3 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควร พิจารณาร่วมกันเพื่อหาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรม เน้นแนะและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและมีกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักศักยภาพของตนเอง ให้ผู้เรียน เข้าใจสภาพแวดล้อมตามความ เป็นจริงของชุมชนทางด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมและมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการวางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียนรวมถึงการประกอบอาชีพ และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ครูและ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน รับผิดชอบอย่างต่อเนื่องจริงจังและ พัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอโดยการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและ สามารถพัฒนาตนเองได้ และสถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ปัญหา และพัฒนาตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการตั้งคณะกรรมการติดตามผลการจัดกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเรียนเงื่อนไขความรู้เน้นมีการนำ เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาหรือทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น/วัฒนธรรม/ หลักคำสอนทางศาสนาในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถขยายผล ออกสู่ชุมชนได้

2.4 ด้านพัฒนาบุคลากรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่มีเหตุผลและมีคุณธรรมมีการจัดอบรมพัฒนาให้ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้เรื่องการค้าเงินชีวิตแบบพอเพียงจากบุคคลต้นแบบความพอเพียง ด้านเงื่อนไขความรู้ที่จำเป็นเป้าหมายต้องการให้รู้วิถีชีวิตของแต่ละคนแต่ละครอบครัว ชุมชนหรือสถานศึกษาเองจัดกิจกรรมส่งเสริมการค้าเงินชีวิตและปฏิบัติการกิจหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา และการพัฒนาบุคลากรนั้นเริ่มต้นที่ คุณธรรมเพราะคุณธรรมคือความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต คือการมีความรู้ในเรื่องที่ลงทุน อย่างดีพอรวมไปถึงมีความรู้ในการหารายได้เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งต้องมีพร้อมด้วย คุณธรรม ไม่โกง ไม่เอาเปรียบผู้อื่นในการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในตัวที่ดี ข้อนี้จะตรงกับความจริงไม่ประมาทในการใช้ชีวิต ซึ่งถ้าเป็นเรื่องการเงิน ก็ได้แก่การจัดการความเสี่ยงทั้งหลายเช่น รถ บ้าน มีประกันเพียงพอไหมหรือซื้อตามเพื่อนๆ ที่เขามี ดังนั้นถ้าเป็นคนมีเหตุผล ก็จะกำหนดได้ว่า ความจำเป็นต้องมีออมเงินฉุกเฉินเท่าไร คาดว่าจะป่วยเป็นอะไร จำนวนเงินค่ารักษาทำไร ตกงานก็เดือน แค่นี้แผนการออมเงินของคุณจะถูกปกป้องไว้ระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอำพล กิตติอำพน (2550) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาหรือแนวปฏิบัติซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปรารถนาจะให้รากแก้วในสังคมได้ยึดเป็นแนวดำรงชีวิตเพื่อความอยู่ดีกินดี ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงมีด้วยกัน 7 ข้อ คือ พึ่งพาตนเอง พอประมาณ เติบโตอย่างยั่งยืน มีภูมิคุ้มกัน มีเหตุผล เป็นคนดี และรู้จักสามัคคี โดยหลักสำคัญทั้ง 7 ข้อนี้ คนทุกกลุ่มทุกอาชีพสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี มีดังนี้ (1) ความพอประมาณความพอดี ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องนำไปปฏิบัติและพัฒนาผู้เรียนให้ได้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร (2) ความมีเหตุผล การตัดสินใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับระดับความพอเพียงต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลพิจารณาจากเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารและการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา (3) ภูมิคุ้มกัน การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในการบริหารอย่างมีความรอบคอบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นยุคการเปลี่ยนของยุคดิจิทัล (4) เงื่อนไขความรู้ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้มีความคิดริเริ่มพัฒนาตนเองเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (5) เงื่อนไขคุณธรรม ผู้บริหารให้แนวทางปฏิบัติตนแก่บุคลากรนำไปปฏิบัติตนเพื่อละสิ่งชั่วและพัฒนาจิตใจให้มีจิตใจเอื้อเพื่อซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของเทวิล ศรีสองเมือง (2551) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นพื้นฐานประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบคือ โครงสร้างของเครือข่าย วัตถุประสงค์ของเครือข่าย บทบาท หน้าที่ของสมาชิกเครือข่าย กิจกรรมของเครือข่าย ผลลัพธ์ที่จะเกิดจากเครือข่ายและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย บทบาทหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบของเครือข่าย ประกอบด้วย 1) กำหนดกรอบการประสานงานและความร่วมมือของสมาชิกเครือข่าย 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของเครือข่าย 3) กำหนดภารกิจหรืองานที่สมาชิกในเครือข่ายร่วมกันทำ 4) กำหนดแนวทางการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย 5) กำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับ เครือข่าย 6) กำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่าย ซึ่งองค์ประกอบของเครือข่ายทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์เกี่ยวพันซึ่งกันและกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัย คือ แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มเครือข่ายตำบลนายาง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจแก่บุคลากรเพื่อสร้างค่านิยมให้บุคลากรเห็นคุณค่าความพอเพียง จัดกิจกรรมพัฒนาให้ครูมีความรู้ความพอเพียงมีระบบดูแลช่วยเหลือครูและนักเรียน สนับสนุนการพัฒนาตนเองและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

2. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การมีการบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการนิเทศ/ติดตาม/ประเมินผลการเรียนรู้จัดหาแหล่งการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้นักเรียนได้เรียนรู้จากบุคคลต้นแบบของความพอเพียง

3. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมแนะแนวการเรียนรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ให้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมให้คำปรึกษาในการพัฒนาตนเองตามเงื่อนไขความรู้บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้

4. ด้านพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาจัดโครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเพื่อสร้างความรู้สร้างตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อบรมพัฒนาให้ความรู้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างภูมิคุ้มกัน ศึกษาจากบุคคลต้นแบบความพอเพียง ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรด้านคุณธรรมคือความซื่อสัตย์สุจริต และดำเนินชีวิตอย่างใช้สติสัมปชัญญะ

ข้อเสนอแนะ**1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้**

1.1 ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารการสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และเสนอแนะให้สถานศึกษานำผลการวิจัยด้านแผนงานโครงการกิจกรรม บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนรู้

1.2 ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ด้านพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมาก และเสนอแนะให้สถานศึกษานำผลการวิจัยด้านแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การวางแผนการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ควรดำเนินการวิจัยเรื่องกรณีศึกษา/ติดตาม/ประเมินผลการนำหน่วยการเรียนรู้หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ควรดำเนินการวิจัยเรื่องการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมชน/ชมรมเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการเชื่อมโยงการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ สถานศึกษา

ปีงบประมาณ 2550. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กุศาวดี บุญนำ. (2565). แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอนองเสือ จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เกษม วัฒนชัย. (2566). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. แหล่งที่มา <http://www.rdpb.go.th/th/Sufficiency> สืบค้นเมื่อ 12 มิ.ย. 2566.

เทวิล ศรีสองเมือง. (2551). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายการจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปริญญช พิบูลธรรมา. (2550). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

พระมหาไชยธมม ชยธมโม (หาระสาย). (2559). การส่งเสริมศีลธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุภาภรณ์ โสภ. (2564). แนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน เขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ. 6(10). 1-2.

สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2566). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. แหล่งที่มา <http://www.rdpb.go.th/th/Sufficiency> สืบค้นเมื่อ 12 มิ.ย 2566.

เสาวลักษณ์ มาพร. (2550). ความพร้อมในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อำพน กิตติอำพน. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์
พัทยา จังหวัดชลบุรี*

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO CHOOSE THE SERVICE OF THE GREAT
HOUSE POOL VILLA, KHAO CHI CHAN, PATTAYA CHONBURI PROVINCE

สุพรรณพักตร์ ลีกุล Supannapak Leekool

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก Faculty of Liberal Arts, Krirk University, Thailand

Corresponding Author E-mail: supannapak.m@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 99 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วย Independent Samples t - test และ One way ANOVA เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ Independent Samples t - test และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ ให้บริการ ตามลำดับ และทางด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้าน การจัดจำหน่าย ด้านราคา ตามลำดับ และ 2) การทดสอบสมมติฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศอายุสถานภาพ สมรสระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจในการใช้บริการโดยภาพรวมไม่ แตกต่างกัน สำหรับข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารของบริษัท ควรมีนโยบายส่งเสริมอบรมให้พนักงาน มีความเรียบร้อย ภิยามารยาทที่ดี ความเป็นมิตร และความซื่อสัตย์ เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ ในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการมากที่สุด

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, การเลือกใช้บริการ, การส่งเสริมการตลาด

Abstract

This research aims to 1) study the factors affecting the decision to choose to use the service of The Great House Pool Villa Khao Chi Chan Pattaya, Chonburi Province and 2) to compare the level of factors affecting the decision to use The Great House Pool Villa Khao Chi Chan Pattaya, Chonburi Province. It is a survey research using a questionnaire with a sample of 99 people. The data were analyzed using statistics, including percentage, mean, standard deviation, testing the mean with Independent Samples t-test and One way ANOVA. The difference between the mean of the 2 sample groups was compared using Independent Samples t-test and comparing the difference between the mean of more than 2 sample groups using One-Way ANOVA. The research results found that 1) The factors affecting the decision to use the service of The Great House Pool Villa Khao Chi Chan Pattaya, Chonburi Province, overall, had high opinions. When considering each aspect with high opinions in 5 aspects, namely personnel, physical characteristics, efficiency and quality, and marketing promotion Service process aspect, respectively, and each aspect with moderate level of opinion in 3 aspects: product aspect, distribution aspect, price aspect, respectively, and 2) Hypothesis testing found that the sample groups with different gender, age, marital status, education level, occupation and income had no different opinions on the decision to use the service overall. For the suggestion in this research, the company's executives should have a policy to promote training for employees to be neat, polite, friendly and honest because these are factors that affect the decision to use the service. The Great House Pool Villa Khao Chi Chan Pattaya, Chonburi Province, overall, is at a high level and has the most influence on the decision to use the service.

Keywords: Decision Making, Service Selection, Marketing Promotion

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นธุรกิจบริการที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจํานวนมหาศาลซึ่งกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวที่น่าจับตามองคือกลุ่มธุรกิจที่พักแรมอันได้แก่ที่พักและโรงแรมดังจะเห็นได้ว่ารายได้จากที่พักที่นักท่องเที่ยวจ่ายในระหว่างที่เดินทางท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักประเภทหนึ่งของการท่องเที่ยวรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพทางการท่องเที่ยวโดยกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไว้ดังนี้ 1) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการท่องเที่ยวเช่นการส่งเสริมให้ไทยเป็นประตูสู่ภูมิภาคเอเชีย, การพัฒนาระบบสารสนเทศ 2) การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเช่น การสร้างและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, การยกระดับมาตรฐานสินค้าและบริการและ 3) การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการเป็นต้นซึ่งยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญที่จะวางรากฐานให้ประเทศไทยเป็น “เมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย(Tourism Capital of Asia)” นโยบายการดำเนินงานของ ททท. ปี 2567 (อ้างอิงใน <https://www.tat-newsthai.org>) ว่า การมุ่งไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงาน

ในทุกภาคส่วนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย ซึ่งต้องบูรณาการการทำงานระหว่างกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐเอกชน และชุมชนในพื้นที่โดยให้ความสำคัญต่อการคำนึงถึงขีดความสามารถของแหล่งท่องเที่ยว (Capacity) ในการรองรับนักท่องเที่ยว การยกระดับห่วงโซ่อุปทาน หรือ Supply side ให้มีความพร้อมและมีมาตรฐานการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ควบคู่กับส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ฐานรากอย่างทั่วถึง สู่จุดหมายของการเดินทางขับเคลื่อนการท่องเที่ยวไทยในอนาคตให้เติบโตอย่างยั่งยืนและสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมนายยุทธศักดิ์ สุภสร ผู้ว่าการ ททท. กล่าวว่า (อ้างอิงใน <https://www.tat-newsthai.org>) การเดินทางของ ททท. ในปี 2567 คือ Moving Forward to Better โดยปี 2567 จะเป็นปีแรกของการมุ่งสู่ Resilience ต่อความสำเร็จในการเปิดประเทศ (Reopen) และการฟื้นตัว (Recovery) โดยต้องเริ่มขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไปสู่ระบบนิเวศด้านการท่องเที่ยวใหม่ (New Tourism Ecosystem) ให้เป็นระบบนิเวศด้านการท่องเที่ยวที่มีความสมดุลระหว่างมูลค่าและคุณค่า โดย “คุณค่า” คือ คุณค่าของประสบการณ์ (Value on Experience :VOX) ซึ่ง ททท. จะส่งมอบบนพื้นฐานของคุณภาพและความปลอดภัย รวมถึง ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคม พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพอย่างยั่งยืน เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยกลับมาอย่างแข็งแกร่งประเทศไทยมุ่งก้าวสู่ “มาตรฐานโลก” ดังนั้นการสร้างความเป็นมาตรฐานสากลของการท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องสำคัญซึ่งมาตรฐานเหล่านี้ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวสวยงาม 2) อารมณ์เอกลักษณ์ความเป็นไทย 3) สิ่งแวดล้อมต้องปลอดภัย 4) มีความปลอดภัย 5) มีมาตรฐานทางการบริการมาตรฐานเหล่านี้กำลังจะใช้กับแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งรวมไปถึงโรงแรมและร้านอาหาร

ในธุรกิจโรงแรมคุณภาพการให้บริการจัดเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจดังนั้นคุณภาพของการบริการถือว่าเป็นอาวุธสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) เพราะนอกจากจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและทำให้ลูกค้ายินดีที่จะจ่ายมากขึ้นเพื่อแลกกับบริการที่เหนือกว่าแล้วยังเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ลูกค้าเกิดความภักดีต่อโรงแรมเพราะความภักดีเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการซื้อซ้ำและอาจทำให้เกิดการซื้อเพิ่มมากขึ้นลูกค้ากลุ่มนี้จะไม่หวั่นไหวต่อราคาของคู่แข่งที่ต่ำกว่าและนอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการโฆษณาให้ลูกค้าใหม่ๆ เข้ามาใช้บริการด้วยการบอกบอกต่อ (Word of Mouth) ดังนั้นภายใต้ภาวะการแข่งขันที่รุนแรงของธุรกิจโรงแรมการยกระดับคุณภาพการบริการจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงแรมที่มีขนาดเล็กอย่างโรงแรมประเภทบูติคที่มีบริหารจัดการโดยเจ้าของธุรกิจเองไม่ได้เข้าร่วมกับการบริหารจัดการแบบเครือข่ายใดๆ (Chain) และยังไม่มีองค์กรหรือหน่วยงานที่ดูแลมาตรฐานการให้บริการจึงไม่สามารถที่จะใช้จุดแข็งเฉพาะความแตกต่างทางด้านการตกแต่งมาแข่งขันกับตลาดปัจจุบันที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นได้เพียงอย่างเดียวแต่ต้องอาศัยการให้บริการที่เป็นเลิศเพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดทั้งนี้เพื่อให้ธุรกิจมีความสามารถในการอยู่รอดได้ในที่สุด (Business Survival) ซึ่งการบริการที่เป็นเลิศนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือผู้ให้บริการธุรกิจที่พักโรงแรมจะประกอบด้วยหลายส่วนงานได้แก่งานบริการอาหารและเครื่องดื่มงานรักษาความปลอดภัยงานแม่บ้านและอื่นๆ แต่ส่วนงานที่สำคัญที่สุดคืองานบริการส่วนหน้าโรงแรมซึ่งพนักงานบริการส่วนหน้าถือเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการส่งมอบบริการโดยเปรียบเสมือนบุคคลด่านแรกที่ได้พบปะกับผู้รับบริการจนกระทั่งผู้รับบริการออกจากโรงแรมพร้อมทั้งยังเป็นตัวแทนนำเสนอภาพลักษณ์ของโรงแรมในการให้บริการอย่างมีคุณภาพที่สามารถสร้างความประทับใจแก่ผู้รับบริการนับว่าเป็นงานที่มีโอกาสได้ใกล้ชิดกับลูกค้ามากที่สุดและต้องบริการให้ลูกค้าเกิดความประทับใจในโรงแรมและงานส่วนหน้ายังเป็นงานที่เกี่ยวกับการจำหน่ายห้องพักซึ่ง

ถือเป็นรายได้หลักของโรงแรมอีกด้วยโดยทั่วไปแผนกส่วนหน้าโรงแรมจะรับผิดชอบหน้าที่ครอบคลุมตั้งแต่การเปิดประตูถนจนกระทั่งเปิดประตูโรงแรมต้อนรับลงทะเบียนออกกฤญแจ้งให้ข้อมูลข่าวสารรวมถึงรับชำระเงินและรับคืนห้องพักซึ่งล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับการบริการทั้งสิ้น

ดังนั้น ภายใต้ภาวะการแข่งขันที่รุนแรงของอุตสาหกรรมโรงแรมที่พิพทยาการยกระดับคุณภาพบริการจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผู้ประกอบการควรจะนำมาใช้ ซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการเลือกจุดหมายปลายทางมากขึ้นพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มต้องการที่จะเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้งต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเลือกพักแรมในโรงแรมที่มีเอกลักษณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อกระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนกำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวและมีแนวโน้มมากขึ้นดังนั้นจึงเป็นโอกาสของการท่องเที่ยวทางภูมิภาคของประเทศไทยในการสร้างเอกลักษณ์และตราสัญลักษณ์สินค้าทางการท่องเที่ยววัฒนธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงได้จะการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อที่จะได้ทราบสาเหตุว่าปัจจัยทางการตลาดใดบ้างที่เป็นตัวช่วยในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการประเมินถึงจุดแข็งและจุดอ่อนในการให้บริการของโรงแรมและเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขหรือลดข้อบกพร่องในด้านการบริการได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่มาใช้บริการเข้าพักที่ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี ช่วงระหว่างเดือน มิถุนายน 2566 ถึง ตุลาคม 2566 จำนวน 130 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่มาใช้บริการเข้าพักที่ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี เก็บตัวอย่างโดยใช้ตารางที่กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 99 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรีเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating scale)

3. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและค้นคว้าจากงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องแล้วทำการร่างเป็นแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้า

จากเอกสารตำราและผลงานวิจัยต่างๆเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม 2) จัดทำร่างแบบสอบถามนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา 3) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา 4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่งถ้ามีข้อแก้ไขดำเนินการตามคำแนะนำหลังจากนั้นดำเนินการจัดทำเป็นแบบสอบถาม 5) ตรวจสอบความเที่ยงตรงและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบใช้ (Try out) กับลูกค้าไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าเท่ากับ 0.783

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้วนำแบบสอบถามมาลงตารางที่ตามเกณฑ์ที่กำหนด และข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปโดยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การหาค่าความถี่และร้อยละ 2) การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่า (t-test Independent) 4) เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรีในแต่ละด้านจำแนกตามอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือนเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้สถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบค่าเฉลี่ยด้วย Independent Samples t - test และ One way ANOVAเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ Independent Samples t - test และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ตามลำดับ และรายด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านราคา ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่า เขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่า เขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.40	0.369	ปานกลาง	6
2. ด้านราคา	2.78	0.330	ปานกลาง	8
3. ด้านการจัดจำหน่าย	3.34	0.411	ปานกลาง	7
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.58	0.465	มาก	4
5. ด้านบุคลากร	3.88	0.295	มาก	1
6. ด้านกระบวนการให้บริการ	3.49	0.416	มาก	5
7. ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.74	0.268	มาก	2
8. ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ	3.72	0.371	มาก	3
ภาพรวม	3.49	0.167	มาก	

2. ผลการเปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านการจัดจำหน่ายด้านการส่งเสริมการตลาดด้านบุคลากรด้านกระบวนการให้บริการด้านลักษณะทางกายภาพด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านการจัดจำหน่ายด้านการส่งเสริมการตลาดด้านบุคลากรด้านกระบวนการให้บริการด้านลักษณะทางกายภาพด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านการจัดจำหน่ายด้านการส่งเสริมการตลาดด้านบุคลากรด้านกระบวนการให้บริการด้านลักษณะทางกายภาพด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านการจัดจำหน่ายด้านการส่งเสริมการตลาดด้านบุคลากรด้านกระบวนการให้บริการด้านลักษณะทางกายภาพด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านการ

จัดจำหน่ายด้านการส่งเสริมการตลาดด้านบุคลากรด้านกระบวนการให้บริการด้านลักษณะทางกายภาพด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านการจัดจำหน่ายด้านการส่งเสริมการตลาดด้านบุคลากรด้านกระบวนการให้บริการด้านลักษณะทางกายภาพด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการวิจัยอภิปรายได้ว่าค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าด้านบุคลากรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรื่องที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการมากที่สุด คือ ความเรียบร้อย ภิริยามารยาท ความเป็นมิตร และความซื่อสัตย์ของพนักงาน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้บริการที่สามารถจับต้องได้หรือสัมผัสได้ คือ การให้บริการของพนักงาน ซึ่งหากพนักงานมีภิริยามารยาทที่ดี มีความเป็นมิตร และความซื่อสัตย์แล้วย่อมทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ และต้องการกลับมาใช้บริการซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิกาญจน์ สุรินทร์ตะ (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมของผู้ใช้บริการชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการด้านบุคลากร คือ พนักงานมีภิริยามารยาทดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนุช กลิ่นจันทร์ (2542) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมซิลเวอร์แลนด์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลูกค้าตัดสินใจกลับมาใช้บริการของโรงแรมซิลเวอร์แลนด์ในอนาคตต่อไป คือ การบริการที่ดีของพนักงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี รองลงมาคือด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการให้บริการ ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านราคา ตามลำดับ

เมื่ออภิปรายเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชศรา การินทร์ (2546) ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพบริการของโรงแรมเดอะรีเจนท์ เซอ์อาบิช รีสอร์ท จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษา พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก

สำหรับด้านราคา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญนุทย์ สุขสมณะ (2545) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านราคาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย คือ ราคาห้องพัก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศศิกาญจน์ สุรินทร์ตะ (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วน

ประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมของผู้ใช้บริการชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านราคาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ คือ ระดับราคาห้องพัก

ส่วนด้านการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันช่องทางการติดต่อสื่อสารที่สะดวกที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตซึ่งลูกค้าสามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับโรงแรมที่พักได้จากเว็บไซต์ของโรงแรม และสามารถจองห้องพักในหน้าเว็บไซต์ได้ทันที และมีการจ่ายค่าที่พักโดยการหักบัตรเครดิต ซึ่งสร้างความสะดวกสบายให้กับลูกค้าเป็นอย่างมาก ลูกค้าส่วนใหญ่จึงนิยมจองห้องพักผ่านเว็บไซต์ แต่ไม่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิภาญจน์ สุรินทร์ตะ (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมของผู้ใช้บริการชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมของผู้ใช้บริการชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก

ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมปนาท ผุดผ่อง (2548) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของโรงแรมในเกาะสมุยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็นคำถามพบว่าการมีรายการส่งเสริมการขายตามฤดูกาลเทศกาล และมีรายการส่งเสริมการขายตามฤดูกาลเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีมากกว่าประเด็นอื่นๆ รองลงมาคือการให้ส่วนลด ส่วนเรื่องการโฆษณาตามสื่อต่างๆ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีน้อยที่สุดกว่าประเด็นอื่น

ส่วนด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็นคำถามพบว่า การมีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการบริการเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีมากกว่าประเด็นอื่นๆ รองลงมาคือการให้บริการลูกค้าอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนเรื่องอธยาศัยดี สุภาพ เป็นกันเอง และการให้บริการอย่างรวดเร็วกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีน้อยที่สุดกว่าประเด็นอื่น

ส่วนด้านกระบวนการให้บริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็นคำถามพบว่า การให้บริการที่ถูกต้องกับความต้องการของลูกค้าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีมากกว่าประเด็นอื่นๆ รองลงมาคือมีการแบ่งฝ่ายงานที่ให้บริการด้านต่างๆ อย่างชัดเจน ส่วนเรื่องมีจำนวนพนักงานที่ให้บริการเพียงพอกับจำนวนลูกค้ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีน้อยที่สุดกว่าประเด็นอื่น

ส่วนด้านลักษณะทางกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสินีนาถ ตันตราพล (2546) ที่ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ คือ ระบบความปลอดภัยโดยรวมๆ โรงแรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมปนาท ผุดผ่อง (2548) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของโรงแรมในเกาะสมุย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของโรงแรมในเกาะสมุยในเรื่องมาตรการรักษาความปลอดภัย

ส่วนด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายประเด็น คำถามพบว่าระบบการรักษาความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีมากกว่าประเด็นอื่นๆ รองลงมาคือระบบการจัดการห้องพัก ส่วนเรื่องระบบการจองห้องพักกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรีน้อยที่สุดกว่าประเด็นอื่น

การทดสอบสมมติฐานอภิปรายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกันมีการเลือกใช้บริการเดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี โดยพิจารณาจากส่วนประสมทางการตลาด ไม่แตกต่างกันในทุกๆ ด้าน คือด้านผลิตภัณฑ์ด้านราคาด้านการจัดจำหน่ายด้านการส่งเสริมการตลาดด้านบุคลากรด้านกระบวนการให้บริการด้านลักษณะทางกายภาพด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้จากงานวิจัยครั้งนี้ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านกระบวนการให้บริการ 7) ด้านลักษณะทางกายภาพ 8) ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพที่ 1 อธิบายได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์ พัทยา จังหวัดชลบุรี ดังนี้ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์/การบริการของ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า ได้แก่ สระว่ายน้ำ สนามเทนนิส ชายหาดส่วนตัว ห้องสมุด ร้านของที่ระลึก อินเทอร์เน็ต สิ่งบันเทิง

พิตเนส ฯลฯ 2) ด้านราคา สิ่งที่กำหนดรายได้ของกิจการและลูกค้าต้องจ่ายเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการนั้นๆ 3) ด้านการจัดจำหน่าย สถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์/บริการของ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การให้ข่าว การลดแลกแจกแถม การตลาดทางตรงผ่านสื่อต่างๆ 5) ด้านบุคลากร พนักงานซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลทั้งหมดใน เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่าที่ให้บริการ ซึ่งจะรวมถึงตั้งแต่เจ้าของผู้บริหาร พนักงานในทุกกระดับ 6) ด้านกระบวนการให้บริการ กระบวนการในการให้บริการซึ่งต้องอาศัยพนักงานที่มีประสิทธิภาพหรือเครื่องมือทันสมัยในการทำให้เกิดกระบวนการที่สามารถส่งมอบบริการที่มีคุณภาพได้ 7) ด้านลักษณะทางกายภาพ อาคารของ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เช่น เครื่องมือ และอุปกรณ์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องเอทีเอ็ม เคาน์เตอร์ให้บริการ การตกแต่งสถานที่ ล็อบบี้ ลานจอดรถ สวน หอ่งน้ำ การตกแต่ง ป้ายประชาสัมพันธ์ แบบฟอร์มต่างๆ สิ่งต่างๆ 8) ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ มีระบบการจองห้องพัก ระบบการให้บริการและระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรท เฮาส์ พูลวิลล่า เขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี พบผลการวิจัยที่นำมาเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ผู้บริหารเดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ควรเสริมสร้างชื่อเสียงของโรงแรมโดยการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้เป็นที่รู้จักของลูกค้าและคนทั่วไป

1.2 ด้านราคาผู้บริหารเดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ควรมีการแสดงราคาห้องพักอย่างชัดเจน นอกจากนั้นควรมีข่าวสารแจ้งราคาห้องพักของโรงแรมผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ลูกค้าทราบ

1.3 ด้านการจัดจำหน่ายผู้บริหารเดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ควรส่งเสริมให้ลูกค้าเกิดความสะดวกในการเดินทางมาที่โรงแรมได้ง่ายที่สุด ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดทำป้ายบอกทิศทางที่มาโรงแรมให้ชัดเจนหรือจัดพิมพ์แผนที่ของโรงแรมลงสื่อต่างๆ เพื่อให้ลูกค้าสามารถเดินทางมาได้อย่างสะดวก

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาดผู้บริหารเดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ควรมีนโยบายจัดให้มีรายการส่งเสริมการขายตามฤดูกาลเทศกาลเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับลูกค้าและผู้สนใจโดยทั่วไป

1.5 ด้านบุคลากรผู้บริหารเดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ต้องจัดให้มีการอบรมให้พนักงาน มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการบริการ

1.6 ด้านกระบวนการให้บริการผู้บริหารเดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ต้องจัดให้มีการอบรมกระบวนการให้บริการกับพนักงาน เพื่อให้ปฏิบัติงานให้ถูกต้องตรงกับความต้องการของลูกค้า

1.7 ด้านลักษณะทางกายภาพผู้บริหารเดอะ เกรทเฮาส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พัทยา จังหวัดชลบุรี ต้องส่งเสริมให้บรรยากาศของโรงแรมกล่าวคือ ความรู้สึกของลูกค้าต่อปัจจัยต่างๆ ภายในโรงแรมที่ส่งผลต่อการเข้าพัก หรืออีกนัยหนึ่งคือการรับรู้ของลูกค้าต่อสภาวะแวดล้อมเป็นไปด้วยดี ลูกค้ามีความสบายใจที่เข้าพัก

1.8 ด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ ผู้บริหารเดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พทยา จังหวัดชลบุรี ต้องส่งเสริมให้มีระบบการรักษาความปลอดภัยที่ดีลูกค้ามีความรู้สึกปลอดภัย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่าเขาชีจรรย์พทยา จังหวัดชลบุรีควรมีการศึกษา เรื่อง อุปสรรคและปัญหาในการทำงานของพนักงาน เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่า เขาชีจรรย์พทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงการทำงานของพนักงานอันจะนำไปสู่การพัฒนาการทำงานของโรงแรมในที่สุด ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อลูกค้าในระยะยาว

2.2 ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่า เขาชีจรรย์พทยา จังหวัดชลบุรี กับโรงแรมในจังหวัดเดียวกัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของ เดอะ เกรทเฮ้าส์ พูล วิลล่า เขาชีจรรย์พทยา จังหวัดชลบุรี

เอกสารอ้างอิง

กัมปนาท ผุดผ่อง. (2548). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของโรงแรมในเกาะสมุย.

วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2566). ประเภทของสถานพักแรมและโรงแรม. แหล่งที่มา <http://www.tat.or.th>. สืบค้นเมื่อ 5 ต.ค. 2566.

ขวัญหทัย สุขสมณะ. (2545). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จินตนา บุญบังการ. (2539). การสร้างจิตสำนึกการให้บริการกับการปรับปรุงการบริการภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ.

ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2546). การตลาดบริการ. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ทองสุข ไชยเลิศ. (2551). การพัฒนาคุณภาพการให้บริการในโรงแรมขนาดเล็กกรณีศึกษาโรงแรมขนาดเล็ก ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดหนองคาย. ภาคนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ธนวรรณ แสงสุวรรณ. (2546). การจัดการการตลาด. กรุงเทพมหานคร: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.

ธวัศศรา การินทร์. (2546). การศึกษาปัจจัยความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพบริการของโรงแรมเดอะ รีเจนท์ ชะอำบีช รีสอร์ท จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

ธัญญารัตน์ บุญต่อ. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมเวสติน แกรนด์ สุขุมวิท. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นวลฉวี รัตตาส. (2543). ความพึงพอใจของผู้ประกันตนต่อการบริการทางการแพทย์ในโรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปิ่นนิภา วนากมล และคณะ. (2545). คุณภาพการบริการของโรงพยาบาลค่ายธนะรัชต์ตามการรับรู้ของผู้มารับบริการ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ปิยะนุช กลิ่นจันทร์. (2542). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมซิลเวอร์แลนด์**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง. (2559). **การทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ : หลักการวิธีปฏิบัติ สถิติและคอมพิวเตอร์**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มานพ ชุ่มอ่อน. (2547). **การตลาดบริการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. เชียงใหม่: ครองช่างการพิมพ์.
- วีระพงษ์ เฉลิมจิระวัฒน์. (2539). **คุณภาพในงานบริการ**. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- ศศิกายูจน์ สุรินทร์ตะ. (2548). **ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมของผู้ใช้บริการชาวไทยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. การวิจัยอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2546). **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมลสมัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2550). **กลยุทธ์การตลาดและการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยมุ่งที่ตลาด**. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมลสมัย.
- สมศักดิ์ สันธะเวช. (2541). ประกันคุณภาพการศึกษา. **วารสารวิชาการ**. 1(10). 19-28.
- สมาคมโรงแรมไทย. (2557). แหล่งที่มา <http://thaihotels.org/> สืบค้นเมื่อ 15 ก.ค. 2566.
- สินินาถ ตันตราพล. (2546). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). **การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพมหานคร: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- อดุลยา สายบัวทอง. (2550). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการโรงแรมฮิลตันหัวหินรีสอร์ท แอนด์สปาของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนุวัฒน์ ศุภชติกุล. (2541). **ก้าวแรกของ TQM/CQI ในโรงพยาบาล**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- อภิชัย พันธเสน และคณะ. (2558). รายงาน: นักวิจัย สกว. ชี้ ปัญหาการบริหารการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ฉุดรั้งการปฏิรูปการศึกษา. แหล่งที่มา <https://knowledgefarm.tsri.or.th/educational-administration-problem/> สืบค้นเมื่อ 15 ม.ค. 2565.
- Cronbach L. J. (1974). **Essentials of Psychological Testing**. 3 rd ed. New York: Harper and Row.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistic: An Introducting Analysis**. 3rd ed. New York: Harper and Row.

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม
สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*
MODEL OF SCHOOL ADMINISTRATION FOR HAPPINESS BUILDING IN DUTY
PERFORMANCE ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLES FOR PERSONNEL
UNDER THE OFFICE OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

¹บุญญาธิการ รอดคำ Boonyathikarn Roudkham ²บุญเชิด ชำนิศาสตร์ Booncherd Chumnisart

³พระสุรชัย สุรชัยโย PhraSurachai Surachayo

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: boonya110129@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็น การวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่าง ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 297 คน สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และกลุ่มผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูป/คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม แบบ สัมภาษณ์ และคู่มือการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการเขียนวิเคราะห์แบบสรุปความแบบเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาแบบการบริหาร สถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยได้สร้างรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตามองค์ประกอบของรูปแบบเชิงข้อความ คือ หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา การบูรณาการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 และผลลัพธ์ที่คาดหวัง โดยมีผลการประเมินรูปแบบการบริหาร สถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการ บริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้าน ความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ สามารถนำไปเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการ ทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารสถานศึกษา, ความสุขในการทำงาน, หลักพุทธธรรม

Abstract

This research aims to propose a school administration model to create happiness at work according to Buddhist principles for personnel in educational institutions under the Office of the Secondary Education Area. This research is a combination of quantitative and qualitative research. The sample group is 297 secondary school teachers under the Office of the Secondary Education Area for quantitative research and 10 key informants for qualitative research. The research instruments are questionnaires, interview forms, and focus group manuals. The statistics used in the research include frequency, percentage, mean, standard deviation, and qualitative summary analysis. The research results show that the results of the development of the school administration model to create happiness at work according to Buddhist principles for personnel in educational institutions under the Office of the Secondary Education Area are that the knowledge gained from the research has created a school administration model to create happiness at work according to Buddhist principles for personnel in educational institutions under the Office of the Secondary Education Area based on the components of the textual model: principles, concepts, objectives, content, integration with the principles of the four social virtues, and expected outcomes. The results of the evaluation of the school administration model to create happiness at work according to Buddhist principles for personnel in educational institutions under the Office of the Secondary Education Area are appropriateness, feasibility, and the usefulness of the school administration model to create happiness at work according to the principles of Buddhism for personnel in educational institutions under the Office of the Secondary Education Area, with the mean and standard deviation overall being at a high level. When considering each aspect from most to least, it was found that the feasibility aspect, the appropriateness aspect, and the usefulness aspect, respectively, can be used as a school administration model to create happiness at work according to the principles of Buddhism for personnel in educational institutions under the Office of the Secondary Education Area.

Keywords: Model, Educational Administration, Happiness at Work, Buddhist Principles

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ความมุ่งหมายและหลักการตามมาตรา 6 กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และแนวการจัดการศึกษาตามมาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ 1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเอง กับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน 3) ความรู้ เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา 4) ความรู้และทักษะ ด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง 5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 เป้าหมายเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1) คนไทย เป็นคนดี เก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสุข มีสุขภาพทั้งกายและใจที่สมบูรณ์ สามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเพื่อเป็นเป้าหมายและฐานหลักของการพัฒนาประเทศ 2) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรทางปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืนมีสุขภาพ ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและเอื้ออาทร ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2543)

ครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาและทำให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งเป็นแบบอย่างให้เด็กในการดำเนินชีวิตและความประพฤติ ครูจึงต้องเป็นบุคคลที่ต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา ในการศึกษาหาความรู้และการปรับวิธีการสอนโดยยึดเด็กเป็นสำคัญจึงได้รับความคาดหวังของสังคม ชุมชน อย่างสูง ที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาเด็กให้เป็นคนเก่ง คนดี และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สิ่งเหล่านี้อาจทำให้ครูเกิดความกดดันและไม่มีความสุขในการทำงาน เป็นได้

ปัจจุบันทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน ด้วยเหตุผลว่า การที่บุคลากรมีความสุขในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญอันจะนำมาซึ่งความสำเร็จขององค์กรในอนาคต ทั้งนี้เพราะบุคลากรที่มีความสุขกับการทำงานจะมีความรักและพึงพอใจในงาน มีความรู้สึกรักทางบวกในการทำงาน รู้สึกว่างานที่ทำมีคุณค่าและมีประโยชน์ มีความรู้สึกภูมิใจในตนเองที่ได้ทำงานนั้น มีความมีความขยัน มุ่งมั่นในการทำงาน อยากทำให้งานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น มีความเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงานก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน รวมถึงได้รับการยอมรับและรู้สึกว่ามีคุณค่า สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานซึ่งครูเป็น

บุคลากรที่สำคัญในการจัดการการศึกษา หากครุมีความสุขในการทำงานก็ย่อมส่งผลดีต่อตัวครูผู้สอนเองและนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นความสำคัญของครูผู้สอนจึงได้เสนอให้มีการจัดทำโครงการพัฒนาครูทั้งระบบ ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบให้ทันสมัย โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญต่อครู คือ จัดหรือสร้างให้มีระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลที่อรรถาภิธานซึ่งครูมีอาชีพ รักและศรัทธาในวิชาชีพครูปฏิบัติงานอย่างมีความสุข มีผลงานด้านคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นที่ประจักษ์ สังคมให้เกียรติและยอมรับในศักดิ์ศรีของความเป็นครู ทั้งนี้ผลที่คาดว่าจะได้รับคือมีครูที่มีคุณภาพชีวิตและมีความสุขในการปฏิบัติงานสอน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นส่วนราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ส่งเสริม กำกับ ติดตามการดำเนินงานสถานศึกษาซึ่งมีโรงเรียนรัฐบาลในความรับผิดชอบจำนวนโรงเรียน ให้เป็นไปตามการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติ พัฒนาผู้เรียน สมรรถนะครูและบุคลากรอย่างเป็นระบบเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย และการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสร้างสุขในการทำงานนั้นควรมีการบูรณาการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 หลักธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ส่งเสริมให้เกิดความสุขในการทำงานสร้างความสามัคคีในการทำงาน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้วิธีทำให้คนรัก หลักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสาณใจ และเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา แซ่ซิ้ม (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย คือด้านค่านิยมส่วนบุคคล และด้านเพื่อนและสังคมรอบด้าน และอยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสุขภาพ ด้านความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ด้านงานและด้านความมีอิสรภาพส่วนบุคคล

ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติทั้งในทางวิชาการและทางปฏิบัติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเป็นอย่างไร มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

แหล่งข้อมูล : หนังสือ บทความ ตำรา งานวิจัย website

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร

การวิเคราะห์ : การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis

ผลลัพธ์ที่ได้ : สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง : ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 1,253 คน ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R.V. & D.W. Morgan (1970) โดยมีความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 297 คน

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล : ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลลัพธ์ที่ได้ : ได้ผลการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดังนี้

1. ยกร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

แหล่งข้อมูล : ผลลัพธ์จาก วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis

2. พัฒนาโดยสนทนากลุ่ม

แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิ / นักวิชาการ / ผู้บริหารโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจงกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก

เครื่องมือ : คู่มือการสนทนากลุ่มรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (ฉบับร่างที่)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา Content Analysis

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

1. แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ได้แก่ โดยได้มาจากประชากร คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการสร้างความสุข และด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 25 รูป/คน

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล : ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดังนี้

หลักการ แนวคิด ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic Model) ในการสร้างร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 7 ด้าน คือ 1) ด้านความรักในงาน 2) ด้านความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการทำงาน 3) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและสวัสดิการ 4) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ 5) ด้านการจัดการและการบริหารงาน 6) ด้านความสำเร็จในงาน 7) ด้านการเป็นที่ยอมรับ

วัตถุประสงค์ เพื่อนำไปใช้กับการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทั้ง 7 ด้าน

เนื้อหา การบริหาร หมายถึงกระบวนการดำเนินงานโดยใช้กระบวนการต่างๆ อย่างเป็นระบบมีการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ ควบคุม และร่วมกันดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารการศึกษาจึงเป็นกระบวนการดำเนินงานทางด้านการศึกษาของผู้บริหารเพื่อบูรณาการไปสู่จุดหมายที่ต้องการด้วยการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนที่เกิดจากความร่วมมือกันทั้งครู ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการใช้ทรัพยากรทางการบริหารในทั้ง คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของสังคม โดยมีปัจจัยในการบริหารงานเป็นองค์ประกอบสำคัญ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาสู่กระบวนการของการบริหารงานในแต่ละองค์การ เพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ คือทั้ง 4 ประการจะต้องเกื้อหนุนหรือสนับสนุนซึ่งกันและกัน แต่ถ้าจะพิจารณาในแต่ละประการแล้ว คน Man นับได้ว่าเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด เพราะคนเป็นผู้ใช้หรือบริหารเงิน วัสดุ สิ่งของและการดำเนินงานทุกอย่างในองค์การ “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาทุกอย่างซึ่งการบริหารงานจะดำเนินไปด้วยดีก็ต้องมีการศึกษาแนวคิดกระบวนการบริหารให้มากยิ่งขึ้นจนปัจจุบันได้พัฒนา 6M และ 8M คือ มีเครื่องจักรการตลาด กำลังใจ และข้อมูลข่าวสารต่างในการบริหารที่ดีมีคุณภาพในโลกปัจจุบันสู่อนาคตต่อไป

โดยการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีการสร้างความสุขในการทำงานหมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลที่มีต่อการทำงาน มีความรักและพึงพอใจในงาน มีความรู้สึกทางบวกในการทำงาน กระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบในการทำงาน ความเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงานก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน รวมถึงได้รับการยอมรับและรู้สึกว่าตนมีคุณค่า สามารถประสบความสำเร็จในการทำงาน มีประกอบของความสุขในการทำงาน 7 ด้าน

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรักในงาน ผู้บริหาร และครูมีความรู้สึกพึงพอใจและรักในงาน เพลิดเพลินและสนุกกับงานที่ทำ งานในหน้าที่ตรงกับความถนัดหรือความสามารถ ไม่ต้องการเปลี่ยนงานไป ประกอบอาชีพอื่น บุคคลทั่วไปในสังคมเห็นคุณค่าในอาชีพครู งานที่ทำมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ มีความรู้สึกภูมิใจในตนเองที่ได้ประกอบวิชาชีพครู

องค์ประกอบที่ 2 ด้านความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการทำงาน ผู้บริหาร และครูขณะทำงานท่านมีความกระตือรือร้นในการทำงานอยากให้งานออกมาดีกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนางานของท่านให้ดียิ่งขึ้น มุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ไม่รอคอยเวลาเลิกงาน เพื่อที่จะได้กลับบ้าน มีความอยากจะทำหน้าที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จลุล่วงพร้อมที่จะแก้ไขข้อบกพร่องและข้อด้อยในการทำงานของท่านเอง ยินดีที่ได้รับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการทำงานของท่านให้ดีขึ้น

องค์ประกอบที่ 3 ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและสวัสดิการ ผู้บริหาร และครูมีความคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มั่นคง งานที่ท่านได้รับมอบหมายมีความปลอดภัย ไม่เสี่ยง สภาพแวดล้อมและสถานที่ทำงานเป็นที่น่าพอใจ มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่ง วิชยฐานะ หรือค่าจ้างที่สูงขึ้น ที่ทำงานเปิดโอกาสให้ท่านสามารถศึกษาต่อเพื่อพัฒนาศักยภาพได้ได้รับสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาล เงินบำเหน็จ/บำนาญเมื่อเกษียณอายุ ที่เหมาะสม พึงพอใจในค่าจ้างและสวัสดิการที่ได้รับ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ผู้บริหาร และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พุดคุยกันอย่างเป็นมิตรก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สร้างความรู้สึกว่าอยู่ท่ามกลางคนที่มีความปรารถนาดีต่อกัน สามารถขอคำปรึกษากับเพื่อนร่วมงานได้ พุดจาให้กำลังใจในการปฏิบัติงานกับท่าน ให้ความช่วยเหลือท่านแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับงาน

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการจัดการและการบริหารงาน ผู้บริหารและครูรู้สึกว่าได้รับความยุติธรรมในการบริหารงานจากผู้บังคับบัญชา กฎระเบียบในการทำงานมีความเหมาะสม ยอมรับได้ นโยบายในการทำงานของผู้บริหารงานเป็นนโยบายที่ดีท่านยอมรับและพร้อมที่จะนำมาปฏิบัติ การติดต่อและประสานงานในการทำงานภายในองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่น ไม่รู้สึกอึดอัดเมื่อต้องถูกติดตาม/นิเทศจากผู้บังคับบัญชา ยอมรับในความสามารถของผู้บังคับบัญชา พอใจในการบริหารงานของผู้บังคับบัญชา

องค์ประกอบที่ 6 ด้านความสำเร็จในงาน ผู้บริหารและครูมั่นใจว่าตนเองมีศักยภาพในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงการปฏิบัติงานส่งผลดีและเป็นประโยชน์ ได้ใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน มีอิสระในการตัดสินใจในการทำงานในหน้าที่ พึงพอใจในผลการปฏิบัติงาน สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนางานให้สำเร็จได้ดียิ่งขึ้น ได้รับโอกาสในการทำงานใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถ

องค์ประกอบที่ 7 ด้านการเป็นที่ยอมรับ นักเรียนมีความศรัทธาในตัวของผู้บริหารและครู ผู้ปกครองนักเรียนให้ความไว้วางใจเพื่อนร่วมงานให้การยอมรับความรู้ความสามารถ รับฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้บังคับบัญชาให้การยอมรับความรู้ความสามารถ รับฟังความคิดเห็นของครู และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำงาน ชุมชนให้การยอมรับ งานได้รับความเชื่อถือเป็นที่ยอมรับในผลงาน

และเกิดความภูมิใจในผลงานที่ได้ทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์

บูรณาการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 หลักธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ส่งเสริมให้เกิดความสุขในการทำงานสร้างความสามัคคีในการทำงาน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ วิธีทำให้คนรัก หลักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจ และเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน

1. ทาน หลักการให้ ผู้บริหารควรจะทำให้การสนับสนุนครูทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ให้ปันสิ่งของต่างๆ ในวันสำคัญ ให้การดูแลสวัสดิการ ขวัญกำลังใจในด้านต่างๆ ล้วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้คำชมเชยและรับรองความพยายามและผลงานที่ทุ่มเทมาของครู สนับสนุนครูในการเข้าร่วมอบรมและกิจกรรมการพัฒนาทักษะ ส่งเสริมการศึกษาต่อและการเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือการเผยแพร่ผลงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การได้เลื่อนตำแหน่ง วิชยฐานะ หรือค่าจ้างที่สูงขึ้นของครู

2. ปิยวาจา การพูดจาอ่อนหวานต่อกันการพูดจาน่ารัก ปราศรัยด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน ไพเราะ เป็นที่รัก พูดด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่นโยบายชี้แจงให้กำลังใจ ทำให้เกิดความพอใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันหรือบรรยากาศในที่ทำงานทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. อตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ด้วยจิตใจที่มุ่งมั่น การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือตามกำลังแรงกายที่ตนมีอยู่ ไม่ได้ถูกบังคับทำด้วยความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ขวนขวายช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาให้กับองค์กรด้วย มุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้แก่โรงเรียนอย่างสุดความสามารถทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. สมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของการปฏิบัติหน้าที่ของครูไม่ให้เกิดข้อบกพร่อง มีความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น เช่น ในยามที่ตนตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ทอดทิ้งยังช่วยเหลือ ย่อมเกิดความสุข และความสามัคคีในหมู่คณะ

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ได้แก่ 1) ผู้บริหารและครูเกิดความรักในงานที่ตนเองปฏิบัติ มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง 2) ผู้บริหารและครูมีความเป็นอิสระต่องานไม่มีความรู้สึกถูกบังคับ ชูเชิญให้ปฏิบัติ 3) มีศักยภาพที่จะพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4) มีความขยันตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย 5) เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานเต็มความสามารถ 6) มีความเต็มใจอุทิศเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ 7) รู้จักหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ 8) สร้างคุณค่าให้กับตัวเอง มีความสุข ความร่าเริง เบิกบาน เป็นที่รักของคนอื่น 9) การทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ 10) ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน 11) ผู้บริหารและครูเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น 12) มีสายการบังคับบัญชา บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบ ภารกิจ เป้าหมาย เหมาะสม 13) มีการถ่ายทอด ฝึกอบรมการทำงาน การสอนงานของหัวหน้างาน 14) สถานศึกษามีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในสังคม

ผลประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยค่าเฉลี่ย และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ สามารถนำไปเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยได้สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตามองค์ประกอบของรูปแบบเชิงข้อความ คือ หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา การบูรณาการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 และผลลัพธ์ที่คาดหวัง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา แซ่ซิ้ม (2554) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย คือด้านค่านิยมส่วนบุคคลและด้านเพื่อนและสังคมรอบด้าน และอยู่ในระดับปานกลางโดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสุขภาพ ด้านความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ด้านงานและด้านความมีอิสรภาพส่วนบุคคล และสอดคล้องกับการวิจัยของนรภัทร บุญพา (2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า ระดับความสุขในการทำงานของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรักในงานอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการติดต่อสัมพันธ์ที่ดี ด้านความสำเร็จในงานและด้านการเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นอยู่ในระดับมาก

ผลประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์ ตามลำดับ สามารถนำไปเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้ จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าหลักสังคหวัตถุ 4 ส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานโดยเป็นหลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ ผู้บริหารควรจะทำให้การสนับสนุนครูทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ให้ปันสิ่งของต่างๆ ในวันสำคัญ ให้การดูแลสวัสดิการ ขวัญกำลังใจในด้านต่างๆ ล้วนสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ปิยวาจา การพูดจาอ่อนหวานต่อการการพูดจาน่ารัก ปราศรัยด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน ไพเราะ เป็นที่รัก พูดด้วยถ้อยคำที่น่ายินดี ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้กำลังใจ อุดมจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ด้วยจิตใจที่มุ่งมั่น การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือตามกำลังแรงกายที่ตนมีอยู่ ไม่ได้ถูกบังคับทำด้วยความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ความเสมอต้นเสมอปลายของการปฏิบัติหน้าที่ของครูไม่ให้เกิดข้อบกพร่อง มีความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับงานวิจัย

ของไพฑูรย์ ขุนอาสา (2532) ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังมีความเข้าใจในหลักสังคหัตถุธรรมไม่ชัดเจนดี จึงไม่สามารถนำหลักสังคหัตถุธรรมไปใช้ในการบริหารงานได้ครบถ้วนตามที่ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมข้อนี้ให้ถูกต้องก่อน จึงจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและก่อให้เกิดประโยชน์แก่การบริหารงานได้อย่างแท้จริง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานตามหลักพุทธธรรม สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยสรุปได้เป็นองค์ความรู้การวิจัย คือ HS Model

H หมายถึง Happiness at Work การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพจะต้องมีการสร้างความสุขในการทำงานหมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลที่มีต่อการทำงาน มีความรักและพึงพอใจในงาน มีความรู้สึกทางบวกในการทำงาน กระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบในการทำงาน มีความเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงานก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน รวมถึงได้รับการยอมรับและรู้สึกว่าตนมีคุณค่าสามารถประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยมีองค์ประกอบของความสุขในการทำงาน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรักในงาน 2) ด้านความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการทำงาน 3) ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงานและสวัสดิการ 4) ด้านการติดต่อสัมพันธ์ 5) ด้านการจัดการและการบริหารงาน 6) ด้านความสำเร็จในงาน และ 7) ด้านการเป็นที่ยอมรับ

S หมายถึง Sanghavatthus 4 หลักธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ส่งเสริมให้เกิดความสุขในการทำงานสร้างความสามัคคีในการทำงาน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หมายถึง หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ วิธีทำให้คนรัก หลักสังคหะสงเคราะห์ ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจ และเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน

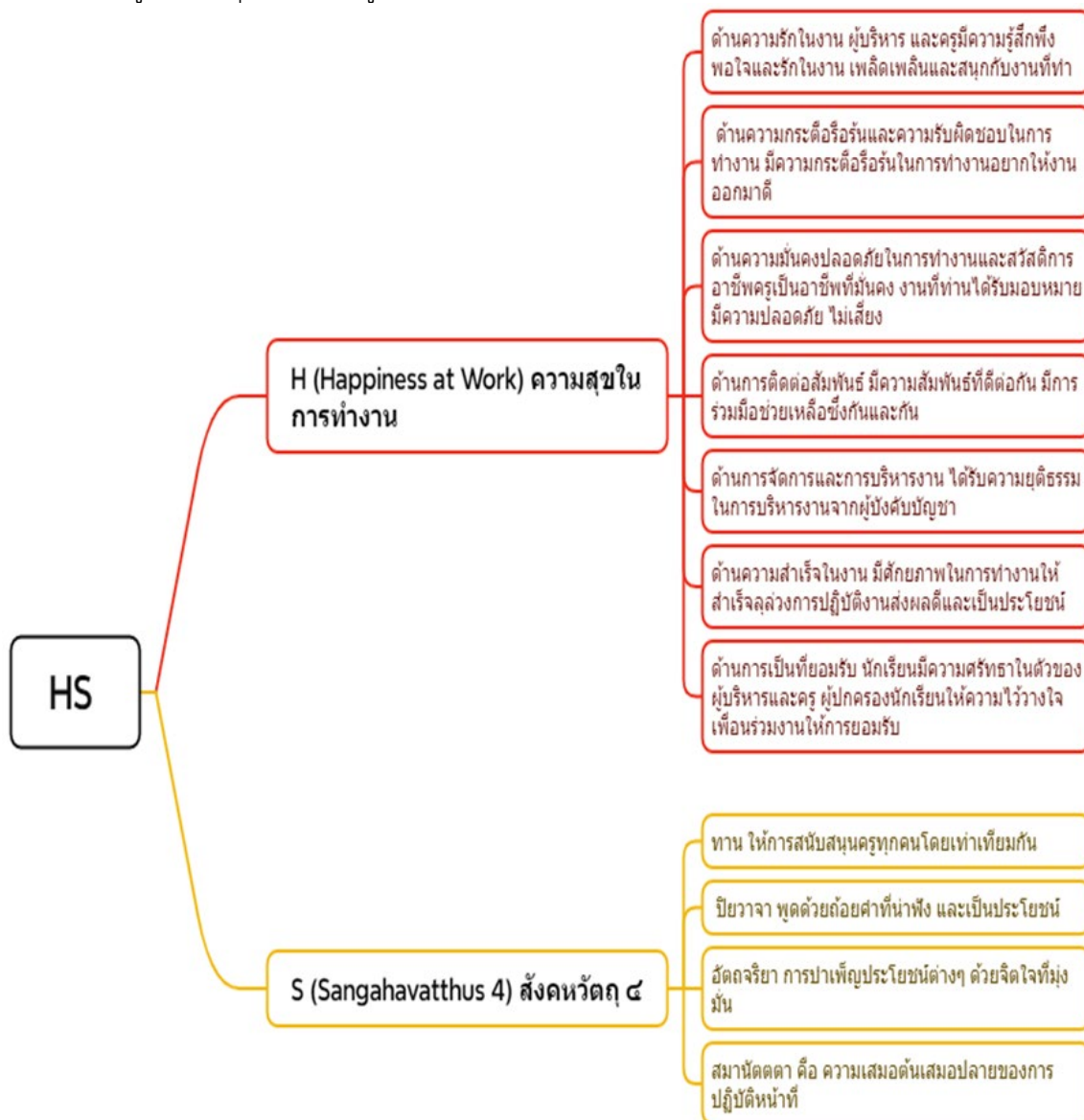
ทาน หลักการให้ ผู้บริหารควรจะให้การสนับสนุนครูทุกคนโดยเท่าเทียมกัน ให้ปันสิ่งของต่างๆ ในวันสำคัญ ให้การดูแลสวัสดิการ ขวัญกำลังใจในด้านต่างๆ ล้วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้คำชมเชยและรับรองความพยายามและผลงานที่ทุ่มเทมากของครู สนับสนุนครูในการเข้าร่วมอบรมและกิจกรรมการพัฒนาทักษะ ส่งเสริมการศึกษาต่อและการเข้าร่วมโครงการวิจัยหรือการเผยแพร่ผลงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การได้เลื่อนตำแหน่ง วิทยฐานะ หรือค่าจ้างที่สูงขึ้นของครู

ปิยวาจา การพูดจาอ่อนหวานต่อกันการพูดจาน่ารัก ปราศรียด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน ไพเราะเป็นที่รัก พูดด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้กำลังใจ ทำให้เกิดความพอใจแก่ผู้ได้ยินได้ฟัง ก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันหรือบรรยากาศในที่ทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อตถจริยา การบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ด้วยจิตใจที่มุ่งมั่น การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือตามกำลังแรงกายที่ตนมีอยู่ ไม่ได้ถูกบังคับด้วยความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ขวนขวายช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาให้กับองค์กรด้วย มุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหามากมาย ให้แก่โรงเรียนอย่างสุดความสามารถทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสมานัตตตา คือ ความเสมอต้นเสมอปลายของการปฏิบัติหน้าที่ของครูไม่ให้เกิดข้อบกพร่อง มีความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น เช่น ในยามที่ตนตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ทอดทิ้งยังช่วยเหลือ ย่อมเกิดความสุข และความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย “HS Model”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรส่งเสริมให้มีสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาล เงินบำเหน็จ/บำนาญเมื่อเกษียณอายุ ที่เหมาะสม และการพัฒนาศักยภาพของครูโดยมี

กระบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ตามความสามารถและศักยภาพของครู

1.2 จากผลการวิจัยสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรส่งเสริมสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานหรือจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการยอมรับความรู้ความสามารถของเพื่อนร่วมงาน รับฟังความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันเพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ยั่งยืน

1.3 จากผลการวิจัยสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสุขในการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรส่งเสริมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรมีการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตรก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การพูดจาให้กำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเลื่อนตำแหน่ง วิทยฐานะ หรือสวัสดิการ ค่าจ้างหรือการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาของครู

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดกิจกรรมการยอมรับความรู้ความสามารถของครู รับฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การตัดสินใจในการทำงานร่วมกันของครู

เอกสารอ้างอิง

โครงการสถานศึกษาวิถีพุทธ. (2566). โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ. แหล่งที่มา <https://www.vitheebuddha.com/main.php?url=schoolt> สืบค้นเมื่อ 1 มี.ค. 2566.

จิราวรรณ รินทรา. (2562). แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรสถานศึกษาในอำเภอสามง่าม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ณัฐยานี จันท. (2562). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

นรภัทร บุญพา. (2556). การศึกษาความสุขในการทำงานของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2560). พุทธธรรมกับการพัฒนาชีวิต. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

เพ็ญพักตร์ มิ่งวงศ์ธรรม. (2560). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ ขุนอาสา. (2532). ผู้บริหารกับการใช้สังคหวัตถุธรรม : ศึกษากรณีผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศุภวรรณ สุธัมมา. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตของประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2543). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552 – 2559. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค
- สุพัตรา แซ่ซิ้ม. (2554). ความสุขในการทำงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิวัฒน์ จันทรสม. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Kate, M. (2007). Social and academic benefits of looping primary grade students. From <http://www.sciencedirect.com/science?ob=ArticleUR&-> Retrieved October 16, 2023.
- Smith, J. (2006). Technology-assisted Instruction and Student Advancement. Dissertation Abstract International.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Journal of Educational Review Faculty of Educational in MCU

ISSN : 2392-5507, E-ISSN : 2673-0030

ภาคผนวก

- กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ
- ระเบียบการส่งต้นฉบับ
- จริยธรรมการตีพิมพ์

กระบวนการจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ และนิสิต นักศึกษาตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัย ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับพุทธ ศาสนา การศึกษา การบริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยาและการแนะแนว ภาษาศาสตร์ การสอนสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการธุรกิจ การพัฒนาสังคม และ สาขาวิชาสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อ่านประเมิน ต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน/เรื่อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) ซึ่งเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อ ตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการ หรือบทความวิจัย และการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารฉบับนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน บทความนั้นเพียงผู้เดียว และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

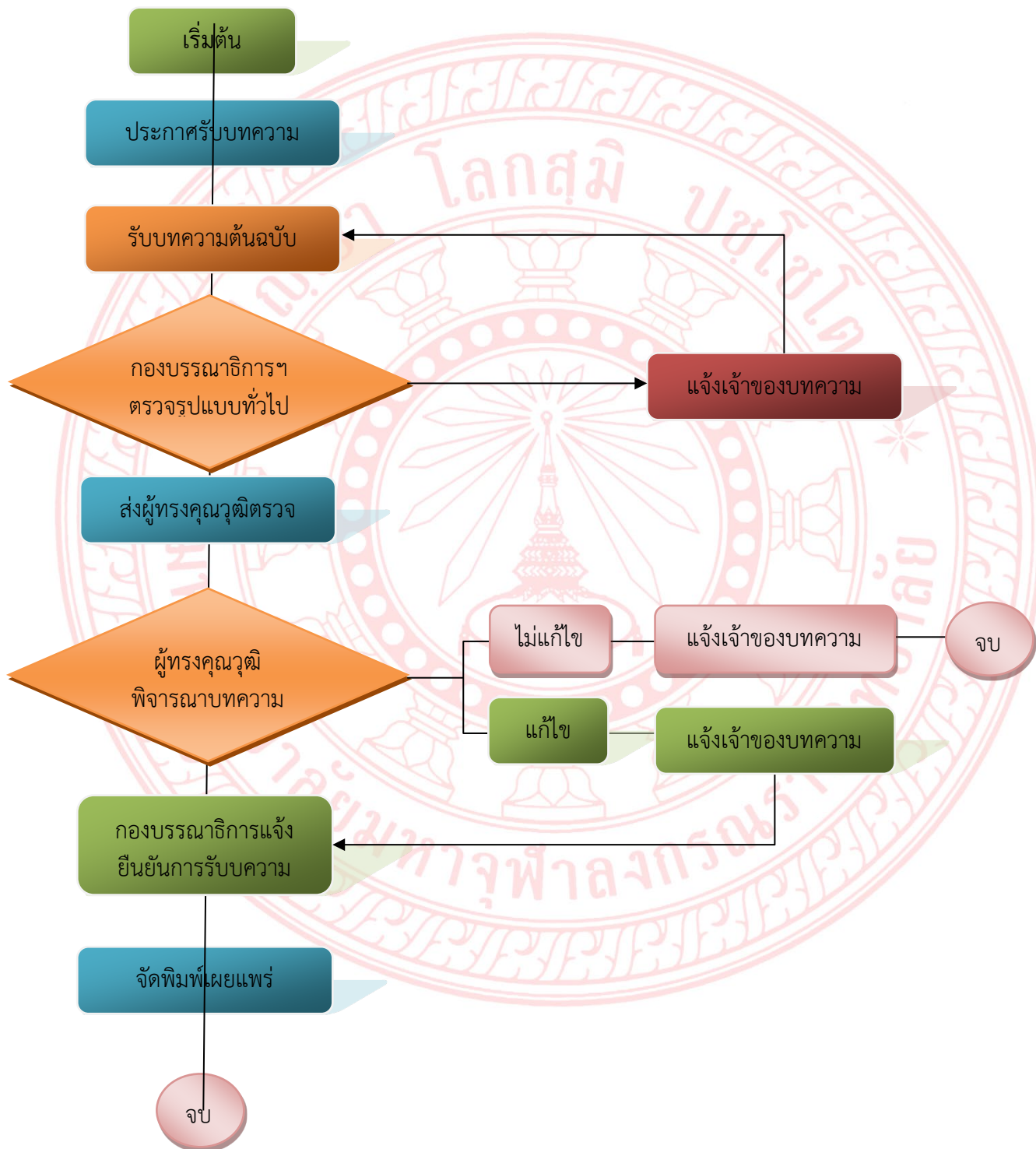
กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกบทความลงตีพิมพ์และจะแจ้งให้เจ้าของบทความทราบ หลังจากผู้ประเมินบทความตรวจอ่านบทความแล้ว

โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังต่อไปนี้

1. ประกาศรับต้นฉบับจากคณาจารย์/นักวิจัย/นิสิต
2. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของต้นฉบับ
3. กองบรรณาธิการวารสารฯ จัดส่งต้นฉบับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชานั้นๆ อ่าน ประเมินต้นฉบับ จำนวน 2 ท่าน/เรื่อง ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง
4. ส่งให้ผู้เขียนแก้ไขตามผลการอ่านประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review)
5. กองบรรณาธิการวารสารฯ ตรวจสอบความถูกต้อง และจัดพิมพ์ต้นฉบับวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. จัดส่งต้นฉบับ ดำเนินการจัดทำรูปเล่ม
7. กองบรรณาธิการวารสารฯ ดำเนินการเผยแพร่วารสาร

กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำวารสารศาสตร์ปริทรรศน์ฯ

**หลักเกณฑ์ในการลงตีพิมพ์ต้นฉบับของ
วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**

1. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดวารสารหนึ่งมาก่อน
2. ต้นฉบับที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อการพิจารณาต้องไม่อยู่ระหว่างเสนอขอตีพิมพ์ ในวารสารอื่น
3. เนื้อหาในต้นฉบับควรเกิดจากการสังเคราะห์ความคิดขึ้น โดยผู้เขียนเองไม่ได้ลอกเลียนหรือตัดทอนมาจากผลงานวิจัยของผู้อื่น หรือจากบทความอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือปราศจากการอ้างอิงที่เหมาะสม
4. ผู้เขียนต้องเขียนต้นฉบับตามรูปแบบของต้นฉบับตามข้อกำหนดในระเบียบการส่งต้นฉบับ
5. ผู้เขียนได้แก้ไขความถูกต้องของเรื่องที่ส่งมาตีพิมพ์ ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 2 ท่าน ต่อ 1 บทความ
6. หลังจากผู้เขียนได้แก้ไขเรื่องแล้ว กองบรรณาธิการได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงจะทำการออกหนังสือตอบรับบทความ

ระเบียบการส่งต้นฉบับ

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์วารสารศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 2.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2.5 เซนติเมตร

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 2) ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 3) ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 4) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย-ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียน
- 5) ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) (ภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 6) สังกัดหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนร่วม (ภาษาไทย- ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา) ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้ชื่อผู้เขียนร่วม
- 7) E-mail อีเมลของผู้เขียนที่ใช้ในการติดต่อได้จริง ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา และเบอร์โทรติดต่อ ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 8) หัวข้อของบทความไทย/อังกฤษ ขนาด 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ
- 9) เนื้อหาบทความไทย/อังกฤษ ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ไม่ควรเกิน 350-500 คำต่อบทคัดย่อ
- 10) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 11) หัวข้อเรื่อง ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย
- 12) หัวข้อย่อย ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย
- 13) เนื้อหา ขนาด 16 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวไม่ต่ำกว่า 10 หน้าแต่ไม่เกิน 20 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง)

1.4 จำนวนเอกสารอ้างอิง ควรมีอย่างน้อย 5-10 เรื่อง

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

2.1 บทความวิจัย

1) ชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

3) ที่อยู่ ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ ของผู้เขียน

4. บทคัดย่อ / Abstract เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 300-350 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์ และมีย่อประกอบของบทคัดย่อให้ครบทั้งวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย และคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

5) บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives of this research) ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยระบุเป็นข้อ

7) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตัวแปรการวิจัย (ถ้ามี) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

8) สรุปผลการวิจัย (Research Result) เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วยตารางและภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตารางแบบไม่มีเส้น ขอบตารางด้านซ้ายและขวา สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพที่ชัดเจน และมีคำบรรยายใต้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

9) อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด (ถ้ามี) และควรอ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำไปใช้ประโยชน์

10) องค์ความรู้การวิจัย (Research Body of Knowledge) อธิบายองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย ควรสังเคราะห์ออกมาเป็นภาพ/โมเดล พร้อมคำอธิบายภาพ/โมเดลให้สามารถเข้าใจได้โดยสมบูรณ์

11) ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion) เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่ได้จากกระบวนการทำการวิจัย ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.2. บทความวิชาการ

1) **ชื่อเรื่อง** ควรสั้น และกะทัดรัด ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2) **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียน** เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ และหากเป็นอาจารย์ ให้ระบุสังกัด/คณะ และมหาวิทยาลัยที่ทำการสอน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ

3) **สังกัด** ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ E-mail และเบอร์โทรศัพท์ของผู้เขียน

4) **บทคัดย่อ / Abstract** เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 350-500 คำ โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง

5) **บทนำ (Introduction)** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา ปัญหาการวิจัย เหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

6) **เนื้อหา (Material)** ผู้เขียนอาจแบ่งหัวข้อย่อยในประเด็นเนื้อหานี้ได้ตามประเด็นที่ผู้เขียนต้องการจะทำการนำเสนอในบทความ โดยเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการค้นคว้า

7) **บทสรุป (Summary)** เป็นการสรุปผลได้จากการศึกษาว่าได้พบประเด็นอะไรที่สำคัญ รวมทั้งองค์ความรู้จากการศึกษา ที่ผู้เขียนต้องการสรุปผล รวมถึงเสนอแนะองค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปพัฒนาและเป็นประโยชน์ทางการศึกษา

8) **เอกสารอ้างอิง (References)** เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 5 คน ให้ใส่ชื่อ 5 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

2.3 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียน ปีที่ตีพิมพ์ และหมายเลขหน้า (ถ้ามี) กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1) พระไตรปิฎก/อรรถกถา :

ผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา**. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. พิมพ์ครั้งที่. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์**. พิมพ์ครั้งที่ 11.

กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

3) สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่องสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อระดับสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/รายงานการวิจัย. ชื่อมหาวิทยาลัย หรือแหล่งให้ทุนการวิจัย.

ตัวอย่าง.

พระมหาญาณวฑฺฒน์ ฐิตวฑฺฒโน (บุตตาวงษ์). (2558). การวิเคราะห์แนวคิดทางการศึกษาของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

อำนาจ บัวศิริ. (2561). กระบวนการสร้างภาวะผู้นำด้วยหลักไตรสิกขา. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

4) บทความในวารสาร :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์(ฉบับที่พิมพ์). เลขหน้าที่อ้างอิง. ตัวอย่าง.

อำนาจ บัวศิริ. (2561). กระบวนการสร้างภาวะผู้นำด้วยหลักไตรสิกขา. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 5(3). 26-27

5) บทความในหนังสือ :

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ. ชื่อหนังสือ. พิมพ์ครั้งที่. (เลขหน้า). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง.

พระมหาสมจินต์ สมมาปญฺโญ. (2542). ทศนะเกี่ยวกับการศึกษาของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) : วิเคราะห์จากหนังสือ ทางสายกลางของการศึกษาไทย. ใน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ชีวิตและผลงานของพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) และนันทาทศนะของนักวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. (40-42). กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6) สื่ออินเทอร์เน็ต :

ชื่อผู้เขียน/ผู้เผยแพร่. (ปีเผยแพร่). ชื่อเรื่อง. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

วัดญาณเวศกวัน. (2556). ประวัติพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). แหล่งที่มา http://www.watnyanaves.net/th/web_page/biography สืบค้นเมื่อ 17 ก.ย. 2556.

7) หนังสือพิมพ์ออนไลน์ :

ผู้แต่ง. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์. แหล่งที่มา (URL). สืบค้นเมื่อ (วันที่-เดือน-ปี).

ตัวอย่าง.

เดลินิวส์. (27 ก.พ. 2562). เริ่มนำร่องการเรียนรู้สถิติสมมติเป็นฐานภาคเรียนที่ 1-62. เดลินิวส์.แหล่งที่มา <https://www.dailynews.co.th/education/695610> สืบค้นเมื่อ 17 ส.ค. 2562.

8) ราชกิจจานุเบกษา :

ชื่อกฎหมาย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (ถ้ามี). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ตอนที่ หน้า(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (30 พ.ค. 2562).

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

3. กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา อาคารเรียนรวม โชน C ชั้น 5
ห้อง C510 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ 035-24800 ต่อ 8284, 095-542-6695
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDMCU>

4. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จากภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 2 ท่านต่อ 1 เรื่อง ประเมินบทความตามเกณฑ์และแบบฟอร์มที่กำหนดในลักษณะเป็น Double-Blind Peer Review คือ ปกปิดรายชื่อผู้เขียนบทความและผู้เกี่ยวข้อง และส่งผลการอ่านประเมินคืนผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

5. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

6. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

จริยธรรมการตีพิมพ์

วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสาร มีดังนี้

จริยธรรมของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในการคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
3. ผู้เขียนจะต้องจัดทำต้นฉบับของบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียวทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
7. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
8. ผู้เขียนจะต้องแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
9. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
10. ในกรณีที่ บทความวิจัยมีกระบวนการวิจัยเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ผู้นิพนธ์จะต้องส่งหลักฐานการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มาประกอบการลงตีพิมพ์ด้วยจึงจะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิดที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่นอย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นจะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการตอบรับ หรือปฏิเสธ การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

5. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

6. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนและผู้ประเมิน

7. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

จริยธรรมของผู้ประเมินบทความ

1. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสารและผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

2. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

3. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

4. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

5. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง